TAYYÂR-ZÂDE ATÂ

OSMANLI SARAY TARİHİ

Târîh-i Enderûn

-IV-

Hazırlayan
MEHMET ARSLAN



KİTABEVİ

KİTABEVİ • 440
Osmanlı Tarih Kaynakları • 12

Dizi Edidörü
Ali Şükrü Çoruk

Kapak
Özkul Eren

Dizgi/İç Düzen
All-Graf

Baskı
Çalış Ofset
Davutpaşa Caddesi No: 8 Topkapı - İstanbul
Tel: 0(212) 482 11 04

Cilt
Bayrak Matbaası

1. Baskı (600 Adet)

İstanbul, 2010

ISBN: 978-605-4208-72-2 (Tk.)
ISBN: 978-605-4208-76-0 (4. C.)

T.C.
Kültür ve Turizm Bakanlığı
Sertifika No: 0107-34-007408

Online Satış
www.kitabus.com

© KİTABEVİ Çatalçeşme Sok., No: 54/A Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: 0 (212) 512 43 28 - 511 21 43 • Faks: 513 77 26

TAYYÂR-ZÂDE ATÂ

OSMANLI SARAY TARİHİ

– Târîh-i Enderûn –

- IV -

Hazırlayan
Prof. Dr. Mehmet ARSLAN

KİTABEVİ

Prof. Dr. Mehmet ARSLAN

1953 yılında doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Amasya'da yaptı. 1978 yılında Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. Sekiz yıl muhtelif liselerde "Edebiyat Öğretmeni" olarak görev yaptıktan sonra 1986 yılında Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde "Araştırma Görevlisi" olarak göreve başladı. 1987 yılında aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde "Yüksek Lisans"ını, 1990 yılında Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Doktora eğitimini tamamladı. Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde 1991 yılında Yrd. Doç. Dr., 1994 yılında Doç. Dr., 1999 yılında Prof. Dr. oldu. Halen aynı bölümde Türk Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanı ve ayrıca Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü olarak görev yapmaktadır.

Yazarın Divan Edebiyatı, Osmanlı Tarihi ve Kültürü konularında muhtelif bilimsel dergilerde yayımlanmış çok sayıda araştırma ve incelemesi ile elinizdeki eserin dışında yirmi dört (24) kitabı bulunmaktadır.

Yayımlanmış Kitapları:

1. Kerbelâ Mersiyeleri (M. Erdoğan ile): Ankara 2009, 810 s.
2. Zîver Paşa - Dîvân ve Münşe'ât: Sivas 2009, 950 s.
3. Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri III - Vehbî Sûrnâmesi (Sûrnâme-i Hümâyûn): Çamlıca Yayınları Sarayburnu Kitaplığı, İstanbul 2009, 407 s.
4. Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri II - İntizâmî Sûrnâmesi (Sûrnâme-i Hümâyûn): Çamlıca Yayınları Sarayburnu Kitaplığı, İstanbul 2009, 636 s.
5. Sivaslı Gulâmî Dîvânı: Asitan Yayınları, Sivas 2009, 240 s.
6. Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri I - Manzum Sûrnâmeler: Çamlıca Yayınları Sarayburnu Kitaplığı, İstanbul 2008, 840 s.
7. Türk Edebiyatında Hamseler ve Subhî-zâde Feyzî'nin Hamsesi: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2008, 593 s.
8. Mihrî Hâtun Divanı: Ankara 2007, 400 s.
9. Sıdkî Paşa, Gazavât-ı Sultân Murâd-ı Râbi' (IV. Murad'ın Revan Seferine Dair): Kitabevi Yayınları, İstanbul 2006, 154 s.
10. Bursalı İffet Divanı: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2005, 130 s.
11. Es'ad Efendi, Üss-i Zafer (Yeniçeriliğin Kaldırılmasına Dair): Kitabevi Yayınları, İstanbul 2005, 230 s.
12. Antepli Aynî Divanı: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2004, 544 s.
13. Argo Kitabı: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2004, 336+40 s.
14. Leylâ Hanım Dîvânı: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2003, 360 s.
15. Aynî - Sâkînâme: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2003, 352 s.
16. Mehmed Cemâleddin, Osmanlı Tarih ve Müverrihleri: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2003, 150 s.
17. Şeref Hanım Dîvânı: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2002, XI + 560 s.
18. Osmanlı Edebiyat - Tarih - Kültür Makaleleri: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2000, 636 s.
19. Gelibolulu Âlî, Riyâzü's-Sâlikîn Mesnevîsi, (İ. H. Aksoyak ile): Sivas 1998, 229 s.
20. Letâ'if-i Hoca Nasreddin: (B. Paçacıoğlu ile), Sivas 1996, 210 s.
21. Haşmet Külliyâtı (Divan, Senedü'ş-Şu'arâ, Vilâdet-nâme, İntisâbü'l-Mülûk) (İ. H. Aksoyak ile): Sivas 1994, 474 s.
22. Zâtî Süleymân Efendi, Dîvân ve Sevânihu'n-Nevâdir Fî Ma'rifeti'l-Anâsır Mesnevîsi: Sivas 1994, 175 s.
23. Pendnâme-i Zarîfî: Sivas 1994, 101 s.
24. Mehmed Sirâceddîn, Mecma'-ı Şu'arâ ve Tezkire-i Üdebâ: Sivas 1994, 124 s.

İçindekiler

CİLD-İ RÂBİ‘ ‘AN-TÂRİH-İ ‘AṬÂ 15

Mü’essis-i Salṭanat-ı Devlet-i ‘Aliyye-i ‘Oṣmânî Sulṭân ‘ōṣmân Ḫân-ı Ġâzî ve Sulṭân Orḫân Ḫân-ı Ġâzî 16

Sulṭân Orḫân Ḫân Ġâzî Ḥażretleriniñ Ḥîn-i İrtiḥâllerinde Ḫalef-i Bâhirü'ş-Şerefleri Ġâzî Ḫünkâr Nâmıyla Yâd Olunan Ḫudâvendigâr Murâd Ḫân-ı Evvel Ḥażretlerine Naṣâyiḥ-i Ḥikmet-fevâyiḥ-i Mülûkâneleridir 17

Ḫudâvendigâr Sulṭân Murâd Ḫân-ı Ġâzî 18

Yıldırım Sulṭân Bâyezîd Ḫân-ı Ġâzî ve Çelebi Sulṭân Meḥmed Ḫân-ı Ġâzî ve Ebu'l-Ḫayr Sulṭân Murâd Ḫân-ı Ṯânî-i Ġâzî 20

Mü’essis-i Ṯânî-i Devlet-i ‘Aliyye-i ‘Oṣmânî Çelebi Sulṭân Meḥmed Ḫân-ı Ġâzî İbni Yıldırım Bâyezîd Ḫân-ı Ġâzî Ḥażretleriniñ Münâcât ve Naṣîḥata Dâ’ir Olan Manẓûmeleridir 21

Fâtiḥ Sulṭân Meḥmed Ḫân Ḥażretleriniñ Pederleri Ebu'l-Ḫayr Sulṭân Murâd Ḫân-ı Ṯânî-i Ġâzî İbni Çelebi Sulṭân Meḥmed Ḫân-ı Evvel Ḥażretleriniñ Ele Geçen Ba‘żı Âṯâr-ı ‘Aliyyeleridir 21

Fâtiḥ Sulṭân Meḥmed Ḫân-ı ‘Avnî-i Ġâzî 22

Fâtiḥ-i Mıṣr u Şâm Yavuz Sulṭân Selîm Ḫân-ı Ġâzî 28

Mıṣr'a Mâlik Olduḳlarında Li-ecli't-Tebrîk Ḥużûr-ı Ḫilâfet-penâhîlerine Rû-mâl Olan ‘Ulemâ ve Vücûha Ḫiṭâb-ı Hümâyûnlarıdır 28

Ḳânûnî Sulṭân Süleymân Ḫân-ı Ġâzî 76

Sulṭân Selîm Ḫân-ı Ṣânî-i Ġâzî 87
Sulṭân Murâd Ḫân-ı Ṣâliṣ-i Ġâzî 92
Sulṭân Meḥmed Ḫân-ı Ṣâliṣ-i 'Adlî-i Ġâzî 102
Sulṭân Aḥmed Ḫân-ı Evvel-i Baḫtî-i Ġâzî 103
Sulṭân 'Oṣmân Ḫân-ı Ṣânî-i Fârisî 107
Sulṭân Murâd Ḫân-ı Râbi'-i Ġâzî 114
Sulṭân Muṣṭafâ Ḫân-ı Ṣânî-i Maḳbûlî 120
Sulṭân Aḥmed Ḫân-ı Ṣâliṣ-i Ġâzî 122
Sulṭân Maḥmûd Ḫân-ı Evvel-i Sebḳatî-i Ġâzî 123
Sulṭân Muṣṭafâ Ḫân-ı Ṣâliṣ 124
Sulṭân Selîm Ḫân-ı Ṣâliṣ-i İlhâmî-i Ġâzî 125
Sulṭân Maḥmûd Ḫân-ı Ṣânî-i 'Adlî-i Ġâzî 154
Şehzâde Cem Sulṭân 156
Şehzâde Sulṭân Ḳorḳud 168
Şehzâde Sulṭân Süleymân Çelebi 169
Şehzâde Sulṭân Cihângîr 169
Şehzâde Sulṭân Şâhî 170
Şehzâde Sulṭân Muṣṭafâ 172
Şehzâde Sulṭân Meḥmed 173
Murâd Ḫân-ı Ṣâliṣ Şehzâdelerinden Sulṭân Muṣṭafâ 174
Şehriyârân-ı 'Oṣmâniye Ḥażerâtınıñ Mekteb-i Edeb-mekseb Olan Dâ'ire-i Hümâyûnlarında Yetişdirdikleri Fużalâdan Âṣâr-ı Manẓûmelerine Dest-res Olunamayup Cihât-ı Sâ'irece Nâm-dâr Olan Ẕevâtıñ Esâmîsi 175
Bundan Aşaġısı Ṭarîḳ-i 'İlmiyyeden Olan Ba'żı Ẕevât 177
Bundan Aşaġısı Ricâl-i Seyfiyye ve Ḳalemiyyeye Dâḫil Olan ve Müteḳâ'iden İmrâr-ı Ezmân Eyleyen Enderûn Fużalâsıdır 177
Yıldırım Bâyezîd Ḫân 'Aṣrı Şu'arâsı 183
Niyâzî Çelebi 184

Çelebi Sulṭân Meḥmed Ḫân ve Murâd Ḫân-ı Ṯânî 'Aṣırları Şu'arâsı 184
İvaż Paşa-zâde Mevlûdî Meşhûr Süleymân Efendi Birâderi 'Aṭâyî Çelebi 184
Nâlî-i Ḳadîm 185
Teberdâr Nihânî Ḥaydar Baba 185
Geyiklü Baba Ḥaydar 185
Balṭacı Baba Ḳadrî 186
Ḫâḳân-ı Behişt-mekân Fâtiḥ Sulṭân Meḥmed Ḫân Ḥażretleriniñ 'Aṣr-ı 'Âlîlerinde Olan Enderûn-ı Hümâyûn Şu'arâsı 186
Ṣadr-ı A'ẓamları Ġâzî Şehîd Maḥmûd Paşa-yı 'Adnî 186
Sulṭân Bâyezîd Ḫân-ı Ṯânî 'Aṣr-ı 'Âlîsinde Sarây-ı Hümâyûn Şu'arâsı 188
Muṣâḥib-i Sulṭân Cem Sa'dî Begefendi 188
Cezerî Ḳâsım Paşa-zâde Meḥmed Ṣâfî Begefendi 189
Meḥmed Mehdî Çelebi 190
Amasyalı Meḥmed Çelebi-zâde Enderûnî Dervîş Raḥîmî Çelebi 191
Tâc-zâde Meşhûr Ca'fer Çelebi'niñ Büyük Pederi Tâcî Begefendi 191
Amasyalı Âfitâbî Çelebi 191
Aḥmed Behiştî Çelebi 192
Münîrî Çelebi 193
Hersek-zâde Aḥmed Paşa 195
Ḳara Murâd Paşa-zâde Tîġî Begefendi 196
Âl-i Benî-Hâşim'den Enderûnî Seyyid Ḳâsım Şehîdî Begefendi 197
Ṣadr-ı A'ẓam Hersek-zâde Aḥmed Paşa-zâde 'Alî Şîrî Begefendi 198
Ḳanûnî Sulṭân Süleymân Ḫân Ḥażretleriniñ 'Aṣr-ı Âlîsindeki Enderûn-ı Hümâyûn Şu'arâsı 200
Muṣâḥib Şemsî Paşa 200
Şeyḫu'l-İslâm Ebu's-Su'ûd Efendi İmżâsıyla Muṣâḥib Şemsî Paşa'nıñ Silsile-nâmesidir 201
Merdümî Çelebi 207

Meḥmed Paşa-yı Kîlârî 208
Kîlârî Ḥâkî Çelebi'niñ Ġazelini Kemâl Paşa-zâde'niñ Taḫmîsi 209
Ḫazîneli Nûrî Beg 210
Balṭacı Yazıcı Ṣâdıḳî Çelebi 211
Piriştineli Çuḳadar Nûḥî Çelebi 211
Vardar Yeñiceli Ḫazîneli Ḫayâlî Beg 212
Küçük Oṭalı Ẕihnî Beg 213
Ḫazîneli Revânî Çelebi 214
Küçük Oṭalı Şevḳî Çelebi 215
Ḫazîneli Ḥayâtî Beg 216
Ḫazîneli Sır Kâtibi Teẕkiretü'ş-Şu'arâ Mü'ellifi Sehî Beg 217
Ḳurenâ-yı Şehriyârîden Kîlârî Ser-'asker Selîm Çelebi 218
Şehzâde-i Şehîd Sulṭân Muṣṭafâ'nıñ Tîmâr Defter-dârı Ḫazîneli Şehîd Edâyî Çelebi 218
Çâşnîgîr-başı Anaṭolı Beglerbegisi Kîlârî Cenâbî Paşa 218
Ṣoḳullı Meḥmed Paşa 219
Ḫayâlî Beg 220
Nüdemâ-yı Müşârün-ileyhden Ḫazîneli Faẓlî Beg'iñ Merṣiyesidir 224
Yaḥyâ Beg 230
Ḫâḳân-ı Firdevs-âşiyân Sulṭân Selîm Ḫân-ı Ṯânî Ḥażretleri 'Aṣr-ı 'Âlîsi Şu'arâsınıñ Âṣârıdır 235
Teẕkireci Ḥüseyin Paşa-zâde Kîlârî Emîr-i Âḫûr-ı Evvel Kâmî Ḥasan Beg 235
Serdâr Ca'fer Paşa-zâde Kîlârî Sipâhîler Aġası Ḫatmî Beg 236
Ḫurrem Paşa-zâde Câşnî-gîrbaşı Vardârî Kîlârî Ḳandî Beg 237
Ṭopçıbaşı-zâde Ḫazîneli Ẕihnî Beg 237
Küçük Oṭalı Edirneli Şehîd Ṭuraḳ 'Alî Nihânî Çelebi 238
Küçük Oṭalı Dimetoḳalı Sipâhî Viṣâlî Çelebi 240
Gümülcineli Sipâhî Küçük Oṭalı Şemsî Beg 240

İstanbulî Yaḥyâ-zâde Ḫazîneli Ḥüseyin Celâlî Çelebi 241
Atmacacı Mışır Sancaḳ Begi Kîlârî Ḥacı Beg 242
Sulṭân Murâd Ḫân-ı Ṣâliṣ Ḥażretleri ‘Aṣr-ı ‘Âlîsi Şu‘arâsınıñ Eş‘ârı 243
Mostârî Ṭopḫânecibaşı Ḫazîneli Dervîş Ḥacı Beg 243
Kîlârî Nûrî Beg 246
Ṣarı Ḫalîl Çelebi 247
Sulṭân Meḥmed Ḫân-ı ṣâliṣ Ḥażretleriniñ ‘Aṣr-ı ‘Âlîleri Süḫan-verânınıñ Âṣârı 248
Semâ‘î Çelebi 248
Ṭab‘î Çelebi 248
Sulṭân Aḥmed Ḫân-ı Evvel Ḥażretleriniñ ‘Aṣr-ı ‘Âlîleri Şu‘arâsınıñ Âṣârı 249
Ḥayâtî Çelebi 249
Bostancıbaşı Ṣadr-ı A‘ẓam Dervîş Paşa 249
Abdu'l-Ḳâdir Paşa-zâde Luṭfî Beg-zâde Nûrî Beg 250
Şehîd-i Sa‘îd Sulṭân ‘Oṣmân Ḫân-ı Ṣânî Ḥażretleriniñ ‘Aṣr-ı ‘Âlîleri Şu‘arâsınıñ Âṣârı 250
Kîlârî Nevbetçibaşı ‘Abdî Aġa 250
Ḫazîneli Ḫurrem Paşa-zâde Ḫazîneli Çanṭacı Feyżî Beg 251
Sipâhîler Aġası-zâde Kîlârî Şerbetçibaşı Ḫurrem Paşa 252
Ġurebâ-i Yesâr Aġası-zâde Aḥmed Niyâzî Çelebi 255
Sulṭân Murâd Ḫân-ı Râbi‘ ve Sulṭân İbrâhîm Ḫân ‘Aṣr-ı Âlîleri Şu‘arâsınıñ Âṣârı 256
Kîlârî Meḥmed Nuṭḳî Beg 256
Mollâ Feyżî-zâde Ḫazînede Başyazıcı Râşid Efendi 258
Sulṭân Meḥmed Ḫân-ı Râbi‘ ‘Aṣr-ı ‘Âlîsi Şu‘arâsınıñ Âṣârı 260
Süheylî-zâde Raḳṣî Beg 260
Ṭırnaḳçı Ṭıflî Çelebi 261
Şâhîn Şâh-zâde Kîlârî Şehdî Beg 262

Ṭıflî Çelebi 262
Ṭıflî Efendi Birâderi ʻAzmî-zâde Ḥâletî Efendi 278
Naẓîm Efendi Naʻt-gû 279
Naẓîre-i Sâmî 318
Ġazel-i Şehzâde Sulṭân Meḥmed Taḫmîs-i Seyyid Vehbî 367
Sır Kâtibi Rikâb-ı Hümâyûn Ḳâʼim-maḳâmı Başra Vâlîsi Müverriḫ ʻAbdu'r-Raḥmân ʻAbdî Paşa 368
Ḍarb-ḫâne Emîni-zâde Baş Yazıcısı Tîġî Beg 369
Ḫazîneli Laʻlî Çelebi 371
Ḍarb-ḫâne Emîni Bekir Efendi-zâde Kîlârî ʻAzîz Efendi 374
Kilîdü'l-Baḥrî Meḥmed Baḥrî Efendi 375
Ḫâṣ-âḫûr Kâtibi İlyâs Efendi-zâde Ḫazîneli İbrâhîm Tâʼib Efendi 375
Cerrâḥ Ḳâsım Paşa-zâde Zâhid Aḥmed Ḫulûṣî Beg 376
Veliyyüddîn Beg 376
Kîlârî Mevcî Paşa 377
Abdî Paşa Ḫazîne-dârı Ḥüseyin Aġa-zâde Müderris Ḫazîneli Devletî Aḥmed Efendi 378
Ḫaftânî Süleymân Efendi 378
Ḥekîm-başı ʻAbdu'l-Ḥaḳ Mollâ 380
Emîn Beg 382
Şâkir Beg 383
Sulṭân Aḥmed Ḫân-ı Ṯânî ʻAleyhi'r-Raḥmetü Ve'l-Ġufrân Ḥażretleriniñ ʻAṣr-ı ʻÂlîleri Şuʻarâ-yı Benâmı 384
Silaḥ-dâr Bozoḳlı Bıyıḳlı Ṣadr-ı Aʻẓam Muṣṭafâ Paşa 384
Sulṭân Muṣṭafâ Ḫân-ı Ṯânî ʻAṣr-ı ʻÂlîsi Şuʻarâsı 385
Mütevellî-zâde Ḫazîneli Âgâh Ṣâliḥ Beg 385
Ḫazîneli Şeyḫ Râsiḫ Efendi 385
Kîlârî Lebîbâ Begefendi 389
Balṭacı Ḥulvî Efendi 389

Ġalaṭa Sarâylı Maḳbûlî Çelebi 389
Kîlârî ‘Ârif Beg 389
Balṭacı Ḫalîfe Behcetî Çelebi 390
Ḫazîneli Muḥteremî-i Yeñişehrî 390
Ḥaremeyn Kâtibi Raḥmî Çelebi 390
Bosnalı Ṣâbit Efendi 390
Kîlârî Nûrî Aġa 391
Kîlârî Ḫızır Aġa-zâde Sa‘îd Beg 391
Meşhûr Ḫâce Neş’et'iñ Pederi Ḫazîneli Muṣâḥib El-Ḥâc Aḥmed Refî‘ Efendi 391
Ḳâḍî-‘asker-zâde Ġalaṭa Sarâylı Aḥmed Bahâ’ü'd-dîn Münîr Efendi 391
Seferlili Resîm Efendi 392
Kîlârî Ḫâce-zâde Aḥmed Efendi 392
Sulṭân Aḥmed Ḫân-ı Ṣâliṣ Ḥażretleriniñ ‘Aṣr-ı ‘Âlîleri Şu‘arâsınıñ Eş‘ârıdır 393
Mora Fâtiḥ-i Ṣâlişi Şehîd ‘Alî Paşa 393
Aḥmed Ḫân-ı Ṣâliş Ḥażretleri Sır Kâtibi Kîlârî Zühdî Beg 394
Rikâb-dâr ‘Abdullâh Aġa-zâde Ḫazîneli Süleymân Edîb Beg 395
Sulṭân-zâde Meḥmed Paşa-zâde Seferlili Meḥmed Sa‘îd Beg 396
Resmî Aḥmed Paşa-zâde Seferlili Sâlim Beg 396
Mollâ-zâde Kîlârî Ṭâhir Efendi 396
Sulṭân Maḥmûd Ḫân-ı Evvel ‘Aṣr-ı ‘Âlîsi Şu‘arâsı 397
Yeñiçeri Aġası-zâde Kîlârî Reşîd Beg 397
Ḳozbekci Başı-zâde Ġalaṭa Sarâylı Kemâlüddîn Aġa 397
Aġa Babası-zâde Seferlili Muṣṭafâ Tevfîḳ Efendi 397
Silaḥ-dâr Yaḥyâ Aġa-zâde Seferlili Sâlim Beg 398
Sulṭân Muṣṭafâ Ḫân-ı Ṣâliṣ Ḥażretleriniñ ‘Aṣr-ı ‘Âlîleri Şu‘arâsınıñ Eş‘ârı 398
Aşçı Başı-zâde Kîlârî Nûrî Aġa 398

Ḳurenâdan İken Sulṭân Keṯḫudâlıġıyla Çerâġ Olan Râtib Aḥmed Paşa-zâde Moralı İbrâhîm Nâşid Begefendi 399
Ḍarb-ḫâne Emîni Kîlârî Muṣṭafâ ʻAfîf Begefendi 399
Bâzâr Başı-zâde Ḫazîne Başyazıcısı ʻOṣmân Ṣervet Efendi 400
Balṭacılar Keṯḫudâsı İsmâʻîl Aġa-zâde Kîlârî Baş Ḳulluḳçı Ẕihnî Beg 400
Ḳapucılar Keṯḫudâsı-zâde Seferlili ʻÂkif Beg 402
Terzi Başı-zâde Seferlili Bekir Aġa 403
İmâm-zâde Ḫazîneli Muṣṭafâ Tevfîḳ Efendi 403
Keṯḫudâ Beg-zâde Ḳurenâdan Sırrî Beg 404
Sulṭân ʻAbdulḥamîd Ḫân Ḥażretleriniñ ʻAṣr-ı ʻÂlîleri Şuʻarâsı 404
Alî Râʼiḳ Efendi 404
Çanṭacı Rüşdî Beg 409
Çavuş Başı-zâde Kîlârî Sır Kâtibi Yamaġı Kemâl Beg 409
Kîlârî Ġâzî Paşa 410
Mevḳûfâtî ʻAbdu'l-Kerîm Beg-zâde Kîlâr Keṯḫudâsı Ḫaftânîsi Esʻad Beg 411
Yeñiçeri Aġası-zâde Kîlârî Celâl Beg 412
Silaḥdâr-zâde Seferlili ʻÂrif Beg 413
Abdullâh Paşa-zâde Meḥmed Ḥâmid Beg 415
Sulṭân Selîm Ḫân-ı Ṣâliṣ Ḥażretleri ʻAṣr-ı ʻÂlîsi Şuʻarâsınıñ Eşʻârı 417
Ḥekîmoġlı ʻAlî Paşa Hemşîre-zâdesi Nûḥ Beg-zâde Sır Kâtibi Ḥâmid Ṭayfûr Beg 417
Ḳâʼim-maḳâm-ı Rikâb-ı Hümâyûn Silaḥ-dâr Muṣṭafâ Paşa-zâde Ḫazîneli Dürrî Beg 422
Yaḥyâ Beg-zâde Başyazıcı ʻÂkif Beg 422
Cennet-mekân Sulṭân Selîm Ḫân-ı Ṣâliṣ Ḥażretleri Sır Kâtibi Şehîd Aḥmed Fâʼiz Efendi 423
Mâ-beynci Câvîd Aḥmed Beg 423
Rikâb-dâr Aġa-zâde Kîlârî Çuḳa-dâr Besîm Beg 425
Çuḳa-dâr Aġa-zâde Kîlârî Çavuş Nûrî Beg 425

Ḫazîneli Çantacı ʻAbdu'l-Ḥalîm Efendi 426
Usṭa-zâde Ḫazîneli Üçünci Yazıcı Nâ'il Beg 426
Balṭacı-zâde Ḫazîneli Hâdî Efendi 427
Bostancı Başı-zâde Kîlârî Ḫalîfe Naẓîf Beg 428
Ḥalvâcı Başı-zâde Çavuş Mülâzımı Seferlili Râsim Efendi 429
Mâ-beynci Nâşid İbrâhîm Beg 429
Sekbân Başı-zâde Kîlârî ʻAbdu'l-Kerîm Hüdâyî Beg 430
Ḳahveci Başı-zâde Kîlârî Nâşid Beg 432
Ḫalîl Paşa-zâde Vâḥidü'l-ʻayn Şehîd Aḥmed Muḫtâr Begefendi 450
Enderûnlu Fâżıl Beg 451
Şehremînî-zâde Ḫazîneli Ḫaftânî Ḥâfız Esʻad Beg 489
Re'îsü'l-Küttâb Meḥmed ʻÂrif Efendi 490
Sulṭân Selîm Ḫân-ı Sâliṣiñ Evâḫır-ı ʻAṣr-ı ʻÂlîleriyle Sulṭân Muṣṭafâ Ḫân-ı Râbiʻ ve Sulṭân Maḥmûd Ḫân-ı Ṣânî Ḥażerâtı Aʻṣâr-ı ʻÂliyesi Şuʻarâsınıñ Âṣârı 491
Enderunlu Vâṣıf 491
Ġâlib Dede Efendi 533
Aṭanalı Sürûrî Efendi 534
Aynî 535
Ḫâce Neş'et Efendi 537
Çuḳa-dâr Aġa İbrâhîm Râsiḫ Aġa 542
Ṣırp Kölelerinden Ḫâ'in Naṣfet 545
Sır Kâtibi Fennî Beg 546
Fâżıl Beg Birâderi Kâmil Beg 547
Ḳanarya Maḥmûd Nedîm Beg 548
Kâmilî-zâde Seyyid Muṣṭafâ Naẓîf Efendi 549
Mîr-i ʻAlem-zâde Kemân-keş ve Ḫalîfe Behçet Beg 550
Ḥasan Ḥüsnî Efendi 550
Güğümbaşı Behcet Aġa 551

Ḫazîneli Çanṭacı ʻÂkif Beg 552
Seferlili Ser-maḥfil Ḥasan Ṣâbit Aġa 552
Ḫâne-i Ḫâṣṣadan Muḫrec Cüyûl Seyyid Meḥmed Aġa-zâde
Mü'ezzin Muṣâḥib Hâşim Beg 553
Süleymân Re'fet Paşa 554
Kîlârda Baş Ḳulluḳçı Besîm Beg 555
Kîlârî ʻAbdu'l-Laṭîf Aġa 555
Kömürcü-zâde Ḥâfız Efendi 556
Mü'ezzinbaşı Şâkir Efendi 557
Ser-ḳurenâ-yı Esbaḳ Selîm Beg Ketḫudâsı Ḫazîneli Küçük Ḳadrî Aġa .. 560
Kîlârî Mü'ezzin Ḥüsnî Aġa 560
Muṣâḥib-zâde Edhem Beg 561
Seferlili Câmeşûy-başı Mihrî Ḥalîm Beg 562
Meḥmed Emîn Begefendi 563
Çavuş Mülâzımı ve Mü'ezzin-i Şehriyârî Kîlârî Muḥyiddîn Aġa 564
Fużalâdan Ḫazîneli Ṣaġır ʻİzzet Beg 565
Kîlârî Fâ'iḳ Efendi 566
İncir Köyli Ḫâce Şâkir Efendi 593
Meḥmed Ṣâliḥ Vaṣfî Efendi 594
Şâʻir-i Mâhir Necâtî Beg'iñ Eşʻârındandır 594
IV. CİLDİN İNDEKSİ (Şahıs, Mekan, Eser, Kavim, Millet) 597

CİLD-İ RÂBİ‘ ‘AN-TÂRİH-İ ‘AṬÂ

[4] Ḥamd ü sipâs-ı bî-ḳıyâs, tevfîḳ-i ḫitâm-ı kitâbla bu ‘abd-i ‘âcizi rehîn-i istînâs iden cenâb-ı itmâm-fermâ-yı dîn-i mübîne sezâ-vârdır ve ṣıla-i ṣalavât-ı ‘âliye aḥrâ-yı ḥużûr-ı risâlet-penâh-ı hidâyet-peymâdır. Envâr-ı ‘aṣr-ı ma‘ârif-ḥaṣr-ı hümâyûnları güẕârende-i ẓalâm-ı cehl ü nâ-dânî olan veliyy-i ni‘met-i ḫilâfet-menḳabet ve şehen-şâh-ı bâhirü'l-fevz-i ma‘âlî-menḳabet pâdişâhımız efendimiz ḥażretleriniñ sâye-i füyûżât-vâye-i hümâyûnlarında revâc-dâr-ı hüner ü kemâl olan bâzâr-ı ma‘ârife ‘arż olunan Târîḫ-i ‘Aṭâ'nıñ mücelledât-ı ṣelâṣesi müṭâla‘asından istifâde buyurılacaġı vechile sarây-ı hümâyûn mâye-dârân-ı ‘ulûm u fünûn ile meşḥûn oldıġı vâreste-i reyb ü menûn olmaḳ berekâtıyla egerçi tevsî‘ u teşyîd-i memâlik ü devlete beẕl-i me’âṣir-i himmet buyurmaḳdan iḫtilâs-ı vaḳt eyledikçe enderûn-ı hümâyûn merkez-i müfîż-i envâr-ı ‘ulûm u fünûn [5] idilmek vesâ'il-i cemîlesini istiḥṣâle tevcîh-i veche-i ârzû buyurulmuş ise de her bir tecellî-i İlâhînıñ cilve-nümâ-yı mir’ât-ı ẓuhûr olunmasınıñ vaḳt-i teyessüri olmaḳdan nâşî Fâtiḥ Sulṭân Meḥmed Ḫân ‘aleyhi raḥmetü'l-Melikü'l-Mennân ḥażretleriniñ ‘aṣr-ı güzîn-i ‘âlîlerine degin bu emel vesâ'iṭ-i ẓuḥûr-ı mevâni‘ ile vaḳt-i muḳaddere merhûn ḳalmış idi.

Fâtiḥ-i muvaffaḳiyet-sâniḥ ḥażretleriniñ evreng-ârâ-yı salṭanat olduḳları zamân-ı muvaffaḳiyet-nişânda sarây-ı hümâyûn mücelledât-ı mezkûrede ḫâme-güẕâr-ı tafṣîl olan tertîbât-ı ḫaberiyyeniñ mükemmili olaraḳ bir mekteb-i ma‘ârif-mekseb iḥdâşına meclâ-yı feyż-maḳrûn olduḳları gibi necl-i necîl-i hümâyûnları Bâyezîd Ḫân-ı Ṣânî ḥażretleri daḫi bu eṣer-i ḫayriyyet-efzânıñ mütemmim ü münevviri olduḳları Ġalaṭa Sarâyı'nıñ iḥdâşı ve her ḳoġuşa başḳa başḳa ḫâceler ta‘yîni ve kütüb-i lâzımeniñ tedârük ve vaḳfı gibi ibrâz buyurduḳları himemât-ı fevḳa'l-mesâ‘î ile vâreste-i

şekk ü gümân olup bu himem-i 'âliye el-ḥaḳ bâ'iṣ-i ẕikr-i cemîl-i hümâyûnları olmuşdur.

Ẕikr olunan mekteb-i ma'ârif-meksebde yedi yüz târîḫinden berü iktisâb-ı envâr-ı 'ulûm u ma'ârif ve iḥrâz-ı ḳaṣabu's-sabḳ-ı ṣıyt u şöhret iderek yetişmiş olduḳları ba'ż tevârîḫ ile 'Âşıḳ Paşa ve Luṭfî Efendi ve 'Ahdî Çelebi ve Ḥabeşî-zâde Raḥîmî Begefendi ve Tunuslı-zâde Kâşif 'Alî Beg-zâde Enderûnî 'Alî Cevâd Begefendi ve Arpa Emîni 'Oṣmân Efendi-zâde vaḳ'a-nüvîs şâ'ir-i mâhir Sâmî Beg ve 'Oṣmân-zâde müderris Tâ'ib Efendi ve Ferîd İbrâhîm Begefendi ve Sır kâtibi Sehî Beg ve Ḥasan Çelebi ve Riyâzî Dede ve Na'îm Efendi ve Na'îmâ-zâde Râmiz Efendi ve sır kâtibi 'Ârif Fennî Begefendi ve Sulṭân-zâde ḳâ'im-maḳâm 'İzzet 'Alî Paşa ve Sâlim Efendi ve Faṭîn Efendi ve Müntaḫabât-ı Recâ'î-zâde Cevdet Efendi ve Müntaḫabât-ı Mîr-alây Mîr Naẓîf-i Mışrî gibi ẕevât-ı ma'ârif-simâtıñ teẕkire ve mecelle ve mecmû'alarında ârâyiş-i silk-i sütûr olan 'ulemâ ve şu'arânıñ ele geçürilebilen âṣârlarını ve ḫuṣûṣiyle ḫâric-ez-imkân-ı ta'dâd birçoḳ ẕevât-ı ma'ârif-simâtıñ bâ'iṣ-i maẓhar-ı feyż ü rif'atleri olan selâṭîn-i Âl-i 'Oṣmân'dan feżâ'il-i ẕâtiyye-i şâhânelerine zînet-efzâ-yı kemâl olaraḳ ilhâmât-ı şi'riyye ve vâridât-ı [6] fikriyye ile mün'am-ı min-'indillâh olduḳları görüldigi cihetle bunlarıñ zîver-i der-dest-i iftiḫâr olan eş'âr-ı belâġat-diṣârlarını câmi' bulunan işbu dördünci cild daḫi lehu'l-ḥamd pîrâye-dâr-ı itmâm oldıġından dergâh-ı muvaffıḳu'l-murâdâta cebîn-sây-ı teşekkür olaraḳ 'arż-ı taḥmîde mübâderetle mu'terif oldıġım kemâl-i 'acz ü ḳuṣûr ve hefevât-ı mevfûr-ı 'âcizânemiñ buracıḳda daḫi erbâb-ı kemâlden 'afvını niyâza cür'et eylerim. Ve minallâhi't-tevfîḳ ve'l-i'âne ve hüve'l-vâḥidü'l-feyyâż.

Mü'essis-i Salṭanat-ı Devlet-i 'Aliyye-i 'Oṣmânî Sulṭân 'ōṣmân Ḫân-ı Ġâzî ve Sulṭân Orḫân Ḫân-ı Ġâzî

Devlet-i 'Aliyye-i 'Oṣmâniye'yi Teşkîl İden 'Oṣmân Ḫân-ı Ġâzî Ḥażretleriniñ Ḫalef-i Hümâyûnları Orḫân Ġâzî Ḥażretlerine Olan Manẓûm Naṣâyiḥ-nâme-i Kişver-güşâyîleridir:

1 Gönül kerestesiyle bir yeñi şehr ü bâzâr yap
Ẓulm eyleme rencberlere her ne isterseñ var yap

2 Eski yeñi şehri bârî İnegöl'e dek hep vârı
Ḳırup geçürdüñ aġyârı Burûsa'yı da yıḳ tekrâr yap

3 Ḳurd olup girme süriye arslan ol baḳma girüye
Çâr idüp haydi çerîye dil geçidini ḥiṣâr yap

4 İzniḳ şehrine ḫor baḳma Saḳarya ṣuyı gibi aḳma
İznikmîd'i de al baḳma her burcında bir ḥiṣâr yap

5 'Oṣmân Ertuġrul oġlısın Oġuz Ḳaraḫân neslisin
Ḥaḳḳ'ıñ bir kemter ḳulısın İslambol'ı aç gülzâr yap

Sulṭân Orḫân Ḫân Ġâzî Ḥażretleriniñ Ḥîn-i İrtiḥâllerinde Ḫalef-i Bâhirü'ş-Şerefleri Ġâzî Ḫünkâr Nâmıyla Yâd Olunan Ḫudâvendigâr Murâd Ḫân-ı Evvel Ḥażretlerine Naṣâyiḥ-i Ḥikmet-fevâyiḥ-i Mülûkâneleridir:

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

1 Elâ ey mîve-i bâġ-ı murâdım
Şeh-i 'âlî-neseb Sulṭân Murâdım

2 Vaṣiyyet eylerim gûş eyle anı
Benim-çün eyleme âh u fiġânı

3 Ẓuhûr-ı dîni dâ'im naṣb-ı 'ayn it
Vücûdın ḫıl'atın 'adl ile zeyn it

[7]

4 Re'âyâ ḥıfẓına sa'y it hemîşe
Şerî'at ittibâ'ın eyle pîşe

5 Resûlullâh şer'in pîş-vâ ḳıl
Mu'în-i dîn olup naṣb-ı livâ ḳıl

6 Çün istiḳlâl bulduñ salṭanatda
'Adâlet eyle dâ'im memleketde

7 Cihâd emrinde ṣarf-ı ictihâd it
Cihânda nâmıñı Ġâzî Murâd it

8 Bu fânî mülke maġrûr olma zinhâr
Ṭarîḳ-i şer'den dûr olma zinhâr

9 Fenâdır 'âḳıbet dünyânıñ emri
Ölür herkes ne deñlü olsa 'ömri

10 İrişdi çün baña emr-i İlâhî
Sen ol mesned-nişîn-i taḫt-ı şâhî

11 Kerem eyle baña celb-i du'â ḳıl
Murâdım budur ey ferzend-i 'âḳil

12 Niẓâm-ı 'âleme dâ'im medâr ol
Serîr-i salṭanatda pây-dâr ol

Ḫudâvendigâr Sulṭân Murâd Ḫân-ı Ġâzî

Ḫudâvendigâr Murâd Ḫân-ı Evvel Ḥażretleriniñ Ḳosova Muḥârebesine Mübâşeret Buyuracaḳları Gice Dergâh-ı Ulûhiyyetden İstimdâd ve Münâcât-ı Hümâyûnlarıdır:

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Âb-ı rûy-ı Ḥabîb-i Ekrem içün
Kerbelâ'da revân olan dem içün

2 Şeb-i fürḳatde aġlayan göz içün
Reh-i ʻaşḳıñda sürinen yüz içün

3 Ehl-i derdiñ dil-i ḥazîni içün
Câna teʼsîr iden enîni içün

4 Eyle yâ Rabbi luṭfuñı hem-râh
Ḥıfẓıñı eyle bize püşt ü penâh

5 Ehl-i İslâma ol muʻîn ü naṣîr
Dest-i aʻdâyı bizden eyle ḳaṣîr

6 Baḳma yâ Rab bizim günâhımıza
Naẓar it cân u dilden âhımıza

7 İtme yâ Rab mücâhidîni telef
Tîr-i aʻdâya ḳılma bizi hedef

8 Çeşmimiz ṣaḳla gerd-i maʻrekeden
Cünd-i İslâmı cümle mehlekeden

9 Bunca yıl sa'y ü ictihâdımızı
Ġazavât içre yaḫşi adımızı

10 İtme yâ Rabb ḳahrıñ ile tebâh
Yüzümi ḫalḳ içinde itme siyâh

11 Râlı-ı dîn içre ben fedâ olayım
Siper-i ʻasker-i Hüdâ olayım

12 Dîn yolında beni şehîd eyle
Âḫiretde beni saʻîd eyle

13 Mülk-i İslâmı pây-mâl itme
Menzil-i fırḳa-i ḍalâl itme

14 Keremiñ çoḳdur ehl-i İslâma
Dilerim kim irişe itmâma

Yıldırım Sulṭân Bâyezîd Ḫân-ı Ġâzî ve Çelebi Sulṭân Meḥmed Ḫân-ı Ġâzî ve Ebu'l-Ḫayr Sulṭân Murâd Ḫân-ı Ṯânî-i Ġâzî

[8] Yıldırım Bâyezîd Ḫân Emîr Buḫârî Ḥażretleriniñ İşâret-i 'Aliyyeleriyle Tenvîr-i Ḫışâl ve Tezyîn-i Ṣalâḥ-ı Ḥâl Buyurduḳlarında Tanẓîm Eyledikleri İnâbet-nâme-i Hümâyûnlarıdır:

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Sepîde-dem ki şodem maḥrem-i sarây-ı sürûr
Şenîdem âyet-i "tûbû ilallah" ez-leb-i ḥûr

Velehû Yıldırım Bâyezîd Ḫân 'Aleyhi'r-Raḥmânu Ve'l-Ġufrân:

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Yâri rind-i zamânedir ṣandım
Baḫṣ-i vaṣlı terânedir ṣandım

2 Ehl-i hicrâna fitne-i aġyâr
Ortada bir bahânedir ṣandım

3 Göz ucıyla ḳıyın ḳıyın baḳışı
Dil alup ḳaṣdı cânadır ṣandım

4 Ḳıṣṣayı añlamamış âḫir-kâr
Anı da bir fesânedir ṣandım

5 Ḫışm ile zaḫm-nâk-ı dil-sûzı
Yıldırımdan nişânedir ṣandım

Mü'essis-i Sânî-i Devlet-i 'Aliyye-i 'Osmânî Çelebi Sulṭân Meḥmed Ḫân-ı Ġâzî İbni Yıldırım Bâyezîd Ḫân-ı Ġâzî Ḥażretleriniñ Münâcât ve Naṣîḥata Dâ'ir Olan Manẓûmeleridir:

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

1 Cihân ḫaṣm olsa Ḥaḳ'dan nuṣret iste
Erenlerden du'â vü himmet iste

2 Çalup dîn 'aşḳına a'dâya şemşîr
Añuben Çâr-yârı ḫıdmet iste

3 Eger leb-teşne iseñ ey bed-endîş
Bu deşne çeşmesinden şerbet iste

4 Geçenden geç demür ṭaşdan (Demirṭaş'dan) ṣaḳınma
Demüri maḥv idenden ḳuvvet iste

5 Çevirme yüz muḫâlifden Meḥemmed
'Adûyı 'arṣadan sür vüs'at iste

Fâtiḥ Sulṭân Meḥmed Ḫân Ḥażretleriniñ Pederleri Ebü'l-Ḫayr Sulṭân Murâd Ḫân-ı Sânî-i Ġâzî İbni Çelebi Sulṭân Meḥmed Ḫân-ı Evvel Ḥażretleriniñ Ele Geçen Ba'żı Âṣâr-ı 'Aliyyeleridir:

Ḳıṭ'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Sâḳî getür getür yine dünki şarâbımı
Söylet dile getür yine çeng ü rebâbımı

2 Ben var iken gerek baña bu zevḳ u bu ṣafâ
Bir gün gele ki görmeye kimse türâbımı

Müfred

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Gerçi kim ḥaddim degildir bûseñi ḳılmaḳ ṭaleb
'Ârif olan çün bilür żâtî ne lâzım söylemek

[9]

Ġazel

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Uyḫuda dün gice cânım gibi cânân gördüm
Ten-i efsürdede ḳalḳup eṣer-i cân gördüm

2 Leblerin ḥasret iken aġzıma aldım billâh
Ey ṭabîb-i dil ü cân derdime dermân gördüm

3 Edrine gerçi güzeller yeridir ey hem-dem
Bursa'da daḫi nice dilber-i fettân gördüm

4 Serverâ gerçi gözümüz ḳadre irer Ilıca'da
Bir gümüşden yapılu serv-i ḫırâmân gördüm

5 Ey Murâdî şeh-i âfâḳ iken fi'l-ḥâl seni
Zülfine ḳılmış esîr ol şeh-i ḫûbân gördüm

Fâtiḥ Sulṭân Meḥmed Ḫân-ı 'Avnî-i Ġâzî

Fâtiḥ Sulṭân Meḥmed Ḫân-ı Ġâzî-i 'Avnî İbni Ebu'l-Ḫayr Murâd Ḫân-ı Ġâzî Ḥażretleriniñ Âṣâr-ı 'Aliyyelerinden Manẓûr-ı 'Âcizî Olan Ba'żı Manẓûmeleridir:

Ġazel[1]

(Müfte'ilün Mefâ'ilün Müfte'ilün Mefâ'ilün)

1 Ḫayf ola pîr-i nâ-tüvân mürteşî-i zamân ola
Ḥırṣ u ṭama'la her zamân mübtezel-i cihân ola

2 Añıla sû'-i ḥâl ile kendiyle cem'-i mâl ile
Ẓulm-i vebâl ile 'âleme bir dâstân ola

3 Ḥaḳ göstere o ẓâlimi kim ide mezâlimi
Hetk ide 'ırż-ı 'âlimi câhil bir zamân ola

4 Gelse ġurâb ötmese çün itmese ḫarâb
Ḳorḳum o pençe-i 'uḳâb irişe yelḳovan ola

5 'Adlî-i 'adl-perver ü dâdâr-ı dâd-güsteriz
Bu sözi añа söyleriz ki añlaya da nükte-dân ola

Ḳıṭ'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Sâḳiyâ mey ṣun ki bir gün lâle-zâr elden gider
İrişür faṣl-ı ḫazân bâġ u bahâr elden gider

[10]

1. Şiirlerinde "Avnî" mahlasını kullanan Fâtih Sultan Mehmed'e ait gösterilen bu şiir Fâtih'in divanında yer almamaktadır. Mahlas beytinde de şair olarak "Avnî" değil "Adlî" geçmektedir. "Adlî" ise ikinci Bayezid'in mahlasıdır. Bu şiir Adlî Divanı'nda da yoktur. Ayrıca şiirin bazı mısraları aruz kalıbına da uymamaktadır. Üstelik şiir anlam bakımından da kusurludur.

2 Ġırre olma dilberâ ḥüsn ü cemâle ḳıl vefâ
Bâḳî ḳalmaz kimseye naḳş-ı nigâr elden gider

3 Yâr içün aġyâr ile merdâne ceng itsem gerek
İt gibi murdâr raḳîb ölmezse yâr elden gider

Müfred

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Zülfiniñ zencîrine bend eyledi şâhım beni
Ḳulluġından itmesün âzâd Allâhım beni

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Benim sen şâh-ı meh-rûya ḳul olmaġ iledir faḫrım
Gedâ-yı dilber olmaḳ yeg cihâniñ pâdişâhından

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Bizimle salṭanat lâfın idermiş ol Ḳarâmânî
Ḫudâ furṣat virürse ger ḳara yire ḳaram anı

İstanbul'uñ Fetḥine Kendi Târîḫleridir:

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Feṯḥ-i İstanbûl'a furṣat bulmadılar evvelûn
"Feṯḥ idüp Sulṭân Meḥemmed didi târîḫ âḫirûn" (857)

Velehû Ġazel-i Nâḳış

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Cigerim pâreledi ḫançer-i cevr ü sitemiñ
Ṣabrımıñ câmesini ṭoġradı mıḳrâż-ı ġamıñ

2 Secde-gâh eyler idi Ka'be-i miḥrâb gibi
Kûyuñ içinde melek görse nişân-ı ḳademiñ

3 Ey gözüm gün yüzine ḳarşu nice yaş dökesin
Ruḫları tâbı ile ḳurıdı ḳalmadı demiñ

Sulṭân Bâyezîd Ḫân-ı 'Adlî-i Ġâzî

Sulṭân Bâyezîd Ḫân-ı Ṣânî-i Ġâzî-i 'Adlî İbni Fâtiḥ Sulṭân Meḥmed Ḫân-ı Ġâzî Ḥażretleriniñ Meşhûd olan Ba'żı Eṣer-i 'Aliyyeleridir:

Müfred

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Ey süvâr-ı esb-i nâz olan rikâb-ı câna baṣ
Ḥüsn meydânı seniñdir ayaġıñ merdâne baṣ

[11]

مفرد

شیوهء مادحی چو کیری پیش
مدح شاهان سرافراز اندیش

قطعه

خاصه شاهی که ز مسافت دور
مدت قطع اوسنین و شهور

نه نظمش جواهر منشور
دیددر نامهء دعا منظور

مفرد
مخلص را بتنکنای حمول
بسته برخوددرخروج ودخول

مفرد
بکریمند تحفهء یاد کند
بکرامی هدیه شاد کند

مفرد
چیست آن تحفه بدت اززباب
وآن هدیه عطیهء نایاب

مفرد
بدت بیشمار بدردرو
اختران بلند قدر درو

مفرد
عدد اخترانش بی سلم
ازاصول عدد دوازدهم

مفرد
مهبط العزوالعلا سلطان
بایزدالدور شه دوران

مفرد
خاك یونان زمین ازو کلشن
جان یونانیان ازو روشن

مفرد
رای او کنج علم رامفتاح
روی ازبزم ملك را مصباح

مفرد
کرده طبعش بفکرة صافی
در کلام خدای کشافی

مفرد
لفظ و خطش مطالع انوار
نظم ونثرش طوالع اسرار

مفرد
هر دودکه پیداشودازسینهٔچاکم
ابری شودکریه کند برسرخاکم

مفرد
هرناوك نی کزتورسدبردل چاکم
نایی شود وناله کندبرسرخاکم

تاجی زاده جعفر چلبی
هرتیرجفاکزتورسدبردل چاکم
سروی شودوسایه کندبرسرخاکم

ابن کمال
سودای خطت کزتورسدبردل چاکم
سنبل شودوکریه کندبرسرخاکم

مؤیدزاده
هرسنك جفاکزتورسدبردل چاکم
لوحی شودوسایهکندبرسرخاکم

رهالی وصفی
هرتیرسپرکزتورسدبردل چاکم
مرعی شودورقص کندبرسرخاکم

حاجی حسین زاده
هر غمزهءشوخی که رسدبردل چاکم
سوسن شودوبوددهربرسرخاکم

Fâtiḥ-i Mıṣr u Şâm Yavuz Sulṭân Selîm Ḫân-ı Ġâzî

Yavuz Sulṭân Selîm Ḫân Ḥażretleriniñ 'İlm ü Kemâl ve Faẓîlet ü Ma'rifet ve Besâlet ü Cesâret-i Cihân-gîrânelerine Ṭoḳuz Seneye Ḳarîb Olan Müddet-i Ḳalîle-i Salṭanat-ı Seniyye-i Ḳahramânîlerinde Gösterdikleri Âṣâr-ı İskenderâne ve Şecâ'at-i Rüstemâne ve Dirâyet-i Felâṭûn-pesendâne İle Yetişdirdikleri Erbâb-ı 'İlm ü Dâniş ü Feẓâ'il Şaḳâyıḳ-i Deḳâyıḳ ve Tevârîḫ-i Müştemilü'l-Ḥaḳâyıḳda Mesṭûr u Münderic ve Birazı Mecelle-i 'Âcizîde Meẓkûr u Mündemic İse de Ġıbṭa-fermâ-yı Müḥelhil ü Müteneb-bî ve Teslîm-kerde-i Ḥâfıẓ u Câmî ve Reşk-âver-i Sâmî vü Ḥâmî Olan Zâde-i Ṭab'-ı Şevketâne ve Numûne-nümâ-yı Ḫayâl-ḫâne-i Bîdil ü 'Örfiyâneleri Dîvân-ı Belâġat-'unvân-ı Sa'diyâne ve Âṣâr-ı Ṣâ'ibâneleriyle Ele Geçen Dîger Şi'rleri Mecmû'alardan İḫrâc ve Buracıġa İdrâc Olundı:

Mıṣr'a Mâlik Olduḳlarında Li-ecli't-Tebrîk Ḥużûr-ı Ḫilâfet-penâhîlerine Rû-mâl Olan 'Ulemâ ve Vücûha Ḫiṭâb-ı Hümâyûnlarıdır:

الملك لله من يخطى بنبيل منى
برده قهراويضمن بعدالدركا
من كان لى اولغيرى قدر انملة
من البسيطة كان الامر مشتركا

Maḥṣûl-i ma'nâ, mülk Cenâb-ı Allâh'ıñdır, bir kimesne merâmına nâ'il olmaḳ ġurûrıyla cihet-i müstaḳîmeden ki aḥkâm-ı 'adl-irtisâm-ı şer'-i muṭahhardır, 'udûl u inṣırâf ider ya'nî mülke nâ'il oldıġı ḥâlde anı kendü-

nüñ ḥaḳḳ-ı ṣarîḥi ‘add iderek [13] idâresi ḳabîḥ olan aḥkâmı irâde ider ve ḳuvveden fi‘le getürür ise ol kimesne ol mülki maḫhûren kendiden giderir ve ṣoñra esâfil-i nâs mertebesine tenezzül ider. Çünki eger benim içün yâḫud benim ġayrım içün yeryüzinde bir miḳdâr-ı cüz’î yere taṣarruf ḥâṣıl olsa bilâ-şek emr-i taṣarruf Cenâb-ı Ḥaḳḳ ile taṣarruf ḥâṣıl olan miyânında dâ’ire-i iştirâka gider. "Limeni'l-mülk vehüve'l-Vâḥidü'l-Ḳahhâr" nidâsına naẓaran mülk Ḥaḳḳ'ıñ oldığını derk iderek cihet-i müstaḳîmeden ‘udûl it-memege ġayret lâzımdır, dimekdir.

Münâcât Der-Bârgâh-ı Ḳâḍi'l-Ḥâcât

خدایا ترازیبد این پادشاهی
که هر پادشهراتو پشت پناهی

کنی پست انراکه نبود پسندت
دهی سرفزای بهرکسی که خاهی

بغیرازتوشاهی نشاید کسی را
که اسرار هربنده دانی کماهی

براثبات ذاتت که درهرصفت هست
کواهند اشیا زمه تابماهی

اکر عاصیم من تورحمت مکن کم
چوکسی نیست دردعویٔ بی کناهی

توده استقامت دراقلیم عدلم
که هستم براه غمت مردراهی

زشرم کنه چون شفق باکواکب
کنم سرخ ازاشك رخسارکاهی

شده دوددل پرده درپیش چشمم
مراخود چو نامه پس این روسیاهی

بغیرازتوم نیست کسی و زتوم من
ببخشا سلیمئ خودرا الهی

نعت شریف

خورشد عکس آیینهء روی مصطفاست
پیوندهردوکون بیك موی مصطفاست

این شعلهای نورمه ومهر صبح و شام
دنداهای شانهء گیسوی مصطفاست

روزوشب جهان که مدار زمانه است
ازدل غلاف هیکل بازوی مصطفاست

باشد پناه امت وهر دردمندرا
کز قوة دلیست زپهلوی مصطفاست

خوش دل کسی که داد دل و جان بمهراو
خوش خاطر آنکه خاطراوسوی مصطفاست

جان صبازطوق جهان تازه کشت و کفت
کین بوی جان زسنبل گیسوی مصطفاست

اوشاه مرسل است ورسول تمام خیل
مقصود اوست کون ومکان دررهش طفیل

قصربهشت بهرمحبان مصطفاست
موجود هرچه هست زاحسان مصطفاست

پابرسر سپهر نهد همچو آفتاب
دست امید هرکه بدامان مصطفاست

نوری که دفع ظلمت عصیان ماکند
آخر طلوع اوزکریبان مصطفاست

چندین حکایت شب معراج وقدر آن
شرح زوصف موی پریشان مصطفاست

بدر منیر راکه بانگشت ساخت شق
یك خشك پاره ایست که ازخان مصطفاست

لعل و گهر زکان بدر آرند امتان
کان خون بهای کوهردندان مصطفاست

آن دل منورست که خونست در غمش
وان دیده روشنست که حیران مصطفاست

معشوق عشق وعاشق جانبخش دلنواز
شاه شفیع احمد و محمود وهم ایاز

خوبیٔ عالم ازکل رخسار مصطفاست
انوارهردوکون زدیدار مصطفاست

صدسر بحبهء دوصد جان به نیم جو
انجاکه عشق کرمیٔ بازار مصطفاست

شاهنشه آن کداکه بود خاکراه او
آزاد بندهء که گرفتار مصطفاست

این روشنی که هست ظهور کمال عشق
یك لمعهء شعشع انوار مصطفاست

طوبی گرفته دست بسر ایستادهء محو
حیران نخل کامت و رفتار مصطفاست

آن سینه شادکر غم اوساخت دل حزین
وان جان عزیزکز پی ایثار مصطفاست

جبریل ازان زچرخ فروناید این زمان
کو شرمسار مانده زگفتار مصطفاست

دورازدرش فغانکه بجانم زززیستن
حاشاکه بحر غم شدم ازخون کریستن

صبح امید طلعت زیبای مصطفاست
اسرارغیب دردل دانای مصطفاست

کو هیچ کس مکن طلب خلعت کمال
کین جامه راست برقدبالای مصطفاست

انجاکه هست و منزل وحالی کمال عشق
صدسرفدای خاك کف پای مصطفاست

ازنوراوست روشنئ چشم مردمان
آری که چشم اهل نظر جای مصطفاست

کرآکهی زمعنئ والشمس والضحی
تعریف ماه روی دلارای مصطفاست

بی شك خدا شناسی بوددره یقین
درویش عاشقی که شناسای مصطفاست

بنکر بچروخ کوکبهء لشکر نجوم
کانها فروغ کوهر والای مصطفاست

دائم دل شکستهء من درهوای اوست
وارسته از بلای خود و مبتلای اوست

ای دل حیات روح بانعام مصطفاست
واغاز کائنات زانجام مصطفاست

سیمرغ جان من که رمیدست ازدوکون
منت خدا یراکه بجان رام مصطفاست

کوثرنمی زچشمهء احسان رحمتش
آب حیات قطرهء از جام مصطفاست

کردون چکونه راست کند قد همچو چنك
کوتاه بروز حشر دراکرام مصطفاست

بو جهل منکر سخن اهل حق چراست
این کفت وکوی ماهمه الهام مصطفاست

بااین زبان زبردن نامش حیاکنم
دایم اکرچه ذکردلم نام مصطفاست

خورشید کرم کام درین چار مین قفس
پران کبوتریست که دردام مصطفاست

ای شه بامتان خود اجر عظیم بخش
وانکه شراب عشق بجان سلیم بخش

قصیده در وصف جانان خود

بدین خرامش و شوخی مرو زپیش نظر
چو میرود دل من هم زیی بخون جکر

اکر زسر بتهی بارکبر یامن نه
چنین که فرق تو می رنجدای از مهرافسر

پس از هزار فراقم چو وصل نمایی
چنان کنی که شود ازفراق وصل بتر

دل ازتو دورکه ماند مرا کند مجنون
بکو چکونه کنم وه بدین دل ابتر

ترا زلطف جمالی چو ماه نورانی
مرا زعشق تو اشکی چو لالهء احمر

جزا این امید نباشد مراازان لب لعل
که که کهی که کهر بشکنی زدرج درر

کرم نمای و برای خدا بکش زارم
بدین جنون نیم از لایق ای پری پیکر

شدم بمرك خود از حسرت رخت ارضی
ترحمی بکن ای سنك دل بمابنکر

نه درد چند فغان ای دل آه نالهء خود
همان بپادشه عادل بکون بآن بر

سپهر لطف ونکویی وماه برج شرف
که آفتاب بود بنده اش چه جای قمر

امیر ملك وفا خسروشها عباس
که لعل ناب برآید بنام او زحجر

کهی نه خدمت اداب او خرد حیران
کهی نه وصف خط دلکش قلم مسطر

خدنك غمزهء تیرش بهیبت غم هجر
نهنك جوهر تیغش بهیئت اژدر

زتاب سبیل زلفش شب زمانه سیاه
زنور عارض اوروی روزکار انور

قدش زغایت خوبی نهالی از رضوان
لبش زرحمت و پاکی زلالی از کوثر

دمی که عشوه نماید زکوشهء چشمی
دهد زجان و دل عاشقان زاز خیبر

تبارك الله ازین لطف و خلق و دانایی
نعوذ بالله ازان غمزهای پر خنچر

زهی تو کان ملاحت که جملهء خوبان
همی برندزخوانت نمك بتنك شکر

ز لطف هر سخت جان اهل دل تازه
بزیر هرشکرت آیت وفا مضمر

ضمیر پاك تو هر دم بدرك قوت عقل
چو جبرئیل امین وحی آور از داور

بجان هلاك شکر خندهء تو صد چو مسیح
کدای کوی تو هر روز خضر پیغمبر

کرفتم آنکه ترا مادر آفتاب بود
مناسبت چو مسیحا ولیك نیست پدر

زکار ناز تو دوران همیشه کار آموز
زنازعشق تو کوه سپهر خاکستر

بکاه مرحمت وخلق و لطف فرخ رخ
که سواریٔ میدان کین غضنفر فر

بهادران و دلیران خیل مژکانت
که وقت معرکه هستند هر یکی صفدر

زبان زوصف تو خود قاصرست شاه کسی
اکر براه تو ریزیم کنج کنج کهر

همان به است که احوال خویش عرض کنم
اکر نه درد سری باشدت ازین دفتر

بحق پرتو خورشید وماه ولیل و نهار
که هست هیکل حسن تو جمله رازیور

بلمعهء که زرویت فتاده بر خورشید
بدآن سحرکه زپیراهنت برآردسر

بحق کاکل شوخت که افسر حسن است
بحق لوح جبینت که جان ماست مکر

بدان دوابروی مشکین که صورت طاقش
بکلك مو نتوان بست دست صورتکر

بحق نرکس مخمور لطف هر نظرت
بمستیٔ که در و میکند زناز اثر

بحق آن مژه های دلاور جنکی
که جان بتیغ برندازدل رمیده بدر

بحق مهر جمالت که نور دیدهء ماست
بحق آنکه مرانیست باتو تاب نظر

بحق آن لب شیرین و خندهء نمکی
بدان درر که درآب حیات شانست مقر

بکفت و کوی لطیف که جان بخلق دهد
بنازکهء مزاجش که هست چون آذر

بذلفقار ولایت که تیغ غمزهء تست
بکیمیای سعادت که یافت ازتو نظر

بحق آنکه چنین صورت آفرید ز نور
بحق احمد مرسل بخواجهء قنبر

باشك سرخ و رخ زر وجان محزون هم
بعشق من که درونیست هیچ نوع ضرر

بحال حضرت محمود ودوستیٔ ایاز
بعاشقان ستمدیدهء بلا پرور

بحق عرشکه آن هست آستانهء تو
بخاك پاك که ماراست کیمیای بصر

بحق صور و بحق بهشت و طوبی هم
بحق حق تو ای ماهروی وپاك سیر

که روزمن زغمت ایخنان سیاه شدت
که روزگار کند رحم بر من غم ضر

تو فارغ ازمن ومن خود بروز مرك ازتو
تو فارغ ازمن و حالم زحال مرده بتر

نه همدمی که توان کفت راز دل با او
نه یاری و سرم از بیم دشمنان بخطر

غم تراکه ز جانش عزیز تر دارم
برم بخاك که آورده ام زیشت بدر

بدلبران جهان بس نمود میل دلم
ولی نکرد چنین صید کس مرا زبشر

یقین بدانکه مراباتو نیست عیق مجاز
نه صورتیست که معنیست عشق سرتاسر

بمن همیشه جفاکر کنی نمی رنجم
که دیده ام ازتو الطاف بی حد و بی مر

بلطف طبع که داست خدا مربخ ازمن
چو بر جنون دلم رحم میکند کافر

من شکسته بلای دکر از این دارم
که هیچ یك سخنم را نمی کنی باور

غرض ازین سخنان آنکه زارچون میرم
بدانکه بهر تو کشتم هلاك و بازازسر

چو روز حشر سراز خاك تیره بردارم
بخاك پای تو خواهم نهاد روی چو زر

زشعر شاعریم خود چه باتو لاف زنم
چو این میست که عشق تو باشدش ساغر

چو خاك پیش توایستم اکرچه زمزمه ام
صد افکند درین هفت کنبد احضر

همیشه تاکه بکیزند تخت دلهارا
شهان مملکت و ناز حسن بی لشکر

زدلبران جهان تا وفا نمایند خوش
مدام سنك کند عاشق تو نا پستر

زیاده باد ادب و عزت و نکویی خلق
چنانکه تابع رایت شود قضا بقدر

ارادت تو مباد ازدل سلیمی کیم
شود بمهر توپادشاه هر کشور

مباد هم بمنت کم عتاب و خشم و جفا
ولی محبت من باد با تو افزون تر

بدان رسی که غلامان درکهت باشند
همه چو رستم و اسفندیار و اسکندر

چو سرفراز جهان باش و چاکران توهم
که بندهء تو بود نیز دائما سرور

قصیده در وصف دلبر خود

اینك بغمزه صف زده مژکان کافرش
در دیده ها نمود سپاهیٔ لشکرش

هم عکس او مکرشود آن روی رامثال
اونیز لیك از آیینه باشد برابرش

کم جو وفا درآن لب شیرین که ازجفا
پروردهء ادب شده سی ودو کوهرش

خطتست تا لبش شده آزردهء نسیم
خضرست باکه زآب حیاتست شکرش

تشبیه آن دهن مکر ای دل دکر بجان
از سایهء مگس مده آزار شکرش

دودیدیکه سر زند زدلم در محل آه
چون خنچریست ازشرر آه جوهرش

زدرآه عقل و دین من ان چشم نیم مست
کوی شه سپاه بتانست رهبر...

آن پادشاه عالم و جور ستمکری
کز جان بود کمینه کدا شاه خاورش

شوخ ایاز سیرت و محمود صورتان
احمد که هست ملك دل و جان مسخرش

صاحب قران ملك دلیری که هر زمان
از تیغ غمزه فتح شده ملك دیکرش

انجاکه کل زغنچهء پیکان او دهد
باشد خزان زپردهء چشم غضنفرش

آشفته ایست زلف رخش را ولی خدا
دادست بهرسوز جهان طور اژدرش

خواهم هلاك غمزهء صیاد او شوم
هر چند عار باشد ازین صید لاغرش

زین کونه کز سخن لب او عار میکند
چون می نهاده برلب او سینه مادرش

خون دلم حلال که اومی خورد نهاد
نبود رهاکه باده دهد کس بساغرش

صاحب دلان ملك بلا را دل خراب
شد شرحه شرحه از مژه های دلاوش

دیوانه شد بنفشه ببوی دو زلف او
از کل اکرچه بود دماغ معطرش

ای ماه برج سعد و سعادت جبین تو
کز هر طرف هلال بود سایه پرورش

در خلقهء سکان تو هرکس که راه یافت
بالله فراغتست زنه چرخ چنبرش

آنکو غلام عشق تو کردد بصدق پاك
باشند خاکراه هزاران چو قیصرش

تا دل بخاك پای تو از جان و سر کذشت
ملك سعادت ابدی شد میسرش

هر لحظه دارد ابروی شوخت کرشمهء
شرمنده ام بسی ز عطاهای بی مرش

کر دانم آنکه خلقهء کوشت که ساختست
می ریختم باتش دل خون زرکرش

رویت عتاب میکند و سرخ میشود
بازوی من خنوز نکردیده برسرش

کویند کز وصال تو دارد نشان صبا
تاکه بما رسد نفس روح پرورش

تا کرد راست سرو قد خود به بنده کیت
دارند دلبران چمن جمله سرورش

هرکس که نیست بندهء تو باد و نیست سر
وآن سرکه نیست خاك رهت خاك برسرش

زاهد چو از سجود تو منعم کند سراست
کر سرنکون کنند زبالای منبرش

خط تو نادمیده جهانرا خراب ساخت
ای وای آنکه بررك جان خورده نشترش

آنراکه خون شده دل مسکین چرا نیاز
هرروز می زنی بجگر زخم دیگرش

داری دل رحیم بدان محنت سلیم
از سوز نظم دلکش چون در ازهرش

تعریف طبع خیش بمدح توکی کنم
خود هست ملك شعر چو خسرو مقررش

وزبس که لعل اشك بود پیش من عزیز
چشم غنی شد ونبود حاجت زرش

نازم بمظهریکه جونان صورت آفرید
این عقل خرده بین شده حیران مظهرش

جانا خرد زوصف کمال تو عاجزاست
هر چنداست نخل فراوان مصورش

درد دلی اکر کنم اظهار عیب نیست
آکه چو نیستی زدل و جان ابترش

محزون دلی که هست کرفتار زلف تو
میسند بار تفرقه بر جان لاغرش

این جسم خاکیم که چو کاهی شد از غمت
تاکی بروبهر طرفی باد صرصرش

هرکس که روی زر دمن زاد دید و کفت
کین عاشقست و مست جفاکار دلبرش

لعل تو ساحریکه سخن هم نمی کند
سوکند کرد هم بدادار داورش

خواهم بخاك پای تو از وصل بهرهء
من از بهشت فارغم و آب کوثرش

پیشم زجان عزیز تری بلکه جان تویی
شاها قسم بحیدر شیر و سرورش

بالله ز سلطنت کذرم کر رضا دهی
لعنت برین جهان و همه زیب و زیورش

جانم چنین زجور تو سرکشته کشته است
رحمی بکن بخاطر مجروح و غم خورش

لطفی نما بعاشق خود زانکه لایقست
کر شرم هم کنی ززبان سخنورش

آن به وکرکه ختم سخن بردعا کنم
هرکز زمن چو این سخنانیست باورش

ازپرده های چشم منش چتر سرکند
تا ابر آسمان نشود سیاه کسترش

تا هر بهار چهره نماید کل از نقاب
تا عندلیب هست مقیم ثناکرش

تا عشق بار زندکیٔ اهل دل بود
بی نور عشق تا نبود چرخ اخضرش

یا رب بسوز سینهء مجنون که جمله عمر
کردید آسیا صفت افلاك برسرش

یا رب بعشق وحالت فرهاد کز وفا
نامد بدیده خوبی و سرو صنوبرش

کز نور حسن ماه رخت اپخنان شود
که آیینه که کند بسحر مهر انورش

صد چون سر سلیم بود خاکپای تو
کرچه کذشته[33] از سر افلاك أفسرش

بادا دران مقام کمال تو نغمه ساز
کان لحظه نه فلك نه نمایدیك اخترش

یا رب نماند صبر مرا طاقتی بده
یا دور ساز تاب زر زلف معنبرش

تخمیس غزل جامی

زخورشید وصالت دور تاکه ذره سان باشم
چو لاله چند بی روی تو با داغ نهان باشم
بکوید بعدازین آن به که هر شب پاسبان باشد
چونتوانم که بر خوان وصالت میهمان باشم
سرخدمت نهاده چون سکان برآستان باشم

کسی کویی نهء عاشق بنام وننك دربندی
کسی کویی که صابر باش هرچندآرزومندی
نه رسوایی من داری قبول ونه خردمندی
بهر نوعی که باشم ازمن بدروزنیندی
نمی دائم چه سان میخواهیم تا انچنان باشم

نمی کویم خداوندا مرا تخت و سعادتده
برای مملکت کبری ظفر یا فتح نصرتده
زبهر کسب و دردم در طریق عشق فرصتده
من سرکشتهء بیچاره را آن جاه دولتده
که روزی همنشین آن سلیمان جهان باشم

دل زارم که شد محبوس حبس جاه آن غبغب
بماه و مهر هرشب میرسانم نعرهء یا رب
زرویت دور ای مه من بربزم اشك چون کوکب
زخوی نازکت ترسم وکر نه تا سحر هر شب
بکرد کوی تو نعره زنان افغان کنان باشم

خوشاعاشق که شدرسوابکوی عشق چون مجنو
نهم چون من بکنج محنتی از مملکت بیرون
سلیمی برتو ای سرو سهی قدچون نکردی خون
طفیل من همی دیدند رویت دیکران اکنون
شدم راضی که چون جامی طفیل دیکران باشم

غزلیات

ای ز سودای سر زلف تو حیرانئ ما
برسر کوی غمت حشمت سلطانئ ما

شانهء سنبل مشکین توشد پنجهء عمر
من علیم است کزآنست پریشانئ ما

هر دو زلفت که بود مطلع دیباجهء حسن
سرخط عاشق ازوشد خط دیوانئ ما

دور از خاك درت رونق شاهی جستیم
بجزاین نیست درایام پشیمانئ ما

یا رب از غیر نهان ارچو شرابدی
عشق آن عارض رغم خوردن پنهانئ ما

صید کردیم بافسون سخن خوبانرا
کویند آیند مه و مهر پری خوانئ ما

چون نسیم که از آزار سلیمی که دهند
همه آفاق کواهئ مسلمانئ ما

وله

ای مهر جان عالم بنما جمال مارا
برقع زرو برافکن ملك جهان بیارا

کیم کن جفاکه چندان ازنیکوان نکونیست
بیکانه وار دیدن باران آشنارا

تا خاك دیدهء غیر زان خاك در نسازد
خواهم که راه نبود بردرکهن صبارا

وله

تنم افکار شد از تیغ غم فکار تر بادا
بلا و محنتم بسیار شد بسیار تربادا

غم عشقش کشیدن تا نباشد بر کسی اسان
چنین کامروزدشوار است ازان دشوارتربادا

وله

کرندا غم که من چون می زبم ازغم جدا
رحم کردی ونکشتی اذدلم یکدم جدا

جان زارم را نمی پرسد زغم جان می کنم
هیچ کس هرگز مبادا زیار در عالم جدا

وله

تب چه کرمی می دهی خررشید رخسار مرا
تابکی سوزی در آتش جان بیمار مرا

کر نکردم پرسش آن مه سلیمی عیب نیست
زانکه قدر پرسش او نیست مقدار مرا

وله

أفلاك نیست لایق تخت و سریر ما
زیر قوم سپهر بود یك حصیر ما

توغ شهاب و لشکر سیاره چو قدر
طالع شود چو کوکب مهر منیر ما

ما چون سکندر از پی حیوان نمی رویم
عشق توکلست دراین راه سریر ما

شکر خداکه زود چو تیرپری و شان
دردم رسید هر چه کذشت از خمیر ما

نابود بود جام شراب ازل هنوز
کامیز بود باشکر عشق شیر ما

در حسن اکر چه یار ندارد نظیر خویش
در ملك عشق نیز نباشد نظیر ما

بو لوح پاك طبع سلیم است ازازل
حرفی که حقش بست بکلك دبیر ما

وله غزل

در سفر کشتن این بی سرو سامانئ ما
بهر جمعیت دلهاست پریشانئ ما

ترك خورشید که چوکان زرش ماه شده
مست لایق که بود بندهء دربانئ ما

جسم ما کشتهء پیکان بلا جوشن پوش
که بود حفظ الهی بنکهبانئ ما

کوه فریاد برارد پی آخو رندان
درشکار از شنود نوبت سلطانئ ما

کشور دهر کرفتیم بهمت اسان
کرچه دشوار نماید بتو اسانئ ما

کرده در سایهء ما نخل فلك را خرم
صانع صنع که می بود بدهقانئ ما

خوان عشقست سلیمی فلك جمله جهان
کاش ایند همه خلق بمهمانئ ما

فی حرف الباء

فکر میکردم شبی کان ماهرابینم بخواب
من درین بودم که ناکه شد طلوع أفتاب

وپ چه حالست این که آن کافرزاستغنای حسن
صد سخن کر پر شمس هورکز نمی کویدجواب

بعدازین القاب بر نام پری رویان کنند
آن که میکویند شاها نراکسی عالیجناب

به که خون کردد دلم از کلرخان تا کی کشت
که بلا کاهی جفا که خشم که ناز و عتاب

ای سلیم از عشق درهرذره ظاهروان وصال
نیست حرفی غیرازین والله اعلم بالصواب

دیکر

افکند تاج نمد آن مه پس سر چون سحاب
یا بود برکردن او سایبان آفتاب

همچو کوکب ازپی اومی دوداشکم روان
مثل مه در ابرهرکه می رودر اضطراب

آفتی کرددکه کوکبها بریی مه روند
ازعرق چون برکل رویش شود پیدا کلاب

بر خدنکش بس که پیچید رشتهء جان در فغان
سینه ام زامد شد تیرش شده مثل زباب

هرکه بیند در مزارم بعدمن کیردکه آه
موجب این کشته را اندوه هجران کشته است

بسکه دارد سلیمی دور ازو یا محرمی
یك سخن باکفته وناکفته کریان کشته است

از غزل

دمی کزجور میزد تیرلیلی بردل مجنون
دل دیوانهء من ان زمان یارب کجا بوداست

سلیم از وادئ غم که بتخت شادی آفتادی
چه رنجی کزازل این نوع تقدیرخدا بوداست

وله

نه سایه است که همراه قدیار منست
من ازوفاشده ام خاك و آن غبار منست

وله

آن که دریای غم افتادست دامان منست
وانکه افتاداست بردامن کریبان منست

زخمهای سینه ام ازغیرمی بوشم بداغ
زانکه انها یادکار تیغ جانان منست

وله

اکرچه خسته مجنون شحنهء دست بلا بوداست
نه همچون من بعشق ماهرویان مبتلا بوداست

نکه می داشتم ازغق دل خودرا و آکه نی
که من نابودواوخود بادل و جان آشنا بوداست

فی حرف الثاء

هرزمان بر درکه یاراست از اغیار بحث
نیست جائز این چنین دایم بکوی یار بحث

روزمیدان از زبان تیغ باشد بخت ما
کار طفلانست کردن برسرهرکار بحث

حاسدم در غیبتم صدحرف کویددر دروغ
من نخواهم کردبا آن نوع بد کفتار بحث

عاشقم مجنون صفت افتاده در ویرانهء
که کنم با خود سخن که بادر دیوار بحث

ای سلیم از شاهئ عالم غرض اوازه ایست
که بود مارایی این دینئ مردار بحث

دیکر

بجانم عشق جانان کیست باعث
که اسود از بلیات حوادث

برد سیل می از هرکس خباثت
چرا کفته فقیه ام الخبائث

زآدم تا باین دم بحث عشقست
نشد آکه کس از اصل مباحث

براه عشق منزل بیشمارست
نباشد واحد اثنی و ثالث

غم فرهاد و مجنونرا درایام
کسی غیراز سلیمی نیست وارث

فی حرف الجیم

ساکن کوی تو نبود بکلستان محتاج
نیست مشتاق توباروضهء رضوان محتاج

کافر عشق که درکاکل و زلفت دل بست
نه بجانست مقید نه بایمان محتاج

هرشب ازفکر سرزلف تو درکوشهء غم
بمه و مهرنباشم من حیران محتاج

ای خوش آن عاشق درویش که درملك جنون
ساخت یا دردوغم ونیست بدرمان محتاج

جان سرکشته که آشفتهء سودای تو شد
نیست هرگز بسرزلف پریشان محتاج

خسرو لشکر عشق است سلیمی امروز
نه بجانست مقید نه بجانان محتاج

دیکر

بملك عشق کرفتم زشرق ر غرب خراج
شه سپاه غم نیست باکم از لیلاج

رسیده از کرم عشق دولتم جاهی
که همتم زاقالیم سبعه کیرد باج

برای تخت جهان فنا چه فکر کنم
مراکه تخت بود بخت وفتح و نصرت تاج

برد ز کوهر دریای تیغ لشکر من
نیم بهمت عالی بهیچ کس محتاج

نه ایدم سخن میرباوزیر پسند
زحیله کرچه نکوحرف میزند بخراج

بدردمندی و اندوه چو کرفته دلم
بلا و درد مرا کوهکن طبیب علاج

سلیم کوه بلا و حسود شیشهء حرص
معین است چه باشد پیش کوه زجاج

فی حرف الحاء

ای خطت مدح عشق را ممدوح
نسخهء خوبی از رخت مشروح

نیستم بی خیال زلف و رخت
خواه در شامگاه وخواه صبوح

درد عشقت دوای خسته دلان
زخم تیغ غم تو راحت روح

دمبدم از خدنك جانسوزت
صد در فیض بر دلم مفتوح

دل بیچارهء سلیمی را
بخیال تو صد هزار فتوح

فی حرف الخاء

مستانه چشم یاردرآمد زخواب سرخ
خوی کرده روی کشته زتاب شراب سرخ

بکذشت خنجرش زدل پاره پاره ام
وزسوز سینه کشت چوسیخ کباب سرخ

رویش زباده سرخ شود همچو کل زمل
آری مدام در شفق است آفتاب سرخ

دوزردیم نکرکه چو پر سد سخن زمن
کردم زانفعال بوقت جواب سرخ

اکثر بخون چشم سلیم بلاکش است
اوراق شعرها که بود درکتاب سرخ

فی حرف الدال

نشان در عاشقی از خویشتن بیکانکی باشد
فغان و ناله و بیخوش و دیوانکی باشد

زخاك آستانش برنداری روی خود هرگز
ترآ ای آفتاب از ذرهء فرزانکی باشد

رخ خوب ترآ نسبت بماه آسمان کردد
بعالم ای پری از غایت دیوانکی باشد

کسی کو در ره عشقت نهد باز سر اخلاص
زشمشیر ازتبابدر و نه از مردانکی باشد

سلیمی جان برافشانم روان از شادیٔ دیدار
مراباان صنم کر ساعتی هم خوانکی باشد

دیکر

رشته های جان خودرا ساخت مجنون سرخ زرد
تا برای خیمهء لیلی تلاشی نقش کرد

عشق باز از راه هستی سیر نهاد اندر عدم
کر نبودی در قیام عشقبازی پای مرد

چون نهادم برتن برزخم سنك هجر دوست
کردم از انکشت پرکاری بلوح لاجورد

غنچه اش خون دل من بود جانم بلبلش
لاله در دشت اکر بشکفت و کردد باغ ورد

باز دل پر خون شدم پیش سکانش جان بکف
وه که آن بد قبول بر حال دلم رحمی نکرد

بسکه از سوزش تنم خاکستری شد سربسر
هست همچون کرد خاك سرکشم کر آه سرد

ور زکوی درد افتادی بملك سلطنت
ای سلیمی چند می نالی خدا تقدیر کرد

وله

آه این چه نکاهست بصد قهر غم آلود
این ناز چه نازست چه لطف ستم آلود

که جنك کنی بامن و که صلح باغیار
تا چند چنین جور و جفای کرم آلود

درداکه شده شمع رخت از خط مشکین
هم چون عالم آه اسیر الم آلود

نی زنده ام از هجر تو ای شوخ نه مرده
فریاد ازین نوع وجود عدم آلود

صد ره چوسلیمی سوی او نامه نوشتم
ننوشت غباری بسیاض رقم آلود

وله از غزل

بی لبت یکدم مرا هر جاکه منزل میشود
اشك میریزم که لعل ازخاك حاصل میشود

در غمت جانمیدهم ای عمربکذار از سرم
ورنه یابئ کازمن بسیار مشکل میشود

همچو من پروانه مجنونیست از شمع رخت
رودازان درکردن جانش سلاسل میشود

وله غزل

در وصل تو ام وه که رسیدن نکذراند
وززانکه رسم کفت و شنیدن نکذراند

ازدود دل از ابر شوم من بهوایت
باران شدن وباز چکیدن نکذراند

باد نفس باد همین از من خاکی
ترسم که بکوی تو وزیدن نکذراند

کر شانه شود پنجهء عاشق ز ضعیفی
بر سنبل معشوق کشیدن نکذراند

در بحر فراقت که نهنگش اجل آمد
هرکس که درافتاد طپیدن نکذراند

زاهد چو زاسرار سلیمی خبرت نیشت
زین باده ترابه که چشیدن نکذراند

وله از غزل

مه مرا بشبان که که عزم خانه شود
مرا بخود نبرد جان من روانه شود

بود که پای سکش هر کهی توان بو سید
خوش آن دمی که سرم خاك آستانه شود

وله از غزل

هر که او تیر فراقت بدل پر غم خورد
نه دکر شربت هجران نه غم مرهم خورد

هم از عالم فانیست سلیمی غم من
من نه آن نوع کسی ام که غم عالم خورد

وله از غزل

چندانکه بدفع غم دل بیش بکویم
غم در دل افکار حزین پیشتر آید

چون عمر دود هر دم و نیابد بسر من
عمریکه چونین است از بسر آید

تا چند کشم محنت تن باتن مجروح
ای کاشکه جان زین تن مجروح برآید

وله
رفتیم و دل مقیم بر ان آستان بماند
جان رمیده بیدل و بی خانمان نمآند

وله
مکو در عشق اشك سرخ و روی زرد می باید
که این در عاشقی دخلی نباشد درد می باید

وله
روزم چنان چو شب شده از غم که سایه ام
نزدیك شد که از من دیوانه رم کند

وله
رشکم زکفتکوی تو خاموش می کند
نامن نمی برم که دلم کوش می کند

وله
نشان عاشقی از خویشتن بیکانکی باشد
فغان و ناله و بیهوش و دیوانکی باشد

وله
عید این نوع کذشت دل من شاد نشد
جان محنت زده از بند غم آزاد نشد

وله
کر من نه حیران توام این دیده کریان ازچه شد
دلبستهء زلف بنم حالم پریشان از چه شد

فی حرف الرا

کشت چشم کافرش غارت کر ایمان دکر
فتنها افکند درین مسلمانان دکر

چون بوصلم زنده کرد ایند محو او شدم
باز پنهان شد که مرداین واله و حیران دکر

تیغ قهر او دل پرداغ مردم را شکاف
غنچهء کلزار غم ازعیش شد خندان دکر

اینچنین کز شربت غم زنده کشتند اهل عشق
کافر کر زنده ماند بیغمش یکجان دکر

جان دهد هرکس چشد جام ازکف ساقئ درد
لیك یا رب نرخ این شربت مکن ارزان دکر

ای فلك بیرون رو ازمیدان که دون ازکوکبی
خواهم آتش زد زآه امشب زین میدان دکر

مثل مجنون بیدلان هستند اما چون سلیم
بس عجب باشد اکر پیدا کند دوران دکر

دیکر

دل چون کند بسلسلهء موی او نظر
زانرو که شدم می کند از روی او نظر

این بس مراکه هست امانت بدل غمش
باشد خیانت انکه کنم سوی او نظر

از رشك می شود دل پردرد من کباب
کر غیر میکند بسك کوی او نظر

صد تیر غمزه باشد اندر کمان کین
کس چون کند بچشم و بازوی او نظر

هرکز دل سلیم مباد از بلای خاص
کاندر بلا فتاده ز پهلوی او نظر

فی حرف الزا

نمی یابم امان یك لحظه ازدرد بلا هرکز
نشد کس در بلای عشق چون من مبتلاهرکز

بتی دارمکه صد هزاران ناز بهر مویش
ونی یك موندارد شیوهء مهروفا هرکز

کند صد سال بهر در خاطر مردم جفا برمن
نباشد مهربان یك لحظه ازبهرخدا هرکز

برین صورت کزآن مهوش وفامهرممکن نیست
خلاص هم مباد ازمحنت ودردش مرا هرکز

کرازهم بکسلد پیوند جان وتن مرا بی او
غم عشقش مبادا یکدم ازجانم خدا هرکز

سلیمی را برامد جان بی یك مرحبا ازناز
مکردان سنك دل بادردمندان مرحبا هرکز

دیکر

کررنجه سوی من ان دوست قدم باز
جان صرف رهش سازم وازهجردهم باز

در ملك عدم نیست چو رسم غم واندوه
ای دل بهازین نیست که کردیم عدم باز

اهم که ازاو شمع مه ومهر برافروخت
سوزد دوجهان کرکشد از سینه علم باز

ای شوخ فراق بجور ستمم کشست
باز آی وخلاصم کن ازین جورستم باز

جز آن که شدم بندهء عشقت چو سلیمی
دیکر چه کنه کرده ام ای شاه کرم باز

وله ازغزل
آیم چو بخاك سر کوی تو بسرباز
معلوم توکرددکه منم عاشق سرباز

هرکس که در آیینهء رؤیت بصفادید
صدرحمت حق بادبران زنظرباز

یك ره بسرم آمدی وکار تمام است
کر برسرم آیی بار دکر باز

حرف السین
مرا کوی غمت باغ و چمن بس
همینم درجهان حب وطن بس

بسوز عاشقی هرکه که میرم
بود از پنبهء داغم کفن بس

بدل از خار خار هجر الفها
من دیوانه را سروسمن بس

بهر محفل که اهل درند باشند
دلم زاری کن آن انجمن بس

فی حرف الشین
چو در حمام آید ماه من درپیش بالایش
زدیده آب ریزم هرزمان صدکاسه برپایش

همی ریزم بسرآبش دمادم کرچه می دانم
کزین بارکران آزرده خواهد کشت اعضایش

کند اوبیدلی از کرمئ حمام اوآکه نی
که می سوزد مراجان وجکرازبیدلیهایش

نمی فرماید اویك کاسه ایم شست از رحمت
کسی هم نیست نزدیکم که تاکریم بفرمایش

سلیمی کریهء کرم از سرجانا ببر دیکر
که در چهام خود خیلی حرارت دادکرمایش

فی حرف الصاد

تانشد خون دل زارم نشد ازدرد خلاص
شربت هجر ترا نیست بجز مرك خواص

حاصلی نیست بجزکوهراشك از چشمم
کرچه عمریست که در قلزم عشقم غواص

ای رفیق ارنه براه غم آن مه میرم
بهرمن سورهء اخلاص مخوان ازاخلاص

کردبادی که بهامون سلامت بینی
زنده پوشی بودازحالت مجنون رقاص

حالت سوز طلب در سخن عشق سلیم
که نیززد بیکی حبه دوصد معنئ خاص

فی حرف الضاض

نه من از توام وفاست غرض
زانکه ازمهرومه ضیاست غرض

که کهی می کنی وفالیکن
ازوفا هم ترجفاست غرض

بهوای غمت شدم رسوا
ورنه خواری خودکراست غرض

من سك سربر آستان توام
جای دیکر مرآ کجاست غرض

از سلیمی مباست بیکانه
یارما باتو آشناست غرض

فی حرف الطاء

ای شده خاك رخست بدرخ خءرشد نقط
چون کل از سبزه خطت مه تابان درخط

عجب افتاده فقط نقطهء دور دهنت
کرچه بر فرقد خط ایست همین نقته فقط

مکن ازصفحهء خوبی خط مشکین راحك
بخطاکی شود ازصنع خداوند غلط

تاترا سبزهء خط ازکل عارض بدمید
شدروان هر طرف ازچشمهءچشمم صدشط

خرقهء بحر ملامت که شد از عشق سلیم
چون حیا پیش سراسیمهء در سیر وسط

فی حرف العین

دورازتو شدم جانی بی محنت و غم قانع
وزچون تو شهی باشم باظلم وستم قانع

نبود چومن محزون یك عاشق دل پرخون
در عشق توچون مجنون شاکر شده هم قانع

احوال دل درویش چو شرح دهم کز پیش
ماندست بجان ریش درملك عدم قانع

کفتی که دلت یغماست خوش باش کران امشب
کویم بتو حرفی راست بالله که نیم قانع

ساقی چوجهان فانیست جامی زتوقف چیست
کامروز سلیمی نیست ماملکت حم قانع

دیکر

هستم زغمت ای ماه بادرد بلا قانع
وزعیق رخت باشم دائم بجفا قانع

کردون چومن ممنون کرددیده بودمشکل
هم باغم دل خشنود هم بی سروپاقانع

اززلف تو درشها کر صدکله ام باشد
وقت سحرم سازد پیغام صبا قانع

چشمت چه جفاکارست کزخوی بدومستی
نی کشت بهجرانم نی شد بوفا قانع

کی مثل سلیمی نیزبنیم سوی رخسارت
چودیدهء مارا کرد خاك کف با قانع

فی حرف الغین

مهی دارم که نبود دل زدردش یکزمان فارغ
برامد جان من ازمهروان نا مهربان فارغ

چو زلف خود پریشان کرد عالم راوجود ایمن
جهانی هر زمان سوزدغمتآوازجهان فارغ

بچشم ابرویش کاستاد وشاکردند درشوخی
بسی راهم چو من خون ریخت ازتیرکمان فارغ

که ازدلکه زجان تاکی کشم منت بحمدالله
که جان ازمحنت تن دست ودل هم شدزجان فارغ

سلیم ازراه غم کردی شود کار خود اخر کن
که کردی ازغم وغوغای این اخر زمان فارغ

فی حرف الفاء

کرلشکرعدو بود از قاف تا بقاف
بالله که هیچ روی بمی تابم ازمصاف

چون آفتاب ظلمت کفراز جهان بزم
کاهی که صبح تیغ برون آرم ازغلاف

کزنعره برکشد زجکرشیررا بجنك
دوزم دلش بسوزن پیکان جان شکاف

کر روبرو شود یکه رزم مدعئ ما
داندکه نیست دعوئ مردان زروی لاف

باید براستی بمیان آمد ارنه خلق
کویند بی شمار سخن ازسر کذاف

درپیش تیغ و تبروتیرعدو پاید ارنیست
کار زره کران نکند هر حصیر باف

دارد حسود کین سلیمی وکر نه هست
مارا بمثل آیینهء تیغ سینه صاف

فی حرف القاف

شدباز بردل وجکرم کارکر فراق
بودم هلاك ساخت ازانم بتر فراق

یارب خلاص ساز مرا تابکی کشم
روز بلا ومحنت وروزی دیکر فراق

کوهمدمی که همرهی اید سوی عدم
این دوستی بمی نکند کس مکر فراق

یك کس نماندی که نخردی بدرد دل
کردی اکر زمن بدل کس اثر فراق

جان میدهم سلیم ولی حیف کز جفا
بااین نمی کند بدلم سربسر فراق

فی حرف الکاف

آن بدبیان حال کند اززبان جنك
زان روی بهین مانده زحیرت دهان جنك

بشنو زروی وجدکه ازنغمهء فراق
شرح و بیان عشق بود داستان جنك

برسر چنانکه رشته جهانست کاکلش
انکشت اوسط رشته کش ازتارجان جنك

کفتم زسوی ساز بسازم دوای دل
دردم زیاده شد زخروش فغان جنك

اکثر ریش عقرب زلف سیاه اوست
سوراخ های غم که شدست استخوان جنك

چون شرح حال اودهداین جان خسته ام
کراز زبان عشق کند دل بیان جنك

همچون سلیم هیچ کسی در مقام حال
آنکه نکشته است زراز نهان جنك

فی حرف اللام

بسکه هستم بدل خون شده از یار خجل
شرمم آیدکه خیالش کذرانم دردل

منفعل ازکرم دوست دل پر حسرت
می کریزم بره بادیه منزل منزل

دلکه قدر نظر عشق ندانست اول
بعدازین کر رهداز قڈچهء حرمان مشکل

ساخت رسوای جهانی من سودازده را
هم چنان دل بجفا وستم او مائل

ای سلیمی چو روی دیدهء کریان سوی دوست
سرببالانکنی بلکه فرو رو درکل

فی حرف المیم

لشکرازتخت ستانبول سوی ایران تاختم
سرخ سررا غرقهء خون ملامت ساختم

شد غلام همتم از جان و دل والئ مصر
تا لوای خسروی برنه فلك افراختم

کرداز ملك عراق این مژده اهنك حجاز
چنك نصرت را چودربزم ظفر بنواختم

ماوراءالنهر ازتیغم شده غرقاب خون
چشم دشمن را زکحل اصفهان پرداختم

آب آمو از سرهرمورو ان شد خصم را
شد عرقریز ازتب غم چون نضر انداختم

شاه هند ازلشکر فرزانه ام شد پیل مات
بر بساط ملك چون شطرنج دولت باختم

ای سلیمی شد بنامم سکهء ملك جهان
تا چو زر درپوتهء مهروفا بکداختم

وله

نه بی ان مه غم ازدرماندگئ خویشتن دارم
نمی میرم بلا از زندگئ خویشتن دارم

مکوییدم که از چشمت به بیماری نترسیدی
که من از حجلت از شرمندگئ خویشتن دارم

نمی خواهم سلیمی پادشاهی بندهء یارم
که من شاهنشهی از بندگئ خویشتن دارم

فی حرف النون

نکاهی کن بدین مسکین حدیثی کوهر بشکن
ازان لبهای شیرین یك تبسم کن شکر بشکن

کمش زاریم بدین بی التفاتی کز تو لایق نیست
همیشه در دل مجروح من تیر نظر بشکن

نظر بر رویت افکندم زپیشم میشدی چون عمر
که کفت آخر دل مارا چنین دررهکذر بشکن

زسنبل سایبای ساز بر روی کل نسرین
بمویی کرمئ بازار خورشید قمر بشکن

کزاز سنکین دلی خواهی شکست شیشهء دلها
دل زارمرا هر چندی می خواهی تیر بشکن

زسینه درداو را آه میخواهد برون آرد
برای ای جان وپیکان غمش را درجکر بشکن

کر ای چرخ فلك جوید مرادی جز غم آن ماه
سلیمی را بسنك جور چون فرهادسربشکن

دیکر

روزی که شود خاك رو یار سرمن
ترسم که بردباد زکویش اثر من

کفتم که مکرخال لبت نقطهء جانست
لب بست که ننشست مکس بر شکر من

پامال غم کرد قد دوست چو سایه
یعنی که بجایی مرو ازخاك در من

صراف بسی وصف در و کوهرخود کفت
خندید که بهتر نبود از کهر من

کفتی نبود عاشق زاری چو سلیمی
احسنت زهی دلبر صاحب نظر من

فی حرف الواو

از حجاب روز شام زلف تو
برفراز مه مقام زلف تو

زلف تو دام دل اهل فساد
درد دلها نیز دام زلف تو

از خطت دیوان دلجویی تمام
رفت خوبئ بنام زلف تو

کیسویت قلاب کام احل دل
جان مشتاقان بکام زلف تو

هرکه بگ آرام شددر کوی عشق
عاقبت کردید ارام زلف تو

کر بنزدیك ...بت دیدم چه باك
بهتر از روزش شام زلف تو

می کشد هر شب سلیمی از فراق
تا سحرکه انتقام زلف تو

فی حرف الهاء

دود کاکل را پریشانی مده بر شمع ماه
جامهء فانوس جائز نیست درشبها سیاه

می بردان رخ بخط و خال هر ساعت دلی
ملك می کیردبلی شه چون زیارت شدسپاه

نیست نیکوهرزمان کردن مشوش زلف او
جان چندین دردمند دل درو دارد پناه

بردلم هر دم منه ازخال داغ خسرتی
ور نه خواهم ساخت عالم راسیاه ازدودآه

ای سلیمی خلق می پرسند کاندر عشق کیست
کشتهء تیغ ملامت دردمندی بی کناه

فی حرف الیاء

من کیم جانا که کوشم غمکسار من توئ
یاترامن بندهء از جان و یار من توئ

تا قیامت دشمن خود باشم از رشك وفا
کریقین دائم که اکنون دوست دار من توئ

سوی قبرمن کرایی زنده کردم بعد مرك
چون شدم واقف که برسروی مزار من توئ

کی کنم از روزکار خود شکایت باز چرخ
زانکه میدانم بلای روزکار من توئ

بی قراری هم ندارم زانکه درناموس عشق
روز و شب امید جان بی قرار من توئ

سرفرونازم به نه چرخ از تفاخر در جهان
کر کهی کویی که خاك رهگذار من توئ

چون سلیمی سلطنت دارم که وی کفتی بلطف
عاشق دیوانهء بی اعتبار من توئ

در توحید حضرت باری عز و جل

ای ترا پردهء عزت علم یکتائ
کس نه همتای توملکت بیهمتائ

هیچ برامرتو ازبنده نیامد امری
من بامرتو کنم هرچه توأم فرمائ

سربسرهستئ ماجمله چومشتت خاکست
که زدست کرمت ریخته در دریائ

قدرتت رابنهادست بحکمت برطاق
همچو یك شیشه بودنه فلك میشائ

هرکرا قهرتوراند زسراپردهء خاك
نه زتقوی بودش بهره نه ازمولائ

چون دهد قهرتو پرواز بشاهین قضا
پشه در کلهء نمرود کند عنقائ

یك کدا بود سلیمان به عصا و زنبیل
یافت ازلطف توان حشمت ملك ارائ

مصطفی بود یتیمی زعرب پیش درت
دادش انعام تو تاج شرف وبالائ

پسر نوح نبی را غضبت رسوا کرد
ورکن امر کندار منئ عیسائ

رستم زال زیك پیره زنی کم بودی
کرنه از پشت تومی یافت چنان برنائ

همچو دارابدرت بنده هزاران خسرو
ای تو دارنده وزیبنده ترا زدارائ

جلوهء عشق تو ظاهر زرخ ترزیبا
این چه عشق وچه ظهورست بدین زیبائ

تو نهان درتتق نور ظهورت خمه جا
رؤیت از غیرنهان و زهمه روپیدائ

درطلب کارئ انوارتوهم چون مه و مهر
از شفق دیدهء افلاك بخون بالائ

کرده حکم توروان از عدم اباد ازل
روزوشبراچودوقاصد بجبهان پیمائ

مثل موسی بسر طور ترا صد عاشق
برزبان لانه وبیهوش شده الائ

پادشاه چو سلیمی که کدای درتست
دانش بخش که افزون بود ازدانائ

بدهش شاهی ازین سلطنت دهر بری
شاهی آنست که راهش سوی خودبنمائ

دیکر

ای برافشته ذاتت علم بالائ
سایهء از علمت نه فلك والائ

سایه کردی بسرت ابرکه بااین عظمت
رشك بردی که بخورشیدتوزسرفرسائ

آدم اول کهکنه کرد همی دانستی
که تو اخر بسرتخت شفاعت ائ

پتپرستی بجز از مهرتو هر مهرکه هست
هرخیالی که بغیرتو همه سودائ

روحت از جسم مجرد شده و روحانی
ذاتت از عالم سفلی بدر علیائ

حالتی کان بتو نبودهوس بادهواست
دانش کان بتو نبود عبث ان دانائ

عرش ازان کنکره برکنکره شدزینت نود
تاتواش درشب معراج بقدر ارائ

جز ره شرع تو رفتن به بس کمراهی
بتو منسوب وکنه کاررهی رسوائ

هست امید سلیمی بشهنشاهی تو
که بیاید زوصالت شرف بینائ

وله از غزل
ای شوخ من یار توام تو دوستدار کیستی
هر وقت غمخوار توام غمکسار کیستی

ازخاك خود تا اکهیم خواهم بوصلت جان دهم
ای یار من تا وار هم در انتظار کیستی

ای چنك دربزم صفا از درد می نالی چرا
آخر نظرکن برقفا اندر کنار کیستی

وله مفرد
مکو در عشق اشك سرخ درروی زرد می باید
که این در عاشقی دخلی ندارد دردمی باید

وله قطعه
من شه درخت سایه پرور دینم
من هیچ حریص باده وتردینم

که برسرسرکشان بردر بازو
معجز ننهم همچو زنان مردینم

وله مفرد
مجنون دشت و شخنهء ویرانه میرسد
طفلان شهرمژده که دیوخنه میرسد

مصراع
قتل عامی ارزودارم هلاکو خان کجاست

وله مفرد

زآه و ناله تاکه پیش مردم بدکنم خودرا
پراپرده قدح ساقیکه تا بخود کنم خودرا

وله

خواهد سحری رفتن به سیرآن شه خوبان
ای دیده مخواب آب زن امشب همه ره را

وله

عیب نبود ای شه خورشد رویان در وفا
کاه کاهی کرپیروی عاشق دیرینه را

وله

منم چو سایهء ابر بلا تن بیجان
نهاده سربهوای تو دربیابانها

وله

دررہ کعبهء مقصود بامید وصال
ای خوش آن روزکه تا بود محمل ما

وله

می بردانم توو آتش بجانم می زند
خواهم ازغیرت بسوزانم زبان خویشرا

وله

جواز خودمی روم گاهی که یاددارم وصالشرا
زچشم خویش هردم عذرمی خواهم خیالشرا

وله

ابروان تووچشمان توای زهره جبین
اهوانندزده شاخ بشاخ ازسر کین

وله

برجان خارجی زده ام پنچه چون اسد
خون حسین می طلبم یا علی مدد

وله
سرتابپای تو همه مطبوع طبع ماست
کویا برای خاطر ما آفریده

وله
بهر خورشید رخ خوب تو ای رشك قمر
میچهد چشم کواکب همه شب تا بسحر

وله
آنکه دریای غم افتادست دامان منست
وانکه افتادست بردامن کریبان منست

وله
مژده ام دروادیٔ هجران بماند اعضای من
داغهای تازه زاغانند سر تا پای من

وله
شوخی که می نخورده دل خلق خون کند
وای آن زمان که چهره زمی لاله کون کند

ازنظیرهء قصیدهء کمال اسماعیل اصفهانی

دروصف خادمهای توکینریست سپهر
که زخورشید زده سوزن لرزان بو سر

[41] Velehû Ḳıṭ'a

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Merdüm-i dîdeme bilmem ne füsûn itdi felek
Eşkimi ḳıldı füzûn giryemi ḫûn itdi felek

2 Şîrler pençe-i ḳahrımda olurken lerzân
Beni bir gözleri âhûya zebûn itdi felek

[42] Velehû Müfred

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Ben yatam lâyıḳ mı ol ḳarşumda ayaġın ṭura
Serv-i nâzım diñ ben öldükde namâzım ḳılmasun

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Biz bülbül-i muḥriḳ-dem-i gülzâr-ı firâḳız
Âteş kesilür geçse ṣabâ gülşenimizden

Velehû Ez-Ġazel

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Gözlerimden aḳdı deryâlar gibi yaşım benim
Dôstlar çoḳ nesne gördi oñmadıḳ başım benim

2 Geçmek içün seyl-i eşkimden ḫayâlim 'askeri
Bir direklü iki gözli köpridir ḳaşım benim

3 Her gice altun beneklü âsumânîler geyüp
İşbu çarḫ-ı pîre-zen olmuşdur oynaşım benim

4 Ben gedâ ġurbet diyârında ḳalurdum yalıñız
Miḥnet ü derd ü belâ olmasa yoldaşım benim

5 Ey felek ṭoḳuz ṭolu câm içmeyince Ḫân Selîm
Dehr içinde olmadı hergiz ayaḳ-daşım benim

Velehû Na't-ı Şerîf-i Nebevî

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Ey nûr-ı zâtı lem'a-i cân-ı muvaḥḥidîn
Ey bi'ṣet-i seniyyesi cânân-ı mü'minîn

2 Maḳṣad seniñ rıżâ-yı şerîfiñdir ey şefî'
Dîger ṭarîḳa ḳılmadım it'âb-ı müslimîn

3 Eyle Selîm bendeñe şefḳat şefâ'at it
Ey şâfi'-i gürûh-ı güneh-kâr u müẓnibîn

Ḳânûnî Sulṭân Süleymân Ḫân-ı Ġâzî

Ḳânûnî Sulṭân Süleymân Ḫân-ı Muḥibbî İbni Yavuz Sulṭân Selîm Ḫân-ı Ġâzî:

Maṭla'-ı Na't-ı Şerîf-i Nebevî

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Oldı ḥaḳḳuñda senüñ nâzil çü ṭâhâ vü yâsîn
Ḫâk-rûb-ı âsitânıñ şehper-i Rûḥu'l-emîn

Ġazel

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Yârelense cân u dil ḳılmaz teraḥḥum yâr aña
Ḳana dönse gözyaşı itmez naẓar dildâr aña

2 Çün ṣaçı zencîrine baġlandı dil mecnûn-veş
Dôstlar bend eyledi şimden-girü zinhâr aña

[43]

3 Çün şeb-i zülfüñde ṭutduñ dôstum dil düzdini
Lâyıḳ oldur kim ser-i zülfüñ ḳılasın dâr aña

4 Buralıdan dest-i ġam bu gûşımı ṭanbûr-veş
Sürḫ idüp bu gözlerim yaşını itdim nâr aña

5 Gül yüzüñüñ ḥasretinden bu Muḥibbî ḥaşre dek
İñlesün bülbül gibi kim yaraşur ol zâr aña

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Meclis-i meyde öper çün leb-i dildârı ḳadeḥ
Ölicek eyleyeler ṭoprağımı bâri ḳadeḥ

2 Her ṭolu başına bir kerre alur bûsesini
Böyledür rûz-ı ezelden berü bâzâr-ı ḳadeḥ

3 Eli boş varma ṣaḳın ṣoḥbetine muġ-beçeniñ
Eyle cân u diliñi yolına îṣâr-ı ḳadeḥ

4 Ḳadeḥ-i meyle cihân sırrı 'ayân oldı baña
Ben nice olmayayım böyle hevâ-dâr-ı ḳadeḥ

5 Mey miḥekdir kişiniñ içerisin ṭaşra ḳılur
Nîk ü bed ẓâhir olur böyle durur kâr-ı ḳadeḥ

6 Çâre olmadı lebin öpmege cân geldi lebe
Ey Muḥibbî içelim 'aşḳına gel bâri ḳadeḥ

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Gülşen-i ḥüsnüñ gören firdevs-i a'lâdan geçer
Cur'a-i la'lüñ içen câm-ı muṣaffâdan geçer

2 Sîm-i eşkiyle ḫarîdâr-ı metâ'-ı vaṣl olan
Virür ol naḳd-i cân âḫir bu dünyâdan geçer

3 İşigüñ ḫâkini bekler yüz sürer her gün güneş
Ferr ü şevketle egerçi çarḫ-ı mînâdan geçer

4 Serverâ ḳaddüñ görüp derd ile ger âh eylesem
Eşk-i çeşmim cûş idüp emvâc-ı deryâdan geçer

5 Bilmem eşkim niçün itmez göñline yârüñ eṣer
Dirler elmâs ey Muḥibbî seng-i ḫârâdan geçer

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Leşker-i ġam âh kim dil kişverin yaġmâ ider
Ancaḳ anuñ def'ini câm-ı mey-i ḥamrâ ider

[44]

2 Aġlayup zârîlıḳ ile eylesem yüz biñ niyâz
Yâr nâzın arturur biñ dürlü istiġnâ ider

3 Baḥr-ı ġamdan hiç ḫalâṣ olur mı bu dil zevraḳı
Bir ṭarafdan eşkimi bu gözlerim deryâ ider

4 Cur'a-i câmı sen içdüñ deyü bezm-i 'aşḳda
Mest olupdur çeşm-i maḫmûrı gelüp ġavġâ ider

5 İdeli sükker lebi şîrîn zebânın vaṣfını
Bu Muḥibbî ṭab'ını ṭûtî gibi gûyâ ider

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 İḫtiyâr-ı faḳr iden dergâh u eyvân istemez
Zâd-ı ġamdan özge hergiz kendüye nân istemez

2 Şol ki istiġnâ serîrinde oturdı şâh-vâr
Ser-te-ser olmaġa heft-iḳlîme sulṭân istemez

3 Sînesine her ki kesdi na'l yaḳdı tâze dâġ
Eylemez bâġa naẓar seyr-i gülistân istemez

4 Şol ki 'aşḳ ehlidir olur kûy-ı dilberde muḳîm
Eyleyüp dîvânelik ṭâġ u beyâbân istemez

5 Ey Muḥibbî yâr elinden bir ḳadeḥ nûş eyleyen
Ḫıżr elinden ger olursa âb-ı ḥayvân istemez

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Tende cânım yoġ iken ben ṭâlib-i cânân idim
'Aşḳ ṣaḥrâsına düşmüş zâr u ser-gerdân idim

2 ‘Ârıż-ı dildâra yazılmaḳsızın ḫaṭṭ-ı ġubâr
Ben içüp esrâr-ı ‘aşḳı vâlih u ḥayrân idim

3 İtmemişdi Ka‘be'niñ bünyâdını daḫi Ḫalîl
Ka‘be-i ḥüsnüñe ḳarşu ben saña ḳurbân idim

4 Virmeden bir kimse daḫi zülf-i Leylâ'dan ḫaber
Gelmedin Mecnûn cihâna ben ġama sulṭân idim

[45]

5 Ey Muḥibbî ḫaṭṭ-ı ġam yazılmadın cân levḥine
Ben belâ perverdesi nâlân u hem giryân idim

Ḳıṭ‘a

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Dôstlar şimden girü eksük degüldür gözde nem
Anuñ içün ḫâne-i dilde ṭolı renc ü elem

2 Âl bayraḳlı sipâhî leşkerimdir eşk-i sürḫ
Dûd-ı âhım götürelden başım üstinde ‘alem

3 Görinür şimden-girü gülşen gözime ḫâr u ḫas
Ṣunsalar âb-ı ḥayât içre gerekmez câm-ı Cem

Ḳıt‘a

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ṣaḳın aldanma eser bir gün muḫâlif rûzgâr
Kibr ü kîni terk ḳıl germe gögüs yelken gibi

2 Dâne dâne sa‘y ḳılsañ eylesen dünyâyı cem‘
Dağıdır bâd-ı fenâ âḫir anı ḫırmen gibi

Ġazel

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Ḫalḳ içinde mu'teber bir nesne yoḳ devlet gibi
Olmaya devlet cihânda bir nefes ṣıḥḥat gibi

2 Salṭanat didikleri ancaḳ cihân ġavġâsıdır
Olmaya taḫt-ı sa'âdet dünyede vaḥdet gibi

3 Ḳo bu 'ayş u 'işreti çünkim fenâdur 'âḳıbet
Yâr-ı bâḳî ister iseñ olmaya ṭâ'at gibi

4 Olsa ḳumlar ṣaġışınca 'ömriñe ḥadd ü 'aded
Gelmeye bu şîşe-i çarḫ içre bir sâ'at gibi

5 Ger ḥużûr itmek dilerseñ ey Muḥibbî fârig ol
Olmaya vaḥdet maḳâmı gûşe-i 'uzlet gibi

Ġazel

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Jeng-i ġamdan diler iseñ ola göñlüñ ṣâfî
Ḳoma elden ḳoma bir laḥza şarâb-ı ṣâfı

[46]

2 Meclis-i 'aşḳ ara gelmege pervâne yeter
Bülbül-i gülşeni añma gider ol leffâfı

3 Yine ġavvâṣ-ṣıfat baḥr-ı ma'ânîye ṭalup
Nice dürler çıḳarup oldum anuñ ṣarrâfı

4 İşigi dâr-ı şifâsına irem deyü bu dil
Giceler ṣubḥa degin vird idinür yâ Şâfî

5 Ḳanını içmege geldikçe anıñ ġamze-i dost
Bu Muḥibbî dir aña cân ile ṣaḥlıan ve ‘âfî

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Neşâṭ esbâbını cümle müheyyâ itseler bir bir
Gehî nûş eylesem bâde gehî bûs-ı kinâr olsa

2 Muḳarrer tevbemi ṣındım Muḥibbî nûş idüp câmı
Çü göñlümden geçen gibi baña bir gül-‘iẓâr olsa

وله

باز آشفته ام از حسرت عنبر مویی
بسته شد جان ودلم درکره ابرویی

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Ḳadd-i yâri kimi ḫalḳuñ serv oḳur kimi elif
Ehl-i ‘irfânuñ sözi birdür ‘ibâre muḫtelif

Velehû

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün)

Zâr olsa dil ‘aceb mi şevḳ ile yâre ḳarşu
Bülbül terennüm eyler evvel-bahâra ḳarşu

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Mülk-i dünyâ kimseye ḳalmaz ṣoñı berbâd olur
Ey Muḥibbî şöyle farż it kim Süleymân olmuşuz

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Sûre-i ve'l-leyl oḳurdum dün namâz-ı şâmda
Zülfin añdum dilberüñ nitdüm ne ḳıldum bilmedüm

وله

تا کنم رخسار آن مه ازتماشای دکر
مهلتم ده ای اجل امروز فردای دکر

قطعه

دیده از آتش دل غرقه برآبست مرا
کاراین چشمه زسرچشمه خرابست مرا

دیده برهم نهی و روی تو آرد بخیال
درشب هجر مکو دیده بخوابست مرا

[47]

Ġazel

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Nâr-ı ġamda naẓar iden kişi tâb-ı tenime
Didi fânûs-ı belâ perdesi pîrâhenime

2 Bülbül-i gül iremez gülşen-i şâdına velî
Ḳande kim ḫâr-ı ġam olsa ṭolaşur dâmenime

3 Ḥaşre dek raḳṣ uram ey dilber alup başım ele
Tîġ-i cân-baḫşuñ eger irse benim gerdenime

4 Ser-i ḳuyûñda ḳılam ḳaddimi yâ başımı tîr
Tâ ki her zâġ raḳîb uġramaya gülşenime

5 Ey Muḥibbî dime aġyâr saña yâri ṣaḳın
Ne içün beñzedesin dostımızı düşmenime

Ġazel

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Ḥem-demüñ her demde bir gül yüzli cânân oldı ṭut
Maḥremüñ dün gün meh ü ḫurşîd-i raḫşân oldı ṭut

2 Çünki degmez zaḫmına vaṣlı ṣanavber-ḫûlarıñ
Her elif sîneñde bir serv-i ḫırâmân oldı ṭut

3 Tâc u taḫt-ı salṭanat berbâd olur çün 'âḳıbet
Kendiñi 'âlem serîrinde Süleymân oldı ṭut

4 Ḳaldırısın çün ayaġı bezm-i dünyâdan göñül
İçdüğüñ câm-ı şarâbı âb-ı ḥayvân oldı ṭut

5 Dehr bâġınıñ Muḥibbî yoḳ gülinde bûy-ı luṭf
Dâġlar cismüñde yer yer verd-i ḫandân oldı ṭut

مفرد

چون می خوری درروی تو کردد جهان فزون
خورشید بیفروغ شود چون چراغ روز

[48]

Ḳıṭ'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Câna ḳalmaz bûse-i la'l-i leb-i yâr isteyen
Baş virür bu yolda bir zülf-i siyeh-kâr isteyen

2 Bî-vefâ yâriñ Muḥibbî derdini ma'ẓûr ṭut
Yârsiz ḳalur cihânda 'aybsız yâr isteyen

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Muḳarrer tevbemi her dem Muḥibbî nûş idüp câmı
Şu gönlümden geçen gibi baña bir gül-'iẓâr olsa

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Va'de-i vaṣl eyledi çünkim bize cânânımız
Ey ecel bir dem tevaḳḳuf eyle alma cânımız

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Ṣanma kim dünyâda ben sensiz ḳarâr itsem gerek
Gitme ey cânım giderseñ âh u zâr itsem gerek

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Allah Allah diyelim sancaḳ-ı şâhı çekelim
Yüriyüp her yañadan şarḳa sipâhı çekelim

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Muḥibbî ḥubb-ı dünyâyı gönülden çün terâş itdüñ
Ḳalenderlik ise ancaḳ olur 'aşḳ olsun abdâlım

Na't-ı Ḥażret-i Nebevî

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Ey vücûdı dâfi'-i küfr ü künûd-ı kâ'inât
Bâ'iṣ-i fevz ü fütûḥ u feyż-i cümle tâ'ibât

2 Yâ Ḥabîballâh bu 'abd-i 'âciziñ bî-vâyedür
Zühd ü taḳvâdan tehî bî-ṣervet ü bî-vâridât

3 Gerçi taḥṣîl-i rıżâ-yı ẕât-ı pâküñdür ġaraż
Nâ-müyesserdir velîk ey şehriyâr-ı ṣâliḥât

4 'Âciz ü dermândedir kim bu Süleymân ümmetiñ
Ḳıl şefâ'at ümmetiñe şefḳatüñdür şâyi'ât

5 Her ne semte 'azm ider isem murâd u maḳṣadım
Emr-i tenfîẕ-i şerî'at-çündür ancaḳ şâkiyât

6 Ey Resûl-i Müctebâ ey mefḫar-ı her dü-serâ
Ḥaḳ saña meddâḥ iken ḥaddim mi ‘arż-ı beyyinât

[49]

7 Gelmez evzân-ı ‘arûża ḥaḳḳ-ı tavṣîfüñ şehâ
Na‘t-ı pâküñ-çün olur mı hiç redîf ü fâ‘ilât

8 ‘Âciz ü ‘âṣî güneh-kâr bu Muḥibbî bendeñe
Ḳıl şefâ‘at ey kerem-kâr-ı re’îs-i sâmiḥât

Sulṭân Selîm Ḫân-ı Ṣânî-i Ġâzî

Sulṭân Selîm Ḫân-ı Ṣânî İbni Sulṭân Süleymân Ḫân-ı Ḳânûnî:

Ġazel

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ḳudretin iẓhâr idüp Ḥaḳ Ḥażret-i ‘azze ve cel
Cümle ḫûbân içre sen cânânı ḳılmış bî-bedel

2 Mıṣr-ı dilde şâh olup yüzin gören olur esîr
Ḥüsni ey Yûsuf'dan aḥsen ey güzellerden güzel

3 La‘l-i mey-gûnuñ görüp cân virmeyen kimdür şehâ
Pes meger âdem degül ‘aḳlında vardur yâ ḫalel

4 Ḥüsnüñi bir dem gören ey ḫusrev-i şîrîn-dehen
‘Aşḳuña Ferhâd olur yoluña cân virse maḥal

5 Dâmenin cevr ile elden ḳoya ṣanma dilberâ
Ol olacaḳ iş degil yaḳam ṭutunca tâ ecel

6 Derd-mend-i ‘aşḳıñım ḥâlim görüp raḥm itmedüñ
Yol olur dilden dile dirlerdi ḫod ḍarb-ı meṡel

7 Ey Selîm ebrû deyü çeşm üzre mesken ḳıldığım
Alnıma ‘aşḳ ile yazılan yazudur tâ ezel

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fa‘ûlün)

1 Yüzüñden zülfi sür keşf-i niḳâb it
Cemâlüñ mihr ü mâhın bî-ḥicâb it

2 Naẓar ḳıl çeşm-i mestânuñla bir dem
Anı gel şevḳ ile mest ü ḫarâb it

3 Lebüñ emsem olur mı ḫaste câna
Ṭabîbim gel mürüvvet ḳıl cevâb it

4 Ṣaḳın göz degmesün ḥüsnüñ güline
Raḳîb-i bed-naẓardan ictinâb it

5 Dilâ ẓulmetde budur âb-ı ḥayvân
Nihânî şebde nûş-ı la‘l-i nâb it

6 İrişdi ḫadd-i gül-gûna ḫaṭ-ı yâr
Göñül şerḥ-i ġamıñ yaz bir kitâb it

7 Leb-i mey-gûnı ṣun cânâ Selîm'e
Yine hicrân ile yaşım şarâb it

[50]

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Leylî zülfüñ sihr-i ġamzeñ 'aḳl u cânım aldılar
Eyleyüp Mecnûn beni ṣaḥrâ-yı 'aşḳa ṣaldılar

2 Göreli ḥüsn ile sen Yûsuf-cemâli gözlerim
'Aḳl u dil çâh-ı zenaḫdâna düşüben ḳaldılar

3 Cân u gönlüm leblerüñ şevḳinde ḳanzil mest olup
Ṣabr elinde şîşe-i nâmûsı yere çaldılar

4 Leblerüñ cânâ şarâb içmiş görinür ṣu gibi
Şevḳ ile 'aṭşân idüp yoḳ yere cânım aldılar

5 Dişlerüñ dürrin Selîmî vaṣf idelden 'aḳl u dil
Baş u cânı terk idüp de baḥr-ı 'aşḳa ṭaldılar

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Ḫâlüñ ile zülfüñ el bir eylemiş
Dilleri dâm ile naḫcîr eylemiş

2 Ḫılḳatî sen bir meleksin ki Ḫudâ
Ṣûret-i insânda taṣvîr eylemiş

3 Ḫân-ı vaṣlı ḫalḳa ḳısmet idicek
Ḥecriñi Ḥaḳ baña taḳdîr eylemiş

4 Ṣanasın naḳḳâş-ı ḳudret ḳaşuña
Nûndur nûr üzre taḥrîr eylemiş

5 'Ârıż-ı dilberdeki ḫaṭṭ ey Selîm
Dûd-ı âhuñdur ki te'ṣîr eylemiş

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Ḫoşdur çemende seyr idelim tâze yâr ile
Tâ ki yüregi düşmenimiñ tâze yarıla

2 Naḳd-i cihân degil mi bu kim devlet el virüp
Vaṣl-ı ḥabîbe furṣat ola nev-bahâr ile

3 Bülbül kitâbın almış ele neydi bu ki dir
Ḫoşdur piyâle bir ṣanem-i gül-'iẕâr ile

4 Ey nev-bahâr-ı ḥüsn Ḫıżır-veş sen irmeseñ
Gülşen gözüme külḫan olur intiẕâr ile

5 İncinme âh-ı 'âşıḳa cânâ ki güllerüñ
Artar cemâli revnaḳı âh-ı hezâr ile

6 Mir'ât-ı ḥüsne ṣanma keder irişe şehâ
Nûr âyeti yazılsa ḫaṭ-ı müşg-bâr ile

7 Ṭa'n itme ebr-i Ḥaḳḳ'a yüri müdde'î ṣaḳın
Aḥvâl-i 'aşḳ çünki degül iḫtiyâr ile

8 Ṣun la'l-i cân-fezâyı Selîm'e şehâ olur
Yâriñ ṣafâ-yı vuṣlatı bûs-ı kinâr ile

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Ṭab'-ı laṭîfimiz bizim ey dil selîmdir
Yoḳ kimseye 'adâvetimiz Ḥaḳ 'alîmdir

[51]

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Naṣîḥat eylesem ben sen 'araḳ-rîz olma ḫuyuñdur
Ṣaḳın ter düşme sulṭânım murâdım âb-ı rûyuñdur

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Nevâ-yı neyde rûḥ-efzâ olur 'uşşâḳa bir dem var
Dilâ ney gibi nâlân olmada bir özge 'âlem var

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Ṭâlibâ sa'y-i belîġ it kûy-ı yâre varıgör
Cânı cânâna virüp terk eyle yoġı varı gör

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

'Âşıḳ-ı ṣâdıḳda dil birdür olamaz yâr iki
Hîç bir taḫt üzre mümkin mi ola ḫünkâr iki

Na't-ı Şerîf

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Yâ Resûl-i müctebâ eyle şefâ'atle rehâ
'Abd-i 'âciz bir güneh-kârım göñülde yoḳ sivâ

2 Eylemiş Allâh bu taḫtı naṣîb ümmetüñe
Ben güneh-kâra degil lâyıḳ bu iḥsân u 'aṭâ

3 'Âcizim pür-işm ü zenb ü pür-ma'âṣîdür ḳuluñ
Merḥamet ḳılmazsañ ey şâh-ı rüsul ḥâlim fenâ

4 Luṭf u iḥsânından ümmî'd kesmezem kim şefḳatüñ
Bu Selîm'i elbet eyler mevṣıl-i râlı-ı Ḫudâ

Sulṭân Murâd Ḫân-ı Sâliş-i Ġâzî

Sulṭân Murâd Ḫân-ı Sâliş İbni Sulṭân Selîm Ḫân-ı Sânî

Ġazel

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Nice ṭâḳat getürsün çeşm-i 'âşıḳ rûy-ı dildâra
Getürmez tâb çün bir laḥza berḳ-i tâb-ı envâra

2 Muḳîm-i ḫân-ḳâh-ı 'aşḳ olaldan bu dil-i pür-derd
Olur abdâl-ı miḥnet baġrı yâre cismi ṣad-pâre

3 Sezâ-vâr olmaz ol ṣadra eger Dârâ eger Behmen
Bu dil yârüñ serîridür virilmez bir yol aġyâra

4 Ne çâre çâre andandır dil-i bî-çâreye her dem
Çü yâre uran oldur yine andan merhem-i çâre

5 Murâd'ıñ sözlerinüñ gösterür her ḥarfi bir ḥikmet
Ne ḥikmet belki ṣıḥḥatdür devâdur cümle bîmâra

[52]

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Ṣormaḳ 'ayb olmasun ey dilber-i şîrîn-ḥarekât
Leblerüñ la'l-i Bedaḫşân mı yâ âb-ı ḥayât

2 Çün siyeh-pûş olasın ey meh-i tâbân-ı cihân
Ḳaplamışdur ṣanasın âb-ı ḥayâtı ẓulümât

3 Bulur elbette ḥayât-ı ebedî ol 'âşıḳ
Ki vefâñ olsa anuñ mûnisi ger vaḳt-i memât

4 Yapışuben dil ü cânım o mehüñ zülfine kim
Leyletü'l-Ḳadr'dür anuñ birisi biri Berât

5 Âsitânından anuñ gitme Murâdî zinhâr
Ki murâduñ ise bulmaḳ senüñ a'lâ derecât

Münâcât

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 'Aşḳuñ bu göñülde olalıdan berü peydâ
Ṭutdum yüzimi saña ben ey şâh-ı dilârâ

2 Ṣaġa ṣola başın ṣaluben serv-i ḫırâmân
Tevḥîdüñ ider şevḳ ile şâhâ ṣenüñ a'lâ

3 Kimüñ ḳapusına varalum ey şeh-i ‘âdil
Ḳapuñ gibi şâhâ var iken bâb-ı mu‘allâ

4 Bir dilde vaṭan ṭutmuş ola ‘aşḳuñ ola dil
Meyl eyleye mi ravża-i Rıḍvân'a Ḫudâyâ

Müfred

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fa‘ûlün)

Ḳara zülfüñ ḳoyaldan başa sevdâ
Ḳarârı ḳalmadı bu göñlümüñ aṣlâ

Ġazel

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Vâḥidüz ‘arṣa-i vaḥdetde bugün çâlâküz
Her cihetden geçüben vâḥid olup bî-bâküz

2 Nâẓır-ı âyine-i levḥ-i ḥaḳâyıḳ oluben
Ehl-i dânişdenüz ‘ilm ile ‘aceb derrâküz

3 İkilikde niderüz vâḥid-i muṭlaḳ çü bizüz
Vârlıḳ çün bizüz âfâḳa gelen idrâküz

4 Limeni'l-mülk oḳuruz ‘âleme her rûz ile şeb
Hâlik-i kül çü bizüz cümle helekden pâküz

5 Olmasaḳ olmaz idi cümle cihân mâ-fîhâ
Ey Murâdî yine sırr-ı ḥikem-i levlâkiz

[53]

Ḳıṭ'a

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 İşigüñ yaṣdanan cânâ ider me'vâdan istiġnâ
Temâşâ eyleyen ḳaddüñ ider ṭûbâdan istiġnâ

2 Cemâlüñ bir naẓar seyr eyleyen ey şâh-ı maḥbûbân
Muḥaḳḳaḳdur ḳılur dünyâdan u 'uḳbâdan istiġnâ

Ġazel

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Firâḳuñdan ciger yandı eyâ dilber kebâb-âsâ
İki gözden aḳar yaşım benim câm-ı şarâb-âsâ

2 Teraḥḥum ḳıl iki mîzâb-ı çeşmimden aḳan yaşa
Güzellik pây-dâr olmaz cihânda âsiyâb-âsâ

3 Naẓar ṣal kîmyâ-yı vaṣl ile ben ḫâk-i bî-ḳadre
Nice bir ḫâk-i zilletde olam yârim türâb-âsâ

4 Şeb-i hecrinde nâ-peydâyım ey meh-rû 'inâyet ḳıl
Bu zerre-ḳadre pertev ṣal ḥabîbim âfitâb-âsâ

Ḳıṭ'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün)

1 Dil derd-i yâre düşdi bir çâre var mı yâ Rab
Bir ben gibi cihânda âvâre var mı yâ Rab

2 Oldı Murâdî çünkim vâdî-i 'aşḳda pûyân
İrmege çâre bir dem dildâra var mı yâ Rab

Müfred

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Ne 'aceb ḥâlet olur ḥâlet-i vuṣlat yâ Rab
Bir daḫi el vire mi bize o devlet yâ Rab

Ġazel

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

1 Anuñ kim gözleri pür-nem degüldür
Ḥaḳîḳat bil ki ol âdem degüldür

2 Dimezler aña 'âşıḳ kim gözinde
Nem-i eşki yerine dem degüldür

3 Dilüñ ṭut kim zebânuñdur ziyânuñ
Peşîmândur o kim epsem degüldür

4 Müberrâ olmayan iki cihânda
Viṣâl-i yâr ile hem-dem degüldür

5 Murâdî her ne kim saña gelürse
Aña şâdî dinür ol ġam degüldür

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

1 Çü ruḫsâruñ gül-i ḫandân olupdur
Hezârân bülbülüñ nâlân olupdur

2 Ḳaşuñ yâyına ey serv-i revânım
Nice biñ 'âşıḳuñ ḳurbân olupdur

3 Nice meh-pâreler vardur cihânda
Senüñ gün yüzüñe ḥayrân olupdur

4 Ḳaçan derd-i firâḳa uġrasa dil
Ḫayâlüñ derdime dermân olupdur

[54]

5 Gedâ-yı kûyuñ oldı çün Murâdî
Efendim ‘âleme sulṭân olupdur

Ḳıṭ‘a

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Sen aña dime server kim ola anuñ serinde tâc
Serîr ü tâcı serden terk idenler belki serverdür

2 Murâd'a ders-i ‘aşḳı kimse ta‘lîm itmedi el-ḥaḳ
Fu’âdında kitâb-ı ‘aşḳ anuñ her demde ezberdür

Müfred

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Beni ‘âlemde Ferhâd eyleyen şîrîn-zebânuñdur
Beni bülbülleyin zâr eyleyen ġonca-dehânuñdur

Velehû Ġazel

(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Luṭf-ı Raḥmân'a istinâdım var
Faẓl-ı Ḥaḳ'dan nice murâdım var

2 Çün dürüst itmişem Ḫudâ'ya göñül
Meded-i Ḥaḳḳ'a i‘timâdım var

3 Leşker ü mâla ittikâ itmem
'Asker-i ġayba istinâdım var

4 Çalışuñ ey mücâhidân-ı ġazâ
Dîn yolında benim cihâdım var

5 Umaram ki du'âm ola maḳbûl
Ki ḳabûline i'tiḳâdım var

Ḳıt'a

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Cemâlüñ gülşenin 'arż it ide tâ na'ra bülbüller
Yaḳalar çâk ider güller girerler raḳṣa sünbüller

2 Dırâz itmiş zebân sûsen senüñ ḥüsnüñi medḥ eyler
Cemî-i lâleler hecrüñde olmuşdur siyeh-diller

Müfred

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Viṣâle va'deler eyler Murâd'a ol gül-i ter
Yalancı gül gibi bir yâr-i dil-sitânım var

Ḳıt'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Gel de varlıḳ perdesin ḳaldır cemâl-i yâri gör
Dîde-i cânı güşâd eyle gül-i dîdârı gör

2 Bir ḥarâret yoġ ise sende gelüp ey müdde'î
'Âşıḳ-ı hicrân-keşüñ ḳalbinde yatan yâri gör

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

'Ömrüm senüñ ḫayâlüñ ile rûz u şeb geçer
Ṣabr idelüm belâya otur cümle hep geçer

Ḳıṭ'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 İñler bu sîne 'aşḳuñ ile ṣan rebâbdur
Nâr-ı firâḳuñ ile de baġrum kebâbdur

2 Hem-ṣoḥbetim ḫayâlüñ olupdur şehâ benim
Bu gözlerim peymâneleri pür-şarâbdur

[55]

Ḳıṭ'a

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Tâb-ı ruḫ-ı dildâra gözüm tâb getürmez
'Aynım gibi bir göz daḫi ḫûn-âb getürmez

2 'Aşḳ ehli murâdını bilür ḥikmet-i 'aşḳuñ
'Uşşâḳa ḥarâm oldı göze ḫâb getürmez

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Bugün 'âşıḳlaruñ esrârına âgâh olan gelsün
Bu meydân-ı maḥabbetde fenâ-fi'llâh olan gelsün

2 İki dünyâyı terk iden bu yola baş açuḳ giden
İşi dildâra şevḳinden dem-â-dem âh olan gelsün

3 Bu ʻaşḳuñ remzini fehm eylemez ger degme bir ʻâḳil
Bunı añlamaġa derd ehline hem-râh olan gelsün

Velehû

(Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün)

1 Gül yüzüñden ayrılalı bülbül-âsâ aġlarım
Eylerem Ḥaḳ'dan viṣâlüñi temennâ aġlarım

2 Ḳâmet-i bâlâñı añup ey meh-i burc-ı şeref
Serv ü şimşâdı ḳaçan ḳılsam temâşâ aġlarım

3 Olmadım bûsesine ḳurbân deyü cânânenüñ
Gelse cânâ her ḳaçan kim ʻîd-i aḍḥâ aġlarım

Müfred

(Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün)

ʻAşḳı âsân ṣanma ey dil ʻâşıḳa burhân gerek
İbtidâ ʻaşḳa ḳadem baṣdıḳda terk-i cân gerek

Velehû

(Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün)

ʻAḳlımı yaġmâladı göñlüm perîşân eyledi
Gösterüp bir dem cemâlin yine pinhân eyledi

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ne deñlü başa çıḳsa dûd-ı âhımdan bükâ artar
Bu 'âdetdür ser-i kûh üzre yel esdükçe mâ artar

Ta'mîr ve Tevsî' Buyurduḳları Ḥarem-i Hümâyûn Ḳapusına Târîḫleridir

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Leṭâfet içre yeridür der-i behişt 'aceb (996)
Ḥarîm-i cennet-i a'lâda bâb-ı sulṭânî (996)

Manẓûm Ḫuṭûṭ-ı Hümâyûnlarındandır

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

Münâsib düşdi tensîbüñ murâda
Ḫudâ tevfîḳini ḳılsun irâde

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

Ṣebât eyler Murâdî 'aḳd-i 'ahde
Muvaffaḳ eylesün Ḥaḳ ḥall ü 'aḳde

[56]

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

Bu 'arżı bir daḫi tedḳîḳe himmet
İderseñ elbet eylersüñ iṣâbet

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

Bu tensîbüñ muḳârindür murâda
Anuñ-çün eyledim icrâ irâde

Sulṭân Meḥmed Ḫân-ı Sâliṣ-i 'Adlî-i Ġâzî

Sulṭân Meḥmed Ḫân-ı Sâlis-i 'Adlî Fâtiḥ-i Egri İbni Sulṭân Murâd Ḫân-ı Sâliṣ

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Zülfüñüñ zencîrine ḳul eyledüñ cânâ beni
Ḳulluġuñdan ḳılmasun âzâd Allâhım beni

2 Cevr-i dilber ṭa'n-ı düşmen sûz-ı fürḳatża'f-ı dil
Dürlü dürlü derd içün yaratmış Allâhım beni

3 Yaḳmaġa vü yıḳmaġa çün söyleşüp sırr itdiler
Sûz-ı sîne eşk-i dîde âteş-i âhım beni

Velehû Ġazel

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Yoḳ durur ẓulme rıżâmız 'adle biz mâ'illeriz
Gözleriz Ḥaḳḳ'uñ rıżâsın emrine ḳâ'illeriz

2 'Ârifiz âyîne-i 'âlem-nümâdır göñlümüz
Rûzgârıuñ cünbişinden ṣanmayuñ ġâfilleriz

3 Ḥükm-i Mevlâ'ya muṭî'üz fâriġuz tedbîrden
Biz tevekkül ehliyiz taḳdîrine ḳâ'illeriz

4 Göñlümüz kuḥl-ı Ṣıfâhân'ı alur mı 'aynına
Tûtiyâ-yı gerd-i râh-ı dilbere mâ'illeriz

5 Pûte-i 'aşḳ içre 'Adlî ḳâl idelden ḳalbimiz
Ġıll u ġışdan ḥâliyüz 'âlemde ṣâfî-dilleriz

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Süveydâ da serimde şimdi sevdâ-yı dilârâ da
Perîşân oldı gitdi gelmiyor dil ḳaldı dilberde

2 Giderse böyle sûz-ı sînemiz bir gün yanar elbet
Dil-i bî-çâremizle ṣabr u ṭâḳat ḳalmadı serde

Sulṭân Aḥmed Ḫân-ı Evvel-i Baḫtî-i Ġâzî

Ṣâḥib-i Câmi' Fâtiḥ-i Ṣânî-i Esterġon ve Eflâḳ ve Boġdân Sulṭân Aḥmed Ḫân-ı Evvel-i Baḫtî ve Ġâzî İbni Sulṭân Meḥmed Ḫân-ı Ṣâliş

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Yâ İlâhî cümle îmân ehlini mesrûr ḳıl
Şarḳ u ġarbı dâr-ı islâm eyleyüp maġfûr ḳıl

2 Râfıżîler ḳatline 'azm itdi ceyş-i müslimîn
Çâr-yâruñ ḥürmeti-çün anları manṣûr ḳıl

[57]

3 Atlı vü yayaya luṭfuñ muttaṣıl idüp müdâm
Cümlesini miḥnet ü derd ü belâdan dûr ḳıl

4 Sünniyânı bâd-ı nuṣretle idüp âsûde-ḥâl
Mülḥidîni âteş-i ḳahruñ ile maḳhûr ḳıl

5 'Askerin Baḫtî ḳuluñ saña sifâriş eyledi
Her ḳażâdan anları maḥfûẓ idüp mestûr ḳıl

Sulṭân Aḥmed Ḫân-ı Evvel-i Baḫtî ḥażretleri ḳadem-i sa'âdet-i Ḥażret-i Peyġamberî resminde bir sorġuç yapdırup cum'a vü a'yâd ve sâ'ir eyyâm-ı resmiyyede teberrüken ve teyemmünen vaż' u ta'lîḳ-i 'imâme-i ḫilâfet-i 'uẓmâ iderler imiş. Bir taḥtaya resm itdirdikleri ḳadem-i şerîfiñ kenârlarına,

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Nola tâcım gibi başımda götürsem dâ'im
Ḳademi resmini ol Ḥażret-i Şâh-ı Rüsul'üñ

2 Gül-i gülzâr-ı nübüvvet o ḳadem ṣâḥibidir
Aḥmed oṭurma yüzüñ sür ḳademine o gülüñ

zâde-i ṭab'-ı hümâyûnları olan işbu ḳıṭ'a-i mübârekeyi dest-i ḫilâfet-pey-vest-i hümâyûnlarıyla yazup şeyḫleri olan Hüdâyî 'Azîz Maḥmûd Efendi ḳuddise sırruh ḥażretlerine hediyye buyurduḳlarından bu levḥa Üsküdâr'da kâ'in Ḥażret-i Hüdâyî Ḫânḳâhı cidârına mu'allaḳ oldıġı ḥâlde bir gün ḫân-

ḳâh-ı meẕkûra re'îsü'l-eṭibbâ 'Abdulḥaḳ Mollâ Efendi giderek levḥa-i meẕkûreyi şeyḫden ṭaleb ve aḫẕ ile Sulṭân Maḥmûd Ḫân-ı Ġâzî efendimiz ḥażretlerine ibrâz eylediklerinde yazu Sulṭân Aḥmed Ḫân-ı Ġâzî ḥażretleriniñ oldıġını bilerek ġâyet maḥẓûẓ olduḳlarını müşârün-ileyh 'Abdulḥaḳ Mollâ Efendi mecmû'asına yazup ḥikâye itmiş oldıġından bu mecmû'a müşârün-ileyhiñ oġlı İrân sefîri Ḫayrullâh Efendi kütüb-ḫânesinde görilerek teberrüken buracıġa derc olundı. Ẕikr olunan sorġuç Sulṭân Aḥmed Türbesi'niñ yemîn ü yesârında Sulṭân Aḥmed Ḫân'ıñ eşyâsı mevżû' olan ṭolâblardan ṣol ṭarafdaki ṭolâbda ḥâlâ mevcûd oldıġı manẓûr-ı faḳîr olmuşdur.

Ġazel

(Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün)

1 Maḳṣûdımı Ḫudâyâ bârî ne ḥâlet itsem
Maẓlûm olan ḳużâta bir bir 'âdâlet itsem

2 'İlmiyle 'âmilini bulsam çıḳarsam anı
Bilsem ṭarîḳın anıñ bir bir ḥimâyet itsem

3 Râşiyle mürteşîyi ḳatl eylesem ser-â-pâ
Câhillerini ḳırsam dilden 'adâvet itsem

4 Ehl-i kemâle ḳarşu naṣb eylesem kemâli
Yaḥyâ-yı ehl-i dile ben de şefâ'at itsem

[58]

5 Yolında 'âdil olsa her manṣıb ehli Baḫtî
Allâh içün çalışsam bârî 'adâlet itsem

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Bûy irse cân meşâmına faṣl-ı bahârdan
Murġân ṣadâsı gelse yine murġ-zârdan

2 Bulsa nevâda gül gibi nev-besteler ẓuhûr
Kim tâze naḳş u ṣavt işidilse hezârdan

3 Nevrûz irişe yâd idüp ol eski demleri
Her kimse alsa dadını bu rûzgârdan

4 Baḫtî irişse ḥâṣılı eyyâm-ı nev-bahâr
Ayrılmasun çemende leb-i cûy-bârdan

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 İlâhî cânibeyne ṣalmışam ben iki serdârı
Kerem ḳıl düşmeni ḳalır ile manṣûr eyle anları

2 Biri şol Çâr-yârı sevmeyen ẓâlimleri ḳırsun
Biri varup helâk itsün senüñ emrüñle küffârı

3 Ḥabîbüñ ḥürmetine 'asker-i islâma nuṣret vir
Kemâl-i cûd u luṭfuñdan ol anlaruñ nigeh-dârı

4 Tevekkül eyleyüp dergâhuña çün yüz sürüp geldim
Ḥabîbüñ yüzi ṣuyına irişdür 'avnüñ ey Bârî

5 Yoġ iken var idüp çün Aḥmed'i sulṭân iden sensin
Yine sen vir anuñ maḳṣûdını 'âlemlerüñ varı

Velehû Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ḫudâ'dan isterim Baḫtî umûr-ı 'adlde tevfîḳ
Rıġżâ-yı Ḥaḳ'dan özge yoḳ derûnumda emel taḥḳîḳ

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

'Âriyetdür salṭanat şervet vücûd cümle fenâ
Geldi şimdiden Ḫudâ bilür bu devletden ġınâ

Sulṭân 'Oṣmân Ḫân-ı Ṣânî-i Fârisî

Şehîd Sulṭân 'Oṣmân Ḫân-ı Ṣânî-i Fârisî-i Ġâzî İbni Sulṭân Aḥmed Ḫân-ı Evvel Baḫtî-i Ġâzî

Ġazel

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Gördigim gibi seni oldı göñül âvâre
Nice 'arż eyleyeyim 'aşḳımı sen ḫünkâra

2 Yola ṭoġrı gider iken nideyim ol fettân
Sîneme urdı anuñ kirpigi mühlik yâre

[59]

3 Yüzi gül ġonca-dehen ḳâmeti bir tâze nihâl
Nice ḳul olmayayım ol şehe ben bî-çâre

4 Görmedi ancılayın dilber-i nâzük-teni dil
Cânımı bezl ideyim ol ḳaşı râ dildâra

5 Fârisî degme güzel sevmez iken neyleyeyim
'Âşıḳ itdi beni bu devr-i kühen ol yâre

Ḳıṭ'a

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Gönlimi aldı bir ruḫ-ı sâde
Benî-âdem degil perî-zâde

2 Defterine yazar nice 'uşşâḳ
Unudulmuş hemân ben üftâde

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Ol ruḫ-ı zîbâyı gör yârüñ dem-â-dem güllenür
Çevre yanında anuñ 'âşıḳları bülbüllenür

2 İçmedik sâḳî elinden bâde-i gülgûnı biz
La'l-i cânânı bize ṣun kim bize ol müllenür

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Ezelden mest-i 'aşḳım 'aşḳ ile geldim bu gün dehre
Anuñ-çün beñzedi çeşmimden aḳan yaşlarım baḥre

2 Yeter çekdim cefâñı ṭâḳatim hiç ḳalmadı ṣabra
Teraḥḥum vaḳtidür ey gül-'iẕâr-ı âfitâb-çihre

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Gülşen içre bitmedi bir ġonca cânâ ḫârsız
Dünyede ḥâṣıl degil bir nev-cüvân aġyârsız

2 Kimi ol yâri benim dir kimisi daḫi benim
Orṭa yerde Fârisî âvâre ḳaldı yârsız

Velehû

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Merhem-i vaṣluña göñül muḫtâc
Derd-mende anuñla eyle 'ilâc

2 Başdıġuñ ṭopraġa ḳadem cânâ
'Âşıḳuñ başına mücevher tâc

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Nice demdir cemâlüñ şem'ine pervânedir göñlüm
Seni görüp sevelden bî-'aḳıl dîvânedir göñlüm

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Dünyâ evinde ẕevḳ u ṣafâ ḫoş durur velî
Ruz-ı cezâda Fârisî mes'ûl degil misin

[60]

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Ḳanı ol göñlümi biñ nâz ile alan kişiler
Yüṛegim yâreleri daḫi oñulmaz işler

Velehû Ez-Ġazel

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ılâtün Fâ'ilün)

1 Sevmezem kimseyi artıḳ vardır inṣâfımız
O güzelden ġayriye meyl eylesün mi cânımız

2 Dilberâ sen gibi bir ṣâḥib-cemâli görmedim
Tâ ezelden ḳısmet itmişdir bize ḳassâmımız

3 Sen ṣalın servi gibi ey ḳaşları yâyım benim
'Aşḳuñı derd idinüp maḥzûnluḳdur kâmımız

Ġazel

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Dil çekdi rûzgâr cefâsını bî-ḥisâb
Ol âfitâba eyleyeyim deyü intisâb

2 Biz ẕerre cismiz ol daḫi gökde bir âfitâb
Ḫurşîd-i pür-żiyâ vire mi ẕerreye cevâb

3 'Aḳlım gider görince cemâlini ben türâb
Çeşmim ṣaçar yüzime o demde yine gül-âb

4 Zülfüñi itme ruḫlaruña perde-i niḳâb
Reng-i ruḫuña reng vire mi bûy-ı müşg-nâb

5 Ḳaddüñ nihâl-i tâze vü ol leblerüñ şarâb
Üftâdeler çevürse cigerden nola kebâb

Na't-ı Nebiyy-i Muḥterem Ṣallallâhu 'Aleyhi ve Sellem

(Müstef'ilün Müstef'ilün)

1 Eflâki ḳıldı pür-żiyâ
Mâh-ı resûl-i Kibriyâ

2 Oḳunsa yer yer yeridür
Na't-ı Resûl-i müctebâ

3 Dillerde ḳalmasa elem
Olsa göñülden ġam cüdâ

4 Mâh-ı rebî'a irmişiz
Ṣaġ u selâmet Fârisâ

5 'Âṣîlere mesned olur
Ol şâh-ı dîn rûz-ı cezâ

6 Aña ṣalât u hem selâm
Ḳıldı bize bunca 'aṭâ

Ḳıṭ'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Naḳş-ı ḥüsnüñ naḳş ider Perverdigâr-ı bî-zevâl
Ḫûb taṣvîr eylemiş ya'nî beşer itmek muḥâl

2 Leblerüñ mişlini eylerseñ eger benden su'âl
Ġoncayı bâġ içre gör oldur aña cânâ miṣâl

[61]

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Çın-seḥer rûy-ı cüvânım itdi revzenden ṭulû'
Ṣanasın ḫurşîd-i raḫşân itdi maşrıḳdan ṭulû'

2 'Âlemi pür-nûr iderdi yalıñız ol bî-bedel
Ṭoġmasa ḫurşîd gördi itdi erkenden ṭulû'

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Yine bir dilber-i 'âlî-cenâba meyl ider göñlüm
Leb-i la'li ḫayâliyle şarâba meyl ider göñlüm

2 Cemâli fikri ile âfitâba meyl ider göñlüm
O kâkül ḥasretiyle müşg-i nâba meyl ider göñlüm

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Her kişi ẕevḳ eyledi bir serv-i ḫoş-reftâr ile
Ben gedâ ḳaldım hemân ġam-ḫânede biñ zâr ile

2 Ṣoḥbet ü seyrân gerekmez baña dilbersiz bugün
Olmadım hem-dem cihânda bir yüzi gülzâr ile

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Dilber aġyâr ile çıḳdı yine seyr-i çemene
Dîdeler anuñ içün döndi 'aḳîḳ-i Yemen'e

2 Ḫâr ile hem-dem olup gezme didim bî-pâyân
İtmedi sözüm eṣer ol bedeni yâsemene

Ġazel

(Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün)

1 Nevrûz olıcaḳ diller şâd olmaġa yaḳlaşdı
Dilde ġam u ġuṣṣa berbâd olmaġa yaḳlaşdı

2 Vîrâne göñül varsa cevr-i ġam-ı dilberden
Müjde aña ol mülk âbâd olmaġa yaḳlaşdı

3 Üstâda çıḳup dilber ögretdi vefâ resmin
'Âşıḳlara luṭfa mu'tâd olmaġa yaḳlaşdı

4 Seyr-i güle çıḳdıḳda ol ruḫları gül-rengim
Kârı dil-i zâruñ feryâd olmaġa yaḳlaşdı

5 Çoḳ 'âşıḳ u meftûnı var sen gibi Şîrîn'üñ
Fâris ḳuluñ ammâ Ferhâd olmaġa yaḳlaşdı

Müfred

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Ṭâli'imden mi şikâyet eylesem baḫtdan mı âh
Maḳṣada meyl ile olmam nâ'il-i luṭf-ı İlâh

Müfred

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Niyyetim ḫıdmet idi salṭanat u devletime
Çalışur ḥâsid ü bed-ḫâh 'aceb nekbetime

Sulṭân Murâd Ḫân-ı Râbi‘-i Ġâzî

Ġâzî Sulṭân Murâd Ḫân-ı Râbi‘ Fâtiḥ-i Baġdâd

‘Aṣr-ı ‘Âlî-i Murâd Ḫân-ı Râbi‘den Enderûn-ı Hümâyûnda Kîlâr-ı Ḫâṣṣadan Neş’etle Silaḥdârlıḳ ve Ṣadâret-i ‘Uẓmâya Ḳadar Tefeyyüż İden Filibeli Mü’eẓẓin-zâde Ṣadr-ı A‘ẓam [62] Ḥâfıẓ Paşa'nıñ Baġdâd Sâḥasından Murâd-ı Râbi‘ Ḥażretlerine Taḳdîm Eyledigi Taẓarru‘-nâmedir

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Aldı eṭrâfı ‘adû imdâda ‘asker yoḳ mıdır
Dîn yolında baş virür bir merd-i server yoḳ mıdır

2 Ḫaşmı bir kîş oyununda ruḫ-be-ruḫ mât itmege
Cengde at oynadur ferzâne bir er yoḳ mıdır

3 Bir ‘aceb girdâba düşdük çâresiz ḳaldıḳ meded
Âşinâlar zümresinde bir şinâver yoḳ mıdır

4 Ref‘-i beydâḳ-ı tekâsülden ġaraż ne bilmeziz
Derd-i maẓlûmân su’âl olmaz mı maḥşer yoḳ mıdır

5 Âteş-i sûzân-ı a‘dâya bizimle girmege
Derd içinde imtiḥân olmuş semender yoḳ mıdır

6 Dergeh-i Sulṭân Murâd'a nâmemiz îṣâline
Bâd-ı ṣarṣar gibi bir çâpük kebûter yoḳ mıdır

Cevâb-nâme-i Murâd Ḫân-ı Ġâzî

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ḥâfıẓâ Baġdâd'a imdâd itmege er yoḳ mıdır
Bizden istimdâd idersin sende ‘asker yoḳ mıdır

2 Düşmeni mât itmege ferzâneyim ben dir idiñ
Ḫaṣma ḳarşu şimdi at oynatmaġa yer yoḳ mıdır

3 Gerçi lâf urmaḳda yoḳdur saña hem-pâ bilürüz
Lîk senden dâd alur bir dâd-güster yoḳ mıdır

4 Merdlik da'vâ idersin bu muḫanneṣlik nedür
Ḫavf idersin bâri yanuñda dilâver yoḳ mıdır

5 Râfıżîler aldı Baġdâd'ı tekâsül eyledüñ
Saña ḫaṣm olmaz mı Ḥażret rûz-ı maḥşer yoḳ mıdır

6 Bû-Ḥanîfe şehrin ihmâlüñle vîrân itdiler
Sende âyâ ġayret-i dîn-i Peyember yoḳ mıdır

[63]

7 Bî-ḫaberken salṭanat iḥsân iden Perverdigâr
Yine Baġdâd'ı ider iḥsân muḳadder yoḳ mıdır

8 Rüşvet ile cünd-i İslâmı perîşân eyledüñ
İşidilmez mi ṣanursın bu ḫaberler yoḳ mıdır

9 'Avn-i Ḥaḳ'la intiḳâm almaġa a'dâdan meger
Bende-i dîn bir vezîr-i dîn-perver yoḳ mıdır

10 Bir 'Alî-sîret vezîri şimdi serdâr eyledim
Ḫıżr Peyġamber mu'în olmaz mı rehber yoḳ mıdır

11 Şimdi ḫâlî mi ḳıyâs eylersin âyâ 'âlemi
Ey Murâdî pâdişâh-ı heft-kişver yoḳ mıdır

Târîḫ-i Feṭḥ-i Baġdâd Güfte-i Sulṭân Murâd Ḫân-ı Fâtiḥ-i Baġdâḍ

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Feṭḥ idicek diyâr-ı Baġdâd'ı
Şâh-ı 'âlemle 'asker-i İslâm

2 Didi Sulṭân Murâd-ı ‘âlî-şân
Feṯḥ-i Baġdâd'a târîḫ oldı "ġazâm" (1048)

Velehû Müfred

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Bütün dünyâ benim olsa ġamım gitmez nedendür bu
Ezelden ṭıynet-i ġamla binâ olmuş bedendür bu

Mıṣrâ‘-ı Sulṭân Murâd

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)
Dıraḫşân oldı gördüm beş hilâl üstinde bir ḫurşîd

Tażmîn-i Nef‘î

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)
Meger kim pençe-i sîmînin ol meh-pâre yaṣlanmış

Velehû Ḳıṭ‘a

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ḥamdü-lillâh kim bahâr ile gelüp nevrûzumuz
Gül gibi güldi açıldı ṭâli‘-i fîrûzumuz

2 Ey Murâdî diñleriz biz her seḥer bülbülleri
Naġme-i murġân olupdur şimdi sâz u sözümüz

Naẓîre-i Şeyḫulislâm Zekeriyyâ Efendi-zâde Şeyḫulislâm Yaḥyâ Efendi

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ṭal‘atuñdur ḫusrevâ mülk-i cihân-efrûzumuz
Ḳadr-i baḫtuñdur cihânda ‘îdimiz nevrûzumuz

2 Gül açıldı bülbül oldı şâd güller şâd-kâm
Ḥamdü-lillâh kim müsâ'id ṭâli'-i fîrûzumuz

3 Devletinde ḥażret-i Sulṭân Murâd'ıñ ḫurremiz
Ḳadrdir her gicemiz bayrâmdır her rûzumuz

4 İtdi çün bâd-ı bahâr-ı iltifât-ı şehriyâr
Âteşîn gül gibi açıldı dil-i pür-sûzumuz

5 Ṭab'-ı Yaḥyâ medḥüñe maḳdûrını eyler niṣâr
Ḫâk-i pâyuña varur maḥzûnumuz memnûnumuz

[64]

Murâd Ḫân-ı Ġâzî Müfred

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Rindler bezminde cânâ bir 'aceb nâm eyledik
Mescidiñ ḳandîlini mey-ḫânede câm eyledik

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 A'ṣamtu ile'r-Rabbi hüve'l-Ḥaḳḳu celîlün
Ferdün aḥadun ḳâdirün Allâhu cemîlün

2 Ḥâlimi ne ḥâcet ki beyân ide zebânım
Ed-dem' u ma'a'l-'aynı ile'l-ḥâli delîlün

3 Elbette bu ḥâlimden o yârüñ ḫaberi var
Li'l-ḳalbi mine'l-ḳalbi ile'l-ḳalbi sebîlün

4 'Âşıḳ nice ṣaġ ola çü senden ola ayru
El-'âşıḳu 'an-hecrike fâne ve 'alîlün

5 Ḥâşâ ki Murâd ayruya meyl eyleye senden
Ḳalbî leke mine'l-mehdi ile'l-laḥdi yemîlün

Naẓîre-i Muṣâḥib Şemsî Paşa

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Mâ-miṣlüke fi'd-dehri melîḥun ve cemîlün
Vallâhu kemâ leyse ke-'abdîke ḫalîlün

2 Mehtâb-ı ruḫuñ ḳıldı şehâ zülfüñi tenvîr
Ke'ş-şem'ati fi'ẓ-ẓulmeti nûrun ve delîlün

3 Ey Yûsuf-ı gül-çihre bugün mülk-i ġamuñda
Ḳad câre dumû'î bi-demi'l-'aynı kenîlün

4 'Adl eyle ḳoma şer' yolın şâhım elüñden
Allâhu kerîmün ve raḥîmün ve celîlün

5 Ḫâk-i rehüñe ẕerre-ṣıfat Şemsî sürer yüz
Ḳad ci'te ilâ bâbike ke'ş-şemsi delîlün

Naẓîre-i Âṣaf-zâde Kîlârî Remzî Begefendi

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 A'ṣamtu ile'l-ḥaḳḳı hüve'r-rabbu cemîlün
Bâḳe ebedün ḥayyun vallâhu celîlün

2 Kûyına dilâ varmaġa ḥayret mi çekersin
'Aşḳî leke fî ẕâlike hâdün ve delîlün

3 Çeşmime çeküpdür işigüñ tozını sürme
Müẕ ci'te ilâ bâbike fi'l-'aynı keḥîlün

4 Eşkini döker merdüm-i dîdem demler ile
Yâ leyte lehû yûcedü insânun ‘adîlün

5 Cânâ lebüñi Remzî çeker cânına minnet
Vallâhu ‘aḳûlun bike fâne ve ‘alîlün

Naẓîre-i Amasyalı Ḥubbî Ḫâtun

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

1 Fevveżtü ilallâhi hüve'r-rabbu celîlün
Hayyun ṣamedün dâme hüve'l-faẓlu cemîlün

2 Yoḳ varlığı iṣbâtı içün ġayrı tekellüf
El-‘aḳlu lehû yeşhedü ve'n-naḳlu delîlün

3 ‘Adl eylesün ol şeh ki diler Ḥaḳḳ'a teḳarrüb
Eş-şer‘u şerîfün ve ilallâhi sebîlün

4 Aḳsa nola dil ‘ârıżuñ âbına görüp ey cân
El-cinsü ile'l-cinsi kemâ ḳîle yemîlün

5 Bu naẓma şebîh nice naẓîre bula Ḥubbî
Fî ḥüzni meża'l-‘ömrü hiye el’ân ‘alîlün

Luġaz-ı Murâd Ḫân-ı Râbi‘

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün)

1 Bir ḳal‘a-i mu‘allaḳ içinde oldı deryâ
Ol ḳal‘anıñ içinde bir balıḳ eylemiş câ

2 Ṭutar aġızda balıḳ bir gevher-i yegâne
Ṭurduḳça gevher anda balığı eyler ifnâ

[65]

3 Atdı Murâd bu naẓmı meydân-ı şâ'irâna
Her kim dilerse manṣıb feṯḥ ide bunı ra'nâ

Cevâb-ı Enderûnî Ḫazîneli Cihâdî Begefendi

(Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün)

1 Ḳandîl ḳal'a şâhım revġan içinde deryâ
Balıḳ fetîl olupdur içinde eylemiş câ

2 Oldı 'alev aġızda bir gevher-i yegâne
Ṭurup yanınca her şeb balıġı eyler ifnâ

3 Va'd eylemişsin ey şâh kâşiflere 'inâyet
Çavuşluḳ u ze'âmet ister Cihâdî şâhâ

Sulṭân Muṣṭafâ Ḫân-ı Ṣânî-i Maḳbûlî

Sulṭân Muṣṭafâ Ḫân-ı Ṣânî-i İḳbâlî İbni Sulṭân Meḥmed Ḫân-ı Râbi'-i Ġâzî

Münâcât-ı Ḥażret-i Bârî

(Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)

1 Allâhu Rabb-i lâ-yezâl yâ vâḥid ü yâ ẕe'l-celâl
Ey pâdişâh-ı bî-zevâl yessir lenâ ḫayra'l-umûr

2 Vaḳt-i seḥerde dâdımız 'arşa çıḳar feryâdımız
Cürm ü ḫaṭâ mu'tâdımız yessir lenâ ḫayra'l-umûr

3 Senden irişmezse amân olur ḳamu işler yamân
Yâ ṣâḥib-i kevn ü mekân yessir lenâ ḫayra'l-umûr

4 Yâ Ḫâlıḳ-ı berd-i selâm olsun ḥabîbüñe selâm
Budur ḫulûṣ üzre kelâm yessir lenâ ḫayra'l-umûr

5 İḳbâlî 'âṣîdür ġarîb luṭfuñdan itme bî-naṣîb
Yâ Bâḳî vü Ḥayy u Mucîb yessir lenâ ḫayra'l-umûr

Na't-ı Şerîf-i Nebevî

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 El-meded ey Faḫr-ı 'âlem hem şefî'u'l-müẕnibîn
Nâzil oldı ḥaḳḳuña çün raḥmeten li'l-'âlemîn
İşidelden vaṣfuñı budur lisânımda hemîn
Eṣ-ṣalâtü ve's-selâm ey ṣâdıḳu'l-va'du'l-emîn

2 Çaġlayup her dem aḳar bu çeşm-i giryânım benim
Fikr idüp nâr-ı caḥîmi ḫûn ider cânım benim
Umaram rûz-ı cezâda ola dermânım benim
Eṣ-ṣalâtü ve's-selâm ey ṣâdıḳu'l-va'du'l-emîn

3 Ṭalmışam baḥr-ı şeḳâvet içre kârım seyyi'ât
Yâ İlâhî sen hidâyet eyle baña vir necât
[66] Sen şefâ'at ḳıl ġarîbe ey Resûl-i kâ'inât
Eṣ-ṣalâtü ve's-selâm ey ṣâdıḳu'l-va'du'l-emîn

4 Ümmetüñden bir ḥaḳîr ü bî-kesim ben yâ Resûl
Ḥażretüñe itdigim vird ü ṣalâtı ḳıl ḳabûl
'Âciz İḳbâlî'yi sen cennât-ı 'adne ḳıl vuṣûl
Eṣ-ṣalâtü ve's-selâm ey ṣâdıḳu'l-va'du'l-emîn

Velehû Müfred

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Başımızdan hiç hevâ-yı zülf-i yâr eksük degül
Mürtefi' yerdür anuñ-çün rûzgâr eksük degül

Ḳıṭ'a

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Yâ Rab meded eyle ḳuluña iki cihânda
Çünki bu me'âṣimle işim cümle yamândır

2 Aldı bu ḳadar ḫalḳ-ı cihânuñ yükini âh
İşte bu ma'âṣî ile iş ḫayli dumandır

Sulṭân Aḥmed Ḫân-ı Ṣâliṣ-i Ġâzî

Sulṭân Aḥmed Ḫân-ı Ṣâliṣ-i Baḫtî-i Ġâzî İbni Sulṭân Meḥmed Ḫân-ı Râbi'-i Ġâzî Dâmâd-ı Hümâyûnları Ṣadr-ı A'ẓam İbrâhîm Paşa'ya Gönderdikleri Ḳıṭ'adır

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Çerâġımsın benim sen hem vezîr-i nükte-dânımsın
Naẓîrüñ yoḳ ṣadâḳat ile meşhûr-ı cihânımsın

2 Beni sen eyledüñ da'vet ne mümkin eyleyem ben red
Derûnuñda olan mührüm gibi sen ḥırz-ı cânımsın

Târîḫ-i Çeşme-i Bâb-ı Hümâyûn

(Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)

Târîḫi Sulṭân Aḥmed'iñ cârî zebân-ı lûleden
Aç besmeleyle iç ṣuyı Ḫân Aḥmed'e eyle du'â

Na't-ı Şerîf

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Zülâl-i şefḳatüñden eyle irvâ yâ Ḥabîballâh
Kurutdı tâb-ı 'iṣyân ḳalmadı ṭâḳat bu 'âcizde

2 İbâ geldi bu emr-i salṭanatda gitdi çün ḫâhiş
Ġınâ geldi tüvân yoḳ ba'd-ezîn bu 'abd-i nâçîzde

Sulṭân Maḥmûd Ḫân-ı Evvel-i Sebḳatî-i Ġâzî

[67] Fâtiḥ-i Ṣâlis-i Belġırâd Sulṭân Maḥmûd Ḫân-ı Evvel-i Ġâzî-i Sebḳatî

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Kerem-baḫş olmaz ey dil ḥâliñi cânâna söylersin
Vefâ me'mûl idersiñ ger 'aceb yabâna söylersin

2 Sebaḳ-ḫân-ı cefâdır şimdi ol şûḫ-ı sitem-güster
Hemân bîhûde derdin ol cefâ-cûya ne söylersin

3 Ṭutar ol ġamze kâfir-kîş be-dest-i ḫançer-i ser-tîz
Yine ey ṭıfl-ı dil şükrin hezâr insâna söylersin

4 Ne dâniş itdi taḥṣîl Sebḳatî ṭab'-ı siḥir-pîşeñ
Ki her naẓm-ı neşât-efzâyı sen şâhâne söylersin

Sulṭân Muṣṭafâ Ḫân-ı Ṣâliş

Sulṭân Muṣṭafâ Ḫân-ı Ṣâliş İbni Sulṭân Aḥmed Ḫân-ı Ṣâliş

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Yıḳılupdur bu cihân ṣanma ki bizde düzele
Devleti çarḫ-ı denî virdi ḳamu mübtezele

2 Şimdi erbâb-ı sa'âdetde gezen hep ḫazele
İşimiz ḳaldı hemân merḥamet-i Lem-yezel'e

Naẓîre-i Râġıb Paşa

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Niceler eyledi kâmıñ bu cihânı tiz ele
Felegiñ devr-i muṭâbıḳ yine bezm-i ezele

2 Ṣanma ey dil ki sa'âdet bula bir dem ḫazele
Virdi Ḫallâḳ-ı cihân mübtezeli mübtezele

Naẓîre-i Şeyḫulislâm Çelebi-zâde İsmâ'îl 'Âṣım Efendi

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Ḥaḳ bu kim mülk-i cihân girdi yed-i mübtezele
'Aḳl-ı ṣâdıḳla nizâmı hele hiç girmez ele

2 Berg ü bârını ḳamu eyledi yaġmâ ḫazele
Âb-ı şer‘ ile meger ravżа-i devlet düzele

Enderûnî Ḫazîneli Şeyḫ Râsiḫ Efendi

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Baḳılur ise eger ḥükm-i Ḫudâ-yı ezele
Maḥv-ı iẕ‘ân ider elbette nefi‘ girmez ele

2 İ‘tirâż eylemede fâ’ide yoḳdur zîrâ
Ṭınab aḥkâmını rabṭ itmiş esâs-ı ezele

3 Bunda maḥviyyet ü tefvîż gerekdür rûḥum
Ġayri yoḳ çâre umûr-ı ḳader-i Lem-yezele

Sulṭân Selîm Ḫân-ı Sâliş-i İlhâmî-i Ġâzî

Sulṭân Selîm Ḫân-ı Sâliş-i Şehîd-i Sa‘îd-i İlhâmî İbni Sulṭân Muṣṭafâ Ḫân-ı Sâliş

Ḳıṭ‘a

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Yapışdım dâmen-i pâk-i rıżâya her-çi-bâd-âbâd
Ṣarıldım ḫâk-i pây-ı Muṣṭafâ'ya her-çi-bâd-âbâd

[68]

2 Ẓuhûrâta cevâba tâb u ṭâḳatsiz ḳalup bî-dâd
Ṣıġındım dergeh-i zât-ı Ḫudâ'ya her-çi-bâd-âbâd

Taḫmîs-i Na't-ı Şerîf-i Nâbî

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Bir bendesiyim mefḫar-ı ekvân u cihâtıñ
'Âlemleri tenvîr iden ol nûr-ı ṣıfâtıñ
Belki bulayım vaṣf-ı şerîfi berekâtıñ
Ey âyine-i leb-be-lebi nüsḫa-i ẕâtıñ
Vey maẓhar-ı ser-tâ-seri emvâc-ı ṣıfâtıñ

2 Ey nuḫbe-i maḥbûb-ı Ḫudâ vâḳıf-ı isrâ
Dergâhuña yüz sürmegi ister dil-i şeydâ
Maḥşerde şefâ'at ḳılup eyle beni iḥyâ
Hep oldı senüñ nüsḫa-i ẕâtuñla hüveydâ
Pûşîde iken ḥüsn-i sülûk u ḥarekâtıñ

3 İslâma şeref yüzi ẓuhûr eyledi sende
Mü'minlere iẓhâr-ı sürûr eyledi sende
Ol ḥikmeti kim naḳş-ı suṭûr eyledi sende
Bi'l-ḳuvvesi bi'l-fi'l ẓuḥûr eyledi sende
Gencîne-i ġaybîsi olan 'ilm-i ḥayâtıñ

4 Maẓmûn-ı süḫan bulmamışım şânuña lâyıḳ
A'lâlaruñ a'lâsı idüp ḳaddüñi Ḫâlıḳ
Bu cümle-i ekvâna seni eyledi fâ'iḳ
Hep kendi lisânuñda senüñ cümle ḥaḳâyıḳ
Ma'nâ-yı nihâyâtı ḥurûf u kelimâtıñ

5 Ṣâḥib olur ol kân-ı kerem nefs-i redîye
Olursa eger maẓhar-ı luṭf-ı Ṣamedîye
İlhâmî ṣalât eyleyicek rûḥına diye
Nâbî-i kemîneñden ola saña hediyye
Ezlâ vü e'âlîsi selâm u ṣalavâtıñ

Ez-Ġazel

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Olalı 'âşıḳuñ ol dîdelerinden ġâ'ib
Olayazdı o dem 'âşıḳ kederinden ġâ'ib

2 Nâr-ı 'aşḳıyla ḥarâret gelicek sînemize
Oldı ṣan cismim o tâbıñ eṣerinden ġâ'ib

3 Göricek yâr ile aġyârı miyân-ı 'âşıḳ
Nice olmaya o ġayret kemerinden ġâ'ib

4 Var mı maẓmûn 'acebâ şi'r-i terimden ḫâlî
Var mı bir ḳâfiye naẓm-ı güherimden ġâ'ib

5 Nola İlhâmî'niñ olur ise dîvânı laṭîf
Olmaya hîç bir eş'âr eṣerimden ġâ'ib

[69]

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Bâġ-ı 'âlem içre ẓâhirde ṣafâdır salṭanat
Diḳḳat itseñ ma'nevî ġavġâya câdır salṭanat

2 Bu zamânıñ devletiyle kimse maġrûr olmasun
Kâm alursa 'adl ile ol dem becâdır salṭanat

3 Kesb ider mi vuṣlatın biñ yılda bir 'âşıḳ anıñ
Meyl ider kim görse ammâ bî-vefâdır salṭanat

4 Ḳıl tefekkür ey gönül çarḫıñ hele devrânını
Geh ṣafâ ise velî ekṣer cefâdır salṭanat

5 Bu cihânıñ devletine eyleme ḥırṣ u ṭama‘
Pek ṣaḳın İlhâmî zîrâ bî-beḳâdır salṭanat

Velehû

(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Sen olduñ ey perî böyle melâmete bâ‘iṣ
Bu rütbe ey gül-i ra‘nâ felâkete bâ‘iṣ

2 O mâh ceẕb-i dil-i ‘âşıḳânda mâhirdir
Edâ-yı şîvesidir bunca ḥâlete bâ‘iṣ

3 Miṣâl-i sünbül-i şûrîde zülfini dökmüş
Budur o rütbe ruḫında leṭâfete bâ‘iṣ

4 Cihânı ṭutdı bütün ṣanki fitne vü âşûb
Budur nihâyet-i ‘aşḳda ḳıyâmete bâ‘iṣ

5 Hemîşe Ḥażret-i Ḥaḳḳ'a niyâz it İlhâmî
Ḫudâ olur bize ancaḳ selâmete bâ‘iṣ

Velehû Ez-Ġazel

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Ne rütbe bî-vefâsın sen a cânân-ı vefâ-düşmen
Baña olmazsa luṭfuñ bârî aġyâra vefâdan geç

2 Saña yoḳ meyli anıñ medḥini eylersiñ İlhâmî
Ne rütbe bî-vefâdır añla ol âfet-nümâdan geç

3 Bükülmüş zülfi ol şûḫuñ ḳurulmuş ḳavs-i ebrûsı
Ṣaḳın ḳayd-ı ḳażâdan fikr-i zülf-i dil-rübâdan geç

[70]

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Hezâr-âsâ nola itsem o gül-ruḫsârdan feryâd
İder bu gülşeniñ bülbülleri hep yârdan feryâd

2 O şûḫuñ câm-ı 'aşḳıyla gidüp hep şervet ü sâmân
İder mestân-ı 'aşḳı sâġar-ı ser-şârdan feryâd

3 Kesilmez her gice tâ ṣubḥ olınca rişte-i âhım
Gehî dilberden eyler dil gehî aġyârdan feryâd

4 Nola ṣayd itmege sa'y itsem ol âhûyı âhımla
Ki nâle eyledikçe ben gelür kuhsârdan feryâd

5 Ne nâlişler 'aceb yanmış mıdır 'aşḳ ile İlhâmî
'Aceb mi eylemiş pervâne sûz-ı nârdan feryâd

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Ta'âlallâh naṣîb itdüñ bu bir taḫt-ı Süleymân'dır
Uyan ki ḫâb-ı ġafletden ki zîrâ mülk perîşândır

2 Ḫudâ âsân ider her müşkilâtı olsa da ma'sûr
Müyesser eyleyen tevfîḳ-i rabbi yüsr-i Sübḥân'dır

3 Cihâna ḳılma raġbet meyl idüp de mekr-i şeyṭâna
Emânet eyleme nâ-ehle ḫalḳı Ḥaḳ nigeh-bândır

4 Serîr-i salṭanatda olma ġâfil bir an İlhâmî
Saña da bâḳî ḳalmaz çünki bu bir çarḫ-ı devrândır

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Rûz u şeb dîdelerim derdiñ ile ḳan aġlar
Vâḳıf olan benim esrârıma her ân aġlar

2 Dâġ-ı sînem göricek ḫûn ile âlûde beni
Raḥm idüp ḥâlime ezhâr-ı gülistân aġlar

3 Yine raḥm eylemez aṣlâ baña ol âfet-i cân
Böyle bîmâr görüp ḥâlime yârân aġlar

4 Gördi çün derd-i dil-i zârımı raḥm itdi ṭabîb
Didi ey ḫaste-i hicrân saña dermân aġlar

[71]

5 Kimse fehm itmedi ḫayfâ ki nedir maḳṣûdum
Gice gündüz ne içün gözleri her ân aġlar

6 Derd ile rûyuña baḳdıḳça seniñ İlhârnî
Gerçi ḫandân olur ammâ cigeri ḳan aġlar

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Hevâ-yı 'aşḳı ta'lîm eyleyen murġ-ı çemenden ṣor
Vefâsızlıḳ rüsûmın tâzelikden yâsemenden ṣor

2 Benim külḫan gibi nâr-ı ġamıyla yandığım her şeb
Eger ögrenmek isterseñ dil-i pür-derd miḥenden ṣor

3 Murâdıñ zülf-i ḫoş-bûya niẓâm ise eger 'ömrüm
O ḥâli sünbül-i şûrîde-i bâġ-ı Ḫutenden ṣor

4 Firâḳ-ı sûz-ı ‘aşḳa yanmanıñ keyfiyyet-i ḥâlin
Gice biñ cân ile sûzân olan pervânelerden ṣor

5 Düşerseñ derd-i ‘aşḳına eger bir âfet-i cânıñ
‘İlâcın var anıñ İlhâmî-i nâzük-sühandan ṣor

Velehû

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Hele hercâyîlik ol şûḫ-ı cihânda bulunur
Cümle bîgânelik ol âfet-i cânda bulunur

2 Kân-ı dilde ḳurılup çünki maḥabbet bezmi
Dilberiñ cevher-i ‘aşḳı o dükânda bulunur

3 Ṭab‘a tevfîḳ olunur nâziş eger ister iseñ
Ḫoş edâ ṭavr-ı nezâket o cüvânda bulunur

4 Maṭlabıñ dilberi bulmaḳsa ser-i kûyında
Ṭoġrı git işte hemân belki miyânda bulunur

5 Dür-i naẓmı yine İlhâmi'niñ oldı pür-silk
Böyle nâ-süfte süḫan ancaḳ o kânda bulunur

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Ḫayâlimden geçen dâ’im benim ḳaşı kemânımdır
Seḥerde gördigüñ dûd-ı siyeh âh u fiġânımdır

2 Naẓar-gâhım hemîşe ol nihâl-i gül fidânımdır
Giriftâr oldıġıma bir eşer eşk-i revânımdır

[72]

3 O şûḫ-ı şîve-kârıñ ṭarzına dil-dâde oldum âh
Nezâketde bulunmaz bir naẓîri nev-cüvânımdır

4 Beni ‘aşḳıyla ḳıldı ol perî bülbül gibi nâlân
Anıñ ân-ı balhârıysa benim ḥayret zamânımdır

5 Baḳan eş‘âr-ı İlhâmî'ye ḥayret el virür dirler
Bağa bu iftirâyı eyleyen kendi lisânımdır

Velehû

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

1 Bülbül gibi âh ile geçer her seḥerimiz
Zîrâ ki açılmaz seḥerî verd-i terimiz

2 Ol ġonca içün zârımı aġyâr dimişse
Bühtândır ol bizlere yoḳdur ḫaberimiz

3 Biñ kerre bize mekr idiyor ol büt-i fettân
Şedd eylesek olmaz mı ya ġayret kemerimiz

4 Sevdâ-yı maḥabbetdir iden ‘aḳlımı yaġmâ
Geh ṣulḥ u gehî cenge gider var seferimiz

5 İtse nola İlhâmî Vesîmâ'ya naẓîre
Ḳalsa nola naẓm ile bizim de eşerimiz

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 ‘Âşıḳıñ eyler mi senden ‘âriyet cânın dirîġ
Eylemez ey şûḫ efġân ile sâmânın dirîġ

2 ʻİd-i aḍḥâda cüvânâ eyle ḳurbân ʻâşıḳı
Eylemezler bir nefesle aṣdıḳâ ḳanın dirîġ

3 Cây-ı tenhâda bulursañ eyle ibrâm u niyâz
Mû-miyânım saña itmez vaṣlı iḥsânın dirîġ

4 Giceci bülbüle döndi şimdi İlhâmî-i zâr
Ṣubḥa dek itmez bu tenhâlıḳda efġânın dirîġ

Velehû

(Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün)

1 Ne ol meh ṣaḥn-ı bâġa ne ider gülzâra dek teşrîf
Ne seyr-i gül-bahâr eyler ne lâle-zâra dek teşrîf

2 Hezârân daʻvet itdim ol perî-rû âfet-i cânı
ʻİnâd eyler ider mi külbe-i bîmâra dek teşrîf

3 Nihâlân-ı çemen virmiş żiyâ reng-i leṭâfetle
İder belki o meh-peyker ḫıyâbân-zâra dek teşrîf

4 Ḳarâr itmiş göñül künc-i ġamıñda derd ü miḥnetle
İder mi hiç ḫayâliñle o ġayri dâra dek teşrîf

5 Ne raʻnâ medḥin itmişdir seniñ İlhâmî ey meh-rû
Hele gel eyle seyr-i ravża-i eşʻâra dek teşrîf

Velehû

(Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün)

1 Ey göñül sende nedir bu mertebe dîvânelik
Şemʻ-i ʻaşḳa nice taḥṣîl eylediñ pervânelik

2 Böyle bir cevr ü sitiġnâ bu cefâlar tâ-be-key
Var mıdır cürmüm nedir bu ṇev-edâ bîgânelik

3 Gitdi hengâm-ı şitâ şimdi bahâr eyyâmıdır
Cânfesden câmeler gey ḳaddiñe cânânelik

[73]

4 Her ne reng geyseñ yaraşur ḳâmet-i mevzûnuña
Var iken çeşmiñde böyle nâziş ü efsânelik

5 Yaz beni ‘aşḳ u maḥabbet defterine ey perî
İsmimi ḳayd eyle ṭursun anda bende-gânelik

6 Anıñ ile ben demâġ-ı cânı ta‘ṭîr eylerim
Kâkülüñden tel ḳopar bu ḫasteye bir şânelik

7 Ḥâlini bilmezse İlhâmî'niñ ey düşmen-vefâ
Şem‘-i ‘aşḳa yanmada kârı hemân pervânelik

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ben belâ-yı ‘aşḳ-ı yâri sevmeyince bilmedim
Dilberiñ cevr ü cefâsın çekmeyince bilmedim

2 Söz işitmek pek muḳarreb dôstdan müşkil imiş
Yârdan âh anı ben işitmeyince bilmedim

3 ‘Azm-i seyr-i sünbülistân-ı ṣafâ eylerdi dil
Ġam nedir devr-i felek ẓulm itmeyince bilmedim

4 Rûz u şeb gerçi şitâb ile gelüp geçmekdedir
Ḥâl-i ġurbet neydügin kesb itmeyince bilmedim

5 ‘İbret al her naḫl-i berg-i sebze irmekde ḫazân
Dir ki İlhâmî cefâsın çekmeyince bilmedim

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Çeşm-i dikḳatle begendim bir güzel cân pâresin
Kirpigi geçdi cigerde açdı ‘aşḳın yâresin

2 Bâd-ı ṣubḥ esdikçe yâriñ zülfi müşg-efşân olur
Seyr it ol hercâyîniñ gîsû-yı ‘anber-pâresin

3 Söyle ol şûḫ-ı sitem-kâra yeter cevr itmesün
Ḳılmasun bî-ṭâḳat öyle ‘âşıḳ-ı bî-çâresin

4 Bir niyâzım var saña luṭf eyle ey bâd-ı ṣabâ
Gûşına yâriñ götür âh-ı dil-i âvâresin

5 Ehl-i ‘irfâna yeter tâ ḥaşre dek seyr itmege
Şâh-ı İlhâmî'niñ işte şi‘r-i âteş-pâresin

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Hemîşe ‘âşıḳın mest idici bir nev-cüvândur bu
Edâ vü şîvesi ‘aḳl alıcı ḳaşı kemândur bu

(74]

2 Ne dilber oldığına ḫâtem-i rengîn işâretdir
Güzellik taḫtına ḥâlâ Süleymân-ı zamândur bu

3 Sitem vâdîlerin gitdikçe efzûn itmede ol yâr
Çeker mi bâr-ı cevr-i ‘aşḳı ey meh-pâre cândur bu

4 Ne mümkin ‘âşıḳ-ı şûrîde yanmaḳdan emîn olsun
Yanan zîrâ gönülde âteş-i ‘aşḳ-ı bütândur bu

5 Görürsem rûy-ı yâri aña bir âh idem İlhâmî
Hemânâ ol cefâ-kâra miṣâl-i el-amândur bu

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Uyup aġyâr-ı bed-ḫûya beni gülşendedir ṣanma
Ṣaḳın bir ġayri şûḫa bende-i efgendedir ṣanma

2 Nihân itdim seni gözden yetiş ey şeh-süvârım gel
Ki sensiz ey perî rûḥ-ı revânım tendedir ṣanma

3 Yeter cevr itme pek şâhım taḥammül idemem zîrâ
Beni sen ṭurra-i zülfüñde ḳayd u bendedir ṣanma

4 Hemânâ sînemi ḳıldım nişân ol tîr-i müjgâna
Ḳuzum ḳaşı kemânıñ ḳor beni nâzendedir ṣanma

5 Hele İlhâmî çoḳdan mübtelâdır ‘aşḳıña ‘ömrüm
Sen anı ey gül-i ter bir tehî zîbendedir ṣanma

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Düşdi bir gün çeşmime bir dilberiñ nezzâresi
Gûyiyâ ṭoġmuş çemen-zâra güneşler pâresi

2 Seyr içün çıḳmış yine gülzâra ol mâh-ı cihân
Göricek meyl itdi cân u dil olup âvâresi

3 Eyledi müjgânı tîrini nişân çün sîneye
Her gice tâ ṣubḥa dek ṣızlar derûnum yâresi

4 Ġonca-gül gibi letâfet viren ol meh-pâredir
Neyleyim yanında var aġyâr-ı ḫâr-âzâreṣi

[75]

5 Dâ'imâ aġlar yine te'ṣîr-i vaṣl itmez sözi
Olmuş İlhâmî anıñ âh 'âşıḳ-ı bî-çâresi

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Ṣubḥ oldı yine şems-i cihân-tâb göründi
Güller açılup bülbül-i bî-tâb göründi

2 Tebdîl olıcaḳ rûz şebe ey dil-i şeydâ
Gûyâ ki semâdan yine meh-tâb göründi

3 Sevdâ-yı maḥabbetle bu şeb ḫâba varınca
Ol âfet-i cân çeşmime der-ḫâb göründi

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Tîr-i sitemiñ ey ḳaşı yâ câna ṭoḳundı
Feryâdımız ol derd ile dermâna ṭoḳundı

2 Gûş eyleyicek âhımı yâr itdi tebessüm
Bu ẕevḳi anıñ tâ dil-i sûzâna ṭoḳundı

3 Küsdüm felege fâriġ-i âlâyiş-i dehrim
Zîrâ ki ṣabâ zülf-i perîşâna ṭoḳundı

4 ‘Uşşâḳa sitem ġayra nezâketle baḳınca
Her bir nigehi ṣadr-ı dil ü câna ṭoḳundı

5 İlhâmî'niñ oldı yine feryâdına bâ‘iṣ
Aġyârıñ eli rûy-ı dıraḫşâna ṭoḳundı

Velehû

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

1 ‘Aşḳıñ seniñ ey âfet-i cân câna ṭayandı
Ṣanma yalıñız âteşe pervâneyi yandı

2 Tîr-i müjesi baġrıma bir zaḫm-ı nev açdı
Ẓahrımdaki câme bütün al ḳana boyandı

3 İtdikçe ḫayâl-i ruḫ-ı cânâneyi dilden
Feryâdım ile bülbül-i şûrîde uyandı

4 Gördükçe dil-i ‘âşıḳ-ı şûrîdesin ol meh
Farḳ itmedi abdâl mı dîvâne mi ṣandı

5 Devr-i felegiñ añladı hep mekr ile âlin
İlhâmî'ye evżâ‘-ı felek cümle ‘ayândı

Velehû Müstezâd

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Naẓar ḳıl rûy-ı dildâra ki meh gibi ‘ayândır o
Hele bir ḫoş ḥalâvet var
Bütün dünyâ aña mâ'il güzel bir nev-cüvândır o
Aña ġâyetle raġbet var

2 Cemâli şemse beñzer bir güzel ṭıfl-ı perî-peyker
Güzel nev-reste bir dilber
Levendâne edâ vü ṭarzı bir şûḫ-ı cihândır o
Küçükden anda ḥâlet var

3 Hele bir kerre gûş eyle ḥaḳîḳatle benim ḥâlim
Sâña ma'lûmdur aḥvâlim
[76] Şarâb-ı 'aşḳı içmiş dil ġamıñla bî-amândır o
Ṣaḳın ṣanma liyâḳat var

4 Miṣâl-i Ḳays ṣaḥrâyı gezüp geldikçe bî-tâbî
Getürdüm dîdeden âbı
İder bîgâneler raġbet bâña pek bî-amândır o
Ḳatı dilde felâket var

5 Şarâb-ı 'aşḳı nûş itdim olup dil cevriñe mu'tâd
Bâña yoḳ kimseden imdâd
Ḫarâb oldı göñül seng-i ġamıñla lâ-mekândır o
Bâña senden 'inâyet var

6 Amân bu gözlerim ḥâlî ḳomaz bu göñlümi aṣlâ
Hemân itmekdedir ġavġâ
Şerâre çıḳsa ḳalbimden hemân âteş-feşândır o
Derûnumda ḥarâret var

7 Miṣâl-i şem' yanmaḳda vücûduñ cümle İlhâmî
Ki 'aşḳıñ budur encâmı
Bu ṣan'atda ḳatı üstâd olan bir pehlevândır o
Hele anda mahâret var

Taḫmîs-i Ġazel-i Ḳânûnî Sulṭân Süleymân Ḫân-ı Ġâzî

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Nihâlân-ı çemen güllerle ser-tâ-pâ donanmışdır
Gice gündüz idüp feryâd bülbüller uyanmışdır
O da bir bî-vefâya ben gibi ẓannım inanmışdır
Derûn-ı sînede baġrım ser-â-ser nâra yanmışdır
Anıñ içün gözüm yaşı ḳızıl ḳana boyanmışdır

2 Ḫayâli mîhmândır dâ'imâ bu çeşm-i pür-nemde
Anıñ-çündür kesilmez eşk-i ḥasret-rîz bir demde
Firâḳıyla 'aceb mi ḳan dökerse göz dem-â-demde
Görenler seyl-i eşki diyeler ṣaḥrâ-yı sînemde
Bahâr eyyâmıdır gûyâ ki ırmaḳlar bulanmışdır

3 Ṭarâvetle şitâda sebzeden ḫâlî ḳalur ṭaġlar
Ne sünbül ḳaldı ne şeb-bû ḫazâna vardı hep baġlar
[77] Baṣîret ehli 'ibretle bu ḥâle dâ'imâ aġlar
Bu çarḫ-ı bî-vefâ ḥâlin görüp kimdir ki dil baġlar
Gelenler dâr-ı dünyâya meger gitmez mi ṣanmışdır

4 İder her bâr gönlüm ârzû çün kûh u ṣaḥrâyı
Çıḳarmaḳ isterim dilden gelen hep böyle sevdâyı
Velâkin ḫârice güçdür çıḳarmaḳ işbu da'vâyı
Gerekmez seyr-i ṣaḥrâyî yaḫud gülşen temâşâyı
Cihânıñ külli zevḳinden dil ü cânım uṣanmışdır

5 Nice dürlü leṭâfet var bu ebyât içre ḳıl dikḳat
Görüp meyl itdi ḳalbim ḳalmadı hiç ṣabr ile ṭâḳat
İşit İlhâmî ceddiñ söylemişdir naẓm-ı pür-ḥikmet
İşiden şi'r-i pür-sûzum oḳur neyler deyü elbet
Muḥibbî derd-mend içün ṭutuşup oda yanmışdır

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Pend gûş itme dilâ alma ele 'âr etegin
Ḳo ne dirlerse disünler ṭutagör yâr etegin
Ṭutmuşum çâre ne hicrân ile dildâr etegin
Müşkil işdir ki kişi ṭuta sitem-kâr etegin
Ṭâli'imdir ki ṭutam böyle cefâ-kâr etegin

2 Şîve vü ṭarz-ı nezâketle nigâh itmede hep
Çeşm-i mestânesi câdûya virür reng-i ṭarab
Luṭf idüp ġayra virür 'âşıḳına renc ü ta'ab
Müdde'î dâmen-i dildâra irişse ne 'aceb
Ḳanda bir gül açılur ṭutar anıñ ḫâr etegin

3 Gül ile ḫâra naẓar eyle idüp istidlâl
Çeşmiñe ẓâhir olur anda celâl ile cemâl
Sen de var 'âşıḳ iseñ eylemeyüp ḳîl ile ḳâl
Ḫâbda yâri görüp furṣat ile bûsesin al
Uyanup ḫışma gelürse ḳoma inkâr etegin

4 Şimdi ey şâh-ı cihân bûy-ı vefâ ḳalmadı hiç
Ḳıl naẓar 'âleme âṣâr-ı ṣafâ ḳalmadı hiç
[78] Didi İlhâmî sözüñ ḫaḳ 'urefâ ḳalmadı hiç
Ey Muḥibbî benî-âdemde vefâ ḳalmadı hiç
Sen de Mecnûn-ṣıfat ṭut yüri kühsâr etegin

Taḫmîs-i Ġazel-i Ṣadru'l-Vüzerâ Râġıb Meḥmed Paşa

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Ġurâb esbâb-ı zîverden degilken ṣaḥn-ı gülşende
'Aceb ḫâl-i siyeh düşmüş 'izâr-ı yâre zîbende
Esîr-i zülfüñ itdiñ ey gül-i ruḫsârı tâ bende
Ne mümkindir ḫalâṣ olmaḳ nitekim cân ola tende
Ne sende zerre inṣâf var ne ṭâḳat ḳaldı hiç bende

2 Virüp medd-i nigâhımla meger her târına bir tâb
Ḥarâm oldı gice tâ rûz irince dîdeme çün ḫâb
Eger meyl eylemezseñ eyle bârî bir cevâb işrâb
●lup derd-i ġamıñla murġ-ı dil bî-râḥat u bî-tâb
Giriftâr oldum âḫir ol kemend-i ṭurraya ben de

3 İdince yâr ile aġyâr seyr-i sâḥa-i gülzâr
Görüp ol ġoncayı ḫâr ile olmaz mı göñül bîzâr
Nice murġ-ı dili bend eylemiş ol ṭurra-i ṭarrâr
Bu gülşende nice gül-çîn-i şevḳ olsun bu dil-efgâr
Gül-i ḫurşîdi eylerken sipihriñ vaż'ına ḫande

4 Yine murġ-ı heves zevḳ ile pervâz itdi a'lâya
Benim pervâzım irmez ol perî olmuş hümâ-sâye
O mâh-ı ḥüsne re'sü'l-mâl-ı ḫûbı oldı sermâye
Girân-temkîn-i naḫvet olma pek de ey sebük-mâye
Degüldür süst sâḳ-ı kürsî-i iḳbâl pâyende

5 Nigâh-ı çeşm-i mesti itmede icrâ-yı ṣad-dikḳat
Siḥir-sâzîde eyler 'âşıḳa bir demde biñ ṣan'at
Naẓardan sâḳıṭ itme olmasun İlhâmî bî-râḥat
Ben itmem iddi'â ammâ sen inṣâf eyle ey âfet
Vefâ meydânına baḳ var mı Râġıb gibi pâyende

[79] Taḫmîs-i Ġazel-i Nâbî

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Cefâ gördük o ṭıfl-ı nâz-perverden vefâ dirken
Bizimle 'âḳıbet bîgâne çıḳdı âşinâ dirken
Niçün hep imtinân eyler aña cânım fedâ dirken
Raḳîbiñ yanına düşmüş aña evvel gedâ dirken
Baña da ḫayf kim yâr olmadı pek ḫoş-edâ dirken

2 Dönüp Ferhâd'a ḥâlim şerbet-i cevr ile sîr olduḳ
Girüp de ḳalb-i yâre ṣanma kim sırr-ı żamîr olduḳ
Meded günden güne 'aşḳ ile dünyâda şehîr olduḳ
Ne deñlü ıżṭırâb itdiñse ol deñlü esîr olduḳ
Bulaydıḳ 'uḳde-i çîn-i cebîninden rehâ dirken

3 Perîşân itdi 'aḳlım zülfi-veş ol ṭıfl-ı nâzende
'Aceb kim hem-dem ü hem-bezm olan kimdir o dil-bende
Nola bir kerre ḥâlim 'arż idersem ol şeker-ḫande
Göñül bir câm-ı jeng-âlûde döndi köhnedir dende
Zamân ile aña âyîne-i 'âlem-nümâ dirken

4 Aña kim bir nigâh eyler anıñla dilleşür şimdi
Efendim sevdigim dirsem benimle kemleşür şimdi
Hemîşe bezm-i meyde yârim ile elleşür şimdi
Bizimle hep zebân-ı ḫançer ile söyleşür şimdi
Ser-i rehde düçâr olduḳda evvel merḥabâ dirken

5 Nola derd-i ġamıyla çıḳsa âhım çarḫ-ı nüh-ṭâḳa
Ki dâ'ım münteşir olmaḳda 'aşḳım cümle âfâḳa
Tekellüf eyleme İlhâmî zaḥmet virme evrâḳa
Ne lâzımdır düşürmek şi'r-i Nâbî ḳayd-ı iḳlâḳa
Bu gûne bî-tekellüf sâde naẓm-ı dil-güşâ dirken

Taḫmîs-i Ġazel-i Mîr Fâżıl

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Gördüm yine bir şûḫ-ı kemân-keş ne cüvândır
Remy itmede tîr-i müje üstâd-ı cihândır
Tâtâr-ı nigâhı ḳatı yaḫşî nigerândır
Tîr atmada ol ḳaşı kemân hey ki kemândır
Dil ġamzesiniñ oḳlarına şimdi nişândır

[80]

2 Baḫtına hevâlar yine oldı çemen-efrûz
Âmâde idüp tîr ü kemân ḳandîli fîrûz
Nitsün siper aña nigehi tîr-i ciger-sûz
Bâzûsı güzel şaṣtı ḳavî nâveki dil-dûz
Müjgânı ḫadeng-i dil ü cân ḳaşı kemândır

3 Vardıḳda ayaḳ yerine pâ-beste vü nâlem
Bî-ḳuvvet-i bâzû vü bilek ḥayret-i ḥâlem
Üftâde-i 'aşḳı olalı ebkem ü lâlem
Zih-gîr ḳadar oldı begim çeşmime 'âlem
Zîrâ ki seni görmeyeli ḫayli zamândır

4 Ol yâ gibi ebrû ile miṣliñ bulunur mı
Ol ḥalḳa-i gîsû ile miṣliñ bulunur mı
Ol ğamze-i câdû ile miṣliñ bulunur mı
Bu ḳuvvet-i bâzû ile miṣliñ bulunur mı
Zîrâ ki ġubâr-ı ḳademiñ tozḳoparandır

5 Lâyıḳ mı ki tîriñ düşe bu berr ü yabâna
Pûte yerine sînemi itdim çü nişâne
Teşrîf ḳıl ey ḳaşı kemân itme bahâne
Bâr-ı ġam ile ḳâmetimiz döndi kemâna
Ṭâḳat mi gelür bu sitem ü cevre bu cândır

6 Zülfüñ dökelim kimseye ammâ ḫaber itme
Aġyâra uyup ‘âşıḳ-ı zâra żarar itme
İlhâmî'ye çek tîr hedef ḳıl ḥazer itme
Tîr-i siteme Fâżıl-ı zârı siper itme
Çekdi elini baḳdı ki hep dökdigi ḳandır

Taḫmîs-i Ġazel-i Mâ-beynci Nâşid Begefendi

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Hilâl-ebrû-yı dildâra baḳan bayrâm ṣanmışlar
Alanlar mîve-i ruḫsâr-ı âlin ḫâm ṣanmışlar
O müjgân-ı ciger-dûzı gören Behrâm ṣanmışlar
Ṣoranlar câm-ı la‘lin bâde-i gül-fâm ṣanmışlar
O sîmîn-sîneyi âyîne-i endâm ṣanmışlar

2 Yanup nâr-ı firâḳ-ı yâr ile bu cism-i dil-sûzum
Degil gâh u gehî âhım inan her geh şeb ü rûzum
Yanup yaḳılmadan saña degil mi bunca mermûzum
Temâşâ eyleyenler şu‘le-i âh-ı dil-efrûzum
Anı âşûb-ı çarḫ-ı ṣan‘at-ı ecrâm ṣanmışlar

3 Görelden ol ruḫ-ı zîbâyı yandım nâr-ı hicrâna
İder ġıbṭa nihâl-i gül miyân-ı ḳadd-i cânâna
[81] Efendim gel didim âh kim ṭurur bîgâne bîgâne
Baḳanlar ṭurra-i ḫam-der-ḫam-ı gîsû-yı cânâna
Hemân ṣayd-ı dil-i ‘uşşâḳ içün bir dâm ṣanmışlar

4 Görüp ol dil-rübâyı hem refîḳi olan aġyârı
Biraz ‘uşşâḳına raḥm itse olmaz mı ‘aceb bârî
Bulup bâd-ı ṣabâyı söyle aḥvâl-i dil-i zârı
Alanlar bûse-i gül-ġonca-i la‘l-i leb-i yâri
Anı leẕẕetde gül-ḳand-i nebât-ı Şâm ṣanmışlar

5 Yine mecbûrı oldum ‘âḳıbet bir zülf-i mekkâra
‘Aceb mümkin midir ḳayd-ı ḥalâṣa var mıdır çâre
İbâ geldi ider bunca cefâ zîrâ dil-i zâra
Nigâh-ı çeşm-i mesti şûriş-efgen ‘âşıḳ-ı zâra
Görenler ẓâhirâ bir ṣûret-i ikrâm ṣanmışlar

6 Yanup şem‘-i cemâl-i yâre oldum ṣanki pervâne
Görenler mübtelâ olmaz mı ‘âşıḳ böyle cânâna
Bu şi‘r-i ter ile İlhâmî başlar ṣanma efġâna
Kemâl-i diḳḳat ile Nâşidâ baḳ şâh-ı ḫûbâna
Görenler la‘l-i nâbın bâde-i gül-fâm ṣanmışlar

Taḫmîs-i Ġazel-i Nesîmî

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Hep hücûm itmededir ben ġama maḳlûb mıyım
Leşker-i cevre şikâr olmaġa meslûb mıyım
Dâm-ı hicrânına ṣayd olmaġa maġlûb mıyım
Aġlarım her gice ben derd ile Eyyûb mıyım
Dökerim cevr ile göz yaşını Ya‘ḳûb mıyım

2 Eşk-i fürḳat ile dîdem oluyor her gice nem
Bana bu miḥnet-i eyyâm amân virmedi hem
Âh ile âyine-i çarḫı siyâh eyler isem
Ana raḥmine düşelden beni terk itmedi ġam
Bilmezem ben bu ġamıñ gözine maḥbûb mıyım

3 Getürüp ‘âlem-i fânîde belâya ṭâḳat
Cânib-i Ḥażret-i Ḥaḳ'dan gelene hem ṭâ‘at
Elem ü derd-i cihân ḳalbime virmez râḥat
Ey bana ṭâlib olan derd ü belâ her sâ‘at
Beni terk itmediñiz size maṭlûb mıyım

[82]

4 Ẕevḳ ile itmedim ‘âlemde ṣafâ ben ḥâlâ
Bulmadım zaḫm-i derûn-ı dile bir kerre devâ
Dâmenimden elini çekmedi bu ġam aṣlâ
Birbirinden görinür oldı bañ a derd ü belâ.
Anı bilsek ‘acabâ bunlara merġûb mıyım

5 Nâr-ı fürḳat nice bu sînemizi dağlamasun
Gözlerim yaşı ṣular gibi nice çağlamasun
Yârdan ġayriye İlhâmî de bel bağlamasun
Ey leb-i ġonca Nesîmî nice ḳan ağlamasun
Dest-i cevriñle bu gerdiş beni mektûb mıyım

Tercî‘-i Bend

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

I

1 Ne işler itdi baḳ bañ a sitem-meşreb o cânâne
Ki şem‘-i ‘aşḳına yanmaḳla oldum ṣanki pervâne

2 Hele hiç görmedim bir luṭfını çarḫıñ daḫi bañ a
Hemîşe ḳahrını çekmege oldum ṣanki dîvâne

3 Benim ‘arż eyleyen ḥâl-i perîşânım o cânâna
‘Aceb raḥm eyleyüp gelmez mi ol ġaddâr îmâna

4 Ḳafesde bülbülüm gûyâ elim irmez gülistâna
Ḳapandım Pîr-i Ken‘ân gibi gûyâ beyt-i aḥzâna

II

5 Ḫayâli ḳarşuma gelse dökilür dîdeden nemler
Gülüñ şevḳiyle feryâd eyleyüp murġ-ı dilim iñler

6 Ḳıyâs itme ki ol şûḫ-ı cefâ-cû merḥamet eyler
Ki evrâḳ-ı vefâ-yı mihri kim oḳur ya kim diñler

7 Niyâz itdikçe ben yâre o ‘aksine cevâb eyler
Ḫudâyâ gitmesün boşa çekilen bunca emekler

8 Ḳafesde bülbülüm gûyâ elim irmez gülistâna
Ḳapandım Pîr-i Keṇ‘ân gibi gûyâ beyt-i aḥzâna

III

9 Niçün eylersiñ ey dilber işiñ cevr ü ‘aẕâb oldı
Ḥaḳîḳatde dönüp Mecnûn'a ḥâlim pek ḫarâb oldı

10 Seniñ vaṣfıñ güzeller içre hem ‘âlî-cenâb oldı
Güzellik çaġını bilmez misin ‘ayn-ı serâb oldı

[83]

11 Yanup ‘aşḳ âteşinde cism ü cânım da kebâb oldı
Unutduñ mı anı farż idelim rûz-ı ḥisâb oldı

12 Ḳafesde bülbülüm gûyâ elim irmez gülistâna
Ḳapandım Pîr-i Ken‘ân gibi gûyâ beyt-i aḥzâna

IV

13 Bizimle kemleşüp aġyârı ol meh-pâre yâr itmiş
Geçen hep mâ-cerâyı cümle inkâra ḳarâr itmiş

14 Mey ile sâz-ı mutṛible hemân def'-i ḫumâr itmiş
Vefâsız bir gülüñ şevḳiyle göñlüm âh u zâr itmiş

15 Bizi terk itdigin iẓhâr idüp aġyârı yâr itmiş
Bu İlhâmî'yi aġyâra ḳıyâsen i'tibâr itmiş

16 Ḳafesde bülbülüm gûyâ elim irmez gülistâna
Ḳapandım Pîr-i Ken'ân gibi gûyâ beyt-i aḥzâna

Güfte-i Şarḳı

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Yazıldım âh ocaġ-ı defter-i 'aşḳa çerâġ oldum
Hele ben bu sarây-ı 'aşḳda ṣâḥib-ocaġ oldum
Murâdım sînem üstinde seni ṣarmaḳdı dâ'im âh
Felek ayırdı şimdi dilberâ senden ıraġ oldum

2 Tebessümle nigâhıñ baña gülzâr-ı melâḥatdi
Cemâliñ görmek 'ömrüm varı gûyâ 'ayn-ı râḥatdı
Efendim ḥasretiñile intiẓârıñ başḳa ḥâletdi
Felek ayırdı şimdi dilberâ senden ıraġ oldum

3 Atıldım bir yaña ayrıldım artıḳ yüzi mâhımdan
Feleklerle melekler aġlar oldı ġamlı âhımdan
Bu ḥasret başıma geldi yine kendi günâhımdan
Felek ayırdı şimdi dilberâ senden ıraġ oldum

4 Eserseñ ey ṣabâ bir kerre semt-i kûy-ı dildâra
Ḳurı bir ḳaġıdı gelmez mi âyâ yoḳ mıdır çâre
Nic'olur ḥâli İlhâmî'niñ âyâ yanrnada nâra
Felek ayırdı şimdi dilberâ senden ıraġ oldum

[84] Velehû Muḳaṭṭa'ât

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Bu fânî devletiñ ẓıll-i ḫayâl oldıġını fehm it
Ṣaḳın maġrûr olup faḫr u mübâhât eyleme aṣlâ

2 Bu bir çarḫ-ı felekdir kim fenâ bulmaḳdadır dâ'im
Hemân ancaḳ olan bâḳî Cenâb-ı Ḥażret-i Mevlâ

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Ḳalmadı ṣabrım hemân yâri der-âġûş eyledim
Ḫışm ile baḳdıḳda 'aḳl u fikri bî-hûş eyledim

2 Meclis-i aġyârda gördükçe ol meh-pâreyi
Derd-i fürḳatle nice câm-ı elem nûş eyledim

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Miyân-ı nâzük-i yâri hilâle beñzetdim
Çemende bülbüli ḫayretle lâle beñzetdim

2 Görince Ṣarıḳaya içre rûy-ı dildârı
Güneş içinde anı nev-nihâle beñzetdim

Bu Ṣarıḳaya Üsküdâr'da Çamlıca ve Ḳısıḳlı câddesindedir ki muḳaddemâ orada ḳaṣr-ı hümâyûn var imiş.

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 'Aḳlımı aldı benim ol ḳâmet-i 'ar'ar göñül
Bu maḥabbet bir belâdır 'âlemi ṣarṣar göñül

2 Biñ beyit naẓm eyleseñ bilmez yine ol bî-vefâ
Bîhude evṣâf-ı yâri eyleme defter göñül

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Gel ey dil başla bülbül-veş hemân âh u fiġân eyle
Ġamıñla yanrnada kül oldum 'ömrüm bir amân eyle

2 Bize ḫoş geldi her ṭarz u edâsı ol perî-rûyuñ
Ḳadem baṣ gülşene 'uşşâḳı cânâ şâd-mân eyle

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 İdince raḳṣ o meh-rû dökilür kâkülleri tel tel
Lebim ruḫsârın ister bâzûlar dir şevḳ ile bel bel

2 Baḳup bir âşinâlıḳ eyledim ol âfet-i câna
Daḫi 'aşḳ 'ilmini ögrenmemiş ṭurmaz baḳar bel bel

[85]

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Sevdâ-yı maḥabbet hele tâ başdan aşıḳdır
Zîrâ ki gönül kâkül-i yâre ṭolaşıḳdır

2 Luṭf eyle meded ḳılma ḥaẕer benden efendim
Dilberler ile yıldızımız pek barışıḳdır

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Baḳmasun mir'âta ol ruḫsâr-ı âlin görmesün
'Âşıḳ olur ḥüsnine kendi cemâlin görmesün

2 Yaḳdı hicrân âteşine oldı bize olacaḳ
Yanmasun bârî o meh kendi ḫayâlin görmesün

Velehû Maṭla'

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Ḳaçma 'âdetdir gezinmek 'âşıḳ ile ḳol ḳola
Adımız sulṭân idi biz de ḳul olduḳ bir ḳula

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

'Aşḳımız bâzârı var şimdi yine bir mâlı ile
'Ömrümüz böyle geçer mi yoḫsa derd-i âh ile

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Sînemi sûzân iden hep intiẓârıñ kârıdır
Didiler cevr eylemek 'uşşâḳa anıñ kârıdır

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Ṣanma kim yâriñ ḫayâli dîdeden bir ân geçer
Dilberinden geçmez 'âşıḳ da begim cândan geçer

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Böyle dâ'im fürḳat ile âh u zârı çekmeden
Ṭaş çekmek ehven idi ḳalır-ı yâri çekmeden

Velehû Ḳıṭ'a

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Kimdir ol kim mey-i şâdiyle olup şîrîn-kâm
Aña ḫamyâze-i ġam olmaya 'ârıż encâm

2 Mest-i ṣahbâ-yı meserret olanıñ ḫâli budur
Gâh peymâne çeker gâh ḫumâr-ı âlâm

Ḳıṭ'asını yazmış ve bu ḳıṭ'anıñ zîrine "kelâmım ḫatm oldı" kelimâtını taḥrîr buyurmuş ve bi-ḥikmetillâhi Ta'âlâ bu kelâmdan 'inde'l-ḥisâb târîḫ-i rûz-ı rustaḫîz-i şehâdeti olan biñ iki yüz yirmi iki senesi çıḳmışdır.

[86] Sulṭân Maḥmûd Ḫân-ı Ṣânî-i ʻAdlî-i Ġâzî

Taḫmîs-i Ġazel-i Cennet-mekân Sulṭân Selîm Ḫân-ı Ṣâliṣ

(Feʻilâtün Feʻilâtün Feʻilâtün Feʻilün)

1 Söylesem derd-i derûnum baña cânân aġlar
Râzımı eylese gûş bülbül-i ḫandân aġlar
Bâġ-ı cennetde olan ḥûrî vü ġılmân aġlar
Rûz u şeb dîdelerim derd ile hep ḳan aġlar
Vâḳıf olan benim esrârıma her ân aġlar

2 Oldı âvâre dil-i baḫt-ı siyeh mesdûdum
ʻÂḳıbet cânıma ḳaṣd itdi benim maḥsûdum
Kemligim yoḳ idi bir zerre bilür maʻbûdum
Kimse fehm itmedi ḥayfâ ki nedir maḳṣûdum
Gice gündüz ne içün gözleri her ân aġlar

3 İşte ben gitdim idüp terk ile hep cân u teni
Eyledim Ḥaḳḳ'a ḥavâle baña kemlik ideni
İntiḳâmım ḳomaya Ḥażret-i Allâh-ı Ġanî
Dâġ-ı sînem göricek ḫûn ile âlûde beni
Raḥm idüp ḥâlime ezhâr-ı gülistân aġlar

4 Gûşe-i ġamda fiġân eyler iken zâr u ġarîb
Çökdi birden başıma çünki o ġaddâr raḳîb
Destini ṣaldı girîbânıma bâ-ḳahr u ġażîb
Göricek derd-i dil-i zârımı raḥm itdi ṭabîb
Didi ey ḫaste-i hicrân saña dermân aġlar

5 Ḳılmadı vaʻde vefâ itmedi ʻahd ü peymân
Hele raḥm eylemez aṣlâ baña ol âfet-i cân
Feleğiñ çarḫı bu dem ʻaksine itdi devrân
Ḳaṣd ider cânıma itdiklerim eyvâh iḥsân
Böyle bî-çâre görüp ḥâlime yârân aġlar

6 Ḥaḳ bilür istemezem kimseye renc ü bühtân
Ne idi cürmüm eyâ çarḫ-ı denî kec-devrân
Ġam degil bilmez ise derd-i derûnum yârân
Fehm ider niyyetini ḳalbimiñ ehl-i ʻirfân
Baña yârân degil belki bu devrân aġlar

7 ʻAdliyâ âh idegör geldi firâḳ eyyâmı
Ḳalmadı aġlamadıḳ gûş iden ol âlâmı
Şerbet-i câm-ı şehâdetden içüp gül-fâmı
Derd ile rûyuña baḳdıḳça seniñ İlhâmî
Gerçi ḫandân olur ammâ cigeri ḳan aġlar

[87]

Velehû Ġazel

(Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün)

1 Mübtelâsı oldıġım ol nev-cüvân bilmezlenür
Bir tecâhül gösterür ġaddâr-ı cân bilmezlenür

2 Bir ḳuṣûrum yoġ iken bîgânelik ṭarzın ṭutar
Bilmezem niçün o maḥbûb-ı cihân bilmezlenür

3 Leblerin bûs itmek içün niyyetim ʻarż eylesem
Ülfeti ketm eyler elbette yamân bilmezlenür

4 Ġamzesi tîri bilür bir bir göñülden geçdigin
Lîk ol ḳaşı kemânım ân-be-ân bilmezlenür

5 Çarḫda ḥüsn-i vefâ yoḳdur bilür cânân âh
İttibâʻ eyler aña ol dil-sitân bilmezlenür

6 Ṭaʻn-ı aʻdâdan ġam u bîme maḥal yoḳ ʻAdliyâ
ʻAşḳım inkâr eylemem lâkin cüvân bilmezlenür

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Yâ Resûlallâh bu 'abd-i 'âciziñdir pür-ḳuṣûr
'Afv ile cürmüm kerem ḳıl nuṣrete luṭf-ı vüfûr

2 Eyle 'âciz ümmetiñe ḳıl şefâ'at serverâ
Ḳaṣdı ḫıdmetdir ider sâyeñde elbette ẓuhûr

3 Ümmet-i merḥûmeyi a'dâya ġâlib olmaġa
Ḳıl şefâ'at dergeh-i Ḥaḳ'dan ilâ yevmi'n-nüşûr

4 'Âcizim ey pâdişâh-ı mürselîn ü enbiyâ
Merḥamet ḳıl 'Adlî'yi bu vechile ḳıl pür-sürûr

5 Ey Ḥabîb-i Kibriyâ ey pâdişâh-ı pür-vefâ
Düşmeni maḳhûr ḳıl bed-ḫâh-ı dîni eyle kûr

Şehzâde Cem Sulṭân

Şehzâde Sulṭân Cem İbni Fâtiḥ Sulṭân Meḥmed Ḫân

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Dil helâk eyler güzel ḫançer çeker cân üstine
Gör ne ḫûnîdür ki ḳan itmek diler ḳan üstine

2 Gel getür ḫaṭṭuñ ḫayâlini bu yanmış sîneme
Sebze 'âdetdür ḳonur çün tâze biryân üstine

[88]

3 Didim ey cân çün lebüñ cândur baña bir bûse vir
Gül gibi ḳıldı tebessüm didi kim cân üstine

4 Dilde ġamzeñ oḳı var iken ġamuñ gönderme kim
Ḳonmaḳ olmaz dôstum mihmân milımân üstine

5 Didim ey cân ḳaçma Cem'den ḥâcıdır güldi didi
Gerçidir gerçi virürler cânı 'irfân üstine

وله

دریغ درهوس این عمر بیوفا بگذشت
مکرکه بادهوا بوددر هوا بگذشت

چو برف برسرکوهی نشته موی بسر
بسرگذشت نظرکن زسرچها بگذشت

غلام همت آنم درین جهان که نکرد
نظر بخانهء کیتی وزین سرا بگذشت

هوا و بوالهوس تابکی بگو ای جم
رسید مدت پیری دم صبا بگذشت

وله ناتمام غزل

کجائ ای که رویت همچو ماهست
فدای خاك پاین هر چه ماهست

تو رفتی امدم من بر هلاکم
بیا ای دوست ورنه رفتم ازدست

تو سرو راستی رستی ز آسیب
هرانکور راست باشد ازیدی رست

وله

که می گذشت کپ بوی بهار می آید
زلاله زار مکر گلعذار می آید

دلم زروضهء کویت فغان کنان برسید
چو مرغزار که ازمرغزار می آید

چه باك بهرکلشن بلبلان اگرخیزند
هزار اکر برود صد هزار می آید

چو بیدلی که زداغش نشانه بردل نیست
زقبر روز جزا شرمسار می آید

وله

ای غنجه لب قد تو چون منتها برآید
هم سروها بروید هم لاله ها برآید

هرکس شبی بفکر خورشید که برآید
ما تاسحر برانیم بازار کجا برآید

خط رخت اجلرا آخر به پیش آورد
کرچه مثل برآنست مرك از قفا برآید

چندانکپ مهر خودرا سنجد بکفهء زر
هرکز نمی تواند باتو برابر آید

او در سرانشته عالم ازو بغوغا
آه آن صنم خرامان کر از سر براید

کراز جفا بمزم بعد از هزار سالی
از خاك تربت ما بوی وفا برآید

ای غقزه از جفا ید دارم دفینهء چند
بشکاف سینهء جم بنکر چها برآید

وله

سیمین تنانکه طعنه بروی قمر زدند
جمله به پیش حسن تو برخاك سرزدند

شادم ازانکه روز قیامت نشان ماست
ان غمزه هاکه تیر بلا برجگر زدند

بکذشتند تابقدم همعنان شوند
آخر بپای سرو و صنوبر بتر زدند

بانك اجل زقافلهء عشق در رسید
هان ای جم فتاده که طبل سفر زدند

وله

اکرچه عمر به نیکو لباس می ماند
چو کو تهی شکر بر لباس می ماند

بیار باده که آخر خراب خواهد شد
اکرچه عمر بمحکم اساس می ماند

ازان چو خوشه دلم کشت پاره پارهء غم
خیال شکل هلالت بداس می ماند

قد ضعیف من اندر میان سیل سرشك
درون نیل بمیل قیاس می ماند

لبت زخقهء یاقوت بر زجوهر پاك
جم شکسته بجوهر شناس می ماند

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Çeşmân-ı siyeh-mestine üftâde göñüldür
Ebrûlarınıñ da hedefi sîne-i güldür

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Oldı ġonca yüzüñe zülfüñ niḳâb
Ṣan nihân oldı yolında âfitâb

2 Dil cefâdan ḳaçdı vardı kûyuña
Cennet içre bildi kim olmaz 'aẕâb

3 Cân virüp sırr-ı dehânuñ remzini
Leblerinden ṣorarım virmez cevâb

4 Ḳapuña yüz sürdigim gören didi
Levḥa-i zerle ne zeyn olmuş bu bâb

5 Cân-ı Cem yoluña olmuşdur fedâ
Söz budur vallâhu a'lem bi'ṣ-ṣavâb

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Çün ġarîb-i ḥüsndür Cem ḥâlini ḥâlüñe ṣor
Ḥâlini bilmez ġarîb olanlaruñ illâ ġarîb

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Çün öper her nefes ol la'l-i şeker-bârı ḳadeḥ
Rûzgâr eylese ṭoprağımızı bârî ḳadeḥ

وله

ساقی قدح بدور بیاور زمان خوشست
دوری رسدکه برکذرد هم زمان ما

Nâḳış Ġazel

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Ṭaşlarla dögünüp yürür âb-ı revânı gör
Raḥm eyledi bu ḥâlime kevn ü mekânı gör

[90]

2 Ṭaġlar başında ebr-i felek aġlayup gider
Yanınca ra'duñ itdigi âh u fiġânı gör

3 Çâk eyledi yaḳasını derd ile ṣubḥ-gâh
Çarḫuñ şafaḳ yerine ya dökdigi ḳanı gör

Velehû

(Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)

1 Tâc u ḳabâyı terk idüp 'uryân olayım bir zamân
Ġurbetde seyrân eyleyüp mihmân olayım bir zamân

2 Çeng ü rebâbuñ ṣoḥbeti muṭrib tamâm oldı hemân
Bezm-i belâda ney gibi nâlân olayım bir zamân

3 Geh düşünüp gâhî ṭurup geh gülüben gâh aġlayup
Geh ḳan yudup ser-ḫoş olup sekrân olayım bir zamân

Birâderi Bâyezîd Ḫân'a Gönderdikleri Müfreddir

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Sen pister-i gülde yatasın şevḳ ile ḫandân
Ben kül döşenem külḫan-ı miḥnetde sebeb ne

Cevâb-ı Bâyezîd Ḫân

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Çün rûz-ı ezel ḳısmet olunmuş bize devlet
Taḳdîre rıżâ virmeyesin böyle sebeb ne

2 Ḥaccu'l-ḥaremeynim deyü ben da'vâ ḳılursın
Bu salṭanat-ı dünyevîyi bunca ṭaleb ne

Velehû Sulṭân Cem

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Oldı yüzüñüñ burḳa'ı ol zülf-i semen-sâ
Sübḥâne ḳadîren ce'ale'l-leyle libâsâ

Velehû

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Ḳoparur başıma ḳıyâmet âh
Ne belâdur bu ḳadd ü ḳâmet âh

2 Devletimdir viṣâl-i yâr ammâ
Baña yâr olmadı o devlet âh

3 Baş ḳomaḳ pâyuña sa'âdetdür
Lîk yoḳ başda bu sa'âdet âh

4 Ḫaṭṭ-ı tezvîrine ḳaşı şâhid
Gör ne egri ḳılur şehâdet âh

5 Çünki ẓulmi yine sen eylersüñ
Cem kime eylesün şikâyet âh

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Ol dem ḳanı ki Ka'be-i kûyuñ mekân idi
Ârâm-gâhı göñlümüñ ol âsitân idi

2 Ol dem ḳanı ki sebzelerin tâze ṭutmaġa
Ol gülsitânda yaşlarım âb-ı revân idi

3 Ol dem ḳanı ki sâye-i perr-i hümâ gibi
Ẓıll-i ẓalîl-i gerd-i rehüñ sâye-bân idi

4 Ol dem ḳanı ki murġ-ı dile âsitân gülüñ
Her gûşe-i müşerrefi bir âsitân idi

5 Ol dem ḳanı ki mesken idi işigüñ Cem'e
Ḫayfâ ki geçdi bilmedik ol ḫoş zamân idi

[91]

وله

کفتمش تیری زدی برسینه کفت اری دکر
ای شکر کفتار من بالله کفتاری دکر

ای قامت کر قیامت نیست رفتن این چنین
زود میرو هم چومن پیش تو بسیاری دکر

کر کشش صدبار جم یارا کویدت صد باراو
ای صنم باری دکر یاری دکر باری دکر

وله

رسید از دیدن تو دیده را نور
ز چشم نیکو آنت چشم بد دور

چو بر خاك رهت افتاده خورشید
برآمد نعرهء نور علی نور

وله

چو شود در من ترا ظاهر
نامه عاجز ازو قلم قاصر

هم چو من کدای بی سرو پا
کی خطوری کندبران خاطر

بی نوایئ جم مکن تعییب
بی نوائیست کار هرشاعر

وله

کر عیان سازم ترارا ازنهان خویشتن
شمع وش خودرا بسوزم از زبان خویشتن

وله

ای دلبر مه پیکر فریاد ز دست تو
وی هی صنماکافرفریاد ز دست تو

من بهرتو آفتادم آواره و ناشادم
هرکز نکنی بادم فریاد ز دست تو

بهرتو همی بویم آواره همی جویم
هرجای همی کویم فریاد ز دست تو

هرکس زتوکیردنوردردرهجر منی مهجور
سوزدچوچراغ ازدور فریاد ز دست تو

در حشر چوبرخیزم کریان توبکریزم
یر دامنت آویزم فریاد ز دست تو

جم بهرتودردام است ازجام توناکام است
دیوانه و بدنام است فریاد ز دست تو

وله

سروتو همیشه نوجوان به
اشکم برهست چوجوروان به

برکردن غمزه زلف بفکن
درکردن دزد ریسمان به

سایه بفکن ززلف برخال
سلطان حبش بسا بیان بخ

بیماری آن دو زلف شادم
حالم همه دم چو ناتوان به

چون خاك شوم زپهلوی ما
پیش سك کوید استخوان به

باناله خوشش جم همیشه
بلبل همه دم چودرفغان به

وله

چون دامنی ندارد پیراهن غریبی
چون دانهء بکیرد از خرمن غریبی

خواهی اکر بدانی احوال دردمندان
یکسو نظر بیندازازروزن غریبی

کس ماتمش نکیرد جز طالع سیاهم
مسکین جم ازبیرد در مسکن غریبی

[92]

Şehzâde Sulṭân Cem'iñ Firengistânda Söyledigi Ḥasb-i Ḥâldir

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Câm-ı Cem nûş eyle ey Cem bu Firengistândur
Her ḳuluñ başına yazılan gelür devrândur

2 Ka'betullâh'a varup bir kez ṭavâf eyledigüñ
Biñ Ḳaramân biñ 'Acem biñ mülkeṭ-i 'Oṣmândur

3 Çoḳ şükür Allâh'a kim geldik Firengistâna ṣaġ
Ṣaġlıġınca her kişi nefsince bir sulṭândur

4 Furṣatı fevt eyleme 'ayş eyle sür ẕevḳ u ṣafâ
Kimseye bâḳî degül devrân bu dünyâ fâṇdur

5 'Ayş ḳıl bu şehrde şehzâde-i Efreng ile
Kim be-ġâyet nâzenîn ü server-i ḫûbândur

6 Serv-ḳad sîmîn-beden maḥbûb-ı Efrengî güzel
Ay ile gün ḥüsninüñ 'aşḳında ser-gerdândur

7 Saña bu ḥüsn ile şehzâde sâġar ṣundıġı
Taḫt-ı çîn mülk-i Yemen İrân ile Tûrândur

8 Pâdişâhlıḳ bundan özge olamaz şehzâde Cem
Ḫâṭıruñ ḫoş eyle câm iç meclis-i rindândur

9 Minnet ol Allâh'a kim ṭapuña dâ'im ḫusrevâ
Ḫûblar bân oġlı bânlar luṭfuña ḥayrândur

10 Ṣaġlu ṣollı baş urup ayaġuña düşenlerüñ
Her biri mülk-i Fireng'üñ birine bir bândur

11 Çalınur ceng ü def ile erġanûn ḳânûn-mişâl
Ney ġırîvinden Firenkçe ser-be-ser efġândur

12 Ḫûblar kendü dilince naġmeler âġâz ider
Raḳṣ ile reftâr idenler ḥûrîdür ġılmândur

13 On iki bân oġlı bân ḳarşuñda altun câm çeker
On sekiz sâḳî bu meclisde güzel devrândur

[93]

14 Cümlesi zerrîn-kemer altunlı dîbâlar ile
Başları zerrîn-külâh hem ḳolları 'uryândur

15 Şehd ile sükker nebât-ı ḳand ile ḫurmâ-yı ter
Nuḳl içün envâ'-ı ni'metler bile çendândur

16 Sükkerî süd ile yoġrulmuş simîdden külçeler
Tâze bâdemler anuñ üstinde kim erkândur

17 Elma var emrûd u nârenc ü ṭurunçlar bî-ḥisâb
Funduḳ u ḳaysı vü 'unnâb u çiçek reyḥândur

18 Ḳarşuña bân-zâdeler el ḳavşurup ḳarşu ṭurur
Bezm-gâhuñ cennetü'l-me'vâ yerüñ bûstândur

19 Yedi yıllık ḳaynamış ṣafî şarâb-ı la'l-i nâb
Sâḳî-i sîmîn elinde her ṭaraf rindândur

20 Bunlar ile ey cüvân şehzâde Sulṭân Cem saña
Bir gice ẕevḳ eylemek her şeylere rüchândur

21 Ḫusrevâ gönlüñi ḫoş ṭut 'ayşa meşġûl ol müdâm
Çünki bu dünyâ evinüñ âḫiri vîrândur

22 Ḥükm idenler bu cihân mülkine şarḳ u ġarbdan
Ger Süleymân ger Sikender cümlesi milhmândur

23 Pâdişâh oldur ki hergiz ẕâtına irmez zevâl
Ṣaḥḥ-ı bâḳî ḳâdir ü ḫallâḳ-ı ins ü cândur

24 'Âlemi bir emr ile var eylemek ḥükmindedür
Yine bir emr ile yoġ itmek aña âsândur

25 Vir ṣalâtı Muṣṭafâ'ya tâ ki Ḥaḳḳ âzâd ide
Şol yigidler kim Fireng'de bend ile zindândur

26 Yüri var ey Bâyezîd sen süregör devrânuñı
Salṭanat bâḳî ḳalur dirlerse bu yalandur

Şehzâde Sulṭân Ḳorḳud

Sulṭân Bâyezîd Ḫân Şehzâdesi Ḥarîmî Taḫalluṣ İden Sulṭân Ḳorḳud

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Ḥasret-i derd-i ruḫuñla lâle-i nu'mânı gör
Baş açık abdâl olup beline yapraḳ baġlanur

[94]

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Tûtiyâ-yı ḫâk-i pâyuñdan iden ḳaṭ'-ı naẓar
İki gözümse gerekmez çıḳsun ey nûr-ı baṣar

Şehzâde Sulṭân Süleymân Çelebi

Şehzâde-i Kebîr-i Yıldırım Bâyezîd Ḫân Süleymân Çelebi Der-Zamân-ı Ḥulûl-i Nefes-i Vâpesîn

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Dirîġâ nefs elinden neng ü nâmı pây-mâl itdim
Şarâb-ı âle beñzetdim içüp ḳanım vebâl itdim

2 Nice zârîlıġ itdim bâġ u râġ-ı mülk ü devletde
Ben ol zünbûra döndüm kim ne mûm itdim ne bal itdim

3 Girüp ḥamımâma ḫalvet pûtesinde cân-güẓâr oldum
Zerim ḳâl olmadı nâ-puḫte ḳaldım nice ḳâl itdim

Şehzâde Sulṭân Cihângîr

Cihângîr Câmi'i Ṣâḥibi Şehzâde Cihângîr-i Şemsî İbni Ḳânûnî Sulṭân Süleymân Ḫân

Ḳıt'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 'Aḳl u fikrim târumâr iden o gîsûlar mıdır
Yoḫsa ruḫsâruñdaki bu ḫâl-i hindûlar mıdır

2 Dir gören müjgânlaruñ altındaki çeşmânuñı
Ḫançer altında yatur ṣayd olmuş âhûlar mıdır

Velehû Ez-Ġazel

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Ser-be-ser vâdî-i gülzâr-ı maḥabbetde bugün
Bülbüli mest iden ey ġonca-dehen rûyuñdur

2 Beni ḳatl itmege ḳaṣd eyler imiş ġamzelerüñ
'Âşıḳ öldürmek ezelden bilinen ḫûyuñdur

3 Niçe biñ bendeñi sen dâm-ı belâya ṣalduñ
Bend iden Şemsî'yi zülfüñdeki bir mûyuñdur

4 Özenürmüş ne 'aceb uçmaġa kûy-ı yâre
Çeken ey dil seni ya ḫâküñ ü yâ ṣuyuñdur

Şehzâde Sulṭân Şâhî

Şehzâde Şâhî Bâyezîd İbni Ḳânûnî Sulṭân Süleymân Ḫân

مفرد

اکر تخت سلیمانی میسر میشود مارا
نه تیغ قهرمانی برکشایم روی غزارا

وله

دردوبلاوغم شد حاصل مران کردون
یارب چه چاره سازم شد حال مادکرکون

[95]

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Derd-i hecrüñle şehâ ḥâl diger-gûn oluyor
Dil perîşân u gözüm kâsesi pür-ḫûn oluyor

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Vuṣlat elden gidiyor bir nice ḫandân olsun
Dem-i fürḳat geliyor ney gibi nâlân olsun

Ḳıṭ'a

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Bulunmadı bir destim alur dünyede ḫayfâ
Ṭutdum yüzimi ṭapuña ey Ḥażret-i Mevlâ

2 Nâm ile nola Şâhî isem lîk ḳapuñda
Bir bende-i ḫôram ki bulunmaz baña hemtâ

Ġazel

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Nideyin żâyi' idüp ṭûl-ı emelle nefesi
Ḳalmadı ẕerre ḳadar dilde bu dünyâ hevesi

2 Iżṭırâbı ḳo ki ey murġ-ı revân seyr eyle
Eskiyüp işte ḫarâba varıyor ten ḳafesi

3 Kâr-bân-ı reh-i iḳlîm-i 'adem menzilinüñ
Ṭoḳunur oldı dilâ sem'ime bâng-ı ceresi

4 Ġâfil olma gözüñ aç dîde-i Ḥaḳ-bîn olagör
Ḫôr görme ḫas u ḫâşâk ile mûr u megesi

5 Şâhî-i bî-dil ü bîmâr u güneh-kâra ne ġam
Sen olursañ eger ey luṭf-ı Ḫudâ dâd-resi

Şehzâde Sulṭân Muṣṭafâ

Şehzâde-i Ḳânûnî Sulṭân Muṣṭafâ-yı Muḫliṣî-i Şehîd

Ḳıṭ'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Mû-be-mû gîsûlaruñ ḳılmış iḥâṭa gerdenüñ
Mâh-tâbı ṣanasın kim ḳaplamışdur hâleler

2 Baġrımı pergâle pergâle ḳılupdur tîġ-ı ġam
Muḫliṣâ çeşmimden aḳan ḳandur ol pergâleler

Ġazel

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Rif'at isterseñ eger mihr-i cihân-ârâ gibi
Sür yüzüñ her gün yere eyle tenezzül mâ gibi

[96]

2 Ḫoş ḳaba yeldür degül bâḳî bu naḳş-ı rûzgâr
Fi'l-meṣel dünyâ miṣâl-i 'âlem-i rü'yâ gibi

3 Sûzen-i müjgânlarından geçmedi dil riştesi
Yolda ḳaldım ey Mesîḥâ Ḥażret-i 'Îsâ gibi

4 Pehlevân-ı 'âlem olmuş ḳalb-i istiġnâ ile
Ṭôp-ı çarḫı dehr elinde oynadur elma gibi

5 Ḳaṭreden kemdür vücûduñ Muṣṭafâ ammâ 'aceb
Naẓm idüp dürler döker ṭab'uñ senüñ deryâ gibi

Şehzâde Sulṭân Meḥmed

Şehzâde Câmi'i Nâmına Yapılmış Olan Şehzâde-i Ḳânûnî Sulṭân Meḥmed

Müfred

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Her ḳaçan ruḫsârını 'arż itse dilber gül gibi
Nâleye başlar görüp bî-çâre dil bülbül gibi

Ġazel

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Ol ṣaçı leylâ umardım baña mecnûnum diye
Gezmesün gelsün belâ ṭaġında maḥzûnum diye

2 Yolına cân virmegi anuñ-çün iḳrâr eyledim
Ḥabs idüp çâh-ı zenaḫdânında medyûnum diye

3 Umaram şi'r-i güher-bârım işitdikde nigâr
Ḳandedür gelsün berü ol dürr-i meknûnum diye

4 Dâl-i devlet ol baña yetmez mi bu dünyâda kim
Nâz ile ol çeşmi nergis baña meftûnum diye

5 Dildür oldur ey Meḥemmed ḫışm idince 'âşıḳa
Boynuña bend eyledim zülf-i hümâyûnum diye

Murâd Ḫân-ı Sâliṣ Şehzâdelerinden Sulṭân Muṣṭafâ

Murâd Ḫân-ı Sâliṣ Şehzâdelerinden Şehîd Sulṭân Muṣṭafâ'nıñ Ḥîn-i İrtiḥâlinde İnşâd İle Ḫâcesi Nev'î Efendi'ye Gönderdigi Müfreddir

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Nâṣiyemde kâtib-i ḳudret ne yazmış bilmedim
Âh kim bu gülşen-i 'âlemde hergiz gülmedim

Şehriyârân-ı 'Oṣmâniye Ḥażerâtınıñ Mekteb-i Edeb-mekseb Olan Dâ'ire-i Hümâyûnlarında Yetişdirdikleri Fużalâdan Âṣâr-ı Manẓûmelerine Dest-res Olunamayup Cihât-ı Sâ'irece Nâm-dâr Olan Ẕevâtıñ Esâmîsi

Bidâyet-i intiẓâm-ı enderûn-ı hümâyûndan berü ol mekteb-i edeb-meksebden gelüp geçen 'ulemâ-yı ma'rûfe ve şu'arâ-yı meşhûre ve ẕevât-ı feżâ'il-simât-ı memdûḥadan [97] mesned-i ṣadâreti iḥrâz ve memdûḥiyyetle ser-efrâz olanlardan bed' ile nâmları şâyân-ı derc-i mecelle bulunan ẕevât-ı kirâmdan cild-i şânîde tercemeleri meṣṭûr olanlar içindeki erbâb-ı istiḳâmetiñ ḫayr ile yâd olunacaḳları miṣillü tafṣîlât-ı terâcim-i aḥvâllerine ẓafer-yâb olunamayup da ba'ż âṣârları oldıġı ve fużalâ vü üdebâdan oldukları ba'ż resâ'il-i veḳâyi'de meṣṭûr u mervî bulunan ḳapu yoldaşlarınıñ daḫi ervâḥ-ı muḳaddeselerine isticlâb-ı du'â ve ber-ḫayât u 'âfiyet bulunanları berây-ı şenâ âtîde esâmîleri derc olundı:

'Aṣr-ı 'âlî-i Bâyezîd Ḫân-ı Ṣânî'den dâmâd-ı ḥażret-i şehriyârî rikâb-dâr-ı fâżıl Ṣofya fâtiḥi Yaḥyâ Paşa.

Yavuz Sulṭân Selîm Ḫân 'aṣrından ṣadr-ı a'ẓam-ı eşca' u aṣdaḳ ġâzî vü şehîd Sinân Paşâ-yı evvel. Fażıl-ı 'aṣr-ı Ḳânûnî'den defter-dâr-ı meşhûr İskender Çelebi memlûklarından sarây-ı hümâyûna alınaraḳ kesb-i terbiye vü kemâl itdirilen ve şüc'ân-ı vüzerâ-yı benâmdan olan Güllâbî Paşa. Behrâm Paşa, Orus Paşa, Ḥüseyin Paşa, Rüstem Paşa, Ḳahramân Paşa, Zübeyr Paşa, Cânfedâ Paşa, 'Alî Paşa, Rûḥî Paşa, Çerkes 'Oṣmân Paşa, Temerrüd 'Alî Paşa, Ḳara Muṣṭafâ Paşa, Sefer Paşa, Ṣofı 'Alî Paşa, Ḳapudân Sinân Paşa.

Şemsî Paşa birâderi vezîr Muṣṭafâ Paşa, Duḳakin oġlı Aḥmed ve Meḥmed Paşa, Güzelce Rüstem Paşa, Süleymân Paşa.

Ḳânûnî Sulṭân Süleymân Ḫân 'aṣrından Berberbaşı Ṣoḳullı Ḳara Muṣṭafâ Paşa, 'aṣr-ı 'âlî-i Ḳânûnî'den Ṣoḳullı ṣadr-ı a'ẓam Meḥmed Paşa dâmâdı silaḥdâr yeñiçeri aġası Ca'fer Paşa.

'Aṣr-ı 'âlî-i Murâd Ḫân-ı Sâliṣ'den Ermenî'den mühtedî ṭoġancıbaşı Ḳara Meḥmed Paşa-yı fâżıl, vezîr Dâmâd Ḫalîl Paşa, Fâżıl Behrâm Paşa.

'Aṣr-ı Murâd Ḫân-ı Ṣâliṣ'den Ḫâdım Ḥasan Paşa, Bâlî Paşa, Ḫâdım İbrâhîm Paşa, Ḫâdım Ḥaydar Paşa, Palaḳ Muṣṭafâ Paşa.

'Aṣr-ı 'âlî-i 'Oṣmân Ḫân-ı Ṣânî'den çuḳadâr aġa 'Abdurraḥmân Paşa.

'Aṣr-ı 'âlî-i Murâd Ḫân-ı Râbi'den Muṣâḥib Muṣṭafâ Paşa, fenn-i şi'r ü inşâdan behre-verdir.

Bunlardan Yûsuf Paşa ve Ġâzî Paşa ve Maḥmûd Paşa-yı 'Adnî ve Ṣoḳullı Meḥmed Paşa [98] ve Şehîd 'Alî Paşa ve Çorlılı 'Alî Paşa ve Öküz Meḥmed Paşa ve Mesîḥ Paşa ve Ṭayyâr Meḥmed Paşa, ecâvîd-i küremâ-i sâbıḳadan Ḥâtem, Ma'n İbni Zâ'ide ile Behrâm-ı Gûr, ḫulefâ-i 'Abbâsiye'den Ebu'l-'Abbâs, Melek Mühtedî, Hârûnu'r-Reşîd; Berâmike'den Yaḥyâ, selâṭîn-i 'adl-âyîn-i 'Oṣmâniye'den Murâd Ḫân-ı Evvel-i ġâzî-i şehîd, Fâtiḥ Sulṭân Meḥmed Ḫân, Ḳânûnî Sulṭân Süleymân, Murâd Ḫân-ı Ṣâliṣ ve Meḥmed Ḫân-ı Ṣâliṣ ve Selîm Ḫân-ı Ṣâliṣ ḥażerâtına yaḳlaşmış 'amîmü'l-cûd ve'l-kerem aṣḥiyâdan olduḳları mütevâtir ü mervîdir. Raḥmetullâhi 'aleyhim ecma'în, raḥmeten vâsi'aten.

'Aṣr-ı 'âlî-i Ḳânûnî'den Güzelce Ḳâsım Paşa.

'Aṣr-ı 'âlî-i İbrâhîm Ḫânî'den Şâm vâlîsi rikâb-dâr el-ḥâc Ġâzî Paşa münşî-i bî-naẓîrdir.

'Aṣr-ı 'âlî-i İbrâhîm Ḫânî'den Ḥanya fâtiḥi ḳapudân-ı deryâ müşârün-ileyh ġâzî, şehîd Silaḥdâr Yûsuf Paşa kâffe-i feżâ'il-i 'ulûma müntesib oldıġı mervîdir.

'Aṣr-ı 'âlî-i Meḥmed Ḫân-ı Râbi'den rikâb-ı hümâyûn ḳâ'im-maḳâmı silaḥdâr-ı fâżıl ve ḫaṭṭâṭ 'Abdullâh Paşa.

'Aṣr-ı 'âlî-i Süleymân Ḫân-ı Ṣânî'den Mışır vâlîsi silaḥdâr Ḥasan Paşa-yı Fâżıl.

'Aṣr-ı 'âlî-i Muṣṭafâ Ḫân-ı Ṣâliṣ'den ḫazîne keṭḫudâsı Ṣâliḥ Paşa.

'Aṣr-ı 'âlî-i 'Abdu'l-ḥamîd Ḫânî'den ḳâ'im-maḳâm-ı rikâb-ı hümâyûn silaḥdâr Gözüm Muṣṭafâ Paşa 'âlim ü 'âbiddir.

'Aṣr-ı 'âlî-i hümâyûn-ı ḥażret-i pâdişâhîden Ḳabaṭaşlı kîlârî Şişman Râġıb Paşa 'ulûm-ı 'Arabiyye'de fâżıldır.

Bundan Aşağısı Ṭarîḳ-i 'İlmiyyeden Olan Ba'zı Ẕevât:

'Aṣr-ı 'âlî-i Aḥmed Ḫân-ı Ṣâliṣ'den şeyḫulislâm Mekkî-zâde Muṣṭafâ 'Âṣım Efendi'niñ büyük pederi müderris Mekkî Ḫalîl Efendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i 'Abdu'l-ḥamîd Ḫânî'den sır kitâbetinden müderrislige çerâġ olan ḫâce İbrâhîm Feyżî Efendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i Selîm Ḫân-ı Ṣâliṣ'den sır kâtibi müderris şehîd Aḥmed Fâ'iz Efendi.

[99] 'Aṣr-ı 'âlî-i Selîm Ḫân-ı Ṣâliṣ'den ḳurenâlıḳla berâber ḳahvecibaşı iken müderrislikle çerâġ olan ḳâḍî-'asker Rüstem Efendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṣânî'den kîlârdan müderrislikle çerâġ olan 'Azîz Baba Efendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṣânî'den ḫazîneli Ḫâce Râşid Efendi.

'Aṣr-ı hümâyûn-ı ḥażret-i pâdişâhîden ḳâḍî-'asker Şevḳî Efendi.

Bundan Aşağısı Ricâl-i Seyfiyye ve Ḳalemiyyeye Dâḫil Olan ve Müteḳâ'iden İmrâr-ı Ezmân Eyleyen Enderûn Fużalâsıdır:

'Aṣr-ı 'âlî-i Ḳânûnî'den Luṭfî Beg, Hacı Beg, Kerem Ḳâsım Beg-zâde Cânpulâd Beg.

'Aṣr-ı 'âlî-i İbrâhîm Ḫânî'den bostâncılar ocaġından Ḳoniçeli Beşîr-i Lebenî ḥażretleri.

'Aṣr-ı 'âlî-i Meḥmed Ḫân-ı Râbi'den maẓanna-i kirâmdan Arnabûd İskenderiyye'sinden kîlârî dîger Südci Beşîr Aġa ḥażretleri.

Muṣṭafâ Ḫân-ı Ṣânî 'aṣr-ı 'âlîsinden Ḫalvetî şeyḫi Üsküdârî Şeyḫ Naṣûḥî Efendi ḫulefâsından ḳapu aġası çerâġı "Mekâtib-i Ṣûfiyye" mürettibi İbrâhîm Aġa.

'Aṣr-ı 'âlî-i Aḥmed Ḫân-ı Ṣânî'den silaḥdâr Ḥüseyin Paşa.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Evvel'den ḳurenâlıḳdan tefeyyüźle devr-i menâṣıb-ı celîle iden mevḳûfâtî 'Abdülkerîm Begefendi.

Sulṭân Muṣṭafâ Ḫân-ı Sâliṣ ḳurenâsından ʻAzîz Begefendi.

Sulṭân ʻAbdulḥamîd Ḫân'ıñ biñ yüz ṭoḳsanda sır kâtibi olup Beglerbegi Câmiʻ-i Şerîfi kürsisiniñ ẓahrında ṣaġ ṭarafındaki dîvâra muʻallaḳ "men fetaḥa lehû minküm bâbe'd-duʻâ fetaḥtu lehû bâbe'r-raḥmeti" eṣer-i seniyyesi levḥasınıñ kâtibi İsmâʻîl Zihnî Begefendi.

Ve bu levḥanıñ ḥizâsındaki ṣırma ile işlenilmiş olan levḥa-i celîleniñ ressâm ve kâtibi biñ yüz ṭoḳsan üçde ʻAbdulḥamîd Ḫân sır kitâbetinden ḍarb-ḫâne neẓâretiyle çerâġ olan aṣḥâb-ı ḫayrâtdan aḥdeb-i mü'eddeb Muṣṭafâ ʻAfîf Begefendi.

[100] ʻAṣr-ı ʻâlî-i Aḥmed Ḫân-ı Sâliṣ'den büyük pederim ḳahvecibaşı ṣurre emîni Ṭayyâr-zâde Reşîd Efendi-zâde el-ḥâc Muṣṭafâ Efendi ve birâderi es-seyyid el-ḥâc Ḥâfıẓ ʻOṣmân Ṣervet Efendi.

ʻAṣr-ı ʻâlî-i Selîm Ḫân-ı Sâliṣ'den ḫazîne keṯudâsı Ṣâliḥ Begefendi.

Selîm Ḫân-ı Sâliṣ ḥażretleri ḳurenâsından Ḫalîl Paşa-zâde vâḥidü'l-ʻayn şehîd Aḥmed Muḫtâr Begefendi.

ʻAṣr-ı ʻâlî-i Selîm Ḫân-ı Sâliṣ'den münşî-i nıḥrîr ve târîḫi bî-naẓîr müverriḫ Nûrî Begefendi.

ʻAṣr-ı ʻâlî-i Selîm Ḫân-ı Sâliṣ'den İzmîd'de inzivâ vü irtiḥâl iden maẓanne-i kirâmdan Şeyḫ ʻOṣmân Efendi.

ʻAṣr-ı ʻâlî-i Selîm Ḫân-ı Sâliṣ'den Ḫalîl Paşa-zâde Kîlârî Kâmil Begefendi.

Ayaṣofya Câmiʻ-i Şerîfi miḥrâbı derûnı bâlâsında mesṭûr miḥrâbiyye âyet-i kerîmesiniñ ḫaṭṭâṭ ve kâtibi ʻAbdulḥamîd Ḫân ve Selîm Ḫân-ı Sâliṣ silaḥdârı fużalâ-yı meşhûreden ʻArabî ḫâcesi ve ḫuṭûṭ-ı mütenevviʻanıñ kâffesinde mâhir Arnavud Yaḥyâ Efendi.

ʻAṣr-ı ʻâlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṣânî'den ḫazîneli ferîḳ Necîb Paşa.

ʻAṣr-ı ʻâlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṣânî'den ḫazîneli Necîb Ḫâce Efendi.

ʻAṣr-ı ʻâlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṣânî'den ʻasker-i niẓâmiyye-i şâhâne mîralâyı Nebîl Begefendi.

ʻAṣr-ı ʻâlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṣânî'den ʻasâkir-i ḫâṣṣa ḳâ'im-maḳâmlarından Yazı Efendi-zâde Yaḥyâ Begefendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî'den Recâ'î-zâdelerden hey'et ve hendese ve nücûm gibi fenn-i cüzviyyâtdan ba'żı resâ'il müellifi İbrâhîm Begefendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî'den seferli ketḫudâsı Emîn Efendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî'den şâhîncibaşı seferli ketḫudâsı Cüvân 'Ârif Aġa.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî'den ḫazîne ketḫudâsı Sa'dullâh Efendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî'den ḫazîne ketḫudâsı Merzifonî Bekir Efendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî'den ḫazîne ketḫudâsı Ḳıbrıslı Meḥmed Emîn Efendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî'den ḫazîne ketḫudâsı Bolılı Ṣâdıḳ Efendi.

[101] 'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî'den kîlâr ketḫudâsı Ḫâce Receb Efendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî'den ḫazîne ketḫudâsı iken vâlide ketḫudâsı olan Saḳḳâ-zâde Seyyid Meḥmed Efendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî'den ḫazîne-i hümâyûn dördünci yazıcısı Ḫalîl Ḥamîd Efendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî'den baş yazıcılıḳdan ḫâne-i ḫâṣṣaya naḳlinden ṣoñra sır kâtibi Muṣṭafâ Nûrî Paşa ḥażretleri ḫazîne-dârlıġını iḫtiyâr iden Fâżıl Şükrî Efendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî'den kîlârî Arslan Ṣâliḥ Efendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî'den çuḳadâr aġalıḳdan çerâġ olduḳdan ṣoñra devr-i menâṣıb-ı celîle iderek baş muḥâsebe ḫâcesi iken irtiḥâl iden Ḥasan Efendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî'den ikinci çuḳadâr kîlârî 'ulemâdan Ḥâfıẓ Ḥüseyin Aġa.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî'den 'Arabî'de me'ẓûn olan silaḥdâr aġa tütüncisi seferlili Bekir Begefendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî'den kîlârî Üsküdârî çuḳadâr Aḥmed Begefendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî'den Ṣırp üserâsından mühtedî baş çuḳadâr çaḳır ṣalanı sipâhî süvârî mîr-alâylıġından mîr-livâ olan 'Arabî'de me'ẕûn ve muttaḳî Selîm Meḥmed Paşa.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫânî'den Ḥacı Ṣâ'ib Paşa 'uteḳâsından kîlârî Ṣûfî Ḫurşîd Efendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫânî'den kîlârî çuḳadâr Receb Aġa, kîlâr keṯḫudâsı Nûrüddîn Aġa, silaḥdâr İlyâs Aġa.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî'den kîlârî çuḳadâr Ḫalîl Begefendi, kîlârî Ṭâhir Ḫâce Efendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî'den kîlârî kütüp-ḫâneci Ḫâce 'Abdülkerîm Efendi ve ḳahvecibaşı Sa'dullâh Aġa.

[102] 'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî'den kîlârî Ḫâce Veliyyüddîn Baba Efendi, ḫazîneli Sulṭân-zâde Meḥmed Begefendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî'den seferlili çuḳadâr Ḫâce 'Abdî Efendi, şehzâde 'Abdulḥamîd Efendi lalası kîlârî Ḥâfıẓ Muṣṭafâ Efendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫânî'den efendi lalası Ḥâfıẓ Ḥasan Aġa ve efendi lalası Ḫalîl Efendi ve tekyeci 'İzzet Aġa.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî'den Câvîd Beg-zâde kîlârî Nâşid Begefendi, kîlârî ṣu nâẓırı Behcet 'Alî Aġa.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî'den biñ iki yüz yetmiş üçde Edirne Paşa Ḳapusı'nda muḥteriḳ olan beglikçi şehîd 'İzzet Beg birâderi ḫazîneli Maḥrûḳî şehîd Şemsüddîn Begefendi, silaḥdâr Emîn Aġa ve silaḥdâr İslâm Aġa.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî'den Nedîm Maḥmûd Beg-zâde ḫazîneli ḳapu keṯḫudâsı Şevket Begefendi ve ser-maḥfil İbrâhîm Efendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî'den muṣâḥib Sa'îd Efendi-zâde Muṣṭafâ Beg, ḫazîneli ḫaftânî Besîm Efendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî'den 'Aṭâ Begefendi ve Menteş-zâde 'İzzet Begefendi ve Buġdaycı Başı-zâde 'Abdulḥamîd Begefendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṣânî'den Aṭapazârlı İzmîr'de medfûn ḫazîneli Şeyḫ 'Oṣmân Efendi ve Daldal Ḥâfıẓ Meḥmed Efendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫân-ı Ṣânî'den Ortaköyli kîlârî çuḳadâr 'İzzet Aġa, kîlârî Daldal Ḥasan Efendi ve Besîm Aġa.

'Aṣr-ı 'âlî-i 'Abdulḥamîd Ḫânî'den mâ-beyn-i hümâyûn ketebesine ilḥâḳ olunan 'Abdulḥalîm Efendi ve Mes'ûd Aġa ve çuḳadâr Aḥmed Beg.

'Aṣr-ı 'âlî-i 'Abdulḥamîd Ḫânî'den efendi lalası ve evvelki ser-ḳurenâları kîlârî şerbetçi Edhem Aġa.

'Aṣr-ı 'âlî-i 'Abdulḥamîd Ḫânî'den muḳaddemâ kîlârî olup mu'aḫḫaran taġyîr-i niẓâmât-ı sarây-ı hümâyûndan ṣoñra ḫazîne-i hümâyûn keṯḫudâsı olan Büyük Şerîf Efendi.

Ḳezâlik seferlili olup tebeddül-i uṣûlden ṣoñra ḫazîne-i hümâyûn keṯḫudâsı olan Küçük Şerîf Efendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i 'Abdulḥamîd Ḫânî'den Hezâr-fen Rif'at Efendi.

[103] 'Aṣr-ı 'âlî-i Maḥmûd Ḫânî'den kîlârî çavuş Ṣâliḥ Efendi.

'Aṣr-ı 'âlî-i hümâyûn-ı ḫażret-i pâdişâhî'den 'an-aṣıl kîlârî ḫazîne keṯḫudâsı Meḥmed Ṣâliḥ Efendi. 'Ayıntâbî Ḫâce Es'ad Efendi-zâde dâru'l-mu'allimât müdîri "Mülzimetü'l-Aḫlâḳ" mü'ellifi seferlili es-seyyid el-ḥâc Meḥmed Emîn Efendi.

Ḫurşîd Efendi-zâde ḫazîneli İbrâhîm Begefendi gibi aṣḥâb-ı kemâlât u 'irfân, dâru'l-ma'ârif ve encümen-i dâniş dinmege şâyân olan o debistân-ı 'ulûm u ma'ârif ve ta'lîm-gâh-ı fünûn u feżâ'ilden neş'et itmiş ve bunlardan mâ-'adâ ḫıdemât-ı mütenevvi'ada müstaḫdem olanlardan ekşerîsiniñ yüzlerinden devlet-i 'aliyye ve millet-i İslâmiyyeye birçoḳ ḫıdemât-ı meşkûre ve ḥamiyyet-i mevfûre sebḳat eylemiş oldıġına tevârîḫ-i vâṣıḳa şehâdet ider. Bu cem'iyyet-i celîleniñ biñ iki yüz ḳırḳ iki târîḫinden bed' ile ḳırḳ beş târîḫinde her ne vechile ise ba'żı mertebe raġbet ve i'tibârdan suḳûṭ ile ḫademesiniñ niẓâmât-ı sâbıḳadan maḥrûmiyetleri ve ḳırḳ sekizde baḳiyye-i efrâdınıñ yalñız ḫazîne ḫademeliginde ictimâ'ıyla elli iki târîḫinde Ġalaṭa sarâyınıñ daġıdılması 'aṣr u zamâna tevfîḳan mücerred niẓâmât-ı devletiñ tebeddül ve tecdîdine teba'iyyetden neş'et itdigi bedîhîdir. Faḳaṭ baḳiyye-i

ḳavânîn ü niẓâmât içinde el-ḥâletü hâẓihî ḫazîne ḫademesi nâmıyla iki ḳoġuşda mevcûd olan birḳaç yüz aġa irâde-i merḥamet-mu'tâde-i ḥażret-i pâdişâhîye imtişâlen ḥâlâ ḫazîne-i hümâyûn keṯḫudâsı bulunan Edhem Efendi ḥażretleriyle ma'ârif-perverân-ı ḳudemâ-yı żâbitânıñ iḳdâmât-ı mütemâdiye ve himemât-ı dâ'imeleriyle kesb-i terbiye vü kemâl eylemekde ise de ḳavânîn-i sâbıḳa ve niẓâmât-ı sâlifesiniñ ba'żıları bi'ṭ-ṭab' müteġayyir oldıġı emr-i celîldir.

Mekteb-i meẓkûrda ta'lîm-i 'ilm ü ma'rifetle tezyîn-i ḫılḳat ü ḫaṣâ'il idenlerden terceme-i ḥâlleri bi'l-münâsebe mücelledât-ı sâlifede yazılanlardan bi-ḥaḳḳın mesned-i celîl-i ṣadâret ve meşîḫat ve deryâ ḳapudânlıġı ve ḳâḍî-'askerlik ve mu'aḫḫaran ḫâriciyye neẓâreti ta'bîr olunan riyâset-i kitâbet ve defter-dârlıḳ ve ḍarb-ḫâne neẓâreti ve sâ'ir bunlar gibi menâṣıb-ı celîle ve me'mûriyyet-i mu'tebereye irtiḳâ idenleriñ kâffesini tefaḫḫuṣ 'adîmü'l-imkân oldıġından başḳa taḥḳîḳ olunabilenleriñ cümlesini derc-i mecelleye ibtidâr daḫi nâ-ḳâbil olmaġla meziyyet-i mekteb-i meẓkûrı li-ecli'l-işbât bu ḳadar ẓevâtıñ beyân-ı esâmî vü âṣârı kâfî göründi. Bu mekteb-i ma'âlî-meksebden tefeyyüż [104] itmiş olan birçoḳ vüzerâ-yı benâm yüzlerinden vuḳû'a gelen lâ-yu'ad fütûḥât ve muẓafferiyâtdan başḳa içlerinden müfessir ve muḥaddiṣ ve mü'ellif ve mütercim ve münşî ve muttaḳî ve mürebbî ve mürşid ve mütecâsir ẓuhûra gelerek bunlardan yedi yüz târîḫinden berü iktisâb-ı şöhret iden 'ulemâ ve şu'arâ-yı benâm âṣârından ele geçebilenleri derc-i mecelle ḳılındı.

Yavuz Sulṭân Selîm Ḫân Ḥażretleriniñ Maḥallinde Muḥarrer 'Arabî Ḳıṭ'alarınıñ Li-Ecli't-Taṣḥîḥ Buracıġa Derciyle Mu'aḫḫaran Ele Geçen 'Arabî Eş'âr-ı 'Âlîleri

Yavuz Sulṭân Selîm Ḫân ḥażretleriniñ Mıṣr'a mâlik olduḳlarında tebrîk-i muẓafferiyyet-i celîleleri içün ḥuẓûrına dâḫil olan Mıṣr'ıñ meẓâhib-i erba'a müftîleriyle erkânına cevâben bi'l-bedâhe inşâd ve ḫiṭâb itmiş olduḳları 'Arabî ḳıṭ'a yuḳaruda selâtîn-i 'Oṣmâniye ḥażerâtınıñ eş'âr-ı 'âlîleri ṣırasına ma'a-tercüme derc olunmuş ise de ḥîn-i ṭab'ında mıṣrâ'-ı evvel ü ṣâ-

nî vü şâlişde ba'żı sehv ü ḫaṭâ görüldiginden ḫaṭâ ve şevâb cedvelinde gösterilecegi cihetle her ne ḳadar burası maḥâlli degilse de bi'ż-żarûre buracıġa tekrâr dercine ibtidâr olundıġı sırada ele geçen bir 'Arabî manẓûmeleriniñ daḫi 'ilâvesine mübâderet olundı.

الملك لله من يخطى بنيل منى
يرده قهرا ويضمن بعده الدركا

لو كان لى اولغيرى قدر انملة
من البسيطه كان الامر مشتركا

وله
قمر يصول ولا وصول اليه
جرح الفؤاد بصارمى لخطيه

ياشعرفى بصرى ولا فى خده
انى اغار من النسيم عليه

يا طبيب لبتنا ونحن بمجلس
قام الحبيب لنا على قدميه

عجبى بسلطان يجوز بحكمه
ويجوز سلطان الغرام عليه

لولا الا له ڤ حر نار جهنم
لعبدته و سجدت بين يديه

Yıldırım Bâyezîd Ḫân 'Aṣrı Şu'arâsı

Cennet-mekân Yıldırım Bâyezîd Ḫân Ḥażretleri 'Aṣr-ı 'Âlîsindeki Enderûn-ı Hümâyûn Şu'arâsı:

Niyâzî Çelebi:

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Zülfüñ gicesinden başıma gün ṭoġa yârâ
Taḥḳîḳ ise ger nükte-i el-leyletü ḥublâ

[105]

2 Âhû-yı felek çarḫ pelenginden ümîden
Mîr-i 'alemiñ sâyesini ideli melcâ

3 Âhû-yı felek gördi seḥer şîr-i livâñı
Ḫûn-ı cigerinden dem-i ṣubḥ oldı dem ala

Çelebi Sulṭân Meḥmed Ḫân ve Murâd Ḫân-ı Ṯânî 'Aṣırları Şu'arâsı

Çelebi Sulṭân Meḥmed Ḫân ve Ebu'l-Ḫayr ve Sulṭân Murâd Ḫân 'Aleyhime'r-Raḥmetü ve'l-Ġufrân Ḥażerâtı A'ṣâr-ı 'Aliyyesindeki Enderûn-ı Hümâyûn Şu'arâsı:

'İvaż Paşa-zâde Mevlûdî Meşhûr Süleymân Efendi Birâderi 'Aṭâyî Çelebi

Müfred

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Zâhid iḫlâṣ ile gel secde ḳıl işbu ṣaneme
Çün riyâ ile heves itme ṭavâf-ı ḥareme

Nâlî-i Ḳadîm

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Nevâ-yı bülbüli gûş eyle de gel diñle beni
Açıldı nâle vü âhımla yârüñ ġonca lebi

Teberdâr Nihânî Ḥaydar Baba

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Ey 'âşıḳ-ı şûrîde kimüñ-çün bu nihâlüñ
Besdür saña ol Ḥaḳḳ ile gel ṣâbit ü sâlüñ

Geyiklü Baba Ḥaydar

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Ḳalbüñi yoḳla eger var ise Ḥaḳ'dan ḥaẕerüñ
Olmasun erḳam u arslan-ı 'adûdan ḥaẕerüñ

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

İtme teşvîş ü tereddüd ile ḳalbüñ vîrân
Olagör tekye-i iḳrârda 'azîzim mihmân

Balṭacı Baba Ḳadrî

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

Tevekkül 'arṣasında gez yorulma
Gelür rızḳ-ı muḳadder aşma cânâ

Ḫâḳân-ı Behişt-mekân Fâtiḥ Sulṭân Meḥmed Ḫân Ḥażretleriniñ 'Aṣr-ı 'Âlîlerinde Olan Enderûn-ı Hümâyûn Şu'arâsı:

Ṣadr-ı A'ẓamları Ġâzî Şehîd Maḥmûd Paşa-yı 'Adnî:

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Çıḳdı şarâb-ı la'l-i lebi ḳan bahâsına
'Uşşâḳ naḳd-i cân viriyor iştirâsına

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

Gözüm yaşına raḥm it sürme derden
Ki merdüm-zâdedir düşmüş naẓardan

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Rûyına ḥâ'il olan dîde-i ḫûn-âbımdır
Baña düşmenlik idenler yine aḥbâbımdır

[106]

Velehû Ez-Ġazel

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Gördügümce 'anberîn zülfin ruḫ-ı dildârda
Mâr-ı müşg-efşân yatur ṣandım bugün dildârda

2 Zülfüñ ey meh-rû ruḫuñda çün sebeb pîçîdedür
Günde yatdıḳça olur ḳuvvet ziyâde mârda

3 Lâle-ḫaddüñden meger gül reng ü bu uġrılamış
Kim dıraḫta ṣaruben gezdürdiler bâzârda

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Ger ṣuya baḳmaḳ ile bilinseydi sırr-ı ġayb
'Adnî baḳup yüzüñe bilürdi dehânuñı

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

Ben ol zühre-cebîne müşterîyim
Elime ṣunma ḫurşîdi ḳamerden

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Nûrdur nevrûzda nûr eyledim la'l-i lebi
Nûra ġarḳ olmuşdur 'Adnî bendeñüñ cân u lebi

Velehû Ḳıṭ'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Ben yâr ḳılmışam iki 'âlemde iḫtiyâr
Ol kişiye cân gerek andan cihân gerek

2 Âh eyledikçe cûşa gelür gözlerim yaşı
Deryâ temevvüc itmege elbet hevâ gerek

Velehû Ez-Ġazel

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Ol serv-i mâh-çihre ki gülden yañaġı var
Cân u göñülde lâleleyin mihri dâġı var

2 Dil murġı ḫâli dânesi ṣaydındadur velî
Bilmez anı ki zülf-i siyâhında aġı var

3 Beñzetme mihr ü mâhı felekde cemâline
Tâ ki kimesne işide yerüñ ḳulaġı var

Sulṭân Bâyezîd Ḫân-ı Ṣânî 'Aṣr-ı 'Âlîsinde Sarây-ı Hümâyûn Şu'arâsı:

Muṣâḥib-i Sulṭân Cem Sa'dî Begefendi

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Ka'be ḳalbim senüñ cemâlüñdür
Ḥacerü'l-esved anda ḫâlüñdür

2 Ka'be örtüsidür siyeh zülfüñ
Zemzem aġzuñdaki zülâlüñdür

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Bülbül-i şeydâ niçün âh itmesün gülzârda
Yılda bir gül açılur ol da miyân-ı ḫârda
[107]

Cezerî Ḳâsım Paşa-zâde Meḥmed Ṣâfî Begefendi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Sünbülüñ her dem gül üzre târumâr olmaḳ neden
Nergisüñ her gûşede mest ü ḫumâr olmaḳ neden

2 Geh cefâsı ḥükm ider mülk-i dile gâhî ġamı
Bir ḫarâb-âbâda iki şehriyâr olmaḳ neden

3 Ḫaṭṭ-ı dilber-veş gelürmüş başa âḫir yazılan
Ṣâfiyâ âyîne-i dilde ġubâr olmaḳ neden

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Gül germ oluben çünki ṣaçılmasun ey dost
Ṣudan geçer iken daḫi açılmasun ey dost

Meḥmed Mehdî Çelebi

Ġazel-i Meḥmed Mehdî Çelebi

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Bir gün felegüñ ṭablı kim öter idi güm güm
Sincâb-ı seḥâb üzre geyinmiş idi ḳâḳum

2 Ben seyr-i çemenlerde göñüller idi geştim
Câm ister idim günden çarḫı ṣanuram ben ḫum

3 Nâ-gâh ḳulaġıma bir zemzeme yetişdi
Her yaña naẓar ḳıldım cân göziyle gördüm

4 Ol yâr-i perî-peyker o mâh-ı melek-manẓar
Kim miṣlin anuñ görmedi hîç bir merdüm

5 'Âşıḳ ki raḳîbi göricek nezd-i cüvânda
Mehdî nice ötmez o ġarîbüñ dili düm düm

Enderûnî Ken'ân Ḫudâyî Beg

Enderûnî Ken'ân Ḫudâyî Beg'iñ Kerîme-i Muḥtereme-i Bâyezîd Ḫânî Hümâ Sulṭân Câmi'ine Târîḫi

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Yapdı bu câmi'i Hümâ Sulṭân
Binti İskender-i zamân ol mâh

2 Ḥaḳ ḳabûl ide gösterüp dîdâr
Ḳıla maḥşerde şefḳat aña İlâh

3 Didi anuñ Ḫudâyî târîḫin
"Mescid-i ümmet-i Resûlullâh" (912)

Amasyalı Meḥmed Çelebi-zâde Enderûnî Dervîş Raḥîmî Çelebi

[108] Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Nesîm-âsâ güẕer ḳıl gel göñül bu bezm-i 'âlemden
Nedîminden nedâmet her deminden bir nedem ḳaldı

Tâc-zâde Meşhûr Ca'fer Çelebi'niñ Büyük Pederi Tâcî Begefendi

Müfred

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Göz yaşlu göñül zülf-i perîşânlar içinde
Ḳaldım ḳarañu gicede bârânlar içinde

Amasyalı Âfitâbî Çelebi

Müfred

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Yine diş yâresi var sîb-i zenaḫdânında
Yine şeftâlû yemişler gibi bustânında

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Müjeñ tîrine cân atma hedef devlet nişânıdur
Velî benim gibi ḫâkînüñ ol devlet nişânıdur

2 Yeter düşdüm ırag̈ oḳ gibi ḳurbân olduġum raḥm it
Ḫam-ı ebrûlarından kim yed-i ḳudret nişânıdur

3 Zamânında bu çarḫuñ çek taṣarrufdan elüñ ey çarḫ
Yıḳarlar göñlüñi pîrim ki bir gün bu da ânîdür

Aḥmed Behiştî Çelebi

Ḳıṭ'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Oṭurıcaḳ diz-be-diz aġyâr-ı dîvüñ yanına
Tâze tâze dâġ urur 'âşıḳlarınıñ cânına

2 Ferşinüñ bünyâdı âb u saḳfınuñ bünyâdı bâd
İlticâ yeri degüldür bu felek bünyânına

La'lî Çelebi

Ez-Ġazel-i La'lî Çelebi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Zâhidüñ göñlinde cennet 'âşıḳuñ dîdâr-ı yâr
Her kişinüñ lâ-cerem başında bir sevdâsı var

2 ʻÂşıḳuñ ḥâlât-ı vecdin iḫtiyârı ṣanmañuz
Dil-rübâlar şîvesi âdemde ḳoymaz iḫtiyâr

3 Ey muḳallid kişide âyîne ṣâf olmaḳ gerek
Ḳonmaya tâ kim aña gerd-i küdûretden ġubâr

[109]

Münîrî Çelebi

Müfred

(Mefʻûlü Fâʻilâtü Mefâʻîlü Fâʻilün)

Dökdi cevâhirin ṣu gibi çeşm-i eşk-bâr
Gülzâr-ı kûyuña getürünce iki pıñar

Hilâlî Çelebi

Müfred

(Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün)

Şikest olsa ṣurâḥî câm-ı meclis ber-ḳarâr olsa
Meṣeldür sâḳiyâ baş gitse ayaḳ pây-dâr olmaz

Viṣâlî Çelebi

Müfred

(Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün)

Ey benim göñlüm sürûrı gözlerim nûrı Murâd
Ben ḳuluñ irgür murâda eyleme gel nâmurâd

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Virmez dil-i ḥamûle keder ḥarf-ı 'ayb-cû
Ḫâşâk ṣanma baḥr-ı muḥîṭe żarar virür

Müfred

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Yetmez mi temâşâ-yı cemâl el ne ṣunarsın
Ey 'âşıḳ-ı miḥnet-zede bulduḳça bunarsın

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Yine ey cân-ı muṣaffâ seni gördük seleme
Meclisüñ revnaḳısın dünyede art eksilme

Velehû Ġazel

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Bir tâze dâġ yaḳdı gelüp yâr sîneye
Mühr urdı geldi kendi eliyle ḫazîneye

2 Kûyuña vardı gice ṣaçuñ mübtelâları
Ḥuccâc-ı Şâm ṣanki irişdi Medîne'ye

3 Çıḳmaz göñülden ol ṣanemüñ fikr-i ġabġabı
Ṣan sîb girdi ṣan'at ile âb-gîneye

4 Baḥr-i ṭavîlde ṣaçuña bir ġazel didüm
Müşgîn ḫaṭ ile Şâmî yazar ‘anberîneye

Kâtibî Çelebi

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Senüñ-çün dôstlar baña ‘aceb cânânedür dirler
Benim-çün saña düşmenler ‘aceb cânâ nedür dirler

[110] Yavuz Sulṭân Selîm Ḫân Ḥażretleriniñ ‘Aṣr-ı ‘Âlîsindeki Enderûn-ı Hümâyûn Şu‘arâsınıñ Âṣârıdır:

Hersek-zâde Aḥmed Paşa

Fâtiḥ ḥażretleriniñ himmet-i ciân-gîrâneleriyle sekiz yüz altmış târîḫinde memâlik-i ‘Oṣmâniyye'ye ilḥâḳ olunan Hersek diyârı ḥüküm-dârınıñ oġlu olup babasınıñ recâsıyla Fâtiḥ-i ẓafer-fâyiḥ ḥażretleri ḫıdmetine bi'l-ḳabûl sarây-ı hümâyûnda taḫṣîl-i ma‘ârif ve kesb-i terbiye vü kemâl itdirilerek envâ‘-ı ḫıdemât-ı enderûn u bîrûnda bi'l-istiḫdâm liyâḳati miḥekk-i tecrübeden geçirüldükden ṣoñra şeref-i ṣıhriyyet-i seniyyeye nâ’iliyyetle dört def‘a maḳâm-ı ṣadâret-i ‘uẓmâya iṣ‘âd olunan Hersek-zâde dimekle müte‘ârif Aḥmed Paşa'nıñ İrân seferinde Çaldıran muẓafferiyetini müte‘âḳib inşâd idüp metbû‘-ı mufaḫḫamı olan Yavuz Sulṭân Selîm Ḫân ḥażretlerine taḳdîm eyledigi neşîdedir:

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Dır‘ u cevşen rumḥ ile techîz olunmuşdur ġuzât
Pâdişâhım cünd ider düşmenleriñi bî-sebât

2 'Asker-i sulṭânı sürdüm şâh-ı Îrân ḳaṣdına
Ḥamdü-lillâh kim ẓafer-yâb oldı ḫünkâr u kümât

3 Ḫayme vü ḫar-gâh u hemser kâr u bârın terk idüp
Şâh taḫlîṣ eyledi cânın güç ile bâ-necât

4 Ḥaḳ mu'în olsun murâduñ maḥż-ı i'lâ-i livâ
Ḳullaruñ uġruñda terk itmekle faḫr eyler ḥayât

5 Pâdişâha şâh-ı Îrân eylesün rûḥın fedâ
Ferz ü beydaḳ at u pîl şâh olsun cümle mât

6 Ṣadr-ı vaḳtüñ 'abd-i maḥżuñdur fedâ-yı cân iden
Hersekoġlı düşmene ṣunsa nola şürb-i memât

Ḳara Murâd Paşa-zâde Tîġî Begefendi

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Yıḳar bir ayaġ ile 'âlemi bilmem ne ḥikmet var
Şarâb-ı telḫ ile sâḳî elinde acı ḳuvvet var

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Naḳd-i eşk ile faḳîr olmuş idim ḫayli ġanî
Yıḳdı câm-ı mey ile sâḳî-i gül-çihre beni

[111]

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Yitürdüm gerçi 'aḳlı 'aşḳ ile ey yâr-i sîmîn-ten
Cünûn vâdîlerin ögretdi gönlüm her zamân bir fen

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Rişte-i cân ile ol Yûsuf'a ṭâlib olanuñ
'Âḳıbet seyr idesiz ipligi bâzâra çıḳar

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Âhıma meyl ol eyledi servi itdim der-kinâr
'Âlem içre görmedim böyle muvâfıḳ rûzgâr

Âl-i Benî-Hâşim'den Enderûnî Seyyid Ḳâsım Şehîdî Begefendi

Ez-Ġazel

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Şarâb-ı zehr-i telḫ ise baña şerbet gelür ṣûfî
Lebinden ṣunsa nâz ile geh ol sükker-zebân bûse

2 Ṭolu içdikçe la'lüñden bize bir bûse iḥsân it
Bilür kim meclis-i meyde olur yâ râygân bûse

3 Ölürsem âb-ı ḥayvânuñ ben adın añmayam zâhid
Viregör câm-ı la'lüñden bize ol dil-sitân bûse

Ṣadr-ı A'ẓam Hersek-zâde Aḥmed Paşa-zâde 'Alî Şîrî Begefendi

Müfred

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Naḥîf cismimi döndürdi âh u zâr yine
Görüñ beni neye döndürdi âh u zâr yine

Velehû Ḳıṭ'a

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Eyler mi dil-i ṣâfı ḥavâdiṣ mütekeddir
Gelmez keder âyîneye eşkâl ü ṣuverden

2 Düşmen daḫi 'acz üzre olan ḫaṣmına ḳıymaz
Âsûde ider âdemi teslîm-i ḫaṭardan

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Âhuñdan eyle murġ-ı felek âşiyânesin
Mecnûn gibi belâda göñül bul nişânesin

2 Merdüm degil misin göñül aldanma ki ṣaḳın
Ṣayyâd-ı 'âlemüñ görüben dâm u dânesin

3 Bir bûseye kim biñ dil ü cânın bahâ deger
Gördüñ mi şîr-i pâyına yârüñ bahânesin

[112]

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 'Aşḳı kim eyledi ta'lîm 'acebâ Mecnûn'a
Kim ola ḥikmeti tefhîm iden Eflâṭûn'a

2 Göreyin o güneşe mihr-i felek beñzer mi
Çıḳayın nâle kemendiyle bugün gerdûna

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Ġavġâ-yı şeb-i ġamze-i ḫûn-rîz bitmedi
Uyḫuya varmayınca güzel fitne yatmadı

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Bir ṣaçı leylâ ḳaşı yâ kirpigi oḳ nâgehân
Aldı benden 'aḳl u fikr ü ḳalbi ol ârâm-ı cân

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Leb-i dilber var iken bâdeye meylim yoḳ hiç
Ṣûfiyâ dâne-i engûr saña ez de ṣuyın iç

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Ḫâṣiyyet-i meyi bana ṣor yoḳsa mey-fürûş
Sâḳî ne bilür ol daḫi elden alur ṣatar

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

'Âşıḳlaruñuñ defterini açup oḳursun
Beñzer ḳuluñı bir gün efendi oḳudursun

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Şükûfe aḳçesin bâd-ı ḫazân almış çürütmişdi
Bahâr eyyâmı kesdürdi ṣabâ eşcâra yapraḳdan

Ḳanûnî Sulṭân Süleymân Ḫân Ḥażretleriniñ 'Aṣr-ı Âlîsindeki Enderûn-ı Hümâyûn Şu'arâsı

Muṣâḥib Şemsî Paşa

Ṭavâ'if-i ḥüküm-dârân-ı sâlife-i İslâmiyyeden Âl-i İsfendiyâr'dan Ḳızıl Aḥmed nâm ümerâ neslinden sâḥil-i Üsküdâr'da Balaban İskelesi'ne civâr olup kendi ismine mensûb olan türbesinde medfûn muṣâḥib Şemsî Paşa'nıñ Ḳânûnî ḥażretleriniñ in'âmât-ı hümâyûnlarına teşekküren inşâd ve taḳdîm itdikleri ḳıṭ'adır:

(Mefâ'ılün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Hezâr manṣıb u câh u hezâr şevket ü şân
Fedâ o luṭfa ki gördüñ faḳîre erzânî

2 Ne luṭf olur bu ki itdiñ kemîne çâkerüñi
Serîr-i mülk-i sürûruñ şeh-i cihân-bânı

[113]

Şemsî Paşa

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Raḳîbüñ kûy-ı yârîden güẓârı var benim yoḳdur
Següñ fi'l-cümle anda i'tibârı var benim yoḳdur

2 Gönül pîr-i muġân destin ṭutar sâḳî ayaġın ben
Güzel sevmekde anuñ i'tibârı var benim yoḳdur

3 Seg-i kûyuñ ḳadar feryâd iderdim i'tibâr olsa
Olaruñ 'arż-ı ḥâle iḳtidârı var benim yoḳdur

4 Ezelden fenn-i 'aşḳı eyledim Mecnûn'a ben ta'lîm
Neden ḫalḳ içre anuñ iştihârı var benim yoḳdur

5 Bi-ḥamdillâh açıḳdur Şemsiyâ âyîne-i ḳalbim
Cihân mir'âtınuñ az çoḳ ġubârı var benim yoḳdur

Şemsî Paşa İle Şeyḫu'l-İslâm Ebu's-Su'ûd Efendi Fıḳrası

Şeyḫu'l-İslâm Ebu's-Su'ûd Efendi İmżâsıyla Muṣâḥib Şemsî Paşa'nıñ Silsile-nâmesidir:

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Şemsî olsam nola cihânda ferîd
Cedd-i a'lâm Ḫâlid İbni Velîd

2 Hîç mânendi yoḳ dilâver idi
Ṣanki ṣaḥn-ı veġâda ejder idi

3 Ka'be'niñ fetḥine odur bâdî
'Askere dâ'imâ odur hâdî

4 Ḫâlid'i her zamân Resûlullâh
Göricek dirdi işte seyfullâh

5 Ceng içinde kime uzatsa sinãn
Cân virür sînesinden uçmaġa cân

6 Ḫâlid'üñ oġlı Nûru'd-dîn-i şehîd
Ol şeh idi cihân içinde vaḥîd

7 Nûru'd-dîn oġlı idi Şemsü'd-dîn
Böyle yazmış kitâba ehl-i yaḳîn

8 Oġlı idi o serverüñ Ya'ḳûb
Şekl-i Yûsuf'da bir güzel maḥbûb

9 Ṣoñra Ya'ḳûb'uñ oġlı oldı 'Alî
Andan olmuşdı Bâyezîd-i Velî

10 Oġlı İsfendiyâr anuñ ey yâr
Ḳasṭamonı'da eylemişdi ḳarâr

11 Oġlı İsfendiyâr'uñ İbrâhîm
Bir oġul virdi aña daḫi kerîm

12 Ḳızıl Aḥmed idi anuñ nâmı
Almış idi cihânda ol kâmı

13 Aḥmed'üñ oġlıdur benim pederim
Benim anlardan özgedür hünerim

14 Nâm-ı pâki Muḥammed-i Mîrzâ
Dâr-ı ḫuld içre server-i şühedâ

15 Ḫâlid'e çıḳdı silsileyle peder
Âl-i ʻOṣmân'a müntesib mâder

16 Bendesiyüz biz Âl-i ʻOṣmân'uñ
İnḳırâzı olınca devrânuñ

[114]

17 İki ferzend-i ercemendiz biz
Ḫalḳ arasında ser-bülendiz biz

18 Adım Aḥmed durur benim ammâ
Şemsî Paşa daḫi dinürse nola

19 Muṣṭafâ'dur birâderüñ nâmı
İşte geldük geçürdük eyyâmı

20 Ẓâhirâ bir görinmeziz ikiyüz
Biz biriz nitekim begim diriyüz

21 Âl-i ʻOṣmân'dan Meḥemmed Ḫân
Taḫt-gâha cülûs itdigi ân

22 Ceddimiz bende olmuş ol şâha
Ḫıdmet itmiş varup o dergâha

23 Cân u dilden olup anuñ ḳulı
Bile almış varup Sitanbûl'ı

24 Şeh Süleymân'a irdi çün devlet
Eyledi ben ḳulına çoḳ himmet

25 Ben faḳîr ü ḥaḳîr ü bî-çâre
Dehr içinde gezerken âvâre

26 Oldı Sulṭân Selîm'den himmet
Nâ-gehân geldi başıma devlet

27 Nâmeler gönderüp şefâ'at ile
Beni 'arż itdi istiḳâmet ile

28 Şeh Süleymân'a itdi ibrâmı
Alıvirdi kemîneye Şâm'ı

29 Nice yıl anda eyledim ḫıdmet
Bağa yâr oldı devlet ü 'izzet

30 Manṣıbım Rûm'a itdiler taḥvîl
Anda nâmûsum eyledim tekmîl

31 Olup anda 'inâyet-i sulṭân
Anaṭolı'ya itdiler iḥsân

32 Ṣadr-ı 'izzetde menzilim buldum
Mîr-mîrân-ı Rûmili oldum

33 Nice ma'zûl ü ḫaste vü bîmâr
Bu cevâbımla buldılar tîmâr

34 Virmiş idim ḳażâ-i Ḥaḳḳ'a rıżâ
Eyledim nice nice ceng ü ġazâ

35 'Askerüñ oldum anda serdârı
Bile feṭḥ eyledim Sigetvâr'ı

36 Geçinürken bu ḥâl ile nâ-gâh
'Azm-i bâġ-ı cinân eyledi şâh

37 Yâ İlâhî maḳâmını nûr it
Rûḥını raḥmetüñle mesrûr it

38 Taḫta geçdi gelüp şâh-ı 'âlem
Ġuṣṣalu diller oldılar ḫurrem

39 Bendeyi gördiler ki pîr olmuş
Gül-i ʻömri ḫazân ile ṣolmuş

40 Oṭuraḳ itdiler bize iḥsân
Pîr yerine geldi tâze cüvân

41 Eyle Sulṭân Selîm Ḫân'a duʻâ
Farżdur pâdişâha medḥ u ṣenâ

Ebu's-Suʻûd Efendi egerçi mezḳûr imżâsında mâhir-i muʻîd, şâʻir-i mecîd, "ḳad meleke'l-memâlikü'l-ʻirfâniyyeti bi-ḥükmi'l-fażlı ve'l-mahâreti kemâ meleke'l-memâlikü's-sulṭâniyyeti bi-ḥükmi'l-emâreti ve'l-vezâreti" evṣâfını taʻdâd u talṭîf buyurmuşlar ise de [115] bu nâzükâne edâ ile müşârün-ileyhiñ cehlini işâʻa vü taʻbîr ve belki maʻnen teşhîr itmişler dinilse becâdır.

Şemsî Paşa teʼlîf itdigi Viḳâye'siniñ maṭlaʻını,

(Feʻilâtün Mefâʻilün Feʻilün)

Besmeleyle olur ʻinâyet-i Ḫaḳ
İsm-i żâtuñ bize hidâyeti çoḳ

beytiyle ibtidâ eyledigi ʻibâreyi Ebu's-Suʻûd Efendi'ye ʻarż itdikde müşârün-ileyh mıṣraʻ-ı ṣânîyi ḥakk iderek kendi ḳalemiyle "Ḥamdeleyle bulur süḫan revnaḳ" yazdıḳları, nüsḫa-i merġûbeyi müṭâlaʻa idenlere maʻlûmdur. Bundan ġayri ġâlibâ otuz ḳırḳ maḥalde baʻżı elfâżını ḥakk itmişler ve baʻżı imlâsın daḫi taṣḥîḥ buyurmuşlar ve baʻde'l-imżâ âtîde muḥarrer teẓkireyi yazup göndermişlerdir:

(Feʻilâtün Mefâʻilün Feʻilün)

1 Besmeleyle olur ʻinâyet-i Ḫaḳ
Ḥamdeleyle bulur süḫan revnaḳ

2 İsm-i ẕâtuñ bize hidâyeti çoḳ
Luṭf u irşâdınuñ nihâyeti yoḳ

deyü naẓm olunmuş iken ṣan'at-ı iḥtibâka ri'âyet olunmuş, Mühelhil hemşîresine gönderdigi üslûb üzere her beytiniñ birer mıṣrâ'ı yazılup ġâlibâ bizi imtiḥân içün gönderilmiş olmaḳ fehm olunur. Tezâḥüm-i eşġâl ve terâküm-i aḥvâl sebebiyle bu maḳûle rumûz-ı ḫafiyye idrâkine ḳudret ü ṭâḳat ḳalmamışdır. Bizi teklîf-i mâ-lâ-yuṭâḳ'dan ṣıyânete himmet buyurasın. Ketebehu'l-ḥaḳîr Ebu's-Su'ûd 'ufiye 'anhu.

İḳtiżâ-yı maḥal ḥasebiyle meẓkûr olan Mühelhil'i mollâ-yı müşârün-ileyhiñ îmâsı meşhûr bir fıḳra olması ḥasebiyle kemâl-i şöhretden egerçi îżâḥına iḥtiyâc yoġ ise de şâyed bu fıḳraya teṣâdüf itmeyen enẓâr-ı üdebâya müṭâla'ası mûcib-i istifâde olur arzûsıyla buracıḳda daḫi teberrüken beyân u ta'rîfine ibtidâr olundı:

Fuṣaḥa-i 'Arab'dan Mühelhil nâm bir şâ'ir-i fâżıl 'adûsı pençesine giriftâr olaraḳ ḳatli muḳarrer olunca işbu mıṣrâ'ıñ hemşîresine îṣâlini ḳâtiline recâ eyler. Mıṣrâ': يا بنات الحى ان اباكما Mûmâ-ileyhâ mıṣrâ'ı oḳuduḳda kemâl-i firâset ü zekâsıyla bu mıṣrâ'ıñ ṣânîsi muḳteżâ-yı siyâḳ-ı kelâm ile, قتيل قاتلاه قد اتاكما olmaḳ lâzım geldigini beyân ile ḳâtili ḥâkim-i vaḳte şikâyet ve aḫz itdirerek tecessüs ü taḥḳîḳden ṣoñra ḳâtil siyâseten i'dâm olunaraḳ ḫâtun ẕekâ vü firâsetde işâbet itdigi ve ḫarîf-i mûṣiliñ [116] Mühelhil'i ḳatl itdigi ẓâhir olur.

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ẕekâdır ḥilye-i insânı tezyîne medâr-ı kül
Firâsetdir ḥayât-efzâ gülistân-ı ḫıṣâle gül

me'âliyle ḫatm-i ḥikâyeye ibtidâr ve ẕikr olunan ṣan'at-ı iḥtibâk luġatınıñ ḳâmûsuñ cild-i ṣâliṣinde yetmiş ṭoḳuzuncı ṣaḥîfesiniñ on üçünci saṭrından bed' ile yirmi saṭıra ḳadar olan îżâḥâtına naẓaran pek mevḳi-i münâsib ve maḥallinde îrâd buyurulmuş oldıġı bedîhîdir.

"İḥtibâk", ifti'âl vezninde "cüllâḥ ṣevbi güzel samânlar ṭarḥıyla ḫûb ve muḥkem ṭoḳumaḳ" ma'nâsınadır. يقال احتبك الجائك الثوب اذا جاد نسجه Ve dizleri diküp câmesini ṣırtına ve ayaḳlarına ṣarup oturmaḳ ma'nâsınadır ki dervîşân ıṣṭılâḥında "kemende girmek ve kemere girmek" ta'bîr olunur. يقال احتبك بازاره اى احتبى Mütercim dir ki, ehl-i beyân ṣanâyi-i bedî'adan iḥtibâk ṣan'atını ma'nâ-yı evvelden aḫz eylediler, zîrâ cüllâḥ ṣevbi ṣıḳ ve metîn ṭoḳumaġla ḫuyûṭ aralıḳlarını sedd idüp ve zâ'id ḥüsn ü revnaḳ ü leṭâfet ibdâ' eyledigi gibi mütekellim daḫi mevâżi'-i ḥaẕfa maḥẕûflar vaż' ile kelâmı mülte'em idüp îcâz u leṭâfet ve ḥüsn-i ifâde ile zîbâ vü revnaḳ-dâr ider. Zîrâ iḥtibâk, ṣânîde naẕîri iṣbât olunan lafẓı evvelden ve evvelde naẕîri müṣbet olanı ṣânîden ḥaẕf eylemekdir. Keẕâlik iki cümle ẕikr olunaraḳ her birinde âḫere müteḳâbil kelime olmaġla her birinden âḫerde ẕikr olunanıñ żıddını ḥaẕf eylemekden 'ibâretdir. Ve bu ṣan'atı müte'aḫḫirîn iḫtirâ' eylemişdir. Ḥattâ "enbetallâhu nebâten" ḳavl-i şerîfini iḥtibâka ḥaml eylediler. Fe'l-yaḥfeẓ.

Merdümî Çelebi

Ḳânûnî Ḥażretleri 'Ahd-i 'Âlîsinden Merdümî Çelebi:

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Yoġ idi 'âlemde dermân dilde derdüñ var iken
'Aşḳuñuñ dâru'ş-şifâsında göñül bîmâr iken

Velehû Ḳıt'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 'Ârıżuñda beñlerüñ 'ûd üzre ṣan 'anber yaḳar
Kâkülüñ gûyâ ki hindû-beççedür micmer yaḳar

2 Germ olup şem'-i ruḫuñ şevḳiyle sâḳî Merdümî
Her gice pervâne-veş bezmüñde bâl ü per yaḳar

[117]

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Şehâ yâ ṭâḳ-ı Kisrâ'dan nişândur ol iki ebrû
Yaḫud dîvâr-ı ḥüsne nerdübândur ol iki ebrû

2 Nola ser-defter-i ḫûbân olursa Merdümî ol şeh
Berât-ı ḥüsnine anuñ nişândur ol iki ebrû

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Ḫûn-ı çeşmim maḥv olur görsem ġubâr-ı ḫaṭṭını
Zaḫmımuñ ṣan ol ṭabîb esrâr ile ḳanın ṭutar

2 Merdümî'nüñ cân-ı şîrînindeki zaḫmın görüp
Ol perî dendân ile la'l-i Bedaḫşân'ıñ ṭutar

Meḥmed Paşa-yı Kîlârî

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Saña bir söz diyeyin diñler iseñ dûr olmaz
Her ki maġrûr ola elbette o manṣûr olmaz

Kîlârî Ḫâkî Çelebi'niñ Ġazelini Kemâl Paşa-zâde'niñ Taḫmîsi

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Gûş-ı murġ-ı dile dilden gelür âvâz-ı ḫoros
Eyleme kendüñi tezyîn çü miṣâl-i tâvûs
Deyr-i 'âlemde nedür diñle ṣadâ-yı nâḳûs
Vaḳtidür na'ralaruñ iñle nedür ṭabl ile kûs
Ḳanı Keyḫusrev ü Dârâ ya ḳanı Keykâvus

2 Murġ-ı dil bâz-ı ecelden bulamaz istiḫlâṣ
Câm-ı pür-zehrin içer hep felegüñ 'âm ile ḫâṣ
Yoḳ ecelden kişi ḳurtulmaġa bir cây-ı menâṣ
Olamadı ḳılıcından ecel-i Zâl ḫalâṣ
Bulamadı maraż-ı mevte devâ Câlînûs

3 Dime ḥükm eylemişim dehre dilâverlikle
Ṭutmuşum 'âlemi başdan başa serverlikle
Server oldur ki geçe 'ömri ḳalenderlikle
Er degildür o ki dünyâyı ṭuta erlikle
Er odur pîre-zen-i dehr ile olmaz me'nûs

4 Er iseñ pîre-zen-i dehre yigit aldanma
Ṣûretâ naḳş görüp anı cüvândur ṣanma
[118] Zen-i dünyâ yüzüñe güldigine aldanma
Âteş-i ḥîlesine key ṣaḳın anuñ aldanma
Ki olupdur bu 'acûze nice dâmâda 'arûs

5 Bülbül-i ḳudsî-i cânâna ḳafes oldı bu ten
Anı âzâd idegör kesr-i ḳafes eyleyüben
Ḳaramul ṣâḫını ḳıl sidre budaġında vaṭan
Sen melekden ulu insân iken ol gökd'ola sen
Ḫâk-i süflîde ḳalasın ḳanı 'âr u nâmûs

Ḫazîneli Nûrî Beg

Ḫazîneli Nûrî Beg, Mıṣra‘

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fa‘ûlün
Ḳulaḳ ‘âşıḳ olur âh gözden evvel

Velehû

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)
Alduñ metâ‘-ı ‘aşḳı belâlar mübârekî

Velehû

(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

Bu şâm-ı tîre-i ḥasret irer mi encâma
Cemâlüñ ey ruḫı ḫurşîd gösterür mi Ḫudâ

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Ben ol gül-bûs-ı istiḥyâya îhâm-ı viṣâl itmem
Sitemler dâġ-dârın lâle-ḫîz-i infi‘âl itmem

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Ṣabr yoḳdur merdüm-i ‘âlemde yoḳsa rûzgâr
Ḳanḳı müşkildür ki tedrîc ile âsân itmedi

Balṭacı Yazıcı Ṣâdıḳî Çelebi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Gerek dervîş ü dil-rîş ü gerek şâh-ı cihân olsun
Saña 'âşıḳ geçen evvel benimle imtiḥân olsun

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Vaṣluñ egerçi 'âşıḳa emr-i muḥâldür
Ḳaṭ' eyleme recâyı göñül iḥtimâldür

2 Ruḫsâruñ üzre ḳaşlaruñ ey müşterî-liḳâ
Bir ay başında münḫasif iki hilâldür

3 Ḫâl-i 'iẕârı ol meh-i burc-ı melâḥatüñ
Zülfi ḫamında noḳṭa-i cîm-i cemâldür

4 Câm-ı lebinde ḳaşlarınuñ 'aksini görüp
Ḫaṭṭ-ı siyâhı ṣanmañuz egri ḫayâldür

5 Ṣâdıḳ recâyı kesme Ḫudâ'dan ki 'âḳıbet
Ṣavm-ı firâḳuñ âḫiri 'îd-i viṣâldür

[119]

Piriştineli Çuḳadar Nûḥî Çelebi

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Ṣâf-dil gibi gelüp meclis-i rindâna ṣafâ
Aġzı ṣuyın aḳıdur gör leb-i cânâna ṣafâ

Vardar Yeñiceli Ḫazîneli Ḫayâlî Beg

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Ruḫ-ı gerdûnda her ṣubḥ ey şafaḳ kim cilve-gersin sen
Bana ḳan aġladan ḫayl-i melek ḫûn-ı cigersin sen

2 'Aceb maḥbûbsın ey şem' kim fehm olmadı şânuñ
Virürken cânı pervâne hem aġlar hem gülersin sen

3 İrüp ol sidre-ḳadre görmedüñse Ḳâbe ḳavseyn'i
Var ey Cibrîl-i 'aḳlım daḫi yabânda uçarsın sen

4 Tecellî eyledi sende cemâl-i nûr-ı Yezdânî
Velî âyîne gibi ol ṣıfatdan bî-ḫabersin sen

5 Cefâ ṭaşın ne ġam ata Ḫayâlî saña alçaḳlar
Belâġat mîvesiñ peydâ iden naḫl-i hünersin sen

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Kâkül-i müşgîn-i cânânuñ perîşân-ḥâliyüz
Ġuṣṣanuñ sergeştesi derd ü ġamuñ pâ-mâliyüz

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Cihân-ârâ cihân içindedür ârâyı bilmezler
Şu mâhîler ki deryâ içredür deryâyı bilmezler

2 Ḫarâbât ehline dûzaḫ 'aẕâbın añma ey zâhid
Ki bunlar ibni vaḳt oldı ġam-ı ferdâyı bilmezler

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün)

1 Aġyâr âh idermiş ol gül-'iẕâra ḳarşu
Olur ṣoġuḳ hevâlar evvel-bahâra ḳarşu

2 Bu beyt-i rûḥ-baḫşı vird-i zebân idinmiş
Manṣûr gitdiginde şevḳ ile dâra ḳarşu

3 İdüp muḥîṭ-i a'ẓam emvâcın âşikârâ
Tenler sefînesini âh der-kenâra ḳarşu

Küçük Oṭalı Ẕihnî Beg

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Mihr-i münîri beñzedüp ey meh cebînüñe
Çarḫ-ı berîn disem yeridür şeh-nişînüñe

[120]

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Yoḳ gibi meẕâḳuñ yine ey sâḳî-i bî-hûş
Acı dîden içdükçe bize geldi meyüñ ḫoş

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Şâh-ı ġamuñ ki ola ṣıfat dilde dâġı var
Ḫûn-ı cigerle besleme nice çerâġı var

2 Kûyuñda gerçi ‘âşıḳuñ ey gül hezârı var
Efġân ider benim gibi ḫayli hezârı var

Velehû

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Ġamzeñ ḫadengi gerçi ki baġrım deler geçer
Mecrûḥ ḳalbi ḫançerüñ ammâ deler geçer

2 Aġyâr-ı kîne-ḫâh geçerse beni saña
Aldanma sevdigim seni zîrâ sever geçer

Ḫazîneli Revânî Çelebi

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Ḫâk-i râh üzre düşüp yanmazdı hergiz âfitâb
Olmasaydı câm-ı ‘aşḳuñdan senüñ mest ü ḫarâb

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Şîve ögrenmiş ḳamer ol serv-i bâlâdan yine
Başına bir deste gül ṣoḳmuş ṣüreyyâdan yine

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Yâre ‘arż itdi yaşım sîmîni çeşm-i eşk-bâr
Baña gözyaşı gerekmez didi luṭfından nigâr

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Benefşe nice açar gönlüm ey cefâ-pîşe
Anaḫtar ile açılmaz kilîd-i endîşe

Küçük Oṭalı Şevḳî Çelebi

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Gerçi ki vücûdın 'adem itmiş kişi çoḳdur
Ḥâl ehli arasında miyânuñ gibi yoḳdur

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Dilberler içre şems diyemem nola Aḥmed'e
Kim beñzesin cemâl ile nûr-ı Muḥammed'e

[121)

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ḫayâl-i la'l-i cân-baḫşuñla cân tenden revân çıḳdı
Ben aġlayayım aġlarsam evimden iki cân çıḳdı

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Evvel ḳaşuñ miṣâlini itmiş müsevvede
Yazan hilâl şeklini ṭâḳ-ı zebercede

Velehû Ez-Ġazel

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Mey-ḫârenüñ du'âsı nola müstecâb ise
Her dem ḳadeḥ du'âsın oḳur pîr-i meykede

2 Âşûblar ḳoparsa lebüñde ḫaṭuñ nola
Şimdi mi oldı bâde zebân üzre 'arbede

3 Med çekdi tîġ-ı ġamzesi başıma luṭf ile
İrdi bu devlet ile göñül baḫt-ı sermede

4 Kimdür dir iseñ ey yüzi gün Şevḳî-i Ġarîb
Bir gözi yaşlu yıldızı düşkün felek-zede

Ḫazîneli Ḥayâtî Beg

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Peyker-i ebrû-yı dilber dîde-i pür-ḫûnda
İki mâhîdür yüzerler ṣanasın Ceyḥûn'da

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Çîn-i zülfi ḳadar olmaz saña cây-ı ârâm
Ba'd-ezîn ey dil-i âvâre 'aleyküm bi'ş-Şâm

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Cihânda kâse-tehîlik belâ-yı cân idigi
Ḫırâş-ı sîne-i ṭanbûrdan nümâyândur

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Ḳıble-gâh-ı ṣaf-ı maḳṣûd olamazsın ey dil
Sîne-çâk olmayıcaḳ ṣûret-i miḥrâb gibi

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Ṭatlu geldi baña cânımdan lebüñ
Cân çıḳar çıḳmaz dehânımdan lebüñ

Ḫazîneli Sır Kâtibi Tezkiretü'ş-Şu'arâ Mü'ellifi Sehî Beg

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Dâġlar ḥalḳası geydürdi zirihler tenime
Cebe ṣatmaḳ nic'olur göstereyim düşmenime

[122]

2 Ḥaḳḳ oġuldur yaḳadan geçme bugün eşk-i yetîm
Ṭıfl iken daḫi bıraḳmışdı gözüm dâmenime

3 Sînede derd-i ġamuñ dâġını setr itmek içün
Düğmeler ṭaḳdı yaşım ḳaṭresi pîrâhenime

Ḳurenâ-yı Şehriyârîden Kîlârî Ser-'asker Selîm Çelebi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Her denînüñ dönsa ṭañ mı çarḫ-ı gerdûn üstine
Cinsidür elbet döner dûn olanuñ dûn üstine

Şehzâde-i Şehîd Sulṭân Muṣṭafâ'nıñ Tîmâr Defter-dârı Ḫazîneli Şehîd Edâyî Çelebi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Âsumân-ı ḥüsnin ey ebrû hilâli sen misin
Yoḫsa gözler görmedik bir ṭâḳ-ı 'âlî sen misin

2 Tîġdan niçün geçürdiler bugün ey ḫaṭ seni
Rûm'da baş ḳaldıran yoḫsa celâlî sen misin

Çâşnîgîr-başı Anaṭolı Beglerbegisi Kîlârî Cenâbî Paşa

Ḳıṭ'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Aḥsente luṭf-ı ṭab'ına ol şâh-ı müşfiḳüñ
Cevr ü cefâyı görmeye lâyıḳ nedîmine

2 Dâ'im 'aṭâ vü luṭf ile demsâzlıḳ ide
Ḫânendegân-ı bezm-geh-i müstedîmine

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Geldi gül devri getür sâġarı 'işret demidür
Sâḳiyâ ḫoş görelim bu demi furṣat demidür

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

'Azm eylese ne cânibe ol ḳıble-i ümîd
Ḳıble-nümâ gibi yüregim ditrer üstine

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Dili alup gider olduḳda al bile cânı
Biri birinden ayırma efendi yârânı

Mıṣra'

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)
Ser virmek olur sırrı 'ayân eylemek olmaz

Ṣoḳullı Meḥmed Paşa

Ḳânûnî Sulṭân Süleymân Ḫân Ḥażretleriniñ Ḫâtime-i Ṣadr-ı A'ẓamları Ṣoḳullu Kîlârî Silaḥdâr ve Dâmâd-ı Şehriyârî Ṣâḥib-i Câmi' ve Cisr-i Kebîr-i Nehr-i Dirin Ġâzî Meḥmed Paşa-yı Ṭavîl

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Aġardı mûy-ı ser sevdâ-yı câha ḳalmadı ḫâhiş
Ḳapandı ser-te-ser râh-ı emel kühsârı ḳar aldı

[123]

Ḫayâlî Beg

Büyük Şehzâde Câmi'-i Şerîfi Nâmına Binâ Olunan Şehzâde Sulṭân Meḥmed'iñ İrtiḥâlinde Nüdemâsından Enderûnî Kîlârî Ḫayâlî Beg'iñ Söylediği Merṣiyedir

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

I

1 Ey murâdım 'aksine dönmekde bî-pervâ felek
Luṭfına ḳahr eylemekle şöhre-i dünyâ felek

2 Bâġ-bân-ı ṣun' ṣunmuşken sa'âdet destine
Ḫâke düşmek yol mı ol naḫl-i cihân-ârâ-felek

3 Mâtemin ṭut ol sa'âdet taḫtınuñ sulṭânınuñ
Egnüñe gey dûd-ı âhımdan siyeh ḫarâ felek

4 Ol gül içün dest-mâl-i ebri ṭoldur ye's ile
İki gözüñ baḳdıġınca 'âleme aġla felek

5 Şâm-ı ḥasretde kevâkib şem'ini ḥayrân ḳılup
Kân-ı luṭfuñ ḫâle düşmüş cevherin ara felek

6 Mâh-ı nevden ḥażret-i şehzâde-i Cem-ḥaşmetüñ
Girü çekdüñ devlet ü aḥkâmına ṭuġrâ felek

7 Ḫâke ṣaçduñ alnınuñ âḫir ḳara yazusını
Sen bilürsüñ itdügüñ lâzım degül îmâ felek

8 Bende vü şâh olmadı âzâd elüñden a felek
Dâd elüñden a felek feryâd elüñden a felek

II

9 La'l iderdi âfitâb-ı himmeti ḫârâları
Ḳılmış idi dest-i iḥsânı ḥacil deryâları

10 Ġonca-i ġannâcı gûyâ olsa eylerdi ḫamûş
Ma'rifet gülşenlerinde bülbül-i gûyâları

11 Zühdin añup aġlasun her zâhid-i 'uzlet-nişîn
Bezm-i ḫâṣdan ḳanlar içsünler ḳadeḥ-peymâları

12 Atdılar ṣandûḳa-i laḥde göñüller var iken
Ġamzeler tîri ile ol müşg tozlı yâları

13 Ḳaşları yâsın görüp ye's eyleyüp ehl-i ḳubûr
Göz pıñarından aḳıtsun çeşme çeşme mâları

14 Devleti câmın ṣıyup İskender ü Keyḫusrev'üñ
Eyledi maḥrûm-ı câm-ı salṭanat Dârâları

[124]

15 Aġlayu aġlayu gitdi her biri bir mülkete
Merdüm-i çeşm-i cihân-bînim gibi aġaları

16 Bende vü şâh olmadı âzâd elüñden a felek
Dâd elüñden a felek feryâd elüñden a felek

III

17 Ṭâġlarda itmesün kebk-i derî feryâdlar
İgnelerle gözlerin diksün ḳamu şehbâzlar

18 Boynını uzatmasun ṣaḥrâlaruñ süglünleri
Ol hümâ uçdı kime bunlar ki eyler nâzlar

19 Çeng kessün ṣaçını yansun firâḳ odına ‘ûd
Ḳılmasun bu mâteme feryâd ol nâ-sâzlar

20 Ḳarşu vardı yalıñuz ceyş-i ḳażâya ol melek
Ḥâżır iken yolına cân virmege ser-bâzlar

21 Bildügin itdi cihân bildi yanında ḳadri yoḳ
Virmek olmazmış benim rûḥum cihâna râzlar

22 Mâtem itsün taḫt-ı Maġnîsâ'daki yaylaḳlar
K'ol sa‘âdet gülşeni câh-ı laḥdde yazlar

23 Şevketine reşk idüp itdüñ ḳażâya anı ġamz
Ṣoñra döndüñ başladuñ göstermege iġmâzlar

24 Bende vü şâh olmadı âzâd elüñden a felek
Dâd elüñden a felek feryâd elüñden a felek

IV

25 Şâh ‘aşḳullâh ile beñzer ki ülfet eylemiş
Girmiş ol meydâna da‘vâ-yı maḥabbet eylemiş

26 İkilik sevdâsınuñ devrinde bulmuş ‘âlemi
Cân u dil maḥzûnını ol ẕevḳe ḳıymet eylemiş

27 Ṭâlib olmuş sırr-ı eşyâyı kemâ-hî bilmege
Ṭâlib ol deryâ-yı bî-pâyâna himmet eylemiş

28 Bâr-gâh-ı himmetin ḳurmuş ‘adem iḳlîmine
Tâc u taḫtı ‘âlem-i ecsâda ṣûret eylemiş

[125]

29 Baḳmış ol dergâhdan görmüş aralıḳ ẕü'l-memât
Ḳılmaġa mevti namâzın pâk niyyet eylemiş

30 İbni Edhem tâ ki bu meydâna sürmüş raḫşını
Cân u dil raḫtın ṭaḳınmış terk-i devlet eylemiş

31 Her ne kim oldıysa taḳdîr-i İlâhî'dür velî
Niceler bu beyt ile gerdûna töhmet eylemiş

32 Bende vü şâh olmadı âzâd elüñden a felek
Dâd elüñden a felek feryâd elüñden a felek

V

33 Tâ ki ḳılduñ ol sa‘âdet taḫtınuñ yerin türâb
Gönlümüñ ma‘mûresin yıḳduñ ḫarâb itdüñ ḫarâb

34 Ol meh-i gerdûn-ḥareme mesken olduñ ey laḥd
Ḫâne-i dervîşde mihmân olur mı âfitâb

35 Eşk-i seylâbı zemînüñ yaḳasın çâk eyleyüp
Ol dür-i nâ-yâb içündür mâye-düşmen ıżṭırâb

36 Türbe-i pâkin ‘imâret ḳılmaġa şehzâdeniñ
Sîm ü zerle iki ḫışt olsun güneşle mâh-tâb

37 Diñlemekde ol cinân gülzârınuñ bülbüllerin
Bûstân-ı dehr vâveylâ ile bî-âb u tâb

38 Bülbül-i gülzâr-ı üns iken Ḫayâlî âh kim
Mâtem-i şehzâde anı eyledi miskîn ġurâb

39 Bezm-i ‘âlemde fenâ câmın muḳarrerdür içer
Ger gedâ-yı sifle-perver ger emîr-i kâm-yâb

40 Bende vü şâh olmadı âzâd elüñden a felek
Dâd elüñden a felek feryâd elüñden a felek

Nüdemâ-yı Müşârün-ileyhden Ḫazîneli Faẓlî Beg'iñ Merṣiyesidir

(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

I

1 Oldı menşûr dehre çün ‘unvân
Âyet-i küllü men ‘aleyhâ fân

2 Yazmadı levḥ-i ‘ömre ḫaṭṭ-ı beḳâ
Ḳalem-i ḳâf u nûn ile Yezdân

3 Dehr baḥr-ı fenâda bir püldür
Cümle ḫalḳ andan olısar güẕerân

4 Bu ribâṭdan gelen göçer âḫir
Olısar cümle kâr-bân revân

[126]

5 Ne gedâ vü ne şâh u mîr ḳalur
Bir durur ‘âḳıbet ḳamuya cihân

6 Ḳanı ol burc-ı salṭanat mâhı
A‘nî şâh-ı cihân Meḥemmed Ḫân

7 Oldı mânend-i çeşme-i ḫurşîd
Ḫân içinde nihân o çeşme-i cân

8 Taḫt iken eyleyüp yerin taḫta
Vardı taḫte't-türâbı itdi mekân

9 Ol hümâ uçdı âşiyânından
Eyleyüp terk-i âşiyân-ı cihân

10 Didi ervâḥ-ı ḳuds tâbe ṣerâh
Ce'alallâhu'l-cennete meṣvâh

II

11 Yıḳıl ey ṭârem-i sipihr-i berîn
Söyün ey şem'-i ḳubbe-i zerîn

12 Bozul ey imtizâc-ı 'unṣur-ı çâr
Üzül ey 'ıḳd-ı 'uḳde-i pervîn

13 Ṭaġıl ey cünd-i bî-şumâr-ı nücûm
Ṭolun ey mâh sür'at ile hemîn

14 Aġla ey ebr ḳıl yaşuñ bârân
İñle ey ra'd idüp fiġân u enîn

15 Ey seḥer çâk ḳıl girîbânuñ
Ey şafaḳ eyle baġruñı ḫûnîn

16 Bürün ey şeb libâs-ı mâtemüñi
Ḳararup eyle ḫâṭıruñ ġam-gîn

17 Gön ṭoġar başuña ṣanma ey rûz
Ki ṭolundı o mihr-i dâver ü dîn

18 İtdi rıḥlet bu dâr-ı süflîden
Ola ‘âlî maḳâmı ‘ılliyyîn

19 Ṣad hezârân dirîġ u vâveylâ
Ki belâ üzre câna irdi belâ

III

20 Yâ İlâhî bu ne muṣîbetdür
Ne belâdur ‘aceb ne ḥâletdür

21 Gitdi devletlü begden ayrıldıḳ
Ḳullarına bu telḫ nekbetdür

22 Bize artıḳ cihânda râḥat yoḳ
Gitdi râḥat zamân-ı miḥnetdür

23 Tâzelikden o serv-i bâġ-ı cinân
Ḫâke düşdi bu ne ‘alâmetdür

24 Daḫi açılmadın o ġonca-i ter
Gül gibi ṣoldı hey ne âfetdür

25 Nuṭḳı her mürdeye virürken cân
Kendi cân virdi bu ne ḥikmetdür

26 Ṣad hezârân dirîġ u vâveylâ
Gitdi ol şeh zamân-ı miḥnetdür

27 Lâle-veş ol gülüñ firâḳından
Baġrıma ṭolu dâġ-ı ḥasretdür

28 Ḫâke düşsek ‘aceb mi ẕilletle
Yerimiz gûşe-i meẕelletdür

29 Gice gündüz demidür aġlayalım
Baġrımız nâr-ı ġamla daġlayalım

IV

30 Yâ İlâhî ne ṭurfe ḥâl oldı
Ki ḳatı mûcib-i melâl oldı

31 Bedr iken ol meh-i ḫuceste-ḫıṣâl
Ne zevâl oldı kim hilâl oldı

32 İşiginde sa'âdet üzre iken
Ol sa'âdet bize ḫayâl oldı

33 Oldı çünkim revân o rûḥ-ı revân
Bize dirlik daḫi muḥâl oldı

[127]

34 Üstüḫâna irişdi ġam bıçaġı
Hep aḥibbâsı bî-mecâl oldı

35 Gül-i 'ömrine hem ḥayfılar anuñ
Ki düşüp ḫâke pây-mâl oldı

36 Bu muṣîbet çü geldi başımıza
Şevḳ u şâdî bize vebâl oldı

37 Ġam yiyüp rûz şebde ḳan içelim
Bu mâ'ide bize nevâl oldı

38 Çâre ne rûz u şeb fiġân idelim
Baġrımız ḥasret ile ḳan idelim

V

39 Rûz u şeb ey göñül fiġân eyle
Zâruñı ḫalḳa dâstân eyle

40 Demidür aġla ey gözüm aġla
Ebr-veş eşküñi revân eyle

41 Tutma ey sîne nâr-ı ḥasret ile
Sûzuñı gün gibi ‘ayân eyle

42 Ey ciger tîġ-ı hecr ile delinüp
Baġruñı ḥasret ile ḳan eyle

43 Düşdi ḫâke o genc-i bî-hemtâ
Sende bir künci var mekân eyle

44 Çıḳdı elden çün oḳ gibi ol şâh
Ḳâmetüñ ġuṣṣadan kemân eyle

45 Menzil-i tîr-i âhuñuñ yerini
Ṣaḥn-ı ṣaḥrâ-yı âsumân eyle

46 Çünki terk eyledi cihânı o şâh
Sen de terk-i cihâniyân eyle

47 Ḥasretâ ḥasretâ dirîġ dirîġ
Ḳapladı âfitâb-ı devleti mîġ

VI

48 Ey felek bî-amân imişsin sen
Ḳatı nâ-mihribân imişsin sen

49 Ẓulm ile ‘âlemi ḫarâb itdüñ
Nice ẓulm ıssı cân imişsin sen

50 Göz göre nice ḳıyduñ ol şâhı
Ẓâlim ü bî-amân imişsin sen

51 Bizi ol yaḫşî begden ayırduñ
Hey ne yavuz yamân imişsin sen

52 Evvelâ luṭf soñra ḳahr itdüñ
Nice ḳavli yalan imişsin sen

53 Yedi ḳat taşdan geçer zehrüñ
Ejder-i cân-sitân imişsin sen

54 Ḳâmetüñ gerçi kim kemân olmuş
Tîr-i âha nişân imişsin sen

55 Kimse sende ḳarâr ḳılmaz imiş
İki günlük mekân imişsin sen

56 Nice ‘anḳâları uçurmuşsın
Köhne bir âşiyân imişsin sen

57 Dâd feryâd elüñden ey eflâk
Yerini eyledüñ o mâhuñ ḫâk

VII

58 Aña yâ Rab cinân ṭuraġ olsun
Meskeni gülsitân u bâġ olsun

59 ‘Arṣa-i tâb-nâk-i maḥşerde
Sâye-i ‘arş aña otaġ olsun

60 Meclisinde şarâb-ı kevṣerden
Dest-i ḥûrân pür-ayaġ olsun

61 Ḳabri târîk olmasun bir dem
Pertev-i nûr aña çerâġ olsun

62 Ola cennetde ol Burâḳ'a süvâr
Öñce ġılmân ḳamu yayaġ olsun

[128]

63 Aña ṭâġ üsti bâġ olup her dem
Ḥasreti baġrımızda dâġ olsun

64 Yerde yatdıḳça ol vücûd-ı şerîf
Pâdişâh-ı zamâne ṣaġ olsun

65 Şecer-i ‘ömri pây-dâr olsun
‘Avn-i Ḥaḳ dâ'imâ ṭayaġ olsun

66 Ṣaḳlayup her budaḳların Mevlâ
Cümleye berg ü pür-budaġ olsun

Yaḥyâ Beg

Kîlârî Çuḳadâr Yaḥyâ Beg'iñ Kânûnî Sulṭân Süleymân Ḫân'ıñ Büyük Şehzâdesi Sulṭân Muṣṭafâ'nıñ Ḥîn-i Şehâdetinde Söylediği Merṣiyedir. Ba‘żı Rumûzâtdan Murâd Ṣadr-ı A‘ẓam Rüstem Paşa İle Zâl Maḥmûd Paşa Muḫṭîleridir

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

I

1 Meded meded bu cihânuñ yıḳıldı bir yanı
Ecel celâlîleri aldı Muṣṭafâ Ḫân'ı

2 Ṭolundı mihr-i cemâli bozuldı erkânı
Vebâle ḳoydılar âl ile Âl-i 'Oṣmân'ı

3 Geçerler idi geçende o merd-i meydânı
Felek o cânibe döndürdi şâh-ı devrânı

4 Yalancınuñ ḳurı bühtânı buġż-ı pinhânı
Aḳıtdı yaşımızı yaḳdı nâr-ı hicrânı

5 Cinâyet itmedi cânî gibi anuñ cânı
Boġuldı seyl-i belâya ṭaġıldı erkânı

6 Nolaydı görmeye idi bu mâ-cerâyı gözüm
Yazıḳlar aña revâ görmedi burayı gözüm

II

7 Ṭonandı aḳlar ile nûrdan menâra dönüp
Güşâde-ḫâṭır idi şevḳ ile nehâra dönüp

8 Göründi ḫalḳa dıraḫt-ı şükûfe-zâra dönüp
Yürürdi ḳulları yanınca lâle-zâra dönüp

9 Ṭururdı şâh-ı cihân ḥiddet ile nâra dönüp
Otâġ u ḫaymeleri ḳarlu kûh-sâra dönüp

10 Müzeyyen idi bedenlerle Aḳhiṣâra dönüp
El öpmege yüridi mihr-i bî-ḳarâra dönüp

11 Ṭolundı gelmedi çünkim o mâh-pâre dönüp
Görenler aġladılar ebr-i nev-bahâra dönüp

[129]

12 Bir ejdehâ-yı dü-serdür bu ḫayme-i dünyâ
Dehânına düşen olur hemîşe nâ-peydâ

III

13 O bedr-i kâmil ü ol âşnâ-yı baḥr-ı ʻulûm
Fenâya vardı telef itdi anı ṭâliʻ-i şûm

14 Dönüp de ḳaldı hemân ḥasret ile dâġ-ı nücûm
Göyündi şâm-ı firâḳında ṭoldı yaş ile Rûm

15 Ḳara geyürdi Ḳarâmân'a ġuṣṣa itdi hücûm
O mâhı ince ḫayâl ile itdiler maʻdûm

16 Ṭolandı gerdenine hâle gibi mâr-ı semûm
Ḳażâ-yı Ḥaḳ ne ise râżî oldı ol merḥûm

17 Ḫaṭâsı ġayr-i muʻayyen günâhı nâ-maʻlûm
Zihî şehîd ü saʻîd ü zihî şeh-i maẓlûm

18 Boġuldı yeryüzinde aṣlına rucûʻ itdi
Saʻâdet ile hemân ḳurb-ı Ḥażret'e gitdi

IV

19 Getürdi arḳasını yere Zâl-i devr-i zamân
Vücûdına sitem-i Rüstem ile irdi ziyân

20 Döküldi gözyaşı yıldızları çoġaldı fiġân
Dem-i memâtı ḳıyâmet güninden oldı nişân

21 Ġirîv ü nâle vü zâr ile ṭoldı kevn ü mekân
Aḳar ṣu gibi müdâm aġlamaḳda pîr ü cüvân

22 Vücûd iline aḳın ṣaldı aḳdı eşk-i revân
Eyâ serîr-i sa'âdetde pâdişâh-ı zamân

23 O cân-ı âdemiyân oldı ḫâk ile yeksân
Diri ḳala ne revâdur fesâd iden şeyṭân

24 Nesîm-i ṣubḥ gibi yerde ḳoyma âhımızı
Ḥaḳâret eylediler nesl-i pâdişâhımızı

[130]

V

25 Bir iki egri fesâd ehli nitekim şemşîr
Bir iki nâme-i tezvîri ḳıldı ḳatline tîr

26 Gelür ezelde muḳadder olan ḳalîl ü keṣîr
Hezâr ḳayṣerüñ ola libâs-ı 'ömri ḳaṣîr

27 Eceldür âdeme der-bend teng ü târ-ı 'asîr
Żarûrîdür buña uġrar eger cüvân ile pîr

28 Yerini mehd-i zemîn eyledi o mihr-i münîr
Yerini gitdi cihânda niteki merd-i faḳîr

29 Bu vâḳı'a olamaz ḫalḳa ḳâbil-i ta'bîr
Ki Erdşîr-i vilâyetde ola 'âdet-i şîr

30 Bunuñ gibi işi kim gördi kim işitdi 'aceb
Ki oġlına ḳıya bir server-i 'Ömer-meşreb

VI

31 Ferîd-i ‘âlem idi ‘âlim idi a‘lem idi
Muḥammed ümmetine mevti mevt-i ‘âlem idi

32 Ziyâde mâtem idi ḫayli emr-i munẓam idi
Ṣalâḥ u zühdi ḳavî i‘tiḳâdı muḥkem idi

33 Meşâyiḫ ile muṣâḥib ricâle hem-dem idi
Kerâmetiyle kerîmü'l-ḫıṣâl âdem idi

34 Nücûm gibi cihân-dîde vü mükerrem idi
Vücûdı muḥteşem ü şevketi mu‘aẓẓam idi

35 Tevâżu‘ ile selâmetde ḫod müsellem idi
‘Aceb o bedr-i tamâmuñ ne ‘âdeti kem idi

36 Ḥayıflar oldı aña iftirâ ile gitdi
Ḥużûr-ı Ḥaḳḳ'a du‘â vü ṣenâ ile gitdi

VII

37 Sipihrüñ âyinesinde göründi rûy-ı fenâ
Ḳodı bu keşret-i dünyâyı itdi ‘azm-i beḳâ

38 Ġarîbler gibi gitdi o yollara tenhâ
Çekildi ‘âlem-i bâlâya hem-çü murġ-ı hümâ

[131]

39 Ḥaḳîḳaten sebeb-i rif‘at oldı düşmen aña
Naṣîb olmasa ṭañ mı bu cîfe-i dünyâ

40 Ḥayât-ı bâḳîye irişdi rûḥı ey Yaḥyâ
Şefî‘i rûḥ-ı Muḥammed refîḳi ẕât-ı Ḫudâ

41 Enîsi ġâ'ib erenler celîsi ehl-i ṣafâ
Ziyâde ide yaşım gibi raḥmetin Mevlâ

42 Bu nesl-i celîle üçünci olur bu ġadr u ḫaṭâ
Ne çâre işte nedâmet daḫi gelüp zîrâ

43 Anuñ yoġ idi ṣuçı zerre-veş eyâ şâhâ
Su'âle yer ḳomadı ġadr iden aña a'dâ

44 'Adû bu olmayacaḳ işi işledi ḫayfâ
Yatup erîke-i tâbûta ol şeh-i zîbâ

45 İlâhî cennet-i firdevs aña ṭuraġ olsun
Niẓâm-ı 'âlem olan pâdişâh ṣaġ olsun

Ḫâḳân-ı Firdevs-âşiyân Sulṭân Selîm Ḫân-ı Ṣânî Ḥażretleri 'Aṣr-ı 'Âlîsi Şu'arâsınıñ Âṣârıdır

Tezkireci Ḥüseyin Paşa-zâde Kîlârî Emîr-i Âḫûr-ı Evvel Kâmî Ḥasan Beg

Ḳıṭ'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 İrtişâ bâzârı bulmaġa kesâd
Üç 'alâmet vardur ey 'âlî-nijâd

2 Biri her manṣıb viriʾüp ehline
Nâ-sezâlar ḳalmasıdur nâ-murâd

3 Bir daḫi tebdîl ü taġyîr olmamaḳ
Çoḳ durur tebdîl-i manṣıbda fesâd

4 Bir daḫi ehl-i ḥarem ḳarışmayup
Hep bir elden olmadur ‘ıḳd u güşâd

Velehû

(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

Niẓâm-ı ‘âlemi naẓma ‘adâlet oldı delîl
‘Adâlet olmasa ger olmuyor niẓâm tekmîl

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Şerî‘atdur şehen-şâhâna mümsik kim ‘adâletle
Olursa sa‘y ile naẓm-ı cihânı böyledür te’sîs
[132]

Velehû

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

‘Adl olmasa tâbi‘ mi olur cinsine âdem
‘Âlemdeki tâbi‘leri âdem mi ṣanursın

Serdâr Ca‘fer Paşa-zâde Kîlârî Sipâhîler Aġası Ḫatmî Beg

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Mihr-i ḥüsnüñden senüñ nûr almasa ger âfitâb
‘Âlemi başdan başa itmezdi enver âfitâb

2 Mihr-i ‘âlem-tâb-ı rûyuñ görmese ey meh-liḳâ
İşigüñ ṭaşına her gün ḳor mıdı ser âfitâb

3 Cennet-i kûyında yârüñ cilveler ḳılmaġ içün
Ḫatmiyâ ṭâvûs-veş ṭaḳındı şeḫper âfitâb

Ḫurrem Paşa-zâde Câşnî-gîrbaşı Vardârî Ḳîlârî Ḳandî Beg

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Bölük bölük yüriyen şîve-kârı gördüñ mi
Ṭaraf ṭaraf çekilen âh u zârı gördüñ mi

2 Ṭaşup ṭaşup dökilür 'aynımuñ pıñarlarını
Çaġıl çaġıl aḳan o çeşme-sârı gördüñ mi

3 Dönüp dönüp ṭutılur mı tütüp tütüp çıḳan âh
Güzel güzel ṭutuşan dilde nârı gördüñ mi

4 Çeküp çeküp götüren bende ḫayl-i 'uşşâḳı
Girih girih ṭolanan dilde yâri gördüñ mi

5 Parıl parıl ṭutışur nâr-ı hecr ile Ḳandî
Yalap yalap yanar ol gül-'iẕârı gördüñ mi

Ṭopçıbaşı-zâde Ḫazîneli Ẕihnî Beg

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Yâr çâḥ-ı zeḳanım 'ayn-ı vefâdur dir ise
Aña ey 'âşıḳ-ı şûrîde inanma çeñedür

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Ḥâṣıl-ı dehrden ey dil ḳurı bir nânım yoḳ
Ġam yimem aña dehânımda da dendânım yoḳ

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Ey pesendîde olan 'âleme her eṭvârı
Sende ḫatm oldı bugün ḳâ'ide-i dildârî

[133]

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

O mâhuñ çeşm-i seḥḥârı egerçi ḫâba varmışdur
Uyumuşken şer ü şûrını âfâḳuñ uyarmışdur

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Olma ġam-gîn dil-i nâ-şâduñ olursa maḥzûn
Oldı şâdî ġama ġam şâdîye çünkim merhûn

Küçük Oṭalı Edirneli Şehîd Ṭuraḳ 'Alî Nihânî Çelebi

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Cân oldı şehâ şâha o maḳṣûdına vâṣıl
Meşhûrdur "ed-dâlü 'ale'l-ḫayri ke-fâ'il"

2 Ḳatlime delîl olsa nola ġamze-i zülfüñ
Sulṭân-ı ġam-ı ʻaşḳuña dil olalı menzil

3 Ey ḳaşı kemân tîr-i ḥavâdiṣden alınmaz
Peykânuñ ile sînede cân olalı menzil

4 Olmasa kişi ʻâlim-i esrâr-ı ġam-ı ʻaşḳ
Taḥṣîl-i ʻulûm eylemeden aña ne ḥâṣıl

5 Ẓulmetde ḳalurduñ şeb-i hicrânda Nihânî
Âhım şereri olmasa ger saña meşâʻil

Velehû

(Feʻilâtün Feʻilâtün Feʻilâtün Feʻilün)

1 Rûşen itse bu gice şemʻ-i ruḫuñ ḫânemizi
Yaḳsa şevḳ âteşine bu dil-i vîrânemizi

2 Sâḳiyâ bezmi vü peymâneyi terk eylemeziz
Sâḳî-i devr meger ṭoldıra peymânemizi

3 Şeb-i fürḳatde eger zinde ḳalursaḳ ne ʻaceb
Tîrelikden bulamaz peyk-i ecel ḫânemizi

4 Ṭuymasun kimse seni gel bu gice revzeneden
Rûşen it mâh gibi külbe-i vîrânemizi

5 Ey Ṭuraḳ ṣuçları ne ṣaçları zencîrlerüñ
Çünki żabṭ idemeziz biz dil-i dîvânemizi

Küçük Oṭalı Dimetoḳalı Sipâhî Viṣâlî Çelebi

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Bir menzil alsa tîr-i murâdım nişâneden
Olsam ḫalâṣ cevr-i kemân-ı zamâneden

2 Taḥsîn şâh-bâz-ı hümâ-âşiyâna kim
Rûḥânîdür ġıdâsı degül âb u dâneden

3 Ser-pâ-bürehne 'âşıḳ-ı abdâl olup saña
'Uryân dâġ-ı 'aşḳ ile ṭoġmuşdum anadan

4 'Anḳâ-yı çarḫ beyża-i mâh ile ṭoġmadan
Murġ-ı dili uçurmuş idim âşiyâneden

5 Tîr-i cefâmı bağrına başmaz çeküp dimiş
Çekmek Viṣâlî aramızı yâr yâneden

[134]

Gümülcineli Sipâhî Küçük Oṭalı Şemsî Beg

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Bulunmaz bencileyin bağrı yanıḳ lâleden ġayrı
Yüzümü ṣu seper bir kimse yoḳdur jâleden ġayrı

İstanbulî Yaḥyâ-zâde Ḫazîneli Ḥüseyin Celâlî Çelebi

Ḳıṭ'a

(Müfte'ilün Fâ'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün)

1 Ḥażret-i sulṭânıma bende-i nâçîzden
Naḳl-i kelâm eylemiş varmış o gün bir maġak

2 Ben anı ḫod dimedim farż idelim ki didim
Nükte-i meşhûredür sebbeke men bellaġak

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

Naẓar ḳıl göñlümi yap ey dil-ârâm
Yaraşmaz bezm-i şâhîde ṣınıḳ câm

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Bunca feryâdım işitdüñ dimedüñ dâd ideyim
Sen ki dâd itmeyesin ben kime feryâd ideyim

Velehû

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Dil yerin beklemez ḫaṭâ eyler
Ġamzeñ atdıġı oḳ ḫaṭâ itmez

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün)

Bir bir işin bitürdüñ kûyında ehl-i 'aşḳuñ
Âgâh ol ey gül-i ter cân bûstânda bitmez

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Müdde'î yoluña ölmez dir imiş bendeñ içün
Meded öldür beni bu sözleri işitmeyeyin

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Ḫallâḳ-ı cihân 'âleme ḳıldıḳda tecellî
Her şaḫṣı birer ḥâl ile ḳılmış müteselli

Mıṣra'

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)
Göñül ḳalsun begim yol ḳalmasun dirler meṣeldür bu

Atmacacı Mıṣır Sancaḳ Begi Kîlârî Ḥacı Beg

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 'Arż ider her şeb ṭurup ṣad-şevḳ ile envâr şem'
Gûyiyâ oldı menâr-ı Aḥmed-i Muḫtâr şem'

2 Ṣanuram zencîr-i dûd ile çekilür göklere
Her ne dem kim ola ejder gibi âteş-bâr şem‘

[135]

3 Bezm-i ḥüsnüñde ḳo yaḳsun ol iki ruḥsâr şem‘
Meclis-ârâdur efendi olıcaḳ tekrâr şem‘

4 Gâh aġlar geh güler meclisde yüz biñ şevḳ ile
Luṭf u ḳahrından alupdur var ise aḫbâr şem‘

Sulṭân Murâd Ḫân-ı Sâliş Ḥażretleri ‘Aṣr-ı ‘Âlîsi Şu‘arâsınıñ Eş‘ârı:

Mostârî Ṭopḫânecibaşı Ḫazîneli Dervîş Ḥacı Beg

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 ‘Ârıż-ı sîmînüñ üstinde siyeh kâkül midir
Sâye ṣalmış berg-i sebzîn üzre bir sünbül midir

2 Gül-‘iẕârâ gün mi düşmüş ‘aksi la‘l-i nâbuña
Yoḫsa ey sâḳî lebüñ üstinde reng-i gül midir

3 Rûy-ı rengînüñde ḫâl-i ‘anber-efşânuñ mı ol
Nâr-ı sûzân üzre yoḫsa dâne-i fülfül midir

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Ne çoḳ başlu olur yâ Rab o ḫaṭṭ-ı fitne-engîzi
Ne fitne başıdur anuñ ser-i zülf-i dilâvîzi

2 Ḳarâr itdi sevâd-ı ḫaṭṭı rûy-ı tâb-nâkinde
Ḳonup gerd-i siyâh-ı Rûm ṭutdı ṣanki Tebrîz'i

3 Muḳâbil lâleye sûsen çemen ṣaḥnında Rûmîdür
Ḳızılbaş'a çeker ṣan ḫançer-i bürrân-ı ser-tîzi

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Güli yâd itmege ol vech-i ḥasendür bâ'iṣ
Ġoncayı añmaġa ol teng dehendür bâ'iṣ

2 Rûyumuñ zer gibi zerd olmasın 'âlemde bilür
Fâḫte nâlesine serv-i çemendür bâ'iṣ

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Her ne deñlü kesb-i iḳbâl itse istidrâcdur
Pertev alsa ger ġurûr erbâbı olmaz pây-dâr

Velehû

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Mütekebbirüñ ḫaṣrını Ḥaḳ'dur
Müte'aẓẓim 'aẕâba elyaḳdur

2 Maġrûr meẕmûmdur encâmı
Ḫod-pesend ise pek alçaḳdur

[136]

3 Ḫalḳa nefret getürme terk eyle
Sû'-i ḫulḳ ṣâlḥibi aḥmaḳdur

4 Cümlenüñ Ḫâlıḳı ki vâḥiddür
Çekmez ol vaż'ı ol eşfaḳdur

5 Virme sen kimseye renc Câmî
Ṭa'n iden maṭ'ûn-ı muḥaḳḳaḳdur

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Beñzerdi serve ḳâmet-i bâlâ-yı râstı
Servüñ olaydı çihresi tâbân ḳamer gibi

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Çeşmim aḳıtdı yaşlarını sîne dâġına
Ṣu ḳoymayınca ḳoymadı âḫir ocaġına

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Görmedik ġurre-i ebrûñı meh-i ġarrâda
Bulmadıḳ şevḳ-i ruḫuñ mihr-i cihân-ârâda

2 Biz ne keyfiyyet ile mey diyelim la'lüñe kim
Neş'e-i câm-ı lebüñ ḥâleti yoḳ ṣahbâda

3 Heves-i nâfe vü zülf ġonca-femüñ fikri ile
Geçürür yoḳ yere ʻömrini ḳurı sevdâda

4 Görinür âyîne-i rûyına baḳdıḳça dilâ
O perî-çihre bize ṣûret-i istiġnâda

5 Câmiyâ istemezim ḳılmasun âzâd beni
Bes durur baña ḳulum dimege ol beg-zâde

Velehû

(Feʻilâtün Mefâʻilün Feʻilün)

Bugün ey dil nigâra hem-demsin
Ḥamdü-lillâḥ ki şâd u ḫurremsin

Kîlârî Nûrî Beg

Orṭa Ḳapu Dâḫilinde Bâbu's-Saʻâdeye Karîb Zülüfli Balṭacılar Ḳoġuşına Muttaṣıl Ḥarem-i Hümâyûn Ḳapusına Murâd Ḫân-ı Ṣâliṣ Ḥażretleri Târîḫiniñ Ḳaṣîdesi Kîlârî Nûrî Beg'iñdir

(Mefâʻilün Feʻilâtün Mefâʻilün Feʻilün)

1 Güzîn-i pâdişehân Ḫân Murâd-ı ʻâlî-şân
Yegâne-i şeh-i ṣâḥib-ḳırân-ı Yezdânî

2 Şu pâdişâh-ı cihândur ki emr idüp aldı
Kemîne bendesi taḫt-ı Revân u Şirvân'ı

3 Ne cân ile ḥareket ide Gürcî vü Peymûḳ
Yapıldı ḳal'a-i kemeri alındı her yanı

4 O pâdişâh-ı sa'âdet zamân-ı 'adlinde
Şerefle virdi yapup her maḳâma 'unvânı

5 Cemî'-i bâb-ı sarây-ı şerîf olup 'âlî
Bu bâb-ı dil-keşüñ ol deñlü yoġ idi şânı

6 Ḥarîm-i bâb-ı 'adâletde ol Meḥemmed Aġa
Sa'âdet ile yapılmaġa 'arż ider anı

7 O pâdişâh-ı cihân eyleyüp yine târîḫ
Müşerref eyledi yapup bu bâb-ı dîvânı

8 Felekde şems-i dıraḫşân altun üsküf ile
Bu bâba yaraşur olsa öñinde derbânı

9 Bu bâb-ı devletin oldı dü-mıṣra'-ı târîḫ
Getürse seyrine âṣârı nola a'yânı

[137]

Murâd Ḫân-ı Ṯâliṯ

10 "Leṭâfet içre yeridür der-i behişt 'aceb
"Ḥarîm-i cennet-i 'âlîde bâb-ı sulṭânî" (996)

Ṣarı Ḫalîl Çelebi

Ḳıṭ'a

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 'Âşıḳa dil-rübâ mı eksik olur
Ehl-i derde belâ mı eksik olur

2 Ben ölürsem belâ ile ey dil
Yâre bir mübtelâ mı eksik olur

Sulṭân Meḥmed Ḫân-ı ṣâliṣ Ḥażretleriniñ ʻAṣr-ı ʻÂlîleri Süḫan-verâlarınıñ Âṣârı

Semâʻî Çelebi

(Mefʻûlü Fâʻilâtü Mefâʻîlü Fâʻilün)

Ṭabʻım çerâġı Ḳâsım-ı Envâr'dan yaḳar
Bûy-ı fenâ demâġıma ʻAṭṭâr'dan gelür

Velehû

(Feʻilâtün Feʻilâtün Feʻilâtün Feʻilün)

Ey baña seng-i melâmetden iden ʻâr diyen
Benim ol başımı ortaya ḳoyup yâr diyen

Ṭabʻî Çelebi

(Mefʻûlü Fâʻilâtü Mefâʻîlü Fâʻilün)

1 ʻÂlem ki bildi ḥażret-i ḫünkâr bî-ḫaber
Yükler ṭaġıldı ḳâfile-sâlâr bî-ḫaber

2 Gitdi niẓâm-ı şevḳ-i revâc-ı muʻâmele
İl müflis oldı nâḳıd-ı bâzâr bî-ḫaber

Sulṭân Aḥmed Ḫân-ı Evvel Ḥażretleriniñ ʻAṣr-ı ʻÂlîleri Şuʻarâsınıñ Âṣârı

Ḥayâtî Çelebi

(Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün)

1 Peyker-i ebrû-yı dilber dîde-i pür-ḫûnda
İki mâhîdür yüzerler ṣanasın Ceyḥûn'da

Velehû

(Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün)

Ṭatlu geldi baña cânımdan lebüñ
Cân çıḳar çıḳmaz dehânımdan lebüñ

Bostancıbaşı Ṣadr-ı Aʻẓam Dervîş Paşa

(Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün)

Taḥammül-i ṭaʻn-ı yâr ü ṭaʻna-i aġyâr müşkildür
Çü derd ehli bilür kim yâre üzre yâre müşkildür

Velehû

(Feʻilâtün Feʻilâtün Feʻilâtün Feʻilün)

Pây-mâl-i ġam-ı hicrânuñum elden gitdim
Gel benim ʻömrüm eger gelmez iseñ ben gitdim

ʻAbdu'l-Ḳâdir Paşa-zâde Luṭfî Beg-zâde Nûrî Beg

(Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün)

1 Olma maġrûr eyleyüp taḫt-ı saʻâdetde ḳarâr
Ger Süleymân-ı zamân olsañ götürmez rûzgâr

[138]

2 Uġramışsın ḫâne-i vîrâneme dün ḫışm ile
Neye uġradığını bildi o dem bu dil-figâr

3 Reh-rev-i semt-i maḥabbet ʻaşḳ-ı yâr olduḳ eger
Bilmeziz ey ṭâliʻ-i vârûn çıḳar mı cây-ı yâr

Velehû

(Feʻilâtün Feʻilâtün Feʻilâtün Feʻilün)

1 Degme bir ḳuşla şikâr olmaġa yoḳ çâre şehâ
Murġ-ı dil ṣayd idenüñ gözleri şâhîn gerek

Şehîd-i Saʻîd Sulṭân ʻOṣmân Ḫân-ı Ṯânî Ḥażretleriniñ ʻAṣr-ı ʻÂlîleri Şuʻarâsınıñ Âṣârı

Kîlârî Nevbetçibaşı ʻAbdî Aġa

(Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün)

1 Ol gül-i nev-res nigâh-ı nâz bilmez neydügin
Şîve-i dil-ḫâh-ı ḫâṭır-sâz bilmez neydügin

2 Ḳorḳaram esrâr-ı ʻaşḳı ʻâḳıbet ifşâ ider
Ġamze-i ġammâzı kim hem-râz bilmez neydügin

3 Ġamzesiyle nâvek-i müjgânını seyr itmeyen
Rüstem-i çâlâk-i tîr-endâz bilmez neydügin

4 Çeşmi fettân-ı teġâfül-pîşedür ol deñlü kim
İltifât-ı 'âşıḳ-ı ser-bâz bilmez neydügin

5 Zülfi dil almaḳda muḥtâc olmaz aṣlâ çeşmine
Öyle bir ṣayyâd-ı cân şehbâz bilmez neydügin

6 Baḳma pek ol 'işve-bâzuñ nûş-ḫand-i nâzına
Dil-firîb-i dilber-i ṭannâz bilmez neydügin

7 Bî-tekellüf açılur ol ġonca-fem 'uşşâḳına
Bâd-ı ṭa'n-ı düşmen-i nâ-sâz bilmez neydügin

8 Görmeyen yârân bu şi'r-i nev-zemînüñ 'Abdiyâ
Naẓm-ı üstâd-ı süḫan-perdâz bilmez neydügin

Ḫazîneli Ḫurrem Paşa-zâde Ḫazîneli Çanṭacı Feyżî Beg

Ḳıṭ'a

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Yoġ imiş târ-ı zülfüñ ḳıl ḳadar farḳı miyânuñla
Terâş itdim bunı ben mû-şikâf-ı ḳîl ü ḳâlinden

2 Tekellüm itse de kühsâra baḳ ġayruñ sözin söyler
Kibâra çünki baḫş itmek yaḳışmaz kendi ḥâlinden

Velehû Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Taḥṣîl-i kâma vâsıṭadur 'aynek-i ḫayâl
Nezdîk olur maḥal naẓar-ı dûr-bîn ile

Velehû Ez-Ġazel

(Müstef'ilâtün Müstef'ilâtün)

1 Sâḳî getür câm ister mi ibrâm
Bize bu aḫşâm geldi bir âfet

2 Terk itdim 'ârı görince yâri
Hep elde varı aldı bir âfet

[139]

3 Ḫâṭırda ḳaṭ'â yoḳ meyl-i dünyâ
Gönlümde ammâ ḳaldı bir âfet

4 Sevdâsı serde bilmem ne yerde
Feyżî'yi derde ṣaldı bir âfet

Sipâhîler Aġası-zâde Kîlârî Şerbetçibaşı Ḫurrem Paşa

Ḳıṭ'a

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Yedigi ḍarbe-i endûh u ġamı kendü bilür
Ṭabluñ âvâzesi her çend ıraḳdan ḫoşdur

2 'Ayş u 'işretleri dünyâda bu devletlilerüñ
Ḳuru bir ṭanṭanadur cümle me'âli boşdur

Velehû Mıṣrâ‘

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fa‘ûlün)
Ḳulaḳ ‘âşıḳ olurmuş gözden evvel

Velehû

(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1 ‘Aẓamet pek fenâ denâ’etdür
Yaḳışur mı ḥıṣâl-i insâna

2 Dikḳat eyle müte‘aẓẓim âḫir
Döner elbette sifle ḥayvâna

Mıṣrâ‘

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)
Alduñ metâ‘-ı ‘aşḳı belâlar mübârekî

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Ben ol gül-bûs-ı istiḥyâya îhâm-ı viṣâl itmem
Sitemler dâġ-dârın lâle-ḫîz-i infi‘âl itmem

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Ṣabr yoḳdur merdüm-i ‘âlemde yoḳsa rûzgâr
Ḳanġı müşkildür ki tedrîc ile âsân itmedi

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

1 Rubâ'îden ḳaşuñdur beyt-i evvel
Celî ḫaṭṭ ile yazmış kâtib anı

2 Ḫaṭ-ı la'lüñ anuñ itmâmı içün
Ġubâr ile yazılmış beyt-i ṣânî

Müfred

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Baña geh söylemedi söyledi geh nâz ile yâr
Dir dimez ḳıldı beni kendisine 'âşıḳ-ı zâr

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Mir'âta baḳmasam nola yanuñda ey perî
Zîrâ ki yoḳdur anda ruḫuñ gibi gösteriş

[140]

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Yıḳsun ḳo ḳahve-ḫâneleri şıḫne-i zamân
Başımıza yıḳılmadı yâ ḫâne-i muġân

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Eyleyen ḳaṭ'-ı ümîd-i menfa'at tedbîrden
Fayṣal-ı da'vâ temennâsındadur şemşîrden

Ġurebâ-i Yesâr Aġası-zâde Aḥmed Niyâzî Çelebi

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ṣaḳınsun âteşinden bu dil-i pür-tâb-ı sûzânuñ
Yüzi ṣuyıyla ṭursun dôstum şemşîr-i bürrânuñ

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Naẓm-ı umûrı 'âḳil ü sulṭân olan bilür
Aḥvâl-i ḥükm-i ḥikmeti Loḳmân olan bilür

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Alalım naḳd-i dil ü cân ile 'aşḳ-ı yâri
Neye mâlik olur ey dil görelim aġyârı

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Beni ḳurbân iderseñ bârî maḳbûl oldıġım bildür
Yaḳup ol rûy-ı âteş-nâk ile kârım tamâm itme

Sulṭân Murâd Ḫân-ı Râbi' ve Sulṭân İbrâhîm Ḫân 'Aṣr-ı Âlîleri Şu'arâsınıñ Âṣârı

Kîlârî Meḥmed Nuṭḳî Beg

Dâmâd-ı Bâyezîd Ḫân-ı Ṣânî Ḫazîneli Yaḥyâ Paşa Aḥfâdından Kîlârî Meḥmed Nuṭḳî Beg

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Nigâhuñ ḫâṭır-âzârîde virmez ṭâli'a nevbet
Göz açdırmaz siyeh-kârî-i çeşmüñ baḫt-ı nâ-sâza

Ḳıṭ'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Va'd-i vaṣla ṣanma kim bu ḥâlet-i inkârdur
Lafẓ-ı lâlâ 'âşıḳa bir gizlice iḳrârdur

2 Ṣâdıḳâne va'dine aldanma ṣubḥ-ı devletüñ
Nitdügin bilmez o çarḫ-ı sifle pek idbârdur

[141]

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Olmaz şarâb-ı sâġar-ı şâdî ḫumârsız
Gülzâr-ı dehrde güli kim gördi ḫârsız

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Şüküfte olmaġa dâ'im şarâb-ı şu'le-bâr ister
'Acebdür 'ârıż-ı dildâr âteşden bahâr ister

2 Hevâsı maḥż-ı âteş rîze-i elmâsdur ḫâki
Göñül her dem bahâr-ı 'aşḳ şeb-nemden bahâr ister

3 Görür her cânibe itse teveccüh 'aksi maḳṣûdı
Anuñ-çün dâ'imâ âyîne-i dil inkisâr ister

4 Dem-â-dem âh-ı pey-der-pey gerekdür zevraḳ-ı şevḳe
İrince sâḥil-i ümmîde ol çoḳ rûzgâr ister

5 Anuñ-çün şeh-revâ-yı ṭab'-ı Nuṭḳî naḳd-i vaḳt olmuş
Zer-i ḫâliṣ-'ayârın 'arża çeşm-i i'tibâr ister

6 Niçün 'arż itmeye ol âsitân-ı ḳible-i faẓla
O kim deryâ-yı ṭab'ın 'âleme gevher-niṣâr ister

7 Serîr-ârâ-yı faẓl-ı memleket dâniş Bahâyî kim
Cihân yüz sürmege dergâhına leyl ü nehâr ister

8 Ḫudâvend-i cihân-ı ma'rifet kim çeşm-i ḫurşîde
Felek gerd-i nem-i yek-rân-ı faẓlından ġubâr ister

9 Zamâne luṭfına dil-dâdedür eyyâm-ı iḳbâli
Anuñ evrâḳ-ı faẕlı gibi bî-ḥadd ü şumâr ister

Biñ ḳırḳ sekizde ikinci def'a Baġdâd'ıñ fâtiḥi olan Murâd Ḫân-ı Râbi'iñ ṣadr-ı a'ẓamı olup Baġdâd'ıñ feṯḥi güni yüriyişle bâlâ-yı ḳulle-i meftûḥa livâ-i 'Oṣmânî'yi rekz iden ve pîş-i 'asâkir-i 'Oṣmâniye'de serdâr-ı celâdet-şi'âr olan Baġdâd vâlîsi esbaḳ Naṣûḥ Paşa keṯḫudâsı sâbıḳâ Baġdâd vâlîsi Muṣṭafâ Paşa-zâde Ṭayyâr Meḥmed Paşa'nıñ ḥîn-i rekz-i livâda iḫrâz-ı mertebe-i şehâdet itdigine târîḫdir:

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Ṣadr-ı a'ẓam ḥażret-i Ṭayyâr Paşa rûz u şeb
Eyledi Baġdâd'a himmet nice sîm ü zer ṣaçup

[142]

2 Nîk tedbîr iderek ḥaḳḳâ ol âṣaf-menzilet
Ḳulleye dikdi livâ-i feṯḥi cânından geçüp

3 Ḳullede câm-ı şehâdet içicek hâtif didi
"Rûḥ-ı Ṭayyâr eyledi pervâz 'adne per açup" (1047)

Mollâ Feyżî-zâde Ḫazînede Başyazıcı Râşid Efendi

Mıṣrâ'

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Her vaḳte bir bahâne bulur bî-namâz olan

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Memdûḥ olur mı kibr ü müzâḥ i'tiyâd iden

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)
Ḫâlıḳa râci'dür istihzâ ṣaḳın mezmûmdur

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)
Ḳalbüñi ṣâfî ṭut itme ġıll u ġışla ḫalḳı ṭa'n

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)
Uymayan ḳalbine ḳâli olur encâmı żelîl

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)
Muṭâbıḳ olmayan maḳṣad maḳâle olmada maṭ'ûn

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)
Vicdânuñı taṭbîḳ idegör 'aẕb-i lisâna

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)
Vefâ-dâr olmadan geçdik cefâ-dâr olmasa bârî

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)
'Ârif iseñ dehen-i ḫalḳa ṣaḳın düşmeye gör

Velehû

(Müfte'ilün Müfte'ilün Müfte'ilün Fa')
'Âḳil olan ḫalḳa ta'aẓẓum mı ider hiç

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)
Mütekebbir iki 'âlemde daḫi menfûrdur

[143] Sulṭân Meḥmed Ḫân-ı Râbi' 'Aṣr-ı 'Âlîsi Şu'arâsınıñ Âṣârı

Süheylî-zâde Raḳṣî Beg

Ḳıṭ'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Çeksem o şûḫı sîneye ḫulyâlarım gibi
Görsem ṣafâ-yı vuṣlatı rü'yâlarım gibi

2 Şeh-beyt-i ebruvân-ı ruḫuñdan murâd-ı dil
Çıḳsa beyâża dildeki ma'nâlarım gibi

Ṭırnaḳçı Ṭıflî Çelebi

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Olamaz hergiz emîn şerrinden
Şeyḫ-i dehri görüp 'abâ içre

2 Tîġ-ı bâṭın didigi ṣûfînüñ
Sîḫ-ı Efrencî'dür 'aṣâ içre

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Vireli bâġda revnaḳ gül-i âl üstine gül
Şeh-levendim ṭaḳınur ḳırmızı şâl üstine gül

2 Ḫâṣıdur var ise sulṭân-ı bahârıñ gülşen
Jâle naḳdini alur sâl-be-sâl üstine gül

3 Dâmen-efşân yetiş ey bülbül-i şûrîde yetiş
Çıḳdı gülşende ser-i şâḫ-ı nihâl üstine gül

4 Dâġıdur sînede dil nâlede gûyâ ḳodılar
Ḳafes-i bülbül-i şûrîde-maḳâl üstine gül

5 Şi'r-i üstâd ki gel gülleri seyr it Ṭıflî
Dökdi evrâḳını ṣan âb-ı zülâl üstine gül

Şâhîn Şâh-zâde Kîlârî Şehdî Beg

Naẓîre-i Şâhîn Şâh-zâde Kîlârî Şehdî Beg

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Oldı tâbende ser-i şâḫ-ı nihâl üstine gül
Geldi ḫurşîd-ṣıfat burc-ı kemâl üstine gül

2 Ġonca âġûş-ı murâdında iken pinhânî
Geldi hengâm-ı seḥer bâd-ı şimâl üstine gül

3 Şu'le-i lâle-i pür-dâġ degil gülşende
Ṣaldı tâb-ı ruḫı ferş-i ẓılâl üstine gül

4 Dest-i sâġar-be-kefi 'aksi ile sâḳîniñ
Oldı esbâb-ı bezm hep gül-i âl üstine gül

5 Şi'r-i üstâd-ṣıfat gül gül açıldı ṭab'ım
Şehdî nâ-lâyıḳ iken şâḫ-ı melâl üstine gül

Ṭıflî Çelebi

Ṭıflî Çelebi Güfte-i Şarḳı

(Müstef'ilün Müstef'ilün)

1 Al yanıña bir dil-nüvâz
Göñlüñce gez ẕevḳ it bu yaz
Başdan başa işte Boġaz
Göñlüñce gez ẕevḳ it bu yaz

2 Gökṣu'yı atma bir yaña
Küçükṣu pek a'lâ saña
[144] Çubuḳlı'da ey dil-rübâ
Göñlüñce gez ẕevḳ it bu yaz

3 Sulṭâniye şâhânedir
Ḫünkâr Ṣuyı bir dânedir
Bu demde ġam cânâ nedir
Göñlüñce gez ẕevḳ it bu yaz

4 Aġyârı başdan ṣav hele
Luṭf it begim düşme dile
Ṭıfl'ıñ ile ṭut el ele
Göñlüñce gez ẕevḳ it bu yaz

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Söyledikçe lebleriñ hem ġonca hem güldür baña
Kâkül-i ḫam-der-ḫamıñ bir ṣaçlı sünbüldür baña

2 Kim baḳar câm-ı Cem'e âyîne-i İskender'e
Dûr-bîn-i 'âlem-i dil sâġar-ı müldür baña

3 Fikr-i zülfüñdür beni seyyâḥ-ı mülk-i Çîn iden
Bâ'iṣ-i âvâre ki sevdâ-yı kâküldür baña

4 Çün sebük-bârân-ı râh-ı 'aşḳıñ oldum pey-revi
Şimdi esbâb-ı sefer terk-i tecemmüldür baña

5 Vaṣf-ı rûy-ı yâri taḥrîr eyledikçe bâġda
Ṭıfliyâ kilk-i ṣarîr-engîz bülbüldür baña

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Benem o dil-şüde ey vâḳıf-ı me'âl-i kitâb
Baña cemâl gerekdir saña me'âl-i kitâb

2 Ne ḳayd-ı ders-i pey-â-pey ne minnet-i ḫâce
Maḥabbet ehline besdir lisân-ı ḥâl-i kitâb

3 Girince mes'ele ma'lûm ḫâce tenhâya
Ġarîb vâsıṭadır fısḳa iştiġâl-i kitâb

4 Ḫayâl-i fâsid ü fikr-i muḥâlden dûruz
O şûḫı bûs-ı kinâr eylesek miṣâl-i kitâb

5 Ṣafâ-yı ḫâṭır ise Ṭıfliyâ ġaraż mest ol
Nedir bu ṭûl-i emel ya'nî ḳîl ü ḳâl-i kitâb

Velehû Ez-Ġazel

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Âşinâ kes nigâh-ı bâde-perest
Düşmen-i dôstdur o ġamze-i mest

2 Ḳays u Ferhâd'dan irişdi baña
Gül-i sevdâ-yı 'aşḳ dest-be-dest

Velehû

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Derdime ṣanma yârdır bâ'iṣ
Hep dil-i bî-ḳarârdır bâ'iṣ

2 Reng-i ruḫsâre-i gül-i bâġa
Seylî-i rûzgârdır bâ'iş

3 Şîşe-i tevbeniñ şikestine hep
Bâde-i ḫoş-güvârdır bâ'iş

4 Pîç ü tâbına bu dil-i zârıñ
Ḫam-ı zülf-i nigârdır bâ'iş

5 Ḫânumân-perver olmaġa fitne
Zülf-i âşûb-kârdır bâ'iş

6 Çâk-ı dâmân-ı Yûsuf'a Ṭıflî
Cezbe-i 'aşḳ-ı yârdır bâ'iş

[145]

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Neyleyim o şûḫ 'aşḳından cüdâ olmaḳ da güç
Fikr-i dûr-â-dûr-ı hecre mübtelâ olmaḳ da güç

2 Dâne gibi dil düşerdi âsiyâb-ı 'aşḳıña
Neylesün âzürde-i seng-i cefâ olmaḳ da güç

3 Bir büt-i bîgâne ḫûbuñ düşdi dil sevdâsına
Terk-i 'aşḳ itmek de müşkil âşinâ olmaḳ da güç

4 Ḳarşu ṭurmaḳ ṭa'n-ı çevgân-ı ġama âsân degil
Gûy-veş âvâre-i deşt-i belâ olmaḳ da güç

5 Bî-nevâ yârân ile düşvâr ülfet gerçi kim
Ṭıfliyâ hem-ṣoḥbet-i ehl-i riyâ olmaḳ da güç

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Sâḳî getür irişdi neşâṭ-ı dem-i ṣabûḥ
Ol âb reh-güẕârıña ṭutmuş mizâc-ı rûḥ

2 Gird-i viṣâl ile ser-i zülfüñ hevâsıdır
Sermâye-i ḥayât-ı Mesîḥâ vü 'ömr-i Nûḥ

3 Bî-kâr-ı dest olsa güşâde ser-i sebû
Açılsa ġaybdan bize beyt-i der-i fütûḥ

4 Çekdim kenâr-ı sîneye mihriñle şerḥalar
Metn-i kitâb-ı 'aşḳıña yazdım nice şurûḥ

5 Gâhî kenâr-ı meclis-i rindâna Ṭıfliyâ
Geldim ki ser-şikeste gider tevbe-i naṣûḥ

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Meftûnı yârimiñ yine bir 'işve-bâzdır
Şehbâzımıñ şikârı daḫi şâh-bâzdır

2 Ol gûşeler ki çeşm-i füsûn-sâzı gösterir
Mażmûnı 'işve ma'nî-i şeh-beyt-i nâzdır

3 Hem-râh olursa nola göñül üft ü ḫîz ile
Şeh-râh-ı mülk-i 'aşḳ nişîb ü firâzdır

4 Sen çeşm-i câna sürme-i 'aşḳ ile vir cilâ
Âyîne-dâr-ı rûyı ḥaḳîḳat mecâzdır

5 Âyîne içre ‘aksini görmek dil ehline
Ṭıflî ṭarîḳ-i ‘aşḳda ifşâ-yı râzdır

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Fikr-i zülfüñ ‘âşıḳa ebr-i bahâr-ı giryedir
Pertev-i mihr-i ruḫuñ perverdigâr-ı giryedir

2 Dîde deryâ bâr-ı ḥasret dil şerâr-efşân-ı ġam
Mevsim-i ṭûfân-ı âteş rûzgâr-ı giryedir

3 Tûtiyâ-yı dîde-i ‘uşşâḳdır ḫâk-i rehiñ
Secde-gâh-ı âsitânıñ girye-zâr-ı giryedir

4 Fikr-i vaṣl itdikçe Ṭıflî bîm-i hicrân der-ḳafâ
Ḫandesi erbâb-ı ‘aşḳıñ yâr-ı ġâr-ı giryedir

[146]

Velehû

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 ‘Âşıḳım derd ü belâ mâ’ide-i ḫânımdır
‘Alev-i âteş-i dil anda meges-rânımdır

2 Dest-i tedbîrdeki merhem-i bihbûd-ı ḫıred
Ḫande-sâz-ı leb-ı zaḫm-ı dil-i nâlânırndır

3 Ben o sevdâ-zede-i feyż-i cünûd-ı ‘aşḳım
‘Aḳl dîvâne-i güftâr-ı perîşânımdır

4 Ma‘nî-i lafẓ-ı ḫıred diḳḳat-i fikr ü idrâk
Der-i feyż-i süḫanımda iki der-bânımdır

5 Dest-i miḥnetden emînim ḳader-i râḥatdan
Ṭıfliyâ baḫt-ı siyeh anda nigeh-bânımdır

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Bilmez ṭarîḳ-i 'aşḳda bîgâne âşinâ
Olmaz ḥarîf-i 'aḳl ile bîgâne âşinâ

2 Biz mevc-ber-ḫurûş-ı yem-i 'aşḳ idik henüz
Dest urmamışdı lücce-i 'ummâna âşinâ

3 Biz sûz-ı tâb-ı 'aşḳ ile germ-iḫtilâṭ iken
Olmamış idi şem' ile pervâne âşinâ

4 Bir kerre gûşe-i ḫam-ı ebrûña degmedik
Feryâd senden ey büt-i bîgâne-âşinâ

5 Var ise naḳş-ı Ṭıflî-i güm-geştedir deyü
Olmaz o şûḫ ṣûret-i bî-câna âşinâ

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Seni teshîre gönül cân ile tedbîrdedir
Nâle dâmen-be-miyân ḫıdmet-i te'ṣîrdedir

2 Ṭab'ım iḳlîm-güşâ pâdişeh-i ma'nâdır
Ḫâme şehr-i süḫan-ı tâzeyi taḥrîrdedir

3 Bî-ḥayâ devletiyân bu'l-hevesân âlûde
Şimdi var ise edeb meclis-i taṣvîrdedir

4 Dehen-i tengine bir söz mi bulunmaz ammâ
Hüner ol nükte-i ser-besteyi ta'bîrdedir

5 Söz ḳabûl eyle rıżâ ṣâḥibi ol ey Ṭıflî
Dem-i cân-baḫş-ı Mesîḥâ nefes-i pîrdedir

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 O deñlü eyledi dil terk-i müdde'â-yı sürûr
Ġamıñdan eyler iderse eger recâ-yı sürûr

2 Görünmez ehl-i dile dûr-bîn-i diḳḳatle
Yapılsa seng-i feraḥla eger sarây-ı sürûr

3 Hezâr şekl ile bir dil-firîb câdûdur
Saña güzel görinen rûy-ı ḫoş-nümâ-yı sürûr

4 Gelürse ḫâṭıra hâtif gibi güẕâr eyler
Zemîn-i dilde bulunmaz nişân-ı pây-ı sürûr

5 Şarâb ḫûn-ı ciger dürdi mâye-i ġam olur
O câm kim içile Ṭıfliyâ berây-ı sürûr

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Bahârda kimi seyre kimi kinâra gider
Sipihre ḳarşu ḳomaḳ isteyen Ḥiṣâr'a gider

2 Kemend-i zülfine dil-besteniñ nihâyeti yoḳ
Yine o şâh-ı cihân seyr içün şikâra gider

3 Bize gelürse de uġrar geçer ḫayâli gibi
Velî raḳîb ile seyrâna âşikâre gider

4 Fetîl-i dâġ-ı ser oldur miyân-ı meclisde
Riyâ ki uġraya destârı pâre pâre gider

[147]

5 Bulunca ṣâḥibin âvâredir dil-i Ṭıflî
O murġ-ı nâme-ber-i ʻaşḳ her diyâra gider

Velehû

(Feʻilâtün Feʻilâtün Feʻilâtün Feʻilün)

1 İçdügi dilberimiñ sâġar-ı pür-bâde midir
Yoḫsa ḫurşîd bugün burc-ı ṣüreyyâda mıdır

2 Murġ-ı dil bir gözi şehbâzdan ayrılmış idi
Yine bir dâma daḫi düşdi mi âzâde midir

3 Bilmezem zâhidi ser-mest görüp mey-kededе
Döşenen rîş midir rîşe-i seccâde midir

4 Ḳoyalım sâġara ṣahbâ gibi naḳd-i ḫıredi
Ḫûn-ı dil cûş u ḫurûş itmede ṣahbâda mıdır

5 Nâzına meşḳ-i niyâz itmede bilmem Ṭıflî
O da kendi gibi bir âfete dil-dâde midir

Velehû

(Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün)

1 Bize geldikçe ʻadû ol şûḫ-ı âfet ḳarşular
ʻÂdet-i dîrînedir nâdânı devlet ḳarşular

2 Kûh-ken Şîrîn'e aḥvâlin nice taḳdîr ider
Söyledikçe anı kühsâr-ı melâmet ḳarşular

3 Himmet-i ehl-i maḥabbet öyledir kim gâh olur
Bir gedâyı pâdişâlı-ı mülk ü millet ḳarşular

4 Baḥr-ı ġamdan nice ümmîd-i kenâr itsün göñül
Keştî-i maḳṣûdı ṭurmaz bâd-ı miḥnet ḳarşular

5 Ṭıfliyâ ümmîd-i semt-i zühd ile âvâre dil
Çıḳsa râh-ı 'aşḳdan ḫayl-i nedâmet ḳarşular

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Pâkdır reng-i küdûretden dil-i bî-kînemiz
Ṣûret-i cânâna maẓhardır bizim âyînemiz

2 Biz ta'alluḳ riştesin ḳaṭ' eyleyen 'âşıḳlarız
Ülfet itmez sûzen-i 'Îsâ ile peşmînemiz

[148]

3 Ṭa'n ider miḥriñle ey ḫurşîd-i evc-i 'izz ü nâz
Beyt-i ma'mûra dil-i vîrân sipihre sînemiz

4 Neşve-yâb-ı bâde-i pür-zûr-ı sırr-ı vaḥdetiz
Kehrübâ-veş cebr ile bir kâha yoḳdur kînemiz

5 Biz fenâ şeklinde şâh-ı kâm-rânız Ṭıfliyâ
'Aşḳ ile vîrâne-i dildir bizim gencînemiz

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ılâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Ḫavf u recâ-yı vaṣl ile dil 'âlem istemez
Seyr-i cemâl-i yâri hem ister hem istemez

2 Tenhâ-nişîn-i dâmen-i kûh-ı şekîb olan
Mecnûn-ı 'aşḳ silsile-i mâtem istemez

3 Sırr-ı dehân-ı yâri getürdüm zebânıma
Esrâr-ı ġayb hem-demî-i maḥrem istemez

4 Âzâde-meşrebân-ı ṭarîḳ-i maḥabbetiñ
Dâmân-ı zaḫmı keşmekeş-i merhem istemez

5 Ṭıflî aña nişâne hemân dâġ-ı dil yeter
Gülzâr-ı derd lâlesi bûy-ı ġam istemez

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Yalvarup pâyına düşsem nerm olur o ser-firâz
Cây-ı râḥatdır dil-i bîmârına kûy-ı niyâz

2 Pençesinde âşiyân eyler gelüp murġ-ı ḫayâl
Görmedi ṣayyâd-ı dil ṭab'ım gibi bir şâhbâz

3 Ṣoñra meh-rûlar urur yerden yere gûy-ı dili
Pençe-i 'aşḳına alınca olurlar dil-nüvâz

4 Hem-nişîni nâleniñ te'ṣîr-i zaḫm-engîzdir
Ḳande gitsem âhımıñ hem-râhıdır sûz u güdâz

5 Var ise reftâra âġâz itmek ister Ṭıfliyâ
Dermiyân itmiş çemende dâmenin ol serv-i nâz

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Bülbül-i câna o ṭıfl-ı nevres
Eylemiş pençesini sîm-ḳafes

2 Şem'-i dil şu'le-keş-i maḥşer olur
Merd-i meydân-ı Ḫudâ itse nefes

3 Ṭutdı dâmân-ı dili ḫâr-ı emel
Âh ez-dest-i temennâ vü heves

4 'Âşıḳa hîç keder virsün mi
Ṭa'n-ı zâhid leked-i pây-ı meges

5 Ṭıfliyâ râh-ı gelûda âhım
Kâr-bân-ı nefese bâng-ı ceres

[149]

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

1 Ḫaṭ üzre kâkülüñ pîrâye düşmüş
'Acebdir sâye üzre sâye düşmüş

2 Nice añlar maḥabbet ehli kendin
Göñül bir ḳaṭredir deryâya düşmüş

3 Ser-i kûyından ayru Ḳays u Ferhâd
Biri kûha biri ṣaḥrâya düşmüş

4 Ezelden baña olmuş pîşe nâliş
Metâ'-ı nâz aña sermâye düşmüş

5 Dil-i Ṭıflî'yı zülfüñde bilürdüm
Ḳapıñda şimdi ḫâk-i pâya düşmüş

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 İtmedim gitdi hevâdan dil-i nâlânı ḫalâṣ
Oḳurın mescide girdikde çıḳınca iḫlâṣ

2 Def gibi maẓhar-ı ṭa'n olsa girüp her bezme
Almasun dâmeniñ eṭrâfını dest-i eşḫâṣ

3 Dûr idüp ḫâṭıra-i devr-i viṣâli aradan
Ġam-ı cânân ile dil eyledi bir meclis-i ḫâṣ

4 Naẓmımıñ nâḳıd-ı bâzâr-ı hüner maẓmûnı
Ne bilür mertebe-i dürr-i kelâmım ġavvâṣ

5 Ṭıfliyâ cilveler itdikçe olur müşg-efşân
Görmedim ḫâṭır-ı çâlâkime beñzer raḳḳâṣ

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Sâḳî ḳudûmuña baḳar erbâb-ı ġam seniñ
Bir sâġar ile bezme gelürseñ kerem seniñ

2 Târına ṣarılurdı ḫalâṣ olmayam deyü
Düşeydi dâm-ı zülfüñe murġ-ı ḥarem seniñ

3 Müjgân-ı çeşm-i dâġ-ı dil eylerdi bûseler
Erbâb-ı ‘aşḳ ḫârıñı ey ġonca-ḥfem seniñ

4 Cânâ anıñla terbiye eylerdi naḫlini
Bulsaydı ḫâk-i kûyuñı bâġ-ı İrem seniñ

5 Derd-i ḫumâr ile dil-i Ṭıflî şikestedir
Sâḳî ḳudûmuña baḳar erbâb-ı ġam seniñ

Velehû

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Mest-i mey-i firâḳ olurum vuṣlat istesem
Vuṣlat ümîdine düşerim devlet istesem

2 Ferdâ-yı rûz-ı maḥşeri eyler ḫavâle gâh
Ol ḳâmeti ḳıyâmet ile ṣoḥbet istesem

3 Ol şâh-ı ḫüsnüñ eyler idim nâzına niyâz
Ey cell-i ‘izz ü nâz eger minnet istesem

4 Ey şeyḫ-i şehr minnet ile imtiyâzı ḳo
Pîr-i muġândan ister idim himmet istesem

5 Ṭıflî o şûḫ ile nice mümkin muḳârenet
Zehr-âbı çeşme ruḫṣat olur ‘işret istesem

[150]

Velehû

(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 ‘Adû nüvâziş-i dest-i keremle şâd olsun
Hemân yanıñda şikest-i dilim murâd olsun

2 Zamân-ı ḳısmet-i mihrinde ol şeh-i ḫûbân
Baña cefâsını luṭf eylemiş ziyâd olsun

3 Hevâ-yı ʻaşḳ ile ʻanḳâ gibi bu ʻâlemde
O deñlü kendimi güm-nâm idem ki ad olsun

4 Şikeste sâġar-ı endûha eylerim ser-pûş
Gerekse efser-i zerrîn-i Keyḳubâd olsun

5 Der-i cefâsını Ṭıflî'ye itmesün mesdûd
Hemîşe düşmene bâb-ı vefâ güşâd olsun

Velehû

(Feʻilâtün Feʻilâtün Feʻilâtün Feʻilün)

1 Neyleriz ḥalḳa-i tevḥîde girüp ey meh-rû
Diyelim ṣûfî-i nâdâna ıraḳdan yâ hû

2 Bir nice şekle ḳoyar günde dil-i maḥzûnı
Görmedim ġamze-i fettânıña beñzer câdû

3 Nâme-veş ḥâl-i dil-i zârı yazardım aña
Eger olmasa idi ṣafḥa-i ḫurşîd dü-rû

4 Devr-i laʻliñde ʻaceb keşreti var mey-kedeniñ
Ḳurılur birbiri üstine ṣurâḥî vü sebû

5 Ṭıfliyâ sözlerime bende Ẓahîr ü Ḫusrev
Ṭabʻıma câme-i çâlâk ġulâm-ı Hindû

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Gerçi virmezdim gönül her dil-sitânıñ naḳşına
Şimdi düşdüm bir büt-i deyr-i zamânıñ naḳşına

2 Ârzû-yı şerḥa vü dâġ ile virdim gönlümi
Dil-rubûde oldum ol şûḫ-ı cihânıñ naḳşına

3 Resm-i Şîrîn'i görüp mecnûnı oldı Kûh-ken
Ḥâṣılı aldandı ol bî-çâre anıñ naḳşına

4 Kendüyi âyînede gördükde ḳalmış bî-mecâl
Bende baḳdım ḳaldım ol nâ-mihribânıñ naḳşına

5 Biz ezel naḳḳâşınıñ ḥayrânıyız Ṭıflî gibi
Ṣûretine Mânî-i ṣad-âsitânıñ naḳşına

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Ben degil rûyına ḥayrân dil-i dîvâne daḫi
Baḳamaz âyinede 'aksine cânâne daḫi

2 Âteş-i 'aşḳa semender dil-i pür-sûzum idi
İttiḥâd eylemeden şem' ile pervâne daḫi

3 Ḫançer-i ġamzesi dest-i nigehden gitmez
Ṭıfl-ı nev-restedir ol gözleri mestâne daḫi

4 Çarḫ devr eyleyeli olmadı gerdûn mâlik
Bir benim gibi süḫan-senc ü süḫan-dâna daḫi

5 Şu'arâ-yı selef âṣârını gördüm Ṭıflî
Gelsün erbâb-ı süḫan var ise meydâna daḫi

[151]

Ṭıflî Efendi Birâderi 'Azmî-zâde Ḥâletî Efendi

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Benem ol dil-şüde kim baḫt-ı siyeh-kâr ḫacîl
Şâh-râh-ı emelim eyledi bî-mûr żelîl

2 Benem ol âteş-i ḥasretle ser-â-pâ sûzân
Dûr olur ḫavf ile sâyem daḫi benden ṣad-mîl

3 Dâd ṣad-mertebe feryâd ki baḫt-ı vârûn
Ṣubḥ-ı 'îd-i emelim eyledi rûz-ı ta'ṭîl

4 Ḥayf efsûs ki baḫt-ı sitem-âmûz imiş
Felek-i kîne-veri da'vî-i ḫırmâna vekîl

5 Çarḫ ehl-i dile cevrini tamâm eylemese
Ṭa'n-ı a'dâ-yı bed-endîş ile eyler tekmîl

6 Ser-i râhında eger olmasa biñ cân niṣâr
Olmaz ol yolda felek güm-reh-i ümmîde delîl

7 Nice eyyâmda ḳaṭ' eyleye kâm-ı mûrı
İtse baḫtım ne ḳadar râh-ı emelde ta'cîl

8 Çarḫdan nice şikâyet ḳılayın itdikçe
Dûş-ı ümmîdime ṣad-bâr belâyı ta'cîl

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ḫayâl-i zülf-i yâr olduḳça gözde girye lâzımdır
Yazıḳdır şîşe-i bî-âb içinde öyle sünbüller

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Göñülde ṣaḳlamaġa 'aşḳı ḳudretim yoḳdur
Ne ṣaḳlayam güzelim ṣabra ṭâḳatim yoḳdur

Naẓîm Efendi Na't-gû

Meḥmed Ḫân-ı Râbi' ve Süleymân Ḫân-ı Ṣânî ve Aḥmed Ḫân-ı Ṣâliṣ a'ṣâr-ı 'aliyyesinden enderûn-ı hümâyûnda kîlâr-ı ḫâṣṣada nevbetçi-başı oldıġı ḥâlde bâzâr-başılıḳ nân-pâresiyle çerâġ olan Ḳâsımpaşalı na't-gû Naẓîm Efendi sarây-ı hümâyûna dâḫil olmasıyla berâber taḥṣîl-i 'ilm ü ma'rifete verziş iderek aṣḥâb-ı faẕl u kemâlden ve ẕurefâ-yı şu'arâdan lalası ya'nî mürebbîsi olan ẕâtıñ teşvîḳ u himmetiyle az zamânda 'ulûm-ı 'Arabiyye'den aḫẕ-ı icâzet ve Fârisî'yi ta'allümle tetmîm-i ma'rifet itdigi eṣnâda bulundıġı kîlâr-ı ḫâṣṣa ḳoġuş aġalarına maḫṣûṣ olup erbâb-ı isti'dâd u ḳavâbile iḥâle olunagelen mertebe ṭaḳımı me'mûriyetlerinden birisini ve nevbetçi-başılıḳ gedigini iḥrâz ve bu cihetle iktisâb-ı ḥayṣiyyet ü iḥtiyâz itdikden ṣoñra kendi ṭalebine mebnî müstevfî nân-pâre ile çerâġ olaraḳ enderûn-ı hümâyûnda iken tanẓîm ü inşâda başladıġı nu'ût-ı şerîfeye ḥîn-i devâmında ba'ż işâret-i ma'neviyye ile ḥacc-ı şerîfe 'azîmetinde ḫâk-i 'atebe-i şefâ'at-kevkebe-i Ḥażret-i Risâlet-penâhîye rû-mâl olmaḳ şerefiyle müşerrefen Medîne-i Münevvere'de ârâm-sâz-ı iftiḫâr oldıġı eṣnâda bir gice tanẓîm ü tesvîdine muvaffaḳ oldıġı bir ḳıṭ'a [152] na't-ı şe-

rîf-i Nebevî'niñ telezzüz-i teşekkür ü tefaḫḫuruyla ḫâba vardıḳda kendüsini ḥużûr-ı Ḥażret-i Risâlet-penâhî'de dest-beste-i ta'ẓîm olaraḳ rü'yetle müstaġraḳ-ı sürûr u mefḫaret gördükde lisânı merḥamet-'unvân-ı Ḥażret-i Seyyid-i Kâ'inâtdan "Bu aḫşâmki na'tıñ da güzel olmuş" iltifât-ı hümâyûn-ı Cenâb-ı Peyġamberîsi ṣudûrına nâ'iliyyetle bîdâr olduḳda mü'ezzin efendi câmi'-i şerîfiñ minâresinde henüz müsveddede olup tebeyyüż ve hiç ferde 'arż u teblîġe vaḳt olamayan na't-ı şerîf-i mezkûrı 'aḳîb-i "eṣ-ṣalât"da bülend-âvâz ve kemâl-i tefâḫur ve âb u tâb u i'zâz ile ḳırâ'ata âġâz itmekde oldığına ta'accüb itmekde iken mü'ezzin efendi tekmîl-i ḳırâ'at-ı ezân-ı Muḥammedî ile minâreden nâzil ve mûmâ-ileyh Naẓîm Efendi mü'ezzin efendiniñ müvâcehesine ṭoġrı 'azîmete ve mü'ezzin efendi mûmâ-ileyhe teveccühe müttehî ve mâ'il ve "es-selâmu 'aleyküm Naẓîm Efendi" deyü bir bilmedigi mü'ezzin efendiniñ mu'ârefe-i sâbıḳası var gibi selâmına nâ'il olduḳda, ta'accübi tezâyüd itmesiyle mütefekkir ü ḥâyir olmasına muḳâbeleten mü'ezzin efendi, "bu gice Ṣâḥib-i Sa'âdet Efendimiz Ḥażretleri baña sizi gösterdi ve aḫşâmdan inşâd buyurılan ve henüz müsveddede olan na't-ı şerîfi ta'lîm ve maḳbûl-i hümâyûnları oldığını i'lânen ve tebşîren minârede ḳırâ'atını fermân ve tefhîm buyurdılar. Ma'lûmuñuz olsun, ben de sizi tebşîr iderim" deyü ḫatm-i kelâm eylemiş oldığı kendüsinden ve ba'żı rüfeḳâsından işidildigi bir mecmû'ada görülmüş idi. Bu cihetle Türk şu'arâsınıñ en nâzük ve edîb ve memdûḥlarından bulundığından teberrüken ve teyemmünen mûmâ-ileyhiñ âṯârından sâ'irlerinden ziyâdece münâca'ât ve nu'ût ve ġazelleriñ buracıġa dercine ibtidâr olundı.

(Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'îlün Fa')
(Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'îlün Fa'ûl)

Ey şefḳat ü 'afv-ı lücce-i emvâcı
Baḫşâyiş-i cürm ol lücceniñ emvâcı
Ḳıl ḥâcetini Naẓîm-i zârıñ da ḳabûl
Ey şâh u gedâ yegân yegân muḥtâcı

Na‘t

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Meryem-i fikrim olup ḥâmile-i feyż-i Ḫudâ
Ṭoġdı gelıvâre-i ṭab‘ımda Mesîḥ-i ma‘nâ

2 Benem ol micmere-gerdân-ı şebistân-ı hüner
Kâm-ı ‘âlem nefeḫât-ı süḫanımla gûyâ

3 Benem ol bülbül-i gülzâr-ı beyân kim gûşın
Gül gibi şâhid-i ma‘nâ duṭar olsam gûyâ

4 Benem ol mâşıṭa-i rûy-ı ‘arûsân-ı beyân
Kilk-i endîşem olup ṣûret-i ma‘nâ-pîrâ

5 Oldı bir mikḥale her saṭr-ı siyâh-ı naẓmım
Ṣafḥa-i şi‘r-i laṭîfim aña mir‘ât-ı ṣafâ

[153]

6 Lûledir aña zebânım dehenimdir inbîḳ
Nola taḳṭîr-i gülâb-ı süḫan itsem ḥâlâ

7 Ḳalemim ṭûṭî-i gûyâ-yı şeker-zâ-yı maḳâl
Mıṣr-ı endîşede şîrîn süḫanımdır bebġâ

8 Ṭab‘ıma feyż-i Ḫudâ ẕâ’iḳa-baḫş-ı ilhâm
Ḳand-i ma‘nâ leb-i endîşeme ḥâżır ḥalvâ

9 Her midâd-ı ḳalemim reşk-i süveydâ-yı niẓâm
Noḳṭa-i naẓm-ı terim merdüm-i çeşm-i rüknâ

10 Görse zencîr-i suṭûr-ı süḫanım şevḳinden
Ola Mecnûn gibi dil-bestesi cân-ı Leylâ

11 Dem-be-dem olmadadır kâlbüd-i fikr ü ḫayâl
Dem-i cân-baḫş-ı Mesîḥ-i süḫanımla iḥyâ

12 Keyf-i ṣahbâ-yı refîḳ-i hünerim ġuṣṣa-şiken
Neşve-i câm-ı refîḳ-i eṣerim ġam-fersâ

13 Dûr-bîn-i ḳalemim ṣâf-nümâdır o ḳadar
Ki görür cây-ı murâdın naẓar itse a'mâ

14 Sedd-i Ye'cûc-ı edânî-i süḫandır nuṭḳum
Ḳavlime ola Sikender gibi ḳâ'il Dârâ

15 Feyż-i Ḥaḳ rehber iken ḳavlime her vâdîde
Nüktedir cilvesine sâḥa-i şi'r ü inşâ

16 Lehce-i dil-keş ile ṭab'-ı ḫoş-elḥânımdır
Çemen-i ma'rifete bülbül-i merġûle-serâ

17 Ṭab'ım İskender-i ma'nâ ḳalemim Ḫızr-ı beyân
Nola itse süḫanım âb-ı ḥayâtı icrâ

18 Kilk-i çâlâk-terim evc-i süḫanda şehbâz
Fikr-i sîmurġ-ı perim ḳâf-ı ḥikemde 'anḳâ

19 Mürşid-i ṭab'ıma ilhâm-ı İlâhî rehber
Pîr-i endîşeme çûb-ı ḳalemim oldı 'aṣâ

20 Cân atar rûḥ-ı Felâṭûn da ḫum-ı maḫbereme
Teşne-leb ney-şeker-i ḫâmeme İbni Sînâ

21 Edhem-i 'aḳl-ı Arisṭû ḳala evvel ḳademe
Eşheb-i fikr-i serî'imle olursa hem-pâ

22 Vâridât ile ṭolu genc-i güherdir dehenim
Aña şemşîr-i zebânım yetişür ejderhâ

23 Tâze elfâẓ ile güftârımı gûş eylemege
Pây-ı ta'bîrimi taḳbîle gelür ḥüsn-i edâ

24 Vâlih-i naẓm-ı terim cân-ı Lebîd ü Ḥassân
Mest-i câm-ı süḫanım rûḥ-ı Cerîr ü A'şâ

25 Ṭâ'ir-i ṭab'-ı bülendim ṭayerân itdikçe
Görinür ḫâk-i ḫażîż evc-geh-i istiġnâ

26 Ṭayy idüp 'âlemi bir demde gelürdi yerine
Murġ-ı fikrim ki açar bâl ü perin bî-pervâ

27 Cedvel-i ḫâmem o mîzâb-ı ma'ânîdir kim
Çemenistân-ı beyân andan alur feyż-i nemâ

28 Ṣayḳal-ı feyż ile rûşen-ger-i ṭab'-ı ṣâfım
Dem-be-dem âyine-i dilden olur jeng-zidâ

29 Noḳṭa-i kilk-i siyâhımda 'aceb ḥâlet var
Ṣûretâ ḳatre vü ma'nîde ise ṭûfân-zâ

30 Hüdhüd-i nuṭḳımı bâġ-ı süḫanımda görse
Ola zindân dil-i Belḳîs'a çemen-zâr-ı Sebâ

31 Naẓmım âvîḫte-i gerden-i teslîm-i fuḥûl
Süḫanım dürr-i girân-mâye-i gûş-ı fuṣaḥâ

32 Ṭab'-ı derrâkime bir ḫâṭimedir isti'dâd
Vâlih-i şîftedir fıṭratıma fehm ü zekâ

33 Görmeye çeşm-i ḫired bulmaya seyyâḥ-ı ḫayâl
Arasa 'âlem-i endîşeyi zîr ü bâlâ

34 Dîde-i şâhid-i nuṭḳum gibi bî-sürme siyâh
Ṭab'-ı şûḫum gibi ser-mest-i süḫan bî-ṣahbâ

[154]

35 Mey-i ilhâm ile memlû ḳadeḥ-i nâṭıḳası
Mest olup râzını ṭab'ım nola itse ifşâ

36 Gül-i taḥḳîḳ pür itdi çemen-i sâmi'ayı
Dem-i cân-baḫşım o gülşende yeter bâd-ı ṣabâ

37 Nuṭḳ-ı şîrîn ü dilâvîz-i füsûn-perverle
Fikr-i bârîk ile tedḳîḳ-i süḫanda ḥaḳḳâ

38 Bu ḳadar ḥüsn-i 'ibâretle hüner-mendâna
Eyleyüp 'arṣa-i pehnâ-yı ma'ânîde ṣalâ

39 Şâ'ir-i siḥr-beyânım deyü da'vâ itsem
Kimse da'vâmı benim eylemez ışġâ illâ

40 Ḫâce-i kevn ü mekân maḥkeme-i vaṣfında
Diñleye budur ümîdim o ḫidîv-i dânâ

41 Nâ'ib-i ḳâḍî-i ḥâcât şefî'u'l-'araṣât
Müşfiḳ-i ḥâl-i 'uṣât ol sened-i rûz-ı cezâ

42 Ḫıl'at-ârâ-yı le-'amrük şeh-i levlâk-efser
Enbiyâ ḫayl ü rüsul mevkib-i tevfîḳ-i livâ

43 Faḫr-ı 'âlem şeh-i kevneyn resûlü'ṣ-ṣeḳaleyn
Maḥrem-i râz-ı Ḫudâ şâhid-i bezm-i isrâ

44 Evvelîn dürr-i ṣadef-perver-i deryâ-yı vücûd
Âḫirîn gevher-i gencîne-i ṣun'-ı Mevlâ

45 Nâzenîn-i ḥarem-i rü'yet-i Rabb-i 'izzet
Ya'nî maḥbûb-ı Ḫudâ seyyidinâ mevlânâ

46 Ḳurretü'l-'ayn-ı rüsul nûr-ı dü-çeşm-i Cibrîl
Dürretü't-tâc-ı nübüvvet şeh-i levlâk-ḳabâ

47 Maşrıḳ-ı ṣubḥ-ı ezel mâh-ı cihân-bân-ı ebed
Neyyir-i raḥmet o meh-rû felek-i mâ-evḥâ

48 Mefḫar-ı 'âlemiyân 'âlem-i cân cân-ı cihân
Dâver-i kevn ü mekân dâr-ı penâh-ı zu'afâ

49 Râyet-efrâz-ı nübüvvet sipeh-ârâ-yı rüsul
Mâlik-i mülk-i şefâ'at şeh-i fermân-fermâ

50 Sebeb-i 'âlem ü âdem sened-i mevcûdât
Ḫusrev-i her dü-cihân pâdişeh-i her dü-serâ

51 Gülbün-i ravżа-i ṭâhâ gül-i bâġ-ı yâsîn
Bî-ḫazân serv-i çemen-zâr-ı vemâ-erselnâ

52 Ḳulzüm-i 'afv u şefâ'at dür-i deryâ-yı kerem
Menba'-ı raḥmet ü şefḳat güher-i kân-ı 'aṭâ

53 Lî-ma'allâh-serîr Aḥmed-i mürsel ki odur
Pâdişâh-ı ḥarem-i muḥterem-i şümme denâ

54 Enbiyâ vü rüsul içre aña yoḳdur ṣânî
Ki nübüvvetle risâletle odur müsteşnâ

55 O kirâmî güheriñ âdemi itmiş şerefi
Maẓhar-ı naṣṣ-ı kerîm-i veleḳad kerremnâ

56 Şem'i cem'-i rüsulüñ râh-nümâsı sübülüñ
Enbiyâ hep o gülüñ ravżasına nâṣiye-sâ

57 Mâh-ı tâbân-ı 'Acem mihr-i dıraḫşân-ı 'Arab
Cebhesi bedr-i dücâ ṭal'atıdır şems-i ḍuḥâ

58 Ṣâ'im-i ravża-i dîdârı dil ü cân-ı ümem
Gîsuvânı şeb-i ḳadr ü ruḫı 'îd-i aḍḥâ

59 Gülbün-efrûz-ı Ḳureyş ü gül-i bâġ-ı 'Adnân
'Andelîb-i çemen-i Yeṣrib ü sırr-ı Baṭḥâ

60 Kârbân-ı ümeme ḳâfile-sâlâr-ı necât
Dergelı-i 'izzete hem reh-rev ü hem râh-nümâ

61 Gerd-i gird-i ḥaremi nûr-ı siyehle tev'em
Ḫâk-i pâk-i ḳademi kuḥl-i dü-çeşm-i ḥavrâ

62 Dem-i neẓẓâre ġazâl-i nigehi ṣabr-güdâz
Kuḥl-i mâ-zâġ ile çeşm-i siyehi hûş-rübâ

63 Kürsî-i sîm ü zer-i dergehi mâh u ḫurşîd
Rîze-i seng-i ḥarem bâr-gehi necm-i sühâ

[155]

64 Dil-i ṣâfî-güheri cûd ile kândan ecved
Dest-i pâki kerem ü luṭf ile yemden esḫâ

65 Lücce-i cûdına nisbetle o kân-ı keremiñ
Kemterîn ḳaṭre-i pîçîde degildir deryâ

66 Dem-i 'afvında seḥer-gâh u şefâ'at o şehiñ
Derekâta derecât ola bedel ḫavfa recâ

67 Bir gelür ma'ṣiyet-i ḫurd u büzürg-i ümmet
Pîş-i 'afvında berâberdir anıñ şâh u gedâ

68 Rûz u şeb mihr ü mehi kâse-i deryûze idüp
Âsitânında gedâdır o şehiñ çarḫ-ı dü-tâ

69 Eşk-i ter âh-ı seḥerdir o gül-i bî-ḫârıñ
Dem-be-dem ravża-i 'aşḳında olan âb u hevâ

70 Gevher-i mihrine şâyeste degildir virse
Cevher-i cânını ḫalḳ-ı dü-cihân müjde-bahâ

71 Defter-i kevn ü mekân almaya ol saṭr-ı lebin
Olsa tafṣîl-i şenâ-yı ṣıfatı icmâlâ

72 Gökde yerde yeri yoḳ ḳaṭre-i sîmâb gibi
Düşmen-i şer'ini Ḥaḳḳ itmiş ezel bî-ser ü pâ

73 Şehper-i şerm ü edeble yüzini ferş iderek
Olsa cârûb-keş-i ḫâk-i deri bâl-i hümâ

74 Ola hemvâre idüp anda gülâb-efşânî
Ḥarem-i 'izzetine ebr-i sa'âdet saḳḳâ

75 Şebnem-âlûd-ı 'araḳ olsa gül-i rûyı olur
Sebz-i etrâb-ı ruḫıyla çemen-i şerm ü ḥayâ

76 Gülşen-i rif'atine sebze-i bîgâne felek
Mâh bir ayçiçegi anda güneş mihr-i giyâ

77 Nuṭḳ-ı şîrînine ṭûṭî gibi dil-teşne hezâr
Lebine ġonca-i ter rûyına verd-i ra'nâ

78 Bûy-ı gîsû-yı laṭîfiyle mu'aṭṭar reyḥân
Sünbül-i seyfine âşüfte demâġ-ı sevrâ

79 Eşer-i mu'cize-i bâhiresiyle o şehiñ
Oldı gûyâ yed-i pâkindeki seng-i ḫârâ

80 Olmada cân-ı ümem dâ'ire-i şer'inde
Ḥaşre dek noḳṭa-i pergâr gibi pâ-ber-câ

81 Ser-fürû-bürde olup maḥkeme-i 'adlinde
Ḥükmine virdi rıżâ Gebr ü Yehûd u Tersâ

82 İbni Sînâ gibi her gûşede biñ ḫastesi var
Yazmamış ‘illet-i bîmârını Ḳânûn-ı Şifâ

83 Âferîniş daḫi ma‘dûm idi mevcûd iken ol
Âferîde hele nâ-bûd idi ferden ferdâ

84 Dergeh-i ḳadrine ferrâş revân-ı Âdem
Ḥarem-i ‘işmetine câriye rûḥ-ı Ḥavvâ

85 Mîlımân-ı ser-i ḫân-ı keremi rûḥ-ı Ḫalîl
Enbiyâ vü rüsul ol ḫâna ṭufeyl olsa sezâ

86 ‘İd-i ‘aşḳında dil ü cân-ı Simâ‘îl gibi
Ola ervâḥ-ı muḳaddes dil ü cân ile fedâ

87 Ṭûr-ı şevḳinde nola ol ene-efṣaḥ ḫaberiñ
Ḳâ’il-i ḳavl-i ḥikem-perveri olsa Mûsâ

88 Enbiyâsı gibidir ḳavm-i Kelîmullâh'ıñ
Didi ol faḫr-ı cihân ümmetim içre ‘ulemâ

89 Çeşm-i cân-ı Zekeriyyâ ruḫınıñ ḫayrânı
Ṣît-i pîrâ-yı cemâli leb-i rûḥ-ı Yaḥyâ

90 Şerm-i cûd-ı keremiyle yere geçdi Ḳârûn
Cüst ü cûy-ı ḫaremiyle göge çıḳdı ‘İsâ

91 Maẓhar-ı redd ü ḳabûli olanıñ mertebesi
Biriniñ taḥte-şerâdır biriniñ fevḳa-‘alâ

92 Baġrı yaġı erimezdi eşeri tâbından
Nûr-ı ḥıfẓından eger şu‘le-i şem‘ alsa żiyâ

[156]

93 Ḍarb-ı tîġ-ı ḳader-endâz-ı ḳażâ-peygârı
İtdi her ḥamlede düşmenlerini rû-be-ḳafâ

94 İstemez seng-i fesân çarḫa ṭutarsa dönmez
Ṭîr-i dil-dûz-ı ḳader tîr-i ser-endâz-ı ḳażâ

95 Sipeh-i rezmine ol ḫusrev-i nuṣret-'alemiñ
Oldı her ḥamle-i pür-şûrda hengâm-ı veġâ

96 Siper-i sîm ḳamer miġfer-i zer mihr-i münîr
Mâh-ı nev tîġ kemer-bend-i muraṣṣa' cevzâ

97 Dem-be-dem cûy-ı fenâdan güẕerân eylemege
Pül-i şemşîri yeter menhel-i cân-ı a'dâ

98 Sipeh-i ḥaşmetine 'avn-i Ḫudâ yâver olup
O şehiñ itdigi dem 'azm-i çemen-zâr-ı ġazâ

99 Ṣoyulup lâle-sitân-ı ẓafer-i tîġ-ı ġuzât
Gûşe gûşe dökilür cedvel-i ḫûn-ı ḫuṣemâ

100 Ṣadme-i ḳahrı ile Hind ü 'acem'de o şehiñ
Sûmenât ile yere geçdi revâḳ-ı kisrâ

101 O şehiñ sâ'il-i dergâhı kibâr ile ṣıġâr
O şehiñ bende-i fermân-beri pîr ü bernâ

102 Ḫâk-i dergâhını rû-mâle gelüp şerminden
Düşüre nâfesini yolda ġazâlân-ı Ḫıṭâ

103 Âhuvân-ı ḥarem-i ravża-i vâlâ-terine
Çemen-i cennet-i firdevs-i berîn ola ġıdâ

104 Ḳaṣr-ı 'adlinde Ebû Bekr ü 'Ömer ol şâhıñ
Daḫi 'Oṣmân u 'Alî oldılar erkân-ı binâ

105 Biri ṣıdḳ ile biri 'adl ile bî-hemtâdır
Biri ḥilm ile biri 'ilm ile ferd-i yektâ

106 Birisi baḥr-i ʿaṭâdır birisi ḳulzüm-i dâd
Birisi kân-ı ḥayâdır birisi genc-i seḫâ

107 İki şehzâde-i pür-cûd Ḥasan ile Ḥüseyn
Her biri olmuş iken nûr-ı dü-çeşm-i Zehrâ

108 Birine kâse-i zehr-âb-ı fenâ ṣundı ḳader
Birini tîġ-ı ḳażâ itdi emîr-i şühedâ

109 Oldılar cân ile fermân-ı Ḫudâ'ya teslîm
Her biri ḥükm-i ḳażâ vü ḳadere virdi rıżâ

110 Rûḥ-ı pâk-i şeh-i kevneyne dürûd ile ṣalât
Âl u evlâdına aṣḥâbına teslîm ü ṣenâ

111 Şeb-i miʿrâc o ḫudâvend-i ḫudâvendâna
Sidreden Ḥażret-i Cibrîl olup bâl-güşâ

112 Müjde-i vuṣlat ile daʿvete geldi getürüp
Bir hümâ-sâye Burâḳ esb-i hümâyûn-sîmâ

113 Sürme-i ḳudret ile çeşm-i siyâhı mekḥûl
Sünbülîn perçemi hem dil-keş ü hem rûḥ-fezâ

114 İntiẓâr üzre iken perçemine ḥasretle
Oldı bir demde yeri mescid-i ḫâṣ-ı Aḳṣâ

115 Enbiyâ vü rüsule itdi imâmet anda
Oldı devletle feres-rân-ı maḳâm-ı vâlâ

116 Ser-be-ser ʿâlem-i imkânı temâşâ iderek
Ḳalmadı itmedigi seyr-i cibâl ü ṣaḥrâ

117 Çarḫ-ı mînâya ḳadem başdı açup bâl ü perin
O perîdir ki ola cilve-gehi şîşe-serâ

118 Ṣubḥa dek yandı ḳanâdîl-i nücûm-ı raḫşân
Eyledi yümn-i ḳudûmiyle felek donanmâ

119 Oldı gül-gûn-ı şafaḳ ṭâs-ı felekde ḥâżır
Virdi bâl ü düm-i pâkîzesine reng-i ḥınâ

120 Bir işâretle dü-şaḳḳ oldı o dem kürre-i mâh
Ol şehiñ gûşe-i ebrûsı idince îmâ

121 Zîr-i meşḳ oldı ḳamu levḥ-i zer-efşân ḫurşîd
O şehiñ midḥatini itdi ʻuṭârid imlâ

[157]

122 Ḳademin bûs idicek oldı hemân raḳṣ-künân
Zühre merġûle-i naʻtıyla terennüm-pîrâ

123 Ḳurṣ-ı ḫurşîde nigâh eylemedi zerre ḳadar
İtdi ol żayf-ı Ḫudâ anı Mesîḥ'e iʻṭâ

124 Müşterî ḳâḍî iken maḥkeme-i nüḥ-felege
İtdi bercîs-i kemâlinden anı istiḥyâ

125 Bîm-i şemşîr-i cihân-gîri ile behrâmıñ
Eline raʻşe gelüp düşdi o dem tîġ-ı ġazâ

126 Pâs-bân eyledi heftüm felege keyvânı
Burc-ı işnâ ʻaşeri gezdi olup reh-peymâ

127 Peyk-i Mevlâ ile o cân-ı cihân cilve-künân
Sidreye oldı revân sürʻat ile rûḥ-âsâ

128 Ḳaldı hem-râhı daḫi anda miṣâl-i bülbül
Gül-i rûyından olup dûr didi vâ-esefâ

129 Kürsî-i ʻarşa ʻurûc itdi sürûşân-ı kirâm
Didiler pâyını taḳbîl idüp ehlen sehlâ

130 Anı da geçdi olup taḫt-ı revânı Refref
'Âlem-i nûra żiyâ virdi o ḫurşîd-liḳâ

131 Ḳâbe Ḳavseyn'e gelüp menzil-i ḳurb oldı yeri
Kelimât itdi bilâ-vâsıṭa bî-ḥarf ü ṣadâ

132 Ne murâd itdi ise virdi iki 'âlemde
Ḳıldı her ḥâcetini Ḥażret-i Allâh revâ

133 Mâ-verâsında anıñ bulmadılar nâm u nişân
Oḳını atdı o dem yayını yaṣdı 'uḳalâ

134 Mümkinât olmuş iken pey-siperi sür'atiniñ
Burada kendüyi ġayb eyledi 'aḳl-ı ḫod-râ

135 Lâ-mekân mülkini ṭayy eyledi ol şâh-süvâr
Şeş-cihât olsa nola cünbişine teng-feżâ

136 Yine geldi yerine yer bedene rûḥ gibi
Müjde-i raḥmet ile oldı o meserret-baḫşâ

137 Mihribânâ mededâ kehf-i emânâ senedâ
Ey 'uṣât-ı ümeme müşfiḳ-i bî-çend ü çirâ

138 Seni bî-Ṭûr-ı münâcât Kelîm itdi Ḫudâ
Olmadan menzil-i Mûsâ daḫi Ṭûr-ı Sînâ

139 Seni Ḥaḳḳ eyledi mışbâḥ-ı hidâyet-leme'ân
İtdi güm-râhlara şer'iñi mişkât-ı hüdâ

140 Mu'cizâtıñla cihân bâġını ser-sebz itdi
Ey vücûdı çemen-ârâ-yı gülistân-ı beḳâ

141 Cedvel-i şer'-i laṭîfiñ idüp icrâ ḥikmet
Oldı reyyân u muṭarrâ bu çemen-zâr-ı fenâ

142 Gülşen-i na't-ı şerîfiñde bu şi'r-i ter ile
Bülbül olsa yeridir cân-ı Naẓîm-i şeydâ

143 Saña îmân ile iḳrâr ideli arż u semâ
Yerde gökde didiler ins ü melek âmennâ

144 Ḳâbe Ḳavseyn kemân ḳaşlarıñıñ ḫam-zedesi
Tîr-i müjgânıñıñ âmâc-gehi ev-ednâ

145 Ey ḳadi serv-i çemân-ı çemen-i ġaybu'l-ġayb
Sâye-bân eyler idi sâyeñi bulsa ṭûbâ

146 Olmayan sâye-veş üftâde nihâl-i ḳaddiñ
Sâye gibi ola senden iki 'âlemde cüdâ

147 Kürsî-i 'arş-ı mu'allâ ola nezẓâre-gehi
Tutiyâ eylese ḫâk-i deriñi nâ-bînâ

148 Vâlih-i âyîne-i ṭal'atıñ İbni Mes'ûd
'Âşıḳ-ı derd ü ġamıñ cân u dil-i Bû-Derdâ

149 Dergehiñ Ka'be-i ebrâr u maṭâf-ı aḥrâr
Ḳıble-i ḥâcet ü miḥrâb u niyâz-ı 'urefâ

150 Dest-i âmâle ġubâr-ı ser-i kûyuñ iksîr
Çeşm-i iḳbâle şarâb-ı ḳadeḥiñ kuḥl-i cilâ

[158]

151 Medḥiñi Ḥażret-i Ḥaḳ itmiş iken maḫlûḳât
Nice ta'rîf ideriz ẓât-ı şerîfiñ ḥâşâ

152 Ḥuccet-i vaṣf-ı ṣıfâtıñda ḫaṭâ itse Naẓîm
Keremiñden ḳalem-i 'afv ile eyler imżâ

153 Ḥuccet-i cürmine 'afvıñ olup imżâ-yı ḳabûl
Şefḳatıñ ola berât-ı 'amelinde ṭuġrâ

154 Kilk-i ‘afvıñla beyâż eyle sevâd-ı cürmin
O siyeh nâme meded ḳalmaya pür-ḫabṭ u ḫaṭâ

155 Ṣaḥn-ı maḥşerde ḳıyâmet ḳopara feryâdı
Aña imdâd-res olmazsañ eger vâveylâ

156 Keremiñden dü-cihânda ne ḳadar müẓnib ise
Kesmez ümmîdini ey ḫâce-i dîn ü dünyâ

157 Eyleme dest-güşâ-dâde-i ġayra şâhım
Eyle dervîşiñi cûd u keremiñle iġnâ

158 Hem-civâr eyle o bî-çâreyi bir bî-kesdir
Ṣıḥḥatinde aña ḳıl cennet-i kûyuñ me’vâ

159 Ḥarem-i kûyuñı itsün dil ü cân ile ṭavâf
Dem-be-dem nâle-künân yalın ayaḳ başı ḳabâ

160 Eylesün gülşen-i kûyuñda sürûd u neġamât
Bülbül-i midḥatiñi eyleme bî-berg ü nevâ

161 Anı da ḳâfile-i luṭfuña ilḥâḳ eyle
Nefḫa-i ṣûr ola ol demde ki gülbâng-ı derâ

162 Dem-i âḫirde ola mûnis-i cânı ẓikriñ
Ḳoma bî-çâreyi ol demde ġarîb ü tenhâ

163 Ṣalavâtıñla leb-i cânına ur mühr-i sükût
Vire kâlâsına pîrâye o zîbâ tamġâ

164 Besdir ey ḫâme yeter eyleme taṭvîl-i kelâm
Nice bir lâf-ı süḫanda bu tükenmez da‘vâ

165 Eyle her ḥarf-i ḫaṭâya dü-hezâr istiġfâr
Vaḳtidir dergeh-i Ḥaḳḳ'a açıla dest-i du‘â

166 Tâ ki vaṣf-ı şeh-i kevneyn ile her şâm u seḥer
Baġlana maḥmil-i kâlâ-yı nu'ût-ı şu'arâ

167 Ḳâfile ḳâfile envâ'-ı taḥiyyât u ṣalât
Ravża-i pâkine teslîm ola her ṣubḥ u mesâ

168 Ḫâdim-i şer'i olup fevḳa 'ulâda mesrûr
Ḫaṣm-ı câhı ola mescûn-ı çeh-i taḥte-şerâ

169 Ser-i bî-devlet-i bed-ḫâhına rûzân u şebân
Ḥaşre dek ebr-i ḳażâ yaġdıra bârân-ı belâ

Na't-ı Şerîf-i Dîger

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Vücûd-ı enbiyâ tesbîḥ-i dür gibi ser-âmeddir
O tesbîḥe imâme gevher-i ẕât-ı Muḥammed'dir

2 Nola olsa o tesbîḥe imâme ol dür-i yektâ
Ki mecmû'-ı rüsulden enbiyâdan ẕâtı müfreddir

3 Tecellî ideli nûr-ı Aḥad burc-ı hüviyyetden
O nûruñ cilve-gâhı tavḳ-ı çeşm-i mîm-i Aḥmed'dir

4 Kemân-dâr-ı niḳâb-ı Ḳâbe Ḳavseyn Aḥmed-i Muḫtâr
Ki tîr-i ḳaṣdınıñ ser-menzili âmâc-ı maḳṣaddır

[159]

5 Ḫidîv-i taḫt-gâh-ı lî-ma'allâh seyyidü'l-kevneyn
Ḫudâvend-i le-'amrük efser-i levlâk-ı mesneddir

6 Ḥarîm-i ḳurb-ı Ḥaḳ maḥrem-sarây-ı sırr-ı Sübḥânî
Ki miḥrâb-ı deri cân-ı 'ibâdullâha ma'beddir

7 Risâlet efseri ber-ser nübüvvet ḫıl'atı der-ber
Şeh-i mülk-i beḳâdır pâdişâh-ı taḫt-ı sermeddir

8 O yektâ 'âlem-ârâ şeh-süvâr-ı mülk-i lâhûtuñ
Felek çevgân-ı fermânında bir gûy-ı zeberceddir

9 O dânâ-yı ledün-ders-i debistân-ı kemâlâtıñ
Ḥużûr-ı 'izzetinde 'aḳl-ı evvel ṭıfl-ı ebceddir

10 O kim ins ü melek gerden-be-ṭavḳ-ı ḥükmidir ḥâlâ
Zemîn ü âsumânda emri fermân-ı mü'ekkeddir

11 O ḫurşîd-i kemâle ẕerre-i nâçîz olan nâḳıṣ
Ḳamerden ṭâli'i sa'd âfitâb-ı baḫtı esveddir

12 Sevâd-ı a'ẓam-ı 'aşḳı o ḫurşîd-i İlâhî'niñ
Kenâr-ı cûy-bâr-ı dilde bünyân-ı mümehheddir

13 Maḳâm-ı sidre vü refref ḳudûmiyle müşerrefdir
Muḳîm-i kürsî-i 'arş-ı mecîd ol ẕât-ı emceddir

14 Ezelden tâ ebed câhı ḳabûl-i 'azl ü naṣb itmez
Risâletle nübüvvet kişveri aña mü'ebbeddir

15 Reh-i câh-ı celâlinde zemîn bir tûde-i kem-ter
Güẕer-gâh-ı kemâlinde felek bir köhne künbeddir

16 Ġazâl-i ḫâverî fitrâk-bend-i raḫş-ı iclâli
Kemend-i ḥükmine nesr-i felek ṣayd-ı muḳayyeddir

17 'Alîl-i derdiniñ bîmârı cân-ı Bû 'Alî Sînâ
Dil-i dîvânegân-ı 'aşḳı Eflâṭûn'dan erşeddir

18 Rıżâ-cûyân-ı emri dem-be-dem maḳbûl ü müsteṣnâ
Feżâ-pûyân-ı nehyi her ḳadem merdûd u mürteddir

[160]

19 Dil-i deryâ-nişârı mekrümetde yümn-i esḫâdır
Kef-i gencîne-baḫşı ‘âṭıfetde kândan ecveddir

20 Şarâb-ı ravżası iksîr-i devlet cân-ı maḫlûḳa
Ġubâr-ı kûyı kuḥl-ı çeşm-i ervâḥ-ı mücerreddir

21 Hüveydâdır müdâm ehl-i şuhûda cümle a‘mâya
Ki envâr-ı cemâl-i Ḥaḳḳ'a müstaġraḳ o meşheddir

22 Nola ṣandûḳa-i pür-feyżi olsa maṭla‘-ı envâr
Tecellî-i İlâhî nûrına maẓhar o merḳaddir

23 Zemîne ẓılli düşmez nûrdan ḫalḳ eylemiş Allâh
Riyâż-ı Yeṣrib ü Baṭḥâ'da bir serv-i sehî-ḳaddir

24 Ḫıyâbân-ı risâletde gülistân-ı nübüvvetde
Sehî-ḳad gül-‘iẕâr u lâle-ruḫsâr u semen-ḥaddır

25 Nola dil-bestesi hep enbiyâ vü mürselîn olsa
‘Iḳâl-i ‘aḳl-ı Rûḥu'l-Ḳuds o gîsû-yı müca‘‘addır

26 Meşâm-ı cân-ı eşbâḥ demâġ-ı râḥat-ı ervâḥ
Şemîm-i ḥüsn-i ḫulḳıyla mu‘anberdir mu‘avveddir

27 Nübüvvetle muṣayḳal seyf-i meslûl-i İlâhî'dir
Ne tîġ-i ġamġama beñzer ne şemşîr-i mühenneddir

28 Ḳabûl itmezse ḥükm-i da‘vetin çevgân-ı ḳahr ile
Ser-i düşmen miṣâl-i gûy sîlî-ḫorde-i reddir

29 O şâhıñ rehber-i emriyle ‘azm-i rezm ider ġâzî
Livâ-yı ‘avn-i tevfîḳiyle manṣûr u mü’eyyeddir

30 Ḫalel bulmaz şuḥûr ile sinîn olsa güsiste-târ
Niẓâm-ı şer‘-i ‘âlem-gîri kim tâ ḥaşr mümteddir

31 Ḳıyâmet ḳopsa vîrân olsa ‘âlem maḥfil-i şer‘i
Tezelzülden müberrâ beyt-i ma‘mûr-ı müşeyyeddir

32 Penâh itse nola cân u dil-i maẓlûm-ı ġam-dîde
Ḥişâr-ı ḥıfẓı kim ẓulm ü sitem ye’cûcına seddir

[161]

33 Nola ḥallinde ‘âciz olsa ‘aḳl-ı cevher-i evvel
Hümâyûn-nâme-i evṣâfı bir metn-i mu‘aḳḳaddır

34 Cihânda vaṣfı olmaz ‘aḳl ile idrâk ile maḥṣûr
Ezel âġâzdan aña ebed encâm-ı ser-ḥaddir

35 Suṭûr-ı ḥarf-i evṣâfında şeb rûza şafaḳ la‘li
Felek levḥ-i zer-efşân noḳṭa encüm mâh-ı nev meddir

36 Edâ-yı vaṣf-ı pâkinde şeker-pâşân-ı güftârıñ
Maḳâli ṭa‘na-dâr-ı leẕẕet-i ḳand-i ṭaber-zeddir

37 Ḫudâvendâ ḳabûl eyle Naẓîm'iñ tuḥfe-i na‘tın
Egerçi midḥatiñde nice dîvânlar mücelleddir

38 Ümîd oldur ola cây-ı penâhı köhne ‘işyândan
Binâ-yı vaṣf-ı ẓâtıñda bu bir ṭarḥ-ı müceddeddir

39 ‘Aded yoḳ cürmine ‘âṣî ḳuluñdur yâ Resûlallâh
Velî ‘afvıñ seniñ luṭf-ı İlâhî gibi bî-‘addır

40 Yüzüñ dergâhıña sürdükde envâ‘-ı taḥiyyatla
Murâdı ḥażretiñden müjde-i ṣırf-ı ḫoş-âmeddir

41 Ḳabûl eyle temennâsın gedâ-yı âsitânıñdır
Anı redd eyleme şâhım eger nîk ü eger beddir

42 Civâr-ı ‘izzetiñde her gedâ ḳim mîhmânıñdır
Ser-â-pâ cürm ise ḫuld-ı berîn içre muḫalleddir

43 O kim ḫalḳ oldı râh-ı ḥasretiñde bâliş-i nâzı
Ser-i zânû-yı ḥavrâdır sitebraḳ ferş-i maḳ‘addır

44 Nu‘ût-ı enbiyâ vü mürselîn tesbîḥ-i lûlû-vâr
Dem-â-dem tâ ki efvâh-ı ḫalâyıḳda zebân-zeddir

45 Ola dergâhıña her demde ṣad silk-i dürûd ihdâ
Miṣâl-i sübḥa-i dür sübḥa tâ kim zîb-i her yeddir

Na‘t-ı Şerîf-i Dîger

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ser-keşâna berḳ-i sûzândır külâh-ı serverî
Şu‘ledir zîrâ ki şem‘-i meclisiñ tâc-ı seri

[162]

2 Berḳ-i cân-te’ṣîrdir maġrûra tâc-ı serverî
Şu‘ledir zîrâ ki şem‘-i bezmiñ iklîl-i seri

3 Pâdişâh olsañ çekersiñ ‘âlemiñ ġavġâsını
Ḳabża-i teshîre de alsañ eger baḥr u beri

4 Bende olsañ ârzû eylersiñ âzâd olmaġa
Bir efendiniñ olup şâm u seḥerde çâkeri

5 Münzevî olsañ geçilmez loḳma ile kisveden
‘Âḳil ü dîvâne de olmaz o sevdâdan berî

6 İḫtiyâcıñ olsa âb-ı rûyuñı rîzân idüp
Bir ġanî bulsañ olursuñ sâ’il-i ḫâk-i deri

7 İntisâb itseñ kibâra ‘arż idince ḥâliñi
Sen bizimsiñ dir o ḳavmiñ her müsellem dâveri

8 ‘Âdetiñ olsa tevâzu‘ ehl-i kibr ü naḫvetiñ
Bezmine varsañ olursuñ her naẓarda aḥḳarı

9 Bî-niyâz olsañ iderler mużṭarib ehl-i niyâz
Saña ‘arż itdikçe aḥvâl-i dil-i ġam-perveri

10 Beẓl-i cûd itseñ gedâ-yı kâse-ber-kef ol ḳadar
Kim vefâ itmez virürseñ kîse-i sîm ü zeri

11 Bildürür ḥaddiñ saña teng eyleyüp ḥaddâd-ı çarḫ
Vüs‘at isterseñ feżâ-yı ‘âlem-i pehnâ-veri

12 Bî-nevâ merd-i ġarîb olsañ bulunmaz âşinâ
Olmadıḳça baḫt bir merd-i ġarîbiñ yâveri

13 Bî-kes olsañ redd idüp ḥâliñden itmezler su’âl
Mâlik olsañ dirler ammâ ḳanda varsañ gel berî

14 Sâ’ili âzâr iderler anı bilmezler mi kim
Her dil-âzârıñ yine âzâr-ı dildir keyferi

15 Nergis-i bîmâr-veş raḥm eylemezler yaşıña
Olsa cûy-ı giryeniñ iki gözüñ nîlûferi

[163]

16 Bâġa varsañ derd-mendâna olur her lâle dâġ
Şekl-i ṭâs-ı âteşîndir saña verd-i aḥmeri

17 Ṭâli‘-i vârûn ile fikr-i kenâr itseñ eger
Duḫter-i baḫtıñ olur zâl-i sipihriñ ḫâheri

18 Da‘vet itseñ bezmiñe efsûn-ı naḳdiñ olmasa
Ṭavḳ-ı teshîriñde saña ġûl olur her bir perî

19 Ḫaste olsañ ṣorsa ḥâliñ bir ḳerem-ver ḥâsidiñ
Ṭaşt-ı faṣṣâd ola çeşmi her müje bir nişteri

20 Ḫande itseñ bengîdir dirler gülerler aġlasañ
Sâkit olsañ ẕikr iderler saña bir ṣûret-gerî

21 Derdiñi yansañ yine dirler ḳabâḥat sendedir
Dâġlar yaḳsa enârıñ kendüdendir aḫkeri

22 Râst-gû olsañ ġalaṭ-fehmân-ı bezm-i i'tirâż
Üstüñe eyler ḥavâle bir mu'ârıż kâferi

23 Bezle-senc olsañ seni îmâ ile eyler meẕâḳ
Meclisiñ dânâ-reviş nâdân-ı yâve-güsteri

24 Muḍḥik olsañ ḳadriñi pâ-mâl ider 'ırżıñ gibi
Muḍḥikiñ ṣaff-ı ni'âl olur maḳâm-ı ber-teri

25 Ḳıṣṣa-ḫân olsañ olur dâ'im sözüñ lâf u güẕâf
Ḳıṣṣa-ḫânıñ derd-i serdir hep dürûġ-ı bî-feri

26 Ḫâne-berdûş olsañ adıñ der-be-derdir dem-be-dem
Devr-i ebvâb-ı edânîde gezersiñ serserî

27 Mîhmân olsañ çekilmez imtinân-ı mîzbân
Maḥv olurdı ḥaml-i minnet çekse çarḫ-ı çenberî

28 Mîzbân olsañ eger ṭoymaz dü-çeşm-i mîhmân
Mâ-ḥażar itseñ aña ḫûn-ı dil ü eşk-i teri

29 Ehl-i sûḳ olsañ dimişler ehl-i sûḳa ehl-i nâr
Geh yanar gâhî yaḳarsıñ gelmez olur müşterî

[164]

30 Mültezim olsañ re'âyânıñ olur ḥâli tebâh
Saña serden-geçdi ol dirler olursuñ 'askerî

31 Ḫoş-nüvîs olsañ muḥaḳḳaḳ nüsḫa ta'lîḳ ideler
Ḫaṭṭ-ı Yâḳût ile reyḥânıñ olursuñ hem-seri

32 Şâ'ir olsañ ḳıymetiñ bir pîle-verden pestdir
Rişte-i taḥḳîḳa da çekseñ eger şi'r-i terî

33 Sa'y ider ḥâsid kemâlâtıñda noḳṣân bulmaġa
'Âlemiñ olsañ eger 'allâme-i dâniş-veri

34 'Âşıḳ olsañ dîde-i ümmîdiñe bîm-i raḳîb
Tûtiyâ eyler ġubâr-ı âsitân-ı dilberi

35 'Arż iderken rûy-ı zerdiñ serdî-i nuṭḳ-ı ḥasûd
Âhen eyler ḳalb-i nerm-i dilber-i sîmîn-beri

36 Bâde-nûş olsañ eliñde olmasa zer gül gibi
Mey-fürûşuñ dâġ-ı ḥasretdir saña her sâġarı

37 Sâḳî-i meclis virince bir ayaġı destiñe
Varıñı bulsa olur 'aḳlıñ gibi ayaḳ deri

38 Sâlik olsañ mürşid-i kâmil ḳıyâs itdikleriñ
Kendi noḳṣânın daḫi bilmekde 'âciz ekşerî

39 Ḳuṭb-ı devrâna mürîd olsañ saña itse naẓar
Her gören dir üstine döndi görince bir ḫarı

40 Vâ'iẓ olsañ daḫl iderler cem' olup ehl-i hevâ
Diñlemezler nehy-i ma'rûf ile emr-i münkeri

41 Münkiriñ yanında nâmıñ mülḥid ü zındîḳdir
Ḥalḳa-i ẕikr içre olsañ feyż-i Ḥaḳḳ'ıñ maẓharı

42 Münkir-i ehl-i ṭarîḳ olsañ eger zerḳ u riyâ
'Âlemiñ eyler seni sâlûs u dûn u ebteri

43 Şıḥne olsañ düzd ü medyûnı ḳalursuñ farḳdan
Düzd ü medyûnuñ yekûn olmaz ḥuṣûṣ-ı defteri

[165]

44 Muḥtesib olsañ eger erbâb-ı sûḳuñ dâ'imâ
Keffe-i mîzâna ṣıġmaz pîş ü kem ḫayr u şeri

45 Nâ'ib ü ḳâḍî olup icrâ-yı aḥkâm eyleseñ
Rüşvet almazsañ eger dirler riyâdır işleri

46 Söyleseñ gûş eylemezler söylemezseñ derd olur
Olmasun kimse bu derdiñ ḫaste-ḥâl-i pisteri

47 Mekr ü keydinden dil-i zârıñ ḫalâṣa ey Naẓîm
Muḫliṣ itdim şer'-i pâk-i Ḥażret-i Peyġamber'i

48 Şâri'-i yektâ ki ḥâlâ yerde gökde ḳalmadı
Olmasa ins ü melekde bende-i fermân-beri

49 Ṣıdḳ u 'adl ü ḥilm ü 'ilm-i ẕâtına itmiş güvâh
Ḥaḳ Ebû-bekr ü 'Ömer 'Oṣmân 'Aliyy-i Ḥayderi

50 Gûne gûne vaṣf-ı ẕâtında terennüm-rîz olup
Bezm-i naẓmıñ böyle âġâz eylesün râmiş-geri

51 Şeh-süvâr-ı mülk-i ġaybu'l-ġayb kim olmuş ezel
Bend-i fitrâkinde kevnin iki ṣayd-ı lâġarı

52 Mesned-ârâ-yı le-'amrük tâc-dâr-ı ıṣṭıfâ
Lî-ma'allâh taḫtınıñ sulṭân-ı levlâk-efseri

53 Server-i cem'-i rüsul serdâr-ı ṣaff-ı enbiyâ
Kim anıñdır hem risâlet hem nübüvvet kişveri

54 Ḫusrev-i kürsî-nişîn şâhen-şeh-i refref-serîr
Bâr-gâhı 'arş-ı a'lâdır melâ'ik leşkeri

55 Vâṣıl-ı bezm-i ezel hâdî-i ḳurb-ı Lem-yezel
Ḳâfile-sâlâr-ı mürsel enbiyânıñ rehberi

56 Menba‘-ı cûd u mürüvvet genc-i luṭf u mekrümet
Dür-i deryâ-yı şefâ‘at kân-ı afvıñ gevheri

57 Gülbün-i gülzâr-ı mâ-evḥâ gül-i şümme-denâ
Ḳâbe Ḳavseyn ile ev-ednâ riyâżında berî

58 Aḥmed-i mürsel ḥabîb-i Ḥaḳ Muḥammed Muṣṭafâ
Faḫr-ı ‘âlem ‘âlem-i hejdeh-hezârıñ mefḫarı

[166]

59 Ol ḫudâvend-i ḫudâvendân ki ednâ bendesi
Ḫâdim itmez bezm-i istiġnâsına İskender'i

60 Ol ḫidîv-i dâd-ger kim ‘âlem-i inṣâfda
‘Adli zencîre çeker Nûşîrvân u Sencer'i

61 Ol ḳader-ḳudret k i fermân itse çevgân-ı ḳażâ
Gûy-ı gerdân eyleye farḳ-ı Ḳubâd u Ḳayṣeri

62 Ol şehiñ ber-âsumândır ḫayme-i iclâli kim
Mehçesi mâh u ṭınâb-ı oldı ḫaṭṭ-ı miḥveri

63 Ol şehiñ kemter sipâh-ı rezminiñ rûz-ı meṣâf
Mâh-ı nev şemşîridir mihr-i münevver miġferi

64 Olsa lâyıḳdır ‘uṭârid ṣebt içün evṣâfını
Vaṣf olurken ol sipihr-i ‘izzetiñ sa‘d-aḫteri

65 Dûd şeb la‘li şafaḳ ḫâme şihâb encüm nuḳaṭ
Ṣubḥ kâġıd mihr mühre mâh-ı enver miḥberi

66 Oldı naḳd-i cân-be-kef ol mâh-ı bedriñ mihrine
Gökde mirrîḫ u züḥal zühre ‘uṭârid müşterî

67 Kuḥlı mâ-zâġa'l-baṣarla ol ḫuceste-manẓarıñ
Nergis-i mekḥûli ḥayrân itdi çeşm-i ‘abheri

68 Reng ü bûy-ı ‘ârıżından lâlede dâġ-ı neşâṭ
Şebnem-i baġ-ı ruḫından sebz-i ter verd-i ṭarî

69 Hâşimî ḫâl-i ‘abîr-âlûdınıñ sevdâsıdır
Nâfesinden ḫûn ider tekrâr müşg-i ezferî

70 Şemme-i ḫâk-i reh-i dergâh-ı müşg-efşânıdır
Eyleyen ḫoş-bû dem-â-dem dûd-ı ‘ûd u ‘anberi

71 Mescid-i Aḳṣâ-yı maḳṣûduñ İmâm-ı A‘ẓamı
Câmi‘-i esrâr u ‘irfânıñ ḫaṭîb-i minberi

72 Ḳadr ü ‘izzetde kirâm-ı enbiyânıñ ekremi
Câh u rif‘atde kibâr-ı mürselîniñ ekberi

[167]

73 Mülk-i taḥḳîḳiñ mu‘allâ-pâye ‘âlî mesnedi
Ṣadr-ı ‘irfânıñ hümâ-sâye hümâyûn-manẓarı

74 Nesr-i ṭâ’ir ârzû-mend-i kemend-i ḥasreti
Beste-i fitrâk-i sevdâsı ġazâl-i ḫâverî

75 Cûd-ı ṭab‘ından seḫâ-yı Ḥâtem-i Ṭay münfa‘il
Luṭf-ı destinden ḫacil dâ’im ‘aṭâ-yı Ca‘ferî

76 ‘İllet-i ‘acz ü ḳuṣûr ile perîşân nüsḫadır
Gevher-i dendânı naẓminda Ṣıḥâḥ-ı Cevherî

77 Şerḥ-i vaṣfında luġât-ı medḥine ḥayrân olup
Beste-dem bir yıldızı düşmüş gedâdır Aḫterî

78 Mihribân-ı ḥâl-i düşvâr-ı ‘uṣât-ı rüstaḫîz
‘Âcizân-ı rûz-ı ḥaşrıñ müşfiḳ-i raḥm-âveri

79 Baḥr-ı ‘ummân-ı celâlinde vaḳârı fülkiniñ
Ḥilmi olmuş bâd-bân temkîn-i ẓâtı lengeri

80 Ḳâmeti ḫum-geşte elde kâse-i deryûzesi
Sâ’il-i dergâhı itmiş pîr-i çarḫ-ı aḫdarı

81 Mâlik-i mülk-i Süleymân'dır gedâ-yı kûyı kim
Ṭa‘n ider yâḳût-ı mihre gevher-i engüşteri

82 Ṣanma eflâk ordu-yı ‘azminde âteşler yaḳup
Ḳaldı andan tûde tûde câ-be-câ ḫâkisteri

83 Mihr ile meh iki aḫter âsumân-ı pür-nücûm
‘Ûd-ı sûz-ı bezminiñ ednâ müşebbek micmeri

84 Nîm-ten çıḳmaz ḫaḳîr-i dergelı-i iḥsânına
Aṭlas-ı çarḫıñ nümâyândır ḫuṣûṣâ ülkeri

85 Ḥükm-i ‘adli ḥaḳḳ-ı cîrânı ri‘âyet itdirir
Hem-civâr itse eger cîrâna bir şîr-i neri

86 Meclis-i ḥıfẓında ol çeşm-i çerâġ-ı rûzgâr
Şem‘a ser-pûş eyleye dâmân-ı bâd-ı ṣarṣarı

87 Mihr ü meh fülke nücûm evtâd-ı zer cevzâ ṭınâb
Ordu-yı iclâliniñ çarḫ-ı felek bir çâderi

[168]

88 Pây-ı esb-i ‘azminiñ bâl-i hümâ ferş-i rehi
Farḳ-ı raḫş-ı rezminiñ nuṣret hümâyûn şehperi

89 Râyet-i manṣûrınıñ "İnnâ Fetaḥnâ" şuḳḳası
Tîġınıñ zâġı ẓafer "Naṣrun Minallâh" cevheri

90 Bir ża‘îfe taḳviyet-baḫş olsa hengâm-ı neberd
Eyleye behrâm u keyvânı hirâsân ḫançeri

91 Düşmen-i şer'i nola geçse ḳılıçdan ḥaşre dek
Menhel-i şemşîridir cân-ı 'aḏûnuñ mi'beri

92 Merḥamet-güster-şehâ sulṭân-ı şefḳat-dergehâ
Ey şefâ'atle iden ḫurrem 'uṣât-ı maḥşeri

93 Sen o iki 'âlemiñ bir dânesisin kim ezel
Şibh-i ẕâtıñda 'aḳîm oldı dü-kevniñ mâderi

94 Böyle gûn-â-gûn ṣudûr itmezdi eşyâ ġaybdan
Olmasaydı ẕâtıñ ey ṣadr-ı dü-'âlem maṣdarı

95 İştiyâḳ-ı sidre-i ḳadriñle ṭûbâ ser-nigûn
Eylemiş pâ-der-gil-i ḥayret o ḳâmet-'ar'arı

96 Pertev-i şem'-i ruḫuñ pervânesi şems ü ḳamer
Zühre-i zehrâ o şem'iñ ġarḳ-ı nûr-ı ezheri

97 Râyet-efrâz-ı ẓafersin kim sipâh-i rezminiñ
Her biri olmuş cihânıñ ṣaf-şikâf u ṣaf-deri

98 Ey Ḥabîb-i Kibriyâ kân-ı keremsiñ 'afv ḳıl
Şevḳ-i evṣâfıñ dil-i küstâḫımı itdi cerî

99 Nâvdân-ı ravża-i na'tıñ olup kilk-i terim
Cennet-i vaṣfıñda icrâ itdi âb-ı kevṣeri

100 Oldı vaṣf-ı gîsuvânıñda sevâd-ı şi'rimiñ
Rişte-i müşgîn-i zülf-i ḥûr târ-ı mıṣtarı

101 Ṭab'ımı feyż-i nu'ûtuñ eyledi Ḥassân-ı Rûm
Ḥamdü-lillâh şâ'irân-ı dehriñ oldum eş'arı

[169]

102 Dem-be-dem ḳand-i lebiñ yâdın mükerrer eyleyüp
Birbirine eylerim âġişte şîr ü şekkeri

103 Şevḳ-i na'tıñla olur mülk-i süḫanda nâm-zed
Şâhid-i ma'nâya elfâẓ-ı beyânırn duḫteri

104 Burḳa'-ı ḥüsn-i beyân ile 'arûs-ı fikrimiñ
Mükḫili ḫâmem sevâd-ı saṭr-ı naẓmım mi'ceri

105 Ḥaydar-ı Kerrâr-ı naẓmım Ẕü'l-feḳârım kilk-i ter
Düldül-i endîşemiñ ḥüsn-i edâdır Ḳanber'i

106 Gevher-i feyżiyle bir gencînedir ṭab'ım anıñ
Tiġı şemşîr-i zebânım çûb-ı ḫâmem ejderi

107 Fikr-i bârîkim taṣavvurdan müberrâdır benim
Bir heyûlâdır hemân Naḳş-ı Ḫayâl-i Âzerî

108 Şi'rimiñ her beyti oldı ḥulle-i ta'bîr ile
Cennet-i endîşemiñ maḥbûb-ı ḥavrâ-peykeri

109 Murġ-ı dest-âmûz-ı ḫâmem cilve-i nâz eylese
Ṣad-ḫacâletle giderdi kendüden kebk-i derî

110 Bâġ-ı 'ibretdir ḳaṣîdem mîve-çînâna ṣalâ
Ṣâḫ-ber-ṣâḫ-ı ḥikemdir her nihâl-i nev-beri

111 Söz tamâm oldı ḫulûṣ-ı tâm ile gel ey Naẓîm
El açup başla niyâza vaḳtidir şimden-geri

112 Tâ ki her bir kec-külâh-ı naḫvetiñ mânend-i şem'
Şu'le-i cân-sûz ola farḳında iklîl-i zeri

113 Rûz u şeb sönsün çerâġ-ı baḫtı ḫaşm-ı şer'iniñ
Dehriñ olduḳça fürûzân mihr ü mâh-ı enveri

114 Rûḥına manẓûm u menşûr ola envâ'-ı ṣılât
Naẓm u neşriñ her ṣalât olduḳça zîb ü zîveri

Velehû Rubâ'î Na't

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlün Fa')
(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûl)

1 'Uşşâḳ seniñ yoluña ḳurbân olsun
Baḳdıḳça saña dîdeleri ḳan olsun
Âyînede timṡâliñe cânâ naẓar it
Sen 'aksiñe 'aksiñ saña ḥayrân olsun

[170] Na't-ı Şerîf-i Dîger

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Ey dü-'âlem varaḳ-ı ḥaşmetine ḥalḳa-i mîm
Âferîniş raḳam-ı cûdına bir noḳṭa-i cîm

2 Mihr-i gerdûn-ı ledün mâh-ı sipihr-i 'irfân
Ki degil vâḳıf-ı mâhiyyeti ehl-i tencîm

3 Ḫâce-i faẓl u kemâlât ki olmuş ezelî
Mekteb-i 'ilmine kevneyn iki levḥ-i ta'lîm

4 Şeh-i dânâ ki şifâ-ḫâne-i iclâlinde
Ṭab'-ı iḳbâl ṣaḥîḥ ü dil-i idbâr saḳîm

5 'Ârif-i sırr-ı serâ-perde-i ḫâṣ-ı lâ-reyb
Maḥrem-i bezm-i yaḳîn ḳurb-ı İlâhîde nedîm

6 Ḳâbe Ḳavseyn-erîke şeh-i ṣâḥib-mi'rac
Lî-ma'allâh-ḥarem ḫusrev-i levlâk-ḥarîm

7 Şuḳḳa-perdâz-ı nübüvvet 'alem-efrâz-ı rüsul
Dâver-i şümme denâ-taḫt ü le-'amrük-dîhîm

8 Aḥmed-i mürsel o maḥbûb-ı İlâhî ki anıñ
Mâdiḥi Ḥażret-i Ḥaḳ maḥmideti naṣṣ-ı kerîm

9 O şehiñ ṣubḥ u mesâ itmede ervâḥ-ı kirâm
Ḫâk-i dergâhına fersûde cebîn-i tekrîm

10 O şehiñ mâ-ḥażar-ı cûdın iḥâṭa idemez
Süfre-i ni'metine rûy-ı zemîn olsa edîm

11 Ka'be-i câh-ı celâlinde o faḫr-ı rüsulüñ
Mu'tekif cân-ı Simâ'îl ü dil-i İbrâhîm

12 Genc-i pür-gevher-i esrâr u ṭılısm-ı ḥikemiñ
İdemez şerḥ ṣıfâtın ne mühendis ne ḥakîm

13 Enbiyâ vü rüsule ol şeref-i mevcûdât
Kevne âḫirde gelüp ẓâtı olundı taḳdîm

14 Şerbet-i la'l-i revân-baḫşına leb-teşne Mesîḥ
Mu'ciz-i nuṭḳ-ı dil-âvîzine dil-beste Kelîm

15 Selsebîl-i çemen-i ravżası âb-ı kevṣer
Cedvel-i bâġçe-i kûyı ṭahûr u tesnîm

16 Dil-figâr-ı ḫıdem-i dergehi ḥûr u ġılmân
Şerm-sâr-ı ḥarem-i ravżası gülzâr-ı na'îm

17 Gülşen-i ravża-i cûd u keremi heşt-behişt
Şu'le-i külḫan-ı ḳahr u ġażabı heft-caḥîm

18 Şeb-nem-i luṭfı niṣâr olsa zemîn-i ye'se
Gül-i ümmîdi vire her ser-i ḫâr u ḫasa bîm

19 Şerer-i nâ'ire-i ḳahrı ma'âẕallâh eger
Âb-ı ḥayvâna eṣer itse olur mâ-i ḥamîm

20 Ḫâk-i pây ruḫ-ı tekrîme maḳâm-ı rû-mâl
Âsitânı leb-i ta'ẓîme maḥall-i telṣîm

21 Sâ'il-i dergehine 'abd-i kemer-beste mülûk
Bende-i bendesidir pâdişeh-i heft-iḳlîm

22 Râyet-i 'izzetine ẕeyl-i zer-efşân ḫurşîd
'Alem-i rif'atine cirm-i ḳamer mehçe-i sîm

23 Eblaḳ-ı 'azmine tevfîḳ-i İlâhî perçem
Tevsen-i rezmine şehbâl-i ẓafer 'avn-i ḥaḳîm

24 Çeşm-i Ḥaḳ-bînin iden nergis-i bâġ-ı mâ-zâġ
Gül-i ruḫsâresini eyledi ḫandân u besîm

25 Ẓıll-i şer'ine ḫużûr itmededir mevcûdât
Nola Ḥaḳ sâyesini mişli gibi itse 'adîm

26 Olur emriyle siyâset-geh-i nehyinde ḳażâ
İmtişâl itmeyene şer'ine tîġ u dü-nîm

27 Dâḫil-i maḥkeme-i 'afvı seḥer-gâh-ı ḥisâb
Ne ḳadar cürm ü ḫaṭâ itse olunmaz tecrîm

28 Terbiyet-kerde-i ḫulḳ-ı ḥaseni olsa ṭıbâ'
Ḥüsn-i aḫlâḳa mübeddel ola ef'âl-i ẕemîm

[171]

29 İtmede kâm-ı dil-i 'âlemiyâṇı ta'ṭîr
İdeli bâd-ı şimâl-i ḥaremi neşr-i şemîm

30 Bûy-ı ezhâr-ı nu'ûtı nola cân-baḫş olsa
Dem-i Rûḥu'l-ḳudüs oldı o çemen-zâr-ı nesîm

31 Oldı her ḥarfi girih-bend-i zebân-ı ta'bîr
İdemez nâṭıḳa evṣâf-ı ṣıfâtın tefhîm

32 Nola vaṣṣâfına meyl itse hümâ mâ'il olur
Üstüḫân her ne ḳadar olsa gelû-gîr-i remîm

33 Devr-i ḥıfẓında ser-i mûyı daḫi olmaya ter
Ṣalsa bir bî-kesi girdâb-ı fenâ üzre Kelîm

34 Cem'-i aṣḥâba olup şem'-i hidâyet leme'ân
Çâr-yâr oldı o cem' içre vefâ-dâr-ı ḳadîm

35 O çehârıñ biridir Ḥażret-i Ṣıddîḳ-i 'atîḳ
Yâr-ı ġârı olup eylerdi o şâhı ta'ẓîm

36 Biri de Ḥażret-i Fârûḳ-ı 'adâlet-güster
Ki anıñ sâyesine uġrayamaz dîv-i racîm

37 Biri de câmi'-i Ḳur'ân-ı mübîn Ẕi'n-nûreyn
Menba'-ı ḥilm ü ḥayâ Ḥażret-i 'Oṣmân-ı ḥalîm

38 Biri anıñ Esedullâh 'Alî'dir ki henüz
Ẕü'l-feḳârın ele aldıḳça olur ḫaṣm dü-nîm

39 Bâ-ḫuṣûṣ o iki şehzâde Ḥasan ile Ḥüseyn
Birisi rûḥ-ı muṣavver birisi nûr-ı cesîm

40 Gördiler her biri biñ cevr ü cefâ düşmenden
Çekdiler her biri bu ġam-gedede renc ü elîm

41 Buldılar ḳurb-ı İlâhî'de 'uluvv-i derecât
Oldılar her birisi nâ'il-i ṣad-ecr-i 'aẓîm

42 İki 'âlemde olur maẓhar-ı ḳahr-ı Ḳahhâr
Ola düşmenleriniñ cânına Allâh ġarîm

43 'Arş-ı dergâh-şehâ ḫusrev-i ḳudsî-sipehâ
Ey 'uṣâta sebeb-i maġfiret-i Rabb-i Raḥîm

44 Sen o memdûḥ-ı Ḫudâ Faḫr-ı dü-'âlemsin kim
Olsa ḫalḳ-ı dü-cihân nâdire-sencân u fehîm

45 Fihris-i vaṣfıñı şerḥ itmeyeler eyleseler
Ḥaşre dek levḥ-i şuhûr ile sinîne terḳîm

46 Ḥamdülillâh ḳalemim raḳḳ-ı beyân üzre yine
Ḥilye-i na'tıñı bir gûne daḫi oldı resîm

47 Gülşen-i vaṣf-ı cemîliñde olup zemzeme-sâz
Eyledi bu ġazeli bülbül-i ṭab'ım taḳsîm

48 Dem-i ḫılḳatde daḫi eylemiş ey dürr-i yetîm
Mâder-i dehri Ḫudâ şibh ü naẓîrinde 'aḳîm

49 Yazmamışdı rüsulüñ nâmını ḥakkâk-ı ezel
Seni ḫalḳ itmiş iken mühr-i nübüvvetle vesîm

50 Gevher-i ẓâtıñı vaṣf eyleyemez cevher-i kül
Rütbe-i ḳadriñi ancaḳ yine Allâh 'alîm

51 Câmi'-i şer'iñe ey ḳıble-i ḥâcât-ı ümem
'Arş-ı Ḥaḳ gibi ne ta'mîr gerek ne termîm

52 Müddet-i ẓât-ı güzîniñle bulup şer' ḳıvâm
Ḳuvvet-i şer'-i metîniñle ḳavî dîn-i ḳavîm

53 Nâ'il-i luṭfuñ olup rütbe-i a'lâda saḫî
Maẓhar-ı ḳahrıñ olup pâye-i esfelde le'îm

54 Ḥâşe-lillâh keremiñden ola maḥrûm seniñ
'Afvıña şefḳatiñe ḳalmış iken 'abd-i eşîm

55 Levḥ-i 'işyânımı 'afvıñ nola ṭûmâr itse
Köhne oldukça oḳunmaz ṣafaḥât-ı taḳvîm

56 Ben de bir sâ'iliñim redd ile maḥrûm itme
Ey iden ümmetini nâ'il-i elṭâf-ı 'amîm

57 Umaram ey güher-i kân-ı kerem luṭfuñdan
Lâyıḳ-ı silk-i ḳabûlüñ ola bu dürr-i Naẓîm

[172]

58 Söz tamâm oldı gel ey Hindu-yı kilk-i dü-zebân
Raṭb u yâbis kelimât ile yeter olma raġîm

59 Geldi hengâm-ı du'â başla niyâza demidir
Yetişür 'arż-ı maḳâl eylediñ ey ṭab'-ı selîm

60 Tâ ki na't-ı şeh-i kevneyni edâya şeb ü rûz
İdeler ehl-i süḫan cân ile dilden taṣmîm

61 Ola ḫalḳ-ı dü-cihânıñ nefesinden efzûn
Ravża-i pâkine envâ'-ı dürûd u teslîm

62 Ḫayr ola ümmetiniñ ḥâli bi-ḥaḳḳ-ı Yâsîn
Ḳalmaya heftesine ḫaṣmı bi-sırr-ı Ḥâ Mîm

63 Ümmeti cennet-i a'lâda maḳâm itdikçe
Düşmen-i câhı ola çâh-ı cehennemde muḳîm

Müseddes

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Dün vâlih eyledi beni bir şûḫ-ı şeh-levend
Kim çeşmi sâḥir idi nigâhı füsûn-pesend
Ruḫsârı üzre zülfin idüp deste deste bend
Her târın itdi cân u dile ḫalḳa-i kemend
Bağlandı dil görüp ne resendir didim didi
Zencîr-bend-i şîr-i jiyânıñ durur seniñ

2 Mestâne bezm-i meyde idüp kec külâhını
Süzmüş şarâb-ı nâz ile çeşm-i siyâhını
Gösterdi gîsuvânı diliñ dâm-gâhını
'Arż itdi cân-ı zâra zenaḫdânı çâlını
Ey şâh-ı ḥüsn bu ne zeḳandır didim didi
Ârâm-gâh-ı rûḥ-ı revânıñ durur seniñ

3 Ol dem ki oldı ḫaṭṭ-ı ruḫ-ı pâki âşikâr
Gülzâr-ı ḥüsnin itdi ser-â-pâ benefşe-zâr
Tekrâr eyledi beni mecnûn o nev-bahâr
Âḫir miṣâl-i cevri olup zâr u bî-ḳarâr
Bâġ-ı ruḫuñda bu ne çemendir didim didi
Maḥṣûl-i çeşm-i eşk-feşânıñ durur seniñ

4 Ol mâh 'arż idüp yine mihr-i cemâlini
Żerrât-ı 'aşḳıñ itdi perîşân ḥâlini
Bulmuş tamâm ḥüsn ü melâḥat kemâlini
Seyr eyledikde ḫalḳa-i zülfüñde ḫâlini
Bu nâfe içre müşg-i Ḫutendir didim didi
Dâm-ı cünûnda dâne-i ḫâliñ durur seniñ

5 Dem-sâz olup o dilber-i ḥâżır-cevâb ile
Oldum nedîm-i meclisi ṣad pîç ü tâb ile
Mestâne bezm-i bâdede keyf-i şarâb ile
Ol mest-i nâz-pervere şerm ü ḥicâb ile
Ḫarf-i vaṣıl ne gûne süḫandır didim didi
Şâm u seḥerde vird-i zebâṇıñ durur seniñ

6 Bildim egerçi rişte-i cândır miyânıñı
Bir nesne yoḳ ki beñzedem ammâ dehânını
[173] Çîn-i 'itâb ile göricek ebruvânını
Levḥ-i diliñ muḳaddem idüp imtiḥânını
Ebrûlarıñda bu ne şikendir didim didi
Meşḳ-i cünûnda iki kemâliñ durur seniñ

7 Vaṣf-ı ḫaṭ-ı ‘izârın idüp başḳa bir kitâb
Her ṣafḥa oldı bir ṣanem-i ‘anberîn-niḳâb
Dendânı midḥatinde virüp naẓma âb u tâb
İtdim niṣâr'la‘line bir lücce dürr-i nâb
Ṭab‘ım meger ki dürr-i ‘Aden'dir didim didi
Ḥaḳḳâ Naẓîm genc-i nihânıñ durur seniñ

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Müşg-i Çîn yazdım yañıldım neyleyim ḳıldım ḫaṭâ
Ey ġazâl-i nâzenîn yazmaz yañılmaz bir Ḫudâ

2 Rûzgâr ile olur pâ-mâl ḥüsnüñ ‘âḳıbet
Dîde-i ḫurşîde kuḥl u çeşm-i mâha tûtiyâ

3 Câmi‘-i ḥüsnüñde ol miḥrâb-ı ebrûyı gören
Eyleyüp tekbîr imâm-ı ‘aşḳa eyler iḳtidâ

4 Mû degildir giryeden Ya‘ḳûb-ı dîde pîr olup
Düşdi hecriñle ‘aṣâya ey şeh-i Yûsuf-liḳâ

5 Zerd idüp ruḫsârını lâ-büd işin altun ider
Oldı gûyâ ‘âşıḳa mihr-i maḥabbet kîmyâ

6 Seyr idüp dünyâyı İskender gibi nûş eyleyen
Câm-ı Cem'dir var ise âyîne-i ‘âlem-nümâ

7 Nîm-ruḫdur ṣanma taṣvîrin gören yâriñ Naẓîm
Ṣûretâ yüz döndürür baḳsañ o şûḫ-ı bî-vefâ

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Cemâl-i bâ-kemâli çeşmime taṣvîr ider meh-tâb
Nüvîd-i rü'yet-i dîdârını tebşîr ider meh-tâb

2 Nola sînemde mihriñ tâ ḳıyâmet olsa tâb-endâz
Çerâġın ṣubḥ-gâh-ı ḥaşre dek tenvîr ider meh-tâb

3 Şererler ẓâhir oldı ṣanma encümdür sipihr üzre
Ṭutup çarḫa hilâli ṣayḳal-ı şemşîr ider meh-tâb

[174]

4 Felek inbîḳ-i mînâdır görüp encüm ḳıyâs itme
Gül-i mihriñ gülâbın almaġa taḳṭîr ider meh-tâb

5 Şafaḳ nâzende sîmâb-ı nücûmı eyleyüp ta'ṣîr
Zer-i ḫurşîd-i 'âlem-tâb içün iksîr ider meh-tâb

6 Degil encüm debistân-ı felek eṭfâline her şeb
Meṭâli' dersini meş'al yaḳup tefsîr ider meh-tâb

7 Sevâd-ı levḥ-i ḥüsni ḳıl temâşâ kilk-i 'ibretle
Dem-â-dem ser-güzeşt-i 'âlemi taḥrîr ider meh-tâb

8 Naẓîm âfâḳı ṭutduñ gün gibi âṣâr-ı ṭab'ıñla
Fürûġ-ı ṭal'atıñ ḥaḳḳâ ki 'âlem-gîr ider meh-tâb

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Ḫançer kemer-i yâre münâsib o bel ince
Ḫançer kemerince kemeri ince belince

2 Dâmânı girîbânı gibi oldı gülüñ çâk
Bu bâġ-ı ḫazân-dîde-i pür-ḫâra gelince

3 Lâ-büd varılur bâġçe-i kûyına yâriñ
Pûyân u devân bâd-ı ṣabâ gibi yelince

4 Ḳaddini ider cây-geh-i sa'yde çevgân
Gûy-ı emeli merd murâd üzre çelince

5 Oldı güher-i naẓmı Naẓîm'iñ yine pür-silk
Sa'y itdi velî mısḳab-ı endîşe delince

Naẓîre-i Sâmî

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Şemşîrini ṭaḳınca ne ḫoşdur o bel ince
Şemşîri niṭâḳınca niṭâḳ ince belince

2 Külhsâr-ı maḥabbetdeki râh ince bel ince
Bâr-ı ġam-ı hicrân çekilür mi cebelince

3 Ḥayfâ ki 'arûs-ı tütüḳ-ârâ-yı ümîdim
Âġûş-ı dile mûy-ı sefîd oldı gelince

4 Pür-ra'şe gerek dil vasaṭ-ı ḫavf u recâda
Çün ḳıble-nümâ dergelı-i Ḥaḳḳ'a yönelince

5 Vâbestedir ey dil düzele nâḫun-ı kârıñ
Şîrâze-i mecmû'a-i maṭlab düzelince

6 Naẓmı yine Sâmî'niñ olur raġbete şâyân
Olmazsa da ey ḫâme Naẓîm'iñ ġazelince

Velehû Naẓîm

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün)

1 Ey ledün mektebiniñ ḫâce-i ümmî-laḳabı
Enbiyâ vü rüsulüñ zîver-i tesbîḥ-i lebî

2 Seyyid-i 'âlem ü âdem sened-i mevcûdât
Mesned-i her-dü-serânıñ şeh-i vâlâ-ḥasebi

3 Eşref-i ḫalḳ-ı cihân pâdişeh-i kevn ü mekân
Taḫt-gâh-ı şerefiñ ḫusrev-i 'âlî-nesebi

4 Şeh-i ṭâhir-neseb ü ḫusrev-i pâkîze-ḥaseb
Hâşimî hem Medenî hem Ḳureşî hem 'Arabî

[175]

5 Saḫî-i rûḥ-ı mücerred deheni cevher-i ferd
Kân-ı kevniñ güher-i mâ-ḥaṣal-ı müntaḫabı

6 Ḥaḳ risâletle nübüvvetle vücûdın itmiş
Hâdî-i cem'-i rüsul râh-ber-i fevc-i nebî

7 Âferîniş yüziniñ ṣuyına ḫalḳ olmuşdur
Raḥmet-i 'âlemiyândır o dü-'âlem sebebi

8 Rîzesiniñ ḫarem-i 'izzetini cevher-i kül
Biñ ḥicâb ile ide gevher-i tâc-ı edebi

9 Ḫâdim-i ḫalḳa-be-gûş-ı deri sâdât-ı kirâm
Bende-i bâr-geh-i cûdı hezârân çelebi

10 Sa'y idüp cân u dili cânı teḳaddüm eyler
Ka'be-i kûyı ṭavâfında miṣâl-i Recebî

11 Eylemiş da'vetiniñ ḳabża-i tesḫîrine râm
Rûm u Hind ü 'Acem'i Mıṣr ile Şâm u Ḥaleb'i

12 Neyyir-i burc-ı ezel Aḥmed-i mürsel ki anıñ
Mihriniñ lerze virür zerreye şûr u şeġabı

13 Dem-i Rûḥu'l-ḳudüs olsa o şehiñ lâyıḳdır
Maṭbaḫ-ı 'izzetiniñ şu'le-fürûz-ı ḥaṭabı

14 Bâġ-ı câhında ṣüreyyâ o sa'âdet çemeniñ
Ṭârem-i rif'atiniñ ḫûşe gedâ-yı 'inebi

15 O şehiñ yazmaġa ṭuġrâ-yı berât-ı na'tın
Kâtib-i çarḫıñ olursa ne var efzûn ṭalebi

16 Dûd şeb sürḫ şafaḳ ḫâme şihâb encüm rîg
Miḥbere mâh felekler ṣafaḥât-ı ḥaşebi

17 Ders-i vaṣfında olup mu'terif-i 'acz ü ḳuṣûr
'Aḳl-ı evvel de ola metn-i ṣenâsında ġabî

18 'Arşdan mertebe-i ḳudreti ber-ter idügin
Fehm ider 'âḳil ü dânâ gibi mecnûn u ṣabî

19 Bu ḳadar kevkebe-i rif'at-i câh ile züḥal
Ḳulle-i mihriniñ ednâ Ḥabeşî bir 'Arabı

20 Üstüḫânında nihândır eṣeri eyleyeli
Leẕẕet-i şehd-i ġamı çâk-i derûn-ı ruṭabı

21 Her ża'îf ümmeti a'dâya unutdurmuşdur
Ḥamle-i Seyyid-i Baṭṭâl ile ḍarb-ı Kereb'i

22 'İd ile ḳadr ola ol şâfi'-i küll-i ümemiñ
Ṣâ'im-i rûze-i derd ü ġamınıñ rûz u şebi

23 Dil-i bîmârı ‘uṣâtıñ o ṭabîb-i cânıñ
Şerbet-i ‘afvı ile zâ’il olur tâb u tebi

24 Deridir cân u dil-i zâra devâ-yı câvîd
Sûgvâr-ı ġamınıñ hep ebedîdir ṭarabı

25 İder ednâ şererinden dil-i dûzaḫ feryâd
‘Alev-efşân olıcaḳ nâr-ı celâl-i ġażabı

26 İltihâb-ı ġażab-ı dâ’ire-i ḳahrı ile
Yaḳdı eczâ-yı vücûdın kül idüp Bû-leheb'i

27 Vaṣf-ı ẕât u ṣıfatında iki dilli olanıñ
Çâk ola kilk-i siyeh-rû gibi ceyb-i ḳaṣabı

28 Gitmeyen yolına ‘uryân u faḳîr olsun hep
Çâr-meẕhebde ḥarâm ola ẕehâb u ẕehebi

29 O gün olur mı diyem kûyına rû-mâl-künân
Yâ Nebî yoluña ḳurbân ola ümmî vü ebî

30 Dergehinde ideyim ḳudretim olduḳça edâ
Dîn olan vâcib ü farż u sünen ü müstaḥabı

31 Keremiñden budur ümmîd ki bî-çâre Naẓîm
İki ‘âlemde daḫi çekmeye renc ü ta‘abı

32 Oldı küstâḫ-rev-i râh-ı süḫḫan ḫâme-i mest
Ola ma‘ẕûr umaram bu reviş-i bu'l-‘acebi

[176]

33 Tâ ola ümmetiniñ ḥabl-i metîn-i şer‘i
Zîver-i gerden-i teslîmi ṣenâ-zîb-i lebi

34 Ola âvîze-i çengâl-i ḳażâ pey-der-pey
Ser-nigûn ḫaṣm-ı girân-cân-ı ‘uḳûbet-‘aṣabı

35 Ümmeti dergeh-i vâlâsına oldukça revân
Ṣalavât ile taḥiyyât ola sâz u selebi

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Ey dü-'âlem kişt-zârı cûdınıñ bir dânesi
Çarḫ-ı aḫḍar anıñ ednâ sebze-i bîgânesi

2 Mâh-ı nev ebrûsınıñ ḫamyâze-rîz-i ḥasreti
Mihr-i enver şem'-i bezm-i ḥüsniniñ pervânesi

3 Gîsû-yı müşgîniniñ müjgân-ı Rûḥu'l-ḳudsdür
Çeşm-i âdâb ile itdikçe neẓâre şânesi

4 Gevher-i gencîne-i 'irfân ki olmuş tâ ezel
Ser-be-ser ma'mûre-i kevn ü mekân vîrânesi

5 Nâzenîn-i Ḥażret-i Mevlâ Ḥabîbullâh kim
'Aḳl-ı evveldir kemend-i 'aşḳınıñ dîvânesi

6 Sidre vü ṭûbâ vü refref añа süllem-pâyedir
Taḫt-gâh-ı ḳurb-ı Ḥaḳ'dır mesned-i şâhânesi

7 Evc-gâh-ı kibriyâdır şâh-bâz-ı 'azminiñ
Gülbün-efrûz-ı firâz-ı lâ-mekândır lânesi

8 Maḥremân-ı ṣuffe-i câlı-ı celâli ṣaḥb u âl
Çâr-yâr-ı muḥterem yârân-ı devlet-ḫânesi

9 Ḳaṣr-ı dîne oldı erkân-ı çehâr ol çâr-yâr
Tâ ḳıyâmet şer'iniñ ma'mûrdur kâşânesi

10 Enbiyâ vü mürselîniñ eşrefi hem efḍali
‘Âlem-i hejdeh-hezârıñ bî-bedel cânânesi

11 Bâde-i ‘aşḳıyla memlûdur ḫum-ı nüh-âsumân
Mihr ü mehdir baş açıḳ yalın ayaḳ mestânesi

12 Çâkeriyiz ceyb-i hestîdir ġazâl-i çeşminiñ
Sürme-i mâ-zâġla neẓẓâre-i şîrânesi

13 Ṭâḳ-ı Kisrâ-veş hezârân deyri itdi ser-nigûn
Maḳdem-i teşrîfiniñ bir ṣadme-i merdânesi

14 Mât ola manṣûbe-i Leclâc-ı ḥayretle yine
Naṭ‘-ı vaṣfında o şâhıñ at süren ferzânesi

[177]

15 Mestî-i ṣahbâ-yı vaṣfıyla nola küstâḫ isem
‘Afv olur elbette mestiñ vaż‘-ı küstâḫânesi

16 Ẕeyl-i medḥinde sezâ ḥâl-i dili şerḥ eylesem
Diñlenür lâ-büd nedîm-i meclisiñ efsânesi

17 Ṣuffe-i bezm-i şenâsında ṭolular nûş idem
Devr-i fânîde ṭolunca ‘ömrümüñ peymânesi

18 Ḥamdü-lillâh ḫân-ı vaṣfından naṣîb aldım yine
Ḫâmemiñ hemvâre oldur secde-i şükrânesi

19 Ṭoġdı bânû-yı ḫayâlimden bu ṭıfl-ı nâzenîn
Böyle ṭıfl-ı nev-resi beş ṭoġursun anası

20 Tuḫfe-i naẓmın yine ol şâha ‘arż itdi Naẓîm
Nâ-sezâdır gerçi berg-i sebz-i dervîşânesi

21 Armaġân olsun ḳuṣûr-ı ‘acz ile dergâhına
Tâ Naẓîm'e her sene bir na‘t ola sâlyânesi

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Ey fürûġ-ı dü-ruḫı her-dü-cihân mâh-veşi
Pertev-i ḥüsn ü cemâli iki 'âlem güneşi

2 Bî-ḫazân serv-i çemân-ı çemen-i Baṭḥâyî
Gülbün-i ravża-i Yeṣrib gül-i bâġ-ı Ḳureşî

3 Ḳâbe Ḳavseyn mi ol maẓhar-ı ev-ednâ'nıñ
Sûre-i Nûn mıdır yâ o ḳalem gibi ḳaşı

4 Ḥarem-i muḥterem-i ravżasınıñ ṣubḥ u mesâ
Şehper-i Rûḥu'l-emîn olmada cârûb-keşi

5 Görmedi sâyesini miṣli gibi ins ü melek
Yerde gökde o şeh-i bî-bedeliñ yoḳdur eşi

6 Böyle olmazdı celî-pertev ü 'âlî-kevkeb
Âsitânında züḥal olmasa 'abd-i Ḥabeşî

7 Kûre-i mâha degil baḳmaya ḳurṣ-ı mihre
Süfre-i cûd u nevâlinden olan loḳma-çeşi

8 Bûs idüp ḫâk-i derin bağrıña baṣ seng-i dehen
Ṭopraġı eyleyüp iksîr-i güher ile ṭaşı

9 Ḫaste-i ḫuşk-leb tâb-ı teb-i ma'ṣiyetim
Şerbet-i şefḳatine ḳaldı derûnum 'aṭaşı

10 Beñzemez ḫâme-i ġayra ḳalemim vaṣfında
Bir midir parmaġıñ engüşt-i şehâdetle ḅeşi

11 Olsa teslîm-i dürûd ile taḥiyyât Naẓîm
Ḥaşre dek ravżasına küll-i ġadâtun ve 'aşî

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Ey ḥarîm-i ḥarem-i lem-yezelî
Maḥrem-i perde-serây-ı ezelî

2 Meclis-i ḳurb u şeb-i isrâda
Nûr-ı mişkât daḫi şem'-i celî

[178]

3 Dür-i yek-dâne-i baḥr-i ḫılḳat
Kân-ı kevniñ güher-i mâ-ḥaṣalı

4 Câmi'-i şer'ine tâ ṣubḥ-ı ḳıyâm
Ṣaf-ı ḳandîldir aṣḥâb-ı velî

5 Şem'-i miḥrâb aña Bû-bekr ü 'Ömer
Maḥfil ü minberi 'Oṣmân u 'Alî

6 Ḍarb-ı şemşîr-i ser-endâzını Ḥaḳ
Düşmeniñ eyledi ḍarbu'l-meṣeli

7 Encüm-i ṣâbit ü seyyârâtıñ
Raḳam-ı cûdınıñ ednâ cümeli

8 Bâġ-bân-ı ḥarem-i İzid-i pâk
Çemen-ârâ-yı riyâż-ı levlâk

Velehû

(Müfte'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün)

1 Bismillâhirraḥmânirraḥîm
Pîş-rev-i fevc-i sipâh-ı ḳadîm

2 Sünbül-i sîr-âb-ı riyâz-ı ezel
Zülf-i nigâr-ı çemen-i lem-yezel

3 Vesme-i ebrû-yı ‘arûsân-ı ḳuds
Sürme-keş-i çeşm-i ġazâlân-ı ḳuds

4 Râyet-i zînet-dih-i ceyş-i ḳıdem
Tûġ-ı serâ-perde-i deşt-i ḥikem

5 Naḫl-i bülend-i çemenistân-ı ġayb
Serv-i ser-efrâz-ı ḫıyâbân-ı ġayb

6 Levḥa-ṭırâzende-i Naẓm-ı Kerîm
Hey’et-i ṭuġrâ-yı berât-ı ḳadîm

7 Tîġ-ı siyeh-tâb-ı ṣaf-ârâ-yı dîn
Rumḥ-ı siyeh-perçem-i dîn-i mübîn

8 Nâfe-i âhû-yı çemen-zâr-ı vaḥy
Mükḥale-i dîde-i ebkâr-ı vaḥy

9 Mevce-i müşgîn-i yem-i lâ-yezâl
Mâhî-i deryâ-yı muḥîṭ-i kemâl

10 Cedvel-i enhâr-ı füyûżât-ı Ḥaḳ
Cevher-i âyîne-i âyât-ı Ḥaḳ

11 Vefḳ-ṭırâz-ı per-i Rûḥu'l-emîn
Bâzû-yı tevfîḳ-i Ḫudâ-yı mu‘în

12 Şâh-per-i ṭâ’ir-i evc-i ezel
Râh-ber-i cümle-i fevz-i ezel

13 Maṭla‘-ı âyât-ı kelâm-ı Ḫudâ
Mıṣra‘-ı târîḫ-i der-i Kibriyâ

14 Sünbüle-i kişt-i feżâ-yı yaḳîn
Ḫûşe-i ḫırmen-geh-i dîn-i mübîn

15 Zîb-dih-i şemse-i dîvân-ı ‘arş
Zîver-i tesbîḥ-i sürûşân-ı ‘arş

16 Sübḥa-i lûlû-yı rumûz-ı elest
Rişte-keş-i dürr-i künûz-ı elest

17 Ḳufl-güşâ-yı der-i ṣıdḳ u sedâd
Ṣûret-i miftâḥ-ı ṭılısm-ı murâd

18 Sünbül-i destâr-ı sipâs-ı Ḫudâ
Zülfe-i ṭuġrâ-yı berât-ı Hüdâ

19 Ṣûret-i imżâ-yı berâhîn-i dîn
Ḫâtime-i ḥuccet-i ‘ilmü'l-yaḳîn

20 Râbıṭa-i dîn-i Resûl-i enâm
Vâsıṭa-i sâlik-i dâru's-selâm

[179]

21 Şu‘le-i ḳandîl-i çerâġân-ı ‘arş
Şem‘-i fürûzân-ı şebistân-ı ‘arş

22 Maṭla‘-ı fihrist-i Kitâb-ı kerîm
Mıṣra‘-ı pâkîze-i Naẓm-ı ḳadîm

23 Mâh-ı siyeh-çerde-i burc-ı ezel
Mihr-i giyâh-ı çemen-i lem-yezel

24 Ebrû-yı ġarrâ-yı ‘arûs-ı kemâl
Burc-ı sipihr-i ezel üzre hilâl

25 Perde-rübâyende-i bâb-ı murâd
‘Uḳde-güşâyende-i kâr-ı ‘ibâd

26 Şem‘-i fürûzende-i râh-ı hüdâ
Nûr-ı siyâh-ı ḥarem-i Kibriyâ

27 Şâh-reh-i vaḥdet-i Rabb-i Raḥîm
Ḥaḳḳ'a gider câdde-i müstaḳîm

28 Ebr-i bahârî-i riyâż-ı ḳıdem
Noḳṭalar aña ḳaṭarât-ı ḥikem

29 Şem‘-i şeb-ârâ-yı ṭarab-gâh-ı nûr
Encümen-i vaḥdete ṣadr-ı ṣudûr

30 Câmi‘-i vaḥdetde nevâ-senc-i râz
Ḫuṭbe-i pâkîze-i minber-ṭırâz

31 Ṭâ’ir-i taḥḳîḳa cenâḥ-ı necâḥ
Hüdhüd-i tevfîḳ-i hümâyûn-cenâḥ

32 ‘Iḳd-ı le’âl-i kereme vâsıṭa
Silk-i dür-i maġrifete râbıṭa

33 Besmeledir gevher-i genc-i hüdâ
Olmuş o gence yine hem ejdehâ

34 Besmeledir mihr-i cihân-tâb-ı râz
Nûr-dih-i mâh-ı sipihr-i niyâz

35 Besmeledir râh-ı Ḫudâ'ya delîl
Nüsḫa-i ta‘vîẕ-i per-i Cebre’îl

36 Besmeledir sâlike rûşen ṭarîḳ
Râh-rev-i dergeh-i Ḥaḳḳ'a refîḳ

37 Besmeledir vird-i inâṣ u ẕükûr
Ḥırz-ı dil ü cân-ı sürûşân u ḥûr

38 Besmeledir sünbül-i bâġ-ı ḳemâl
Ḳaṭreleri noḳṭa-i şebnem-miṣâl

39 Besmeledir naḫl-i riyâż-ı hüdâ
Şâḫdır üstinde anıñ şekl-i bâ

40 Olmuş aña noḳṭa miṣâl-i ṣemer
Seyr iden ol naḫli olur mîve-ber

41 Noḳṭa velî nüsḫa-i râz-ı dü-kevn
Ṣafḥa-i esrâr-ı ṭırâz-ı dü-kevn

42 Noḳṭa velî kâşif-i her müşkilât
Noḳṭada mevcûd imiş kâ'inât

43 Noḳṭa velî merdümek-i çeşm-i cân
Reşk-i süveydâ-yı dil-i ḳudsiyân

44 Toḫm-feşânende-i kişt-i ebed
Dâne-i ḫırmen-geh-i feyż-i ṣamed

45 Ḫâl-i ruḫ-ı şâhid-i yektâ-yı dîn
Dâġ-ı dil-i düşmen-i dîn-i mübîn

46 Sîni anıñ erre-i cân-ı 'adû
Pençe-zen-i ceyb-i emân-ı 'adû

47 Meddi 'adû bağrına ser-tîz-i sîḫ
Mîmi ser-i müşrik-i dîn üzre mîḫ

48 Dîde-i mîm ü elif-i ism-i ẕât
Ḥalḳa-i fevvâre-i âb-ı ḥayât

49 Olmuş ezel ol elif-i râst-ḳad
Şâh-reh-i şehr-i celâl-i aḥad

[180]

50 Ḳaldırup engüştini bî-iştibâh
Vaḥdet-i Ḥaḳḳ'a o elifdir güvâh

51 Hey'et-i pâkîze-i ism-i celâl
Pençe-zen-i sîne-i ehl-i ḍalâl

52 Şâne-keş-i zülf-i 'arûsân-ı ġayb
Yâ müje-i Yûsuf-ı Ken'ân-ı ġayb

53 Her elifi ḫaṣma sinân-ı sitem
Lâmları düşmene çengâl-i ġam

54 Ṣunmuş elif-lâmı daḫi tâ ezel
Dâmene-i raḥmet-i Raḥmân'a el

55 Ẕikr-i Raḥîm'e o ki mu'tâd olur
Raḥmet-i Raḥmân ile dil-şâd olur

56 Şekl-i elif-lâmına dirsem maḫal
Serv-i ebed zülf-i nigâr-ı ezel

57 Ol ki ide vird Raḥîm ismini
Bozmaya âsîb-i fenâ cismini

58 Raḥmet-i Raḥmân'ı iderseñ ṭaleb
İsm-i Raḥîm'i idegör zîb-i leb

59 Cân u dile ḫırz-ı emân eyleyüp
Ḥırz-ı emân-ı dil ü cân eyleyüp

60 Naẓm idelim ḥamd-i Ḫudâ'yı Naẓîm
Bismillâhirraḥmânirraḥîm

61 Ḥamd-i Ḫudâ-râ ki cihân âferîd
Kevn ü mekân kişt-i zi-ṣun'ʿeş bedîd

62 Vâḥid ü Ferd ü Aḥad u Lem-yezel
Kes ne-tüvân dâd be-mülkeş ḫalel

63 Ḳâdir-i Ḳayyûm-ı cihân-âferîn
Pâdişeh-i 'âlem-i cân-âferîn

64 Ṣâni'-i nüh-ṭâḳ-ı zümürrüd-nigâr
Mâlik-i ins ü melek-i bî-şumâr

65 Sâtir ü ṣâḥib-kerem ü dest-gîr
Dâver-i baḫşende-i pûziş-pezîr

66 Nâṣır-ı manṣûr-kön-i dôstân
Ḳâhir-i maḳhûr-kön-i düşmenân

67 Ḫâlıḳ-ı ḫurşîd ü meh ü müşterî
Ḳâsım-ı rûzî-dih-i ins ü perî

68 Pâdişeh-i taḫt-geh-i lâ-ilâh
Şâh-ı ezel-çetr ü ebed-bâr-gâh

69 Ḳâḍî-i ḥâcât-ı ṣabâḥ-ı nüşûr
Râhib-i âmâl-i inâṣ u ẕükûr

70 Âver-i dârende-i kevn ü mekân
Kâm ber-ârende-i ḫalḳ-ı cihân

71 Şuḳḳa-firâzende-i râyât-ı mihr
Lengere-perdâz-ı ḫıyâm-ı sipihr

72 Bezm-ṭırâzende-i ḥüsn-i cemâl
Şem'-firâzende-i bezm-i kemâl

73 Feyż-resânende-i mihr ü münîr
Nûr-dih-i mâlı-ı münevver-żamîr

74 Levḥa-nigârende-i arż u felek
Çihre-güşâyende-i ins ü melek

75 Vâḥid-i bî-çûn u Ḫudâvend-i ferd
Mübdi'-i çarḫ-ı felek-i lâciverd

76 Pâdişeh-i 'âlem-i 'arş-âsitân
Muḫteri'-i ṭarḥ-ı zemîn ü zamân

[181]

77 Taḫt-nişîn-i ḥarem-i lâ-yezâl
Ḫâlıḳ-ı kevneyn şeh-i bî-zevâl

78 Tâc-dih-i ḫusrev-i ḫâver-serîr
Vesme-zen-i ebrû-yı mâh-ı münîr

79 Kâr-geh-ârâ-yı vücûd u 'adem
Bâr-geh-ârâ-yı ḥudûṣ u ḳıdem

80 Nâmiye-baḫşâ-yı bahârân-ı 'aşḳ
Ġâliye-fersân-ı gülistân-ı 'aşḳ

81 Küngüre-ârâ-yı sipihr-i berîn
Bâdiye-pîrâ-yı basîṭ-i zemîn

82 Çetr-ber-efrâḫte-i nüh-sipihr
Meş'ale-efrûḫte-i mâlı u mihr

83 Reng-dih-i rûy-ı bahâr u ḫazân
Mâşıṭa-i peyker-i pîr ü cüvân

84 La'l-ṭırâzende-i tâc-ı mülûk
Ḳıble-nümâyende-i ehl-i sülûk

85 Sürme-keş-i dîde-i kerrûbiyân
Şâne-zen-i ṭurra-i ḥûr-ı cinân

86 Silsile-peyvend-i nizâm-ı felek
Kâm-dih-i cümle-i ins ü melek

87 Ḫâlıḳ-ı nüh-vâlid ü çâr-ümmehât
Ḳâdir-i bî-çûn-ı ḥayât u memât

88 Ḥâkim-i nüh-maḥkeme-i âsumân
Pâdişeh-i ‘âdil-i kevn ü mekân

89 ‘Âlim ü ‘allâm-ı nihân u bedîd
Vâḳıf-ı dânende-i güft ü şenîd

90 Nûr-dih-i ṣubḥ-ı münevver-liḳâ
Câme-ṭırâz-ı şeb-i müşgîn-ḳabâ

91 Çihre-fürûz-ı gül-i âteş-‘izâr
Ḥavṣala-sûz-ı dil ü cân-ı hezâr

92 Câzibe-baḫş-ı ruḫ-ı her meh-veşân
Tâb-resân-ı dil-i miḥnet-keşân

93 Ṭu‘me-ḫor-ı süfre-i cûdı Ḫalîl
Dergeh-i luṭfında gedâ Cebre’îl

94 Cevher-i kül midḥat-i zâtında lâl
Vaṣf-ı ṣıfâtında ḫıred bî-mecâl

95 Künhini idrâk idemez ‘aḳl-ı kül
Güm-şüdedir belki bu yolda rüsul

96 Ḳulzüm-i ṣun‘ında ṣadef âfitâb
Ḳudreti baḥrında felek bir ḥabâb

97 Ẕerre-i ḫurşîd-i cemâli güneş
Levḥ-i celâlinde felek noḳṭa-veş

98 Hep anı tesbîḥ ide arż u felek
Ya'nî odur ḫâḥiş-i ins ü melek

99 Ey olan üftâdesine dest-gîr
'Uḳde-güşâ-yı dil-i bernâ vü pîr

100 Vey dil-i âvâreye feryâd-res
Ḥâline raḥm itmez iken hîç kes

101 Ṭurra-i cânânı iden müşg-bûy
'Âşıḳ-ı nâlânı ḳılan zerd-rûy

102 Sünbül-i bâġa düşüren pîç ü tâb
Mevce-i enhâra viren ıżṭırâb

103 Mihri iden şemse-i eyvân-ı dehr
Mâhı ḳılan şem'-i şebistân-ı dehr

104 Gösterüp âşüftelere rûy-ı 'afv
Ḫaste-i 'işyânına dârû-yı 'afv

105 Bî-kes-i nâ-kâmı iden ber-murâd
Rûy-ı niyâza der-i luṭfın güşâd

[182]

106 Bendelerin luṭfına maġrûr iden
Devlet-i dâreyn ile mesrûr iden

107 Baḳma siyeh-rû ise de ey Kerîm
'Afvıña küstâḫ ḳuluñdur Naẓîm

108 Ḳılma naẓar cürmine ey Ẕü'l-minen
Aña güneh saña 'afıvdır düşen

109 Ḳaldı reh-i ma'ṣiyet içre ẕelîl
Ola meger peyk-i hidâyet delîl

110 Râh-rev-i 'âlem-i taḥḳîḳ ola
Râh-beri hüdhüd-i tevfîḳ ola

111 Gel yine ey kilk-i terennüm-ṭırâz
Ey ney-i âteş-nefes-i bezm-i râz

112 Naġme-ṭırâzende-i râz-ı süḫan
Muṭrib-i ḳânûn-nüvâz-ı süḫan

113 Bülbül-i ḫoş-naġme-i bâġ-ı kemâl
Murġ-ı şeker-ḫâre-i Mıṣr-ı maḳâl

114 Ṭurma gel ey ḫâme-i dil-keş-ṣarîr
'Âleme ṣal tâze nevâ-yı nefîr

115 Eyle ser-âġâz terennüm-künân
Na't-ı şeh-i kevn ile ol ter-zebân

116 Faḫr-ı cihân pîş-rev-i enbiyâ
Râh-ber-i bâr-geh-i Kibriyâ

117 Pâdişeh-i tâc-ı nübüvvet be-ser
Ḫusrev-i 'âlî-güher-i tâc-ver

118 Taḫt-firâzende-i peyġamberî
Çetr-ber-efrâşte-i serverî

119 Çâre-ger-i derd-i dil-i ḫastegân
Sâye-ber-endâz-ı ser-i ümmetân

120 Ḳâfile-sâlâr-ı ṭarîḳ-i hüdâ
Aḥmed-i muḫtâr ḥabîb-i Ḫudâ

121 Ḫatm-i rüsul ḫusrèv-i evreng-i dîn
Bâ'iṣ-i îcâd-ı zamân u zemîn

122 'Arş-mekân dâver-i levlâk-câh
Şâh-ı rüsul-ḫayl ü nübüvvet-penâh

123 Gevher-i pâk-i ṣadef-i kâ'inât
Zîb-dih-i çâr-sû-yı şeş-cihât

124 Bâ'iṣ-i ġufrân-ı ḫaṭâ-pîşegân
Çâre-ger-i maġfiret-endîşegân

125 Şâfi'-i yektâ-yı ẕünûb-ı 'ibâd
Bedraḳa-i 'âlem-i rüşd ü sedâd

126 Melce-i ebrâr u penâh-ı rüsul
Server-i serdâr-ı sipâh-ı rüsul

127 Mihr-i cihân-tâb-ı sipihr-i kerem
Mâh-ı żiyâ-güster-i burc-ı ḥikem

128 Velvele-endâḫte-i nüh-sipihr
Şuḳḳa-ṭırâz-ı 'alem-i mâh u mihr

129 Küngüre-efrâḫte-i ḳaṣr-ı dîn
Ġulġule-endâz-ı zamân u zemîn

130 Ḫân-ı kerem-güster-i ḫalḳ-ı cihân
Süfre-güşâ-yı ni'am-ı bî-kerân

131 Mertebe-baḫşende-i arż u felek
'Uḳde-güşâyende-i ins ü melek

132 Şem'-i fürûzende-i miḥrâb-ı râz
Ḳıble-nümâyende-i ehl-i niyâz

133 Dâd-ger ü nâm-ver ü nâm-dâr
Pâdişeh-i ʿâdil ü ʿâlî-tebâr

134 Neyyir-i eflâk-i nübüvvet-fürûz
Lemʿa-i dîn bârıḳa-i küfr-sûz

[183]

135 Şuḳḳa-firâz-ı ʿalem-i burc-ı dîn
Fevc-ṭırâz-ı reh-i dîn-i mübîn

136 Dürr-i girân-mâye-i deryâ-yı cûd
Gevher-i ẕî-ḳıymet-i genc-i vücûd

137 Faḫr-ı cihân mefḫar-ı kevn ü mekân
Ḫatm-i rüsul ḫâtim-i peyġamberân

138 Fâtiḥa-i muṣḥaf-ı şerʿ-i mübîn
Bâdî-i dîn ḫâtime-i mürselîn

139 Seyyid-i kevneyn imâm-ı sübül
Gevher-i tâc-ı ser-i ḫayl-i rüsul

140 Ḫâce-i dânâ-yı ledünnî-sebaḳ
Maẓhar-ı envâr-ı tecellâ-yı Ḥaḳ

141 Şâh-süvâr-ı reh-i ṣıdḳ u ṣafâ
Ṣadr-nişîn-i ḥarem-i ıṣṭıfâ

142 Ṣâḥib-i miʿrâc şeh-i taḫt u tâc
Ḥâẕıḳ-ı yektâ-yı şefâʿat-ʿilâc

143 Pâdişeh-i dehr ü felek-bâr-gâh
Ḫusrev-i kevneyn-i melâʾik-sipâh

144 Âyine-i ḳudret ü manẓûr-ı Ḥaḳ
Şaʿşaʿa-i nâṣiye-i nûr-ı Ḥaḳ

145 Melce-i her şâh u gedâ dergehi
Kehf-i emân-ı żu'afâ dergehi

146 Ḫayl-i melek 'aşḳ ile bî-hûşıdır
Rûḥu'l-emîn ġâşiye-ber-dûşıdır

147 Cevher-i kül bende-i ḫâk-i deri
İns ü perî cân ile fermân-beri

148 Câddesi refref ü 'arş-ı berîn
Tûde-i râhı felek-i heftümîn

149 Ey sebeb-i ḫılḳat-i kevn ü mekân
Yoluña ḳurbân ola cân u cihân

150 Baḳma benim cürmüme 'iṣyânıma
'Arż ideyim ḥâlimi sulṭânıma

151 Ben de Naẓîm'iñ gibi nâ-çârıñım
Ma'ṣiyet-âlûd güneh-kârıñım

152 Eyle düşen her ne ise şânıña
Ḳaldı işim luṭfuña iḥsânıña

153 Kâm-ı dilim sen de dirîġ eyleme
Luṭfuñı benden de dirîġ eyleme

154 Eyle şefâ'at baña ey şâh-ı dîn
Hem-rehim îmân ola rûz-ı pesîn

155 Rûḥ-ı pür-envârıña her ṣubḥ u şâm
Ola taḥiyyât u ṣalât u selâm

156 Gel yine ey ḫâme-i merġûle-kâr
Ḳıl neġam-ı menḳabet-i Çâr-yâr

157 Hem-dem olup zemzeme-i bülbüle
Gülşen-i âfâḳa düşür ġulġule

158 Midḥat-i Ṣıddîḳ'i edâ eyle gel
Ravża-i vaṣfında nevâ eyle gel

159 Ḥażret-i Ṣıddîḳ-i ṣadâḳat-serîr
Ya'nî Ebû-bekr-i münevver-żamîr

160 Şem'-i fürûzân-ı şebistân-ı ṣıdḳ
Bedraḳa-i bâdiye-pûyân-ı ṣıdḳ

161 Mihr-i celî pertev-i burc-ı vefâ
Gevher-i gencîne-i ṣıdḳ u ṣafâ

[184]

162 Baḥr-ı 'aṭâ ḳulzüm-i luṭf u kerem
Kân-ı seḫâ ma'den-i cûd u ni'am

163 Mihr-i cihân-tâb-ı ṣabâḥ-ı sa'îd
Mâh-ı şeb-ârâ-yı sipihr-i ümîd

164 'Ârif-i rûşen-dil ü ferḫunde-żât
Fâżıl-ı dânâ-yı ḫuceste-ṣıfât

165 Seyyid-i kevneyne olup yâr-ı ġâr
Ḳullıġın itdi o şehiñ iḫtiyâr

166 Biri de şâhen-şeh-i 'âlî-güher
Bâr-geh-ârâ-yı 'adâlet 'Ömer

167 Bedraḳa-i menzil-i ṣıdḳ u sedâd
Ḫâce-i ser-ḳâfile-i 'adl ü dâd

168 Ḥâkim-i seccâde-i şer'-i mübîn
Ṣafḥa-ṭırâzende-i aḥkâm-ı dîn

169 Ḫâdim-i dergâh-ı Ḥabîb-i Ḫudâ
Maḥrem-i bezm-i ḥarem-i Muṣṭafâ

170 Gevher-i genc-i hüner ü ma'rifet
Lûlû-yı şeh-vâr-ı yem-i ma'delet

171 'Adl ile 'irfân ile meşhûr idi
Gün gibi ser-tâ-be-ḳadem nûr idi

172 Maḥrem idüp bezmine anı Resûl
Ḫıdmetini cân ile ḳıldı ḳabûl

173 Biri daḫi câmi'-i vaḥy-i 'Alîm
Ḥażret-i 'Oṣmân-ı şehîd ü ḥalîm

174 Fâżıl-ı deryâ-dil ü 'alî-güher
Ḫusrev-i ṣâḥib-naẓar u nâm-ver

175 Gevher-i gencîne-i ḥilm ü ḥayâ
Dürr-i girân-mâye-i baḥr-ı ṣafâ

176 Server-i evreng-ṭırâz-ı kerem
Eşref-i âdem melekiyyü'ş-şiyem

177 'Ârif-i dânâ-yı kerâmet-siyer
Ḫusrev-i yektâ-yı velâyet-siyer

178 Luṭf ile olduḳça tekellüm-niṣâr
İns ü melek olur idi şerm-sâr

179 Olsa nola ol şeh-i 'âlî-maḳâm
Ḫıdmet-i Peyġamber ile şâd-kâm

180 Birisi dâmâd-ı şeh-i enbiyâ
Şîr-i Ḫudâ ya'nî 'Aliyy-i Murtażâ

181 Ṣâḥib-i gencîne-i ‘irfân u ḥilm
Ḥâcib-i yektâ-yı der-i şehr-i ‘ilm

182 Server-i dîn pâdişeh-i nâm-dâr
Ḥayder-i ḫaşm-efgen ü düldül-süvâr

183 Şîr-i ġazâ ṣafder-i a‘dâ-yı dîn
Ṣaf-şiken-i düşmen-i dîn-i mübîn

184 Mest-i şarâb-ı ḳadeḥ-i vâridât
Sâḳî-i kevşer şeh-i ferḫunde-żât

185 Sînesi baḥr-ı kerem ü ‘âṭıfet
Ḳalbi künûz-ı güher-i merḥamet

186 Oldı o sulṭân-ı kerâmet-penâh
Ḫâdim-i dergâh-ı Resûl-i İlâh

187 İki gül-i gülbün-i bâġ-ı sa‘îd
Biri Ḥaşan biri Ḥüseyn-i şehîd

[185]

188 Birine ḫayyâṭ-ı ḳażâ bî-direng
Kesmiş idi câme-i sebzîn-reng

189 Ṭûṭî-i firdevs idi ol ḫayr-ı nâs
Olsa nola geydügi sebzîn-libâs

190 Sebz-ḳabâ ġonca-i cennet Ḥasan
Serv-i çemen-zâr-ı siyâdet Ḥasan

191 Birisiniñ mâder-i çarḫ-ı kühen
Biçmiş idi cismine gül-pîrehen

192 Ma‘rekede cevşeni pür-ḫûn idi
Ġonca gibi geydügi gül-gûn idi

193 Sürḫ-ḳabâ pâdişeh-i Kerbelâ
Ya'nî Ḥüseyn İbni 'Alî Murtażâ

194 Zümre-i aṣḥâb-ı Resûl-i enâm
Oldılar ol ḫusrev-i dîne ġulâm

195 Maẓhar olup luṭfına iḥsânına
Tâbi' olup emrine fermânına

196 Devlet-i dâreyn ile şâd oldılar
Vâṣıl-ı maḳṣûd u murâd oldılar

197 Her biri bir mâh-ı sipihr-i himem
Her biri bir neyyir-i burc-ı kerem

198 Her biri bir gevher-i kân-ı vücûd
Her biri pâkîze dür-i baḥr-ı cûd

199 Ol şeh-i kevneyne idüp intisâb
Oldılar ol devlet ile kâm-yâb

200 Ola selâm ol şehiñ aṣḥâbına
Âline evlâdına ensâbına

201 Gel yine ey ḫâme-i mu'ciz-beyân
Gülşen-i i'câza olup nâv-dân

202 Ravża-i endîşede güller bitür
Bâġ-ı taḫayyülde ṣanavber bitür

203 Dik çemen-i naẓma nihâl-i ḥikem
Ur yine gülzâr-ı beyâna ḳalem

204 Gel yine ey ḫâme-i câdû-firîb
Bâġçe-i siḥre olup 'andelîb

205 Ṣal felege ṣavt-ı nefîr-i kemâl
Naġmeñi ḳıl gevher-i gûş-ı hilâl

206 Zemzemeñi gül gibi itdikçe gûş
Ġonca gibi çâk ola ceyb-i sürûş

207 Gel yine ey ḫâme-i siḥr-âferîn
Nâdire-perdâz-ı belâġat-rehîn

208 Vaḳtidir ey edhem-i müşgîn-licâm
'Arṣa-i endîşede eyle ḫırâm

209 Vâdî-i ma'nâyı idüp zîr-i pây
Eyle beyâna ḳademiñ bûse-cây

210 Gel yine ey ḫâme-i i'câz-fen
Ṭûtî-i ḫoş-lehce-i bâġ-ı süḫan

211 Bülbül-i destân-zen-i bustân-ı feyż
Zemzeme-perdâz-ı gülistân-ı feyż

212 Hep sebük-i cünbiş-i çâpük-'inân
Lerze-ber-endâz-ı basîṭ-i beyân

213 Edhem-i şeb-dîz-i mu'anber-ḳuṭâs
Raḫş-ı sebük-ḫîz-i feżâ-yı sipâs

214 Sâḳî-i nâzende-i bezm-i süḫan
Râyet-i zîbende-i rezm-i süḫan

[186]

215 Bülbül-i gûyende-i naḫl-i maḳâl
Murġ-ı serâyende-i bâġ-ı kemâl

216 Mâhî-i deryâ-yı muḥîṭ-i hüner
Ġavṭa-ḫor-ı baḥr-ı belâġat-güher

217 Lûle-i ser-çeşme-i feyż-i İlâh
Cedvel-i gülzâr-ı ma'ânî-giyâh

218 Gülbün-i bâġ-ı hüner-i şâ'irî
Sünbül-i ṭarf-ı küleh-i sâḥirî

219 Münşî-i dîvân-ı belâġat-serâ
Nâẓım-ı manẓûme-i ḥüsn-i edâ

220 Mûnis-i bezm-i ṭarab-ı ġam kesil
Murġ-ı kef-âmûḫte-i ehl-i dil

221 Perde-nüvâzende-i ḳânûn-ı ẕevḳ
Muṭrib-i şâdî-neġam-ı bezm-i şevḳ

222 Şem'-i celî-pertev-i bezm-i neşâṭ
Nûr-ı sirâc-ı ḥarem-i inbisâṭ

223 Serv-i çemân-ı çemen-i Meṣnevî
Naḫl-i revân-ı ḥarem-i Ma'nevî

224 Fevc-ṭırâzende-i ṣaff-ı suṭûr
Râyet-i nâzende-i burc-ı şu'ûr

225 Mükḥale-i dîde-i ehl-i beyân
Sürme-keş-i çeşm-i süḫan-perverân

226 Zemzeme-güster ney-i âteş-nefes
Naġme-güẓârende-i gûş-ı heves

227 Nâm-zed-i duḫter-i ma'nâ-tütuḳ
Şa'şa'a-i mihr-i belâġat-ufuḳ

228 Bülbül-i destân-zen-i ma'nâ-çemen
Ṭûtî-i mu'ciz-dem ü şîrîn-süḫan

229 Çûb-süvâriyyet-i ṭıfl-ı edâ
Ma'nî resen-bâzına çûpîn-i pâ

230 Bikr-i ḥarîm-i süḫana sürme-dân
Şâhid-i ma'nâya benân-ı beyân

231 Sâlik-i râh-ı hünere reh-nümâ
Mürşid-i endîşeye lâyıḳ 'aṣâ

232 Fâḫte-i serv-i ser-efrâz-ı naẓm
Murġ-ı niyâz-ı çemen-i nâz-ı naẓm

233 Naẓm degil gevher-i genc-i 'aẓîm
Ḫâme degil ejder-i çûb-ı Kelîm

234 Naẓm degil ḫûşe-i kişt-i süḫan
Ḫâme degil naḫl-i behişt-i süḫan

235 Gel yürüt ey ḫâme-i müşgîn-raḳam
Dem-be-dem engüşt-i beyâna ḳalem

236 Ey çemen-i feyżde naḫl-i bülend
Gülşen-i ma'nîde gel ol naḫl-bend

237 Eyle gel ey Ḫızır-ı ṭarîḳ-i beyân
Ḳâ'ide-i âb-ı ḥayâtı revân

238 Ol yine mîzâb-ı çemen-zâr-ı na't
Cûş u ḫurûş eylesün enhâr-ı na't

239 Ḳulzüm-i na't ile olup âşinâ
Ġavṭa-zenân ṭurma seriñ eyle pâ

240 Na't-ı şeh-i kevn ile âġâze ḳıl
Ḳubbe-i eflâki pür-âvâze ḳıl

241 Zemzemeñi gûş idelim gül gibi
Eyle terennüm yine bülbül gibi

[187]

Mi'râciye

(Mef'ûlü Mefâ'ilün Fa'ûlün)

1 Bir şeb ki 'iẓâr-ı şâhid-i hûr
Zülf-i siyeh ile oldı mestûr

2 Virmişdi o şebde dest-i ḳudret
Ruḫsâr-ı 'arûs-ı dehre zînet

3 Ol şebde nücûm olup hüveydâ
Dîbâ-yı siyâh geydi gûyâ

4 Meclis ḳurılup felekde nâ-gâh
Gerdişde idi piyâle-i mâh

5 Hem câm idi mâh o bezme hem def
Nâhîd idi anda çeng-der-kef

6 Mestâne idüp terâne-i nerm
Bezm ehlini eylemişdi ser-germ

7 Bir çetr-i siyeh ḳurup bu devrân
Zer mîḫ idi hep nücûm-ı raḫşân

8 Almışdı olup zamâneden kâm
Tecdîd-i berât manṣıb-ı şâm

9 Olmuşdı hilâl şekl-i ṭuġrâ
Encüm aña rîg idi ser-â-pâ

10 Şem'-i mehi itmege fürûzân
Kibrîtini itdi çarḫ sûzân

11 Âteş-zene-i hilâl der-çeng
Encümle şafaḳ şerâre vü seng

12 Yer yer felek üzre necm-i pür-tâb
Bir ṭâs-ı nigûnda naḳş-ı sîmâb

13 Ḳaṣr-ı felege hilâl-i ġarrâ
Sîmîn 'alem olmuş idi gûyâ

14 Naḳḳâş-ı ḳażâ virüp ser-â-ser
Encüm ile ṭâḳ-ı çarḫa zîver

15 Sulṭân-ı serîr-i ḫıṭṭa-i reng
Oldı yine zîb-baḫş-ı evreng

16 Dönmüşdi tevekkülâne ol şeb
Toz olmuş idi nücûm aña hep

17 Ferḫunde zihî şeb-i feraḥ-zâ
Ṣan ṣevr-i siyâh idi ser-â-pâ

18 Ol şebde meger Cenâb-ı Ḥażret
Ol ḫusrev-i kişver-i şefâ'at

19 Ol şebde o pâdişâh-ı ekrem
Ol bâ'iṣ-i ḫılḳat-i dü-'âlem

20 Ol taḫt-nişîn-i mülk-i sermed
Ya'nî şeh-i enbiyâ Muḥammed

21 Ol şebde aña ziyâfet oldı
Mi'râc-ı şerîfe da'vet oldı

22 İtmişdi o şeb be-kâmrânî
Teşrîf-i sarây-ı Ümmühânî

23 Geldi o maḥalde peyk-i Mevlâ
Destinde burâḳ-ı ‘arş-peymâ

24 Pâkîze-ḫırâm ‘anberîn-süm
Şîrîn-ḥarekât sünbülîn-düm

25 Pâyın nola çarḫ iderse taḳbîl
Meftûn-şude-i ḫırâmı Cibrîl

26 Aḥsente zihî burâḳ-ı ra‘nâ
Kim peyk-i Ḫudâ'ya oldı hem-pâ

27 Devletle süvâr olup burâḳa
Ṣad-velvele ṣaldı nüh-revâḳa

[188]

28 Hem-râhı ile o şâh-ı ‘âdil
Bir laḥẓada Ḳuds'e oldı vâṣıl

29 Teşrîfi ile idüp o sulṭân
Ervâḥ-ı peyemberânı şâdân

30 Ṣad-şevḳ ile oldılar cemâ‘at
Ol ḳıble-i dîn idüp imâmet

31 Bindi yine ol burâḳa bî-bâk
Ol şâh-ı serîr-i mâ-‘arafnâk

32 Mi‘râc-ı şerîfe niyyet itdi
Sûy-ı Ḥaḳḳ'a ‘azîmet itdi

33 Başdı ḳademin sipihre evvel
‘Arż eyledi mâh-ı bedr meş‘al

34 İtdi o semend-i şûḫa devrân
Mâh-ı nevi sîm na'l-i raḫşân

35 Ṭaḳdı o şeh-i serîr-i iclâl
Ṣan sâḳ-ı burâḳa sîm ḫalḫâl

36 Encüm ṣanma sipihr-i mînâ
Ḫoy-gerde-i şerm idi ser-â-pâ

37 Bir demde yine o raḫş-ı çâlâk
Çarḫ-ı düvuma irişdi bî-bâk

38 Aldı ele ḫâmesin 'uṭârid
Zeyn eyledi nâmesin 'uṭârid

39 Bir şevḳ ü feraḥ bi-emr-i taḳdîr
Mi'râc-ı şerîfin itdi taḥrîr

40 Ṣundı o şehen-şeh-i ferîde
Ṣad-'özr ile bir güzel ḳaṣîde

41 Virdi o ḫidîv-i pâk-gevher
Çarḫ-ı süvuma şeref ser-â-ser

42 Sâzende-i bezm-gâh-ı eflâk
İtdi defini ḥicâbdan çâk

43 Evtârını eyledi şikeste
Gûyâ ki elinde cân-ı ḫaste

45 Ḫam-geşte olup o sâz çün-pâ
Şerm ile rükû'a vardı gûyâ

46 İtdi o burâḳ-ı sünbülîn-düm
'Azm-i ṭaraf-ı sipihr-i çârum

47 Pâyına düşüp burâḳıñ ol ân
'Arż eyledi ḳurṣ-ı mihri devrân

48 Ol çeşm ü çerâġ-ı âferîniş
İtdi anı da Mesîḥ'a baḫşiş

49 Bir gül idi âfitâb-ı pür-tâb
Feyż-i keremiyle oldı sîrâb

50 O germ-'inân o pâdişâhıñ
Pencüm-felek itdi cilve-gâhın

51 Pîşinde gelüp be-farṭ-ı ikrâm
Yer öpdi teber-be-dûş behrâm

52 Ol pâdişeh-i sipâh-ı esrâr
İtdi felege anı silaḥ-dâr

53 Ḫançer-be-miyân u dil feraḥ-nâk
Oldı reh-i ḫıdmetinde çâlâk

54 Sûḳ-ı şeşüme idüp 'azîmet
Ḳondı ser-i müşterîye devlet

55 Biñ cân ile olmuş idi her bâr
Kâlâ-yı ḳudûmına ḫarîdâr

56 Teşrîfine itdi bezl varın
Ḫâk-i reh-i ḳıldı cân-ı zârın

57 Envâr-ı ruḫıyla ḳalbi ṭoldı
Biñ cân ile müşterîsi oldı

[189]

58 Oldı o sebük-rev-i yegâne
Cevlân-geh-i heftüme revâne

59 Baḫtı züḥaliñ olup güşâde
Oldı ḳademinde ser-nihâde

60 'Arż itdi o şeh-süvâra devrân
Ṣan bir Ḥabeşî ġulâmı ol ân

61 Ol pâdişeh-i serîr-i levlâk
İtdi anı pâs-bân-ı eflâk

62 Ḳıldı o Ḥabîb-i Rabb-i 'izzet
Menzil-geh-i sidreye 'azîmet

63 Bâlâya revân olup o sulṭân
Cibrîl de ḳaldı zâr u giryân

64 Bûs itdi rikâb-ı pâdişâhı
'Arş oldı feżâ-yı cilve-gâhı

65 Ol şâh ile olmaġa müşerref
Ḥasret-keş idi tamâm-ı refref

66 Pâ-bûs ile olup şeref-yâb
Ber-sîne nihâde dest-i âdâb

67 Ṭayy eyledi ol mekânı mesrûr
Tâ oldı maḳâmı 'âlem-i nûr

68 Geçdi anı da o şâh-ı kevneyn
Menzil-gehi oldı Ḳâbe Ḳavseyn

69 Sîrâb-ı zülâl-i 'ayn-ı vuṣlat
Gül-çîn-i riyâż-ı ḳurb-ı 'izzet

70 Cân maḥrem-i bâr-gâh-ı Mevlâ
Dil ġarḳa-i lücce-i tecellâ

71 Vâṣıl-ı baḥr-ı sarây-ı Ma'bûd
Taḥṣîl-i heme murâd u maḳṣûd

72 Ey maḥrem-i râz-ı ḳurb-ı 'izzet
Vey hem-dem-i bezm-gâh-ı vaḥdet

73 Ey nâsiḫ-i dîn-i 'İseviyye
Mensûḫ-kön-i 'ale's-seviyye

74 Sen 'ârif-i nükte-i ḳıdemsin
Sen vâḳıf-ı sırr-ı ḥikemsin

75 Müştâḳ-ı cemâl-i pâkiñim ben
Biñ cân ile dil-helâkiñim ben

76 Luṭf eyle ḳuluñ Naẓîm-i zâra
Ṣad-dâġ bedel o bî-ḳarâra

77 Dil murġı sîr-i 'aşḳıñ olsun
Cân ṭabla-i tîr-i 'aşḳıñ olsun

78 Gül-çîn-i riyâż-ı 'âṭıfet ḳıl
Mesrûr-ı nigâh-ı merḥamet ḳıl

79 Redd itme ḳapuñdan ol faḳîri
Üftâdedir eyle dest-gîrî

80 Luṭf eyle ḳoma ġarîb ü tenhâ
Âzürde-dilim be-ḥaḳḳ-ı Mevlâ

81 Ey şâfi'-i ümmetân şefâ'at
Yoluñda fedâ revân-ı ümmet

82 Ey ṭab'-ı süḫan-ṭırâz u pür-cûş
Besdir besdir ḫamûş ḫamûş

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Ḫızr-ı endîşe olup vâdî-i ma'nâda refîḳ
'Azm-i râh eyledim Allâhu veliyyü't-tevfîḳ

2 Benem ol baḥr-ı ma'ânî güher-i feyż-i ṣadef
Ki ser-â-ser ola her ḳaṭresi bir baḥr-ı 'amîḳ

3 Benem ol Bû-'Alî-i dehr ki saṭr-ı süḫanım
Olmada râz-ı ma'ânî ile cây-ı tedḳîḳ

[190]

4 Ben ol âteş-dem-i naẓmım ki olur ḥussâdıñ
Ḫırmen-i nâṭıḳası berḳ-i ḫayâlimle ḥarîḳ

5 Kesr-i şân-ı süḫanımdır bilür erbâb-ı füsûn
Şi'rimi sehven eger siḥr ile itsem taṭbîḳ

6 Mesned-ârâ-yı beyânımla dür-i ma'nâyı
Eyledim ḫande-zenân rûy-ı ḥasûda ta'lîḳ

7 Âsiyâb-ı süḫanı gendüme ben döndüricek
Eyledim ḫırmen-i endîşede ṣad-fikr-i daḳîḳ

8 Çeşm-i 'işret-gede-i ma'rifetim kim şi'rim
Olmada bezm-i kemâl ehline ṣahbâ-yı raḳîḳ

9 Bâzû-yı Rüstem-i ṭab'ımla benim pençe ṭutan
Ḳahramân olsa hünerde gören eyler taḥmîḳ

10 Nola taḳṭîr-i gülâb-ı süḫan itsem itmiş
Ḥikmet-i Ḥaḳ ḳalemim lûle vü ṭab'ım inbîḳ

11 Süḫan-ı pâkime beñzer mi benim şi'r-i ḥasûd
Bir midir ḳıymet-i yâḳût ile miḳdâr-ı 'aḳîḳ

12 Ḥaḳ bilür naẓm-ı feraḥ-baḫşıma nisbetle benim
Ḫaşm-ı dûnuñ kelimâtı hezeyân u terzîḳ

13 Deşt-i pehnâ-yı beyânı ser-i ḫaşma itdim
Reh-i âmed-şüd-i endîşe gibi teng ü raḳîḳ

14 Merḥabâ peyk-i şitâbân-ı ma'ânî ki müdâm
Ḫâṭırım müjde-i ṣad-feyż ile eyler teşvîḳ

15 Zer-i ḫâliṣ gibi maḳbûl 'ayâr-ı süḫanım
Râst mi'yâr-ı hüner olmada bu ṭab'-ı reşîḳ

16 Ġayra muḥtâc degil râh-ı süḫanda besdir
Ṭab'ıma na't-ı şehen-şâh-ı rüsul yâr-ı ṣadîḳ

17 Eylerim defter-i endîşemi itdikçe yekûn
Raḳam-ı menḳabet-i ẕât-ı şerîfin tefrîḳ

18 Faḫr-ı 'âlem ki anıñ medḥin iderdim şeb ü rûz
Süḫanım midḥatına olsa sezâ-vâr u ḥaḳîḳ

19 Hâdî-i dîn hemân tâbi'-i fermân degil
Şer'ini cân ile düşmen daḫi eyler taṣdîḳ

20 Gülbün-efrûz-ı çemen-zâr-ı nübüvvet kim anıñ
Buldı ẕâtıyla şeref bâġçe-i şer'-i veşîḳ

21 Mefḫar-ı kevn ü mekân pâdişeh-i her-dü-cihân
Merḥamet-güster-i devrân Ḫudâvend-i şefîḳ

22 Ṣadr-pîra-yı serâ-perde-i Ḳâbe Ḳavseyn
Aḥmed-i mürsel o şâhen-şeh-i mülk-i taḥḳîḳ

23 O ḫudâvend-i dü-'âlem ki derinde olmuş
Ṣıdḳ ile 'abd-i kemer-beste cenâb-ı Ṣıddîḳ

24 O şehen-şâh-ı rüsul-ḫayl ki çün ṭûbâ ḫuld
Cilve-i ḳaddi ile buldı şeref beyt-i ʻatîḳ

25 Rûḥ-ı ḳudsî ḥarem-i câh-ı celâlinde muḳîm
ʻAḳl-ı kül mevce-i deryâ-yı kemâlinde ġarîḳ

26 Süfre-i ḳadrine zerrîn legençe ḫurşîd
Olsa şâyeste meh-i nev aña sîmîn ibrîḳ

27 Ḫûnumân-ı żuʻafâ sâye-i ʻadlinde emîn
Dûdmân-ı ḫuṣamâ âteş-i ḳahrında ḥarîḳ

28 Kehkeşân ṣanma görüp gerden-i gerdûnı ezel
Ṭavḳ-ı ʻaşḳı o şeh-i ʻâlemiñ itmiş taṭvîḳ

29 Sedd olurdı ḫuṣamâ yollarına olmasa ger
Ḫân-ḳâhı keremi şâh-reh-i ehl-i ṭarîḳ

30 Sâkin-i bâġçe-i ḥıfẓına endîşe-i mevt
Ḥaḳ bu itmek gibidir emr-i muḥâle taʻlîḳ

31 Şâh-ı ḳudsî-sipehâ ʻarş-mekân-pâdişehâ
Ey Ḫudâvend-i ḫaṭâ-pûş u ʻaṭâ-baḫş u şefîḳ

[191]

32 Sensin ol ḫusrev-i yektâ ki olup emriñe râm
Var mıdır bendeligiñ eylemeyen hîç ferîḳ

33 Rûşen it pertev-i miḥriñle Naẓîm-i zârıñ
Ḳoma kâşâne-i cân u dilini târ u żîḳ

34 Şefḳat it ḥâline ẓulmet-kede-i ʻiṣyânda
Ḳalmasun ʻâciz ü dermânde vü nâ-çâr u sefîḳ

35 Ola rûḥ-ı şeh-i kevneyne ṣalât ile selâm
Eyleye bedraḳa-i ümmetini Ḥaḳ tevfîḳ

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Kişver-i naẓma olup vâlî-i bâ-ḳayd-ı ḥayât
Oldı ilhâm-ı İlâhî baña ṭuġrâ-yı berât

2 Şeh-i naẓmım ḳalemimdir 'alem-i semt-i beyân
Ḫayl-i ma'nâ pes ü pîş-i 'alemimde neferât

3 Eylemiş feyż-i Ḫudâ kilk-i hüner-perverimi
Bûstân-ı süḫana naḫl-i ma'ânî-ṣemerât

4 Âyine-i ḫâne-i ma'nîde ider mülhim-i ġayb
Ṭûṭî-i nuṭḳıma ta'lîm-i edât-ı kelimât

5 Leẕẕet-i ney-şeker-i kilk-i terim buldı revâc
Kâsid olsa yeridir revnaḳ-ı bâzâr-ı nebât

6 Çâşnî-i süḫanımda o ḥalâvet var kim
Reşkden ġayret ile telḫ ola 'ayş-ı leẕẕât

7 Ṭab'ım âyîne-i ruḫ şâhid-i 'aḳliyyâta
Ḳalemim çihre-güşâ-yı tütuḳ-ı naḳliyyât

8 Mekteb-i naẓmıma elfâẓ-ı laṭîfim etfâl
Cins-i ma'nâ vü beyân cümle-i şi'rimde benât

9 Bir ḳalem ṣuyı revân eyledi her vâdîde
Eyleyüp kilk-i terim râh-ı süḫanda ḫayrât

10 Dem-be-dem itmededir âb-ı ḥayâtı cârî
Lûle-i çeşme-i ḥayvân gibi bu kilk ü ruvât

11 Câdû-yı nuṭḳıma meftûn-şode erbâb-ı füsûn
Sâḥir-i ṭab'ıma dûn-mertebedir nâr-ı necât

12 Başlasa şîve-i îhâm ile reftâra olur
Ser-fürû-bürde-i pây-ı ḳalemim remz ü nikât

13 Benim ol kim der-i eyvân-ı kemâlimde henüz
Fevc fevc ehl-i hüner olmada muḥtâc-ı ẕekât

14 Eylemiş feyż-i ezel ḫacle-geh-i dikkatde
Bikr-i naẓma ḳalemim mâşıṭa ṭab'ım mir'ât

15 Noḳṭa-i ḫâl-i 'iẕâr-ı büt-i mażmûnumdur
Ṣafaḥât üzre ki îṣâr ide ḫâmem ḳaṭarât

16 Bâġ-ı ma'nâda döner sünbül-i şebnem-dâra
Her döküldükçe midâd-ı ḳalemimden reşeḥât

17 Sözde miḳdâr-ı daḳîḳa nola fevt eylemese
Oldı hengâm-ı süḫan ṭab'-ı reşîḳim mîḳât

18 Ne ḳadar yüksek uçarsa ṣaf-ı murġân-ı hüner
Hüdhüd-i çâpük-i endîşeme irmek heyhât

19 Âb-ı ḥayvâna ḥurûf-ı süḫanım oldı ẕurûf
Görinürse nola saṭrî-i sevâd-ı ẓulemât

20 Ḳalemim vaḳt-i ḥaṣâd olsa nola sünbüle-çîn
Ḫırmen-i nâṭıḳama feyż-i Ḫudâ maḥṣûlât

21 'Andelîbân-ı süḫan itmededir cümle sükût
Bülbül-i nâṭıḳam itdikçe sürûd u neġamât

22 Çaḳ ser-i noḳṭa-i mevhûmede reftâr eyler
Görmedim edhem-i ḫâmem gibi nâzük-ḥarekât

23 Ṭumṭurâḳ-ı süḫanım fevc-i sipâh-ı naẓmım
Ḫusrevân-ı hünere itmede 'arż-ı dârât

24 Lehce-i pâkime olmaz süḫan-ı ġayr ḳıyâs
Ḳaṭredir baḥr-ı muḥîṭe göre Ceyḥûn u Furât

25 Da'vî-i şi'rde besdir bana ma'nâ vü beyân
Demdir itsem iki şâhidle vücûdum iṡbât

[192]

26 Meclis-i ḫusrev-i ṭab'ımda müheyyâ esbâb
Bezm-i Cemşîd-i ḫayâlimde müretteb âlât

27 Dem-be-dem zümre-i rindân-ı ṭarab-ḫâne-i feyż
Neşve-i bâde-i taḥḳîḳim ile pür-ḥâlât

28 Bülbül-i nuṭḳ-ı ḫoş-elḥânım iderse demidir
Na't-gûyân-ı çemen-sâmi'ayı pür-eṣvât

29 Sebeb-i ḫılḳat o kim buldı vücûdıyla şeref
Çâr-'unṣur se-mevâlîd ü nüh-abâd-ı cihât

30 Şem'-i eyvân-ı hüdâ nûr-ı Ḫudâ kim oldı
Bezm-i kâşâne-i mevvâca cemâli mişkât

31 Gevher-i ḳulzüm-i 'irfân ki anıñ olmuş ezel
Dür-i yektâ-yı vücûdı sebeb-i mevcûdât

32 Ḫâce-i her-dü-cihân ṣâḥib-i naṣṣ-ı Ḳur'ân
Nâsiḫ-i âyet-i İncîl ü Zebûr u Tevrât

33 Pîşvâ-yı küremâ ḳâfile-sâlâr-ı 'aṭâ
İftiḫâr-ı şürefâ faḫr-ı kirâm-ı sâdât

34 Raḥmet-i 'âlemiyân ya'nî Ḥabîbü'r-Raḥmân
Eylemiş İzîd ü Yezdân anı âyîne-i ẕât

35 Hâdî-i dîn-i mübîn bedraḳa-i râh-ı yaḳîn
Şâri'-i rûy-ı zemîn ḳâḍî-i ehl-i ḥâcât

36 Maẓhar-ı şümme denâ mâ-ṣadaḳ-ı ev-ednâ
Ḫusrev-i Yeṯrib ü Baṭḥâ vü şefî'u'l-'araṣât

37 Tûde-i ḫâk-i deri eyledi ḫûn müşg-i teri
Ẕât-ı yektâ-güheri bâ'iṯ-i ġufrân-ı 'uṣât

38 Naḫl-ı ṭûbâ 'alemi ravża-i cennet ḥaremi
Bâr-gâh-ı keremi melce-i erbâb-ı necât

39 'İllet-i ḫılḳat-i kevneyn resûlü'ṯ-ṯeḳaleyn
Ḥażret-i Aḥmed-i Muḫtâr 'aleyhi'ṣ-ṣalavât

40 O şeh-i 'âlem ü âdem ki anıñ bulmuş ezel
Enbiyâ 'izzet-i şânıyla 'uluvv-i derecât

41 Nâzenîn-i Ḥaḳ o maḥbûb-ı İlâhî ki anıñ
Oldı miḥrâb-ı deri ḳıble-geh-i maḫlûḳât

42 'Arş-mesned o ḫudâvend-i mükerrem ki anıñ
Kişver-i câhına olmuş dü-cihân ilḥâḳât

43 Laḳabı gerçi anıñ ümmî-i nâ-ḫânde velî
Ẕât-ı 'âlî-ṣıfatı muṣḥaf-ı mu'ciz-âyât

44 Meclis-i rif'atine mihr ile meh iki sirâc
Maḥfil-i ḳadrine nüh-süllem-i gerdûn mirḳât

45 Nûr-ı iḳbâline Cibrîl-i emîn pervâne
Mihr-i iclâline ervâḥ-ı muḳaddes zerrât

46 Bezm-i isrâda sirâc-ı şeb-i mi'râc-fürûz
Ḥarem-i ḳurbda mıṣbâḥ-ı hidâyet leme'ân

[193]

47 Ḫâk-rûb-ı ḥarem-i midḥati şeyḫ-i Bisṭâm
Ḫâdim-i bâr-geh-i menḳabeti pîr-i Herât

48 Dôstân-ı ḥarem-i ravżası firdevs-i mekîn
Düşmen-i câhı bün-i çâlı-nişîn-i derekât

49 Emri nûr-efgen-i kâşâne-i zühd ü taḳvâ
Nehyi âteş-zen-i ḫırmen-geh-i zerḳ u ṭâmât

50 Ṭâḳ-ı Kisrâ'yı nigûn itdi ẓuhûr-ı ẓâtı
Ṣadme-i ḳahrına dûş olsa nola Lât u Menât

51 Çelı-nişîn-i 'adem eylerdi vücûd-ı ḫaşmı
Saṭvetinden ki ẓuhûr eyleye gâhî ṣademât

52 Pîl-ten olsa da ruḫ gösterüp esb-i ġażabı
Ḫaṣma ferzâne sürüp beydaḳ o şeh eyler mât

53 Ḳudsiyân âyet-i evṣâfını gûş itmek içün
Açılur ṣubḥ u mesâ şems ü ḳamerden ġurefât

54 Oldı ser-geşte o sevdâ ile hep âhûlar
Micmer-i ḫulḳı idelden beri neşr-i nefeḫât

55 Vâṣıl-ı bezm-geh-i dâr-ı selâm-ı ḥıfẓı
Ola ḥaḳḳâ ki dü-'alemde maṣûn-ez-âfât

56 Ḫusrevâ dâd-gerâ dâver-i 'âlî-güherâ
Ey ḫudâvend-i rüsul-ḫayl ü nübüvvet-râyât

57 Sensin ol kim dil ü cân ile olup emriñe râm
Eyleyen cismini âlûde-i gerd-i ṭâ'ât

58 Bezmine sündüs ü istebraḳ olup ferş ola
Ḫâdimi ḥûr u maḳâmâtı ḳuṣûr-ı cennât

59 Sensin ol seyyid-i kevneyn ki meddâḥıñ olan
Feyż-i medḥiñle olur şâ'ir-i memdûḥ-ṣıfât

60 Biñde bir midḥatiñi kilk-i ʻuṭârid yazamaz
Ṣafalḥât olsa felekler aña encüm noḳṭât

61 Midḥat-i ẕât-ı şerîfiñ degil illâ ilhâm
Ġayr-i naʻtıñ olan eşʻâr ise hep tezvîrât

62 Şiʻr ḥaḳḳâ ki nuʻûtuñla olur silḥr-i ḥelâl
Süḫan-ı bîhude-gû cümle ḥarâm u ġalaṭât

63 Merdüm-i dîdem ola dûde ḳalem müjgânım
Olsa maʻlûmum eger vaṣfiña şâyeste luġât

64 Çemen-i menḳabetiñ bülbülidir cân-ı Naẓîm
İtdi murġân-ı beyânı neġamâtı iskât

65 Ey Resûl-i Ḳureşî ḫayli zamân olmuş idi
Vaṣf-ı pâkiñde seniñ itmiş idim taḳṣîrât

[194]

66 Baḳma noḳṣânıma ʻöẕrin dileyüp bu cürmüñ
ʻÂcizâne iderim şimdi ḳażâ-yı mâ-fât

67 ʻÖmrimi menḳabetiñ ḫıdmetine vaḳf itdim
Ḥâṣılı mâdiḥiñim küllü ʻaşiyyi ve ġadât

68 Gevher-i vaṣfiña cân ile ḫarîdârım ben
Ne ḳadar olsa da destimde biżâʻat müzcât

69 Naḳd-i güftârımı itdikçe ṣenâña îṣâr
Ceyb-i endîşemi ol deñli pür itdi berekât

70 Ser-girân eyle beni bâde-i iḳrârıñ ile
Sâḳî-i bezm-i ecel ṣundıġı dem câm-ı memât

71 Umaram feyż-i kemâl-i keremiñ sulṭânım
Gerçi yoḳ cürmime bir vechile ḥadd u ġâyât

72 Kilk-i ‘afvıñla beyâż itmez iseñ vây baña
İtdigim ḫabṭ u ḫaṭâ cümle sevâd-ı ṣafaḥât

73 Bilmezem keffe-i mîzân ne çeker rûz-ı ḥisâb
Seyyi’âtımla eger vezn olunursa ḥasenât

74 Geldi hengâm-ı du‘â ṭurma ḫamûş ol ḫâmûş
Besdir ey ḫâme yeter basṭ-ı bisâṭ-ı ebyât

75 Tâ ki mülk-i süḫana mâlik olup ehl-i beyân
Ola aḥkâm-ı ma‘ânîde devâm ile ṣebât

76 Ḳona ol pâdişeh-i her-dü-serânıñ şeb ü rûz
Ḥarem-i dergehine ḳâfile-i teslîmât

77 Ravża-i pâkine dâ’im ola îṣâr u niṣâr
Nûr-ı mışbâḥ-ı taḥiyyâtla mişkât-ı ṣalât

Merṣiye

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

I

1 Demdir fiġâna başla gel ey cân-ı nâ-tüvân
Dutsun cihânı velvele-i nevḥa vü fiġân

2 Demdir firâḳ-ı mâtem-i Şâh ile ‘âlemi
Ġarḳ eyle eşk-ârâ ile ey çeşm-i ḫûn-feşân

3 Eyle hücûm-ı ḥasret ile nâleñi bülend
Olsun ṣadâ-yı âh ile pür çarḫ-ı âsumân

4 Düşsün zemîne velvele-i mâtem-i Ḥüseyn
Çıḳsun sipihre ġulġule-i âh-ı ‘âşıḳân

5 Ḳılsun bu demde sînesini pâre pâre ḫalḳ
Olsun bu demde ḫûn-ı ciger dîdeden revân

6 Ḳaddin hemîşe çarḫ egüp ḳanlar aġlasun
Girsün siyâh câmelere ḫayl-i ḳudsiyân

7 Mâh-ı Muḥarrem oldı göñül mâtem eyle gel
Demdür bu sûz-ı şîven ile yansun ins ü cân

8 Sûz-ı firâḳ-ı Şâh-ı Şehîdân-ı Kerbelâ
Düşdi cihâna mâtem-i Sulṭân-ı Kerbelâ

II

9 Yansun derûn-ı sîne-i çarḫ-ı sitîze-kâr
Çıḳsun sipihre şu'le-zenân âh-ı pür-şerâr

10 Mâh-ı felek firâḳ ile zerd ü nizâr olup
Olsun hezâr ḥasret ile mihri bî-ḳarâr

11 Ol serv-i sidre-ḳâmete ṣad-iştiyâḳ ile
Ser-geşte-ḥâl cûy-ı çemen lâle dâġ-dâr

12 La'lin meger ki ġonca anup oldı baġrı ḫûn
Her bir şükûfe ḫançer-i mâtemle dil-figâr

13 Ḳılsun benefşe ser-be-zemîn şîven eylesün
Sünbül-veş olsun ol da perîşân-ı rûzgâr

14 Pîrâhenini pârelesün ġoncalar olup
Bâd-ı elemle gülleriñ evrâḳı târumâr

[195]

15 Merşiye-ḫânı oldı meger şimdi derd ile
Her gül-bün üzre nâlede ṣad-'andelîb-i zâr

16 Pür-yâre itdi lâleleri tîr-i mâtemi
Ṣad-pâre ḳıldı gülleri şemşîr-i mâtemi

III

17 Ey luṭfı yoḳ mürüvveti yoḳ çarḫ-ı ser-nigûn
Âl-i Resûl'i miḥnet ile eyleyen zebûn

18 Ḳıyduñ o şâha nice ihânetler eylediñ
Dâmânuñ oldı 'âḳıbetü'l-emr ġarḳ-ı ḫûn

19 Bir ḳaṭre ṣuya teşne idüp eylediñ dirîġ
Cevr ü cefâlar itdiñ aña ey sipihr-i dûn

20 Ḫavf itmediñ mi ḫışm-ı Ḫudâ'dan 'aceb o dem
Ey cevr-pîşe delır-i denî devri bâz-gûn

21 Devriñ tamâm olmaġa yaḳlaşdı var ise
Kâruñ müdâm olmadadur mekr ile füsûn

22 Ṣaḥrâ-yı maḥşere gele ḫûn-pâş ser-be-kef
Meydân-ı ḥaşrı eyleye ol dem ki âl-gûn

23 Âyâ olur mı sende o demde mecâl-i nuṭḳ
Ey Âl-i Muṣṭafâ'ya ḳıyan çarḫ-ı bî-sükûn

24 Geçsün derûn-ı sîne-i çarḫa ḫadeng-i âh
Geysün hezâr zâr iderek âsumân siyâh

IV

25 Ḳalmaz bu cürm yanuña ey çarḫ-ı pür-şitâb
Mes'ûl olınca rûz-ı cezâda nedür cevâb

26 Ḫavf itmediñ mi Ḥaḳ'dan idüp böyle cür'eti
Faḫr-ı Cihân'dan eylemediñ ṭutalum ḥicâb

27 Cism-i laṭîfin eylediñ âġişte ḫûn ile
Ḳıyduñ o nâzenîne idüp cevr-i bî-ḥisâb

28 Ḫalḳ-ı cihân bu vâḳı'adan dil-figâr olup
Girsün siyâha mâtem idüp aġlasun seḥâb

29 Mâtem zamânı geldi geyüp kisve-i siyâh
Dök eşk-i âl-gûnuñı gel ey dil-i ḫarâb

30 Şîven zamânı geldi yanup yaḳılup müdâm
Sür ḫâke rûy-ı zerdiñi mânend-i âfitâb

31 Eyle ṣadâ-yı nâleñi peyveste-i felek
Te'sîr-i sûz-ı âh ile ḳıl sînesin kebâb

32 Kimdir bu demde sînesi çâk olmayan göñül
Kimdir bu demde menzili ḫâk olmayan göñül

V

33 Gel ey Naẓîm-i zâr yeter eyle mâtemi
Ḫâkister itdiñ âteş-i naẓmuñla 'âlemi

34 Gel ey Naẓîm-i zâr yeter sûziş-i derûn
Yaḳduñ şerâr-ı âh ile nüh-ṭâḳ-ı ṭâremi

35 Gel ey Naẓîm-i zâr yeter eylediñ fiġân
Terk eyle sen de nâle vü âh-ı dem-â-demi

36 Gel ey Naẓîm-i zâr yeter âh-ı girye-ḫîz
Ġarḳ itdiñ eşk-i germle mâh-ı Muḥarremi

37 Gel ey Naẓîm-i zâr yeter ṣunma fâriġ ol
Ser-mest-i câm-ı mâteme bu kâse-i ġamı

38 Gel ey Naẓîm-i zâr yeter eylediñ yeter
Fevvâre-sâz-ı ḳaṣr-ı ʻazâ çeşm-i pür-nemi

[196]

39 Gel ey Naẓîm-i zâr yeter nâle vü enîn
Bezm-i fenâda eyle biraz sen de ḫurremi

40 Demdir şarâb-ı naẓm ile medhûş ol ey ḳalem
Oldı tamâm merṣiye ḫâmûş ol ey ḳalem

Velehû

(Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün)

1 Cevher-i kül tâb u sûz-ı mihriniñ pervânesi
ʻAḳl-ı evvel ḳayd-bend-i ʻaşḳınıñ dîvânesi

2 Veʻḍ-ḍuḥâ vaṣf-ı güli ve'l-leyl şerḥ-i sünbüli
Bülbül-i levlâk-i ẕâtı lî-maʻallâh lânesi

3 Ṣıdḳ u ʻadl ü ḥilm ü ʻilm-i ẕâtına maẓhar idüp
Çâr-yâr-ı bâ-ṣafâdır hem-dem-i kâşânesi

4 Ebrû-yı iḳbâliniñ mâh-ı felek ḥasret-keşi
Gîsû-yı iclâliniñ mihr-i münevver şânesi

5 ʻArş câh-ı ḳadriniñ evc-âşinâ-yı rifʻati
Çarḫ bâġ-ı şânınıñ bir sebze-i bîgânesi

6 Bezm-gâh-ı sâġar-ı ʻaşḳı dil-i ʻuşşâḳdır
Ḳalb-i ʻârifdir şarâb-ı şevḳiniñ ḫum-ḫânesi

7 Kâse-i in'âmınıñ şâh u gedâ dil-teşnesi
Bâde-i iḥsânınıñ ins ü melek mestânesi

8 Cûy-bâr-ı cûdunuñ mâh-ı münevver kûzesi
Mihr-i enver çeşme-sâr-ı luṭfunuñ peymânesi

9 Ḳulzüm-i esrâr u ḥükminde dür-i ḳadr-i ṣadef
Genc-i 'irfân u kemâliñ gevher-i yek-dânesi

10 Ḫıl'at-ârâ-yı le-'amrük nâm-dâr-ı ışṭıfâ
Taḫt-gâh-ı 'arş-ı a'lâ mesned-i şâhânesi

11 Kuḥl-i mâ-zâġa'l-baṣar maḫṣûṣ-ı çeşm-i akḥeli
İns ü cânıñ maṭlab-ı a'lâ olan cânânesi

12 Mest-i ser-germ-i ma'âṣîdir bugün şeydâ Naẓîm
İsterem ma'ẕûr ola evżâ'-ı küstâḫânesi

Ġazel-i Şehzâde Sulṭân Meḥmed Taḫmîs-i Seyyid Vehbî

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Dilde ḳudret yoḳ ki yâre sırr-ı meknûnum diye
Şerḥ ide yâr yârem açup zaḫm-ı pür-ḫûnum diye
Olsa bir maḥrem ki aḥvâl-i diger-gûnum diye
Ol ṣaçı Leylâ umaram baña Mecnûnum diye
Gezmesün gelsün belâ ṭâġında maḥzûnum diye

2 'Âşıḳ oldum ben de ammâ ketm-i esrâr eyledim
Müdde'î ṣorduḳça Ḥaḳ şâhiddir inkâr eyledim
Âḫir ammâ şefḳat ümmîdiyle iẓhâr eyledim
Yolına cân virmege anıñ-çün iḳrâr eyledim
Ḥabs idüp çâh-ı zenaḫdânında medyûnum diye

3 ‘Âleme sulṭân olur ol ‘âşıḳ-ı efgende kim
Olmaya farḳı yanında bende kim âzâde kim
[197] Yârdan ġayri kim olur dîde vü ḫulyâda kim
Dâl-i devlet baña bu yetmez mi bu dünyâda kim
Nâz ile ol çeşm-i nergis baña meftûnum diye

4 Söz bulur gevher-şinâs ehli yanında i‘tibâr
Ḳıṭ‘a-ı elmâsa hem-seng oldıġında şek mi var
Ṭuṭ ḳulaġıñ gör ne dir şehzâde-i ‘âlî-tebâr
Umaram şi‘r-i güher-bârım işitdikde nigâr
Ḳandadır gelsün berü ol dürr-i meknûnum diye

5 Neyle olursañ ol ey Vehbî o şâh-ı müşfiḳe
K'itmeyüp bir cürm içün maḥv-ı ḥuḳûḳ-ı sâbıḳa
Ḳahrı da bir gizli luṭf ola muḥibb-i ṣâdıḳa
Dilber oldur ey Meḥemmed ḫışm idicek ‘âşıḳa
Boynuña bend eyledim zülf-i hümâyûnum diye

Sır Kâtibi Rikâb-ı Hümâyûn Ḳâ’im-maḳâmı Baṣra Vâlîsi Müverriḫ ‘Abdu'r-Raḥmân ‘Abdî Paşa

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Ruḫ-ı dilcû da güzel zülf-i semen-bû da güzel
Nice tercîḥ ideyim o da güzel bu da güzel

2 Nice ṣarılmasun Allâh'ı seversen âdem
Sîne sîmîn ü miyân ince o pehlû da güzel

3 Böyle pâkîze pür-âşûb-ı cihân sev ‘Abdî
Yoḫsa şâyeste degil ‘aşḳa her âlûde güzel

Velehû

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Dilberâ dil saña mülâzımdır
Kişiye kendi cânı lâzımdır

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Mihr-i 'aşḳıñ ki bütân sifle-me'âb isterler
Dil-i 'âşıḳ gibi pür-cerḥ u ḫarâb isterler

2 Ḥişşe-dârân-ı ṭarab-ḫâne-i dîrîne-i ġam
Zer-ḳadeḥ bezm-i feraḥ köhne-şarâb isterler

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Reh-i uṣûl-i şerî'atde pûyeden dönme
Çıḳar ṭarîḳ-i selâmet cihânda yoḳ ġayri

2 Ṣadâḳat ehli bilür istiḳâmetiñ ḳadrin
Saḳâmet ehline olma yaḳîn düş ayrı

[198] Ḍarb-ḫâne Emîni-zâde Baş Yazıcısı Tîġî Beg

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Ṣunma aġyâra ḳadeḥ ḥalḳa-i meclisde iken
Ey perî ṭaşra uzatma ayaġıñ dâ'ireden

2 İdüp âṣârımızı bir yed-i nerme teslîm
Bizi ḳurtar kerem it dağdağa-i Yaḥyâ'dan

3 'Arabî nüsḫaları ḳalsun anıñ destinde
Tâ 'Arab'la 'Acem âsûde ola ġavġâdan

4 Üsküdârî Çelebi desti münâsib görinür
Ḥiṣṣe-dâr olsun o da ẕâ'iḳa-i ma'nâdan

5 Bizim âṣâr-ı perîşânımızıñ cildi daḫi
Ẕevḳ-yâb olsun o gûne yed-i müsteṣnâdan

Cevâb-ı Vezîr-i Müşârün-ileyh

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Yed-i nerm isteyemez Ṣâ'ib ü 'Urfî bilürüm
Ellerin çekmiş iken dağdağa-i dünyâdan

2 Oḳuyup anlarıñ âṣârını teẕkîr itmek
Farḳı var mı 'acebâ rûḥların iḥyâdan

3 Ẕevḳ-yâb olmaġa ḫâhiş bilürüm kimdendir
Üsküdârî gibi bir dilber-i müsteṣnâdan

4 Biz bile ẕâ'iḳa-i vaṣlına nâ'il degiliz
Lutf idüp fâriġ oluñ siz daḫi bu sevdâdan

5 Ḥażret-i Nâbî-i pîr ehl-i ḥaḳîḳatden iken
Meyl ider mi ṣuvere meşġale-i ma'nâdan

6 Ḥabeşî-zâde gözetsün 'Arabî nüsḫaları
Ḥükm-i dîvân bizimdir ne çıḳar da'vâdan

Tekrâr İltimâs-ı Nâbî

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Ḥabbezâ naẓm-ı dilârâ ki ẓuhûr itmişdir
Bir vezîr ibni vezîr âṣaf-ı ṣâḥib-râdan

2 Böyle pâkîze süḫan böyle edâ-yı rengîn
Ṣâdır olmaz ḳatı çoḳ şâ'ir-i bî-pervâdan

3 Lûlu-yı tevriye vü gevher-i îhâm o ḳadar
Görmedik çıḳdıġını ḥaḳ bu ki bir deryâdan

4 Kendü emṣâli vezîrân arasında yoḳdur
Behre bulmuş o ḳadar memleket-i ma'nâdan

5 İde luṭfıyla nigeh-bânlıġını Ḥażret-i Ḥaḳ
Ḫâṭır-ı ṣâfı ḳabûl itmedigi da'vâdan

6 Nâbiyâ gerçi aña cezb-i du'â itmededir
Ṭîb-i ḫulḳı gerek a'lâ vü gerek ednâdan

7 Lîk şimdi budur ümmîd-i muḳîmân-ı Ḥaleb
İtmeye ref' Ḫudâ sâyesini Şehbâ'dan

8 Hele ḥıfẓ-ı kütübüñ da'vî-i ma'hûdından
Geçmeziz rabṭ-ı ḳulûb itdigimiz da'vâdan

9 Ṭâlib-i ṣûret olursa ne 'aceb Nâbî-i pîr
İnfikâkı nice mümkin ṣuveriñ ma'nâdan

Ḍarb-ḫâne Emîni Bekir Efendi-zâde Kîlârî ʻAzîz Efendi

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Ey ġamze söyle zaḫm-ı dilimden zebânım ol
Ey çâk-i sîne nüsḫa-i şerḥ u beyânım ol

2 Ey ḫûn-ı dîde ben diyemem yâre derdimi
Sen rûy-ı zerdim üzre gelüp tercemânım ol

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Sipihre nâvek-i âh-ı dil-i sûzânımız çıḳdı
Çekince sîneye tîġ-ı nigârı cânımız çıḳdı

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Serv ü çemen ü bülbül ü bîd bâd ile sünbül
Pervâne vü şem' lâle-i dâġ-ı dil ile gül

[200]

2 Olmasa idi bunlar ʻaceb neyle ṭolardı
Mecmû'ası şâ'irleriñ ey naġme-i bülbül

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Ârâm idemem yâre nigâh eylemedikçe
Ḥayretle baḳup rûyına âh eylemedikçe

2 Bir yerde ḳarâr eyleyemez cân-ı ʻazîzim
Kûyında anıñ cây-ı penâh eylemedikçe

Kilîdü'l-Baḥrî Meḥmed Baḥrî Efendi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Devr-i la'liñde seniñ ey sâḳî-i mestâne-dûş
Olmamaḳ mümkin midir 'âşıḳlarıñ peymâne-dûş

2 Her seḥer 'arż-ı cemâl it 'âleme çün âfitâb
Dâ'imâ şem'-i şeb-ârâ gibi olma ḫâne-dûş

3 Yâriñ ümmîd eyleme ġam-ḫâneñe teşrîfini
Olmaz idi Baḥrî bilürsün şâhid-i vîrâne-dûş

Ḫâṣ-âḫûr Kâtibi İlyâs Efendi-zâde Ḫazîneli İbrâhîm Tâ'ib Efendi

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Dil miyâncılıḳ ider mûy-ı miyân-ı yâre
Cân virür böylece bir fâ'ideli bâzâra

2 Dehen ü la'liñe dellâl olalı bu dil-i zâr
Naḳd-i cân ile gelen müşterîdir dil-dâra

3 Yerde mi gökde mi ol mâh görünmez mi 'aceb
Ṣordum aġzından anıñ tâ-be-seḥer aġyâra

4 Ol ẓükâ-perver-i mâh-ân u züḥal-seyr ü edâ
Zühre-fıṭrî bu revişle bizi yaḳdı nâra

5 Tâ'ibâ göklere çıḳmaḳ mı diler âṣârıñ
Ḳapladı baḫt-ı siyeh ṭâli'iñi bî-çâre

Cerrâḥ Ḳâsım Paşa-zâde Zâhid Aḥmed Ḫulûṣî Beg

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Cenâbıñ rehber-i 'aşḳ-ı Ḫudâdır yâ Resûlallâh
Cihâna ṭal'atıñ maḥż-ı żiyâdır yâ Resûlallâh

2 Ḫulûṣî cânını biñ şerm ile ḳurbâna 'arż itdi
Yoluñda olsa biñ cânı fedâdır yâ Resûlallâh

Veliyyüddîn Beg

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Yüzin gör eyleme müjgân u ḫaṭṭ u ḫâlden nâle
Ki olmaz ḫârsız gül dûdsuz ot dâġsız lâle

[201]

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Dûd-ı siyâh-ı âh iledir nâliş-i Ḫulûş
Gelmez bu sâz perdesi şevḳ-i ṭarablara

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Ḥubb u muvâlat evveli 'aşḳıñ netîcesi
Ḥayretle derk-i terk-i rıżâ merg-i âḫiri

Kîlârî Mevcî Paşa

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Ḳâf-ı istiġnâ dilâ 'anḳâ-yı 'aşḳa nâledir
Bir hümâya şimdi ṣayd olmuş sebeb âyâ nedir

2 El-ḥaẕer ey murġ-ı bî-pervâ-yı dil ṣümme'l-ḥaẕer
Sübḥa-i ehl-i riyâ hem dâmdır hem dânedir

3 Nice malḥrem olalar Leylî vü Şîrîn bezmine
Ḳays bir dîvânedir Ferhâd bir bîgânedir

4 Ġamzesi pür-şûr eşkim bî-sükûn dil nâ-şekîb
Biri mestâne biri ṭıfl u biri dîvânedir

5 Rûz u şeb nâlân u sûzân Mevcî-i zâr u nizâr
Gülşen-i kûyuñda bülbül bezmiñe pervânedir

Büyük Çamlıca'daki Muṣallâya Seferlili Nâlî Çelebi'niñ Târîḫidir

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün

Muṣallâya didi târîḫ Nâlî
"Mekân-ı rnuḥterem 'âlî muṣallâ" (1071)

Sulṭân Meḥmed Ḫân-ı Râbi' Ḫazîne-dâr Usṭası Cân-fezâ Ḳalfa'nıñ Ḫayrâtı Olan Büyük Çamlıca Ṣuyı'na Târîḫdir, Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Nâlî'den târîḫini ṣordum didi
"Çeşme-i 'aynu'l-ḥayât-ı Cân-fezâ" (1071)

‘Abdî Paşa Ḫazîne-dârı Ḥüseyin Aġa-zâde Müderris Ḫazîneli Devletî Aḥmed Efendi

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Görüp sen vaż‘-ı nâ-şâyânın ey dil bî-ḥuzûr olma
Cihânıñ devleti gâhî cefâdır gâh devletdir

Ḫaftânî Süleymân Efendi

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)
Göñülde ġayri kimse ẓann idersiñ ol ḫayâliñdir

Velehû

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)
Dem gelür ‘afv olunur ṣuçları ḳan eyleyeniñ

Velehû

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)
Hep âlet-i mülâḥaẓadır cümle kâ’inât

[202]

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)
Ey sehî-ḳâmet ḳıyâmetdir seniñ ferdâlarıñ

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)
Meṣeldir sâḳiyâ baş gitse ayaḳ pây-dâr olmaz

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)
Baḫt bî-dâr olmasa devlet ḫayâl ü ḫâb olur

Velehû Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Dimem ser-rişte-i maḳṣûdı ehl-i câhdan bulsun
Göñül esbâba itmez iltiçâ Allâh'dan bulsun

Velehû Müfred

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Ṣanmañ ki edânîden olanlar kerem eyler
Virdigini 'illetle virürler verem eyler

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ṣuyından düşse düşmez pertevinden merd-i rûşen-dil
Tükense bâdesi mey-ḫâneye ḳandîl olur sâġar

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Ṭıfl-ı dili edîb-i ġam-ı yâre ḳıl esîr
Âzâd olınca mekteb-i ġamdan hevâlanur

Velehû

(Fa'ûlün Fa'ûlün Fa'ûlün Fa'ûl)

Ne gülşen ne bülbül ne sünbül ne gül
Belâsın belâsın belâsın göñül

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Hiç bilmedim 'ömrüm nice geldi nice gitdi
Yârim gice geldi yine yarım gice gitdi

Ḥekîm-başı 'Abdu'l-Ḥaḳ Mollâ

(Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün

Mest olmadım keyifce mey-ḫâne-i emelde
Yârim ḳadeḥ virürdi yarım ḳadeḥ virürdi

Velehû Süleymân Efendi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)
Viriñ bî-çâreler cân naḳdini resm-i duḫândır bu

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)
Bir ben bilürüm çekdigimi bir de bir Allâh

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ṭayanmaz bir muḫâlif rûzgâra şevket-i gülşen

[203]

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

İki 'âlemde âgâh olmayan nâdânı söyletme

Velehû

(Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)

Meclis o meclis mey o mey sâḳî o sâḳîdir yine

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Ḥadîṣ-i ṭûl u dırâzı yılan ḥikâyesidir

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Ṣurâḥî mey-keşiñ aġzı ḳoḳar muṣâḥibidir

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Maḳâl-i ehl-i hünerdir bu az olur öz olur

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Kendi başına belâdır hüneri üstâdıñ

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Levḥ-i çarḫ üzre ḥisâb olsa ulûf-ı keremi
Noḳṭa-i encüm-i tâbân olamaz ṣıfr-ı cümel

Emîn Beg

Ḳıṭ'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Döndüm 'ulûm-ı 'aşḳıñ ile nükte-dânlara
Düşsüñ seniñ de mıṣra'-ı la'liñ zebânlara

2 İtdiñ ḫamîde ḳâmetimi tîr-i cevr ile
Ebrûlarıñ seniñ daḫi dönsün kemânlara

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Bî-gümân eyler temeşşül ṣûret-i 'ayba hüner
Furṣat-ı güftâr yâ Rab düşmesün bed-gûlara

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Bu ḥayret-ḫânede rûşen-güher endûh-gîn olmaz
Nümâyândır bu kim âyînede çîn-i cebîn olmaz

Şâkir Beg

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Bu ḳadar ḥüsn ile lâyıḳ mıdır ey mâh saña
Gül gibi zîver-i her bezm olasın vâh saña

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

'Acebâ yâdıña gelmez mi o demler ki seniñ
Kârıñ endîşe-i mâ-fât ile âh olsa gerek

[204]

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Kimi gördüñ ġaraż icrâsına düşmüşlerden
Kârınıñ evveli sa'd âḫiri fîrûz oldı

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)
Ne zaḫm-ḫorde-i mâr ol ne iste tiryâḳı

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)
Günde biñ kez ölmeniñ fürḳat ḳomuşlar adını

Sulṭân Aḥmed Ḫân-ı Ṣânî 'Aleyhi'r-Raḥmetü Ve'l-Ġufrân Ḥażretleriniñ 'Aṣr-ı 'Âlîleri Şu'arâ-yı Benâmı

Silaḥ-dâr Bozoḳlı Bıyıḳlı Ṣadr-ı A'ẓam Muṣṭafâ Paşa

Ḳıṭ'a

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Ey göñül ṣaḥn-ı çemende leb-i deryâ zevḳin
Bir ṣanemle idegör kâm alasın dünyâdan

2 Yoḫsa bir dişleri dür ḳâmeti serv olmayıcaḳ
Ne biter ṣaḥn-ı çemenden ne çıḳar deryâdan

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Nereden bir ḳaşı miḥrâb olsa gün gibi 'ayân
Döner ol yaña gözüm ḳıble-nümâ gibi hemân

Velehû

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Tevbe itdim ki itmeyem tevbe
Tevbeye tevbe-i naṣûḥ olsun

Sulṭân Muṣṭafâ Ḫân-ı Ṣânî ʻAṣr-ı ʻÂlîsi Şuʻarâsı

Mütevellî-zâde Ḫazîneli Âgâh Ṣâliḥ Beg

(Feʻilâtün Feʻilâtün Feʻilâtün Feʻilün)

Ṣubḥ-ı iḳbâline ʻibretle baḳılsa dehriñ
Ḥasretinden çekilen âh ḳadar çoḳ sürmez

Velehû

(Mefʻûlü Fâʻilâtü Mefâʻîlü Fâʻilün)

Bir derde düş ki ḥâcet ü dermânı olmasun
Bir derde düş ki ḥâcib ü derbânı olmasun

Ḫazîneli Şeyḫ Râsiḫ Efendi

(Mefʻûlü Fâʻilâtü Mefâʻîlü Fâʻilün)

Öyle ḫam itdi ḳaddimi ḳadd-i bülendi kim
Bir resm-i âh olurdı eger gelse yanıma

Velehû

(Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün)

1 İlâhî bülbülüñ feryâd u efġânı kimiñ-çündür
Gül içünse gülüñ çâk-ı girîbânı kimiñ-çündür

[205]

2 Eger pervâneniñ şemʻ içün ise sûzişi şâyân
Ya şemʻiñ eşk-i germ ü âh-ı sûzânı kimiñ-çündür

3 Eger âhû içünse bâdiye-peymâyî-i şîrân
'Aceb âhûlarıñ çöllerde cevlânı kimiñ-çündür

4 Firâḳ-ı Yûsuf içün ise ża'f-ı dîde-i Ya'ḳûb
Ya bîmârî-i şem'-i mâh-ı Ken'ânî kimiñ-çündür

5 Ser-â-ser kâ'inât esrâr-ı 'aşḳıñ mest ü medhûşı
Velî bilmezler ey Râsiḫ o ḥayrânî kimiñ-çündür

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Ḫalvet-i ṣâfî-żamîrân ḫâne-i âyînedir
Ṣıḳlet olmaz gelse de mihmân mihmân üstine

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Sîm-i ḫâliṣ-veş eger olmaḳ dilerseñ mu'teber
Şâh-ı Bahâ'ü'd-dîn'iñ eyle sikkesini tâc-ı ser

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Muḳîm-i bâb-ı feyż-i Kibriyâdır Naḳş-bendiyye
Enîs-i ẕikr ü tevḥîd-i Ḫudâdır Naḳş-bendiyye

2 Eviddâ-yı çehâr-ı yâr ehl-i beyt-i Aḥmed'dir
Gürûḥ-ı 'abd-i maḥż-ı Muṣṭafâdır Naḳş-bendiyye

3 Muḥibb-i ṣâdıḳ-ı cân-dâde-i Ṣıddîḳ-i Ekber'dir
Fedâ-yı nûr-ı çeşm-i Murtażâdır Naḳş-bendiyye

4 ‘Abâ-pûş-ı ḳanâ‘at oldıġından fehm olur ḥâli
Ḥaḳîr-i bende-i Âl-i ‘Abâdır Naḳş-bendiyye

5 Maḥall-i istinâdı Şâh Bahâ’ü'd-dîn Muḥammed'dir
‘İbâd-ı etḳıyâya pîş-vâdır Naḳş-bendiyye

6 Derûnı naḳş-ı teẕkîr-i Ḫudâ ile münaḳḳaşdır
Mu‘allâ ḳaṣr-ı bünyâd-ı ṣafâdır Naḳş-bendiyye

7 Olur ‘ilm-i ledünne ‘avn u luṭf-ı Ḥaḳḳ ile vâḳıf
Umûr-ı sırr-ı ġayba âşinâdır Naḳş-bendiyye

8 Şeref ‘add eyleyüp ‘âlem ṭaşırsa nola baş üzre
Ser-i şâhâna tâc olsa becâdır Naḳş-bendiyye

9 Olurlar pûte-i ‘aşḳ içre ḳalbi ḳâl idüp ḫâliş
Anıñ-çün sikke-i şâha sezâdır Naḳş-bendiyye

10 İki şehper olup tevḥîd-i Ḥaḳ'da nefy ü iṣbâtı
Çıḳar tâ evc-i ‘ulyâya hümâdır Naḳş-bendiyye

11 Eger kim ‘arş-ı a‘lâda olursa mesned-i câhı
Mekîn-i bâb-ı teslîm ü rıżâdır Naḳş-bendiyye

[206]

12 Bilür Ḥaḳ'dan ẓuhûra her gelen ḥâlâtı ḥaḳḳında
Ḳabûl eyler rıżâ-dâd-ı ḳażâdır Naḳş-bendiyye

13 Bulur keşretde vaḥdet vaḥdetinde cünbiş-i ḥayret
Ṣafâ-yâb-ı maḥall-i inzivâdır Naḳş-bendiyye

14 Revâdır alsa çeşm-i bî-fer-i ma‘lûline ‘âlem
‘Uyûn-ı ehl-i cürme tûtiyâdır Naḳş-bendiyye

15 Nişîmen-gâh u cây-ı me’meni bâb-ı tevekküldür
Faḳîr-i tekye-i ṣıdḳ u rıżâdır Naḳş-bendiyye

16 Bulur mir'ât-ı ḳalbi ṣayḳal-ı tevḥîd ile ṣafvet
Mücellâdır dili ehl-i ṣafâdır Naḳş-bendiyye

17 Dile taṣvîr idüp her müşkilâtı gösterür bir bir
'Aceb âyîne-i gîtî-nümâdır Naḳş-bendiyye

18 Vuḳûf-ı ḳalb ile merhem ururlar zaḫm-ı 'iṣyâna
Sezâdır dinse her derde devâdır Naḳş-bendiyye

19 Ḳabûl-i Ḥażret-i Pîr ide ḥaḳḳ-ı Râsiḫ'i maẓhar
Maḳâm-ı devlet-i bî-intihâdır Naḳş-bendiyye

Ḳıṭ'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Melce-i baḥr-ı emel her câhile girdâbdır
'Âḳile âlâyiş-i dünyâ ḫayâl-i ḫâbdır

2 Bir ḳapuyı bend iderse biñ ḳapu eyler güşâd
Ḥażret-i Allâh efendi fâtiḥu'l-ebvâbdır

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Ṣalın üftâdeler ṣaf ṣaf yoluñda pây-mâl olsun
Libâs-ı nâz u 'işve ḳaddiñe ḳat ḳat ḥelâl olsun

2 Hemân gül-berg-i ruḫsârıñ açılsun âl âl olsun
Saña şürb-i müdâm ey ġonca-leb ḳaṭ ḳat ḥelâl olsun

Kîlârî Lebîbâ Begefendi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ḳumâş-ı ṭab'-ı pâkiñ bî-ḫuşûnet âl âl olsun
Ḳatarsañ penbe-i bezmi kerem ḳat ḳat ḥelâl olsun

Balṭacı Ḥulvî Efendi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ḳo şem'-i 'ârıżıñla dîde fânûs-ı ḫayâl olsun
Biterse perde-i çeşm-i terim ḳat ḳat ḥelâl olsun

Ġalaṭa Sarâylı Maḳbûlî Çelebi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Beni ġamzeñ oḳıyla öldür isterse vebâl olsun
Mekânım zîr-i ḫâk olursa da ḳat ḳat ḥelâl olsun

[207]

Kîlârî 'Ârif Beg

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ḳızarsın ruḫlarıñ gül-gûn u ebrû âl âl olsun
Libâs-ı 'işve-i nâzıñ saña ḳat ḳat ḥelâl olsun

Balṭacı Ḫalîfe Behcetî Çelebi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Efendim sînem üzre şerḥa saṭr-ı 'arż-ı ḥâl olsun
Raḳîbiñ ḳatline fermân buyur ḳat ḳat ḥelâl olsun

Ḫazîneli Muḥteremî-i Yeñişehrî

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Hemân çîn-i cebîniñden göñül âsûde-ḥâl olsun
Şikenc-i kâkülüñden çekdigim ḳat ḳat ḥelâl olsun

Ḫaremeyn Kâtibi Raḥmî Çelebi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Hemân ol mâh ile bir ruḫṣat-ı bezm-i viṣâl olsun
Baña ey çarḫ-ı ẓâlim itdigiñ ḳat ḳat ḥelâl olsun

Bosnalı Ṣâbit Efendi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Gülâc-ı gül-şeker ter gibi luṭfuñdan nevâl olsun
O ḳatmer baḳlava benden yaña ḳat ḳat ḥelâl olsun

Kîlârî Nûrî Aġa

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ṭoḳunsun tek hemân la'l-i nemek-rîziñ leb-i câma
Ḳatarsın bâde-i nâba nemek ḳat ḳat ḥelâl olsun

Kîlârî Ḫızır Aġa-zâde Sa'îd Beg

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Mey içdi ba'de'l-iftâr itmeden teklîf ṣûfîye
O ḳatmer baḳlava benden yaña ḳat ḳat ḥelâl olsun

Meşhûr Ḫâce Neş'et'iñ Pederi Ḫazîneli Muṣâḥib El-Ḥâc Aḥmed Refî' Efendi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Meskenimden dûr idüp ġurbetde ser-gerdân iden
Ḳısmetim mi ṭâli'im mi yoḫsa cânâ sen misin

Ḳâḍî-'asker-zâde Ġalaṭa Sarâylı Aḥmed Bahâ'ü'd-dîn Münîr Efendi

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

İtse 'aceb mi 'âşıḳına bî-ḥisâb nâz
Ol şâh-ı ḥüsne itmededir intisâb nâz

[208]

Seferlili Resîm Efendi

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Nigâhı terceme-i ḫâlıiş-i nigâhı olur
Niyâz-ı ehl-i maḥabbet zebân-ı ḥâl iledir

2 Resîm şi'r dinilmez kelâm-ı mevzûna
Süḫan sezâ-yı pesend oldıġı me'âl iledir

Velehû Ḳıṭ'a

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 'Ömr oldıġına bâr-ı girân ehl-i fenâya
Yetmez mi numûne ḳad-i pîrîde dü-tâyî

2 Ġayrıñ geçirenler yaḳadan zâde-i ṭab'ıñ
Beñzer ki tebennî ide mâder-be-ḫaṭâyî

Kîlârî Ḫâce-zâde Aḥmed Efendi

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Şimdi şehbâz-ı maḥabbet o yuvadan uçdı

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Göñül ḳalsun begim yol ḳalmasun dirler meṣeldir bu

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)
Baña ebrû-yı cânân münḥarifdir daḫi ṭoġrulmaz

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)
Bende-i maḳbûlini mevlâsı âzâd eylemez

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün)
Merdâneler şikârı almaz zebûn elinden

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)
Hep nâz u şîvedir ṣatılan mübtelâlara

Sulṭân Aḥmed Ḫân-ı Ṣâliṣ Ḥażretleriniñ 'Aṣr-ı 'Âlîleri Şu'arâsınıñ Eş'ârıdır:

Mora Fâtiḥ-i Ṣâliṣi Şehîd 'Alî Paşa

İzniḳ Göli Sâḥilinde Disloz Ḳaryeli Ḥacı Ḥüseyin Aġa-zâde Ḫulefâ-yı Ḳîlâr-ı Ḥâṣṣadan Sır Kâtibi ve Dâmâdı Ḥażret-i Şehriyârî Mora Fâtiḥi Silaḥ-dâr Ṣadr-ı A'ẓam Şehîd 'Alî Paşa'nıñ Mora'yı Fetḥe 'Azîmetinde Edirne'de Söyledigi Neşîdedir

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Seyf-i Aḥmed'le seferde 'Alî-ḳudretdir 'Alî
Ṣıdḳ-ı ṣavletle rezimde 'Alî-cür'etdir 'Alî

2 Reh-nümûn olsa gerekdir bu ġazâda tevfîḳ
Maẓhar-ı feṯḥ u ẓafer bâ'iṣ-i nuṣretdir 'Alî

3 'Avn-i Ḥaḳ sâye-i Peyġamber iken rehberimiz
Dîde-i düşmene elbette mehâbetdir 'Alî

4 Şevket ü şân u şehâmet ne dimekdir görsün
'Avn-i Ḥaḳḳ ile Mora feṯḥine niyyetdir 'Alî

5 Ḥaḳḳ'a tefvîż-i umûr ṣabr u ṣebât eyleyerek
Malḳṣad a'dâmıza ibrâz-ı besâletdir 'Alî

6 Devlet-i saṭvetini sa'y iderim i'lâya
Dü-cihânda bu reviş maḥż-ı sa'âdetdir 'Alî

[209]

7 Ser-nigûn eylemege düşmeni her ṣavletde
Bu sefer naṣra şitâbân u 'azîmetdir 'Alî

8 Pâdişâhım ḳuluña eyle du'â muḥtâcım
Devletiñ şânını i'lâ içün âletdir 'Alî

Aḥmed Ḫân-ı Ṣâliṣ Ḥażretleri Sır Kâtibi Kîlârî Zühdî Beg

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Ḳavm-i cühhâl ü zümre-i erzâl
İltizâm ide şer'i çün 'ummâl

2 Şân-ı şer'-i şerîfe lâyıḳ mı
Ġayret-i dîne yâ muvâfıḳ mı

3 Bu gidişle gelür zevâl mülke
Çünki câhil girer bütün silke

4 Var mı şimdi gözedür 'izz-i ḳına'
Ser-i kârda görinen ẓüll-i ṭama'

5 Gitdi Zühdî zehâdet elden âh
Ḳalmadı 'iffet elde hîç eyvâh

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

'Aceb mi meyl ider ise denîlere dünyâ
Ki şer'de zene vâcib küfüvv ola şevher

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Züḥal gibi yeri ṣadr-ı semâda her naḫsıñ
Hilâl gibi ahâlîye ṣaf-ı ni'al menzil

Rikâb-dâr 'Abdullâh Aġa-zâde Ḫazîneli Süleymân Edîb Beg

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Hep güft-gûya ey ḫaṭ-ı nev şânedir sebeb
Ṭutma ḳulaḳ netîce anıñ ḳîl ü ḳâline

2 'Âşıḳ neler çeker reh-i 'aşḳında ey Edîb
Vâṣıl olınca menzil-i ḳaṣr-ı viṣâline

Sulṭân-zâde Meḥmed Paşa-zâde Seferlili Meḥmed Sa'îd Beg

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ılâtün Fâ'ilün)

1 Çıḳdı eşkim çarḫa ṭarf-ı devre-i nezẓâreden
Ṭaşa düşdi âb-ı çeşmim ḥalḳa-i fevvâreden

2 Böyle tîz olduḳça şemşîr-i zebân-ı tîzimiz
Ḳurtılur mı ḫâṭır-ı ḥâsid Sa'îdâ yâreden

Resmî Aḥmed Paşa-zâde Seferlili Sâlim Beg

(Ḫâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Câm la'liñdir seniñ âyîne rûy-ı enveriñ
Adı var câm-ı Cem'iñ âyîne-i İskender'iñ

2 Nûş iden la'l-i lebiñ ölmekden aṣlâ ġam yimez
Kim ḫumârı olmaz ey sâḳî şarâb-ı kevṯeriñ

Mollâ-zâde Kîlârî Ṭâhir Efendi

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Bilindi bûseye yoḳ yâriñ iẓni gül memeden
Ġaraż nedir a güzel 'âşıḳa öpülmemeden

2 Bu Ṭâhir aña giriftâr iken ne baġlandıñ
Tereddüd eyleme ey dügme sen çözülmemeden

[210]

Sulṭân Maḥmûd Ḫân-ı Evvel ʻAṣr-ı ʻÂlîsi Şuʻarâsı:

Yeñiçeri Aġası-zâde Kîlârî Reşîd Beg

(Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün)

1 Kimseyi dil-teng-i âzâr itme sulṭânlıḳ budur
Ḳalb-i mûrı taḫt-gâh eyle Süleymânlıḳ budur

2 Gerçi her bir derde vardır bir ṭabîb-i çâre-sâz
Nabż-gîr-i ḳalb-i maḥzûn ol ki Loḳmânlıḳ budur

Ḳozbekci Başı-zâde Ġalaṭa Sarâylı Kemâlüddîn Aġa

(Mefʻûlü Mefâʻîlü Mefâʻîlü Faʻûlün)

1 Gâhî ki ide ṭurrası dârnânıñı çîde
Biñ dil ṣarılur her ḫam-ı ḳullâb-ı ümîde

2 Söyletdi dili ġamzesi râzım işidildi
Oldı iki mestâne sebeb güft ü şenîde

Aġa Babası-zâde Seferlili Muṣṭafâ Tevfîḳ Efendi

(Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün)

1 Kenâr-ı laʻl-i dilberde ḫaṭ-ı menşûr bulmuşlar
Leb-i sükkerde gûyâ naḳş-ı pâyı mûr bulmuşlar

2 Maḥabbet tekyesinde her dil-i sengîn nerm olmaz
Çekenler çille-i ʻaşḳı ḳatı pek zûr bulmuşlar

3 Bugün ‘uşşâḳ ḫûbânı idüp taḳsîm ey Tevfîḳ
Seniñ de ḥiṣṣeñe bir dilber-i maġrûr bulmuşlar

Silaḥ-dâr Yaḥyâ Aġa-zâde Seferlili Sâlim Beg

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)
Şeftâlusı ol ḳadd-i nihâliñ ẕehebîdir

Velehû

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)
Ṣabr eyleyelim çâre nedir bitmez iş olmaz

Da‘vet-nâme-i Ṣadr-ı a‘ẓam Dâmâd-ı Aḥmed Ḫânî Balṭacı İbrâhîm Paşa

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Ezelden ‘abd-i memlûkuñ çerâġ-ı ḫâṣıñım zîrâ
Sebeb sensin beni iḥyâya devletle sa‘âdetle

2 Seniñdir ḫâne yoḳdur minnetiñ şevketlü ḫünkârım
Kerem ḳıl ṣoḥbet-i ḥalvâya gel iḳbâl ü şevketle

Sulṭân Muṣṭafâ Ḫân-ı Sâliş Ḥażretleriniñ ‘Aṣr-ı ‘Âlîleri Şu‘arâsınıñ Eş‘ârı:

Aşçı Başı-zâde Kîlârî Nûrî Aġa

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Pâdişâh-ı ‘işvesin iḳlîm-i ḥüsn ü ân seniñ
Her ne kim emr eyler iseñ bendeñe fermân seniñ

2 Ẕerreden çoḳ dilberâ dil-ḫastegân-ı vuṣlatıñ
Âfitâb-ı ʻâlem-ârâsıñ bugün devrân seniñ

[211] Ḳurenâdan İken Sulṭân Keṯḫudâlığıyla Çerâġ Olan Râtib Aḥmed Paşa-zâde Moralı İbrâhîm Nâşid Begefendi

(Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün)

Ne taʻlîm ü taʻallümden ne ḫod üstâddan gördüm
Ne gördümse felekde feyż-i istiʻdâddan gördüm

Velehû

(Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün)

Başımı gûy eyledim çevgân-ı dest-i nâzıña
Nâşid-âsâ sevdigim ser-bâzıñ oldum bilmediñ

Ḍarb-ḫâne Emîni Kîlârî Muṣṭafâ ʻAfîf Begefendi

Muṣṭafâ Ḫân-ı Ṣâliṣ ve ʻAbdulḥamîd Ḫân ʻAṣırlarından Aḥdeb-i Mü'eddeb Ḳurenâdan Ḍarb-ḫâne Emîni Kîlârî Muṣṭafâ ʻAfîf Begefendi

(Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün)

Eyledim tevcîh İçil'den derd-i dil tîmârını
Enderûn-ı sîneden çıḳsun çerâġım olsun âh

Bâzâr Başı-zâde Ḫazîne Başyazıcısı ʻOṣmân Ṣervet Efendi

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Virmez dil-i ḥamûle keder ḥarf-i ʻayb-cû
Ḫâşâk ṣanma baḥr-ı muḥîṭe keder virür

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Meger kilk-i ḳader ol ṭıfl-ı ebced-ḫânıñ ey Ṣervet
Celî ḫaṭṭ ile yazmış levḥa-i ruḫsârına temmet

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

İşâret ile ḳo iġmâż-ı ʻaynı ey Ṣervet
Bu feyż başḳa ḳalemdir devât-veş gözüñ aç

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Ḫaṭṭında yazdı ḥarf-be-ḥarf eyleyüp ulûf
Baḳ o müzellefiñ ḫaṭına temmetü'l-ḥurûf

Balṭacılar Keṯḫudâsı İsmâ'îl Aġa-zâde Kîlârî Baş Ḳulluḳçı Ẕihnî Beg

Balṭacılar Keṯḫudâsı İsmâ'îl Aġa-zâde Kîlârî Baş Ḳulluḳçı Ẕihnî Beg'iñ Orṭa Ḳapu Dâḫilindeki Eski Dîvân Yeriniñ Ta'mîrine Söylediği Ḳaṣîde ve Târîḫdir

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Maṭla'-ı ḫurşîd-i şevket şehriyâr-ı ma'delet
Bânî-i bünyân-ı devlet ḫâdim-i beytü'l-ḥarem

2 Vâris-i mülk ü milel ser-tâc-ı şâhân-ı düvel
Ẓıll-i Yezdân-ı ezel dâdâr-ı İskender-ġulâm

3 Dâver-i devrân Sulṭân Muṣṭafâ Ḫân kim anıñ
Tâc-dârân-ı selefde görmedi mişlin enâm

4 Eyleyüp ṣarf-ı nuḳûd u himmet-i şâhen-şehî
İtmede 'umrân-ı dehri her dem aḳṣâ-yı merâm

[212]

5 İşte ez-cümle bu dîvân-ı hümâyûn-mevḳi'in
Seyr idince saḳf u eyvânın o Cem-câh-ı benâm

6 İtmemiş aña selâṭîn-i selef 'aṭf-ı nigâh
Maḥv olup âṣâr-ı resm-i naḳş-ı zer-kârı tamâm

7 Ḳıble-i şâhân-ı 'âlem naẓra-gâh-ı ḫalḳ iken
Aña şâyân u sezâdır kim berây-ı iḥtişâm

8 Emr idüp hedmin binâ-yı köhne-ṭarḥ-ı saḳfınıñ
Ṭarz-ı üslûb-i ḳadîmin eyledi tecdîd-i tâm

9 Muḳteżâ-yı himmet-i ṭab'-ı bülendiyle yapup
Ḳıldı nev-îcâd böyle resm-i pâkîze-niẓâm

10 Kim eger görseydi Mânî naḳş-ı zerrîn-kârını
Reşk ile dem-beste-i ḥayret olurdı ṣubḥ u şâm

11 Mıṣra'aynıñ şemse-i gül-mîḫına şems-i münîr
Dâġ-dârıdır ki derrin ḳaplamış jeng-i ẓalâm

12 Zînet-i naḳşına nisbet çarḫ-ı aṭlas bî-nuḳûş
Saḳf-ı nüh-ṭâḳ-ı felek olmaz yanında köhne-bâm

13 Vâdî-i vaṣfında reftâr-ı semend-i ḫâmeyi
Żabṭ idüp semt-i du'âya idelim 'aṭf-ı zimâm

14 Ḥażret-i Ḥayy-ı nesaḳ-sâz-ı niẓâm-ı kâ'inât
Şevket ü iclâlini ide cihânda ber-devâm

15 Taḫt-ı 'âlî-baḫt-ı devletde ebed ola muḳîm
Nice âṣâra muvaffaḳ ide Ḫallâḳ-ı enâm

16 Ẕihniyâ ilhâm ile târîḫin inşâd eyledim
"Ola emn ü yümn ile orṭa ḳapu bâbu's-selâm" (1171)

Ḳapucılar Ketḫudâsı-zâde Seferlili 'Âkif Beg

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Tesellî-baḫş olur yâd eyledikçe gönlüme 'Âkif
Nigâh-ı iltifât-ı yâre şâyân oldığım demler

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ḫulûṣum celb ider 'Âkif dil-i sengîn-i dildârı
Ne deñlü saḫt ise nerm eyler elbet âheni âteş

[213]

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Bu ḳadar ḥüsn ile lâyıḳ mıdır ey mâh saña
Gül gibi zîver-i her bezm olasın vâh saña

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ḫayâl-i zülf-i yâr oldukça gözde girye lâzımdır
Yazıkdır şîşe-i bî-âb içinde öyle sünbüller

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Göñülde ṣaḳlamaġa 'aşḳı ḳudretim yoḳdur
Ne ṣaḳlayam güzelim ṣabra ṭâḳatim yoḳdur

Terzi Başı-zâde Seferlili Bekir Aġa

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Yaḳdı o lâle-ruḫ beni 'aşḳı çerâġına
Pervâne-veş 'aceb mi düşersem ayaġına

2 Gûş eyleyince oldı hemân naġme-sâz-ı şevḳ
Bilmem neyiñ ne söyledi muṭrib ḳulaġına

İmâm-zâde Ḫazîneli Muṣṭafâ Tevfîḳ Efendi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Kenâr-ı la'l-i dilberde ḫaṭ-ı menşûr bulmuşlar
Leb-i sükkerde gûyâ naḳş-ı pây-ı mûr bulmuşlar

2 Maḥabbet tekyesinde her dil-i sengîn nerm olmaz
Çekenler çille-i 'aşḳı ḳatı pek zûr bulmuşlar

Ketḫudâ Beg-zâde Ḳurenâdan Sırrî Beg

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Olunca pertev-efgen ḫâneñi vîrân ider evvel
Kimi ki mihribân ẓann eyledim nâ-mihribân gördüm

Sulṭân 'Abdulḥamîd Ḫân Ḥażretleriniñ 'Aṣr-ı 'Âlîleri Şu'arâsı

Alî Râ'iḳ Efendi

Ḫazîne Ketḫudâsı Şıḳḳ-ı Evvel Defterdârı 'Alî Râ'iḳ Efendi'niñ Ṣofya Ḳaṣabasında Defîn-i Ḫâk-i 'Iṭr-nâk Olan Şeyḫ Bâlî Ḳuddise Sırruhu'l-'Âlî Ḥażretleriniñ Ḥażîresine Ta'lîḳ İtdikleri Tażarru'-nâmedir

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

1 Bilürken itdigiñ vizr ü vebâli
Ne yüzle geldiñ ey dil lâ'ubâlî

2 Şekerlensün meded şehd-i şefâ'at
Revâḳ-ı Râ'iḳ ol ey Şeyḫ Bâlî

Velehû Ġazel

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Çeküp bu ḳâfile-i fürḳati bahâr bahâr
Hevâ-yı vaṣl ile ġurbetdeyiz diyâr diyâr

2 Miṣâl-i lâle derûnumda dâġ-ı ḥasret var
Ṭaḳılsam açılamam gül gibi hezâr hezâr

3 Gül-i ‘iẓârına hem-bû bulunmaz ‘âlemde
Riyâż-ı dehrde geşt eyleseñ diyâr diyâr

[214]

4 Ḥayât çeşmesiniñ ḳaṭre-i kemînesine
Aḳıtdı dîdelerimden felek pıñar pıñar

5 Ṣadâsı ṣayḥa-i zâġ oldı bülbülüñ sensiz
Seḥerde nâlelerin diñledim hezâr hezâr

6 Olursa Râ’iḳ eger ma‘raż-ı maḥabbetde
Bu naẓmı tuḥfe-i bezm idelim kibâr kibâr

Müşârün-ileyh ‘Alî Râ’iḳ Efendi'niñ Ḥamîdiyye Mektebine Noḳṣân Olaraḳ Ele Geçen Ḳaṣîde ve Târîḫidir

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Debistân-ı felekde takye ḳapdırmazlar ey ḫâce
Meger sa‘y ile emr-i ferġab'ı sen idesin icrâ

2 Anıñ fetḥe delâlet itdiginden ötüri her çend
Yemîn itsem ‘aceb mi kesr-i hâ ile saña şâhâ

3 O teklîfâtını medd eyledikde bezm-i cezm itdim
"Ki teşdîd-i mu‘allimden ġaraż ṣabrdır deyü maḥżâ" (1191)

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Yıḳılmaz dil pey-ender-pey çekerken câm-ı âzârın
Bu bezmiñ bâde-nûşı mest olur ammâ ḫarâb olmaz

Müşârün-ileyh ‘Alî Râ’iḳ Efendi'niñ Bâbu's-Sa‘âdeniñ Tecdîdine Söyledigi Târîḫdir

(Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)

1 Dâdâr-ı gerdûn-menzilet sulṭân-ı vâlâ-menḳabet
Ḫâḳân-ı ṣâḥib-tâc u taḫt şâh-ı serîr-i ma'delet

2 Keyḫusrev-i Dârâ-ġulâm ya'nî ḫudâvend-i enâm
'Abdu'l-Ḥamîd Ḫân-ı be-nâm şâh-ı cihân-ı 'âṭıfet

3 Ḥüsn-i sülûk-i ḫil'ḳati faḫru'l-mülûk her ḥâleti
Ẕât-ı hümâyûn-midḥati maḥżâ medâr-ı merḥamet

4 Şâhen-şeh-i deryâ-nevâl sulṭân-ı memdûḥu'l-ḫıṣâl
Hem dâver-i ṣâḥib-kemâl dîbâce-zîb-i maḥmidet

5 Zîb-i ma'âlî-i vücûd nûr-ı tecellî-i şuhûd
Miftâḥ-ı feyż-i pür-vücûd luṭf-ı cenâb-ı mekrümet

6 Mi'mâr-ı ṭab'-ı cevdeti yapdı ḳulûb-ı devleti
Ez-cümle ednâ himmeti virdi bu câya taḳviyet

[215]

7 Bu nüsḫa-i şevket-me'âb tertîb-i naẓm-ı müstetâb
Te'lîf-i şâh-ı kâm-yâb maẓmûn-ı sırr-ı mevhibet

8 Seyr eyle ḥüsn-i behceti 'âlem esîr-i ṭal'atı
Ṭarḥ-ı laṭîf ü zîneti revnaḳ-fezâ-yı 'âḳıbet

9 Resm-i leṭâfet-perveri Naḳş-ı Ḫayâl-i Âzerî
Her maṭla'-ı mihr-enveri naẓm-ı niẓâm-ı temşiyet

10 Kâşî-i ṣûret-güsteri âyîne-i İskenderî
Taṣvîr-i ḥüsn-i peykeri şeh-nâme-zîb-i ma'delet

11 Her mıṣra'ı bir başḳa bâb her bâbı gûyâ bir kitâb
Diḳḳat olunsa bâb bâb metn-i metîn-i mevhibet

12 Ey dergeh-i zerrîn-ḳıbâb ‘arş-âsitân kürsî-cenâb
Sende du‘âlar müstecâb bâ-‘avn-i feyż-i terbiyet

13 Olsun eyâ şâh-ı ferîd baḫtıñ sa‘îd ‘ömrüñ mezîd
Ol bâbda ḥıfẓ-ı Mecîd ḳufl-i kilîd-i meymenet

14 İḳbâl ü sa‘d-ı baḫt ile feyż-i mübârek-vaḳt ile
Râ’iḳ didim bu beyt ile idince ṣarf-ı maḳderet

15 Târîḫ-i cevher mâyesi ‘arş olsa lâyıḳ pâyesi
"Levḥ-i şükûh pîrâyesi bâb-ı kitâb-ı müsteṭâb" (1188)

Ḥarem-i Hümâyûnda Mebyet-i Hümâyûn Ḳapusı Üzerindedir

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Melce-i şâhân-ı ‘âlem Ḫân Ḥamîd-i dâd-ger
Nüsḫa-i aḫlâḳına muḥtâc yüz biñ faṣl u bâb

2 Dîde-i baḫtı gibi Ḥaḳ ḳapusın meftûḥ ide
Perde-i ṣubḥ güşâd itdikçe dest-i âfitâb

Mebyet-i Mezkûruñ Dîger Ḳapusı Üzerinde

Velehû

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Miftâḥ-ı dest-i himmet-i ‘Abdu'l-Ḥamîd Ḫân
Açdı mebyet-i ḫâṣına bâb-ı sa‘âdeti

2 Feṯḥ-i ḳılâ‘ u kişvere Râ’iḳ bu fâldir
Olsun güşâde dergeh-i iḳbâl ü şevketi

Eski Mâ-beyn-i Hümâyûndaki Selsebîliñ Üzerinde Maḥkûkdur

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Feyż-i İsm-i Ḥayy neşr eyler cihâna miṣl-i Nîl
Menba‘-ı ‘ayn-ı ḥayâtıñ ‘aynıdır bu selsebîl

[216]

Keẕâlik Orada Mesṭûr ve Maḥkûkdur

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Ḥażret-i Sulṭân Ḥamîdü'ş-şân kim mânend-i cû
‘Adli ma‘mûr eyledi dünyâyı işte rengi bu

Bu Ḳıṭ‘a Daḫi Mâ-beyn-i Hümâyûn Ḳapuları Üzerlerinde Mesṭûrdur

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fa‘ûlün)

1 Şehen-şâh-ı cihân Sulṭân Ḥamîd'iñ
İder ṭab‘-ı hümâyûnı nev-îcâd

2 Sezâ târîḫ olursa oldı ḥaḳḳâ
"Bu zîbâ ḳaṣr-ı vâlâ şevket-âbâd" (1193)

Çanṭacı Rüşdî Beg

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Âh eyledigim serv-i ḫırâmânıñ içündür
Ḳan aġladıġım nergis-i mestânıñ içündür

2 Ser-geşteligim kâkül-i müşgînıñ ucından
Dîvâneligim zülf-i perîşânıñ içündür

Çavuş Başı-zâde Kîlârî Sır Kâtibi Yamaġı Kemâl Beg

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Hevâ güzel yine gülşende gösteriş günidir
Çemen çemen ṣalın ey serv-ḳad reviş günidir

2 Kenâra ṭoġrı ṣalındır o serv-i dildârı
Gel ey nesîm-i ṣabâ ḫıdmetiñ var iş günidir

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Cüdâyım gülşen-i kûyından o gül ḳande ben ḳande
Baña hem-derd-i 'aşḳ olsun mı bülbül ḳande ben ḳande

2 Yoġ iken ṭâḳatim tâb-ı nigâh-ı luṭf-ı dildâra
Cefâ-yı ṭa'n-ı aġyâra taḥammül ḳande ben ḳande

Kîlârî Ġâzî Paşa

Kîlârî Ġâzî Paşa Ġazelini Arpa Emîni-zâde Vaḳ'a-nüvîs Sâmî Beg'iñ Taḫmîsidir

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Biz ki pervâne-ṣıfat ṣâḥib-i vecd-i ḥâliz
Pûte-i miḥnet-i endûh-ı belâda ḳâliz
Ṣanma nâdân gibi tâlib-i câh u mâliz
Gerçi kim çarḫ-ı sitem-kâra bugün pâ-mâliz
Minnet Allâh'a ki ṣıḥḥatler ile ḫoş-ḥâliz

2 Çünki ḳassâm-ı ezel ḫân-ı ġama ḳıldı ṣalâ
Elmr olundı ki gelüp her kişi bir ḥiṣṣe ala
Oldı ol demde bizim ḳısmetimiz derd ü belâ
Ṭa'n-ı yâr u elem-i seng-i 'adû ile dilâ
Ġam fezâsında uçar murġ-ı şikeste-bâliz

[217]

3 'Ârifâne naẓar itdik reviş-i gerdûna
Ki ne lu'b eyledi Ḍaḥḥâk ile Efrîdûn'a
'Âşıḳız baġlamazız göñlimizi mâ-dûna
Ser-fürû eylemeziz hîç de dehr-i dûna
'Aşḳ Rüstemlerine sîne gerer biz Zâliz

4 Dehr kim devleti let ḥürmeti ḥırmân görinür
'Ayşı ġam ẓevḳi elem vuṣlatı hicrân görinür
Baḳmazız ni'metine ni'meti ḫüsrân görinür
'Ayş u nûşı felegiñ bizlere yeksân görinür
Bu fenâ-ḫânede biz başı açıḳ abdâlız

5 Biz ki ṣahbâ-yı ġam-ı müddet ile ser-mestiz
Ṣanma âb u gil ile ġayri gibi pâ-pestiz
Ḳılına taḥḳîr çü Sâmî dime zîr ü pestiz
Gerçi Ġâzî gibi ṣûretde ḥaḳîr ü pestiz
Naẓar-ı ma'nîde ammâ yine 'âlü'l-'âliz

Mevḳûfâtî ʻAbdu'l-Kerîm Beg-zâde Kîlâr Ketḫudâsı Ḫaftânîsi Esʻad Beg

(Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün)

1 Ẕerredir bu ʻâlem-i tekvîn şems-i ḳudrete
Peşşedir nisbetle ʻarş u kürsî ṣunʻ-ı vaḥdete

2 Vech-i vicdâniyyete ʻibret göziyle ḳıl naẓar
Baḳma mirʼât-ı göñülde sırr-ı ʻaks-i ṣûrete

3 Her faṣılda bir ʻaceb zînetle reng-â-reng olur
ʻAynek-i ʻibretle baḳ eşyâda reng-i ṣıbġate

4 Âteş-i ḥasretle dâʼim yanmada kânûn-ı dil
Yoḳ mıdır âb-ı tesellî dildeki germiyyete

5 Ey cüvân inṣâf ey şûḫ-ı sitem-perdâz amân
Dil virenler hep düşer mi saña deşt-i ḥayrete

6 Leẕẕet-i vuṣlat virür gerçi ṣafâ-yı meşrebiñ
Olsa ammâ bir mebyet âmâde rûz-ı vuṣlata

7 Penbe tenlim nâz-perver serv-i âzâdım beni
El-amân yaḳma yeter raḥm eyle nâr-ı fürḳate

8 Küfr-i zülfüñ sevgisi itdi perîşân ʻaḳlımı
Kâfir-i çeşmiñle fikrim girdi deyr-i şirkete

9 Meh gibi Esʻad zevâyâ-yı cihâna ḳıl naẓar
İḳtibâs-ı nûr-ı ḥikmet eyle çeşm-i ʻibrete

[218]

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Ḫallâḳ-ı ezel 'âleme ḳıldıḳda tecellî
Her şaḫṣı birer ḥâl ile ḳılmış mütesellî

Yeñiçeri Aġası-zâde Kîlârî Celâl Beg

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Ḫaḳ itmeyicek feyż-i viṣâliyle tecellî
Ehl-i dili 'âlemde bulur ṣanma tesellî

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ḳo ḳalsun sînede elmâs-ı ḳabża ḫançeriñ ey şûḫ
Bilinsün ṭaş diken menzil-geh-i ḫâṭır-şikenlikde

Velehû Ḳıṭ'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Zeyn idüp sünbülle gülzârın bu yüzden vir revâc
Zülf-i müşg-efşânıñı ya'nî ruḫ-ı âl üzre saç

2 Dil virür baḳan ḳumâş-ı ḥüsne râh-ı 'aşḳda
Bu'l-'acebdir kim alurlar dîde-bândan bunda bâc

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Ey ġamze söyle zaḫm-ı dilimden zebânım ol
Ey çâk-i sîne nüsḫa-i şerḥ-i beyânım ol

2 Ey ḫûn-ı dîde ben diyemem yâre derdimi
Sen rûy-ı zerdim üzre gelüp tercemânım ol

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Şîrîn'i Ḫusrev aldığına ḫalḳ acınup
Ol sûr-gâh-ı ġamda yapıldı fişeng-i âh

Silaḥdâr-zâde Seferlili 'Ârif Beg

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Bendeñi maḥzûn ḳoma ref'-i niḳâb itmez misin
İtdigiñ va'd-i 'inâyetden ḥicâb itmez misin

2 Ḫâst-kârân-ı maḥabbet gerçi bî-ḥadd u şumâr
Lîk erbâb-ı ḫulûṣı intiḫâb itmez misin

3 'Afv u iḥsânıñla cürmüm ber-ṭaraf olmaz mı âh
Ben günâh itdimse sen ḳaṣd-ı ṣevâb itmez misin

4 Seng-i ye's ile yeter sâġar-şikest itdiñ beni
İnkisârımdan da sâḳî ictinâb itmez misin

5 Ben degilsem lâyıḳ-ı enẓâr-ı re'fet sen yine
Ẕâtıña şâyân elṭâfı ḥisâb itmez misin

6 'Arż-ı ḥâl-i 'Ârif-i nâçîze sulṭânım baḳup
Bârî bir redd-i cevâba irtikâb itmez misin

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Bülbül fiġân u zârını tekrâra başladı
Beñzer şikâyet-i sitem-i ḫâra başladı

2 Olmaz ba'îd-i germ-i fiġân oldıġıñ seniñ
Zîrâ ki seyr-i şu'le-i dildâra başladı

3 Nevrûzdur ki zemzeme-pîrâ olup yine
Dil-ḫâhıñ üzre geşt-i çemen-zâra başladı

4 Söyletdi 'âḳıbet seni keyfiyyet-i bahâr
Gördüñ şüküfte gülleri güftâra başladı

[219]

5 Şeb-tâ-ṣabâḥ nâleler itseñ 'aceb midir
'Ârif gibi müşâhede-i yâre başladı

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 İdüp cism-i nizârı ża'f ile sûzen neler çekdim
Geçince ḳayd-ı esbâb-ı ta'alluḳdan neler çekdim

2 Ne zehr-âb-ı sitemler nûş ḳıldım dest-i sâḳîden
İçince câm-ı ṣahbâ-yı murâdı ben neler çekdim

3 Ḫam itdi ḳâmetim bâr-ı elem kûyuñ hevâsında
Olunca râh-yâb-ı cânib-i gülşen neler çekdim

4 Belî çoḳ şerḥa çekdiñ dâġ yaḳdıñ sînede ammâ kim
Saña ey sîne bir kez bilseñ ammâ ben neler çekdim

5 Ne dâmen dâmen eşk-i ter nişâr itdim reh-i vaṣla
İdince ʻÂrif ol meh-rûyı ter-dâmen neler çekdim

Velehû

(Mefʻûlü Mefâʻîlü Mefâʻîlü Faʻûlün)

1 Vâbeste-i âvâze-i zencîr-i ḳażâyız
Biñ cân ile lebbeyk-zen-i emr-i Ḫudâ'yız

2 Pervâne-ṣıfat gerdiş-i bîhûde ne mümkin
Biz sûḫte-i şemʻ-i şebistân-ı rıżâyız

Velehû

(Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün)

1 Ẓâlim-i bergeşte-ḥâle şeş-der-i iḳbâlde
Zâr-ı baḫt-ı ḥîle-bâzî bir düşeş göstermesün

2 Olmasun vâreste pîç ü tâb-ı ġamdan kîne-cû
Mâr-ı sermâ-dîdeye Allâh güneş göstermesün

ʻAbdullâh Paşa-zâde Meḥmed Ḥâmid Beg

(Mefʻûlü Fâʻilâtü Mefâʻîlü Fâʻilün)

Sînemde her seḥer açılur ṣad-hezâr dâġ
Şâh-ı bahâr-ı derd-i ġamıñ lâle-zârıyım

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Âfitâb-âsâ idersin gerçi sen 'arż-ı cemâl
Mâni'-i nezẓâredir ammâ begim ḥayret baña

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

İtdim ṣabâyı zülfine irsâl 'ale's-seḥer
Aḫşâm irişdi gelmedi gûşum ḫaberdedir

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ol ebrûsı kemânıñ nâvek-i müjgânıdır ẓannım
Dimiş kim Ḥâmid-i dil-süfteden bir bir güẓârım var

[220]

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Begim sen bir gül-i bâġ-ı bahâ şâyân-ı peh pehsin
Degilsiñ lâyıḳ-ı bezm-i gedâ şâyeste-i şehsin

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Yârdan sa'y ider aḥbâb beni tebrîde
Ḳays'a teklîf nedir fâ'ide Leylâ'dan geç

Velehû

(Müfte'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün)

1 Bûs-ı leb-i la'liñe ḳandır beni
Şol keremi it ki inandır beni

2 Ḳorḳdı gözüm cevr ü cefâdan amân
İtmemege ġayri inandır beni

3 Ḫâb-ı girân-ı ġam-ı endûhdan
Pekçe çal ey sâ'at uyandır beni

4 Cem' ola eṭrâfıma pervânegân
Ol ḳadar 'aşḳıñ ile yandır beni

5 Derdini ṣor Ḥâmid'iñ ey mâh-rû
Bir gice tâ-ṣubḥ boşandır beni

Sulṭân Selîm Ḫân-ı Sâliş Ḥażretleri 'Aṣr-ı 'Âlîsi Şu'arâsınıñ Eş'ârı

Ḥekîmoġlı 'Alî Paşa Hemşîre-zâdesi Nûḥ Beg-zâde Sır Kâtibi Ḥâmid Ṭayfûr Beg

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Dil-i sevdâ-zede gîsûlarına beste midir
Yoḳ hemân bir başı boş 'âşıḳ-ı vâreste midir

2 Tîr-i tîz-i nigehiñ kârına yoḳdur ârâm
Zaḫmıñ ey ḳaşı kemân sîneme peyveste midir

3 Âh-ı serd-i dil-i ‘uşşâḳa ṭayanmaz didiler
Serv-i nâzım bu ḳadar nâzük ü nev-reste midir

4 Her zamân yâda gelür ḳâmeti bilmem ki ‘aceb
Beyt-i endîşeme bir mıṣra‘-ı berceste midir

5 Sür‘at itmez reh-i eş‘ârda ṭab‘ı Ḥâmid
Yoḫsa de’b-i şu‘arâ cünbiş-i âheste midir

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Ol şeh-i ḥüsn-i bahâ itdi beni nefy-i ebed
Düşmen-i dûnuñ söziyle kişver-i âlâma dek

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Begim sen bir gül-i bâġ-ı bahâ şâyân-ı peh pehsin
Degilsiñ lâyıḳ-ı bezm-i gedâ şâyeste-i şehsin

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Tüvânda mûr ile yeksânsın nezd-i İlâhîde
Sen isterseñ serîr-i devlete kendiñ Süleymân bil

[221]

Velehû

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

Renciş-i ḫâṭır-ı a‘dâ ile memnûn degiliz
Öyle sevdâ-yı mükâfâta düşer dûn degiliz

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Râz-dârıñ olsa râzın söyleme cânâneniñ
Çıḳmadı gitdi dehânından ḫaber pervâneniñ

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Dil-i fütâde leb-i yâri eylemiş taḳbîl
Ḥarîḳ-i 'âde olan feth-i bâbı seyr eyle

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Feżâ-yı sîne fikr-i 'ârıżıñla dâġ dâġ oldı
O ṣaḥrâ şimdi güller virdi bir ma'mûr bâġ oldı

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Yârdan sa'y ider aḥbâb beni tebrîde
Dimede Ḳays'a nedir fâ'ide Leylâ'dan geç

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Her dem baña bir gûne elem olmada 'ârıż
Ey Ḳâdir ü Ḳayyûm olan Allâh nedir bu

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Görüp eşk-i firâvânım geçerken reh-güẕârından
Dimiş ol serv-ḳâmet ẕevḳ-i seyr-i cûy-bâr itdim

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Getürme ḫâṭırıña mâ-cerâ-yı Ferhâd'ı
Derûnı yârelidir kûhsârı söyletme

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Ṣanma zülf ü ruḫunı 'ârıżınıñ perde-keşi
Ebrdir işte bahâr üsti ḳapatmış güneşi

2 Mîve-dâr olmaḳ içün naḫl-i riyâż-ı kâmım
Giryeler eyledim ol rütbe ki baṣdırdı reşi

3 Göremez miṣlini bir kimse cihân içre meger
Görinür var ise âyînede ol mâhıñ eşi

4 Nola on iki yaşında irüp 'âşıḳ vaṣla
Baḥr-ı hicrâna düşen 'âşıḳa seyr it düşeşi

[222]

5 Aḫter-i ṭâli'i gülşende görürken şimdi
Seḥerî ḫâne-i dildârda gördüm güneşi

6 Buña tâb-âverî-i sîne ne mümkin Ḥâmid
Müjdeler tîr-i belâ ḳavs-i ḳażâ iki ḳaşı

Sır Kâtibi Ḥâmid Beg'iñ Sır Kitâbetinden Muḳaddem Ġâlib Paşa'nıñ Riyâsetinde Rusya Seferinden 'Avdetinde Taḳdîm Eyledigi Ḳaṣîdedir

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Efendim 'izz-i teşrîfiñle diller şâd-mân oldı
Ḫuṣûṣâ ḫâṭır-ı maḥzûn-ı Ḥâmid kâm-rân oldı

2 Ġazâya naḳd ü vus'-ı himmetiñ maṣrûf idüp el-ḥaḳ
Bulunduñ ġâziyân-ı dîn ile ḫayli zamân oldı

3 Livâ'u'l-ḥamd-ı dîni eylediñ terfî' içün iḳdâm
Bu sa'yiñ bâ'iṣ-i ḫoşnûdî-i Faḫr-ı cihân oldı

4 Unutsun ḫalḳ-ı 'âlem ba'd-ezîn Şeh-nâme'niñ nâmın
Seniñ bu ġâlibâne saṭvetiñ ṣad-dâstân oldı

5 Yine câh-ı riyâset yümn-i teşrîf-i ḳudûmuñla
'Aceb reşk-âver-i nüh-ṭâḳ-ı çarḫ-ı âsumân oldı

6 Hünerle ma'rifetle re'y ü tedbîr ü feṭânetle
Vücûd-ı emcediñ ḥaḳḳâ ki yektâ-yı zamân oldı

7 Sen ol dür-dâne-i deryâ-yı 'irfân-ı feżâ'ilsin
Ki ẕâtıñ ma'nî-i manẓûme-i naẓm-âverân oldı

8 Seniñ ṣıdḳ u sedâd u iḫtiṣâṣıñ kâr-ı devletde
Ta'ayyün-kerde-i ṭab'-ı şehen-şâh-ı cihân oldı

9 Penâhı dergehiñdir cümle ehl-i faẓl u 'irfânıñ
Ma'ârif cinsine a'ṭâf u luṭfuñ ḳadr u şân oldı

10 Mecâlim yoġ iken naẓm-ı le'âlî-i sünûḥâta
Baña şevḳ ü vülû'-ı midḥatiñ tâb u tüvân oldı

11 Meh-i iḳbâl ü ‘ömrüñ pertev-efşân-ı cihân olsun
Güneş tâ kim żiyâ-pâş-ı zemîn ü âsumân oldı

[223]

Ḳâ’im-maḳâm-ı Rikâb-ı Hümâyûn Silaḥ-dâr Muṣṭafâ Paşa-zâde Ḫazîneli Dürrî Beg

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

1 Âyâ ne idem ol şeh-i ḫûbâna hediyye
Bu tuḥfe-i cânım ola cânâna hediyye

2 Ḥaḳ żât-ı hümâyûnını dâ’im ide âmîn
Bu dürr-i du‘âdır hele şâhâna hediyye

Yaḥyâ Beg-zâde Başyazıcı ‘Âkif Beg

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Tesellî-baḫş olur yâd eyledikçe gönlüme ‘Âkif
Nigâh-ı iltifât-ı yâre şâyân oldıġım demler

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Zebânım şerm ider ‘arż-ı żamîr-i nükte-perdâza
Efendim bir nigâh it ‘arż-ı ḥâl-i nâ-be-sâmâna

Cennet-mekân Sulṭân Selîm Ḫân-ı Ṣâliṣ Ḥażretleri Sır Kâtibi Şehîd Aḥmed Fâ'iz Efendi

(Fâ'ılâtün Fâ'ılâtün Fâ'ılâtün Fâ'ılün)

Bir ḫadeng-i cân-güdâz-ı âhdır sermâyesi
Biz bu meydânıñ nice çâpük-süvârın görmüşüz

Velehû

(Fâ'ılâtün Fâ'ılâtün Fâ'ılâtün Fâ'ılün)

Rûzgârıñ pâk-dâmenler çeker serpindisin
Ḳande bir âlûde-dâmen var ise serper geçer

Mâ-beynci Câvîd Aḥmed Beg

(Fâ'ılâtün Fâ'ılâtün Fâ'ılâtün Fâ'ılün

1 Nev-hilâlim 'arż-ı ḥüsn itdikçe meh-rûlarla sen
Mâh-tâbı pîç ü tâba ḳoyduñ ebrûlarla sen

2 Serv dâmen-keş olur iẓhâr-ı reftâr itmeden
Ṣu gibi aḳdıḳça bâġa ḳadd-i dil-cûlarla sen

4 Tercemân-ı şîve-i ġamzeñ olur ebrûlarıñ
Güft-gûya başlasañ çeşm-i süḫan-gûlarla sen

5 Eylediñ baştarda-i 'aşḳa dili bend ü esîr
Ey Cezâyir âfeti ol sîm bâzûlarla sen

6 Çeşm-i bülbülden uçar reng-i ḥayâl-i şevḳ-i gül
Bâġa gitseñ ol ‘iẕârı verd-i ḫoş-bûlarla sen

7 Âfitâbı burc-ı ‘aḳrebde ṣanur seyr eyleyen
Hem-nişîn olduḳça ol aġyâr-ı bed-ḫûlarla sen

8 Söyle Câvîd'i neden ey nûr-ı ‘ayn-ı Mevlevî
Döndürürsüñ dergeh-i şevḳiñde yâ hûlarla sen

[224]

Velehû

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

Sevdigim añma ġam-ı ‘âlemi ol Cem-meşreb
‘Âlemiñ ‘âlemi yoḳ ‘âlem-i demden ġayri

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 İder Hârût'a ta‘lîm-i füsûn çeşmiñ fitenlikde
Felek şâkird-i ġamzeñdir teġâfül dil-şikenlikde

2 Olur müjgân-ı nâzıñ her biri bir âfet-i devrân
Gelince cünbişe şûḫ-ı nigâhıñ şîve-zenlikde

3 Ḳızardı çihre-i berg-i süḫan germ-i ḥacâletden
Ṣabâ pîrâhen-i sîneñ açınca yâsemenlikde

4 Müsellemdir ḫaṭ-âver her cihetle sâde-rûlardan
Ṭoyulmaz mâlı-tâbıñ seyrine aṣlâ çemenlikde

5 Kimiñ sâmân-ı ṣabrın itmege târâc-ı ‘azım itmiş
Yine mir’ât-ı nâzı destine almış düzenlikde

6 ‘Aceb her lafẓ-ı rengîniñ Nedîm’i añdırır Câvîd
Şeker-efşân olınca ma‘nî-i rengîn-süḫanlıḳda

Rikâb-dâr Aġa-zâde Kîlârî Çuḳa-dâr Besîm Beg

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Bir neş’e olsa dilde mey-i nâba nâz ide
Çün şevḳ-i ‘aşḳ mihr-i cihân-tâba nâz ide

2 Elmâs-ı şu‘le-i ‘araḳı sâḳiyâ yürüt
Ṣafvet o âb-ı ‘âlî-i mehtâba nâz ide

3 Naḳş itdi rûy-ı âliñi evvel nikât-ı dil
Çoḳ görme çeşmi gel mey-i sîrâba nâz ide

4 Dök târ-ı zülfi ol gül-i ruḫsârıñ üstine
Âhım şerârı ḳaṭre-i sîmâba nâz ide

5 Ḳorḳum budur ki ḫâme-i mu‘ciz-eṣer-i Besîm
Bu şi‘r-i nev-edâ ile aḥbâba nâz ide

Çuḳa-dâr Aġa-zâde Kîlârî Çavuş Nûrî Beg

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Her ne dem sâḳî elinden sâġar-ı ‘izzet gelür
Gelmemek mümkin mi vuṣlat ḫâṭıra elbet gelür

2 ‘Âşıḳım bir şûḫa kim ben ḳeşret-i ‘uşşâḳdan
Bûse dâmân-ı niyâza yılda bir nevbet gelür

Ḫazîneli Çantacı ‘Abdu'l-Ḥalîm Efendi

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Ḫalâṣ olmaḳ içün ez-cân u dil ‘aşḳından ol yârıñ
Du‘â itsem de dergâhıñda yâ Rab müstecâb itme

Velehû

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Ey nâm-dâr-ı faẓl u hüner şâh-ı nükte-ver
Ṭutdı ṣadâ-yı ‘âṭıfetiñ dehri ser-te-ser

2 Her ân budur du‘â-yı faḳîr eyleyüp ṣafâ
Dil-ḫâhıñ üzre hem bulasın düşmene ẓafer

[225]

Usṭa-zâde Ḫazîneli Üçünci Yazıcı Nâ’il Beg

Şarḳı Güftesi

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Ḳudûm-ı yümn ü iḳbâliñ cihânı eyledi şâdân
Açılsun baḫtıñ olsun ḫâṭırıñ güller gibi şâdân
Benim ancaḳ du‘â-yı devletiñdir ḫıdmetim her ân
Açılsun baḫtıñ olsun ḫâṭırıñ güller gibi şâdân

2 Ne mümkin olmaya rûyuñ gören ez-cân u dil mesrûr
İdersin iltifâtıñla dil-i vîrâneyi ma'mûr
'Adû-yı devlet ü dîne olasın ġâlib ü manṣûr
Açılsun baḫtıñ olsun ḫâṭırıñ güller gibi şâdân

3 Murâd üzre ne ḳâbil vaṣfıñ ey şâh-ı kerem-mu'tâd
Tebessümle nigâhıñ biñ dil-i nâ-şâdı eyler şâd
Nice ḫâṭır-perîşâna irişdi maḳdemiñ imdâd
Açılsun baḫtıñ olsun ḫâṭırıñ güller gibi şâdân

4 Mizâc-ı şevketiñ çün cümle nâsa 'adl ile iḥsân
Deriñde ben de ḫünkârım olayım fâ'iḳu'l-aḳrân
Zebânında ḳuluñ Nâ'il bu naẓmı söylüyor her ân
Açılsun baḫtıñ olsun ḫâṭırıñ güller gibi şâdân

Balṭacı-zâde Ḫazîneli Hâdî Efendi

Şarḳı Güftesi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Ah bu 'âşıḳlıḳ ne müşkil kâr imiş
Çâre ne geldi yolumda var imiş
Bî-vefâ sevmek ne pek düşvâr imiş
Çâre ne geldi yolumda var imiş

2 Zülf-i âşûba olaldan mübtelâ
Pek perîşân ḥalim ey çeşm-i elâ
Oldum ammâ neyleyim rüsvâ belâ
Çâre ne geldi yolumda var imiş

3 Derd-i ‘aşḳım ölsem iẓhâr eylemem
Âh u zârı kendime kâr eylemem
‘Âşıḳım ‘âşıḳ ben inkâr eylemem
Çâre ne geldi yolumda var imiş

4 Öyle dil-gîr eylemişdir ki melâl
Hâdî-i nâ-çâra tesliyyet muḥâl
Acıma raḥm eyleme itme su’âl
Çâre ne geldi yolumda var imiş

[226]

Bostancı Başı-zâde Kîlârî Ḫalîfe Naẓîf Beg

Müfred

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Ḫoşâ ol nâme-i ser-beste kim dildârdan geldi
Daḫi açılmadıḳ bir ġoncadır gülzârdan geldi

Velehû

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

Baḳmam cemâl-i ḫûba ḫaṭ-ı müşg-bârsız
Çıḳmaz kitâb-ı mihr-i maḥabbet kenârsız

Velehû Ḳıṭ‘a

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Leylî-i zülfüñ dil-i Mecnûn olur dîvânesi
Murġ-ı ‘aşḳıñ mû-be-mû zencîrdendir lânesi

2 Ġonca-i ṣad-berg-i bâġ-ı vuṣlat ol bârî hemân
Ey hezârân ‘âşıḳa yüz virmeyen bir dânesi

Ḥalvâcı Başı-zâde Çavuş Mülâzımı Seferlili Râsim Efendi

(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Gel ey nesîm-i ṣabâ ḫaṭṭ-ı yârdan ne ḫaber
Gelür mi ḳâfile-i müşg-bârdan ne ḫaber

2 Şemîm-i zülfüñe âmâdedir meşâm-ı ümîd
Ne gûne cünbişi var rûzgârdan ne ḫaber

Mâ-beynci Nâşid İbrâhîm Beg

Ṣadr-ı Esbaḳ Pandul Ṭopal Oṣmân Paşa-zâde Ḳapudân-ı Deryâ Râtib Aḥmed Paşa-zâde Emîne Sulṭân Keṯḫudâsı Mâ-beynci Nâşid İbrâhîm Beg

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Çîn-i gîsûsına zencîr-i teselsül didiler
Döndiler ṣoñra ḫaṭâdır deyü kâkül didiler

2 Ġonca-i la‘l-i şeker-ḫandesine gül dir iken
Yâ gelüp ẓâ’iḳa-sencân heves-i mül didiler

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 ‘Araḳ-rîz olsa dökmez bîhude ol mâh gîsûsın
Ṣuvarmaḳ ister âb-ı müşg ile şemşîr-i ebrûsın

2 Virür şûriş miyân-ı kişver-i sâmâna ser-tâ-ser
Ḥavâle eyleyince ġamze-i çeşm-i tenük-ḫûsın

3 Olur lezzet-çeş-i ḳand-i mükerrer zevḳ-i tekrârı
Ṭuyan yek ḥarf-i la'l-i lüknet-âmîz-i süḫan-gûsın

4 Ṣalınmaḳ resmini ta'lîm ider cennetde tûbâya
Eger rıḍvân göreydi nâziş-i reftâr-ı dil-cûsın

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Bir günâh iden kişiye bin gün âh itmek gerek
Bir günâh itdim İlâhî biñ gün âhım var benim

[227]

Sekbân Başı-zâde Kîlârî 'Abdu'l-Kerîm Hüdâyî Beg

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Ḥaḳḳ eylemeye dest-res-i şâhid-i iḳbâl
Şol pençeyi kim ṭılsım-ı dînâr u diremdir

2 Âgâh gerek merd-i hüner-pîşe ziyâde
Zîrâ feleginñ ehl-i dile niyyeti kemdir

3 Düşmekden ise derd ü belâ-yı dü-cihâna
Evvel 'adem-âbâdda ḳalmaḳ ne keremdir

4 Biz ehl-i diliz ḫâne-be-dûş-ı dü-cihânız
Külḫan bize cânân ile gülzâr-ı İremdir

5 Zülfi ‘Arabî ḫâli Ḥabeş ġamzesi Tâtâr
Ebrûları şemşîr-i ṣanâdîd-i ‘Acem'dir

6 Fem bir ḥarem-i muḥterem ü lebleri mâ-beyn
‘Anber gibi ḫâl-i siyeh aġâ-yı ḥaremdir

7 Ehl-i süḫanıñ ‘âdet-i dîrîne-i ṭab‘ı
Ṣâḥib-keremi medḥ u ṣenâ şu‘le-i zemdir

8 Merd-i ezelim kâtib-i gerdûn-ı ġalaṭ-kâr
Rüstem yazacaḳ yerde beni yazdı sitemdir

Velehû

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

Nây-ı ṭarab-fezâ-yı ḥarem-gâh-ı ḳuds iken
Olmuş kef-i zamânede ḫâmem ḳamış dede

Velehû

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

Hiç gitmege yoḳ niyyeti menzil-geh-i dilden
Ḫoşnûd gibi ġuṣṣa vü ġam âh yerinden

Velehû

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

Hem-râhım ola sâye-ṣıfat ḳande gidersem
Baḫt-ı siyehim var ise reh-zen ḳaderimdir

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Hep yapardı yıḳılan ḫâṭır-ı yârânı ḳadeḥ
Ser-nigûn eylese ol âfet-i devrânı ḳadeḥ

Ḳahveci Başı-zâde Kîlârî Nâşid Beg

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ḫaṭ-âverler ṭayanmaz ol ḳadar ibrâm-ı 'uşşâḳa
Binâda sebze-i bîgâne bitdikde metîn olmaz

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Süzünce çeşm-i mest-i nîm-ḫâb-ı fitne-engîzin
Esîr-i dâm-ı zülfi eylemez mi Çîn âhûsın

2 Ṣafâsından fedâ eylerdi müşg-i nâfe-i Çîn'i
Getürseydi ṣabâ ḫâḳâna bûy-ı mûy-ı ḫoş-bûsın

3 Döker zülf-i perîşânın 'araḳ-rîz olsa ruḫsârı
Gülâb ile iden sîrâb bâġ-ı ḥüsn-i şeb-bûsın

4 Baḳın ḫâl-i siyâha levḥ-i pîşânî-i ṣâfında
Görür dîbâce-i metn-i cemâliñ ḫalḳa-i hûsın

[228]

5 Tatâr-ı ġamzesin pür-kîn idüp bir yaḫşî ṣûretle
Ḥavâle eylemiş teshîre dehri çeşm-i câdûsın

6 Bugün ebleh-firîbâne edâlarla hele zâhid
Yine rûbâh-veş ber-dûş itmiş delk-i sâlûsın

7 Zevâlin fehm idenler devlet-i yek-rûze-i çarḫıñ
Virür mi daḫme-i Efrâsiyâb'a seng-i nâmûsın

8 Olur ser-şâr-ı câm-ı ġaflet-i eyyâm maġrûrı
Bu bezm-i devletiñ hiç görmedik rind-i dehen-şûsın

9 Meşâm-ı cânı Nâşid yâsemen-zâr-ı cinân eyler
Eger bir kerre öpsek gerden-i ṣâf-ı semen-bûsın

Şeyḫu'l-islâm Yaḥyâ Tevfîḳ Efendi'niñ Rûmili Ḳâḍî-'askerligine Mîr-i Müşârün-ileyhiñ Târîḫidir

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Mesîḥâ-veş muḥiḳḳîne ne'am güftârı virdi rûḥ
Cevâb-ı reddi tezvîr ehline bâd-ı semûm oldı

2 Ḫudâ ṭavḳ-ı beşerden ḫâric itmiş midḥat-i ẓâtın
Düşen ḳayd-ı beyân-ı vaṣfa anıñ-çün melûm oldı

3 İde te'yîd her emrinde ṣadrın sa'd ide Mevlâ
Bu resme ed'iye teşrîfine ḥaḳḳu'l-ḳudûm oldı

4 Hüner sûdâ-gerânı 'arż idüp târîḫler gerçi
Der-i şeh-bender-i iḳlîm-i 'irfâna hücûm oldı

5 Muvaffaḳ oldı ammâ böyle bir târîḫe ḥamd olsun
Ki ḥüsn-i sebki taḥsîn-kerde-i ehl-i fühûm oldı

6 Düşüp kevkebli saḳf-ı ḫâne-i eflâk-veş beyti
Nuḳaṭlar naḳş-ı tavânında hem-naḳş-ı nücûm oldı

7 "Yine Ḥaḳḳ'ıñ bu da elṭâf-ı bî-pâyânıdır dehre" (1203)
"Zihî tevfîḳ-i Ḥaḳ Yaḥyâ Efendi ṣadr-ı Rûm oldı" (1203)

[229]

Velehû Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ṣuyından düşse düşmez pertevinden merd-i rûşen-dil
Tükense bâdesi mey-ḫâneye ḳandîl olur sâġar

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Yüzin gör eyleme müjgân u ḫaṭṭ u ḫâlden nâle
Ki olmaz ḫârsız gül dûdsuz ot dâġsız lâle

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Görenler câm-ı la'lin bâde-i gül-fâm ṣanmışlar
O sîmîn sîneyi âyîne-i endâm ṣanmışlar

2 Temâşâ eyleyenler şu'le-i âh-ı dil-efrûzum
Anı âşûb-ḫîz-i çarḫ-ı heft-ecrâm ṣanmışlar

3 Alanlar bûse-i ġül-ġonca-i la'l-i leb-i yâri
Anı leẕẕet-dih-i ḳand-i nebât-ı Şâm ṣanmışlar

4 Nigâh-ı çeşm-i mesti şûriş-efgendir dil-i zâra
Görenler ẓâhirâ bir ṣûret-i ikrâm ṣanmışlar

5 Kemâl-i dikḳat ile Nâşidâ baḳdılḳça cânâna
Görenler câm-ı la'lin bâde-i gül-fâm ṣanmışlar

Şeyḫu'l-islâm Es'ad Efendi-zâde Şeyḫu'l-islâm Şerîf Efendi'niñ İkinci Def'aki Meşîḫatına Târîḫdir

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Sa'âdetle ola mesned-nişîn-i şeyḫu'l-islâmî
Umûr-ı şer'-i dîni eyleye rü'yet hezârân sâl

2 Olınca zîb-i dûşı ferve-i beyżâ beşâretle
Mübeşşir oldı ser-tâ-pâ bütün aṣḥâb-ı istîhâl

3 Ṣenâ-kâr-ı ḳadîmi bende-i ṣıdḳ-âveri Nâşid
Ḥużûr-ı devlete târîḫ-i tebrîkin ider îṣâl

4 Düşürdüm ḥarf-i cevher-żâ ile bir mıṣra'-ı ġarrâ
"Şerîf-i ḳavme Ḥaḳ mes'ûd ide fetvâyı bi'l-iḳbâl" (1203)

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Geçersin taḫt-gâh-ı şevkete şâhâne mâhâne
Nigâh-ı re'fet eylerseñ eger dûrâna mûrâna

2 Olur taḫt-ı behiştiñ pâdişâh-ı kişver-ârâsı
'İnâyet eyleyenler luṭf ile cîrâna mîrâne

[230]

3 İderseñ reh-neverdiñ ġam mı yâ pâ-mâl-i ceyş-i ḫaṭ
Çıḳarsın 'arṣa-i ḥüsn içre sen merdâna meydâna

4 Yine te'sîr-i nâr-ı 'aşḳı erbâbı bilür añlar
Nice inhâ ider sûz-ı dilin pervâne mervâne

5 Gören dir zîr-i ruḫsârında câm-ı la'l-i mey-gûnın
Sarây-ı ḥüsn içinde muttaṣıl gül-ḫâne mül-ḫâne

6 Bozardı nâfe-i âhû-yı deşt-i gûr-ı Çîn'i kim
Perîşân-sâz olınca zülf-i ‘anber-dâna merdâne

7 Ṣaḳın ser-şârı olma neşve-i ma‘cûn-ı iḳbâliñ
Ḳo anı dest-i inṣâf ile perhîzâne mîzâna

8 Hele her kürsî-i ṣadrıñ gerekdir Nâşid erbâbı
Münâsib cây-gâh olsun mı hiç şeyḫâna mey-ḫâne

Velehû Berây-ı Cennet-mekân Sulṭân Selîm Ḫân-ı Sâliṣ-i Şehîd

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Olup tâbende her dem ṭâli‘-i ferḫunde-merhûnuñ
Münevver ide dehri necm-i baḫt-ı devlet-efzûnuñ
Ola iḥsân u luṭfuñla cihân hep cümle memnûnuñ
Ḫilâfet rütbesinde rûḥı iḥyâ oldı Hârûn'uñ
Ne semte ‘azın iderseñ feyż-i Bârî ola maḳrûnuñ
Mübârek ola ey şâh-ı cihân naḳl-i hümâyûnuñ

2 Vücûduñ zîver-i taḫt-ı şükûh u şevket olmuşdur
Bi-ḥamdillâh rûḥ-ı cism-i pâk-i devlet olmuşdur
Şerî‘at ḥükmini icrâda maḥż-ı raḥmet olmuşdur
Bu naḳl-i pâdişâhî fâl-i ḫayr-ı nuṣret olmuşdur
Ne semte ‘azın iderseñ feyż-i Bârî ola maḳrûnuñ
Mübârek ola ey şâh-ı cihân naḳl-i hümâyûnuñ

3 Vücûd-ı bî-miṣâli oldı mülk ü dîne pîrâye
Ola iklîl ü taḫt-ı şevketi ‘arş ile hem-sâye
[231] Eñ ednâ bendesi ġâlib gelüp dârât-ı Dârâ'ya
Du‘â-i ḫayrı bu resme gerek ednâ vü a‘lâya
Ne semte ‘azm iderseñ feyż-i Bârî ola maḳrûnuñ
Mübârek ola ey şâh-ı cihân naḳl-i hümâyûnuñ

4 Hezârân âferîn ey ḳahramân-ı ʿarṣa-i heycâ
Fürûsiyyetde ecdâd-ı ʿizâmıñ eylediñ insâ
Sürünce esb-i Düldül-fâmıñı iḳbâl ile ḥâlâ
Kerûbiyyân bu gûne vaṣf-ı pâkiñde olur gûyâ
Ne semte ʿazm iderseñ feyż-i Bârî ola maḳrûnuñ
Mübârek ola ey şâh-ı cihân naḳl-i hümâyûnuñ

5 Ṭutup âvâze-i tîriñ ṣımâḫ-ı çarḫ-ı nüh-ṭâḳ
Tüfeng-endâz olunca çatladırsıñ gûş-ı âfâḳ
Saña olmuş musaḫḫar pâdişâhım feyż-i Ḫallâḳî
Bu gûne vaṣf iderdi olsa Nâbî dehrde bâḳî
Ne semte ʿazm iderseñ feyż-i Bârî ola maḳrûnuñ
Mübârek ola ey şâh-ı cihân naḳl-i hümâyûnuñ

6 Olup günden güne efzûn mihr-i şevket ü şânıñ
Zamân münḳâd-ı fermânıñ zemîn muʿtâd-ı iḥsânıñ
Yedi iḳlîme câî ola ḥükm-i tîġ-ı bürrânıñ
Yazılsun nâme-i feṭḥ u ẓaferde böyle ʿunvânıñ
Ne semte ʿazm iderseñ feyż-i Bârî ola maḳrûnuñ
Mübârek ola ey şâh-ı cihân naḳl-i hümâyûnuñ

7 Naẓîriñ yoḳ egerçi resm-i luṭf-ı dil-nüvâzîde
Ḳasem-billâh yoḳdur miṣliñ ammâ tîġ-bâzîde
Cirîde ʿazm idince ḳahramânî esb-i tâzîde
Oḳur bu beyti dâʾim ḳullarıñ resm-i niyâzîde
Ne semte ʿazm iderseñ feyż-i Bârî ola maḳrûnuñ
Mübârek ola ey şâh-ı cihân naḳl-i hümâyûnuñ

8 Olup her dem muḳârin mihr-i ẓâtı ṣavn-ı Yezdân'a
İde mesʿûd Bârî naḳlini sulṭân-ı zî-şâna
[232] Virüp revnaḳ vücûd-ı pâki taḫt-ı şevket ü şâna
Ḳudûmüñle rehîn-i cennet oldı ṣaḥn-ı tersâne
Ne semte ʿazm iderseñ feyż-i Bârî ola maḳrûnuñ
Mübârek ola ey şâh-ı cihân naḳl-i hümâyûnuñ

9 İlâhî Şeh Selîm'i maẓhar-ı feṯḥ-i celîl eyle
Hemîşe maṣdar-ı envâ'-ı ṣad-ḫayr-ı cemîl eyle
Hemîn 'ayş-ı ḥayât-ı luṭfını 'ayn-ı sebîl eyle
'Adû-yı devletini ḳahr ile yâ Rab rezîl eyle
Ne semte 'azm iderseñ feyż-i Bârî ola maḳrûnuñ
Mübârek ola ey şâh-ı cihân naḳl-i hümâyûnuñ

10 Zamân-ı devletinde cümleten ma'mûr olup 'âlem
Nice fevz ü fütûḥ ile bütün mesrûr olup 'âlem
Dem-â-dem luṭfına iḥsânına mecbûr olup 'âlem
Hezârân ḫıdmetinde sa'y ile meşkûr olup 'âlem
Ne semte 'azm iderseñ feyż-i Bârî ola maḳrûnuñ
Mübârek ola ey şâh-ı cihân naḳl-i hümâyûnuñ

11 'Adâletle ide icrâ hemîşe ḥükm-i fermânı
Mü'esses ola rükn-i şer' ile erkân-ı dîvânı
İlâhî sâyesinde müstaẓill it ehl-i îmânı
Bu naẓm-ı dil-keşiñ maẓmûnı ola zîver-i şânı
Ne semte 'azın iderseñ feyż-i Bârî ola maḳrûnuñ
Mübârek ola ey şâh-ı cihân naḳl-i hümâyûnuñ

12 Olup yâver umûruñda bütün aḳṭâb ile irşâd
Emânet ol Cenâb-ı Ḥaḳḳ'a ey şâh-ı kerem-mu'tâd
Esîr-i ḥüsn-i ḫulḳuñ ola cümle bende vü efrâd
Bu beyt-i ṣıdḳ-ı ḳalb ile ḳuluñ Nâşid ider îrâd
Ne semte 'azm iderseñ feyż-i Bârî ola maḳrûnuñ
Mübârek ola ey şâh-ı cihân naḳl-i hümâyûnuñ

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Âb-rûy-ı nesl-i 'Oṣmânî şeh-i ferḫunde-rû
Ġurre-i pîşânî-i şevket ḫidîv-i ḫâṣ u 'âm

2 Mâh-ı burc-ı âsumân-ı salṭanat Sulṭân Selîm
Mihr-i evc-i ma'delet dâdâr-ı Behrâm-intiḳâm

3 Pâdişâh-ı maşrıḳ-ı şems ü berîn-i ma'delet
Şehriyâr-ı dâd-güster dâver-i Dârâ-ġulâm

4 Maṭla'u'l-envâr-ı re'fet menba'u'l-'ayn-ı kerem
Ḥikmetü'l-işrâḳ-ı şevket mecma'u'l-baḥreyn-i kâm

[233]

5 Seb'a-i seyyâre heft-iḳlîme vâlî bendesi
Ṣurre-i iḥsânına olmuş ṣüreyyâ bir ġulâm

6 Dergeh-i iḥsânınıñ keyvân ser-i serhengidir
Kâtib-i dîvân-ı iḳbâli 'uṭârid bî-kelâm

7 Ṭab'-ı pâkiñ mühre-bâz-ı âsumân tenşîṭ içün
Ka'beteyn-i mihr ü mâhı oynadur her ṣubḥ u şâm

8 Ḫıdmet-i te'dîb-i ḫaṣına cân virüp ḫançer-be-kef
Şübhesiz mirrîḫ olurdı nâ'il-i feyż-i merâm

9 Bir kemer-beste ḳulı olmaġla cevzâ faḫr idüp
Sa'd-ı ekber ḥükm-i iclâl ile buldı iḥtirâm

10 Necm-i gîsûdârı şâyeste meger zerrîn-külâh
Ḫâdim-i ışṭabl-ı ḫâṣında olan ednâ ġulâm

11 Pîş-gîr-i süfre-i in'âmı olsa kehkeşân
Kâse-i fîrûze çarḫıyla anıñ bulsa niẓâm

12 Yıldızı düşkün degil devrinde hiçbir kimseniñ
Sa'd-ı ṭâli'le zamâne buldı ḳayd-ı intiẓâm

13 Dîde-dûz-ı keşf-i zer-pâşı olup necm-i süḥâ
Çeşm-i şi'râ ḳubbe-i ḳaṣr-ı hümâyûnında câm

14 Ḫançer-i zerrînine taḳlîd idüp şimdi felek
Nev-nihâl-i sâli ‘arż eyler ḥużûra bî-niyâm

15 Medd-i bismillâha beñzer sûre-i feṯḥ üstine
Nuṣret-i sulṭân-ı ‘âlemdir virür gûyâ peyâm

16 Yâḫud ol ebrû-yı vech-i feṯḥ u nuṣret dâl olur
Ṣanki ḫaṭṭâṭ-ı felek çekmiş berây-ı iltizâm

17 Bâd-ı leyl-i naṣṣ-ı pâki âyet-i feṯḥ olmaġa
Ḳudret-i ḥaḳḳ ile yazmış anı küttâb-ı kirâm

18 Sa‘d ṭali‘le bu sâliñ vaṣfını taḥrîr idüp
Nice şâ‘irler ider ‘arż-ı ḥużûra iḥtişâm

[234]

19 Bende-i mûr u denî taḥrîk ‘inân-ı ḫâmeye
Düldül-âsâ ‘arṣa-i naẓm içre virdikde ḫırâm

20 Oldı bir lafẓa muvaffaḳ mâ-hüve'l-vâḳi‘ budur
Zîver-i çarḫ olsa lâyıḳdır bu târîḫ-i benâm

21 Pâdişâhım sâl-i nev geldi yine luṭfuñ umar
Nâşid-i vaṣf-ı cemîliñ ya‘nî ‘abd-i müstehâm

22 Böyle bir târîḫ ile maẓhar düşüp iḥsânıña
Nola alsam zümre-i ehl-i kemâlât içre nâm

23 İşte bu ol gevher-i ‘âlem-bahâdır söylerim
"Ġurre" lafẓı oldı bu sâl-i neve târîḫ-i tâm (1205)

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Cihân-bân-ı mu‘aẓẓam ḥażret-i Sulṭân Selîm Ḫân kim
Felek devr eyleyelden gelmemişdir miṣli dünyâya

2 Ḫudâvend-i müfaḫḫam ẓıll-i Yezdân-ı hümâ-sorġuç
Ki bâl-i şâhbâz-ı himmeti çarḫa ṣalar sâye

3 Şeh-i encüm-sipeh kim bendegân-ı dergeh-i câhı
Olur ta'dâd olunsa encüm-i eflâke hem-pâye

4 Ḫidîv-i ced-be-ced sulṭân-ı 'âlî-şân-ı Cem-mesned
Ki iksîre olur ḫâk-i der-i vâlâsı sermâye

5 Süvâr olsa esed burcında mâh-ı 'âlem-ârâ-veş
Eger ruḫṣat virürse cünbiş-i esb-i sebük-pâya

6 Şu rütbe imtizâc eyler ki zîn-i esb-i tâzîde
Döner bir mıṣra'-ı berceste içre lafẓ u ma'nâya

7 Ta'âlallâh nedir ol raḫş-ı dil-keş zîr-rânında
'İnân-ı deşt ü kûhı başlasa bir kerre irḫâya

8 Daḫi saḳf-ı ṣabâya varmadan esb-i serî-i bâl
Bu mümkindir vara tâ ṭâḳ-ı çarḫ-ı heft-mînâya

[235]

9 Derûn-ı ḫalḳa-i çeşm içre cevlân itdirür farżâ
Murâd eylerse ol şâh-ı melek-rûy u felek-pâye

10 Şu rütbe kûh-temkîn iken ol raḫş-ı hümâ-cünbiş
Döner cevlân iderken berḳ-i mihr-i 'âlem-ârâya

11 Ya ol dil-keş-ḫırâm-ı gül-beden Mıṣrî'yi seyr eyle
Döner reftâr iderken berḳ-i mihr-i 'âlem-ârâya

12 Sirâyet eyleyüp ṭab'-ı hümâyûnındaki ḥâlet
Ḫuṣûl-i ma'rifet düşdi bütün a'lâ vü ednâya

13 Kimi tîr ü tüfenge kimi 'ilm-i şi'r ü inşâya
Ḫuṣûṣâ bendegân-ı âsitân-ı âsumân-pâye

14 Fürûsiyyetde taḥṣîl-i kemâlât eyleyüp cümle
Bu vâlâ ma'rifetde her biri kesb itdi sermâye

15 Temâşâya gürûh-ı bendegânı sîr içün bir gün
Biniş emr eyledi şâh-ı cihân Dâvûd Paşa'ya

16 Ḳudûmiyle o deşt-i dil-güşâ cennet-nümûn oldı
Oturdı şevket ü iḳbâl ile ḳaṣr-ı feraḥ-zâya

17 O demde cümle ferhengân-ı dergâh-ı felek-ḳadri
Ser-âġâz eyledi âdâb ile tertîb-i alâya

18 İki ṣaf 'ar'aristân oldı peydâ ṣaḥn-ı gülşende
Virüp dûşında zînet her biri zerrîn-kemḫâya

19 İki ṣınf birbirinden çünki mümtâz oldı ayrıldı
Dizilmiş rişte üzre döndi gûyâ dürr-i yektâya

20 Ṭurunca pîş-gâh-ı dâver-i devr-i zamân üzre
Muḳâbil oldı encüm ṣanki mâh-ı 'âlem-ârâya

21 Alışdırmaḳ içün her biri cevlân itdirüp esbin
Tezelzül geldi rûy-ı sâḥa-i enḫâ vü ġabrâya

22 Mübâşir oldılar lu'b-ı cirîde çünki her fâris
Ḫamîr-i imtizâc-ı lu'ba gûyâ ḳoydılar mâye

[236]

23 Cirîd-endâz olınca birbirine zûr-ı ḍarb ile
Yeleklendi dönüp her bir ḳalemli bâl-i 'anḳâya

24 Yaḫud bir tîr atardı her birisi ḳavs-i bâzûdan
Geçüp ḳarşudaki alâyı ṣıġmaz oldı ṣaḥrâya

25 Biri birine itdi Rüstemâne ḥamle-i merdî
Olup her fârisî cündî Nerîmân ile hem-pâye

26 Bu lu'bet ḥaḳ bu kim zâl-i sipihrı eyledi sersâm
Felekde bu hünerde ḳalmadı behrâma sermâye

27 Kimisi ḫusrev-i meydân-ı ḫayyâl ü fürûsiyyet
Kimisi Ḳahramân'ı deng ider at sürse meydâna

28 Kimi şöyle cirîdiñ ḫışt-veş zûr ile remy eyler
Ḳalur Efrâsiyâb ḥayretde ger gelse temâşâya

29 Kimi İsfendiyâr-ı âhenîn-deste urur pençe
Bıraġup iştihâr-ı Heft-ḫân'ı ṭarf-ı insâya

30 Cirîdi her biriniñ nîze-i Gîv'e müşâbihdir
Taḥammül idemez bir kez doḳunsa seng-i ḫârâya

31 Hele ġayret-keşân-ı Laḥana kerrârlıḳ itdi
Hücûm-ı Rüstemî'yi eyleyüp âġâz icrâya

32 Degil mi Bamya alây ı k i yâ taḥsîne şâyeste
Ṭayandı böyle zûr-ı ḥamle-i levend-fersâya

33 Biri birine şöyle Ḳahramânî ḥamleler ḳıldı
Feleklerde melekler başladı şâpâş-gûyâya

34 Görenler her birini şu'le-i cevvâle ẓann eyler
O rütbe virdiler ceyş-i semend-i bâl-peymâya

35 Dönüp her biri meydân içre bir şehbâz-ı ṭayyâra
Miṣâl-i berḳ-i 'âlem-sûz pertev ṣaldı dünyâya

36 Cirîd-bâzî bu resme olmamışdır devr-i âdemden
Kemâl-i ḥayret el virdi bütün ehl-i temâşâya

[237]

37 Görenler hep ne'am lafẓın iderler şübhesiz îrâd
Bu tertîb-i dilârâda hele yer ḳalmaz âlâya

38 Bu ma'lûm-ı hümâyûnuñ ola şevketli ḫünkârım
Seniñ devriñde revnaḳ geldi bu resm-i dilârâya

39 Otuz ḳırḳ yıl ḳadar vardır ki seyr itdik bu bâzîyi
Nice mümkindi bulmaḳ böyle cem'iyyetle pîrâye

40 Seniñ devriñde ednâ ṣönbekî a'lâ olur fâris
Eger alursa pek az iltifâtıñdan biraz vâye

41 Ḫudâ vâḳıf efendim görmedim bir böyle bâzîyi
Anıñ evṣâfını taḥrîre 'âciz ḳaldım inşâya

42 Ḫuṣûṣâ kim zamânıñda benem ol şâ'ir-i ḫoş-gû
Cirîd-i ḫâmemi remy eylesem meydân-ı imlâya

43 Virür şûriş miyân-ı fârisân-ı şi're ser-tâ-ser
Licâm-ı düldül-i ṭab'ı eger başlarsam irḫâya

44 Eger ḳarşu atar var ise gelsün kilk-i eş'ârı
Semend-i ṭab'ını sürsün benimle ṣaḥn-ı ma'nâya

45 Nic'olur añlasun kim fâris-i ṣaḥn-ı hüner kimdir
Elimde ḫâme döndükçe 'aṣâ-yı dest-i beyżâya

46 Boşaltınazsa eger gelsün bu meydân-ı maḥabbetdir
Benim gibi bedîhî başlasun vaṣfında ıṭrâya

47 Berâber atbaşı birden ḳoparsun ṣalın-ı mişvâra
Lobûd-ı ḫâmeyi ursun çıḳarsun ṭâḳ-ı bâlâya

48 Degil er meydânında her hüner kim kendi zu'mıyla
Semend-i ṭab'ı oynatsun varup bir cây-ı tenhâya

49 Hüner oldur ki meydân-ı hünerde nîze-i kilki
Atup ṭutsun cirîd-âsâ girince ṣalın-ı beyżâya

50 Ḳıcaḳlarsa rikâb-ı himmetiñ ger tevsen-i ṭab‘ım
Feżâ-yı naẓmı teng ü târ idem erbâb-ı inşâya

[238]

51 Ḳalender-veş ġazel-ḫân olmaḳ ister şûḫ-ı endîşem
Ṣarîr-i zîr ü bâm-ı ḫâmemi teşbîh idüp nâya

52 Baña bir şeh-levend-i nâzıñ oldı ‘aşḳı sermâye
Ki ṭa‘n-endâz olur dil-keş ḫırâmı naḫl-ı ṭûbâya

53 Kirişme ḫaylini ceyş-i teġâfülle idüp hem-pâ
Sipâh-ı ġamze-i Tâtâr'ı mâ'il şûr-ı ġavġâya

54 Cirîd-âsâ çeküp medd-i nigâh-ı fitne-engîziñ
Atılmaḳ ḳaṣdın eyler sîne-i ‘uşşâḳ-ı şeydâya

55 Semend-i şîveye pâ-mâl idüp ṣaḥn-ı dil-i zârı
Beni güldürme luṭf it sevdigim aġyâr-ı rüsvâya

56 ‘Araḳ-rîz olsa ruḫsârı tesellî-yâb olur ḫâṭır
Mücerrebdir hele âb-ı şükûfe def‘-i sevdâya

57 O mihr-i evc-i ḥüsnüñ pertev-i nâçîzi olmuşken
Hilâl-i ebruvânıñ görmedik vara iki aya

58 Yeter Nâşid semend-i ṭab‘ı yorduñ dizgin aşurı
Ṣıṭabl-ı ḫâme-dâna baġla râḥatdan ala vâye

59 Efendim bu ḳaṣîdem şâhidimdir müdde‘î farżâ
Eger isterse ḥuccet ḥâkim ü ḥâsimde da‘vâya

60 Bugün ṣâḥib-ḳırân-ı ṣandalî-i naẓm u inşâyım
Baña feyż-i nigâh-ı i‘tibârıñ oldı sermâye

61 Seniñ âyîne-i luṭfuñ muḳâbil oldı illâ kim
Nice ruḫṣat bulur ṭûtî-i ḫâmem böyle gûyâya

62 Hemân tenşîṭdir ṭab'-ı hümâyûnuñ ġaraż yoḫsa
Ve illâ ḳande bendeñ ḳande da'vâ-yı süḫan-vâye

63 Ḫudâ günden güne mihr-i cemâliñ eyleyüp rûşen
Şu'â'-ı âfitâb-ı şevketiñ fer vire dünyâya

64 Semend-i devletiñ ıṣtabl-ı rif'atde ola merbûṭ
Süvâr olduḳça ḫınk-i çarḫa mihr-i âsumân-pâye

[239]

65 Bu ḥüsn-i ḫulḳ ile 'âlemde ey şâh-ı melek-ḫaṣlet
Du'â-yı devletiñ farż oldı hep a'lâ vü ednâya

66 Kesüp şemşîr-i ḳahrıñ rişte-i a'mâr-ı bed-ḫâhıñ
Ḳıla ġâlib Cenâb-ı Ḥaḳ seni her demde a'dâya

Târîḫ-i Şikesten-i Sebû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

1 Budur İskenderi çünkim zamânıñ
İdüp Mevlâ cenâb-ı Ḫıżr'a hem-dem

2 Aḳıtdı gûyiyâ âb-ı ḥayâtı
Ṣu gibi ḫarc idüp dînâr u dirhem

3 İçen bu çeşme-i dil-cûdan âbı
Ṣanur cennetde kevṣer içdi âdem

4 Buña nisbet ile Şekker Pıñarı
Olur bir çeşme-i şûr-âbe bâ-hem

5 Buña Ḫünkâr Ṣuyı dinilse lâyıḳ
Aḳar mânende-i elmâs-ı ḫâtem

6 Levend çiftligi şimdi buldı ṣuyın
Hemân âb-ı ḥayâta oldı maḳsem

7 İki zerrîn ṭâs olsa sezâdır
Buña mihr ile mâh-ı çarḫ-ı a'ẓam

8 Zebân-ı lûleden târîḫi cârî
Olur mânende-i dürr-i munaẓẓam

9 İderken Nâşid-âsâ ṣarf-ı efkâr
Lisân-ı ḥâl ile nuṭḳ itdi nâmem

10 Didi kim işte benden saña müjde
"Sebûyı ḳırdı şâhen-şâh-ı 'âlem" (1205)

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Pâdişâh-ı ced-be-ced şâhen-şeh-i 'âlî-sened
Şehriyâr-ı âsumân-mesned ḫidîv-i meh-rikâb

2 Ḳaṣr-ı gerdûn ġurfe-i iḳbâliniñ yek-pâyesi
Zîver-i kâşâne-i iclâlidir bu nüh-ḳıbâb

3 Şâh-ı gerdûn-menzilet ḫâḳân-ı Ḥaydar-menḳabet
Reşḥa-pâş-ı 'ayn-ı re'fet ḫusrev-i mâlik-rikâb

4 Şâ'ir-i mu'ciz-dehen sulṭân-ı iḳlîm-i süḫan
Ḳahramân-ı tîġ-zen ṣâḥib-ḳırân-ı kâm-yâb

5 Fâris-i ḫayl-i mükemmel ḥâris-i mülk ü milel
Nâẓım-ı dîn ü düvel in'âm-baḫş-ı şeyḫ u şâb

6 İltimâ'-ı naḳd-i luṭfı ġıbṭa-fermâ-yı nücûm
Çeşm-i mihr ü mâha ger resm itse esbi ferr ü tâb

[240]

7 Baḫş-i feyż ü cûdını îfâda ḳâṣırdır ḳalem
Vaṣf-ı iḥsânıñda ger te'lîf olunsa biñ kitâb

8 Ḥüsn-i ḫulḳıyla naẓîrin görmedim ḥaḳḳâ ki ben
Nüsḫa-i eslâfa tafṣîl üzre baḳup bâb bâb

9 Luṭf ile dâ'im binâ-yı dîni te'sîs itmede
'Adli ile bulmada bünyân-ı devlet âb u tâb

10 Ola şâyeste muṣavver ḳaṣrına ḫâḳân-ı Çîn
Vaḳtin idrâk itse derbânı olur Efrâsiyâb

11 Şeh Selîm bin Muṣṭafâ Ḫân ibni Aḥmed Ḫân kim
Olsa gül-mîḫ-i deri şâyeste ḳurṣ-ı âfitâb

12 Şimdi bir kâşâne bünyâd eyledi şâhâne kim
Ḳaṣr-ı gerdûna rüsûm-ı ṭarḥı virdi pîç ü tâb

13 Öyle bir kâşâne-i zîbâ mu'allâ-ṭarḥ kim
Aña nisbetle Ḫavernaḳ oldı çün naḳş-ı serâb

14 ●l ḳadar buldı gül-i taṣvîri reng-i feyż kim
Düşse 'aksi âbda mâhîyi eylerdi kebâb

15 Âb u tâb-ı şîşe-i ezhârı bir ġâyetde kim
Virür erbâb-ı meẓâḳa neşve-i câm-ı şarâb

16 Dîde-i revzenleri bir kez temâşâ eylese
Reng alurdı çeşm-i mest-i dilberân-ı nîm-ḫâb

17 Görse idi naḳş-ı pâk-i dil-keşin Bihzâd eger
Eylemezdi yapmaġa Ferḫâr-ı Çîn'i irtikâb

18 Hep ṣarîr-i mıṣra'-ı bâli oḳur feṯḥ âyetin
Gök ḳapusı açılur gûyâ du'âlar müstecâb

19 Diḳḳat itse resmine çâr-ı gül-i dîvârınıñ
Ögrenür efsûnı andan ġamze-i ḥâżır-cevâb

20 Gülşen-i taṣvîrini zühre temâşâ eylese
Reng-i gülnârın alup engüştine eyler ḫiżâb

[241]

21 Âsumânî aṭlasın ihdâ idüp çarḫ-ı eṣîr
Tâ ola bu ḳaṣr-ı 'âlî-ṭarḥa jengârî-ṭınâb

22 Neş'e-i feyż-i hevâsın eylese köhne sifâl
'Avd iderdi mevsim-i eyyâm-ı hengâm-ı şebâb

Velehû Ġazel

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 O şûḫuñ muṣḥaf-ı ḥüsninde seyr it sırr-ı âyâtı
Yüzin döndürdiginde ol mehe dir oldı ey âtî

2 Ġubâr-ı reh-güẓârı 'ıṭr-nâk eyler meşâmâtı
Eger cevlân iderse kûy-ı dilberde meşâm atı

3 Bilür meydânda erbâb-ı hüner ehl-i kemâlâtı
Hemân sen fâris ol da bir de istersiñ gem al atı

4 Beyâż-ı gerden-i cânânede seyr eyle şâmâtı
Bulunmaz bir naẓîri cümle gezseñ arż-ı Şâmâtı

5 Ẓahîr-i Fâryâbî-veş bilürseñ de maḳâmâtı
Müreccaḥdır yine fehm eylemek remz-i Maḳâmâtı

6 Gözinden fitne-engîz oldı şöyle sürme ḥâlâtı
Ki her bir naẓrada icrâ ider yüz biñ muḥâlâtı

7 Ṣaḥîḥ olmazsa erbâb-ı dürûġuñ ger ḥisâbâtı
Meṣeldir kim döner Baġdâd'dan yañlış ḥisâb âtı

8 Hüner erbâbınıñ destinde sen kem görme âlâtı
Hemân baḳ çeşm-i inṣâf ile farḳ eyle me'âlâtı

9 Güzel cem' eylediñ Nâşid cinâs ile ḫayâlâtı
Zemîn-i tâzede bu rütbede oynar ḫayâl atı

Ḫalîl Paşa-zâde Vâḥidü'l-'ayn Şehîd Aḥmed Muḫtâr Begefendi

Selîm Ḫân-ı Ṣâliş Ḥażretleri Ḳurenâsından Ḫalîl Paşa-zâde Vâḥidü'l-'ayn Şehîd Aḥmed Muḫtâr Begefendi Âsârından Ele Geçen Ba'żı Ebyâtdır:

Ḳıṭ'a

(Mefâ'îlün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Piyâleler ki o ruḫsâr-ı âle der getürür
Diyâr-ı ḥüsne gelür bâr-ı Cem güher getürür

2 Ḫaṭâya tevbe o raḳḳâṣ-ı 'işve-perdâzıñ
Ḫırâm-ı şîveleri ḫâṭıra neler getürür

[242]

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Didim ol gerden-i kâfûruñ üzre beñ midir cânâ
Didi ol bir ḥarâmî zengîdir dâ'im boġaz bekler

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Bülbüller öter güller açık şâd gönül yok
Hiç böyleligin görmemişiz faṣl-ı bahârıñ

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Var mıdır sûziş-i ġam sende de pervâne gibi
Yoḫsa ey murġ-ı çemen bir ḳurı âvâze midir

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Fetîl-i bezm-i ḫüsni olsun ol şem'-i şeb-efrûzuñ
Gürûh-ı ehl-i 'aşḳıñ penbe-i dâġ-ı derûnından

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Cevr-i ḫâra ḳanġı bülbül kim taḥammül itmeye
Aña lâzımdır ki meyl-i ṣoḥbet-i gül itmeye

Enderûnlu Fâżıl Beg

'Akka ḥavâlîsi ümerâ-yı 'Urbânından iken isâ'et-i merviyyesine mebnî ḳapudân-ı deryâ Cezâyirli Ġâzî Ḥasan Paşa me'mûriyetiyle 'aṣr-ı 'Abdu'l-ḥamîd Ḫânî'de i'dâm olunan Tâhir 'Ömer'iñ büyük maḫdûmı Fâżıl ve küçügi

Kâmil Begleriñ enderûn-ı hümâyûnda ḫazîne-i hümâyûn ḳoġuşına ḳabûlleriyle ta'lîm-i 'ulûma himmet sâyesinde ḥasbe'l-isti'dâd ikisi de 'âlim ü fâżıl ve kâmil ü şâ'ir olmuşlar ise de eş'ârı âtîde münderic Fâżıl Beg'iñ 'aşḳ u hüneri birâderi Kâmil Beg'e fâ'iḳ ve 'aṣr-ı Selîm Ḫânî'de maẓhar oldıġı iltifât ile envâr-ı 'ulûm ve âdâb u ehliyeti 'uyûn-ı erbâb-ı inṣâf u temyîzde bâriḳ ve 'aṣr-ı Selîm Ḫânî şu'arâsına tefevvuḳla iltifâta lâyıḳ olaraḳ şehâdet-i Selîm Ḫânî vaḳ'a-i mü'ellimesi güni niṣâra başladıġı eşk-i esef-güster, 'âḳıbet ḥadeḳa-i çeşm-i cihân-bînine eṣer iderek mübtelâ-yı 'illet-i 'amâ ve o ḥâlinde daḫi şehîd-i sa'îdi âh u vâh ile yâd-ı raḥmet ve edâ-i du'âdan ḫâlî olmayaraḳ el-ḥaḳ farîża-i şükr-i ni'meti îfâ ile ibrâz-ı ḥüsn-i vefâ eylemekde oldıġı ḥâlde biñ iki yüz yirmi dört târîḫinde irtiḥâl-i dâr-ı beḳâ itmişdir, raḥmetullâhi 'aleyh.

(243]

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Nûr-ı pâk-i nebevî bâ'iṣ-i îcâd-ı felek
İki şâhid bu söze nev'-i beşer ile melek

2 Ey fürûġ-âver-i nûr-ı ezel-i kân-ı vücûd
Mâye-dâr-ı nefs-i âfâḳa cemâliñ bî-şek

3 Sensin ol mehdî-i 'âlem ki deriñden ġayri
Sâlikân bulmadılar ḳurb-ı Ḫudâ'ya meslek

4 Ḳılmasa ismiñi ser-levḥa debîr-i ḥikmet
Levḥ-i maḥfûẓda bir noḳṭa ḳomaz eyler ḥak

5 Sen Ebi'l-Ḳâsım'a tâb-âver olur mı a'dâ
Ḥaḳ nidâ eyler iken 'arşdan "en-nuṣretü lek"

6 Pâyına ḫâdim iken şîr-i Ḫudâ ey Kerrâr
Ol Ebû-cehl gibi düşmen-i ebter ne köpek

7 Ey dil ey dil dü-cihân nûr-ı Muḥammed'dendir
Fehm iden anı bilür sırr-ı ḥaḳîḳat ne dimek

8 Yâ Muḥammed kerem ü luṭf u ‘inâyet senden
Medediñ vâsıṭa-i ni‘met-i ‘âlem yek yek

9 El-meded çille-i saḫt-ı ġam-ı eyyâmda meded
Ḳalmadı pençe-i ṣabrımda liyâḳat çekecek

10 Dâd u feryâd saña zaḫm u ġam-ı dünyâdan
Tîr-i âlâm-ı felek geçdi ciger-gâhıma dek

11 El-amân ḳalbimi pâk eyle ġubâr-ı ġamdan
Tâ zer-i ‘aşḳıña ol ṭaş yüregim ola miḥek

12 Nâḫun-ı merḥametiñ olmaz ise ‘uḳde-güşâ
Olamaz gerden-i dil ḳayd-ı belâdan münfek

13 Dâmen açdı der-i iḥsânıña bu ‘abd-i faḳîr
Ḥâşe-lillâh ola ḫâ’ib ṭutan ol pâya etek

14 Na‘tıña kûşiş iden ḫurrem olur sûd bulur
Nice güm-geşte ola nezd-i şerîfiñde emek

15 Ḳıl şefâ‘atle beni Âl-i ‘Abâ ile refîḳ
Beni ferdâda günâhımla efendim ḳoma tek

16 Fâżılâ bu sözi her ẕerre-i ‘âlem söyler
Nûr-pâş-ı Nebevî bâ‘iṯ-i îcâd-ı felek

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Eyle yâ Rab sînemi ḫurrem Muḥammed ‘aşḳına
Sînemiñ ḳıl zaḫmına merhem Muḥammed ‘aşḳına

2 İsm-i a'ẓam sırrına Ḳur'ân-ı münzel nûrına
Yâ İlâhî mefẖar-ı 'âlem Muḥammed 'aşḳına

3 El-amân yâ Rab meded ey dest-gîr-i 'âcizân
Yâver ol ben 'âcize her dem Muḥammed 'aşḳına

4 'Âciz ü bî-kes ẕelîl ü nâ-tüvânım ḳıl kerem
Ey ki benden ḥâlime a'lem Muḥammed 'aşḳına

5 Çünki mâderden ziyâde 'abde erḥamsın velî
Merḥamet ey Ḫâlıḳ-ı 'âlem Muḥammed 'aşḳına

6 Men Ḥabîbiñle ḳasem virdim saña ey Ẕü'l-celâl
Çâre-sâz olmaḳ baña elzem Muḥammed 'aşḳına

7 Fâżıl'a imdâdıñızla yâr ol ey sâdât-ı beyt
Ceddiñe ol seyyid-i ekrem Muḥammed 'aşḳına

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Ben zebûn-ı nâ-tüvânım yâ Ebe'l-Ḳâsım meded
Dil-şikestim ḫaste-cânım yâ Ebe'l-Ḳâsım meded

2 İlticâ itdim dü-'âlem şâhınıñ dergâhına
Ḫâk-i pây-ı âsitânım yâ Ebe'l-Ḳâsım meded

3 Gûşe-i ḥayretde ol dermândeyim kim rûz u şeb
Nâle-perdâz-ı fiġânım yâ Ebe'l-Ḳâsım meded

4 Ḥażret-i Zehrâ ile ol iki server 'aşḳına
Men daḫîl-i ḫânedânım yâ Ebe'l-Ḳâsım meded

[244]

5 Fâżıl-ı ‘işyân-kârım lîk sen muḫtâr içün
Bir gedâ-yı na‘t-ḫânım yâ Ebe'l-Ḳâsım meded

Velehû

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Ey ki pervâne-i şem‘i dil-i Cibrîl meded
Meded ey şu‘le-i nûr-âver-i tenzîl meded

2 Bilürüm bende gerekdir felek-i seyyâre
Ṭâli‘-i naḥsımı ḳıl sa‘d ile tebdîl meded

3 Rû-firâş eyledi efgende beni ‘illet-i ġam
Oldı a‘żâ-yı tenim derd ile ta‘ṭîl meded

4 Çarḫ ise dûş-ıża‘îfânıma bir cânibden
Ḳılmada bâr-ı girân-ı ġamı taḥmîl meded

5 Ṣabra yoḳ ṭâḳatim ey çâre-resân-ı żu‘afâ
Eyle Allâh içün imdâdıma ta‘cîl meded

6 Ḳuluña yâver olursa kerem ü imdâdıñ
Dü-cihân içre bulur Fâżıl'a tafḍîl meded

Velehû

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Ey nev-demîde şâḫ-ı nihâl-i Muḥammedî
Vey nev-şüküfte ġonca-i Âl-i Muḥammedî

2 Ḳaddiñ o nev-fidân-ı çemen-zârı Hâşimî
Ḥaddiñ gül-i ḫuceste-sifâl-i Muḥammedî

3 Pervâneyim felek gibi fânûs-ı ‘aşḳına
Ey şeb-çerâġ-ı nûr-ı cemâl-i Muḥammedî

4 Gerdûn nihâd seyyid-i vâlâ-nijâdsın
Ḳaşıñ semâ-i dilde hilâl-i Muḥammedî

5 Ruḫsâr-ı âteşîni ider ḫalḳı mültehib
Fâżıl o şûḫ sırr-ı celâl-i Muḥammedî

Velehû

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Şem‘-i ‘aşḳ-ı Ḥaseneynim ‘alevîyim ‘alevî
Rûḥ-ı a‘dâyı yaḳar âteş-i ‘aşḳım ‘alevi

2 Ebr olur âhım o leb-teşne şehîdi añıcaḳ
Yaġdırır bâriş-i la‘net be-revân-ı Emevî

3 Kerbelâ'ya yetişür ṣâ‘iḳa-i âh u belâ
Ḥamdü-lillâh ki dilim ḳuvvet-i Ḥaydar'la ḳavî

4 Ne revâ Râfıżî ta‘bîri muḥibb-i âle
Hem Yezîdî ola ne nisbet-i sünnî sünevî

5 Eylemiş Fâżıl'ı bülbül gibi zâr u nâlân
Ol iki ġonca-i neşküfte-i bâġ-ı Nebevî

Velehû

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Tevbe yâ Rabb günâh eylemeyim ‘ahd olsun
Heves-i zülf-i siyâh eylemeyim ‘ahd olsun

2 İdeyim dilberime dîde-i ʿibretle naẓar
Yaʿnî şehvetle nigâh eylemeyim ʿahd olsun

3 Çeşm-i ʿirfânıma yeksân ola aʿlâ ednâ
Farḳ-ı ḫurşîd ile mâh eylemeyim ʿahd olsun

4 Ġıbṭa-i ḫâne-be-dûşân-ı cihân eyler isem
Ḥased-i ṣâḥib-i câh eylemeyim ʿahd olsun

5 Beni luṭfuñla ḳabûl eyle ki senden özge
Ben de bir nesneye âh eylemeyim ʿahd olsun

6 Mâ-sivâyı süpürüp ḫâne-i endîşemden
Heves-i tâc u külâh eylemeyim ʿahd olsun

[245]

7 Ḫayr u şerde olayım ravża-nişîn-i teslîm
Ṭaleb-i verd-i giyâh eylemeyim ʿahd olsun

8 Fâżılʾı ʿahdine ṣâbit yine sensin idecek
Tevbe yâ Rabb günâh eylemeyim ʿahd olsun

Velehû

(Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün)

1 Ol ruḫ-ı yâr olmaġa ey mâh ân lâzım saña
Rûz u şeb bir ʿârıż-ı pertev-feşân lâzım saña

2 Ḫurde-bînân itmediler hiç saña iṣbât-ı fem
Evvelâ şîrîn-zebânım bir dehân lâzım saña

3 Nûr-ı ʿaynım gerd-i pâyıñ ḳılma dîdemden dirîġ
Ḫâk-i pâyıñ sürmedir bir sürme-dân lâzım saña

4 İkisin yaḳdım ḫarâb itdim fiġân u âh ile
Ey cihân başḳa zemîn ü âsumân lâzım saña

5 Fâżılâ ‘aşḳ içre ḳaṣdıñ rütbe-i vâlâ ise
Dest-bûs âmed-şüd-i ‘âlî-mekân lâzım saña

6 Neş’e-i üstâd kim evṣâfını taḥrîr içün
Ḫançer-i ebrû-yı dilberden zebân lâzım saña

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Ferâġ-ı ḫâne-i dil şeb-çerâġ-ı âhdandır hep
Fetîl-i âha ammâ sûz-ı tâb ol mâhdandır hep

2 Ne ṣâḥib-himmete minnet ne bî-himmetden it şekvâ
Göñül ma‘lûmuñ olsun ḫayr u şer Allâhdandır hep

3 Maḥabbet tâziyâne dil semend-i tîz-i çâpük-rev
Gidenler dest-gâh-ı vuṣlata bu râhdandır hep

4 Ḫarîṣ-i ye’s-i müstaġnîye ṣervet de’b-i ḥikmetdir
Bütün bî-câh olanlar ârzû-yı câhdandır hep

5 Ḫıred-kârânı pâ-mâl eylemek nâmûs-ı ḳudretdir
Benim düşkünlügüm Fâżıl dil-i âgâhdandır hep

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Nigâh-ı mest âfet ġamze-i nâ-mihribân âfet
Ser-â-pâ ḥüsn-i ‘âlem-sûz ile ol nev-cüvân âfet

2 Ne âfet cân-şikâr-ı ‘aşḳ ile kim raḳṣa girdikçe
Ten âfet şîve âfet her ḫırâm-ı cânsitân âfet

3 Nice ṭâḳat getürsün ehl-i ‘aşḳ ol şîve-i nâza
Teġâfül âfet ü reftâr âfet hep yamân âfet

4 ‘Aceb mi âfet olsa şöhreti ol cism-i câdûnuñ
Virür her bir nigâh-ı ḫışmına ṣad-naḳd-i cân âfet

[246]

5 Ṣaḳın ol şûḫa küstâḫâne Fâżıl keşf-i râz itme
O câdû ġamzeler âfet o çeşm-i bî-amân âfet

Velehû

(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Hevâ-yı ‘işrete luṭf-ı demâġdır bâ‘iṣ
Degil demâġ o ṣafâya ferâġdır bâ‘iṣ

2 Ḥarîṣ olur kişi pek men‘ olundıġı fi‘le
Revâc-ı bâdeye farṭ-ı yasaġdır bâ‘iṣ

3 Ne şu‘ledir bilemem ṭal‘at-ı tecellîsi
Helâk-i murġ-ı dile ol çerâġdır bâ‘iṣ

4 Ṣafâ-yı âḫir olur mûcib-i belâ-yı dîger
Fiġân-ı bülbüle gül-zeyn-i bâġdır bâ‘iṣ

5 Didi nigâh-ı dile âḫir ed-devâ’u'l-key
Benim helâkime Fâżıl o dâġdır bâ‘iṣ

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 'Aşḳ-ı cânân ile ey dil iki dünyâdan geç
Ya'nî bir Yûsuf içün iki Zelîḫâdan geç

2 Ḫâhiş-i cân var iken destine girmez cânân
Cândan geçmez iseñ bârî bu ḫulyâdan geç

3 Dîdeden fikr-i ḫayâliñ güẓer itsün dilime
Âteşistân-ı belâ semtine deryâdan geç

4 Sen de ey âh-ı seḥer hem-çü du'â-yı maẓlûm
Ṭâs-ı gerdûnı delüp 'arş-ı mu'allâdan geç

5 Şimdi bildiñ mi ne cân-sûz idügin 'âlem-i vaṣl
Dimedim mi saña Fâżıl bu temennâdan geç

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Ruḫları Muṣṭafavî beñleri ebnâ-yı Mesîḥ
Ġamzesinden ben o meh-pâreyi ḳıldım taṣḥîḥ

2 Nişter-i ġamze-i ḫûn-ḫâresi ḥâẓıḳ faṣṣâd
Çeşm-i mestânesi üstâd-ı fünûn-ı teşrîḥ

3 Sebze-i ḫaṭṭ-ı siyâhıyla o nâ-şâdım ben
Za'ferân eyleyemez ṭab'ımı ḥattâ tefrîḥ

4 Çeşmine ḥâl-i dili remz ile tefhîm itdim
Ehl-i 'irfân-ı süḫan-fehme ḳabadır taṣrîḥ

5 Var mıdır ḫâme-i Fâżıl gibi ṭûtî-i süḫan
Çeşm-i dilber gibi bir nâdire-perdâz-ı faṣîḥ

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Geydi şecer 'imâme siyâh u sefîd ü sürḫ
Dûş-ı çemende câme siyâh u sefîd ü sürḫ

2 Semmûr-ı şâm u ḳâḳum-ı ṣubḥ u fes-i şafaḳ
Çarḫ aldı iḫtişâma siyâh u sefîd ü sürḫ

3 Dü-merdüm-i nigâhım olup noḳṭa kâġıda
Yazdım ḳanımla nâme siyâh u sefîd ü sürḫ

4 'Aks oldı zülf ü sîne-i muġ-beççe bâdeye
Ṭoldurdı ṣanki câma siyâh u sefîd ü sürḫ

5 'Anber midir ya lu'lü-i mercân mı Fâżılâ
Gösterdi şi'ri ḫâme siyâh u sefîd ü sürḫ

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Nedir ey dil bu ḳadar nâle-i cân-kâh yeter
Düşmeni zâr u zebûn itmege bir âh yeter

2 Kişver-i cân u dili yaḳdı sipâh-ı sitemiñ
Ḳalmadı ṣabra taḥammül meded ey şâh yeter

[247]

3 Olsa dünyâ nola başdan başa meftûn saña
Çünki ey şûḫ bütün 'âleme bir mâh yeter

4 Eyleme ġamze-i cân-sûzı efendim isrâf
Dili ṣayd itmege bu şîve-i dil-ḫâh yeter

5 Neyleyim ġayrileriñ himmet ü luṭfın Fâżıl
Her umûrumda baña Ḥażret-i Allâh yeter

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Ne vezîr ü ne daḫi şâh-ı felek-câh virür
Kişiniñ maṭlabını Ḥażret-i Allâh virür

2 Şeb-i fürḳatde o mehden ne ḳadar dûr olsaḳ
Ḫâne-i fikr-i ḫayâli yine ol mâh virür

3 Her ne isterse virür bâd-hevâ nâdâna
Rûzgâr âdem-i dânâya hemân âh virür

4 Cân żabṭ olmaz iken şevḳ-i ruḫıyla tende
Sîneden ḫançer-i çeşmi daḫi ṣad-râh virür

5 Bu güher-pâre-i elfâẓ-ı ma'ânîyi baña
Fâżılâ genc-i hünerden dil-i âgâh virür

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 İḥsân-ı bâġ-bân-ı felek nâ-tamâmdır
Her mîve-i ümîd çürükdür ya ḫâmdır

2 Ḥürmetlüdür yanımda benim zâhidâ şarâb
Mey-ḫâneler baña daḫi beytü'l-ḥarâmdır

3 La'l-i revân-baḫşa birikmiş siyâh ḫaṭ
Dergâh-ı cûd-ı ehl-i kerem izdiḥâmdır

4 Her bir müferriḥi bu cihânıñ mużırr olur
Gül-bûy-ı ġonca bâ'is-i derd-i zükâmdır

5 Rüşvetledir süḫan daḥi şimdi zamânede
Bâd-ı hevâ süḫan var ise bir selâmdır

6 Fâżıl ġınâ-yı ṭab' beni nâ-ümîd iden
Ye'sim niḳâb-ı rûy-ı 'arûs-ı merâmdır

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

1 Ne vuṣlat ne daḥi âsâyiş ister
Göñül 'aşḳ içre ancaḳ sûziş ister

2 Yeter ol şûḫa kendi ḥüsni zînet
Ḳabâdan ṣanma ki ârâyiş ister

3 Seniñ-çün şem'-i bezme çarḫ-ı gerdûn
O da pervâne gibi gerdiş ister

4 Zamâne herkese olsa müṣâ'id
Gedâ bâl-i hümâdan bâliş ister

5 Hemîşe dâmen-i ṭab'ımla Fâżıl
Ḳuṣûr-ı şi're yârân pûşiş ister

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Felekde nâ-ümîdiz ṣanma kim dil-ḫâhımız vardır
'Alâyıḳdan faḳaṭ bir 'arş-peymâ âhımız vardır

2 Görinür yerli yurdlı ṣâḥibi var herkesiñ ammâ
Bizim bir lâ-mekân-ı nâ-dîde bir Allâhımız vardır

[248]

3 Vużû-ı Ḥaḳḳ'a sa'y it zâhidâ ṣavm-ı 'ibâdetle
Göñül dirler bizim nezdîk-i ter bir râhımız vardır

4 Gedâ-yı bî-penâhız Fâżılâ ṣûretde biz ammâ
Göñül dirler sarây-ı sînede bir şâhımız vardır

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Ben o sîr-âbım ki dünyâdan naṣîbim giryedir
Mâ-ḥaṣal sermâye-i ṣabr u şekîbim giryedir

2 Düşdi çeşm-i i'tibârımdan sirişkim 'âḳıbet
Bezm-i ḫâṣ-ı vuṣlata çünkim raḳîbim giryedir

3 Çünki pek rengîn olur altun zemîn üstinde la'l
Rûyı zerdim üzre naḳş-ı dil-firîbim giryedir

4 Nabżıma baḳdıñ bu 'âşıḳdır didiñ ammâ saña
Söyleyen derd-i dili hep ey ṭabîbim giryedir

5 Pençe-i mercân gibi ḫûnâbe-i giryem baña
Fâżılâ ârâyiş-i ṭab'-ı edîbim giryedir

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Dü-'âlem şâhı olsam ḫâṭırın nâ-şâddır sensiz
Baña kevn ü mekân ma'nâsı yoḳ bir dâddır sensiz

2 Eger dûzaḫsa fi'l-vâḳi' ḳarârıñ ey büt-i tersâ
Gözümde ravża-i cennet ḫarâb-âbâddır sensiz

3 Per-i Cibrîl olursa pisterim ten râḥat eyler mi
Ki her bir mû tenimde sûzen-i fûlâddır sensiz

4 Belâ-yı ḥasretiñle ḥaşre dek 'azm-i remîm olsam
Yine her üstüḫânım nây-ı pür-feryâddır sensiz

5 Ġamıñla ey hevâyî-meşrebim hep âhdır kârım
Efendim Fâżıl'ıñ cân u dili berbâddır sensiz

Naẓîre-i Ġazel-i Cennet-mekân Sulṭân Selîm Ḫân-ı Ṣâliş

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 O maẓlûmum benim-çün 'arş-ı a'lâ ḳudsiyân aġlar
Ġarîb ü bî-mekânım ḥâlime kevn ü mekân aġlar

[249]

2 O maġdûrum ki vaḳ'am râyegân oldı hep âfâḳa
Benim-çün ġâ'ibâne şimdi hep ehl-i cihân aġlar

3 O mecbûr-ı belâ-yı cân-sûzum ṭâḳat-âmûzum
Ten-i Eyyûb-ı ṣâbirde benim-çün üstüḫân aġlar

4 O nâ-kâmım ki ġamla ülfet itdim ins ü cân buldum
O ḫandân-ı belâyım kim benim-çün ins ü cân aġlar

5 Berây-ı raġm-ı a'dâ lâle-âsâ gerçi ḫandânım
Dil-i pür-dâġım içre neyleyim bî-çâre cân aġlar

6 O şîrîn-ülfetim farżâ belâdan olsam âzâde
Firâḳ-ı ṣoḥbetimden çün belâ-yı nâgehân aġlar

7 Görinür çeşmime bu ġamla varsam seyr-i gülzâra
Gül aġlar bülbül aġlar jâle aġlar gülsitân aġlar

8 O şûḫuñ 'ârıż-ı ḫoy-gerdesi ṭurmaz her ân Fâżıl
Ḫaṭ-ı nev geldiginden ẓannım oldur ḥüsn-i ân aġlar

Ez-Naẓîre-i Sünbül-zâde Vehbî

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Ṭıfl-ı bî-vâye-i dil giryesin artırmadadır
'Âleme geldigine oldı peşîmân aġlar

2 Bî-kesim öyle ki bu ḥâl-i ġarîbim görse
Kendi derdin unudur baña yetîmân aġlar

3 Berf-i kühsârı daḫi nâle-i germim eridüp
Yüregi ṭaşdan iken kûh-ı girân-cân aġlar

4 Ġam-ı hicrân beni hem-ḥâlet-i Ya'ḳûb ideli
Girye-i nâlişime külbe-i aḥzân aġlar

Naẓîre-i Keçeci-zâde 'İzzet Mollâ

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Yaḳmasun cânımı kim cânıma cânân aġlar
Yine pervânesine şem'-i fürûzân aġlar

2 Cigerim ḳanı degildir görinen nevkinde
Acıyup ḥâl-i dil-i zârıma peykân aġlar

3 Ol ḳadar acıdı kim ġonca-i dâġ-ı dilime
Bülbülüñ ḥâlini görse gül-i ḫandân aġlar

4 Yoḳ mıdır ey gül-i ter sende hiç insâniyyet
Derdimi açsam eger verd-i gülistân aġlar

5 Baḳalım ḳanḳısı ʻİzzet çıḳacaḳdır başa
Dil-i sûzân yanar dîde-i giryân aġlar

6 Yerde ḳalursa dem-i nâ-ḥaḳ-ı Sulṭân Selîm
Mihr-i ruḫsârını añdıḳça şafaḳ ḳan aġlar

7 Ḥażret-i Şems gibi oldı şehîd-i maẓlûm
Ṣanma ẓerre o şehe mihr-i dıraḫşân aġlar

Naẓîre-i Maḫdum-ı ʻÂcizî Meḥmed Nezîh Beg

(Feʻilâtün Feʻilâtün Feʻilâtün Feʻilün)

1 Acıyup ḥâl-i dil-i zârıma yârân aġlar
Görüp ol sînedeki zaḫmımı cânân aġlar

[250]

2 O cefâ-pîşeniñ itdiklerin itsem taʻdâd
Düşmenim olsa daḫi ḥâlime her ân aġlar

3 Tîġ-ı ġamzeñ beni öldürse daha ehven olur
Sitemiñ zehrin içüp bu dil-i nâlân aġlar

4 Necm-i baḫt-ı ẓurefâ olmadı ḫayfâ meşhûd
Ṣanma ẓerrât buña mihr-i dıraḫşân aġlar

5 Bülbülünüñ işidüp nâlesini vaḳt-i seḥer
Bâġ-ı ṭab'ımda a cân ol gül-i ḫandân aġlar

6 Fürḳat-i ḥażret-i metbû'-ı ḳadîme şimdi
Dil-i pür-ḫûn yanar dîde-i giryân aġlar

7 Felegiñ gerdişine uġradıġı ẓâhirdir
Ḥażret-i Şâh Selîm-ḫaṣlete ezmân aġlar

8 Ceddimiñ luṭf-ı celîli ile muḥyîsi olan
O şehen-şâh-ı melek-şîmeye iẕ'ân aġlar

9 O vücûda ḳıyana la'net ider ins ü melek
Ḥikmet ü 'adlini teslîm ile her cân aġlar

10 Nabż-ı naẓma göre virmek dilemişdi şerbet
Ḥükm-i terkîbine tedbîr ile Loḳmân aġlar

11 Bir alây bâġî gelüp ḳarşu bu re'ye eyvâh
Ḳaldı bâlîn-i te'essüfdeki 'irfân aġlar

12 Vâlidimden ṭuyup ecdâdıma iḥsânını âh
Buña evrâd-ı zebân fürḳat ü hicrân aġlar

13 Fikr-i Risṭû ile tedbîr-i pesend-i şâha
Gice gündüz bu elem-ḫânede çeşmân aġlar

14 Öyle deryâ-dil o sulṭân-ı Felâṭûn-revişe
Rûzgârıñ ṣademâtı ile 'ummân aġlar

15 Lafẓ-ı insâna sezâ-vâr olan âdem ṭursun
Âh ecsâm-ı cihân cümle-i ebdân aġlar

16 'Âlemiñ revnaḳına ḫıdmet iderken sa'yi
Terk-i dünyâsına hep nâṭıḳ u ḥayvân aġlar

17 Cân ṭayansun mı cemâdâta elem-baḫş oldı
Sâḳ-ı devḥa ḥaşeb ü la'l-i bedaḫşân aġlar

18 Çekdigi sâġar-ı zehr-i ġamı 'arż itse Nezîh
Bu ḫarâbâtdaki bâde-i devrân aġlar

19 Dâr-ı uḫrâda da şâhâne şehen-şâh olsun
İdinüp vird bu dürûd ile sürûşân aġlar

20 Geçdi seb'în sene bu mâtem egerçi dil-sûz
'Ayn-ı inṣâf buña mânende-i bârân aġlar

Ḳaṣîde-i Fâżıl Beg Der-Sitâyiş-i Çarḫ

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâṭün Fe'ilün)

1 El-meded ey felek ey çarḫ-ı serî'u'l-ḥarekât
Ey meded kâr-ı cihân ẕât-ı keşîrü'l-berekât

2 Sensin ol cism-i laṭîf-i küreviyyü'l-heykel
Sensin ol ḳubbeli eyvân-ı muraṣṣa'-mir'ât

3 Sensin ol ẕât-ı veliyyü'n-ni'am-ı ḫâk-i zemîn
Sensin ol künbed-i vâlâ-yı medâr-ı ḫayrât

4 Ben perîşân u perâkendeyim ey vâli-i kül
Oldı ekdâr ile ẕâtıñ gibi ḳaddim iki ḳat

5 Sâkinân-ı kürre-i arżı bütün meddâḥ itdim
Eyledim cümlesine 'acz ile 'arż-ı ḥâcât

6 Yine hep 'uḳdelerim olmadı ḫayfâ maḥlûl
Daḫi bilmem ne zamân ḥall olacaḳdır heyhât

7 Niyyetim şimdı seniñ medḥiñe âġâz itmek
Seni ḳaṣd eyledim ey dâder-i ḫurşîd-âyât

8 Kimse medḥ eylememiş ẕât-ı şerîf-i pâkiñ
Belî hecv itmede ebnâ-i zamân her evḳât

9 Kâmımı ḥâṣıl iderseñ fe-bihâ itmez iseñ
Ḳalemim nükte-i hecviñde hiç olmaz iskât

[251]

10 Medḥ-i elḳâb-ı cenâbıñla zebân-ı ḫâmem
Böyle âġâz ider şimdi 'aleyke'l-berekât

11 Ẕât-ı seyyâre-ḥaşem cirm-i muḥîṭ-i 'âlem
Kân-ı îcâd u 'adem menba'-ı luṭf u âfât

12 Ṭârem-i ṣâ'iḳa-fersâ-yı ciger-sûz-ı cihân
Berḳ-i meş'al-şeh-i pervîn ḫadem-i üns-âlât

13 Ya'nî ol ẕât-ı kebûdî-ruḫ-ı aṭlas-câme
Ḥażret-i çarḫ-ı felek ẕât-ı meded-kâr-ı âyât

14 Leşker-i ḳahrına bir ḳara sipâhî mirrîḫ
Zühre dîvânına bir muṭrib-i ṣâḥib-neġamât

15 Mihr ü meh dergeh-i vâlâsına iki Tâtâr
Pîş-gâhında 'uṭârid yazıyor taḥrîrât

16 Heft-ecrâmına ṭolmuş nice ṣâḥib-ḫâne
Esed ü 'aḳreb ü ḥût u sereṭân u ḥaşerât

17 Vâlî-i mihr ü mehâ dâver-i encüm-sipehâ
Sensin ol mâye-dih-i ma'den ü ḥayvân u nebât

18 Sensin ol pîr-i kühen-sâle-i ṣıbyân-meşreb
Çarḫ-ı bî-râbıṭa-i kec-reviş-i 'ucbe-ṣıfât

19 Sensin ol şu'bede-perdâz-ı füsûn-sâz 'ayyâr
Köhne dûlâb-ı fiten ṭurfa medâr-ı 'âhât

20 Ṭâli'-i şûmı efendim saña şekvâ iderim
Bu'l-'aceb aḫter-i kec-dâ'ire bî-seyr ü ṣebât

21 Ḳıl beni nâ'il-i tesdîs-i merâm-ı 'ulvî
İḫtirâḳ-ı ġama düşdüm baña olmaz mı necât

22 Kürre-i nâr-ı sitemden dilimi eyle rehâ
Bu hevâ ile telâffî ola şâyed mâ-fât

23 Delv ile ḫûtı şikâr eyler iken deryâdan
Ben gibi 'ârif-i dânâya ne bu taḳṣîrât

24 Ḫânede köhne metâ'ı arayup ṣatmaḳdan
Oldı her gûşe-i ḫânem yine ṣaḥn-ı 'araṣât

25 Sifle-perverligi terk eyle ki sen 'ulvîsin
Bu mıdır defter-i resmiñde seniñ teşrîfât

26 Ḫâk-i zilletde niçün keyf ola ol zât-ı şerîf
Ḫıredât üzre süvâr ola niçün her ḫırevât

27 Aḫter-i 'ârife nolsun bu ḫusûf u bu küsûf
Necm-i nâdâna neden burc-ı şerefde iṣbât

28 Şu'be-i râstda gerdişler idüp ba'de'l-yevm
Eyle âġâze-i tebdîl-i maḳâm u naḳarât

29 Fâżılâ zât-ı mu'allâ-yı cenâb-ı felege
İdelim ed'iye-i ḫayr-ı icâbet-mîḳât

Târîḫ-i Cülûs-ı Ḥażret-i Sulṭân Maḥmûd Ḫân-ı Ṣânî

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Ḥamdü-lillâh yine irdi kerem-i Rabb-i vedûd
Ṣâd-mân oldı cihân olmuş iken ḥüzn-âlûd

2 Girye-nâk olmuş iken cümleyi ḫandân itdi
Ḳıldı mâtem-gede-i 'aṣrı Ḫudâ şevḳ-endûd

[252]

3 'Âlemi ṭutmuş iken ebr-i siyâh-ı ekdâr
Âfitâb itdi ṭulû' oldı küdûrât nâ-bûd

4 Şu'lea-tâb-ı 'aẓamet lem'a-i dîn ü devlet
Pertev-i salṭanat-ârâ-yı şeref-baḫş-ı vücûd

5 Revnaḳ-ı rûy-ı cihân bâriḳa-i kevn ü mekân
Âsumân-mertebe Cem-kevkebe Sulṭân Maḥmûd

6 Cevher-i 'aḳl ile âmîḫte ḫalḳ-ı 'âlem
Zîver-i ḥilm ile ârâste ẕât-ı bihbûd

7 Devlet ü dîne müceddid budur inşâ'allâh
Müjdeler millet-i islâma göründi maḳṣûd

8 Ẕâtını ḥikmet-i Ḥaḳ gördi serîre elyaḳ
Ḳıldı bir demde aña mülki müheyyâ Ma'bûd

9 Oldı iclâsı bize mâye-i şevḳ u şâdî
Dilerim ṭâli'i tevfîḳ ile olsun mes'ûd

10 'Ömr-i efzûn ile Ḥaḳ nesl-i mübârek virsün
Leşkeri ġâlib ola düşmeni olsun merdûd

11 İki mıṣrâ‘ ile yazdı iki târîḫ-i tâm
Geldi Fâżıl iderek şükr ile Mevlâya sücûd

12 "Şâh Maḥmûd-ı ḥamîdü'ş-şiyem evrenge ‘azîz" (1223)
‘Âleme müjde ki sulṭân-ı zamân Ḫân Maḥmûd" (1223)

Merṣiye-i Fâżıl Beg Der-Ḥaḳḳ-ı Selîm Ḫân-ı Ṣâliṣ-i Şehîd Taḫmîs-i Câvîd Aḥmed Beg Ez-Ḳurenâ-yı Şehîd-i Sa‘îd

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Rûz u şeb ḳaṣr-ı felek külbe-i aḥzân olsun
Sâz-ı nâhîd-i ṭarab naġme-i efġân olsun
Kâr-ı iḳbâli anıñ müntic-i ḫusrân olsun
Feleginñ ḳubbe-i fîrûzesi vîrân olsun
‘Âlemiñ enfüs ü âfâḳı perîşân olsun

[253]

2 Kürre-i hey’et-i edvâreleri ba‘de'l-yevm
Mehçe-i çetr-i nigûn-sâreleri ba‘de'l-yevm
Aḫter-i lü’lû-i şeh-vâreleri ba‘de'l-yevm
Feleginñ ṣâbit ü seyyâreleri ba‘de'l-yevm
Rîze rîze ṣaçılup rîg-i beyâbân olsun

3 Şöyle efġân ideyim ġulġule vü âhımdan
Pür ola gûş-ı felek na‘ra-i şeb-gâhımdan
Çıñlasun ṭâs-ı felek ṣadme-i efvâhımdan
Feleginñ çarḫ-ı ḳırılsun nefes-i âhımdan
Pâre pâre dökilüp ḫâk ile yeksân olsun

4 Ṣıfr-ı zâ’id gibi raġbetsiz ola eyyâmı
Miṣl-i taḳvîm-i kühen sâḳıṭ ola aḥkârnı
Ḥakk ola ṣafḥa-i dilden heme ḥarf-i nâmı
Feleginñ çâk ola nüh-aṭlas-ı mînâ-fâmı
İnce ince ṭaġılup ‘âleme rîzân olsun

5 Dest-i müflis gibi teng ola refâhı felegiñ
Kûr ola vüs'at-ı eyyâm-ı siyâhı felegiñ
Perde olsun gözine ẓulm ü günâhı felegiñ
Ṭoġmasun bir daḫi ḫurşîd ile mâhı felegiñ
Mâh u sâli vü şeb ü rûzı bize pinhân olsun

6 Ne idi eyledigiñ devr-i ḫılâf-ı me'mûl
Anı ẓann eyleme kim olmaya senden mes'ûl
İnkisâr eylemede böylece aṣḥâb-ı 'uḳûl
Ḳılmasun devr-i felek bir daḫi icrâ-yı fuṣûl
Ne bahâr u ne ḫarîf ü ne zemistân olsun

7 Gelmeye ġayri nigârende-i Bihzâd-ı ḳader
Dikmesün gülşen-i dehre gül-i ra'nâ-yı diger
Bî-mü'eṣṣir ola mihr ü meh ü mînâ-yı maṭar
Düşmeye şebnem-i ter esmeye ḫoş bâd-ı seḥer
Ne gül-i tâze ne bülbül ne gülistân olsun

8 Ümmehât-ı felek-i ḥâdiṣe re'y-i aẓlem
Yine dünyâya getürdi yeñi ḥüzn ü mâtem
Olmaya bir daḫi âbisten-i ekdâr u elem
Hep 'aḳîm ola mevâlîd-i ṣelâṣ-ı 'âlem
Ne nebât ola ne ma'den ne de ḥayvân olsun

9 Eylediñ başımıza 'âlemi sen târ yeter
Farḳ olunmaz başımız rûz ile hemvâr yeter
Ne bu kec-rev ḫareket a'rec-i reftâr yeter
Ey felek ey felek ey dehr-i sitem-kâr yeter
Rûz-ı maḥşer görelim 'âleme dîvân olsun

10 Neyledi saña o Cem-câha ki ḳıydıñ ẓâlim
Şeref-i salṭanat ol mâha ki ḳıydıñ ẓâlim
Öyle bir 'ârif-i billâha ki ḳıydıñ ẓâlim
'Âlemiñ rûḫı olan şâha ki ḳıydıñ ẓâlim
Nice şimden girü 'âlem nice devrân olsun

11 Naḳş-ber-âbdır ancaḳ felegiñ kâr u işi
Bir heyûlâ gibidir nîk ü bed̲i gösterişi
[254] Degmez iḳbâline dünyânıñ ʿaceb keşme-keşi
Nice maġrûr ola iḳbâline dünyâda kişi
Ṭutalım taḫt-ı cihân üzre Süleymân olsun

12 Olıcaḳ ʿâzim-i ʿuḳbâ o şeh-i nesl-i saʿîd
Düşmen-i Âl-i ʿAbâ eylediler cümlesi ʿîd
Çâre ne böyle imiş levḥ-i ḳader vaḳt-i vaʿîd
ʿÂlemiñ işte Süleymânı Selîm-Ḫân-ı şehîd
Taḫt-ı mülke dilerim ravżа-i rıḍvân olsun

13 İtdigi kâra peşîmân olup itdi şefḳat
Pîr-i çarḫıñ gözine geldi sirişk-i riḳḳat
Ḳaṭreden ʿârif olur baḥr-ı muḥîṭ-i ʿibret
Yaġdı hep ṣâʿiḳalar bâd-ı maṭar bir müddet
Mâtem-i dehre bu yetmez mi ki burhân olsun

14 Bilmedi ḳıymetini ḫar-rneniş ü lâ-yefham
Urmasun bir daḫi hiç fehm ü firâsetden dem
Rûz u şeb sînelerin ṭaşla dögünsün âdem
Aġlasun ḥaşre degin ḫûn ile çeşm-i ʿâlem
Heft-deryâ-yı cihân ḥasret ile ḳan olsun

15 Rûşenâ olmadadır fâʾide-i efzûnı
Bî-baṣîret ne bilür mihr ü meh ü gerdûnı
Ehl-i ḥikmet bilür ol nüsḫa-i Eflâṭînı
ʿÂḳıbet ẓâhir olur vâcib olan ḳânûnı
Bilinür ḳadr-i ʿabâ mevsim-i bârân olsun

16 İtdi çün kâr-geh-i ʿâleme ḥikmet inşâ
Daḫi ṭop-ḫâne vü tersâneyı ḳıldı iḥyâ
İḫtirâʿı nice mümkin ola ʿadd u iḥṣâ
Nice ḫayrât u binâ eyledi îcâd u binâ
Ḫıdmeti nezd-i Ḫudâ mûcib-i ġufrân olsun

17 Öyle bir pâdişeh-i ‘ârif ü dânâ-yı ḥakîrn
Cevher-i ferdi hezâr pâre iderdi taḳsîm
Mişli rü’yâda vü ḥulyâda vü ẓâhirde ‘adîm
Öyle dânâ-yı fehîm öyle himem-kâr u ‘alîm
Her ma‘ârifde kemâl-âver-i itḳân olsun

18 Cüz’-i terkîb-i vücûd-ı şehi rûz-ı fıṭrat
Ḳılmış ‘irfân ile taḫmîr Ḥakîm-i ḳudret
Fehm ü idrâkine yoḳ ḥâṣılı ḥadd u ġâyet
Ḥüsn-i aḫlâḳ ile ol ḥüsn-i cemâl ü ṭal‘at
Böyle ḳâbil mi ‘aceb bir daḫi insân olsun

19 İstedi râbıṭaya gire gürûh-ı ecnâd
Gele a‘dâsına ġâlib şeh-i ferḫunde-nihâd
Ola âsûde per-i ẓıll-i hümâsında ‘ibâd
İtdi ta‘lîm-i ‘asâkir daḫi tertîb-i cihâd
Ġâzîler zümresine şâh-ı şehîdân olsun

20 Ḳıldı mebẓûl o ḳadar sa‘y-ı belîġ u himmet
Rûz u şeb itmiş idi selb-i ṣafâ vü râḥat
Kâr u bârı heme tanẓîm-i umûr-ı millet
O ḳadar ancaḳ olur ġayret-i dîn ü millet
Sa‘y-i meşkûrı ḳabûl-âver-i Yezdân olsun

[255]

21 Ne ḳadar sa‘y-i belîġ itdi ise oldı hebâ
Żâyi‘ oldı bu ḳadar fikret-i re’y-i ‘uḳalâ
Bî-niẓâm olmaḳ imiş çünki niẓâm-ı dünyâ
Giderek buldı bu tertîbe bahâne cühelâ
İstedi her birisi Rüstem'e aḳrân olsun

22 Bîm-i Ḥaḳ mensî iken dâ’ire-i ġabrâda
‘Âlem-i kevn ü mekân varmış iken ifsâda
Fürce bulmuşlar iken ḫâriciyân dünyâda
Der-‘aḳab irdi Ebâ Müslim-i vaḳt imdâda
Âferîn himmetine yâveri Yezdân olsun

23 Farżdır yâdı bize raḥmet ile ṣubḥ u mesâ
Cânib-i Ḥaḳ'dan olan ḥumma vü âfât-ı semâ
Ḳabża-i ḥükmi ola mülk-i behişt-i a'lâ
Kim bilür taḫta bedel âh ola tâbût-ı fenâ
Şâh-ı maẓlûm 'adem iḳlîmine sulṭân olsun

24 Buldı âyâ o Süleymân-ı zamân niyyet-i mülk
Ser-te-ser emrine münḳâd iken zînet-i mülk
Böyle cârî ḳalem-i ṣun'-ı Ḫudâ nevbet-i mülk
On sekiz sâl sekiz mâh meger müddet-i mülk
Va'de geldikde ne ḳâbil daḫi meydân olsun

25 Ḳanı ol pâdişeh-i ḳurre-i 'ayn-ı devrân
Muṣḥaf-ı mülke idi sûre-i nûr-ı Raḥmân
Tâb-dâr itmiş iken günini luṭf-ı Yezdân
Allah Allah nice ḫurşîd-i cihân-tâb-ı zamân
Bir avuç ḫâke girüp ser-be-girîbân olsun

26 Levḥ-i maḥfûẓ aña olmuşdı ezelden ma'lûm
Oldı teslîm-i ḳażâ ya'nî o şâh-ı maẓlûm
Pençeleşmek nice mümkin ola şehbâz ile bûm
Bir alay kâfir-i bî-dîn idüp ol şâha hücûm
Tâ ki bu mehlekeden 'adne şitâbân olsun

27 Ḥâṣılı toḫme-i 'ifrît-nihâd-ı sifle
Aña ḳubḥiyyetini cümle çıḳardı fi'le
Ẕikr-i tevḥîd-i İlâhî'de iken bi'l-ġafle
Bir süri kelb-i 'aḳûr itdi o şîre ḥamle
Her biri nâr-ı cehennem ile büryân olsun

28 Ser-i a'dâsı hemîşe o şeh-i ẓî-şânıñ
Ṭôp-ı ġaltânı ola 'arṣa-geh-i devrânıñ
Ol Yezîdân-ı 'adû kâfir-i bî-îmânıñ
La'net olsun ten-i ervâḥına mel'ûnânıñ
Ebedî ḫâneleri dûzaḫ u nîrân olsun

29 Ẕâtına vehbî-i Ḥaḳ olmuş iken nîk-ḫıṣâl
Tâ ezelden aña maḳdûr iken esbâb-ı kemâl
Şems-i burhân-ı velâyet iken ol nûr-ı cemâl
Âh ol cism-i laṭîf ol ten-i pâlûde-miṣâl
Ne revâ ḍarb-ı edânî ile lerzân olsun

[256]

30 Dehre gösterdiñ ‘aceb velvele-i şûr-engîz
Sîneñe ola hilâliñ dilerim ḫançer-i tîz
Bu mükâfât mıdır söyle eyâ çarḫ-ı sitîz
Kimseye üf dimemiş iken o nâzende ‘azîz
Ne belâ ṣadme-i a‘dâ ile nâlân olsun

31 Ṣanma bu ‘âlemi ser-geşte-i sersâm degil
Bu meṣâ’ible cihân ser-te-ser âlâm degil
Sîne-çâki faḳaṭ ehl-i dil-i nâ-kâm degil
Yalıñız nâle-keşi ümmet-i islâm degil
Kim umardı ki Naṣârâ daḫi giryân olsun

32 Cins-i insân degil ol kâfir-i bî-dîn-i ḳıtâl
Nice âdem diyem ol ġûl-i beyâbân-ı fi‘âl
Böyle mi ḳâ’ide-i vaż‘ u rüsûm-ı ‘ummâl
Mütecâsir mi olur maḥvına hiç bir ḥammâl
Ḫubṣ-ı ervâḥlarına la‘n-ı firâvân olsun

33 Biri Ṣırpiyyeli Fettâḥ u biri Ebe Selîm
Birisi Zencî Nezîr ü biri Baġdâdlı le’îm
Deli Eyyûb'uñ ola meskeni nîrân-ı ḥamîm
Deli Muṣṭafâ ḳıyâmetde de elbette elîm
Ḳâtilânıñ vaṭanı âteş-i ḳaṭrân olsun

34 Sû’-i ḳaṣda gider iken ḫavene âh şâha
Âşiyânından inüp pîşine çıḳdı râha
Başladı baş lala pend itmege ol güm-râha
Bulmaḳ isterdi ẓafer neyleyim ol rûbâha
Buña Fir‘avn ile Nemrûd daḫi la‘‘ân olsun

35 İçlerinden hemân ol Ṣırp Selîm-i cellâd
Seyfini çekdi hücûm itdi o ẓâta berbâd
Olalım didi Selîmîleri ḳatle mu'tâd
Ba'd-ezîn ḳalmaya ḥâ'il ki ola istibdâd
Def'-i ḫaṣm eyleyelim ki bize de şân olsun

36 Didi ḫınzîr Nezîr anlara vazgeç şimdi
İderiz anları biz küşte kec ü mec şimdi
Degil ol işlere meşġûl olacaḳ lec şimdi
Anlarıñ kârı da itmâm olur er geç şimdi
Vaḳti var işlerimiz bitmege meydân olsun

37 Eşk-i mâtemle idüp baş lala Ṭayyâr firâr
Buldı Meḥmed Beg'i keyfiyyeti itdi iḫbâr
[257] Oldı bunlara Tatâr Aḥmed Efendi daḫi yâr
'Anber ü Ḳâsım u Ḥâfıẓ 'Îsâ Aġa iḥżâr
Beyt-i Sulṭân Selîm Ḫân'a şitâbân olsun

38 Gitdiler sell-i süyûf ile aġayân-ı ḥarem
Lîk olmuş idi eyvâh Selîm Ḫân ebkem
Ḳurtarılmış hele şâh 'Adlî-i Maḥmûd-şiyem
Aldı Ṭayyâr rüfeḳâsı ile ol şâhı o dem
Ḫalḳ bârî bu meserret ile şâdân olsun

39 Ḥaḳḳ o Ṭayyâr'ıñ ide 'ömrini ḥaşre merhûn
Eyleye Mîr Meḥemmed'le İmâm'ı memnûn
'Anber ü Ḳâsım u 'Îsâ'nıñ ola 'ömri efzûn
Bunlar itdi bizi ṣaḥrâ-yı ḥayâta maḳrûn
Ḫayr-ı ḫıdmetleri de dâḫil-i mîzân olsun

40 Dür-i maẓmûn ile pür olsa da ṭab'-ı kâmil
Nice ta'bîri anıñ rişte-i naẓma ḳâbil
Câvidâ mülhim-i ġayb ile anıñ ve'l-ḥâṣıl
Didi merṣiyyesini ḫâṣ çerâġı Fâżıl
Tâ ḳıyâmet sebeb ü bâ'iṣ-i ġufrân olsun

41 Böyle mersûm olacaḳmış ḫaṭ-ı pîşânîde
Ruḫṣat-ı Ḥaḳ bu imiş va'de-i Sübḥânîde
Olmadı gülşen-i devletde diker gül-çîde
Çünki tekrâr ile ḫân olmadı bu fânîde
Dilerim taḫt-ı belḳâ mülkine ḫâḳân olsun

42 Tâ ola mihr ü meh âvîze-i çarḫ-ı devrân
Rûz u şeb 'âleme olduḳça fürûġı raḫşân
Ḳâ'id-i feṯḥ u ẓafer ide te'âḳub her ân
Nûr ile merḳad-i pâkinde o yatdıḳça hemân
Ḥażret-i pâdişehiñ 'ömri firâvân olsun

Târîḫ-i İzdivâc-ı Esmâ Sulṭân Bâ-Ḳapudân-ı Deryâ Ḥüseyin Paşa

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Zifâf it ḫacle-gâh-ı sîneden bu vaḳt-i şâdîde
Cüvân-ı sâde-rûy-ı kâġıda ebkâr-ı ma'nâyı

2 İder îhâm ism-i tâm târîḫ-i du'âdır bu
"Refîḳ ider Ḥüseyn Paşa'ya Ḥaḳ esmâ-yı ḥüsnâyı" (1216)

Velehû Ġazel

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Dilimiz silsile-i zülf-i dü-tâdan maḥẓûẓ
Öyle me'lûf-ı belâdır ki belâdan maḥẓûẓ

2 Derd-i 'aşḳında o şûḫuñ ne o lezzet bilmem
Olamaz ḫaste-i âlâmı şifâdan maḥẓûẓ

3 Dili aġlatmaġa ol ġamze-i ser-keş mecbûr
Şâhid-i na'ra-i feryâd-ı gedâdan maḥẓûẓ

4 Biz ki hicrân-keş-i mu'tâd-ı belâ-yı cevriz
Ey cefâ-cû bizi ẓann itme vefâdan maḥẓûẓ

5 Cân vir ma'reke-i çeşm-i bütâna Fâżıl
Görmedim öyle ḳażâ-dîde ḳażâdan maḥẓûẓ

[258]

Târîḫ-i Ṣadâret-i 'Alem-dâr Muṣṭafâ Paşa

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

'Alem dikdi cihâna böyle lâyıḳ tâm târîḫi
"Sezâ-yı ṣadr-ı âṣaf Muṣṭafâ-yı ḳahramân geldi" (1223)

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Ḫâne yapdırdım efendim saña dil nâmında
Anı görmezseñ eger ḥażretiñe lâyıḳ yıḳ

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Şem'-i kâfûr-ı dü-sâḳında helâk-ı nûrum
Ya'nî pervâne gibi yansam eger ma'ẓûrum

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Biz ki hicrân-keş-i 'aşḳız bize vuṣlat lâzım
Ne cihân devleti lâzım ne de cennet lâzım

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Binelim̃ baḥr-ı tevekkülde rızâ zevraḳına
Bâd-ı zûr-âver-i taḳdîri re'îs eyleyelim

Velehû Ḳıṭ'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Ḫurşîd ü mâha şu'le virürdi çerâġ-ı mey
Bâd-ı ġażabla sönmeden ol ocaġ-ı mey

2 Ḥabs olsa hem ne deñlü başılsa ṣıḳılsa da
Olmaz fesâddan yine ḫâlî demâġ-ı mey

Velehû Ġazel

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Ben o zehrâbe-keş-i zehr-i mey-i câm-ı firâḳ
Gerçi 'uşşâḳa ecel va'desi hengâm-ı firâḳ

2 Renciş-i fürḳate ṣabr itmege ṭâḳat mi gelür
Mebde-i vuṣlat eger olmasa encâm-ı firâḳ

3 Tîredir baḫt-ı siyâhım gibi çeşmim de yine
Leyletü'l-ḳadr eger olursa daḫi şâm-ı firâḳ

4 Gâhice girye gehî nâle gehî âh u fiġân
Bu siyâḳ üzre mürûr itmede eyyâm-ı firâḳ

5 Ḫâmeler yanımada Fâżıl ne bu sözüñdeki sûz
Ġâlibâ yaḳdı seni âteş-i âlâm-ı firâḳ

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Ġonca-i nâzım ki istiġnâ-sifâlimdir benim
Sürḫî-i şerm-i ḫacâlet reng-i âlimdir benim

2 Ben o mihrim kim zevâlimdir baña 'ayn-ı ṭulû'
Öyle bir mâhım ki noḳṣânım kemâlimdir benim

3 Ṣâbit ü seyyâre bilmem ben o çarḫ-ı 'işveniñ
Ġamzesi mirrîḫ ebrûsı hilâlimdir benim

4 Ol siyeh-baḫt u perîşân-ḥâletim her vechile
Zülf-i pîç-â-pîç-i dilber ḥasb-i ḥâlimdir benim

5 Kerbelâ-yı teşneyim zemzem muḥarremdir baña
Bâde-i ḫûn-ı ciger Fâżıl ḥelâlimdir benim

[259]

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Ben ki perverde-i gehvâre-i 'izz ü câhım
Terbiyet-yâfte-i ḫâṣ-ı sarây-ı şâhım

2 Hünerim şa'şa'a-pîrâ-yı feżâ-yı 'irfân
Çarḫ-ı vâlâ-yı kemâlâtda yektâ mâhım

3 Ben ki maḥrûm-ı hevâ vü heves-i nâ-kârnım
Ben ki me'yûs-ı ḫuṣûl-i emel-i dil-ḫâhım

4 Yâ'nî tâ rûz-ı ezelden berî mecbûr-ı belâ
Mübtelâ-yı elem-i 'aşḳ u ġam-ı cân-gâhım

5 Maṭlabım iki cihân içre degildir maḫlûḳ
Fâżıl-ı dil-şüde-i ehl-i dil ü âgâhım

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Olma ol gûne ki her kim ki seni ide ḥazîn
Ola 'âlem aña âvâze-resân-ı taḥsîn

2 Olma ol gûne ki yâd olsañ eger meclisde
Nîk ü bed nefret ile göstereler çîn-i cebîn

3 Olma ol gûne ki düşmenleriñ itdikçe saña
Bed-du'â herkes ola velvele-sâz-ı âmîn

4 Olma ol gûne ki aḥbâb bahâne iderek
Ḳaçalar bir bir o dem kim olasın bezm-nişîn

5 Olma ol gûne ki ġayret-keş-i hem-bezmiñ ola
Ḫalḳdan ola zaḫım-ḫorde-i tîr-i nefrîn

6 Olma ol gûne ki geçdikçe şitâbân olaraḳ
Ḫalḳ bir fitne içün eyleyeler hep taḫmîn

7 Olma ol gûne ki itdikçe nizâ' u ġavġâ
Olalar ḫaṣmıña a'lâ ile ednâ da mu'în

8 Olma ol gûne ki bed-sîretiñ efsâne olup
Sû-be-sû olsa seyâḥat-zede-i rûy-ı zemîn

9 Olma ol gûne ki yârâna zebân-ı Fâżıl
Pend ṭarîḳiyle ide hecvini böyle tażmîn

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Ben ol şem'im ki bezm-i 'aşḳ uyandı şeb-çerâġımla
O yanġın lâleyim bâġ-ı maḥabbet yandı dâġımla

2 O ḫâkister-nişînim ḫânedân-ı 'ulvîyim ammâ
Çekildi rûy-ı çarḫa perdeler dûd-ı ocaġımla

3 O yektâ cevher-i rûḥum ki düşdüm ḳâleb-i ḫâke
Hümâ-yı evc-i nâzım dâma dûş oldum ayaġımla

4 O müstaġnî-cenâbım kim ṣabâdan ḳaṣd-ı bû itmez
Eger hem-dem olaydı ġonca-i gülşen demâġımla

5 O 'âlî-himmetim kim dâne ḳoymam der-kemîn olmam
Tenezzül eylemem mirrîḫi ṣayd itsem de dâġımla

6 O ẕât-ı puḫteyim Fâżıl ki hîç ümmîd-i ḫâm itmem
Anıñ-çün ġamla ḳavrulmaḳdayım ben kendi yaġımla

[260]

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Güzel bildirdiñ ey Ferhâd 'aşḳıñ kûh-kenlikde
Velâkin neyleyim ḳıldıñ ḫaṭâ bu dil-şikenlikde

2 Görenler ol ḫaṭ-ı sebz içre ruḫsâr-ı şerer-bârıñ
Dökülmüş âteş-i seyyâle ṣanmışlar çemenlikde

3 Beyâż-ı gerden içre zülf-i pîç-â-pîçi seyr itdim
'Aceb mâr-ı siyehdir ḫufte olmuş yâsemenlikde

4 Bilen ḫâl-i siyâhı düşdiginden nâr-ı ḫüsrâna
Ki âteşdir cezâsı her kimiñ da'vâsı benlikde

5 Belâ bârânı yaġsa çarḫdan bu miḥnet-âbâda
Yine bu Fâżıl-ı âzâde-dil cünbişde şenlikde

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Bezm-i aġyâra varır zevḳ u ṣafâ niyyetine
Bize geldikçe gelür cevr ü cefâ niyyetine

2 Sâḳiyâ 'illet-i ġamdan yine bîmâr olduḳ
Bâde mi nûş idelim bâri şifâ niyyetine

3 Tîġ-ı âhı çekelim ṣaff-ı raḳîbâna göñül
Gidelim leşker-i küffâra ġazâ niyyetine

4 Aluruz hâle-i âġûşa dem-i fürḳatde
Duḫter-i ma'nîyi ol mâh-liḳâ niyyetine

5 Bize mi meclis-i aġyâra mı teşrîf idecek
Bu gice Fâżıl o mâhıñ 'acebâ niyyeti ne

Naẓîre-i Râ'if İsmâ'îl Paşa-zâde Ḳâḍî-'asker 'İṣmet Begefendi-zâde Şeyḫu'l-islâm Es-Seyyid El-Ḥâc Aḥmed 'Ârif Ḥikmet Begefendi

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Nûş idüp dil deheniñ câm-ı ṣafâ niyyetine
La'lini emdi mey-i neş'e-fezâ niyyetine

2 Ṣad-nedâmetle te'essüf iderek âh iderim
Geçen evḳât-ı meserrâtı ḳażâ niyyetine

3 Ḫalḳı dîvâne görüp ḳayd-ı ʿalâyıḳla gözüm
Seyr ider ḫâneleri dâr-ı şifâ niyyetine

4 İktiḥâl eylemege ḫâk-i deriñ ḳaṣd iderim
Çeşm-i ḥasret-keşe taḥṣîl-i cilâ niyyetine

5 Ḳalmamış mûy ḳadar rây-ı daḳîḳinde ḫaṭâ
Şemın ider kâkülini müşg-i Ḫıṭâ niyyetine

6 Gûş idüp âh-ı hezârı seḥerî ehl-i derûn
Geşt-i gülşen idemez kesb-i ṣafâ niyyetine

7 Çün selâm eyledi Ḥikmet bu maḳâli ihdâ
Bir maʿâlî-şiyeme ʿarż-ı duʿâ niyyetine.

[261]

Velehû Fâżıl Beg Ḳıṭʿa

(Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün)

1 Söyle efsâneñi ey bülbül-i gûyâ söyle
Ḫandeler eylesün ol ġonca-i zîbâ söyle

2 Bülbül ü ṭûtî lisânı ile düşdi ḳafese
Men-şamet lafẓını bilmezseñ eger hâ söyle

Velehû

(Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿîlü Fâʿilün)

1 Ḫâḳân-ı ʿaşḳ ḳondı derûnum sarâyına
ʿAḳlı hediyye eyleyelim ḫâk-i pâyına

2 Gerdûn ṭaḳdı penbe-i cehli dü-gûşına
Ehl-i belânıñ oldı yazıḳ hûy u hâyına

Velehû Ġazel

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 'Âşıḳ-ı dil-ḫasteniñ bir âhdır sermâyesi
Nâ-tüvândır nâle-i cân-kâhdır sermâyesi

2 Ḫâbdan bîdâr ider elbette baḫt-ı ḫuftesin
Dil ki her şeb na'ra-i Allâhdır sermâyesi

3 Mâh-rûlarla olur tercîḥ-i envâr-ı zemîn
Âsumân-ı tîreniñ bir mâhdır sermâyesi

4 Bir nedâmet-gehdir ancaḳ sûḳ-ı 'âlem 'âḳıbet
Müşterî vü bâyi'iñ eyvâhdır sermâyesi

5 Ṣarf idüp bir şâhid-i bâzâra Fâżıl naḳd-i dil
Şimdi ol bî-çâre âh u vâhdır sermâyesi

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Yere geçme ṭama' u ḫısset ile mûr gibi
Ḫalḳa vir naġme ile mâlıñı zünbûr gibi

2 Ne zamânlarda ṭoġar ol meh-i tâbân âyâ
Ẓulmet-i hecr ile meclis şeb-i deycûr gibi

3 Rüstem-i ġamzesi kim şâh-ı serîr-i naḫvet
Pîş-gâhında ḳażâ ṣanki silaḥ-şôr gibi

4 Ṭurralar nâfe-i müşgîne varınca seyr it
Dökilür sîne-i ḳâḳûmına semmûr gibi

5 Sırrıñı ṣaḳlamada hem-ṣıfat-ı fûlâd ol
'Âleme râzıñı fâş eyleme billûr gibi

6 Benem ol perde-keş-i ye's-i tehî-dest-i emel
Gerçi pür-ṭanṭanayım kâse-i ṭanbûr gibi

7 Maṭla'-ı 'Âṭıf-ı merḥûmı begenmem Fâżıl
Sâbıḳâ ol daḫi dünyâ ile maġrûr gibi

Şehremînî-zâde Ḫazîneli Ḫaftânî Ḥâfıẓ Es'ad Beg

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 'İẕârıñ gül gül olmuş bûseden dil dâġ-dâġıñdır
Ḫased ol bâġ-bân-ı 'aşḳa kim gül-çîn-i bâġıñdır

2 Nümâyân olmadıḳça ṣubḥ-ı vuṣlat sönmesün yansun
Fetîl-i dâġ-ı fürḳat sînede ey dil çerâġıñdır

Velehû Ḳıṭ'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Berg-i gül ey ġonca-fem sen gibi ter-dâmen midir
Yâsemen endâmıña boyuñca pîrâhen midir

2 Gûşuña girmez ne ḥikmetdir fiġân-ı 'âşıḳân
Âh te'ṣîr eylemez ḳalbiñ 'aceb âhen midir

[262]

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Ṣayd ider biñ dili bir dâm ile zülf-i siyehiñ
Düşürür biñ dili bir dâma şikenc-i külehiñ

2 Ṣad-ḥased merdümek-i çeşmime kim maḥremidir
Ḳaṣr-ı dîdemde ḫayâliñ gibi bir pâdişehiñ

Re'îsü'l-Küttâb Meḥmed 'Ârif Efendi

Teber-dârân-ı Sarây-ı 'Atîḳden Tefeyyüż İden Ḳasṭamonılı Re'îsü'l-Küttâb Meḥmed 'Ârif Efendi

Ġazel

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Teġâfülle yine memnûn idersiñ bendeñi var ol
Yürü var sevdigim ġayri nüvâziş-kâr-ı aġyâr ol

2 Saña evvel didim bîgânelerle âşinâ olmuş
Berây-ı tecrübe cânâ biraz da ġayriye yâr ol

3 Fedâ itdiñ yeter feryâd u âha eylediñ muẓṭar
Beni nâ-çâr teşhîr eylediñ sen daḫi nâ-çâr ol

4 Efendim bezme gel luṭf it saña teklîf-i ḫâm olmaz
Eger isterse cânıñ raḳṣ it isterseñ ḳadeḥ-kâr ol

5 Degil rü'yâ bugün ben söyledim 'Ârif Nedîm-âsâ
Hücûm-ı nâle-i şeb-gîrden ẓâlim ḫaber-dâr ol

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 O şûḫ ile ḳadeḥ-peymâ-yı bezm-i 'işretim şimdi
Göñülden ber-ṭaraf-sâz-ı ġubâr-ı vaḥşetim şimdi

2 Ḳo feryâd eylesün gülşende bülbül çâk çâk olsun
O gül-ruḫsâr ile sâġar-be-dest-i ṣoḥbetim şimdi

3 Ṣafâ-yı ḫâṭırım var yâr ile hem-bezm-i cân oldum
Cemâl-i yâri gör âyîne-dâr-ı ḥayretim şimdi

4 Ṣarıldım câme-ḫâb-ı nâz içre ṣorma encâmın
Bi-ḥamdillâh âġûş-ı ṣafâ-yı vuṣlatım şimdi

5 Beyâż-ı gerdeninde ḫâl-i ‘anber-bûyını öpdüm
Dil-i aġyâra almaḳ dâġ-ı sûz-ı ḥasretim şimdi

6 Bu günlerde nola aḥbâba ‘unvân eylesem ‘Ârif
Küleh-kec ṭurfa-fermâ-yı rüsûm-ı naḫvetim şimdi

[263]

Sulṭân Selîm Ḫân-ı Ṣâliṣiñ Evâḫır-ı ‘Aṣr-ı ‘Âlîleriyle Sulṭân Muṣṭafâ Ḫân-ı Râbi‘ ve Sulṭân Maḥmûd Ḫân-ı Ṣânî Ḥażerâtı A‘ṣâr-ı ‘Âliyesi Ṣu‘arâsınıñ Âṣârı

Enderunlu Vâṣıf

Bostâncıbaşı Ṣadr-ı A‘ẓam Arnabûd Ḫalîl Paşa Yegeni Kîlâr Keṯudâsı Vâṣıf ‘Oṣmân Beg

Münâcât

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Baḫş eyleyüp günâhımı mesrûr ider misin
Yâ Rab ḫarâb-ı ḳalbimi ma‘mûr ider misin

2 Vaḳt-i ecel müyesser idüp ḥüsn-i ḫâtime
İmânım ile ḳalbimi pür-nûr ider misin

3 Rûz-ı ḳıyâmet ‘arṣa-geh-i hevl-nâkda
Peyġamberinden ümmetini dûr ider misin

4 İdüp ẓuhûr sâye-i mihr-i Muḥammedî
Ṭab‘ım miṣâl-i cilve-geh-i ḥûr ider misin

5 Bir dem gelür mi nûr-ı tecellî-i feyż ile
Künc-i derûnı şu‘le-geh-i Ṭûr ider misin

6 Maḳrûn iken ‘inâyetiñ ehl-i baṣîrete
İtmez güşâd çeşm ü dilim kûr ider misin

7 Ḳâlin İlâhî ḥâl idüp encâmı Vâṣıf'ıñ
Maḥşerde ehl-i ḥâl ile maḥşûr ider misin

8 Na‘t-ı Resûl-i Ḥażretiñe ḥaṣr idüp sözüm
Ser-levḥa-i cerîde-i meşhûr ider misin

Velehû Na‘t-ı Şerîf

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Ben ol pervâne-i şem‘-i firâḳım yâ Resûlallâh
Yanup yaḳılmadır her dem mezâḳım yâ Resûlallâh

2 Olaldan silsile-bend-i maḥabbet gerden-i şevḳim
Seniñ ‘aşḳıñ ile mecnûn-siyâḳım yâ Resûlallâh

3 Reh-i mi‘râc-ı ‘aşḳıñda ümîd-i pây-bûsuñla
Miṣâl-i rîg pâ-mâl-i Burâḳım yâ Resûlallâh

4 Beni rü’yâda bârî eyle dîdârıñla kâr-âver
Kemâle irdi zîrâ iştiyâḳım yâ Resûlallâh

5 Ḳuluñ dervîş Vâṣıf gibi şeh-râh-ı maḥabbetde
Sevenlerle seni var ittifâḳım yâ Resûlallâh

Velehû Na't-ı Nebevî

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

1 Beni redd itme bâb-ı devletiñden
Daḫîlek yâ Resûlallâh daḫîlek
Şumâr eyle beni de ümmetiñden
Daḫîlek yâ Resûlallâh daḫîlek

2 Gel ey zîbâ nihâl-i bâġ-ı Ḥażret
Baña yevm-i nedemde ḳıl 'inâyet
Seniñdir mücrime ol gün şefâ'at
Daḫîlek yâ Resûlallâh daḫîlek

3 Cenâbıñdan eger olmazsa şefḳat
Ḫulâṣa bende yoḳdur ḳâbiliyyet
Umûrum hep saña ḳıldım emânet
Daḫîlek yâ Resûlallâh daḫîlek

4 Egerçi cümleden ber-ter günâhım
Velâkin ġam yimem hiç pâdişâhım
[264] Ki sensin evvel ü âḫir penâhım
Daḫîlek yâ Resûlallâh daḫîlek

5 Saña ez-cân u dil oldum fütâde
Nihâde-gerdenim ṭavḳ-ı rıżâda
Mu'în ol bendeñe rûz-ı cezâda
Daḫîlek yâ Resûlallâh daḫîlek

6 Meded 'aşḳıñda bî-ṣabr u şekîbim
Cemâliñ gülşeninde 'andelîbim
Ḳuluñ da ümmetiñden bir ġarîbim
Daḫîlek yâ Resûlallâh daḫîlek

7 Amân ey rûḥ-ı ‘âlem cân seniñdir
Dil-i bîmârıma dermân seniñdir
Ne emr eyler iseñ fermân seniñdir
Daḫîlek yâ Resûlallâh daḫîlek

8 Ḳuluñ Vâṣıf bir özge mübtelâdır
Dem-â-dem çihre-sây-ı ḫâk-pâdır
Şefî‘im sen ümîdim hep sañadır
Daḫîlek yâ Resûlallâh daḫîlek

Velehû Na‘t-ı Şerîf

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ḫâk-i pâyıñ eylemiş Rabb-i ‘alâ
Ḳâfile-sâlâr-ı ḫayl-i enbiyâ
Hep ṭufeyliñdir gürûlı-ı evliyâ
Yâ Resûlallâh müştâḳım sña
Yandım ‘aşḳıñla teraḥḥum ḳıl bana

2 Ey gürûh-ı enbiyânıñ serveri
Vey Ḫudâ'nıñ sevgili Peyġamberi
Câm-ı ‘aşḳıñ içdigim günden beri
Yâ Resûlallâh müştâḳım saña
Yandım ‘aşḳıñla teraḥḥum ḳıl bana

3 Bülbül-i gülzâr-ı bâġ-ı ḥasretim
Mübtelâ-yı ‘aşḳ esîr-i fürḳatim
Nişleyim ġavvâṣ-ı baḥr-ı ḥayretim
Yâ Resûlallâh müştâḳım saña
Yandım ‘aşḳıñla teraḥḥum ḳıl baña

4 Seyyidü'l-kevneyn olan şâh ‘aşḳına
Şâm-ı isrâda ṭoġan mâh ‘aşḳına
‘Arż-ı dîdâr eyle Allâh ‘aşḳına
Yâ Resûlallâh müştâḳım saña
Yandım ‘aşḳıñla teraḥḥum ḳıl bana

5 Yoḳ benim gibi güneh-kâr ümmetiñ
Kimler içündür efendim şefḳatiñ
Görmek istersem nola meh-ṭal‘atıñ
Yâ Resûlallâh müştâḳım saña
Yandım ‘aşḳıñla teraḥḥum ḳıl bana

6 Vâṣıf'ı pes ey Resûl-i Kibriyâ
Diyeler meddâḥ-ı şâh-ı enbiyâ
Cân u başım yoluña ḳıldım fedâ
Yâ Resûlallâh müştâḳım saña
Yandım ‘aşḳıñla teraḥḥum ḳıl bana

[265]

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Derûnumda firâḳıñla elem var yâ Resûlallâh
Göñülde iştiyâḳ-ı dem-be-dem var yâ Resûlallâh

2 Temevvüc-gâh-ı ‘aşḳıñda kemîne ḳaṭreyim ammâ
Nihân ḫûnâbe-i giryemde yem var yâ Resûlallâh

3 Derûnum pârelendi ḫançer-i ‘aşḳ-ı mecâziyle
Dilimde bir oñulmaz zaḫm-ı ġam var yâ Resûlallâh

4 Ne yüzle eyleyem da‘vâ-yı ‘aşḳıñ her nefes dilde
Hezârân ârzû-yı mültezem var yâ Resûlallâh

5 Baña ümmet dimek de kendi luṭfuñdur seniñ yoḫsa
Benim ümmetlige lâyıḳ nerem var yâ Resûlallâh

6 Ne taḳrîb ile taḥṣîl-i teḳarrüb eyleyem ben kim
Ne fikr-i şeb ne ẕikr-i ṣubḥ-dem var yâ Resûlallâh

7 Yüzüñ ṣuyına ḫalḳ oldugı ‘âlem naṣṣ ile ṣâbit
Şeniñ şânıñda âyât-ı ḥikem var yâ Resûlallâh

8 Ne ġam tâb-ı şemisden mücrimâna sâye-bân olmuş
Livâ’ü'l-ḥamd nâmında ‘alem var yâ Resûlallâh

9 Bu tîre-rûyı ḳıl pûşîde dâmân-ı şefâ‘atle
Morardıḳda yüzüm reng-i baḳam var yâ Resûlallâh

10 Ne Vâṣıf-veş cihânda ‘abd-i ‘âbıḳ yaradılmışdır
Ne ben gibi güneh-kâr bir ümem var yâ Resûlallâh

Cennet-mekân Ġâzî Sulṭân Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî Lisân-ı ‘Âlîsinden Ravża-i Muṭahharaya Taḳdîm Ḳılınan Tażarru‘-nâmedir

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Şem‘-dân eyledim ihdâya cür’et yâ Resûlallâh
Murâdım dergeh-i ‘ulyâña ḫıdmet yâ Resûlallâh

2 Degildir ravżaña şâyeste dest-âvîz-i nâçîzim
Ḳabûlüñle ḳıl ihsân u ‘inâyet yâ Resûlallâh

3 Kimim var ḥażretiñden özge ḥâlîm eyleyem i‘lâm
Cenâbıñdandır ancaḳ luṭf u himmet yâ Resûlallâh

[266]

4 Daḫîlek el-amân ṣad-el-amân dergâhıña düşdüm
Teraḥḥum ḳıl baña eyle şefâ‘at yâ Resûlallâh

5 Dü-'âlemde ḳıl istiṣḥâb Ḫân Maḥmûd-ı 'Adlî'yi
Seniñdir evvel ü âḫirde devlet yâ Resûlallâh (1227)

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Sirişk-i dîde-i terdir şarâb-ı Mevlânâ
Müdâm laḫt-ı cigerdir kebâb-ı Mevlânâ

2 Ne feyżdir bu ki şâh-ı cihâna baş kesmez
Küleh-be-ser fuḳarâ-yı cenâb-ı Mevlânâ

3 Felekde bir ḳapuya istinâd ise ḳaṣdıñ
Gel işte dergeh-i feyż-iktisâb-ı Mevlânâ

4 Cebîn-sây olagör âsitân-ı devletine
Murâdıñ ise eger intisâb-ı Mevlânâ

5 Göñülden olsa nola feṯḥ-i bâb-ı ehl-i niyâz
Güşâdedir der-i devlet-me'âb-ı Mevlânâ

6 Miṣâl-i nây dem-â-dem miyân-beste gerek
Maḳâm-ı ḫıdmete dervîş-i bâb-ı Mevlânâ

7 O yanıḳ 'âşıḳ-ı şu'le-nihâda 'aşḳ olsun
Ki yana yana ola feyż-yâb-ı Mevlânâ

8 Derûnî yan yaḳıl ol şem'-i 'aşḳa pervâne
Merârnıñ olmaḳ ise intiḫâb-ı Mevlânâ

9 Biri birine girer nüh-felek semâ'ından
Ururs çarḫa ne dem âfitâb-ı Mevlânâ

10 Füyûż-ı mihr ile tennûre-bend-i ehl-i ṣafâ
Meh-i nevi dil-i mihr-iltihâb-ı Mevlânâ

11 Żiyâ-yı cebhesi pertev ṣalardı ḫurşîde
Ger olsa ref'-i ruḫında niḳâb-ı Mevlânâ

12 Celâl-i 'aşḳ ile ism-i celâle başlardı
Cemâl-i şems yaḳar sûz-ı tâb-ı Mevlânâ

13 Çün âh-ı 'âşıḳ-ı Mevlâ ḳıbâbe-i 'arşa
Resândır ed'iye-i müstecâb-ı Mevlânâ

14 Rumûz-ı vaḥy-i Ḫudâ maġz-ı naṣṣ-ı Sübḥândır
Nikât-ı ma'nî-i naẓm-ı kitâb-ı Mevlânâ

15 Miṣâl-i kuḥl-i cevâhir virür 'uyûna cilâ
Ġubâr-ı merḳad-i gerdûn ḳıbâb-ı Mevlânâ

16 Virür çü nâfe-i âhû-yı 'adn bûy-ı ṣafâ
Meşâm-ı 'âşıḳa müşgîn türâb-ı Mevlânâ

17 Olur mı ṣıfr-ı ḫayâl ile Vâṣıfâ ta'dâd
Kerâmet ü kerem-i bî-ḥisâb-ı Mevlânâ

Muḫammes

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 İtmez o ḳaşı kemân 'âşıḳ-ı maḥzûnını şâd
Yansa ḳandîl-i fürûzân gibi ḳılmaz yine dâd
Ṣanki demrenli bir oḳ ġamzesi ḳalbi fûlâd
Pehlevândır hüner ü şîvede ġâyet üstâd
[267] Görmedim böyle edâ böyle reviş böyle güşâd

2 Nedir ol bend-i dilârâ nedir ol yaya kiriş
Ḳavs-i ebrûlarını seyr iden olmaz mı geriş
Düşürür Rüstem'i teşvîşe o Behrâmî çekiş
Ṭurma tîr-i müje-i nâvekine ḳarşu siviş
Görmedim böyle edâ böyle reviş böyle güşâd

3 Ceyş-i müjgânı anıñ mülk-i dile ṣaldı aḳın
Ṭutılursın nigehi oḳına pek varma yaḳın
Kesdirir tîġ-ı nigâhına dil-i zârı ṣaḳın
Ne cefâlar ḳılıcı oldı o ġaddâre baḳın
Görmedim böyle edâ böyle reviş böyle güşâd

4 Âzmâyişle perîşân idüp aḥvâlimi âh
Pûte-i sehm-i ġam itdi dil-i meyyâlimi âh
Düşmüyor şaştı ki ta'rîf ideyim ḥâlimi âh
Naṣıl añlatsam 'aceb ben ṣaña ol ẓâlimi âh
Görmedim böyle edâ böyle reviş böyle güşâd

5 Ḳabżaya aldı dili ṣabr u şekîbi çaldı
Bâb-ı luṭfında gözüm ḥalḳa miṣâli ḳaldı
Beni ferdâlara ol şûḫ-ı kemân-keş ṣaldı
Ṭaş diküp ṣaḥn-ı dile bend ile meydân aldı
Görmedim böyle edâ böyle reviş böyle güşâd

6 Nâvek-i ġamzesine sîne olup âmâde
Çilleye girdi atış yayı gibi üftâde
Olsa da ḥalḳa kepâde bizi almaz yâda
Gelse yâ Ḥaḳ deyü 'uşşâḳı nola feryâda
Görmedim böyle edâ böyle reviş böyle güşâd

7 Tîr-i müjgânlarınıñ sînede âmâc-gehi
Oldı göñlüm siper-i nevk-i ḫadeng-i nigehi
Baña zih-gîrdir 'âlem dir isem ṣanma tehî
Ṭar olur çeşme cihân görmesem ol pâdişehi
Görmedim böyle edâ böyle reviş böyle güşâd

8 Az gelür her ne ḳadar medḥine itsem âġâz
[268] Başdı ‘işveyle hemân ṭozḳoparanı disem az
İtdi ḫûbâna geri ḥüsn ile ol mâye-i nâz
Bedeli yoḳdur anıñ fend ü edâda mümtâz
Görmedim böyle edâ böyle reviş böyle güşâd

9 O mehe sîne gerüp ṭorba miṣâli ṭurdum
Hedef-i tîr-i nigâh olmaġı Vâṣıf ḳurdum
Her güşâdında disün gönline bir oḳ urdum
Böyle vaṣf itdi anı her kime ki ben ṣordum
Görmedim böyle edâ böyle reviş böyle güşâd

Ḳaṣîde-i Rumḥiyye

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Görmediñse ḥamle-i żırġâm-ı ejder-heybeti
Ḳıl temâşâ Ḫân Maḥmûd-ı ġażanfer-hey’eti

2 Erdşîr'e dehşet-efgen ḥamle-i şîrânesi
Nîrem ü İsfendiyâr'a ḥayret-efzâ ṣavleti

3 ‘Ömri olduḳça künâmından ḫurûc itmezdi şîr
Görse ol Ḥaydar-şecâ‘at şâh-ı ejder-saṭveti

4 Heft-ḫân'a oḳusa meydân o şâh-ı Ḳahramân
Fikr-i nevbetle gelürdi Sâm‘a ḥummâ nevbeti

5 Nîzeyi elden ḳoyup olur siper-ber-dest-i ḫavf
Görse Rüstem ol şehiñ destinde rumḥ-ı şevketi

6 Zûr-ı bâzûsın bileydi Zâl bîm-i cân ile
Iżṭırârî iḫtiyâr eylerdi künc-i ‘uzleti

7 Görse tâb-ı sûz-ı ḫışt-ı ḫışmın Âhen-ten yanar
Bu meşeldir âteşiñ penbeyle olmaz lu'beti

8 'Afvı nâ-ḳâbil cerâyimdendir 'indimde benim
Sâm'a teşbîh eylemek ol şâh-ı Dârâ-ḥaşmeti

9 Hep teḳaddüm-bi'z-zamândır Rüstem'i ẕikre sebeb
Yoḫsa Sâm u Rüstem'iñ olmaz o şâha nisbeti

10 Rüstem ü Sâm'ıñ ne cânı var ṭayansun ḍarbına
Kim ki Rûyîn-ten getürsün pençesine ṭâḳati

[269]

11 Ḳahramân'ıñ ḥaddi mi ola muḳâbil rumḥına
Behmen'iñ câ'iz mi anıñla cidâle cür'eti

12 Sîne germek rumḥına Gerşâsb'ıñ sersemligi
Ḳarşu ṭurmaḳ tîġına Efrâsiyâb'ıñ töhmeti

13 Bildigim serverse ol dâdâr-ı zûr-âver benim
Cümlesin eyler zaḫım-dâr-ı sinân-ı ṣavleti

14 Oldı ġayri muḳtezî ta'rîf ü tavṣîf eylesem
Añlasunlar kimdir ol şâh-ı ġażanfer-ḳuvveti

15 Bir gün erbâb-ı rimâḥı cem' idüp ol şeh-süvâr
Sâḥa-i Gül-ḫâne'ye sürdi semend-i raġbeti

16 Her biri ammâ muḳarreblerden ehl-i ma'rifet
Her birisi fenn-i rumḥuñ merd-i ṣâḥib-ṣan'atı

17 Ṣaff olup ṭurdı kenâr-ı sâḥada ser-tâ-be-pâ
Virdiler tertîb ile alâya zîb ü zîneti

18 Geçdi ṣaffıñ başına ol ḳahramân-ı şâh-ı cihân
Virdi aṣḥâb-ı temâşâya tezelzül heybeti

19 Yanına alup silaḥ-dârı ‘Alî Beg bendesin
İltifât-ı pâdişâhâneyle virdi ‘izzeti

20 Ṭurdı ser-berber ‘Alî Aġa anıñ ṣol yanına
Oldı emre muntaẓır açup dü-çeşm-i dikḳati

21 Ṭurup anıñ da yesârına vekîl-i genc aġa
Sâye-i şâhîde żabṭ itdi semend-i rif‘ati

22 Var idi beş on da aġâ-yı ḥarîm-i ḫâṣdan
Her biri ya‘nî o şâh-ı ‘âlemiñ hem-ṣoḥbeti

23 Baş muṣâḥib Şâkir Aġa idi anıñ birisi
Var idi fenn-i fürûsiyyetde ġâyet şöhreti

24 İkisi Küçük Beşîr Aġa vü İbrâhîm Aġa
İçlerinde bunlarıñ yoḳ hem-‘inân-ı himmeti

25 İkisi Selmân u Sa‘dullâh Aġa kim anlarıñ
[270] Cündîlikde sâ’ire olmuşdı ẓâhir sebḳatı

26 İkisi Ṣâliḥ Aġa ile anıñ Kâmil Aġa
Bunlarıñ şâyeste-i taḥsîn idi her ṣan‘atı

27 İkisi Cevher Aġa ile ‘Alî Aġa idi
Başḳa idi bunlarıñ mişvâr-ı zûr u mikneti

28 İkisi de anıñ ‘Abdullâh Aġa ‘Oṣmân Aġa
Bunlarıñ ġâyet pesendîdeydi ṭarz u ḥâleti

29 İkisi ‘Anber Aġa ile Ḥâfıẓ ‘İsâ Aġa
Ditredirdi ol feżâyı bunlarıñ da dehşeti

30 İkisi Mercân Aġa Felâḥ ‘Abdullâh Aġa
Bunlar idi fenn-i rumḥa virdi ḫurde lu‘beti

31 İkisi Ṭâhir Aġa vü hem daḫi Maḥmûd Aġa
Ḫaznedârlı virdi hem-pâsına ḫayli mikneti

32 İkisi İlyâs Aġa ile ʻAlâ'ü'd-dîn Aġa
Dâvud aġa ile vardı bunlarıñ da şöhreti

33 Ger Şu'ayb Aġa ile Ḫâlid Aġa mümtâz idi
Lîk Ḳoḳu Mercân Aġa daḫi iderdi nisbeti

34 Var idi bizden de bir çoḳ fârisü'l-ḫayl-i benâm
İftiḫâren yâd olunsun anlarıñ mâhiyyeti

35 Ḫaydar Aġa Lezgî Meḥemmed aġa Ḥasan Aġa
Ḳula ʻAbdullâh Aġa'dır bunlarıñ hem-ṣoḥbeti

36 Mâhiri Ḥüseyn Efendi'dir Kitâbçı-zâde kim
Ṭarz-ı çâlâkîde virdi cinsine çoḳ ḫayreti

37 Sisli Muṣṭafâ Tatâr Ḫân-zâde Aḥmed Beg daḫi
Virdiler alâya el-ḥaḳ bir güzel germiyyeti

38 Aşḳar Aġa İsmâʻîl Aġa Ḳaṭo Ḥasan Aġa
Ḍarb-ḫor Reşîd Aġa aḳrân idiler ġâyeti

[271]

39 Ṭopçı Şâkir'le ʻAraboġlı Cesûr Aḥmed Aġa
Fenn-i zûr-bâzîde bunlar eylemişdi sebḳati

40 Yeñçeri Şâkir'le Ṣaġır Nâşid ü Fettâḥ Aġa
Bunlarıñ da var idi rumḥ oynamaḳda ḳudreti

41 Zencî Abdullâh Aġa Uzun Çeten Ḥasan Aġa
Ḳaşoṭa-zâde Ḥasan Beg'iñ güzeldir sürʻati

42 Dört nefer de var idi kâşif ki anlar câ-be-câ
Ṣaf miyânında ṭurup beklerdi luʻba nevbeti

43 Birisi seyyid Ḥasan Kâşif ‘Ömer Kâşif biri
Bunlarıñ meşhûr idi zûr u kemâl-i ṣan‘atı

44 Mîr ‘Alî Kâşif'le ‘Oṣmân Kâşif anlar ikisi
Ṣan‘at icrâsı içün ḳollardı lu‘ba furṣatı

45 Böyle ṣaf-der-ṣaf idüp ol ṣafder-i ṣâḥib-kemâl
Virdi dîvân-ı Ebâ Müslim gibi bir ḥâleti

46 Ṣanki meydân-ı hüner bir baḥr-ı pür-cûş u ḫurûş
Anda her bir Mıṣrî bir at başlı devlet ḳorveti

47 Keştî-i taḫt idi gûyâ başda esb-i ḫusrevî
Ejder-i baḥrîye mânend idi naḳş u heybeti

48 Her süvârîniñ elinde nîze mânend-i sütûn
Mürtesem levḥ üzre gûyâ bir donanma ṣûreti

49 Bir de ikişer ikişer eyleyüp ‘arż-ı hüner
Lu‘b-ı rumḥa ṣoñra ṭopdan virdiler germiyyeti

50 Ben verâ-yı revzen-i ḳaṣrı ḳılup cây-ı ḳarâr
Eyledim ġâyet ḫafî zîr-i ḳafesden rü’yeti

51 Her birine çeşm-i inṣâf ile dikḳat eyledim
Cümleden bâlâ vü ber-ter ol şehiñ mâhiyyeti

52 Bir ḳurum bir semt-i a‘lâ var ki maḫṣûṣ ol şehe
Sâ’ir erbâb-ı hünerde görmedim ol ḥâleti

[272]

53 Cânibeyninden görüp cevlân-ı rumḥın per gibi
Bir firişte ṣandım ol şâh-ı melâ’ik-ḫaṣleti

54 Ol ḫidîviñ var bir iki lu‘b-ı nev-îcâdı kim
Meşḳ u icrâya daḫi kâşifleriñ yoḳ ḳudreti

55 Gerçi kim bu fende mâhir Mîr ʻAlî Kâşif velî
Nisbet olunsa anıñ şâh-ı cihâna ṣanʻatı

56 Farḳı ḫâricde ne gûne ise şâhıñ mîr ile
ʻAynihî ṣanʻatda da ol mertebe ḥaysiyyeti

57 Ṣanʻat-ı meşhûresi mestûr olup kâşifleriñ
Ḳıldılar daʻvâ-yı merdîden ferâġat ġâyetî

58 Ola hem-pervâz-ı ʻanḳâ nice mümkindir ẓübâb
Hirreniñ şîr-i jiyân ile olur mı nisbeti

59 Ḥâli elbet başḳadır bâlâ ile bâlâ-teriñ
Cümleye fâʻiḳdir ol şâhıñ kemâl ü ṣanʻatı

60 Nola ol sîmurġ-ı iḳbâliñ uçursam medḥini
Ejder-i perrâna ġâlibdir hücûm u saṭveti

61 Añdırır şâhîn ile ḫalḳa kebûter ḥâletin
Ḫalḳa-i devr-i kebîr içre o şâhıñ ḥâleti

62 Gûyiyâ şâh-ı felek-şân başda şehbâz-ı hüner
Ṣanki bir şâhîn alâyıdır bu nev-ṣaf luʻbeti

63 Şâh-ı ʻâlem şöyle de bir ṣanʻat icrâ itdi kim
Herkesiñ ḳaldı dehânında benân-ı ḥayreti

64 Her dü-esbiñ naḫl ile ḳıldı miyânından güẓer
Ṣaf tamâm olduḳda rûy-ı arża ḳıldım diḳḳati

65 Ḫurde resm-i şâl-i mâr-ı pîç yılan ḳavı gibi
Naḳş-ı pây-ı eşhebi virdi zemîne zîneti

66 Şöyle yektâ fâris-i fendir ki farżâ esbiniñ
Olsa mînâ-kârî sâʻat ẓarfı cây-ı luʻbeti

[273]

67 Bir hüner icrâ ider kim ol şeh-i ṣâḥib-licâm
Ne olur laġzîde-pâ raḫşı ḳırar ne sâ'ati

68 Ḳonsa ger bir ẕerre pâyıyla rikâbı beynine
Şarḳdan ġarba varınca ḳılsa seyr-i sür'ati

69 Zîr-i pâyında ne ẕerre incinür ne pâyınıñ
Ẕerrece olur rikâbından nümâyân fürḳati

70 Ger teṣâdüf itse çeşm-i mûra mîḫ-i eşhebi
İtmeden mûrı ḫabîr icrâ ider biñ ṣan'atı

71 Var o şehde şöyle Mıṣrîler ki ta'rîfi muḥâl
Her biriniñ başḳa seyr ü lu'b u ḥüsn ü zîneti

72 Seyr ü reftârı beni şol rütbe mecbûr itdi kim
'Âşıḳıñ işden degil dil-dâra mecbûriyyeti

73 Ben birin naḳl eyleyim ḳıl sâ'irin aña ḳıyâs
Var Ḥabeş nâmında bir Mıṣrî-i dilkeş-hey'eti

74 Cünbiş ü cilve zamânı şekl-i ḫûbâna girer
Ḫurde reftâra eger tebdîl iderse sür'ati

75 Şöyle çâlâk u sebük-pâ kim eger şâh-ı cihân
Eylese ḳalbinden irḫâ-yı 'inâna niyyeti

76 Daḫi rûy-ı arża ẓıll-i dâverî 'aks itmeden
Dûrdan olur 'ayân İrân-zemîni sebḳati

77 Nola tercîḥ eylesem aḳrânına ol dâveri
Var mı eslâfında bu rütbe hüner cem'iyyeti

78 Böyle hengâm-ı cüvânîde şeh-i ‘âlem gibi
Var mı taḥṣîl eylemiş mecmû‘-ı fenn ü ṣan‘atı

79 Zûr-ı bâzûsıyla żabṭ itdi hüner meydânını
Aña mülk oldı bu vâdîniñ feżâ-yı ḥaşmeti

80 Ġayra ṣa‘b olan hüner ol dâvere teshîl olur
Bir reh-i âsân bulur her fende ṭab‘-ı devleti

[274]

81 Nîze silküp at çıḳardıḳça alây-ı ḫaṣmına
Her gören taḥsîn ider ol şâh-ı ejder-ṣavleti

82 At ḳopardıḳça alaydan ayrılup ol yekke-tâz
Ḳal‘a olsa ḳal‘ ider ḫaṣmı hücûm u ḳuvveti

83 Ḫaṣmı ṭursun Ḳâf'dan sîmurġ-ı perrânı alur
İtmesün taḥrîk bir kerre rikâb-ı himmeti

84 Pençesinden ḳurtuluş yoḳdur miṣâl-i şîr-i ner
Rumḥ-ber-kef sürmesün ḫaṣma semend-i şevketi

85 Görseler Afġâniyân eylerdi feryâd u fiġân
Ol dilâver ḳahramân-şân şâh-ı ṣafder-midḥati

86 Yalıñız bir ben miyim meddâḥ-ı şânı ol şehiñ
Mâlıdan mâlîye dek ma‘lûmdur mâhiyyeti

87 Söylenen dillerde şimdi ol şehiñ evṣâfıdır
Rüstem ü Sâm'ıñ ferâmûş oldı nâm u şöhreti

88 Şehriyârânıñ ser-efrâzı mülûkuñ serveri
Ḫusrevân-ı Âl-i ‘Oṣmân'ıñ şeh-i Cem-rütbeti

89 Ol şehen-şâh ibni şâhen-şeh ki olmuş irṣ ile
Taḫt-ı devlet meskeni tâc-ı ḫilâfet zîneti

90 Kendi dâ'im ber-ḳarâr-ı taḫt-ı temkîn ü vaḳâr
Seyr ider âfâḳı hemvâre semend-i fitreti

91 Yekke-tâz-ı ṣaḥn-ı himmet kim tamâm-ı 'âlemi
Zîr-i pây-ı ḥükmi ḳıldı raḫş-ı sa'y u ġayreti

92 Dest-i taḥsîni ḳoyup Cem sîne-i inṣâfına
İrtikâb eylerdi dergâhında ednâ ḫıdmeti

93 Dâverâ dâd-âverâ ṣâḥib-serîrâ serverâ
Ey cihân-ı 'izz ü şânıñ şâh-ı 'âlî-himmeti

94 Ol şeh-i ṣâḥib-ḳırânsın sen ki zûr-ı heybetiñ
Nice yüz biñ ḳahramâna virdi ḫavf u ḫaşyeti

[275]

95 Ḳahramân sen şâha dirler kim olup nîze-be-dest
Teng idersin ḫaşmıñıñ başına ṣaḥn-ı vüs'ati

96 Nâm u şân-ı serverî ḥaḳḳ-ı ṣarîḥiñdir senin
Ḥaḳ 'aṭâ ḳılmış saña bu zûr-ı nâm u ḳuvveti

97 Her ne kârı fikr iderseñ ḳalbiñe ilhâm olur
Her neye sa'y eyleseñ taḥṣîl idersin ġâyetî

98 Dâd-ı Ḥaḳ'dır ẓâtıña bu rütbe feyż ü iḳtidâr
Kimseniñ kesb itmege yoḳdur yedinde ḳudreti

99 Mümkin olsa ẓât-ı şâhâneñ temâşâ eyleseñ
Añlasañ bir kerre vicdânıñdaki keyfiyyeti

100 Yoḳ 'adîliñ kim ṣafâ-yâb eylesün seyri seni
Saña maḫṣûṣ eylemiş Mevlâ bu ṭarz u ḥâleti

101 Bir hüner kim Ḳâf'dan Ḳâf'a olur neşr ü 'ayân
İbtidâ sen şâh-ı 'ârifdendir elbet neş'eti

102 Bir żiyâ kim mihr-i ‘âlem-tâbdan eyler ẓuhûr
Nûr-pâş olur cihâna tâb-ı feyż ü behceti

103 Bir re’iy kim eyleye ḳalb-i hümâyûna ṭulû‘
Burc-ı ḫurşîd-i iṣâbetdendir anıñ ṭal‘atı

104 Mihr-i feyż evc-i sa‘âdetden ṭulû‘ eyler ṣanur
Seyr iden rûy-ı hümâyûnuñda nûrâniyyeti

105 Ẓıll-i Ḥaḳ'sıñ nola cem‘ olsa cemâliñde seniñ
Âfitâbıñ pertevi mâh-ı münîriñ ṣafveti

106 Rûḥ-ı ‘âlemsin sezâdır ṭutsalar cândan ‘azîz
Ḥaḳ seniñ ẓâtıñla iḥyâ ḳıldı cism-i devleti

107 Sen veliyy-i ni‘met-i bî-minnetisin ‘âlemiñ
Ḫalḳa lâzımdır gözetmek ḥaḳḳ-ı nân u ni‘meti

[276]

108 Başı tâcısın cihânıñ ‘âlemiñ sulṭânısın
Saã iḥsân eylemiş Mevlâ bu ḳadr ü rif‘ati

109 Ḫusrevân eyler neseble iftiḫâr ammâ seniñ
Şânıñ eslâf-ı mülûka virdi faḫr u ‘izzeti

110 Bir mekâna cem‘ olup farżâ mülûk-ı mâżiye
Görseler sende bu isti‘dâd u feyż ü himmeti

111 Ẓâtıña lâyıḳ görüp taḫtı yine bi'l-ittifâḳ
Destiñe teslîm iderlerdi zimâm-ı devleti

112 Ẓann ider misiñ ki var miṣliñ müdârâdır sözüm
İrtikâb itmem ḥużûruñda ḫoş-âmed ṣoḥbeti

113 Var ise ger bendeñi tekẓîb iden gelsün beri
Şâhid-i idrâkimiñ iṣbâta vardır ḥucceti

114 Bir vaḳitde eyledi̇ñ kim taḫt-ı şâhîye cülûs
Kevne gelmişdi perîşân ile ḥummâ nevbeti

115 Bir ṭarafdan leşker-i a'dâ ile ceng ü cidâl
Bir yanından eşḳıyâ vü ḫâricîniñ ṣıḳleti

116 Derd-i gûnâ-gûn-ı âfâḳıñ müdâvâtın bulup
Fikr-i tedbîriñle def' itdiñ ḥezârân 'illeti

117 Ref' olup re'y-i ḥakîmâneñle dünyâdan fesâd
Bulmada günden güne ebdân-ı 'âlem ṣıḥḥati

118 Bulsun âsâyiş cihân olsun seferler ber-ṭaraf
'Âlem itsün 'ahd-i eyyâmında ẕevḳ u râḥatı

119 Baḳ cihâna ol zamân nâmıñ ne gûne neşr olur
Neymiş İskenderlik 'âlemde görürler himmeti

120 Ser-firâz-ı ḫusrevânsın cümleden mümtâzsın
Görmedim ġayride sende gördügüm ḥayṣiyyeti

121 Midḥatiñde biñ ḳaṣîde yazsalar günde seniñ
Biñde bir söz şânıña şâyeste olmaz ġâyetî

122 Ancaḳ emre imtiṣâlendir bu da yoḫsa ḳuluñ
[277] 'Âcizim ḥaddim midir sen gibi şâhıñ midḥati

123 Ben ki 'aczim eyleyem iḳrâr ḳanġı şâ'iriñ
Ola vaṣf-ı ḫusrevânıñda kelâma ḳudreti

124 Devletiñde ben o ḫoş-gû şâ'irim ki bâ-ḫuṣûṣ
Var iken ben ġayriniñ ışġâ olunmaz ṣoḥbeti

125 İltifât-ı şâhî rûy-ı dânişe âyînedir
Virür elbet vech-i isti'dâda ḥüsn-i ṣûreti

126 Kîmyâ buldum sürüp yüz ḫâk-i pây-ı luṭfuña
İşim altun oldı taḳbîl ile pây-ı devleti

127 Şöyle şâd oldum ki taḳrîrinde ‘âcizdir beyân
Ḥaşre dek gitmez demâġımdan bu luṭfuñ lezzeti

128 Nice mesrûr eylediñse bendeñi Mevlâ seniñ
Göñlüñe virsün benim göñlümdeki keyfiyyeti

129 ‘Afv iderseñ pâdişâhım vaż‘-ı küstâḫânemi
Eyleyem faḫriyye vâdîsinde ‘arż-ı ṣan‘atı

130 Bir üzengi parladup menzil-geh-i faḫriyyeden
Süreyim ser-ḥadd-i ma‘nâya semend-i himmeti

131 Seyr idüp kâlâ-yı naẓm-ı şeh-pesendim ḥâsidiñ
Pençe-i reşk ile çâk olsun libâs-ı naḫveti

132 Bu enâniyyet degil ḥâşâ hüner ġavġâsıdır
Aña da bâdî hemân bir şâ‘iriyyet ġayreti

133 Naẓmda bîhûde ben da‘vâ-yı rücḥân eylemem
Herkesiñ ma‘lûmdur mişvâr-ı ṭab‘ u ṭâḳati

134 Ḳaldı meydân bende Nef‘î'den beri şimdi benim
Ṣandalî-i dânişiñ ṣâḥib-ḳırân-ı ṣan‘atı

135 Ḳahramân-ı fikrimiñ ma‘nâ zebûn-ı pençesi
Heft-ḫân-ı nuṭḳumuñ maẓmûn esîr-i ḫıdmeti

136 Edhem-i endîşemiñ remz ü mezâyâ reşmesi
[278] Tevsen-i efkârımıñ nükte pâlân-ı zîneti

137 Eylesem raġbet şikâra olur âhû-yı ḫayâl
Rüstem-i endîşemiñ ṣayd-ı kemend-i fikreti

138 Ḫâme aldıḳça ele ḥavârî-i nuṭḳum olur
Mıṣr-ı naẓmıñ fâris-i nîze-be-dest-i şöhreti

139 Ben o Bihzâd-ı ḫayâlim resm-i naẓma başlasam
Ṣaḥn-ı şı'riñ dâ'î-i ḫançer-be-dest-i mikneti

140 Her iki beytiñ miyânında beyâż-ı levḥ olur
Raḫş-ı eş'ârıñ ṣabâḥu'l-ḫayr-ı vech-i behceti

141 Pehlevân-ı şâh-ı naẓmım küşt-gîrân-ı hüner
Seyr idüp bâzû-yı idrâkimde zûr-ı ḳuvveti

142 İttifâḳî eyleyüp el arḳası yerde baña
Ṣan'atımla öñdül-i taḥsîni aldım ġâyetî

143 Nice demlerdir ki żabṭ itdim süḫan meydânını
Şâh-ı 'irfân ṭab'ıma ḫâṣ itdi deşt-i ṣoḥbeti

144 Zîb-baḫş-ı mesned-i naẓm oldum isti'dâd ile
Geydi ṭab'ım bâb-ı 'âlî-i hünerde ḫıl'ati

145 Fikr-i âḫer beñzemez cevlân-ı raḫş-ı ṭab'ıma
Esb-i ṭâḥûn ile Mıṣrî'niñ bir olmaz lu'beti

146 Mültezem 'indimde maẓmûn u ḫayâliñ zübdesi
Mürtesem ṭab'ımda ma'nâ vü me'âliñ ṣûreti

147 Hem-nevâ-yı nuṭḳum olsun mı kelâm-ı dîgerân
Var mı feryâd-ı hezâra ṣavt-ı zâġıñ nisbeti

148 Ḳılsam inşâd-ı ḳaṣîde şöhre-i âfâḳ olur
Eylesem ṭarḥ-ı ġazel kevni pür eyler şöhreti

149 Baḳma çignet geç ata aġyâr-ı kej-düm-ṭıyneti
'Âşıḳıñ at boynına varsa günâh u diyyeti

150 Aḫrec-i gül-gûn ile ol şûḫ yoṣmayı gören
Ṣanur ebr-i kâğıd üzre mürteṣem gül ṣûreti

[279]

151 Baḳmış oldum yañılup ol şeh-süvâr-ı ‘işveye
Ṭolu dizgin dilden alup gitdi ṣabr u ṭâḳati

152 Dûrdan iki rikâbı bir idüp ḳılma şitâb
Gel biraz alışdır ‘uşşâḳ ile raḫş-ı ülfeti

153 Pek üzengi germe söz diñle niyâz-ı ‘âşıḳa
Şeh-levendim çek licâm-ı esb-i nâz u naḫveti

154 Gönlin al köstekle evvel ṣoñra ḳayd itme ḳır at
Zümre-i üftâde senden itmesün mi nefreti

155 Nice ṣalmam çayıra ḫaṭṭın gelince ben seni
Baña kem çaḳ âḫeriñ ol sîne-bend-i ḫalveti

156 Böyle dizgin aşurı düşmez yürimek ‘âşıḳa
Her zamân ḳarşu çıḳup itme bu cerî vü ḥiddeti

157 Rumḥ mümkin mi ‘izâra ola güncâyiş-pezîr
Dilde ‘aşḳı ketme ‘uşşâḳıñ ‘abeṣdir ġayreti

158 Çek licâm-ı kilki ışṭabl-ı devâta eyle bend
İrdi pâyâna ġazel buldı ḳaṣîde ġâyeti

159 Ḥoḳḳa al aç ḳıl du‘â ṣıdḳ ile şâh-ı ‘âleme
Söz tamâmında du‘âdır şâ‘irâniñ ‘âdeti

160 Tâ ki her gün şems olup bir nîze miḳdârı refî‘
Eyleye âfâḳı istî‘âb nûr-ı ṭal‘atı

161 Her ne sûya ‘azm iderse ola nuṣret rehberi
Her ne câyı ḳılsa me’vâ bula şevḳ u râḥatı

162 Rumlı-ı ḳahrı zaḫm-dâr itsün derûn-ı düşmeni
Nîze-i ḫışmı helâk itsün ʻadû-yı nekbeti

163 Râm idüp dil-ḫâhı üzre eşheb-i maḳṣûdını
Atı oynaġı ḳıla Ḥaḳ mülket-i her milleti

164 Taḫt-ı ʻâlî-baḫt-ı ḫâḳânîde bâ-ḳayd-ı ḥayât
Eyleye Mevlâ be-kâm ol şâh-ı ʻâlî-himmeti

[280]

165 Ân-be-ân olsun ziyâde zevḳ u şevḳ u ḫâṭırı
Gün-be-gün olsun füzûn iḳbâl ü şân u şevketi

166 Sen de at ṭut sâyesinde Vâṣıf ol şâh-ı cihân
Kâm alup der-zîr-i rân itdikçe raḫş-ı devleti

Derûn-ı Beyt-i Şerîf-i Ḫırḳa-i Saʻâdete Taʻlîḳ Olunmuş Olan Cennet-mekân Sulṭân Selîm Ḫân-ı Ṣâliṣ-i Şehîd-i Saʻîd Ḥażretleriniñ Ṭuġrâ-yı Ġarrâ-yı Hümâyûnlarına Medḥiyedir

(Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün)

1 Ḳıyâs itme cenâḥayn-ı nişân-ı şân u şevketdir
Süzülmüş ṣayd-ı murġ-ı nâm içün ʻanḳâ-yı devletdir

2 Hümâdır der-ḳafes nâm-ı hümâyûn-zeylde yâḫud
Nuḳûş-ı reng-i gûnâ-gûn ile ṭâvus-ı cennetdir

3 Perîşân zülf-i dehre şânedir dendâne-i sîni
Ki ol üstûn-ı lâmı ḳaṣr-ı bâdî-i metânetdir

4 Dü-zîbâ cevher-i yâsı gül-i maḳṣûda şebnemdir
Çü mîl-i sürme mîmi çeşm-i ḫalḳa ʻayn-ı ṣıḥḥatdir

5 Sevâd-ı noḳṭa-i ḫâ'sı ruḥ-ı ʻunvâna müşgîn-ḫâl
Derûn-ı nûnı faġfûr kâse-i ṣahbâ-yı himmetdir

6 Eger teşbîh olunsa ḳâmet-i ḫûbâna ber-câdır
Ḳad-i mevzûn-ı elfi hem-çü elf-i istiḳâmetdir

7 Ba'îd olmaz biri biriyle ḫançer ḫançere gelse
O keskîn zülfeler kim ġamze-i yâre işâretdir

8 Çü-seyf-i elf-i İslambol tîġ u ḫançere gûyâ
Çekilmiş beyża-i fûlâddan şemşîr-i nuṣretdir

9 İdüp taḥrîr levḥ-i mihre Vâṣıf vaṣf-ı ṭuġrâsın
Cenâb-ı Ḫân Selîm'e 'arż u taḳdîm eyle furṣatdır

10 Vücûd-ı lâzımu'l-mevcûdı ol şâh-ı kerem-kârıñ
Kemâl-i ṣıḥḥat ile Ḥażret-i Ḥaḳḳ'a emânetdir

11 Derûn-ı Ḫırḳa-i pâk-i Resûl'e vaż'-ı ṭuġrâdan
[281] Murâdı ol şehiñ deryûze-i naḳd-i şefâ'atdır

12 O sulṭân-ı melâ'ik-ḫayl ü ṣâḥib-tâc-ı levlâkiñ
Hemîşe müẓnibîne kârı iḥsân u 'inâyetdir

Târîḫ-i Muvaḳḳit-ḫâne-i Yeñi Câmi'-i Şerîf Der-ḳurb-ı Bâġçe Ḳapusı

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Şeh-i ḫurşîd-pertev Ḫân Maḥmûd-ı 'Adlî'niñ
Cihân vaḳtinde ma'mûr oldı revnaḳ geldi dünyâya

2 O ḫâḳân-ı felek-temkîniñ 'aṣr-ı bî-'adîlinde
Nice çarḫ-irtifâ' âṣâr-ı nev ṭarḥ oldı ġabrâya

3 Birisi işte ez-cümle Yeñi Câmi'de eskiden
Muvaffaḳ olmamış kimse muvaḳḳit-ḫâne inşâya

4 Esâsı ol ḫidîv-i rub'-ı meskûnuñ zamânında
Ḳuruldı sâ'at-ı eşrefde bu cây-ı mu'allâya

5 'Ayâr olduḳda mu'cem ḥarfi Vâṣıf geldi tâm târîḫ
"Söz olmaz bu muvaḳḳit-ḫâne-i nev-ṭarḥ-ı bâlâya" (1227)

Sarây-ı Hümâyûnuñ Ḫazîne Oṭasına İḥsân Târîḫi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Şehen-şâh-ı mekârim-kâr Sulṭân Muṣṭafâ Ḫân kim
Cihânda luṭf u iḥsân u 'inâyetle benâm oldı

2 Olaldan revnaḳ-ı taḫt-ı ḫilâfet zât-ı vâlâsı
Du'â-yı devleti vird-i zebân-ı ḫâṣ u 'âm oldı

3 Bu bî-hemtâ şeh-i Dârâ-ḥaşem kim şevket ü şânı
Bütün şâhân-ı dehre mâye-baḫş-ı iḥtişâm oldı

4 'Aṭâ vü cûda mecbûr oldığı-çün luṭf-ı ṭab'ından
Ḫazîne oṭası ġılmânına in'âm-ı tâm oldı

5 Ḳılup vaḳfından i'ṭâ vâlidi 'Abdu'l-Ḥamîd Ḫân'ıñ
Bu nev-ḫayr ile ḥaḳḳâ zübde-i ehl-i kirâm oldı

6 Ḫazîne keṭḫudâsı yüz ġuruş alup beḳâyâsı
Bu mer'î şarṭ ile taḳsîme emr-i ihtimâm oldı

[282]

7 Leyâl-i cum'ada yâsîn tilâvet olunup dâ'im
Şeb-i ḳandîllerde ḫatm ile meclis tamâm oldı

8 Ṣevâbın rûḥına ihdâ ḳılup 'Abdu'l-Ḥamîd Ḫân'ıñ
Du'â-yı ḫayr ile yâd itmek aḳṣâ-yı merâm oldı

9 O yatdıḳça Ḫudâ efzûn ide ʿömr-i şehen-şâhı
Ki böyle maẓhar-ı tevfîḳ-i Mevlâ-yı enâm oldı

10 Sezâdır bî-bedel târîḫ taḳdîm eylesem Vâṣıf
"Ḫazîne cûd-ı Sulṭân Muṣṭafâ ile bekâm oldı" 1222)

Kîlâr Ḳoġuşına İḥsân Târîḫi

(Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün)

1 Şâh-ı mebẓûlü'n-niʿam ḫâḳân-ı mevṣûfu'l-kerem
Dâver-i mülk ü himem şâhen-şeh-i ṣâḥib-ẓuhûr

2 Yaʿnî Ḫân Maḥmûd-ı Ġâzî kim ʿaṭâ vü himmeti
ʿÂleme oldı żiyâ-pâş u feraḥ mânend-i nûr

3 Ol veliyy-i niʿmet-i ʿâlem ḫidîv-i ekremiñ
Nev-be-nev luṭfı ẓuhûr itmekde nâsa bî-fütûr

4 Ḳand-i cûdı eyledi kîlârı şîrîn-kâm-ı şevḳ
Şerbet-i luṭfıyla her bir bendesi ḳıldı füṭûr

5 Her sene vaḳf-ı hümâyûndan zamân-ı rûzede
Ḳullarına eyleyüp taḫṣîṣ-i iḥsân-ı vüfûr

6 Ḳıldı kîlâr ketḫudâsına ʿaṭâ beş yüz ġuruş
Emri sâʾir bendegâna eyledi böyle ṣudûr

7 Ellişer pîşgîrî yüz şerbetçi bâḳî ḳullara
Virdi yirmişer ġuruş iḥsân ser-â-pâ bî-ḳuṣûr

8 Baḫşiş-i nîsâna daḫi her sene żamm eyleyüp
Bir eṣer vaż' eyledi kim ḳaldı tâ-be-nefḫ-i ṣûr

9 Ketḫudâya biñ ġuruş iḥsân idüp sâ'irleriñ
Ḳalbini onar ġuruşla ḳıldı lebrîz-i ḥubûr

[283]

10 Ḥażret-i Rezzâḳ-ı 'Âlem ol ḫidîv-i mün'imiñ
'Ömr ü iḳbâlin ḳıla efzûn ilâ yevmi'n-nüşûr

11 Yazsa Vâṣıf ḫâme-i cevherle târîḫin sezâ
"Ni'met-i Maḥmûd Ḫân kîlârı ḳıldı pür-sürûr"

Seferli Oṭasına İḥsân Târîḫi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Şâh-ı ẕî-seyf ü ḳalem ḫâḳân-ı manṣûru'l-'alem
Dâver-i deryâ-kerem dâdâr-ı İskender-nedîm

2 Ġâzî Ḫân Maḥmûd-ı 'Adlî-şân kim şâyestedir
Rûz u şeb vird eylese 'âlem du'âsın 'an-ṣamîm

3 Bir kerem-şân şâh-ı 'âlemdir ki taḫt-ı devlete
Gelmedi miṣli deyü itsem yemîn olmam eṣîm

4 Bir seḫâ-yı ṭab'ı vardır kim o şâh-ı ekremiñ
Baḫş ider bir bende-i ednâsına biñ kîse sîm

5 Her sene vaḳf-ı hümâyûndan idüp baḫş-ı nuḳûd
Ḳıldı mâh-ı rûzede icrâ bir âṣâr-ı cesîm

6 Eyleyüp beş yüz seferli ketḫudâsına kerem
Ḳıldı mesrûr ol 'inâyet kânı ḫâḳân-ı kerem

7 Câme-şûy başıya fermân eyleyüp elli ġuruş
Sâ'ir aġaya yigirmişer ġuruş ḳıldı resîm

8 Baḫşiş-i mâ-i buḫûra daḫi her yıl żamm idüp
Luṭf u iḥsân ile ḳıldı ḳulların şâd-ı ʻaẓîm

9 Ketḫudâya baḫş idüp beş yüz ġuruş bâḳîlere
Eyledi onar ġuruş iḥsân ber-vech-i ʻamîm

10 Ḥaḳ livâ-i şevketin manṣûr idüp ol dâveriñ
Seyfini ḳâṭıʻ ḳıla aʻdâsını ḳahr u ʻadîm

11 Vâṣıfâ târîḫi zeyn olsun çü tîġ-ı cevherîn
"Ḳıldı Maḥmûd Ḫân seferli oṭasın şâd u besîm" (1232)

[284]

Bâbu's-Saʻâde Aġalarına Ramażâniyye İḥsân Târîḫi

(Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilâtün Fâʻilün)

1 Ḥażret-i Sulṭân Maḥmûd Ḫân-ı Ġâzî kim Ḫudâ
Ḫusrevân-ı dehri ḳılmış âsitânında ġulâm

2 Ḫalḳa bâb-ı luṭf u iḥsânın ḳılup feṭḥ u güşâd
Melce-i nâs eylemiş dergâhını Rabbu'l-enâm

3 Söylenen şimdi cihânda ol şehiñ iḥsânıdır
Cûd-ı Maʻn u Ḥâtem oldı ġayri bî-maʻnâ kelâm

4 Cümle-i inʻâmını mümkin mi tafṣîl-i yekûn
Eyledi bu bâbda icmâl kilk-i ḫoş-ḫırâm

5 Emr idüp vaḳf-ı hümâyûnından ol şâh-ı kerîm
Ḳullarına luṭf u iḥsân ḳıldı her şehr-i ṣıyâm

6 Baḫş idüp evvel ḳapu aġasına beş yüz ġuruş
Virdi üç yüz de ḫazîne-dâr başıya bi't-tamâm

7 Ṣoñra kîlârcı başı ile sarây aġası
Ḳıldı ikşer yüz ġuruş baḫş ile pür-şevḳ u ġarâm

8 Ḳıldı yüz elli sarâyı ketḫudâsına ‘atâ
İtmek içün ḫıdmet-i şâhânesinde ihtimâm

9 Beş nefer köşebaşıya virüp ellişer ġuruş
On beşerle sâ‘iriñ şâd itdi ber-vefḳ-i merâm

10 Ḥażret-i Fettâḥ feth ide der-i âmâlini
‘Ömrin efzûn ide ol şâhıñ ilâ yevmi'l-ḳıyâm

11 Bir ziyâde bî-bedel târîḫ yazdım Vâṣıfâ
"Oldılar bâbu's-sa‘âde ḳulları pür-şevḳ u kâm" (1232)

Ridâ-i Sa‘âdet Dâ’ire-i ‘Aliyyesi Ḫademesi Olan Ḳırḳ Nefer Ḫâṣ Oṭalı Aġalara Ramażâniyye İḥsân Târîḫi

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Luṭf-ı ‘ummân u kerem ma‘den-i iḥsân u ‘aṭâ
Ġâzî ḫâḳân-ı cihân ḥażret-i Sulṭân Maḥmûd

2 Tâc u taḫtıñ şeref ü şânı cihânıñ cânı
Şehleriñ server-i mümtâzı ḫidîv-i mes‘ûd

3 Eyleyüp râḥatına râḥat-ı nâsı tercîḥ
Ḫalḳıñ âsâyişine ḳılmada bezl-i mechûd

[285]

4 Şefḳat ü merḥameti ġâlib ‘ibâdullâha
Olur elbette mu‘în aña Cenâb-ı ma‘bûd

5 Her ne müşkil işe sa‘y itse ider Ḫaḳḳ âsân
Feth olur her neyi eylerse cihânda maḳṣûd

6 Gelmez iḥsân u ‘inâyâtı ḥiṣâb u raḳama
Luṭfı bî-ḥadd u ‘aṭâ vü keremi nâ-ma‘dûd

7 Gördüm aḳrânını dirler ise ḳılma ışġâ
Geldi dirler ise dünyâya eşi virme vüçûd

8 Görmedi bu keremi ‘âlem-i ma‘nâda daḫi
Ḥâtem ü Ca‘fer ü Ma‘n İbni Ziyâd-ı ma‘hûd

9 Geldi mi ‘âleme ey çarḫ sen inṣâf eyle
Böyle dâdâr-ı zamân böyle şeh-i ṣâḥib-cûd

10 Ḳangı şâh eyledi bu rütbe kerem ḳullarına
Ḳangı ḫâḳânda bu himmeti ḳıldıñ meşhûd

11 Ḫayr u iḥsânı olan vaḳf-ı hümâyûnından
Cümleten ḳullarına eyledi taḫṣîṣ-i nuḳûd

12 İbtidâ ḫâṣ oṭa ġılmânına der-mâh-ı ṣıyâm
İtdi bu vechile tevzî‘ine fermân-ı nuḳûd

13 Ḳılup üç kîse silaḥ-dârî aġaya iḥsân
Eyledi şâdânî ol pâdişeh-i cûd-efzûd

14 Altı yüz çuḳa-dâr aġa ḳulına idüp ‘aṭâ
Ḳıldı beş yüzle rikâb-dâr aġayı da ḫoşnûd

15 Ḫâṣ oṭabaşı aġaya idüp üç yüz ikrâm
Ḳıldı dülbend aġasın dört yüz ile nâ’il-i sûd

16 Miftâḥ aġası ile dört köşebaşıya daḫi
Üç yüz ellişer ile ḳıldı meserret-âlûd

17 Yedi aġa-yı gediklüye üçer yüz virilüp
Aldı yüz ellişeri bâḳî aġa-yı mevcûd

18 ‘Ömrin efzûn idüp ol şâh-ı cihânıñ Mevlâ
Eyleye sâyesini farḳ-ı enâma memdûd

19 Bir düşürdüm ki bu târîḫi söz olmaz Vâṣıf
"Ḳıldı iḥsân u ‘aṭâ ḳırḳlara Sulṭân Maḥmûd" (1232)

Târîḫ-i Feṭḥ-i Mıṣır

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Vâṣıfâ ben de didim bu feṭḥe bir târîḫ-i tâm
"Mıṣr'ı iḳdâmıyla aldı ‘asker-i Sulṭân Selîm" (1216)

Dîger

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Söyledim taḥsîn birle Vâṣıfâ târîḫini
"Seyf ile feṭḥ oldı müjde mülk-i pâk-i Ḳâhire" (1216)

Üsküdâr'da Şems Paşa Ḳaṣrı Ḳapusı Üzerindeki Ḳıṭ‘adır

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Rütbe-i ẕâtını Vâṣıf eyledi şerḥ bâb bâb
Bende-i ḥalḳa-be-gûşıdır mülûk-i kâm-yâb

2 Öpdi pâyın eyledi Maḥmûd Ḫâna intisâb
Ḳaṣr-ı iclâle ḳapu yoldaşı olmuşdur bu bâb

[286]

Velehû

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

Bir kerre kişi düşmesün ‘âlemde ṣuyından
Der-ân ṭaġılur meclis-i cem‘iyyet-i aḥbâb

Velehû Ḳıṭ'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 İbḳâ-yı tâma bâ'iş olur cevher-i hüner
Elbet cihânda ma'rifet insânı añdırır

2 Ḳalsa 'aceb mi şöhreti dillerde Ḥâtem'iñ
Merd-i saḫîyi 'âḳıbet iḥsânı añdırır

Velehû Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Degil ḫaṭṭ-ı siyeh dîrîne 'âdetmiş güzellere
Berây-ı mâtem-i ḫûbî cemâli ḳara bağlarmış

Ḥalîm Girây

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

İṣâbet itdi nigâhım o şûḫuñ ân yerine
İrişdi tîr-i murâdım bugün nişân yerine

Ferîd İbrâhîm Beg

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Raḳîb terk-i ru'ûs itdi dâr-ı 'aşḳıñda
Gelince dersimiz ey ḫâce imtiḥân yerine

Velehû Vâṣıf

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Ḳocundı yâr elin öpdükde varsa yaralıdır
Bakıñ şu ṣûfî-i ḫar-meşrebiñ ḳolan yerine

2 Olan teḳayyüd-i nâm ile mâ'il-i şöhret
Nihâyetinde ider kesb-i şe'n şân yerine

3 Kelâmı ḳaṭ' idüp îmâya başladı Vâṣıf
Beni ḳodı o perî varsa bî-zebân yerine

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Al desteleyüp destiñe gîsû-yı siyâhıñ
Sünbülleriñi kendi eliñle demed eyle

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Yâre te'ṣîrde te'ḫîr idersin ey âh
'Ahdim olsun seni de terk idem nâle gibi

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Ẓann itme sûz-ı 'aşḳ yaḳup cânı acıdır
Dâġ-ı maḥabbet acı velî ṭatlı acıdır

Velehû Ġazel

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Benden ey ḫâme o şûḫa bir maḥabbet-nâme yaz
Sâz u söz ḥâżır buyursun meclise aḫşâma yaz

2 Bir recâmı çünki 'âşıḳ 'add idüp ḳayd itmediñ
Defter-i 'uşşâḳdan boz nâmımı ḫuddâma yaz

[287]

3 Geçen aya eylediñ maḥsûb dünki bûseyi
Bir daḥi vir de bugün mâhiyye-i bayrâma yaz

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Bel baġlama ser-rişte-i gîsû-yı ümîde
Ġavġâ-yı emelden başıñı ḳurtaramazsın

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Bil maskaṭ-ı re'sim didi ol şûḫ güzeşte
Ânide baḳup yüzine Ḳartal diyüvirdim

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

İḥrâḳ-ı kebîr âteş-i hicrânıma nisbet
Yazlarda ẓuhûr eyleyen âteş böcegidir

Velehû Müseddes

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Kim olur zûr ile maḳṣûdına reh-yâb-ı ẓafer
Gelür elbette ẓuhûra ne ise ḥükm-i ḳader
Ḥaḳḳa tefvîz-i umûr it ne elem çek ne keder
Kıl sözüm 'ârif iseñ gûş-ı ḳabûliñe güher
Miḥneti kendüye zevḳ itmedir 'âlemde hüner
Ġam u şâdî-i felek böyle gelür böyle gider

2 Reh-i ‘irfân-ı ḥaḳîḳatde budur de’b-i uṣûl
Maṭlabı terk iledir menzil-i maḳṣûda vuṣûl
Ne alış kâma ne ol ḳaṭ‘-ı ümrnîd ile melûl
Yâr ise başıña ‘aḳlıñ sözimi eyle ḳabûl
Miḥneti kendüye ẕevḳ itmedir ‘âlemde hüner
Ġam u şâdî-i felek böyle gelür böyle gider

3 Ẓâhir-i ḥâle baḳup itme daḫil bir ferdi
Çekilür çille degil çille-i serd ü merdî
Kendi ḥâlince olur her kişinüñ bir derdi
Tükenür mi felegiñ miḥnet-i germ ü serdi
Miḥneti kendüye ẕevḳ itmedir ‘âlemde hüner
Ġam u şâdî-i felek böyle gelür böyle gider

4 Seni vâṣıl idemez şehr-i murâda bu gidiş
Meclis-i ‘aşḳ-ı maḥabbetde edeb ögren alış
Ḳo bu bîgâneligi mürşid-i râh ile biliş
Yâr içün ḫâṭır-ı ehl-i dile şekvâ degil iş
Miḥneti kendüye ẕevḳ itmedir ‘âlemde hüner
Ġam u şâdî-i felek böyle gelür böyle gider

5 Bir zamân naġme-i ney nâleme nisbet ne idi
Nâliş-i mihr-i maḥabbet ile yaġım eridi
Ẕevḳi fehm eylememek ġamdan o demlerde idi
Kime ġamdan buñalup derdimi yandımsa didi
Miḥneti kendüye ẕevḳ itmedir ‘âlemde hüner
Ġam u şâdî-i felek böyle gelür böyle gider

[288]

6 Diñleme pendiñi nâsıñ ki ‘abeṣdir faṣlı
Ḳalmasun jeng-i nedâmetle derûnuñ paslı
Emeliñ ‘ayn-ı elem oldıġın añla aṣlı
Vâṣıfâ ẕevḳiñe baḳ yoḳ ġamıñ aṣlı faṣlı
Miḥneti kendüye ẕevḳ itmedir ‘âlemde hüner
Ġam u şâdî-i felek böyle gelür böyle gider

Velehû Ḳıṭ'a

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Felekde girye şânından degilken ḫıl'at-ı câhın
Sitem-kârâna ilbâs olunan ḫaftânlar aġlarmış

2 Behâyimden şayarmış şaḫṣ-ı bî-'irfânı 'ârifler
Degil insânlar ol zümreye ḥayvânlar aġlarmış

Ḳırım Ḫân-zâdelerinden Devlet Girây'a Söyledigi Maḥabbet-nâmedir

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Aldı murġ-ı göñlimi şâhînce bir dil-rübây
Nola kârım 'andelîb-âsâ olursa vây vây
Gül-'izârım ḫâr-ı cevriñ itmede göñlümde cây
Ḫançer-i ġamzeñle öldür virme rây Devlet Girây

2 Gerdeniñde beklesün beñler miṣâl-i ḳaraġol
Çeşm-i Tâtârıñla ḳıl sâmân-ı 'uşşâḳı çapul
Çek buçaġı kim bu çaġıñda saña olmazsa ḳul
Ḫançer-i ġamzeñle öldür virme rây Devlet Girây

3 Kişveristân-ı Ḫuten'den tâ Ṣarı Kirmân'a dek
'Âşıḳıñdır ehl-i dînden düşmen-i îmâna dek
Mâverâ'ü'n-nehr'den iḳlîm-i Çingîz Ḫân'a dek
Ḫançer-i ġamzeñle öldür virme rây Devlet Girây

4 Deşt-i Ḳıpçaḳ Ur Ḳazaḳ Ḳabġaç Ḳazaḳ Dibdâna Bay
Gözleve Buzmaḳ Buçaḳ Kirmân Ṭamân Baġçesarây
Kes ḥudûd ayır Ḳırım'dan tâ-be-iḳlîm-i Noġây
Ḫançer-i ġamzeñle öldür virme rây Devlet Girây

5 Ḫûn-ı ‘uşşâḳ ile virmiş deşne-i çeşmine zâġ
Geçdi mânend-i Hülâgû işidenlerden ırağ
Sînesin dil kim dilerse menzil-i vaṣla yasağ
Ḫançer-i ġamzeñle öldür virme rây Devlet Girây

[289]

6 Âmed ü reft-i ḫayâliñ dilde mânend-i ulaḳ
Birbirine ṣabr u temkînim ider allaḳ bulaḳ
Ḫân-be-ḫân menzil-be-menzil ara ḳonaḳ-be-ḳonaḳ
Ḫançer-i ġamzeñle öldür virme rây Devlet Girây

7 Na‘ra ur mest ol ‘araḳ-âmîḫte çaḳ bâdeyi
Raḫş-ı istiġnâya çignet geç dil-i üftâdeyi
Ḳır geçür söyletme ṣorma bende vü âzâdeyi
Ḫançer-i ġamzeñle öldür virme rây Devlet Girây

8 Râh-ı naḫvetden güẓâr itme gerüp üzengini
Sînem olsun arayatı menziliñ çek dizgini
Ḳande görseñ leşker-i aġyârı diñlerseñ beni
Ḫançer-i ġamzeñle öldür virme rây Devlet Girây

9 Yaḫşi dilberdir özüñ illâ yamandır fürḳatiñ
Ḳama ḳamçı yamçı olsun hep fedâ-yı vuṣlatıñ
Kim seni tenhâ bulup ṣarmaz teperse devletiñ
Ḫançer-i ġamzeñle öldür virme rây Devlet Girây

10 Tîr-müjgân dîde-terkeş ġamze tîġ ebrû-kemân
Pür-silâḥ olmuş nigâhıñ görmesün çeşm-i cihân
Ne fiġân-ı ‘âşıḳı diñle ne gûş it el-amân
Ḫançer-i ġamzeñle öldür virme rây Devlet Girây

11 Ġâyet açmış ḥüsnüñi semmûr kürk-i Çerkeşî
Ḳoyulup ṭurrañ perîşân eylemiş mülk-i Fas'ı
Vâṣıf-ı bî-cürmden ġayri ezindir herkesi
Ḫançer-i ġamzeñle öldür virme rây Devlet Girây

Ġazel-i Vâṣıf Beg Taḫmîs-i Seyyid Pertev Efendi Der-'Aṣr-ı Selîm Ḫân-ı Ṣâliṣ

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 O ẓâlim kim beni zülfi gibi pür-pîç ü tâb ister
Dilim sîmâb-ı bî-ârâm gibi pür-ıżṭırâb ister
Gehî bezminde talṭîf itmeden ṣanma ṣevâb ister
Gözüm yaşın o mest-i 'işve hem-reng-i şarâb ister
Göñül mülkin ḫarâb-ı derd ü ġam baġrırn kebâb ister

[290]

2 Bu rütbe yâr pûyân oldı cânâ cüst-cûyuñda
Nihâyet nâfe-i çîn ü Ḫuten mi buldı bûyuñda
Nedir bu nâ-güşâdî 'uḳde-i mû gibi ḫûyuñda
Ṣabâ zülfüñ 'aceb mi târ-mâr eylerse rûyuñda
Ṭılısm-ı daḫme-i ḥüsnüñ bu yüzden feṭḥ-i bâb ister

3 Fenâ-i râh-ı 'âşḳ oldum vücûdı eyledim ifnâ
Hevâya ḳalb olup cevv-i hevâda eyledim me'vâ
Maḥabbet şöyle te'sîr eylemiş kim gitmedi aṣlâ
Göñül gerçi felekden ḫâke düşmüş ẓerredir ammâ
Yine mihr-âşinâ bir meh-veş-i 'âlî-cenâb ister

4 Bu vîrân-ḫâne-i dil çekdi Pertev bunca germ ü serd
Sirişk-i âteşînler gördi nice âh-ı serd ü berd
Yine bilmez hele vîrân u ma'mûr oldıġım bir ferd
Yapılmazsa nola Vâṣıf dil-i vîrân-ı ehl-i derd
Felek ehl-i diliñ kâşâne-i ḳalbin ḫarâb ister

Taḫmîs-i Ġazel-i Mûmâ-ileyh Seyyid Pertev Efendi

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Şevḳ-i bezmi büt-i râmiş-gere ṣor ṣorma baña
Cünbiş ü şevḳim o sîmîn-bere ṣor ṣorma baña

Ġayri keyfiyyetimi dilbere ṣor ṣorma bana
Neş'elendim mi şarâb-âvere ṣor ṣorma bana
Dest-i sâḳîde dönen sâġara ṣor ṣorma bana

2 Râh-ı 'aşḳında fedâ olmuş iken mâ-melekim
Geçmedi bunca zamândan berü hiçbir dilegim
Olamaz ehl-i maḥabbetde ferâġat belegim
Terk-i 'aşḳ eyleme mümkin midir 'âşıḳ a begim
Dest-i sâḳîde dönen sâġara ṣor ṣorma bana

3 Böyle ṣoḥbetleriñ insân işitmek ne yaña
Diñledigim süḫanıñ ketmi güç iẓhârı fenâ
Ben lisâna alamam öyle kelâmı ammâ
Beni âvâre-i bezm ideli ey dil ruḳabâ
Dest-i sâḳîde dönen sâġara ṣor ṣorma bana

4 Nolur öpmekle seni zîb-i cemâliñ mi gider
Cûy-ı eşkimle 'iẓârıñdaki ḫâliñ mi gider
[291] Yoḳsa dilden heves-i fikr-i viṣâliñ mi gider
Dîdeden girye ile naḳş-ı ḫayâliñ mi gider
Dest-i sâḳîde dönen sâġara ṣor ṣorma bana

5 Fesiñ ey ġonca-i zîbâ gibi bir yaña verev
Böyle boyuñca yat âġûşuma gel cüz'ice sev
Vâṣıf'ı eyeleme reftârıña dil-beste velev
Serv-i pâ-mâl-i ḫırâmıñ bilürüm çün Pertev
Dest-i sâḳîde dönen sâġara ṣor ṣorma bana

Maṭla'

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Yâr ile âteş-mekân olsam da gülşendir bana
Lâkin ansız gülşen-i 'âlem de külḫandır bana

Ġazel

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Saña kim didi ey aġyâr beni dilbere geç
Geçdigiñ-çün beni ol naḫl-i cefâya yere geç

2 Saña bir ṣu vireyim eşk ile ey ḫançer-i âh
Seng-i saḫt-ı dil-i dilber gibi bir mermere geç

3 Eşk-i çeşmim dökeyim dâġ-ı dilim 'arż ideyim
Seyre çıḳ bârî biraz ey perî daġ u dere geç

4 Seni bu gice ṭoyunca ṣarayım da yarın
Diler aġyâra nifâḳ eyle diler âḫere geç

5 Va'de-i bûs-ı lebiñle yetişür aldatdıñ
Ẕevḳlenme bizi geç ġayri behey maṣḫara geç

6 Sâḫte maḥviyyet ile itme yeriñ ḥaṣr-ı ḥaṣîr
Bû riyâyı ḳo da ṣûfî şu küçük mindere geç

7 Vâṣıfâ sevmek ise ḳaṣdıñ o sâde-rûyı
Gelmeden ḫaṭṭ-ı siyâh ruḫı gül deftere geç

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Döker ruḫsâra zülfin yâr gâhî râst gâhî kec
Olur mânend-i sünbül-zâr gâhî râst gâhî kec

2 Dile müjgânı ol şehlâ nigâhıñ işler işler kim
Olur her naḳş-ı sûzen gâhî râst gâhî kec

3 Gelüp lüknet zebân-ı 'âşıḳa vuṣlat telâşıyla
Dehânından çıḳar güftâr gâhî râst gâhî kec

4 Neşât-ı bâde-i la'liñle rindân bezm-i 'işretde
Giyer mestâne-ser destâr gâhî râst gâhî kec

5 Aranmaz neş'e vü temkîn mest-i lâ'ubâlîden
Gehî mest ü gehî huşyâr gâhî râst gâhî kec

6 Olur tâbi' hevâya müstaḳîmü'ṭ-ṭavr olanlarda
Yürür tîr olsa da hemvâr gâhî râst gâhî kec

[292]

7 Çeker zühhâdı da râh-ı ḫaṭâya nefs-i emmâre
Gider yol üzre elbet mâr gâhî râst gâhî kec

8 Bulunmaz ṣâf-dil vaż'ı bed ü nîk-i aḥibbâdan
Nola aḳsa yeme enhâr gâhî râst gâhî kec

9 Felekde her zamân bâlâ-rev olmaz pertev-i iḳbâl
Şu'â'-ı şem'-i rûşen nâr gâhî râst gâhî kec

10 Nola ta'lîḳ ile naḳş olsa Vâṣıf bu ġazel çep-râst
Resimdir yazılur eş'âr gâhî râst gâhî kec

Ġazel

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Bezm-i meye sâḳî niçün elde meze gelmez
Deng alsun ayaġı yürüsün gelmeze gelmez

2 Sâġar-keş-i mey-ḫâne meyi ḫânede görmez
Gökṣu'yı ḳoyup rind-i cihân Körfez'e gelmez

3 Bur ṣuda degil meşrebi yârân-ı ṣafânıñ
Her bezme gelen âdeme şerbet eze gelmez

4 Zevḳin çıḳaran sîm-beriñ esmere baḳmaz
Zünbûr şeker ḥâżır iken pekmeze gelmez

5 İbrâm idüp aġyâr ayaġ üzre öper oḫşar
'Uşşâḳıñ elinden o ḳadar cerbeze gelmez

6 Pendikçe-i redle ḳapama bâb-ı viṣâli
Dergâh-ı ḥarîm-i emele bu reze gelmez

7 Mâkû-yı teġâfül yürimez târ-ı vefâda
Ey dilber-i cüllâh bu ṭaraḳ her beze gelmez

8 Taḥṣîl idemez ehl-i ma'âş 'aḳl-ı ma'âdı
Pergârıñ iki ayaġı bir merkeze gelmez

9 Ṣabr ile bulur şâhid-i kâm aḥsen-i ṣûret
Vâṣıf 'acele itme güzel iş teze gelmez

Ġâlib Dede Efendi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Cânlar üzmüş ẓulmet-i hecrinde gîsû ḳoymuş ad
Âlılar almış ġam-ı 'aşḳında ebrû ḳoymuş ad

2 Gösterüp mir'ât-ı ḥüsnin 'İsî-i mu'ciz-deme
Ḫaste-i nevmîd idüp çeşm-i süḫan-gû ḳoymuş ad

3 Nûrdan taṣvîr ḳılmış bir belâ Feyyâż-ı kül
Ol belâya cân virüp yâr-i sitem-ḫû ḳoymuş ad

4 Toḫm-ı firdevs ekmiş ol ruḫsâra rıḍvân-ı rıżâ
Her şikenc-i ṭurraya bir bâġ-ı dil-cû ḳoymuş ad

5 Dâm ḳılmış Ġâlib-i mecnûn derûn-ı tengini
Ṣalmış ol ṣaḥrâya çoḳ Leylâ'yı âhû ḳoymuş ad

[293]

Aṭanalı Sürûrî Efendi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Ḳıble-i câna o ḥâcî-zâde kim rû ḳoymuş ad
Ka'betü'l-'uşşâḳa örtüp kisve gîsû ḳoymuş ad

2 Seyr iden seyyâḥ-ı 'aşḳın perde-i çeşmin o şûḫ
Cây-gîr itmiş ruḫında ḫâl-i Hindû ḳoymuş ad

3 Ḳılmış âteş-ḫâne-i ḥüsnin o gül-ruḫ lâle-zâr
Siḥr ile nergis bitürmüş çeşm-i câdû ḳoymuş ad

4 Adın añdım Gülşen-i Envâr'a baḳdım bu gice
Resm idüp zülf-i nigârı anda şeb-bû ḳoymuş ad

5 Ḳaṣr-ı ḥüsnin ṭarḥ iderken ol mehiñ mi'mâr-ı çarḫ
Ġurreyi ṭâḳ-ı muḳarnas yapmış ebrû ḳoymuş ad

6 'Âşıḳa germ-i sitem olmuş raḳîbe nerm o yâr
Âteşi penbeyle ülfet itdürüp ḫû ḳoymuş ad

7 Fikr ider iken Sürûrî vaṣf-ı zülf-i yârda
Dûd-ı âhından siyeh-fâm eyleyüp mû ḳoymuş ad

'Aynî

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Ol ṣanem zünnâr-ı deyr-i ḥüsne gîsû ḳoymuş ad
Nâr u nûrı şu'le-efrûz eylemiş rû ḳoymuş ad

2 Sâye-i tîġ-ı ḳazâyı dest-i Naḳḳâş-ı Ḳader
Ḳıl ḳalemle mihre taṣvîr itmiş ebrû ḳoymuş ad

3 Nâr-ı ḳahrıñ şu'lesin tîz-âb-ı ḥiddetle o şûḫ
Kâse-i berk̟-i belâda ḥall idüp ḫû ḳoymuş ad

4 Kevşeri fevvâreden cûş itdirüp ol ḥûr-ı 'în
Şâḫ-ı ṭûbâya ṣu virmiş ḳadd-i dil-cû ḳoymuş ad

5 Pûte-i ḫurşîd-i 'âlem-tâbda ol meh-cebîn
Bir sebîke sîm idüp meh-tâbı bâzû ḳoymuş ad

6 Tâbiş-i berk̟-i nigehle ḫırmen-i necmi yaḳup
Her sevâd-ı dânesiyçün ḫâl-i Hindû ḳoymuş ad

[294]

7 Bir naẓarda 'Ayniyâ Hârût'ı mebhût itmege
Siḥre ebḥâṣ ögredüp çeşm-i süḫan-gû ḳoymuş ad

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Sünbüli ejder idüp siḥr ile gîsû ḳoymuş ad
Reng-i gülden âteş îcâd eylemiş rû ḳoymuş ad

2 Zeyn idüp nûr-ı siyehle tîġ-ı Mirrîḫ'i o mâh
'Arş-ı ḥüsne eylemiş âvîze ebrû ḳoymuş ad

3 Çarḫ-ı ḥüsninde hilâli şâm-ı kâkülden o mâh
'Âleme engüşt ile göstermiş ebrû ḳoymuş ad

4 Berḳ-veş almış fetîli ḳızmış ol tersâ-beçe
İngiliz bârûtına âteş virüp ḫû ḳoymuş ad

5 Pertev-i naḫl-ı tecelliyle gümüş servi o mâh
Nûrdan fevvâre ḳılmış ḳadd-i dil-cû ḳoymuş ad

6 Eyleyüp ṭaḳṭîr âb-ı gevheri inbîḳden
Şâḫ-ı billûra ṣu virmiş sîm-bâzû ḳoymuş ad

7 Ol ṣanem büt-ḫâne-i ḥüsninde âteşler yaḳup
Her şerâr-ı şûḫına bir ḫâl-i Hindû ḳoymuş ad

8 Cân virüp bâdâma 'Aynî ġamze-i seḥḥâresi
Fitne ta'lîm eylemiş çeşm-i süḫan-gû ḳoymuş ad

Mîr Vâṣıf

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Ḳâleb-i sîme döküp billûr bâzû ḳoymuş ad
Reng alup bûy-ı semenden sâḳ-ı bî-mû ḳoymuş ad

2 Żabṭ içün iḳlîm-i ḥüsni kilk-i küttâb-ı ḳader
Levḥa-i ḫurşîde ṭuġrâ çekmiş ebrû ḳoymuş ad

3 Bend-i enhâr-ı edâdan gülsitân-ı şîveye
Ṣu virüp ol serv-ḳad reftâr-ı dil-cû ḳoymuş ad

4 Âteş-i Nemrûd u nâr-ı dûzaḫı ol muġ-beçe
Şu'le-zâr-ı meşrebinde cem' idüp ḫû ḳoymuş ad

[295]

5 Bûy-ı 'ıṭr-ı zülf ü ḫâlin kâse-i miskînde
Mezc idüp 'anber-fürûşân ḳurṣ u ten-rû ḳoymuş ad

6 Ḥalḳa-i mâr-ı siyâhı sîmyâ ile o şûḫ
Ḥalḳa sünbül gösterüp merġûl-i ḫoş-bû ḳoymuş ad

7 Baḫt-ı Ḳays'ı ẓulmet-i leyli cemâl-i Leylâ'yı
Başına cem' eyleyüp ol şûḫ gîsû ḳoymuş ad

8 Pûte-i berg-i semende ḳâl idüp bûy-ı güli
Sîm çep-râst eylemiş îcâd pehlû ḳoymuş ad

9 Lâleniñ rengin gülüñ bûyın meyiñ keyfiyyetin
Ḳur'adan taḳṭîr idüp ol mâh şeb-bû ḳoymuş ad

10 Dürr-i şeh-vâr-ı kelâmı silḳ-i ta'bîre çeküp
Bir dizi lü'lûya Vâṣıf 'ayn-ı şu bu ḳoymuş ad

Ḫâce Neş'et Efendi

Enderûndan Müfîż Başçavuş Refî' Efendi-zâde 'Aṣr-ı Selîm Ḫânî'den Meşhûr Ḫâce Neş'et Efendi

Ez-Ġazel

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Eyleyüp levḥ-i vücûd üzre 'adem naḳş-ı nigâr
Hestî-i mevhûmeye gör şaḫṣ-ı insân ḳoymuş ad

2 Cûy-bâr-ı âb-rûy-ı âdemiñ mecrâsına
Mâ-cerâsın bilmem ammâ çeşm-i giryân ḳoymuş ad

Naẓîre-i ‘İzzet Mollâ Efendi

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ḳulzüm-i ṭûfâna ‘âşıḳ çeşm-i giryân ḳoymuş ad
Dûzaḫı çekmiş derûna ḳalb-i sûzân ḳoymuş ad

2 ‘Âşıḳıñ nâmın kem eyler yâr olunca bî-vefâ
Ḫânumân-ı bülbüle güller gülistân ḳoymuş ad

3 Öldürürken daḫi aldatmaḳ içün ẓâlim beni
Tîr-i ser-tîz-i ḳażâ-yı Ḥaḳḳ'a müjgân ḳoymuş ad

4 Nûrdan fevvâreli billûr bir fısḳiyyeyi
Ḥüsni îcâd eyleyüp çâlı-ı zenaḫdân ḳoymuş ad

5 La‘l-i dilber var iken dîvânelikdir nûş-ı mey
Şâ‘irân dâr-ı şifâya bezm-i mestân ḳoymuş ad

[296]

Velehû Vâṣıf Efendi

(Müfte‘ilün Müfte‘ilün Fâ‘ilün)

1 Neyledi gör baña o mâh-ı mehi
Ṭaġa düşürdi bu dil-i vâlihi
Geşt iderim ‘aşḳ ile deşt ü dihi
Âh mine'l-‘aşḳ ve ḥâlâtihî
Aḫraḳa ḳalbî bi-ḫarârâtihî

2 Bezm-i maḥabbetde o çeşm-i siyâh
Mest iken itdi baña bir nîm-ṅigâh
Ḳalmadı ‘âşıḳlıġıma iştibâh
Yandı kebâb oldı ciger âh âh
Âh mine'l-‘aşḳ ve ḥâlâtihî
Aḫraḳa ḳalbî bi-ḫarârâtihî

3 Ṣundı o meh destime bir ṭolu câm
'Aḳlım alup eyledi mest-i müdâm
Farḳ idemem noldıġımı ṣubḥ u şâm
Cânıma kâr itdi ḥarâret tamâm
Âh mine'l-'aşḳ ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihî

4 Ḫançer-i hicrân ile encâm-ı kâr
Yârelenüp sînecigim yardı yâr
Dem-be-dem itsem nola feryâd u zâr
Yârdan 'aşḳ oldı baña yâdigâr
Âh mine'l-'aşḳ ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihî

5 Derd ile dîdemden aḳar ḳanlı yaş
Niceye dek bu sitem-i cân-ḫırâş
Âḫir idüp göñlimi vaḳf-ı telâş
'Âleme esrârımı itdirdi fâş
Âh mine'l-'aşḳ ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihî

6 'Aşḳıñ oñulmazmış ebed yâresi
Eyle 'ilâc uzamadan arası
Dönmem ölürsem de nedir çâresi
Oldum o meh-pâreniñ âvâresi
Âh mine'l-'aşḳ ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihî

7 Varımı yoġımı ṣatup bir pula
Girdim o dem ez-dil ü cân bu yola
Eyler isem da'vî-i 'aşḳıñ nola
Çille-i 'aşḳı çekene 'aşḳ ola
Âh mine'l-'aşḳ ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihî

8 Bâd-ı maḥabbet yine esdi sere
Ḥasret ile batdı göñül ḳan tere
Meyl ideliden beri ol dilbere
Sînede ṣad dâġ-ı elem dil bere
Âh mine'l-'aşḳ ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihî

9 Sen gideli ey meh-i sûz-efgenim
Şu'lelenüp döndi tenûra tenim
Yanmaḳ ise cânıma minnet benim
Dâġ-ı derûn oldı gül-i gülşenim
Âh mine'l-'aşḳ ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihî

10 Ben saña meftûn degilim yâ neyim
Âteşe düşsem nola pervâneyim
[297] Söz mi bu kim yanmadan uṣanayım
Bağrıma ṭaşlar baṣayım yanayım
Âh mine'l-'aşḳ ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihî

11 Yanmaġa şâyân mı degil şânıma
Yanmaz iseñ gelme benim yanıma
Añladamam ḥâlimi sulṭânıma
Sûziş-i eşk itdi eşer cânıma
Âh mine'l-'aşḳ ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihî

12 Ben nice ketm eyleyem ey verd-i âl
Ḥâlimi bilmez mi benim ehl-i ḥâl
Yaḳdı ciger-gâhımı dâġ-ı melâl
Nişleyeyim ḳalmadı ṣabra mecâl
Âh mine'l-'aşḳ ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihî

13 Çeşm-i siyâhıñ gibi mestâneyim
Ḫûn-ı cigerle ṭolu peymâneyim
Ḫâṭırımı yıḳma ki vîrâneyim
Bağlanalı zülfüñe dîvâneyim
Âh mine'l-'aşḳ ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihî

14 İtmez iseñ ey perî bana 'itâb
Şerḥ ideyim 'aşḳı saña bâb bâb
Baḳ ne imiş derd ü ġam-ı ıżṭırâb
Ḳaṣr-ı derûnum yıḳup itdiñ ḫarâb
Âh mine'l-'aşḳ ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihî

15 Ehl-i diliñ ṭâli'i fîrûz imiş
Her şeb ü rûzı dem-i nevrûz imiş
'Aşḳ meger sûz-ı dil-efrûz imiş
Nâr-ı maḥabbet ne ciger-sûz imiş
Âh mine'l-'aşḳ ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihî

16 Düşdi göñül Vâṣıf o meh-ṭal'ata
Neyleyeyim irmez elim vuṣlata
Ṣabr olunur mı bu ḳadar ḥasrete
Fülk-i dili ṣaldı yem-i fürḳate
Âh mine'l-'aşḳ ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihî

Büyük Oṭa'da Kâ'in Ṣadef-kârî Kütüb-ḫâne Üzerinde Ta'lîḳ Olaraḳ Ṣadef Oymasıyla Yazılmış Olan Ḳıt'adır

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Bu ṣadef-kârî kütüb-ḫânede tefsîr ü ḥadîṣ
Ṭurup olduḳça münevver naẓar-ı ehl-i kitâb

2 Ola bânîsi şehen-şâh Ḫân Maḥmûd'uñ
'İlm-i tedbîr ü kemâli daḫi bî-ḥadd u ḥisâb

Üveysü'l-Ḳarenî Ḥażretleri'niñ Ḫazîne-i Hümâyûnda Maḥfûẓ Külâh-ı Şerîfleriniñ Maḥfaẓası Eṭrâfına Ṣırma İle İşlenmiş Olan Vâṣıf Beg'iñ Ḳıṭ'asıdır

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Ziyâret eyleyüp bu tâcı ṣâḥib-tâcı ta'ẓîmen
[298] Emir ḳıldı ġılâfın zînet ü tecdîde Maḥmûd Ḫân

2 O ẕâtıñ ḥürmeti-çün ḥıfẓ ide Rabbim ḫaṭâlardan
Cihânıñ başınıñ tâcıdır ol şâh-ı şeref-'unvân (1226)

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Ziyâret eyledikde bu külâhı feyż-i Maḥmûd Ḫân
Külâhıñ ṣâḥibine ḥürmeten yapdı külâh-dânı

2 Nüfûẓ u şânını günden güne terfî' idüp yâ Rab
Şehân-ı 'âleme tâc eyle ol şâh-ı şeref-şânı

Çuḳa-dâr Aġa İbrâhîm Râsiḫ Aġa

Çuḳa-dâr Aġa İbrâhîm Râsiḫ Aġa'nıñ Külâh-ı Ḥażret-i Üveysü'l-Ḳarenî'ye Ḳıṭ'alarıdır

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Cenâb-ı Ḥażret-i Veysü'l-Ḳarânî'ye iden ta'ẓîm
Bu tâc-ı eşrefi idüp ziyâret eylesün taḳbîl

2 Ṭaleb-kâr-ı füyûżât olmaḳ ise maḳṣadıñ Ḥaḳ'dan
Ḫulûṣ-ı ḳalb ile eyle külâhıñ şânına tebcîl

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Buña ta'ẓîmi nâsıñ bâ'iṣ-i terfî'-i şânıdır
Bu bir tâc-ı şerîf-i Ḥażret-i Veysü'l-Ḳarânî'dir

2 Buña ta'ẓîm idenler maẓhar-ı feyż-i İlâhî'dir
Cenâb-ı Ḥażret-i Veysü'l-Ḳarânî'niñ külâhıdır

Ḳıt'a-i Mîr Vâṣıf

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 'Aks-i ruḫsârı ne dem câm-ı mey-i tâba düşer
Câm gök ḳandîl olup âteş-i pür-tâba düşer

2 Vâṣıfâ çatma açıḳ yüri o deryâ-nûşuñ
Dûş olan ṭurrasına ḥalḳa-i girdâba düşer

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Şükûfe-zâr-ı 'iẓârıñ gülüñ naẓîresidir
Bahâra ḳarşu hezârıñ o bir mesîresidir

2 Ṣorulsa Vâṣıf-ı zâra lebân u pistânıñ
Çilek şekerlemesi yâsemen ḫamîresidir

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 O gül endâm bir âl şâle bürünsün yürüsün
Ucı gönlüm gibi ardınca sürünsün yürüsün

[299]

2 Alup âgûşa bu çağında miyân-ı nâzıñ
Ṣaran ol serv-ḳadi Vâṣıf ögünsün yürüsün

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Na'ra-i şevḳ ile gülzâr-ı ṣafâdan geliyor
Varsa bülbül o gül-i nâzük-edâdan geliyor

2 El ele Vâṣıf-ı zâr ile tebessüm iderek
Ḳopmuş ol ġonca-dehen bâġ-ı vefâdan geliyor

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Saçlı sünbül ṭoḳunur başına gîsû yerine
'Ârıżıñ bülbüle 'arż it gül-i ḫoş-bû yerine

2 Bir 'ilâcın görelim geçmeden eyyâm-ı bahâr
Naḳd-i mevc-i meyi ḫarc eyleyelim ṣu yerine

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Sevüp ol ġoncayı aġyâra hezâr olmayalım
'Âlemiñ bir gül içün çeşmine ḫâr olmayalım

2 Mîve-i vaṣlına ol körpe nihâliñ Vâṣıf
Çünki irmez elimiz nâfile bâr olmayalım

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Ḫalḳıñ 'anber deyü yandıḳları ben işte budur
'Âlemiñ yaḳasını yardığı ten işte budur

2 Neyleyim seyr-i çemen-zâr u gülistânı ben
Tepeden ṭırnaġa dek verd-i semen işte budur

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Dîde-i âfet-nigâhıñ üzme süzme ḫastedir
Şimdi zîrâ 'âlemiñ meyli o çeşm-i mestedir

2 Ḫâṭırımdan ġam çözülse ey büt-i muṭrib nola
Saña göñlüm rişte-i şevḳ-i ṭarabla bestedir

Sırp Kölelerinden Ḫâ'in Naṣfet

Muṣṭafâ Ḫân-ı Râbi' 'Aṣrından Ḫazîne Başyazıcısı Olup Sulṭân Selîm-i Şehîdiñ Ḳâtillerine Pâ-dâş Olan Sırp Kölelerinden Ḫâ'in Naṣfet

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Rûy-ı dil göstericek şâhid-i dil-cûy-ı emel
Vaṣlıñ işrâb ider cünbiş-i ebrûy-ı emel

2 Deşt-i endîşeyi bîhûde güẕâr itmedeyiz
Dâm-ı taḥḳîḳa girer mi rem-i âhû-yı emel

3 Şemm ider şâmme-i ḫâhişimiz bulsa eger
Maz-ı gül-ġonca-i taṣvîrdedir bûy-ı emel

4 Cây-ı gül olsa da her ṭarḥı ḳuṣûrı İremiñ
Olur ârâm-rübâ şevḳ-i ser-i kûy-ı emel

5 Bezm-i ümmîdi ayaġ çekmeden ammâ Naṣfet
İtdi maḫmûr bizi sâġar-ı arzûy-ı emel

Sır Kâtibi Fennî Beg

Muṣṭafâ Ḫân-ı Râbi‘ Sır Kâtibi Olup Bilâ-taḥḳîḳ u Sübût Tîġ-ı Ġadr-i Ṣadr-ı A‘ẓam ‘Alem-dâr Muṣṭafâ Paşa İle Yirmi Üç Yaşında İken Şehîd Olan Aḥmed ‘Azîz Paşa-zâde ‘Ârif Fennî Begefendi

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Ümîd-i bûse-i la‘l-i lebiñle ‘îd-i aḍḥâda
Bıçaġ-ı ġamzeñe ḳurbân olur bu cân-ı üftâde

2 Ger iḳbâl eylemezseñ câme-i reng-i nev-îcâda
Ne reng isterseñ ilbâs-ı fiten ‘îdiyye âmâde

[300]

3 Bahâriyye nihâl-i ḳaddiñe geydikçe aḳ sâde
Ṣanur zülfüñ gören sünbül biter serv-i semen-sâda

4 Seniñ ḥüsn-i Ḫudâ-dâdıñ gören mir’ât-ı ‘âlemde
Ne yüzle baḳsun âyâ bir daḫi taṣvîr-i Bihzâd'a

5 Nigâh-ı iltifât eyle kerem ḳıl pây-mâl itme
Saña üftâdedir ḫayli zamân Fennî-i şeydâ da

Velehû Ḳıṭ'a

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Ey gönül cur'a mıyız ḳa'rı penâh eyleyelim
Yüze çıḳ şunda ḥabâbâne şinâh eyleyelim

2 Sîneye bâri ḫayâlin çekelim dildârıñ
Ḳurṣ-ı âyînemizi hâ'ile-mâh eyleyelim

Velehû Ḳıṭ'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Sîneden her âh-ı cân-sûz eyledikçe derd ile
Anı çarḫ enfâs-ı 'ömrümden ḥisâb eyler bana

2 Ben o nâ-kâmım ki rû-tâb olmuşum kevneynden
Çihre-i maḳṣûd ise ref'-i niḳâb eyler bana

Velehû Müfred

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Sâye-bân-ı dûd-ı âhı görse her kim serde dir
Şâh-ı ġam ṣaḥrâ-yı 'aşḳa ḳurdı âteşden otaġ

Fâżıl Beg Birâderi Kâmil Beg

Fâżıl Beg Birâderi Kâmil Beg'iñ Pehlevân-nâmesidir

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Âferînler yine ḳozbekçisine
Seyr idenler didiler cümle belî

2 Pehlevân böyle gerekdir ḥaḳḳâ
Şimdi meydânıñ odur bî-bedeli

3 Tutuşan kimdir anıñla ‘acebâ
Biriniñ var ise gelmiş eceli

4 Berḳ-i ḫâṭif gibi ṣâbit göricek
Âteş-i ḍarb ile yandı fereli

5 Kâmil'iñ oldı ḫoş-âyende yine
Pehlevânâna bu zîbâ ġazeli

Ḳanarya Maḥmûd Nedîm Beg

Eginli Genç Ḫalîl Aġa-zâde Ḳaṣṣâbbaşı ve İşḳodralı Muṣṭafâ Paşa Ḳapu Keṯḫudâsı Ḳanarya Maḥmûd Nedîm Beg

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Şu‘â‘-ı şarḳ-ı vaṣl-ı yâr pür-şûr oldı gitdikçe
O şûḫuñ ḥüsn-i ‘âlem-sûzı meşhûr oldı gitdikçe

2 Felek de sînesin mecmû‘a-i ḥakkâka döndürdi
O mâhıñ defter-i dâġında meṣṭûr oldı gitdikçe

3 Ḳırıldı şîşe-veş seng-i sitemle ḳalb-i üftâde
Hemân ḳaṣr-ı dil-i aġyâr ma‘mûr oldı gitdikçe

[301]

4 Ne ḥikmet pertev-i luṭfın dirîġ itmez iken ol mâh
O meh-rû ḥüsn-i ‘âlem-tâba maġrûr oldı gitdikçe

5 Ḫumâr-ı keyf-i vuṣlat çekmezem dirdi Nedîm ammâ
Şarâb-ı şîve-i ‘aşḳıñla maḫmûr oldı gitdikçe

Tersâne Emîni El-Ḥâc Muṣṭafâ Naẓîf Efendi

Cennet-mekân Sulṭân Maḥmûd Ḫân-ı Ṣânî Ḥażretleri Ḳurenâsından Tersâne Emîni El-Ḥâc Muṣṭafâ Naẓîf Efendi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Pây-mâl-i esb-i nâzıñ olmaġa dil ḫâk olur
Her ṣaf-ı müjgân-ı çeşm-i ḥasretim ḫâşâk olur

2 Kimde sevdâ-yı ser-i zülfüñ olursa 'uḳdesi
Dâmen-i ṣabr u şekîbi şâne-veş ṣad-çâk olur

3 Künc-i ġamda ḫastegânıñ itse âh-ı sûz-nâk
Şu'lesi âteş-fürûz-ı ḫırmen-i eflâk olur

4 Ey gül-i nev-reste sensiz çeşm-i ḥasret-bînime
Gûşe-i kâşâne zindân gülşen âteş-nâk olur

5 Ey kemân-ebrû Naẓîf-i bî-çâreye cevr eyleme
Bî-nevâdır tîr-i âhı el-ḥaẓer çâlâk olur

Kâmilî-zâde Seyyid Muṣṭafâ Naẓîf Efendi

Kîlâr Keṯḫudâsı ve Mışır Ḳapu Keṯḫudâsı Kâmilî-zâde Seyyid Muṣṭafâ Naẓîf Efendi

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Neler çeker güzelim nerdübân-ı 'aşḳında
Çıḳınca ḳaṣr-ı viṣâle ḳadem ḳadem 'âşıḳ

Mîr-i ʿAlem-zâde Kemân-keş ve Ḫalîfe Behcet Beg

(Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün)

Ḳaparlar gûy-ı naẓmı Ṣâḥıb u Sâmî vü Râsiḫler
ʿAbeṣdir Behcetâ ben tevsen-i efkârı yorsam da

Velehû

(Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿîlü Fâʿilün)

Behcet ḫat-âver oldı o ḳaşı kemânımız
Biz dest-gîr-i ġamzede ḥâlâ kepâdeyiz

Ḥasan Ḥüsnî Efendi

(Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün)

1 Mevc urur dîdemde her dem cûy-bâr-ı intiẓâr
Serv-ḳaddim eyle gel seyr-i kenâr-ı intiẓâr

2 Gerd-i pâyıñla olurdum kâm-bîn-i rûzgâr
Âh bir kerre göz açdırsa ġubâr-ı intiẓâr

3 Ḫâne-i dîdem müsâfirden görünmez oldı âh
Ḳandedir âyâ o şemʿ-i çeşm-dâr-ı intiẓâr

[302]

4 Aldıġı-çün âh o şûḫı göz göre göz ḥabsine
Oldı dil gözden düşüp şimdi duçâr-ı intiẓâr

5 Neş'e-dâr olmazdan evvel bâde-i vuṣlat ile
Keyf ider Ḥüsnî-i ġam-ḫârı ḫumâr-ı intiẓâr

Gügümbaşı Behcet Aġa

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Beni aġlatdıġı-çün ġam yimem ammâ belâ bunda
Bu baḫt-ı nâ-be-sâmânım bana aġyârı güldürdi

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Pâdişâh-ı taḫt-gâh-ı 'aşḳ olaldan Behcetâ
Muḳteżâ-yı 'aḳlı hep sürdüm çıḳardım sîneden

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Bâġ-ı cihânda aña felek lâle ḳoymuş ad
Bir ḳaṭredir ki dâġ-ı dilimden çekîdedir

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Fenn-i ḫulyâda gönül her ne ki te'lîf itse
Evvelîn-mertebe dîbâceye îrâd yazar

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Bî-gümân eyler temeşşül ṣûret-i 'ayba hüner
Furṣat-ı güftâr yâ Rab düşmesün bed-gûlara

Ḫazîneli Çanṭacı ʻÂkif Beg

(Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün)

Tesellî-baḫş olur yâd eyledikçe göñlüme ʻÂkif
Nigâh-ı iltifât-ı yâre şâyân oldıġım demler

Velehû

(Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün Mefâʻîlün)

Ḫulûṣum cezb ider ʻÂkif dil-i sengîn-i dildârı
Ne deñlü saḫt ise nerm eyler elbet âteşi âhen

Seferlili Ser-maḥfil Ḥasan Ṣâbit Aġa

Şarḳı

(Mefâʻîlün Mefâʻîlün Faʻûlün)

1 Nihâl-i ḳâmetiñ bir gül-fidândır
Seniñ üftâdegânıñ bülbülândır
Nigâhıñ âfet-i cân-ı cihândır
Yamandır şöhret-i ḥüsnüñ yamandır

2 Seniñle ülfete göñlüm ilişdi
Geçenlerde biraz gerçi alışdı
Cüvânım nâzük-endâmıñ gelişdi
Yamandır şöhret-i ḥüsnüñ yamandır

3 Leṭâfet bâġınıñ ey merd-i nâzı
Cihânda buldı ḥüsnüñ ser-firâzî
Bu bâġıñ şimdi sensiñ ser-firâzı
Yamandır şöhret-i ḥüsnüñ yamandır

4 Bu şeb gel bezme yoḳdur bunda engel
Ne mümkindir el atmaḳ meclise el
Görenler zülfüñi ḳırmaz mı hiç tel
Yamandır şöhret-i ḥüsnüñ yamandır

[303]

Ḫâne-i Ḫâṣṣadan Muḫrec Cüyûl Seyyid Meḥmed Aġa-zâde Mü'eẕẕin Muṣâḥib Hâşim Beg

Şarḳı

(10'lu Hece Vezni)

1 Ey baḫt-ı denî ṭâli'-i siyâh
Nâr-ı firâḳa yaḳdıñ beni âh
Ümîd ü emel hep oldı tebâh
'Âlemden itdi göñül de ikrâh
Bu rütbe sitem billâhi günâh

2 'Âdet mi felek bu cevr ü sitem
Yoḳ mı 'acebâ ṭab'ıñda kerem
Bir ḥâle ḳoyduñ dili ki bu dem
'Âlemden itdi göñül de ikrâh
Bu rütbe sitem billâhi günâh

3 Yandı cigerim dil oldı kebâb
Vîrân-ten oldum berbâd u ḫarâb
Çekdiklerimi mümkin mi ḥisâb
'Âlemden itdi göñül de ikrâh
Bu rütbe sitem billâhi günâh

Süleymân Re'fet Paşa

Esbaḳ Ḳapudân-ı Deryâ Kîlârî Re'fet Süleymân Paşa'nıñ Kendi Ṭalebine Mebnî Süvârî 'Asâkir-i Ḫâṣṣa-i Şâhâne Yüzbaşılıġı ile Ḥammâl Şerîf Paşa Alayına İdḫâl Olunduḳda Müşârün-ileyhden Gördigi Ḥaḳâreti Telmîḥan İnşâd İdüp Bu 'Âcize Gönderdigi Ḥasb-i Ḥâl-nâme-i Manẓûmesi Her Ne Ḳadar Ṣanâyı'-i Şi'riyyeden 'Ârî İse de Mücerred Yâd-ı Nâm İçün Buracıġa Dercine İbtidâr Olundı:

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Ġâlibâ olmuş şikest ki sâz u nây-ı merḥamet
Bir çalar görmem işitmem hiç nevây-ı merḥamet

2 Gûşeye atmış felek âhen miṣâli ġadri gör
Paslanup hiç ḳalmamış aṣlâ cilây-ı merḥamet

3 Luṭf u şefḳat şimdi 'ayb olmuş gibidir vâh vâh
Kimse virmez kimseye ḳaṭ'â 'aṭây-ı merḥamet

4 Derd ü ġadr u ẓulm ile mecrûḥ olup cümle cihân
Kimseye virmez felek bir kez devâ-yı merḥamet

5 Tîr atup yayım yaṣup meydân-ı 'aşḳda Re'fetâ
Kimde ḳalmışdır 'aceb bilmem hevâ-yı merḥamet

[304]

Cennet-mekân Sulṭân Maḥmûd Ḫân Efendimiziñ Peyk-i Şevket Vapurıyla Gelibolı'dan 'Avdetini Birlikde Temâşâ İder İken Söyledigi Müfreddir

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Fenn-i deryâyı meger 'âlem-i rûḥânîde
Eylemiş diḳḳat ile Nûḥ-ı Necî'den ta'lîm

Kîlârda Baş Ḳulluḳçı Besîm Beg

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Bezm-i 'uşşâḳa niçün gelmezsin
'Âşıḳa rûyuñı göstermezsin
Âh u efġânı da gûş itmezsin
Sevdigim resm-i vefâ bilmezsin

2 Beste-i zülf-i siyâhıñdır dil
Ḥüsn-i cân-sûzuña olmuş mâ'il
Ṭoġrusı işte ḳuzum ve'l-ḥâṣıl
Sevdigim resm-i vefâ bilmezsin

3 Bir levendâne kesim yoşma-edâ
Dilber-i ḫôş-rübâsın cânâ
Nâz u reftârıña söz yoḳ ammâ
Sevdigim resm-i vefâ bilmezsin

4 Bir gün ol şûḫa Besîmâ gideyim
Mû-be-mû ḥâl-i dili 'arż ideyim
Ḫâṭırı ḳalmaz ise böyle deyim
Sevdigim resm-i vefâ bilmezsin

Kîlârî 'Abdu'l-Laṭîf Aġa

Şarḳı

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Ey gül-i nev-reste-i bâġ-ı cemâl
İştiyâḳıñla hezâr âşüfte-ḥâl
Yoḳ saña gülzâr-ı 'âlemde miṣâl
Buldı cânâ gülşen-i ḥüsnüñ kemâl

2 Reşk-i sünbüldür o zülf-i pür-şiken
Sîne-i ṣâfıñ miṣâl-i yâsemen
Ârzû-yı nev-bahâr itmez gören
Buldı cânâ gülşen-i ḥüsnüñ kemâl

3 Ġonca-i terden de nâzikdir teniñ
Berg-i güldür gûyiyâ pîrâheniñ
Başḳa ‘âlemdir hele seyriñ seniñ
Buldı cânâ gülşen-i ḥüsnüñ kemâl

Kömürcü-zâde Ḥâfıẓ Efendi

Şeh-levendim Ḥâfıẓ ‘Abdullâh Aġa-zâde Meşhûr Rif‘at Beg'iñ ‘Ammîsi Kömürci-zâde Muṣâḥib Ḥâfıẓ Efendi

Şarḳı

(Müstef‘ilün Müstef‘ilün)

1 Dil mest olur huşyâr iken
Ġaflet gelür bîdâr iken
Bu ‘işve sende var iken
Ey serv-ḳadd ü ġonca-fem
Sâyeñ gibi üftâdeñem

2 Ebrûlarıñ olmuş kemân
Tîġ-ı müjeñ pek bî-amân
[305] Te’ṣîri dillerde nihân
Ey serv-ḳadd ü ġonca-fem
Sâyeñ gibi üftâdeñem

3 Sensiz cihânı neylerim
Tende bu cânı neylerim
Derd-i derûnum söylerim
Ey serv-ḳadd ü ġonca-fem
Sâyeñ gibi üftâdeñem

4 Ḥâfız ḳuluñ bî-çâredir
Âlüftedir âvâredir
Hem sînesi pür-yâredir
Ey serv-ḳadd ü ġonca-fem
Sâyeñ gibi üftâdeñem

Mü'ezzinbaşı Şâkir Efendi

'Ulûm-ı 'Arabiyye ve Fârisiyye ve Fenn-i Mûsiḳî ve Ḫuṭûṭ-ı Müte-nevvi'ada Mahâret ve Faẓîleti Müsellem, Ḥüsn-i Ḳırâ'at u Ṣadâsı Ḥay-ret-fezâ-yı 'Âlem ve Ta'accüb-fermâ-yı Nâ'il-i Nâzük-neġam ve Kemâl-i 'Aḳl u Feṭanet ve Farṭ-ı Ẕekâsı Maġbût-ı Nev'-i Benî-âdem Olan Maḥsûd-ı Fîṣâġorâs u Fârâbî Kereste Gümrükçisi Nâdire-i Rûzgârdan Meşhûr Mü'ez-zin-başı Şâkir Efendi:

Ḳıt'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Ey ḫayâl-i vaṣlı rûḥ-efzâ olan 'âşıḳlara
Cân bağışlar bir ḳadeḥ ṣunsañ lebiñ vâmıḳlara

2 Nev-demîde ḫaṭṭıñı şerḥ itmek isterse ḫayâl
Ḥâ'irim yoḳ iḳtidâr itdim recâ nâmıḳlara

3 İşte meşhûr 'aşḳ u ḥayret böyle mersûm oldıġın
Muḳtedir mi kimse ifhâma begim fâsıḳlara

Sulṭân Maḥmûd Ḫân-ı Ṣânî Efendimiziñ Biñ İki Yüz Otuz Dört Târîḫinde İ'mâl İtdirdikleri Oba Ya'nî Ḫayme-i 'Âlî Kâġıd-ḫâne'ye Rekz İle Berây-ı Temâşâ Ba'żı Ḫavâṣṣ-ı Bendegân ile Gezildikden Ṣoñra Oba-i 'Âlîniñ Maṭbû'iyyet-i Resm-i Ṭarzına Dâ'ir Bendegâna Su'âl Şîvesinde Ba'żı İltifâtdan Ḥiṣṣe-yâb Olan Mûmâ-ileyh Şâkir Efendi İşbu Müfredle 'Arż-ı Teşekkür ve Cevâba Cür'et Eylemişdir:

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

İsteriz dâ'im çü mîḫ-ı ḫayme olsun düşmeniñ
Ṭaş başında gerdeninde ip vücûdı ḫâkde

[306]

İşbu Beyti Bi'l-bedâhe İrâdına Ta'accüble Bu Müfred Me'âliniñ Me'ḫazını Kendüsinden Su'âl-i 'Âcizâneme Cevâben 'Arabî Bir Beyitden Mütercem Oldıġını Söylemişdir. Aṣlı Olan 'Arabî Müfred:

Uṭlubû a'dâ'eküm dâmen ke-mismâri'l-ḫıyâm
El-ḥacer fi'r-re's ṭunubun fi'l-'unuḳ cismuhû turâb

İşte Mûmâ-ileyhiñ Bilâ-ḫaşv Ḥarfi Ḥarfine Bu Ṣûretle Tercümeye Sür'at-i Muvaffaḳiyetleri Farṭ-ı Faẓîlet ü Kemâleti İṣbâta Kâfî Görinür. Raḥmetullâhi Ta'âlâ Raḥmeten Vâsi'aten.

Velehû Şarḳı

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Gel açıl ġonca-dehen rûy-ı çemen pisterdir
Gidelim gülşene ġâyetle ṣafâ-güsterdir
Lâleler güller ile ṣaḥn-ı çemen pür-ferdir
Gidelim gülşene ġâyetle ṣafâ-güsterdir

2 Dağıdup zülfini ol mâh miṣâl-i sünbül
Ruḫ-ı rengîni ider bâde-i nâb gül gül
Bezme teşrîfi ile eyledi mînâ ḳulḳul
Gidelim gülşene ġâyetle ṣafâ-güsterdir

3 Ṣoḳduñ ol perçem-i pür-çîn içine bir zerrîn
Reşk ile dîdelerin ḳıldı benefşe nem-gîn
Luṭf it ey ḳâmet-i mevzûn yeter artıḳ temkîn
Gidelim gülşene ġâyetle ṣafâ-güsterdir

4 Mevsim-i lâle vü gül esdi nesîm ezhâra
'Îd-ber-'îd olur gelseñ eyâ meh-pâre
Şâkir-i zârıñ ile bir de bu ben bî-çâre
Gidelim gülşene ġâyetle ṣafâ-güsterdir

Velehû Beste

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Bir ben gibi ol âfete üftâde mi vardır
La'l-i lebe efgende vü dil-dâde mi vardır
Dergâhıña biñ cân ile ey şâh-ı cihânım
Şâkir gibi bir bende-i âzâde mi vardır

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Serde dâġ-ı iştiyâḳı tâzeler bir tâze mâh
Ḳıldı nâz u naḫvet ile derd-i 'aşḳım tâze âh
Bezm-i nûşâ-nûşa Şâkir naġme-senc ol tâ seḥer
Nâ-sezâya virme ṣadr-ı ülfete luṭf eyle râh

Ser-ḳurenâ-yı Esbaḳ Selîm Beg Ketḫudâsı Ḫazîneli Küçük Ḳadrî Aġa

(Müstef'ilâtün Müstef'ilâtün)

1 Sevdâ-yı 'aşḳa dâ'im yanarım
Mecnûn-ı 'aşḳım dağlar mekânım
Yaġmaladı yâr ṣabr u ḳarârım
Mecnûn-ı 'aşḳım dağlar mekânım

2 Vuṣlat umarken o gül-bedenden
Dûr oldum âḫir semt-i vaṭandan
[307] 'Âşıḳ ḳaçar mı beytü'l-ḥazenden
Mecnûn-ı 'aşḳım dağlar mekânım

3 Bîgânelerden sûzı nihândır
Raḥm eyle ẓâlim ḥâlim yamândır
Raḥm eyle ẓâlim ḥâlim yamândır
Mecnûn-ı 'aşḳım dağlar mekânım

4 Bî-perde oldum ṣavt-ı nevâda
Ol mâh mesken ṭutmuş hevâda
Ne yârda göñlüm ne ḫod hevâda
Mecnûn-ı 'aşḳım dağlar mekânım

Kîlârî Mü'eẕẕin Ḥüsnî Aġa

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Seyr-i gülşen idelim ey şîve-kâr
Nev-nihâlim geldi eyyâm-ı bahâr
Açdı güller bülbül eyler âh u zâr
Nev-nihâlim geldi eyyâm-ı bahâr

2 ‘Âlemiñ her sûyı bir bâġ-ı İrem
Ṣaḥn-ı gülzâra buyur ey ġonca-fem
Bezmimiz âmâde gel eyle kerem
Nev-nihâlim geldi eyyâm-ı bahâr

3 Bir nigâh eyle dil-i nâ-şâdıma
Reşk ider bülbül daḫi feryâdıma
Bî-mürüvvet gel yetiş imdâdıma
Nev-nihâlim geldi eyyâm-ı bahâr

4 Dil-firîbim geldi eyyâm-ı ṣafâ
Gel kerem ḳıl eyle Ḥüsnî'ye vefâ
Ḳalmadı ġayri ḳarârım dil-rübâ
Nev-nihâlim geldi eyyâm-ı bahâr

Muṣâḥib-zâde Edhem Beg

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Nev-bahâr irdi yine kesb-i mesâr eyyâmıdır
Ẕevḳ idüp gel gül açıl ey gül-‘iẕâr eyyâmıdır
Bülbül-i şeydâlara feryâd u zâr eyyâmıdır
‘Azm-i gülşen eyle cânânım bahâr eyyâmıdır

2 Ġonca reng alsun görüp ruḫsâr-ı âliñden seniñ
Nükhet alsun sünbül ü ful zülf ü ḫâliñden seniñ
‘İbret alsun serv ḳadd-i i‘tidâliñden seniñ
‘Azm-i gülşen eyle cânânım bahâr eyyâmıdır

3 Serv-i nâzım eyle bâġı sû-be-sû geşt ü güẕâr
Girye-i çeşmim gibi çaġlar hemîşe cûy-bâr
Ḥâl-i ‘âşıḳdır dem-â-dem âh u zâr eyler hezâr
‘Azm-i gülşen eyle cânânım bahâr eyyâmıdır

4 Ṣaḥn-ı sînem cilve-gâh olsun saña eyle ḫırâm
Luṭf idüp ḳıl Edhem-i şeydâyı mesrûr u be-kâm
Ḥâṣılı bezm-i çemende olsun icrâ-yı merâm
'Azm-i gülşen eyle cânânım bahâr eyyâmıdır

[308]

Seferlili Câmeşûy-başı Mihrî Ḥalîm Beg

(Müstef'ilün Müstef'ilün)

1 Ol yoşma ḳalbim yıḳmıyor
Bir laḥẓa cânım ṣıḳmıyor
Üftâdesinden bıḳmıyor
Dilden ḫayâli çıḳmıyor

2 Seyr eyleyüp ol esmeri
Oldum göñülden müşterî
Ol dilbere çoḳdan beri
Oldum göñülden müşterî

3 Yoḳ ḫüsnine aṣlâ bedel
Ṭab'ımca ġâyet ince bel
Ḳılsa nola vaṣlıñ emel
Oldum göñülden müşterî

4 Bir gün düşürsem furṣatı
Mihrî o serv-i ḳâmeti
Olmaz mı ṣarsam ġâyetî
Oldum göñülden müşterî

Meḥmed Emîn Begefendi

Cennet-mekân Sulṭân Maḥmûd Ḫân-ı Ṣânî ʻAṣr-ı ʻÂlîsinden Şâʻir-i Mâhir Rikâb-dâr Yâver Ḥaṣan Beg-zâde Yirmi Yaşında Sipâhî Yüzbaşısı İken Ṭrablus-ı Ġarbda Ḳatîlen ve Şehîden İrtiḥâl-ı Dâr-ı Cennet İden Meḥmed Emîn Begefendi:

Şarḳı

(Mefâʻîlün Mefâʻîlün)

1 Gönül bir şûḫ-ı devrâna
Yanar mânend-i pervâne
Düşen ol nâr-ı sûzâna
Yanar mânend-i pervâne

2 Ne yapsam bu dil-i zârı
Unutdı semt-i gülzârı
Alup ol şuʻle-ruḫsârı
Yanar mânend-i pervâne

3 Ḳanı şemʻ-i şebistânım
Benim gül yüzli cânânım
Gelince ḫâṭıra cânım
Yanar mânend-i pervâne

4 Ne ḳanlar dökdi ol gözler
Ne cânlar yaḳdı ol sözler
Gönülde yanmaġı özler
Yanar mânend-i pervâne

Velehû Şarḳı

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Sen şeh-i nâzük-edâsın ey perî
Ben seniñ mecbûruñum çoḳdan beri
Ḫayli demdir gezerim ben serserî
Aġlamaḳdan ḳalmadı çeşmim teri

2 İştiyâḳıñ cânıma kâr eyledi
Başıma dünyâları ṭar eyledi
Cân u dil 'aşḳıñ ile zâr eyledi
Aġlamaḳdan ḳalmadı çeşmim teri

3 Dâ'imâ aġyâr ile hemdem-nişîn
Cevre mâ'il bir güzelsin yoḳ eşin
Ben ḳuluñ gördükçe gel çatma ḳaşın
Aġlamaḳdan ḳalmadı çeşmim teri

4 Bendeñiñ taḳrîr-i ḥâlin eyle gûş
Câm-ı 'aşḳıñ eyledim şevḳ ile nûş
Çeşm-i pür-ḫûn itdi deryâ-veş ḫurûş
Aġlamaḳdan ḳalmadı çeşmim teri

[309]

Çavuş Mülâzımı ve Mü'eẕẕin-i Şehriyârî Kîlârî Muḥyiddîn Aġa

Şarḳı

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 İdemem ḥâl-i dili şerḥ u beyân
Ḥâlimi taḳrîre ḳâdir mi zebân
Şâhid-i maḳṣûdumuz gözden nihân
Âh kim dil-besteyim ḫayli zamân

2 Yâr ṣormaz ḥâl-i zârımdan benim
Nâle-i bî-iḫtiyârımdan benim
Bir ḫaber vir nazlı yârimden benim
Âh kim dil-besteyim ḫayli zamân

3 Neyleyim ki çarḫ-ı kec-rev bî-vefâ
Eyledi ol nâzenînimden cüdâ
Mülk idindim ḳaṣr-ı hicrânıñ şehâ
Âh kim dil-besteyim ḫayli zamân

Fużalâdan Ḫazîneli Ṣaġır ʻİzzet Beg

Şarḳı

(Müstefʻilün Müstefʻilün)

1 Aldıñ dil-i nâ-şâdımı
ʻÂşıḳ çıḳardıñ adımı
Ḳıldıñ fiġân muʻtâdımı
Gûş itmediñ feryâdımı

2 Gördüñ beni hiç bilmediñ
Vaṣla dili irgürmediñ
Bir dem sirişkim silmediñ
Gûş itmediñ feryâdımı

3 Ben bülbül-i gülzârıñım
Tâ ṣubḥ olunca zârıñım
ʻİzzet gibi bîzârıñım
Gûş itmediñ feryâdımı

Kîlârî Fâ'iḳ Efendi

Müfred

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Bâdesi ḫûn-ı derûn peymânesi dâġ-ı ciger
Çeşm-i dilberdir eger var ise hem-meşreb bana

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Baḫtım neşâṭ-âver-i kâm olmadı bana
Sâġarda da şarâb-ı merâm olmadı bana

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Ḥüsn-i ḫaṭṭ-ı dil-firîbin gösterür 'uşşâḳına
Gûyiyâ ḫaṭṭ-ı 'İmâd ile muraḳḳa' gösterir

Velehû Ḳıt'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Ḳalmaz bu yemde tîre-derûn keştî-i vücûd
Elbette şehriyâr-ı maḥabbet fener virür

2 Ḫaṭṭı ẓuhûr eylemeden 'arż ider lebin
Zîrâ ki zîr-i ḳahveye gül-bâ-şeker virür

Velehû Ḳıt'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 İtmiş serini şöhret içün âşiyân-ı murġ
Mecnûn'ı ittihâm idecek serzeniş budur

2 Bir ḳaṭre âbı gevher-i ṣâf ide himmeti
Deryâ-dilâna lâzıme-i perveriş budur

[310]

Velehû Ḳıt'a

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Aġyârı yaḳîn itme ser-i kûyuña ey şûḫ
Bîgâneye maḥrem gibi evden mi disünler

2 Ḫaṣmâna nedir tâ bu ḳadar renciş-i ḫâṭır
Ey dost seni Fâ'iḳ'e düşmen mi disünler

Velehû Müfred

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Biz 'aşḳ ile mestiz dilimiz düşmen-i femdir
Her dâġ-ı maḥabbet ki bize sâġar-ı Cem'dir

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ṭarâvet-baḫş olan ruḫsâr-ı yâre çîn-i kâküldür
Viren gülzâr-ı ḥüsne zîb ü zîver tâze sünbüldür

Ḳıt'a

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Ẕevḳ-i mey-ḫâneyi sen eyleyemezsin zâhid
Ṣarf-ı gencîne-i idrâk olacaḳ yerlerdir

2 Heves-i devlet-i pâ-bûsuñ iderdim ammâ
Cism-i zârım bilürüm ḫâk olacaḳ yerlerdir

Velehû Müfred

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Virür mi ḫaṭṭ-ı siyeh rûy-ı yâre ârâyiş
Olur mı sebze-i bîgâne revnaḳ-ı gülzâr

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Görmek ne mümkin ol şehi aġyâr Fâ'iḳâ
Ḫalvet-sarây-ı 'âşıḳa tenhâ gelür gider

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Pertev-i ḥüsnini yoḳ kimsede inkâra mecâl
Mihr-i tâbân gibi meşhûr-ı cihân olmuşdur

Ḳıṭ'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Ḫaṭṭıñ ne deñlü zîb-dih-i ḥüsn olursa da
Âyîne-i maḥabbete gör ki keder virür

2 Mâ'il olursa vaṣlına 'âşıḳ ceḷâl-i yâr
Mânend-i Kûh-ken reh-i 'aşḳında ser virür

3 Virmez o şûḫ 'âşıḳa bir bûse Fâ'iḳâ
Gâhî nihân ġayriye ammâ neler virür

Ḳıt'a

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Hezâr zaḫm ile gül pâre pâredir ammâ
Bu bâġa dâġ-ı derûn ile lâle gelmişdir

2 Göründi maḥkeme-i rûy-ı yârda yine ḫaṭ
Şehâdet-i sened-i ḥüsn-i ḥâle gelmişdir

3 O ġonca-leb bizi meclisde görmez oldı meger
Gözine neş'e-i keyf-i piyâle gelmişdir

Velehû Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Çâk olmasun mı dâmen-i nâmûs-ı 'andelîb
Gül kendisini ḫâr ile perverde gösterür

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Bu ḥüsn ü ân ile ya perîdir yâḫud melek
Ḥâşâ ki böyle şûḫ beşerden ẓuhûr ide

[311]

Ḳıṭ'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Bîgâneden ṣafâ gelemez ġam gelür dile
Elbette âşinâ yanına âşinâ gelür

2 Yer yoḳ derûn-ı mülket-i ḫâṭırda ġayriye
Fâ'iḳ ḳavâfil-i sitem-i dil-rübâ gelür

Ḳıṭ'a

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Olur bir gün dil-i üftâdemiz şâyeste-i rif'at
Bu dünyâdır firâzı şîb ider şîbi firâz eyler

2 Hemân sen merd iseñ pûyende-i şeh-râh-ı Maḥmûd ol
Saña elbette bir gün bir meh-i ḥüsni Ayâz eyler

3 Viṣâl-i Leylî'ye Mecnûn raġbet itmemiş dirler
Vesâ'il gâh geh 'uşşâḳ-ı zârı bî-niyâz eyler

Velehû Ḳıṭ'a

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Bu sûz-ı derûn itdi beni sûḫte ammâ
Ey şûḫ-ı cefâ-pîşe görürsün seni neyler

2 Müjgânlarıñı çekme dile itme ḥavâle
Bir câme-i köhne bu ḳadar sûzeni neyler

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Cevâb-ı saḫtına cânâ sezâdır ḫâṭır-ı nâzik
Yine ẓarf-ı münâsib bâde-i pür-zûr-ı mînâdır

Ḳıṭ'a

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Dil-i pür-serd olmaz sûziş-i 'aşḳ ile germ-ülfet
'Adû-yı cân-güdâz-ı berf mihr-i 'âlem-ârâdır

2 Berûmend olmadı nevrûz u 'îdiñ zâhid-i bârid
Dimişler gerçi âteş mîve-i hengâm-ı sermâdır

Ḳıṭ'a

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Nedir bu deñlü tekâpû ma'âş içün zâhid
Reh-i Ḫudâ'da nevâle hemân tevekkül olur

2 Bu pîrlik nola olsa vesîle-i raḥmet
Ḫurûş-ı seyl-i günâha dü-tâ tevaṣṣul olur

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ḫarîdâr-ı metâ'-ı raḥmet ol naḳd-i güneh der-kef
'İnâyet çâr-sû-yı ma'ṣiyet kâlâlarındandır

Ḳıṭ'a

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Bu devrde ṭaleb-i kâm-ı dil ne müşkil imiş
Kişi murâdına irince çoḳ zamân geçiyor

[312]

2 Ruḫında gördüm o şûḫuñ bir iki mûy-ı siyâh
Ḫazân 'alâmeti var vaḳt-i gülsitân geçiyor

Velehû Ḳıṭ'a

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Terâş itdikçe ḫaṭṭın rûze-i cedrinde buḫl itsün
Ṭulû'-ı ṣubḥ-ı kâẕib vaḳtidir imsâk lâzımdır

2 Ġaraż sûz-ı derûndur 'âşıḳ-ı şûrîdeden yoḫsa
Ne âh-ı yek-şebe ne dîde-i nem-nâk lâzımdır

Ez-Ġazel

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Seniñ cem'iyyetiñ var ise yevm-i cum'ada vâ'iẓ
Bizim mey-ḫânede her gün ayaḳ dîvânımız vardır

2 Ḫayâliyle dil itmez âşinâlıḳ ḫaṭṭını görse
'Adû-yı sebze-i bîgâne bir bustânımız vardır

3 Bizi rencîde-ḫâṭır itmez a'dâ devr-i ḫaṭṭında
Mu'anven destimizde ḫaṭṭ ile fermânımız vardır

Ez-Ġazel

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Nola olmazsa nizâmı süḫan-ı 'uşşâḳıñ
Nüsḫa-i 'aşḳ perîşân-raḳam olmaz da nolur

2 Olur elbette ża'îfâna kibârıñ sitemi
Ḫâr u ḫas cezr ü med mevc-i yem olmaz da nolur

3 Ne belâdır süḫan-ı serdini deṛ-gûş itmek
Bezm-i nâdânda dânâ aṣam olmaz da nolur

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Cihânda kâm-revâ olmaġa olur ḫâhiş
Muḳadderât-ı İlâhî saña gelür görinür

Ḳıṭ'a

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Yem-i cihânda sitem 'âşıḳa selâmetdir
Hücûm-ı mevce ile ḫâr u ḫas kenâra düşer

2 Gedâyı râst felek mün'imi dü-tâ eyler
Bu bâġda ḳad-i ḫam naḫl-i mîve-dâra düşer

Müfred

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Ruḫ-ı pür-tâbıña ḫurşîd didik cebheñe mâh
Bizi 'afv eyle ki vaṣfıñda ḳuṣûr eylemişiz

Ḳıṭ'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Her gördiginden olsa da cûyâ-yı naḳd-i dil
Ammâ o şûḫ-ı sîm-tenim benden istemez

2 Ṣulḥ üzredir mu'âmelesi ḫalḳ ile müdâm
Fâ'iḳ bu rûzgârda hiç düşmen istemez

[313]

Ḳıṭ'a

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Eyler eṭrâf-ı mezârıñdaki emvâta ḥased
Ölse de ḥâsid-i bed-ṭıynete râḥat gelmez

2 Merd-i kâmil ne ḳadar görse sipihriñ sitemiñ
Deheninden ḫaber-i ḥarf-i şikâyet gelmez

Ḳıṭ'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Âyâ bizi o şûḫa ne yüzden geçer deyü
Ḫavf-ı zebân-ı ḥîle-i aġyâra düşmüşüz

2 Ümmîd-i rûy-mâl-i ḳudûmiyle Fâ'iḳâ
Mânend-i sâye reh-güzer-i yâre düşmüşüz

Ḳıṭ'a

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Ne deñlü olsa bed-nâm ol perî aġyârdan geçmez
Geçer gül dâmen-i 'işmetden ammâ ḫârdan geçmez

2 Çekilmiş gûşe-i hicrâna gördüm Fâ'iḳ-i zârı
O bir ḫayli zamândır reh-güẕâr-ı yârdan geçmez

Ḳıṭ'a

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Olur âteş-zen-i kâlâ-yı ḥüsnüñ bir gören elbet
Benim sûz-ı derûnum 'âḳıbet cânâ saña ḳalmaz

2 Süḫanda Fâ'iḳâ reng-i tekellüf iḫtiyâr itsem
'Arûs-ı naẓmda ârâyiş-i ḥüsn-i edâ ḳalmaz

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Düşmez marîż-i 'aşḳa ṭaleb-kârî-i devâ
Leẕẕet-şinâs-ı zaḫm-ı derûn merhem istemz

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Hilâl-âsâ ḳuṣûrum var ise 'ayb eyleme Fâ'iḳ
Bu gerdûn herkesi dil-ḫâhı üzre behre-mend itmez

Ez-Ġazel

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Ser-geştelik a'lâdadır ednâda bulunmaz
Deryâda olur cûyda girdâb bulunmaz

2 İblîs ise de ḳaldıramaz başını yerden
Mey-ḫâne gibi gûşe-i miḥrâb bulunmaz

3 Eṭrâf-ı 'iẓârında ẓuhûr-ı ḫaṭa söz ne
Fâ'iḳ ṭutalım vuṣlata esbâb bulunmaz

Velehû Ez-Ġazel

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Dime mûr-ı siyeh zînet-dih-i ruḫsâr-ı yâr olmaz
Beyâż-ı ṣafḥada ḫaṭṭ olmayınca i'tibâr olmaz

2 Yapılmaz ḫâṭır-ı vîrân-ı ehl-i 'aşḳ 'âlemde
Diyâr-ı ḫâk-i iḳlîm-i maḥabbetde ḥiṣâr olmaz

3 Ziyâret-gâh-ı ḳabr-i Fâ'iḳ-i zâra 'adû gelmez
Şehîd-i küştegân-ı 'aşḳ içün seng-i mezâr olmaz

[314]

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Nümâyân olur olmaz ḫaṭ ruḫında vaṣla sa'y eyle
Varır elbette reh-rev menzile aḫşâm olur olmaz

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Allâh içün ne var bizi ṣullı eyle ey felek
Ceng itmesün bizimle bu baḫt-ı 'anîdimiz

Velehû Ez-Ġazel

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Niyâz-mend-i viṣâle ḫulûṣ lâzımdır
Du'âda olsa riyâ bed-du'â yerin ṭutmaz

2 Sa'âdet olmasa pervâzdan nedir ḥâṣıl
Hezâr murġ-ı hevâ bir hümâ yerin ṭutmaz

3 Cüvân-ı ser-be-hevâ cây-gîr-i pîr olmaz
Ḫadeng-i râst kemân-ı dü-tâ yerin ṭutmaz

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Baḳmam 'iẕâr-ı yâre ḫaṭ-ı müşg-bârsız
Ben seyr-i bâġı neyleyeyim nev-bahârsız

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Tenezzül mi ider hiç ni'met-i elvân-ı dünyâya
Sirişk-i dîde saḫt-ı dildir âb u dâne-i müflis

Müfred

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün F'ilün)

Sedd-i râh oldı bana ḫâr u ḫas-ı cürm ü günâh
Sende ey seyl-i sirişk-i dîde hiç ġayret mi yoḳ

Müfred

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Eyyâmımı hep ḫâce-i çarḫ eyledi ma'ḳûd
Âzâd olacaḳ mekteb-i 'aşḳında günüm yoḳ

Ḳıṭ'a

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Ḥâl-i dil-i zârı güle tefhîm idemezsin
Ey bülbül-i bed-mest hezâr olsa zamânıñ

2 Bu rûze ile nâzda imsâk ider ol şûḫ
İnkâr idemem ḳadrini Fâ'iḳ ramażânıñ

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Âzürde itdi derd-i ḫumâr-ı elem beni
Gitsem nola nişîmen-i pîr-i muġâna dek

Ḳıt‘a

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Vaż‘-ı nâ-hemvârını aḥbâba çoḳ gördük velî
Bâri bir ḳerre ‘adûdan rûy-gerdân görmedik

2 ‘Âşıḳ-ı sencîdeniñ ḳadri bilinmezse nola
Çâr-sû-yı şehr-i inṣâf içre mîzân görmedik

Müfred

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Ne fikr-i zâhidâne eyleriz ne şuġl-i rindâne
Bize bir ḥayret el virdi ki ḫayr u şerden el çekdik

[315]

Müfred

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

Elbette yine gûşe-i destârdır yeri
Bâzâr olursa da yine noḳṣân bahâ-yı gül

Müfred

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Âlı-ı bî-te’ṣîri ḥıfẓ it çarḫı âgâh eyleme
Dest-i ḫaṣma el-ḥaẕer ser-rişte virme sen sen ol

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Olduḳ raḳîb ile nice def'a mürâfa'a
Da'vâ-yı 'aşḳ faṣl olunur mâ-cerâ degil

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Olmaḳ neden bu deñlü giriftâr-ı ma'ṣiyet
Yoḳ mı sirişk-i nîm-şeb-i âh-ı seḥer göñül

Müfred

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Vücûd-dâde-i gülzâr-ı nîk ü bed olma
Biraz da şîşe-i mey gibi penbe-der-gûş ol

Müfred

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Böyle olmazdım ziyâret-gâh-ı erbâb-ı vefâ
Ka'be-veş derd-i derûnumdan siyeh-pûş olmasam

Müfred

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Baña cüdâ görinür yâr zîb-i ḫânem iken
Ġarîbdir ki vaṭanda yine ġarîb olurum

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Rızâ virdim nigâh-ı ḫışmına şer'-i maḥabbetde
Ḫıṭâb itdim o 'âşıḳ-düşmene fetvâyı ben virdim

Müfred

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Sensiz göremem ḫâṭır-ı vîrânemi ey ġam
Gökden mi yaġarsın baña gökden mi çıḳarsın

Müfred

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Yolında cismimiz âlûde-i türâb oldı
O şeh-süvâra idince bir intisâb eyvâh

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Devlet ricâli de meṣel-i ben gedâ gibi
Ġamdan bu rûzgârda kimdir emîn olan

Ḳıṭ'a

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 'Adâvetle maḥabbet farḳı müşkil şimdi 'âlemde
Bizim temyîz olunmaz oldı a'dâmız aḥibbâdan

Ḳıṭ'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Ḫâṭır-ı mümsikden olmaz ġuṣṣa-i dünyâ ba'îd
Bûm terk itmez hemîşe lâne-i vîrânesin

[316]

2 Mâ-cerâ-yı Kûh-ken meşhûrdur alsun ḫaber
Bilmeyen erbâb-ı 'aşḳıñ himmet-i merdânesin

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Gül-i maḳṣûd açılmaz sîne-i endûh-perverde
Giyâh-ı ter bulunmaz bu meşeldir şûre yerlerde

Ez-Ġazel

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Dil-i 'âşıḳlara hem dâġ hem ḫûnâb lâzımdır
Sezâ-yı ḳıymete yâ âb u tâb olmazsa gevherde

2 Nişân-ı 'âşıḳândır zaḫm-ı ġam lâ-büd olur peydâ
Ya dilde yâ cigerde yâ ten-i zârında yâ serde

3 Ḫarâb eylerdi bünyâd-ı günâh-ı Fâ'iḳ-i zârı
Eger ġayret olaydı mevc-i seyl-i dîde-i terde

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

İtdim ḫaṭıñ görince ḳad-i ḫamla giryeler
Seyl-i bahâr aldı gözin bir pülüñ yine

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Dil-i âgâhı Fâ'iḳ eyleme âlûde-i ġaflet
Sebû-yı bâde-i pür-neşveyi bâlîn-i ḫâb itme

Ḳıṭ'a

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Viṣâl-cû olamam ḫaṭṭ-ı yârdan ṣoñra
Ne ḥüsni var çemeniñ nev-bahârdan ṣoñra

2 Fürûġ-ı şöhrete vâbeste ẓulmet-i âfet
Bu 'âlemiñ şebi vardır nehârdan ṣoñra

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Müzellef istemem yoḳ çâr-ebrûya benim meylim
Bana maḥbûb olursa bârî olsa çâr-deh sâle

Ḳıṭ'a

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Virdim dili bâzârda dellâla mezâda
Dûşında ḳarâr itmedi bulmadı ziyâde

2 Ruḫ-sûde-i pâyı olamam reh-güẓerinde
Olsam da eger sâye gibi ḫâke fütâde

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Budur naṣîḥatım saña ancaḳ gözüm nûrı
İnanma ḥîle-i aġyâra ḫayr-ḫâh ise de

Ḳıṭ'a

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Bu sûz-ı dil ey çarḫ eger saña ḳalursa
Var noḳṭa-i ümmîdimi dâġ-ı ciger eyle

2 Bir gün sebeb-i sûḫte-i 'âlem olursın
Ey âteş-i âh-ı dil-i şeydâ ḥaẕer eyle

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Ben sîr-çeşmim eylemem evzâ'a iltifât
Mânend-i bûm gelse naṣîbim ayaġıma

Ḳıṭ'a

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Nola ḫam-der-ḫam olsa zülfi rûy-ı tâb-nâk üzre
Olur pîçîde-mû düşse miyân-ı nâr-ı sûzâna

[317]

2 Ḥarâm olsun baña keyfiyyet-i câm-ı hüner Fâ'iḳ
Olursa âşinâ eş'ârıma bir lafẓ-ı bîgâne

Ġazel

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Vaṭandan i'tibâr efzûn olur elbette ġurbetde
Nola yemden cüdâ gevher girân-ḳadr olsa ḳıymetde

2 Ḫurûş-ı sübḥa-i 'aḳde degildir ma'ṣiyet mâni'
Güneh gûyâ ḫas-ı nâçîzdir deryâ-yı raḥmetde

3 Olur bu rûzgâr-ı bî-vefâda hem-demiñ kâẕib
Çü ṣubḥ-ı vâpesîn olsañ 'alem farżâ ṣadâḳatde

4 Hemîşe üstüḫân-ı ḫuşkdur rızḳı bu 'âlemde
Hümâ da'vâ-yı pervâz itmede evc-i sa'âdetde

5 Olup maġrûr-ı câh iẕhâr-ı devlet itmede Fâ'iḳ
Ne deñlü iftiḫâr eylerseñ eyle âdemiyyetde

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Bilinmez 'aşḳ eger ki olmasa mâhiyyeti ḥüsnüñ
Nola taḥmîl-i minnet ise Maḥmûd Ayâz üzre

Ḳıṭ'a

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Haẓm eyleyemez bî-edebe merḥamet olsa
Küstâḫ daḫi bed-ter olur mültefet olsa

2 Âsân idi aġyârı düşürmek naẓarından
Ol şûḫ ile pinhânî eger meşveret olsa

Ġazel

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Beni numûne-i Ḳays eyleme melâmet ile
O şûḫı eylemem âzürde-dil şikâyet ile

2 Vücûdımı iderim şem'-i 'aşḳa pervâne
Hezâr-veş ḳalamam girye-i nedâmet ile

3 Sirişk-i dîdemi itsem ġamıñla ṭûfân-ḫîz
Bilinse ḥâl-i dilim bârî bir 'alâmet ile

4 Gönül şitâb idelim ẕevḳ-i vuṣlata ammâ
Be-şarṭ-ı ân ki o meh-pâreden icâzet ile

5 Esîr-i ḥüsn-i edâdır miṣâl-i Fâ'iḳ-i zâr
'Arûs-ı nuṭḳa viren zîb ü fer belâġat ile

Ḳıṭ'a

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Baña hîç imtinân-ı ẕevḳ u şâdî itme ey gerdûn
Miyân-ı ehl-i dilde ḫâṭırı mesrûr gördüñ mi

2 Yed-i ehl-i vefâda olsa câ'izdir berât ammâ
Cihânda 'ârifâne luṭf ile menşûr gördüñ mi

[318]

Ḳıṭ'a

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Ne bâde-nûşî-i sâġar ne vuṣlat-ı dildâr
Sürûr-ı düşmene mâtem-keşîdeyiz şimdi

2 Nihâl-i kâmımızı ser-şikeste itme felek
Bu bâġda daḫi bir nev-resîdeyiz şimdi

Velehû Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Elbet seni de ey güneh-âlûde pâk ider
Âb-ı sebîl-i çeşme-i ġufrân tükenmedi

Ḳıṭ'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Herkese ḥüsn-i teveccüh feyż-nâk eyler beni
'Âḳıbet bu i'tiḳâd-ı pâk pâk eyler beni

2 Kendi derdim var iken bilmem sipihre neyledim
'Âlemiñ derdine Fâ'iḳ iştirâk eyler beni

Ḳıṭ'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Biz ḳanâ'at-gûşe-i 'uzletde bulduḳ râḥatı
Eylesün erbâbına bârî mübârek devleti

2 Vaṣla ruḫṣat virdi Fâ'iḳ ol perî luṭf eyledi
Nice mümkindir unutmaḳ böyle insâniyyeti

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Râh-ı ṭalebde 'ayn-ı selâmet olurdı çâh
Âdemde istiḳâmet olaydı 'aṣâ gibi

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Ey kâm-cû olursun elem çekme ber-murâd
Düşvâr olur zamânede her kârıñ evveli

Ḳıṭ'a

(Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'îlün Fâ')

1 Ben ḫasteyi 'âfiyet-ṭırâz it yâ Rab
Ebvâb-ı şifâyı bañа bâz it yâ Rab

2 Kâlâ-yı murâdımı ṭalebden geçdim
Endâze-i 'ömrimi dırâz it yâ Rab

Güfte-i Şarḳı Der-Ḥaḳḳ-ı Maḥmûd Ḫân-ı Ṣânî-i 'Adlî

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Buyur sen ẕevḳ u şevḳ it böyle evreng-i feraḥ-zâda
Benefşe boynın egmiş ḥasret-i rûyuñla ḫulyâda
Seniñ gül intiẓâr-ı maḳdemiñle oldı üftâde
Oṭur şevket ile bu ḳaṣr-ı zîbâ-yı mu'allâda

2 Bu ḳaṣrıñ yoḳ deyü bir miṣli bülbüller ḫaber virdi
Nuḳûş u reng ile Mânî vü Bihzâd'a keder virdi
Ẓiyâ-yı mihr-i ruḫsârıñ bu câya zîb ü fer virdi
Oṭur şevket ile bu ḳaṣr-ı zîbâ-yı mu'allâda

[319]

3 Cihân sâyeñde ṣît-i naġme-i dil-şâd ile ṭolsun
Meserretler ile ḳalb-i şerîfiñ hep feraḥ olsun
Seniñ ẕevḳ u sürûruñ ile 'âlem kâm-yâb olsun
Oṭur şevket ile bu ḳaṣr-ı zîbâ-yı mu'allâda

4 Bu bir kâşâne-i şâhânedir kim görmemiş devrân
Temâşâsında Fâ'iḳ olsa lâyıḳ vâlih u ḥayrân
Ḳudûmuñla şeref-yâb eyle zevḳ it eyleyüp iḥsân
Oṭur şevket ile bu ḳaṣr-ı zîbâ-yı mu'allâda

Velehû Şarḳı

(Müstef'ilâtün Müstef'ilâtün)

1 'Âlemde ṣaġ ol ey verd-i ra'nâ
Luṭfuñla ḳıldıñ ben zârı iḥyâ
Yoḳdur ḫilâfım ṣanma müdârâ
Pek çoḳ dilârâ ḳıldım temâşâ
Dünyâda ḥâlâ yoḳ senden a'lâ

2 Dâ'im seni ben ḫalḳa ṣorarken
Her şeb ḫayâliñ düşde ṣararken
Ben yerde buldum gökde ararken
Pek çoḳ dilârâ ḳıldım temâşâ
Dünyâda ḥâlâ yoḳ senden a'lâ

3 İtmem efendim senden şikâyet
Maḥżâ merâmım ḥâlim ḥikâyet
Yüzler sürüp ben geldim nihâyet
Pek çoḳ dilârâ ḳıldım temâşâ
Dünyâda ḥâlâ yoḳ senden a'lâ

4 Girsem seniñle bir kez firâşa
Baḳ sen o demde bende telâşa
Sen şûḫı Fâ'iḳ tâc itdi başa
Pek çoḳ dilârâ ḳıldım temâşâ
Dünyâda ḥâlâ yoḳ senden a'lâ

Velehû Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Ben mest-i çeşm yâr ise benden ziyâde mest
Nola olursa reng-i ruḫ-ı cân u dil şikest

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Bir ġoncasını eylemedim zînet-i destâr
Pejmürde-'iẕâr oldı gül-i gülşen-i ümîd

Velehû Ez-Ġazel

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Nevmîdlik verâ-yı emelden ḫaber virür
Naḫl-i ümîd ḫuşk olur da ṣemer virür

2 Ḳalmaz bu yemde tîre-derûn keştî-i vücûd
Elbette şehriyâr-ı maḥabbet fener virür

3 Ḫaṭṭı ẓuhûr eylemeden 'arż iden lebin
Gûyâ ki zîr-i ḳahveye gül-bâ-şeker virür

[320]

Velehû Ḳıṭ'a

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Derûnda suz-ı ġamdan fiġân degil her şeb
Diyâr-ı miḥnetiñ iḥrâḳı var eẕân oḳunur

2 Ḥużûr-ı pâdişeh-i kişver-i maḥabbetde
Esâmimiz bizim ednâ-yı 'âşıḳân oḳunur

Velehû Müfred

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Bâde lâzım mı gönül ḫûn-ı derûn nûş eyle
Mâye-i 'ayş olacaḳ câmı sağa virmezler

Velehû Ġazel

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Dilde bir girye ile cây-ı selâmet mi olur
Râh-ı seyl üzre olan ḫânede râḥat mı olur

2 Sen hemân dest-dırâz ol yüri küstâḫâne
Yoḳsa ey dil ni'am-ı vaṣla icâzet mi olur

3 Zâhidâ ḥüsni zebûn eyleyemez 'uşşâḳı
Şîr-i taṣvîrde âyâ ki şecâ'a

4 Ol sitem-pîşeye her bir süḫan itmez te'sîr
Her du'â râh-rev-i ḳurb-ı icâbet mi olur

5 Ṭutalım sâḫte iẓhâr-ı velâyet itmiş
Fâ'iḳâ şeyḫ-i mürâyîde kerâmet mi olur

Velehû Ḳıṭ'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Dil yâre beste yâr ise aġyâra bestedir
Bülbül esîr-i gül gül ise ḫâra bestedir

2 Olmaz ḫalâṣ keşme-keş-i rûzgârdan
Bir dil ki zülf-i ḫam-be-ḫam-ı yâre bestedir

Velehû Müfred

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Müjgânlarıñı çâk-ı dile itme ḥavâle
Bir câme-i köhne bu ḳadar sûzeni neyler

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ḫarîdâr-ı metâ'-ı raḥmet ol naḳd-i güneh der-kef
'İnâyet çâr-sû-yı ma'ṣiyet kâlâlarındandır

Ḫazîneli Ḫâce Râşid Efendi

Şarḳı

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Ey büt-i ṭannâz şûḫ-ı bî-vefâ
Nîm-nigâh-ı nâzıña cânım fedâ
Burc-ı ḥüsnin mâhısın ey bî-vefâ
Bî-vefâsın bî-vefâsın bî-vefâ

2 Bezme gel bir gicecik diñle sözüm
Mâh-rûyuñla ziyâlansun yüzüm
Hiç sözüm geçmez saña iki gözüm
Bî-vefâsın bî-vefâsın bî-vefâ

3 Seyl-i çeşmimden benim ey bî-bedel
Mâ-cerâ-yı 'aşḳımı bilmez mi el
Bî-vefâlıḳ 'âdetiñdir tâ ezel
Bî-vefâsın bî-vefâsın bî-vefâ

4 Derd-i ‘aşḳıñla neler çekdim neler
Hep seniñ-çündür bu âh u giryeler
Râşid-i ġam-dîdeden aldım ḫaber
Bî-vefâsın bî-vefâsın bî-vefâ

[321]

İncir Köyli Ḫâce Şâkir Efendi

Cennet-mekân Sulṭân Maḥmûd Ḫân-ı Ṯânî Efendimiz Ḥażretleriniñ Rikâb-dârları Livâ-i Şerîf Şeyḫi İncir Köyli Ḫâce Şâkir Efendi

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 ‘İẕârıñ gülşen-âbâd-ı ḥaḳîḳat yâ Resûlallâh
Gül-i gülşen-sarây-ı vâḥidiyyet yâ Resûlallâh

2 Vücûduñ cevher-i ferd ü ‘arażdır mâ-sivâ cümle
Ki sensin mâye-i sırr-ı hüviyyet yâ Resûlallâh

3 Mübârek parmaġıñ bir çeşme-i feyż-i İlâhî'dir
Lebiñdir cûy-bâr-ı ebr-i raḥmet yâ Resûlallâh

4 Eşerdir nev-bahâr âşâr-ı evṣâf-ı cemîliñden
Yüzüñden rû-nümâ ṣubḥ-ı sa‘âdet yâ Resûlallâh

5 Gözümde girye-i fürḳat özümde sûziş-i ḥasret
Göñül pervâne-i şem‘-i maḥabbet yâ Resûlallâh

6 Nice ârâm ider Şâkir beyâbân-ı taḥayyürde
Serinde var iken sevdâ-yı ḥayret yâ Resûlallâh

Meḥmed Ṣâliḥ Vaṣfî Efendi

Ṣuyolcılar Ketḫudâsı Ḥacı Ḥasan Aġa-zâde Muṣâḥib Seferlili Meḥmed Ṣâliḥ Vaṣfî Efendi

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Ey şâh-ı cihân bende-i fermân-beriñ 'âlem
Âsâyiş-i sâyeñle bütün ḫoş-dil ü ḫurrem

2 Bu luṭf-ı Ḫudâ-dâd ile sen eyle ṣafâlar
Dil-ḫâhıñı iḥsân ide bed-ḫâhıñı pür-ġam

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Cihânda âdeme ibḳâ-yı nâm itmek sa'âdetdir
Anıñ esbâbı ammâ ḫüsn-i ḫıdmetle ṣadâḳatdir

2 Eger dirseñ ṣu getürenle destiyi ḳıran birdir
Yine ehl-i vuḳûf 'indinde tefrîḳi ne devletdir

Şâ'ir-i Mâhir Necâtî Beg'iñ Eş'ârındandır

Fâtiḥ Sulṭân Meḥmed Ḫân Ḥażretleriniñ Memlûk-ı Memdûḥlarından ve Sulṭân Bâyezîd Ḫân-ı Ṣânî Ḥażretleri Muṣâḥiblerinden Ḥilye-i 'İlrn ü Hüner ü Ma'ârifle Müteḥallî Olaraḳ Yalñız Ġazel İnşâdında İktisâb-ı Meleke vü Mahâretle İştihâr İtmiş Olan Şâ'ir-i Mâhir Necâtî Beg'iñ Eş'ârındandır:

Ġazel

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Himmet eylerse nola gûşe-nişînân saña
Tekye-gâh ola nişîmen-geh-i keyvân saña

2 Olalı ḫalḳa sen ḫusrev-i ḫûbân-ı ḥasen
Baġlanur her yañadan defter-i dîvân saña

3 Heves-i bâġ-ı çemen eyleme ey dil ki yeter
Sînemiñ dâġı gül ü lâle-i Nu'mân saña

4 Rind iseñ bâde-perest ol gelüben ṭutdı yine
Her dıraḫt dibine bir çetr-i Süleymân saña

5 Sünbülüñ gibi ger oldumsa perîşân ne 'aceb
Kim ki dil virse olur bî-ser ü sâmân saña

6 Ey Necâtî vire naẓmuña ḥasen naẓm-ı Ḥasan
Ger naẓar eyler ise Ḫusrev ü Selmân saña

[322]

İşbu Cild-i Râbi' Başîret Ġazetesi Ṣâḥib-i İmtiyâzı Enderûn-ı Hümâyûndan Müfîż 'İzzetlü 'Alî Efendi'niñ Maṭba'asında Ṭab' u Temsîl İtdirilmişdir.

Bi-luṭfihî Ta'âlâ bundan ṣoñra ṭab' u neşr olunacaḳ olan cild-i ḫâmisde terceme-i ḥâli cild-i ṣânîniñ seksen dördünci ṣaḥîfesinde mesṭûr silaḥ-dâr dâmâd-ı ḥażret-i Sulṭân Aḥmed Ḫân-ı Ṣâliṣ-i ġâzî ṣadr-ı a'ẓam-ı istiḳâmet-şiyem, 'âlim 'âmil, fâżıl u kâmil-i bî-mu'âdil Ġâzî Şehîd 'Alî Paşa merḥûmuñ naṣîḥat-nâmesiyle sarây-ı hümâyûn mekteb-i edeb-meksebiniñ ṣenâsına dâ'ir Fâtiḥ Sulṭân Meḥmed Ḫân ḥażretleri vüzerâ-yı 'iẓâm ve şu'arâ-yı benâmından mü'ellif ü muṣannif, ekṣer-i 'ulûmda fâżıl u kâmil ve

şârih ḳâḍî-'asker Burûsalı Veliyyüddîn Efendi-zâde Aḥmed Paşa merḥûm ile Aḥmed Ḫân-ı Sâliş ḥażretleri 'aṣr-ı 'âlîsi şu'arâ-yı benâmından ve müteḥayyizân-ı ḳużât-ı feżâ'il-simâtdan meşhûr Seyyid Vehbî Efendi merḥûmuñ sarây-ı hümâyûnuñ vaṣf u sitâyişini ve niẓâm u ḳavânîn ve ḳavâ'id ü uṣûl ü esâlîbiniñ medḥ u şenâsını şâmil ḳaṣâ'id ve medḥiyyeleriyle ba'żı ḥikâyât mündericdir. Vehüve'l-muvaffaḳ ve'l-mu'în. Temme cildü'r-râbi' ve yelîhu cildü'l-ḫâmis. Fî 25 rebî'u'l-âḫir, sene: 1293.

IV. CİLDİN İNDEKSİ

(Şahıs, Mekan, Eser, Kavim, Millet)

- A -

Abbâsî: 98
Abdî Aga (Kîlârî Nevbetçibaşı, şâ'ir): 138
Abdî Efendi (Seferlili çukadâr Hâce): 102
Abdî Paşa: 201
Abdu'l-Hak Mollâ (Hekîm-başı): 57, 202
Abdu'l-Halîm Efendi (Hazîneli Çantacı, şâ'ir): 224
Abdu'l-Kerîm Hüdâyî Beg (Sekbân Başı-zâde Kîlârî, şâ'ir): 227
Abdu'l-Latîf Aga (Kîlârî, şâ'ir): 304
Abdu'r-Rahmân 'Abdî Paşa (Sır Kâtibi Rikâb-ı Hümâyûn Kâ'im-makâmı Basra Vâlîsi Müverrih, şâ'ir): 197
Abdulhalîm Efendi (Mâ-beyn-i hümâyûn ketebesinden): 102
Abdulhamîd Begefendi (Bugdaycı Başı-zâde): 102
Abdulkâdir Paşa: 137
Abdulkerîm Beg (Mevkûfâtî: 217
Abdullâh Aga (Cündî): 270, 271
Abdullâh Aga (Fellâh, Cündî): 270
Abdullâh Aga (Kula, Cündî): 270
Abdullâh Aga (Şehlevendim, Hafız, şâ'ir): 304
Abdullâh Ağa (Rikâbdâr): 209
Abdullâh Paşa (Rikâb-ı hümâyûn kâ'im-makâmı silahdâr, hattât): 98
Abdurrahmân Paşa (Çukadâr aga): 97
Abdülkerîm Begefendi (Mevkûfâtî): 99
Abdülkerîm Efendi (Kîlârî kütüp-hâneci Hâce): 101
Acem: 92, 154, 156, 175, 198, 199, 227

Adem (Hz.): 155
Aden: 173
Adlî (Sultan II. Mahmud'un mahlası): 56, 86
Adlî (Sultân II. Bâyezîd): 9, 10
Afgâniyân: 274
Afitâbî Çelebi (Amasyalı): 108
Agâh Sâlih Beg (Mütevellî-zâde Hazîneli, şâ'ir): 204
Ahdî Çelebi (Tezkire sâhibi): 5
Ahmed Aga (Araboglı Cesûr, Cündî): 271
Ahmed Beg (Çukadâr): 102
Ahmed Beg (Tatâr Hân-zâde, Cündî): 270
Ahmed Begefendi (Kîlârî Üsküdârî çukadâr): 101
Ahmed Behiştî Çelebi (Şâ'ir): 108
Ahmed Efendi (Kîlârî Hâce-zâde, şâ'ir): 208
Ahmed Fâ'iz Efendi (Sır kâtibi müderris şehîd): 98
Ahmed Fâ'iz Efendi (Sultân Selîm Hân-ı Sâlis Sır Kâtibi Şehîd, şâ'ir): 223
Ahmed Hulûsî Beg (Cerrâh Kâsım Paşa-zâde Zâhid, şâ'ir): 200, 201
Ahmed Muhtâr Begefendi (Halîl Paşa-zâde Vâhidü'l-'ayn Şehîd, şâ'ir): 100, 241
Ahmed Niyâzî Çelebi (Gurebâ-i Yesâr Agası-zâde, şâ'ir): 140
Ahmed Paşa (Hersek-zâde): 110
Ahmed Paşa (Veliyyüddîn Efendi-zâde, şâ'ir): 322
Ahmed Paşa (Vezir, Dukakin oglı): 97
Ahmed Refî' Efendi (Hâce Neş'et'iñ Pederi Hazîneli Musâhib El-Hâc, şâ'ir): 207
Akhisâr: 128
Akif Beg (Hazîneli Çantacı, şâ'ir): 302
Akif Beg (Kapucılar Kethudâsı-zâde Seferlili, şâ'ir): 212
Akif Beg (Yahyâ Beg-zâde Başyazıcı, şâ'ir): 223
Akka: 242
Al-i İsfendiyâr: 112
Alâ'ü'd-dîn Aga (Cündî): 270
Alî (Hz.): 63, 156, 165, 169, 171, 178, 184 205, 208, 243, 268,
Alî (Ya'kûb oğlu): 113
Alî Aga (Cündî): 270

Alî Aga (Ser-berber): 269
Alî Beg (Silah-dâr): 269
Alî Cevâd Begefendi (Tunuslı-zâde Kâşif 'Alî Beg-zâde Enderûnî): 5
Alî Paşa (Çorlılı): 98
Alî Paşa (İznik Göli Sâhilinde Disloz Karyeli Hacı Hüseyin Aga-zâde Hulefâ-yı Kîlâr-ı Hâssadan Sır Kâtibi ve Dâmâdı Hażret-i Şehriyârî Mora Fâtihi Silah-dâr Sadr-ı A'zam Şehîd, şâ'ir): 98, 208
Alî Paşa (Vezir, Sofu): 97
Alî Paşa (Vezir, Temerrüd): 97
Alî Paşa(Vezir): 97
Alî Şîrî Begefendi (Sadr-ı A'zam Hersek-zâde Ahmed Paşa-zâde): 111
Ali Beg (Tunuslı-zâde, Kâşif): 5
Ali Efendi (Basîret Gazetesi Sâhib-i İmtiyâzı): 322
Ali Paşa (Hakimoglı): 220
Ali Paşa (Silahdar, sadrâzam, şehîd): 322
Amasya: 64, 108, 114
Anatolı: 122
Anber Aga (Cündî): 270
Anber Ağa (III. Selim olayında padişah yanlısı): 257
Arab: 115, 154, 174, 198, 199, 227
Arif Aga (Şâhîncibaşı seferli kethudâsı Cüvân): 100
Arif Beg (Kîlârî, şâ'ir): 207
Arif Beg (Silahdâr-zâde Seferlili, şâ'ir): 218, 219
Arif Fennî Begefendi (Ahmed 'Azîz Paşa-zâde, şâ'ir): 299
Arif Fennî Begefendi (Sır kâtibi): 5
Arif Hikmet Begefendi (Râ'if İsmâ'îl Paşa-zâde Kâḍî-'asker 'İsmet Begefendi-zâde Şeyhu'l-islâm Es-Seyyid El-Hâc Ahmed, şâ'ir): 260
Aristo: 153, 250
Arnavûd İskenderiyyesi: 99
Arnavud: 263
Arslan Sâlih Efendi (Kîlârî): 101
Asım Efendi (Şeyhulislâm Çelebi-zâde İsmâ'îl): 67
A'şâ (Şâ'ir): 153
Aşık Paşa: 5
Aşkar Aga (Cündî): 270

Atâ Begefendi (Asr-ı Mahmûd Hân-ı Sânî'den): 102
Atapazarı: 102
Atâyî Çelebi (İvaż Paşa-zâde Mevlûdî Meşhûr Süleymân Efendi'nin Birâderi): 105
Atıf Bey (Şâ'ir): 261
Avnî (Fâtih Sultân Mehmed): 9, 10
Ayasofya Câmii: 100
Ayıntâb: 103
Aynî (Ayıntâblı, şâ'ir): 293
Azîz Baba Efendi (Müderris): 99
Azîz Begefendi (Sultân Mustafâ Hân-ı Sâlis kurenâsından): 99
Azîz Efendi (Darb-hâne Emîni Bekir Efendi-zâde Kîlârî, şâ'ir): 199
Azîz Mahmûd Hüdâyî Efendi: 57

- B -

Bâgçe Kapusı: 281
Bagçesarây: 288
Bagdâd: 14, 61, 62, 63, 241
Bahâ'ü'd-dîn Veled: 205
Bahâyî Efendi (Şeyhülislâm): 141
Bahtî (Sultân I. Ahmed): 56, 57, 58, 66
Balaban İskelesi (Üsküdâr'da): 112
Bâlî Paşa: 97
Baltacı Baba Kadrî: 105
Bamya Alâyı: 236
Basîret Gazetesi: 322
Basra: 197
Bathâ: 154, 177, 192
Bâyezîd (Kânûnî Sultan Süleyman'ın şehzâdesi): 94
Bâyezîd-i Velî (Ali oğlu): 113
Bedahşân: 52, 117
Beglerbegi Câmii: 99
Behcet 'Alî Aga (Kîlârî su nâzırı): 102
Behcet Aga (Güğümbaşı, şâ'ir): 302
Behcet Beg (Mîr-i 'Alem-zâde Kemân-keş ve Halîfe, şâ'ir): 301

Behcetî Çelebi (Baltacı Halîfe, şâ'ir): 207
Behmen: 51, 269
Behrâm Paşa(Vezir): 97
Behrâm-ı Gûr: 98
Behrâm: 80, 267
Bekir Aga (Terzi Başı-zâde Seferlili): 213
Bekir Begefendi (Silahdâr aga tütüncisi seferlili): 101
Bekir Efendi (Hazîne kethudâsı Merzifonî: 100
Belgırâd: 67
Belkîs (Sabâ melikesi): 153
Bermekîler: 98
Besîm Aga (Kîlârî): 102
Besîm Beg (Rikâb-dâr Aga-zâde Kîlârî Çuka-dâr, şâ'ir): 224, 304
Besîm Efendi (Hazîneli haftânî): 102
Beşîr Aga (Arnabûd İskenderiyye'sinden kîlârî, Südci): 99
Beşîr Aga (Küçük, cündî): 269
Beşîr-i Lebenî (Bostâncılar ocagından Koniçeli): 99
Bîdil (İranlı şâir): 12
Bihzâd (Ressâm): 240, 253, 278
Bogdân: 56
Bolu: 100
Bosna: 207
Bozok: 204
Buçak: 288
Burûsa: 6, 9
Buzmak: 288
Büyük Çamlıca Suyı: 201
Büyük Çamlıca: 201

- C, Ç -

Ca'fer Çelebi (Tâcî-zâde): 108
Ca'fer Paşa (Serdâr): 132
Ca'fer Paşa (Sokullı sadr-ı a'zam Mehmed Paşa dâmâdı silahdâr yeñiçeri agası): 97
Ca'fer-i Bermekî: 285

Câlînûs: 117
Câmî (Molla): 12
Cân-fezâ Kalfa (Sultân IV. Mehmed'in Hazînedâr ustası): 201
Cânfedâ Paşa (Vezir): 97
Cânpulâd Beg (Kerem Kâsım Beg-zâde): 99
Câvîd Ahmed Beg (Mâ-beynci, şâ'ir): 223, 224, 252
Celâl Beg (Yeñiçeri Ağası-zâde Kîlârî): 218
Cem Sultân: 87, 88, 89, 90, 92, 93
Cem: 144, 173, 192, 212, 241, 252, 253, 274
Cenâbî Paşa (Çâşnîgîr-başı Anatolı Beglerbegisi Kîlârî, şâ'ir): 122
Cerîr (Şâ'ir): 153
Cevher Aga (Cündî): 270
Ceyhûn: 121, 137, 191
Cihâdî Begefendi (Enderûnî Hazîneli): 65
Cihângîr Kânûnî Sultan Süleyman'ın şehzâdesi): 94
Çaldıran: 110
Çamlıca: 84
Çîn: 173, 227, 230
Çingîz Hân: 288
Çubuklı: 144

- D -
Dahhâk: 217
Dârâ: 51, 117, 123, 153, 281
Dâvud Aga (Cündî): 270
Deli Eyyûb ((Sultân III. Selim olayında âsi): 256
Deli Mustafâ (Sultân III. Selim olayında âsi): 256
Dervîş Hacı Beg (Mostârî Tophânecibaşı Hazîneli, şâ'ir): 135
Dervîş Paşa (Bostancıbaşı Sadr-ı A'zam, şâ'ir): 137
Devlet Girây: 288
Devletî Ahmed Efendi (Abdî Paşa Hazîne-dârı Hüseyin Aga-zâde Müderris Hazîneli, şâ'ir): 201
Dibdâna: 288
Dimetoka: 133
Dirin Nehri: 122

Disloz Karyesi (İznik Gölü sâhilinde): 208
Dürrî Beg (Kâ'im-makâm-ı Rikâb-ı Hümâyûn Silah-dâr Mustafâ Paşa-zâde Hazînéli, şâ'ir): 223

- E -

Ebâ Müslim: 255, 271
Ebe Selîm (Sultân III. Selim olayında âsi): 256
Ebû Bekir (Hz.): 156, 165, 171, 178, 183, 190 205
Ebû Derdâ: 157
Ebu'l-'Abbâs (Abbâsi halîfesi): 98
Ebu's-Su'ûd Efendi (Şeyhu'l-İslâm): 113, 114, 115
Ebû-Hanîfe: 62
Ebû-leheb: 175
Edâyî Çelebi (Şehzâde-i Şehîd Sultân Mustafâ'nıñ Tîmâr Defter-dârı Hazîneli Şehîd): 122
Edhem Aga (Efendi lalası, kîlârî şerbetçi): 102
Edhem Beg (Musâhib-zâde, şâ'ir): 307
Edhem Efendi (Hazîne-i hümâyûn kethudâsı): 103
Edîb Beg (Rikâb-dâr 'Abdullâh Aga-zâde Hazîneli Süleymân, şâ'ir): 209
Edirne: 9, 102, 133, 208
Eflâk: 56
Eflâtûn: 12, 112, 153, 159, 250, 254
Efrâsiyâb: 228, 236, 240, 269
Efrencî: 143
Egin: 300
Egri: 56
Emevî: 244
Emîn Aga (Silahdâr): 102
Emîn Beg (Şâ'ir): 203
Emîn Efendi (Seferli kethudâsı: 100
Emîne Sultân: 226
Emîr Buhârî Hażretleri: 8
Erdşîr: 130, 268
Ertugrul (Osman Gâzi'nin babası): 6

Es'ad Beg (Mevkûfâtî 'Abdu'l-Kerîm Beg-zâde Kîlâr Kethudâsı Haftânîsi, şâ'ir): 217, 261
Es'ad Efendi (Ayıntâbî, Hâce): 103
Es'ad Efendi (Şeyhu'l-islâm): 229
Esmâ Sultân (Kapudân-ı Deryâ Hüseyin Paşa'nın eşi): 257
Estergon: 56
Eyyûb (Hz.): 81, 249

- F, G -

Fâ'ik Efendi (Kîlârî, şâ'ir): 309, 310, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319
Fârâbî: 305
Fârisî (Sultân Osmân II.): 58, 59, 60, 61
Fâtımatu'z-Zehrâ: 243
Fatîn Efendi (Tezkire sâhibi): 5
Fâżıl (Enderunlu, şâ'ir): 79, 80, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 257, 258, 259, 260, 261
Fâżıl Behrâm Paşa: 97
Fâżıl Şükrî Efendi (Mustafâ Nûrî Paşa hazîne-dârı): 101
Fażlî Beg (Hazîneli, şâ'ir): 125
Ferhâr-ı Çîn: 240
Ferîd İbrâhîm Begefendi: 5, 286
Ferîdûn: 217
Ferîdüddîn Attâr: 136
Fettâh (Sırpiyyeli, Sultân III. Selim olayında âsi): 256
Fettâh Aga (Cündî): 271
Feyżî Beg (Hazîneli Hurrem Paşa-zâde Hazîneli Çantacı, şâ'ir): 138
Fîsâgorâs: 305
Filibe: 61
Fir'avn: 256
Fireng: 92, 93
Firengistân: 92
Furât: 191
Galata Sarâyı: 5, 103, 207
Gâlib Paşa: 222
Gâzî Paşa (Kîlârî, şâ'ir): 214, 217

Gâzî Paşa (Şâm vâlîsi, rikâb-dâr el-hâc): 98
Gâzî Paşa: 97
Gebr: 155
Gelibolı: 304
Gerşâsb: 269
Geyiklü Baba Haydar: 105
Gîv: 236
Göksu: 143
Gözleve: 288
Gül-hâne: 269
Güllâbî Paşa (Vezir): 97
Gülşen-i Envâr: 293
Gümülcine: 134
Gürcî: 136

- H -

Habeş: 175, 177, 198, 227, 273
Hacı Beg (Atmacacı Mısır Sancak Begi Kîlârî, şâ'ir): 134
Hacı Beg: 99
Hâdî Efendi (Baltacı-zâde Hazîneli): 225
Hâfız 'İsâ Aga (III. Selim olayında padişah yanlısı): 257
Hâfız Efendi (Kömürci-zâde Musâhib, şâ'ir): 304
Hâfız Paşa (Filibeli Mü'ezzin-zâde Sadr-ı A'zam): 61
Hâfız-ı Şîrâzî: 12
Hâkî Çelebi (Kîlârî, şâ'ir): 117
Haleb: 175, 198, 199
Hâletî Efendi (Tıflî Efendi Birâderi 'Azmî-zâde, şâ'ir) 151
Halîl Beg (Şâ'ir): 198
Halîl Begefendi (Kîlârî çukadâr): 101
Halîl Çelebi (Sarı, şâ'ir): 136
Halîl Efendi (Efendi lalası): 102
Halîl Hamîd Efendi (Hazîne-i hümâyûn dördünci yazıcısı): 101
Halîl Paşa (Bostâncıbaşı Sadr-ı A'zam Arnabûd): 263
Halîl Paşa (Dâmâd): 97
Halîl Paşa: 100

Halîm Girây: 286
Hâlid Aga (Cündî): 270
Hâlid İbni Velîd: 113, 114
Halil Aga (Genç, Eginli): 300
Hâmî (Şâir): 12
Hâmid Tayfûr Beg (Hekîmoglı 'Alî Paşa Hemşîre-zâdesi Nûh Beg-zâde Sır Kâtibi, şâ'ir): 220, 222
Hanya: 98
Harîmî (Şehzâde Sultân Korkud'un mahlası): 93
Hârûnu'r-Reşîd: 98
Hasan (Hz.): 156, 185
Hasan Aga (Cündî): 270
Hasan Aga (Efendi lalası Hâfız): 102
Hasan Aga (Kato, Cündî): 270
Hasan Aga (Soyolcılar kethudâsı, Hacı): 321
Hasan Aga (Uzun Çeten, Cündî): 271
Hasan Beg (Kaşota-zâde, Cündî): 271
Hasan Çelebi (Kınalı-zâde, Tezkire sâhibi): 5
Hasan Efendi (Baş muhâsebe hâcesi): 101
Hasan Efendi (Kîlârî Daldal): 102
Hasan Hüsnî Efendi (Şâ'ir): 301
Hasan Kâşif (Seyyid, Cündî): 271
Hasan Paşa (Cezâyirli Gâzî): 242
Hasan Paşa (Hadım): 97
Hasan Paşa (Mısır vâlîsi silahdâr): 98
Hasan Sâbit Aga (Seferlili Ser-mahfil, şâ'ir): 302
Hasan: 171
Hassân (Şâ'ir): 153, 168
Hâşim Beg (Hâne-i Hâssadan Muhrec Cüyûl Seyyid Mehmed Aga-zâde Mü'ezzin Musâhib, şâ'ir): 303
Hâşimî: 166, 174
Hâtem-i Tay: 98, 167, 284, 285, 286
Hatmî Beg (Serdâr Ca'fer Paşa-zâde Kîlârî Sipâhîler Agası, şâ'ir): 132
Havernak: 240
Havvâ (Hz.): 155

Hayâlî Beg (Enderûnî Kîlârî, şâ'ir): 123, 125
Hayâlî Beg (Vardar Yeñiceli Hazîneli, şâ'ir): 119
Hayâtî Beg (Hazîneli, şâ'ir): 121
Hayâtî Çelebi (Şâ'ir): 136
Haydar Aga (Cündî): 270
Haydar Paşa (Hadım): 97
Hayrullâh Efendi (Re'îsü'l-Etibbâ Abdulhak Mollâ Efendi-zâde): 57
Hıtâ: 156, 260
Hızır: 153, 186, 189
Hilâlî Çelebi (Şâ'ir): 109
Hind: 156, 175
Hindû: 150, 172, 293
Hubbî Hâtun (Amasyalı): 64
Hulvî Efendi (Baltacı, şâ'ir): 206
Hurrem Paşa (Hazîneli): 138
Hurrem Paşa (Sipâhîler Agası-zâde Kîlârî Şerbetçibaşı, şâir): 139
Hurrem Paşa: 132
Hurşîd Efendi (Hacı Sâ'ib Paşa'utekâsından kîlârî Sûfî): 101
Husrev (İranlı şâ'ir): 150
Huten: 71, 172, 288, 290
Hülâgû: 288
Hümâ Sultân (Sultan II. Bâyezid'in kızı): 107
Hümâ Sultân Câmii: 107
Hünkâr Suyı: 144, 239
Hüseyin (Hz.): 156, 171, 184
Hüseyin Aga (Abdî Paşa hazînedârı): 201
Hüseyin Aga (İkinci çukadâr kîlârî 'ulemâdan Hâfız): 101
Hüseyin Celâlî Çelebi (İstanbulî Yahyâ-zâde Hazîneli, şâ'ir): 134
Hüseyin Paşa (Kapudân-ı Deryâ): 257
Hüseyin Paşa (Silahdâr: 99
Hüseyin Paşa (Tezkireci): 131
Hüseyin Paşa (Vezir): 97
Hüseyn Efendi (Kitâbçı-zâde, Cündî): 270
Hüsnî Aga (Kîlârî Mü'ezzin, şâ'ir): 307

- I, İ -
Ilıca (Bursa'da): 8
Isfâhân: 56
İbni Mes'ûd: 157
İbni Sînâ: 153, 155, 159, 189
İbni Ziyâd: 285
İbrâhîm (Hz.): 181
İbrâhîm (İsfendiyâr oğlu): 113
İbrâhîm Aga (Cündî): 269
İbrâhîm Aga (Halvetî şeyhi Üsküdârî Şeyh Nasûhî Efendi hulefâsından kapu agası çerâgı "Mekâtib-i Sûfiyye" mürettibi): 99
İbrâhîm Begefendi (Hurşîd Efendi-zâde hazîneli): 103
İbrâhîm Begefendi (Recâ'î-zâdelerden, müellif): 100
İbrâhîm Efendi (Ser-mahfil): 102
İbrâhîm Feyzî Efendi (Müderrs): 98
İbrâhîm Nâşid Begefendi (Kurenâdan İken Sultân Kethudâlıgıyla Çerâg Olan Râtib Ahmed Paşa-zâde Moralı, şâ'ir): 211
İbrâhîm Paşa (Abdullâh Paşa-zâde Haleb Vâlîsi Vezîr Silah-dâr): 198
İbrâhîm Paşa (Dâmâd, Baltacı, şâ'ir): 210
İbrâhîm Paşa (Hadım): 97
İbrâhîm Tâ'ib Efendi (Hâs-âhûr Kâtibi İlyâs Efendi-zâde Hazîneli, şâ'ir): 200
İbrâhim (Hz.): 44, 48
İbrâhim İbni Edhem: 125
İbrâhim Paşa (Dâmâd): 66
İçil: 211
İkbâlî (Sultân Mustafâ II.'nin mahlası): 65
İklîm-i Nogây: 288
İlhâmî (Sultan III. Selim'n mahlası): 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 85, 87
İlyâs Aga (Silahdâr): 101
İlyâs Aga (Cündî): 270
İlyâs Efendi (Hâs-âhûr kâtibi): 200
İncîl: 192
İncir Köyü: 321

İnegöl: 6
İrân: 57, 92, 110, 273
İsa (Hz.): 15, 96, 145, 146, 147, 155, 170, 189, 228, 246, 292
İsâ Aga (Hâfız, cündî): 270
İsfendiyâr (Bâyezîd-i Velî oğlu): 113
İsfendiyâr: 236, 268
İskender Çelebi (Defterdâr): 97
İskender: 12, 93, 144, 153
İslâm Aga (Silahdâr): 102
İsmâ'îl Aga (Cündî): 270
İsmâ'îl Zihnî Begefendi. (Hattât): 99
İsmâil (Hz.): 155, 170
İsmâil Aga (Baltacılar kethudâsı): 211
İsmet Begefendi (Kâḍî-'asker, Şeyhülislâm Ârif Hikmet Bey'in babası): 260
İstanbul: 6, 10, 114, 134, 280
İşkodra: 300
İzmîd: 100
İzmîr: 102
İznik Gölü: 208
İznik: 6
İznikmîd: 6
İzzet Aga (Ortaköyli kîlârî çukadâr): 102
İzzet Aga (Tekyeci): 102
İzzet 'Alî Paşa (Sultân-zâde kâ'im-makâm): 5
İzzet Beg (Beglikçi, şehîd): 102
İzzet Beg (Fużalâdan Hazîneli Sagır, şâ'ir): 309
İzzet Begefendi (Menteş-zâde): 102
İzzet Mollâ (Keçeci-zâde): 249, 295

- K, L -

Kabataş: 98
Ka'be: 10, 44, 92, 113, 175
Kabgaç: 288
Kadrî Aga (Ser-kurenâ Selîm Beg Kethudâsı Hazîneli Küçük): 306
Kâgıd-hâne: 305

Kahramân Paşa(Vezir): 97
Kahramân: 268, 269
Kâmî Hasan Beg (Tezkireci Hüseyin Paşa-zâde Kîlârî Emîr-i Âhûr-ı Evvel, şâ'ir): 131
Kâmil Aga (Cündî): 270
Kâmil Beg (Enderunlu Fâzıl'ın biraderi, şâir): 242, 300
Kâmil Begefendi (Halîl Paşa-zâde Kîlârî): 100
Kandî Beg (Hurrem Paşa-zâde Câşnî-gîrbaşı Vardârî Kîlârî, şâ'ir): 132
Kânûn-ı Şifâ (İbni Sinâ'nın eseri): 155
Karamân: 10, 92, 129
Kartal: 287
Kârûn (Hz.): 15
Kâsım Ağa (III. Selim olayında padişah yanlısı): 257
Kâsım Paşa (Cerrâh): 200
Kâsım Paşa (Cezerî): 107
Kâsım Paşa (Güzelce): 98
Kâsım Şehîdî Begefendi (Âl-i Benî-Hâşim'den Enderûnî Seyyid, şâ'ir): 111
Kâsım-ı Envâr: 136
Kâsımpaşa (Semt): 151
Kastamonı: 113, 262
Kâtibî Çelebi (Şâ'ir): 109
Kazak: 288
Kemâl Beg (Çavuş Başı-zâde Kîlârî Sır Kâtibi Yamagı, şâ'ir): 216
Kemâl Paşa-zâde: 117
Kemâlüddîn Aga (Kozbekci Başı-zâde Galata Sarâylı, şâ'ir): 210
Ken'ân Ḥudâyî Beg (Enderûnî, şâir): 107
Kerbelâ: 7, 185, 194, 258
Kereb: 175
Keyhusrev: 117
Keykâvus: 117
Keykubâd: 150
Kıbrıs: 100
Kıpçak: 288
Kırım: 288
Kısıklı: 84

Kızıl Ahmed (İsfendiyâr-zâde İbrâhim'in oğlu): 113
Kızılbaş: 135
Kirmân: 288
Kisrâ: 176, 193
Koniçe: 99
Kosova: 7
Kudüs: 188
Kureyş: 154, 174, 193
Küçüksu: 143
Lahana Alayı: 236
La'lî Çelebi (Hazîneli, şâ'ir): 108, 198
Lebîbâ Begefendi (Kîlârî, şâ'ir): 206
Lebîd (Şâ'ir): 153
Leclâc: 176
Lokmân Hekim: 140, 210, 250
Lutfî Beg (Abdulkâdir Paşa-zâde): 137
Lutfî Beg: 99
Lutfî Efendi: 5

- M -
Magnîsâ: 124
Mahmûd Aga (Cündî): 270
Mahmûd Nedîm Beg (Eginli Genç Halîl Aga-zâde Kassâbbaşı ve İşkodralı Mustafâ Paşa Kapu Kethudâsı Kanarya, şâ'ir): 300
Mahmûd Paşa (Adnî): 97, 105, 106
Mahmûd Paşa (Sadrâzam, Zâl): 128
Makbûlî Çelebi (Galata Sarâylı, şâ'ir): 206
Ma'n İbni Zâ'ide: 98
Ma'n: 284, 285
Mânî (Ressâm) 150, 212
Mâverâ'ü'n-nehr: 288
Medîne: 109, 174
Mehmed Aga (Lezgî, Cündî): 270
Mehmed 'Ârif Efendi (Teber-dârân-ı Sarây-ı 'Atîkden Kastamonılı Re'îsü'l-Küttâb, şâ'ir): 262

Mehmed Bahrî Efendi (Kılîdü'l-Bahrî): 200
Mehmed Begefendi (Hazîneli Sultân-zâde): 102
Mehmed Çelebi (Amasyalı): 108
Mehmed Efendi (Daldal Hâfız): 102
Mehmed Efendi (Hazîne kethudâsı iken vâlide kethudâsı olan Sakkâ-zâde Seyyid): 101
Mehmed Emîn Begefendi (Rikâb-dâr Yâver Hasan Beg-zâde, şâ'ir): 308
Mehmed Emîn Efendi (Ayıntâbî Hâce Es'ad Efendi-zâde dâru'l-mu'allimât müdîri "Mülzimetü'l-Ahlâk" mü'ellifi seferlili es-seyyid el-hâc): 103
Mehmed Emîn Efendi (Hazîne kethudâsı Kıbrıslı): 100
Mehmed Hâmid Beg (Abdullâh Paşa-zâde, şâ'ir): 219
Mehmed Mehdî Çelebi (Şâ'ir): 107
Mehmed Nezîh Beg (Müellif Tayyâr-zâde Ata'nın büyük oğlu): 249
Mehmed Nutkî Beg (Dâmâd-ı Bâyezîd Hân-ı Sânî Hazîneli Yahyâ Paşa Ahfâdından Kîlârî, şâ'ir): 140, 141
Mehmed Paşa (Ermenî'den mühtedî togancıbaşı Kara): 97
Mehmed Paşa (Kîlârî, şâ'ir): 117 Mehmed Paşa (Öküz): 98
Mehmed Paşa (Sokullı): 97, 122
Mehmed Paşa (Vezir, Dukakin oglı): 97
Mehmed Sa'îd Beg (Sultân-zâde Mehmed Paşa-zâde Seferlili, şâ'ir): 209
Mehmed Sâfî Begefendi (Cezerî Kâsım Paşa-zâde): 107
Mehmed Sâlih Vasfî Efendi (Suyolcılar Kethudâsı Hacı Hasan Aga-zâde Musâhib Seferlili, şâ'ir): 321
Mekkî Halil Efendi (Müderris): 98
Melek Mühtedî (Abbâsîlerden): 98
Mercân Aga (Koku, Cündî): 270
Merdümî Çelebi (Şâ'ir): 116, 117
Meryem (Hz.): 152
Merzifon: 100
Mes'ûd Aga (Mâ-beyn-i hümâyûn ketebesinden): 102
Mescid-i Aksâ: 156, 166
Mesîh Paşa: 98
Mesnevî (Mevlânâ'nın): 186
Mevcî Paşa (Kîlârî, şâ'ir): 201
Mevlânâ Celâlüddîn-i Rûmî: 266

Mısır: 49, 98, 105, 134, 153, 175, 235, 271, 273, 278, 285, 301
Mîr 'Alî Kâşif (Cündî): 271, 272
Mîr Mehmed (III. Selim olayında padişah yanlısı): 257
Mihrî Halîm Beg (Seferlili Câmeşûy-başı, şâ'ir): 308
Mora: 208, 211
Mostâr: 135
Muhammed (Hz.): 7. 42, 48, 49, 51, 57, 65, 67, 93, 113, 120, 130, 131, 151, 152, 154, 158, 165, 168, 170, 173, 175, 176, 180, 182, 183, 184, 187, 189, 190, 192, 193, 194, 195, 205, 208, 243, 246, 263, 264, 265, 266
Muhibbî (Kânûnî Sultân Süleymân): 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 78
Muhlisî (Kânûnî Sultan Süleymân'ın şehzâdesi Şehîd Mustafâ'nın mahlası): 95
Muhteremî-i Yeñişehrî (Hazîneli, şâ'ir): 207
Muhyiddîn Aga (Çavuş Mülâzımı ve Mü'ezzin-i Şehriyârî Kîlârî, şâ'ir): 309
Mûsâ (Hz.): 155, 157, 186
Mustafâ 'Afîf Begefendi (Mustafâ Hân-ı Sâlis ve 'Abdulhamîd Hân 'Asırlarından Ahdeb-i Mü'eddeb Kurenâdan Ḍarb-hâne Emîni Kîlârî, şâ'ir): 99, 211
Mustafâ 'Âsım Efendi (Şeyhulislâm Mekkî-zâde): 98
Mustafâ Aga (Sisli, Cündî): 270
Mustafâ Beg (Musâhib Sa'îd Efendi-zâde): 102
Mustafâ Efendi (Şehzâde 'Abdulhamîd Efendi lalası kîlârî, Hâfız): 102
Mustafâ Efendi (Tayyâr-zâde Reşîd Efendi-zâde): 100
Mustafâ Nazîf Efendi (Kîlâr Kethudâsı ve Mısır Kapu Kethudâsı Kâmilî-zâde Seyyid, şâ'ir): 301
Mustafâ Nazîf Efendi (Tersâne Emîni El-Hâc, şâ'ir): 301
Mustafâ Nûrî Paşa (Sır kâtibi): 101
Mustafâ Paşa (Alem-dâr): 258, 299
Mustafâ Paşa (Bagdâd vâlisi): 141
Mustafâ Paşa (Berberbaşı, Sokullı Kara): 97
Mustafâ Paşa (Kâ'im-makâm-ı Rikâb-ı Hümâyûn Silah-dâr): 223
Mustafâ Paşa (Kâ'im-makâm-ı rikâb-ı hümâyûn silahdâr Gözüm): 98
Mustafâ Paşa (Kassâbbaşı, İşkodralı): 300
Mustafâ Paşa (Musâhib): 97

Mustafâ Paşa (Palak): 97
Mustafâ Paşa (Silah-dâr Bozoklı Bıyıklı Sadr-ı A'zam, şâ'ir): 204
Mustafâ Paşa (Vezir, Kara)): 97
Mustafâ Paşa (Vezir, Şemsî Paşa birâderi): 97
Mustafâ Tevfîk Efendi (Aga Babası-zâde Seferlili, şâ'ir): 210
Mustafâ Tevfîk Efendi (İmâm-zâde Hazîneli, şâ'ir): 213
Mühelhil: 12, 115, 116
Mülzimetü'l-Ahlâk (Mehmed Emîn Efendi'nin eseri): 103
Münîr Efendi (Kâḍî-'asker-zâde Galata Sarâylı Ahmed Bahâ'ü'd-dîn, şâ'ir): 207
Münîrî Çelebi (Şâ'ir): 109
Müntahabât-ı Cevdet Efendi (Recâ'î-zâde): 5
Müntahabât-ı Mîr Nazîf(Mîr-alây, Mısrî): 5
Mütenebbî: 12

- N -
Nâbî (Şâ'ir): 68, 79, 198, 199
Nâilî-i Kadîm (Şâ'ir): 105
Nâ'il Beg (Usta-zâde Hazîneli Üçünci Yazıcı): 225
Nâlî Çelebi (Seferlili, şâ'ir): 201
Na'îm Efendi: 5
Nasfet (Hazîne Başyazıcısı, Sırp, Hâ'in): 299
Nasûh Paşa (Bagdâd vâlisi): 141
Nasûhî Efendi (Üsküdârî, Halvetî şeyhi): 99
Nâşid Aga (Sagır, Cündî): 271
Nâşid Begefendi (Câvîd Beg-zâde kîlârî): 102
Nâşid Begefendi (Mâbeynci, şâ'ir): 80, 81
Nâşid İbrâhîm Beg (Sadrâzam Pandul Topal Osmân Paşa-zâde Kapudân-ı Deryâ Râtib Ahmed Paşa-zâde Emîne Sultân Kethudâsı Mâ-beynci, şâ'ir): 226, 228, 229, 232, 234, 238, 239, 241
Nazîf Beg (Bostancı Başı-zâde Kîlârî Halîfe, şâ'ir): 226
Nazîm Efendi (Kâsımpaşalı na't-gû, şâ'ir): 151, 152, 157, 161, 167, 170, 173, 174, 175, 177, 180, 182, 183, 189, 191, 193, 195, 196
Nebîl Begëfendi (Asker-i nizâmiyye-i şâhâne mîralâyı): 100
Necâtî Beg (Şâ'ir): 321

Necîb Paşa (Hazîneli ferîk): 100
Nedîm (Şâ'ir): 224, 262
Nedîm Mahmûd Beg: 102
Nef'î (Şâ'ir): 277
Nemrûd: 256, 294
Nerîmân: 236
Nesîmî (Şâ'ir): 81, 82
Neş'et (Hâce, şâ'ir): 207
Neş'et Efendi (Başçavuş Refî' Efendi-zâde, şâ'ir, Hâce): 295
Nev'î (Şâ'ir): 96
Nezîr (Zencî, Sultân III. Selim olayında âsi): 256
Nîrem: 268
Nihânî Çelebi (Küçük Otalı Edirneli Şehîd Turak 'Alî, şâ'ir): 133
Nihânî Haydar Baba (Teberdâr, şâ'ir): 105
Niyâzî Çelebi (Şâ'ir): 105
Nûh (Hz.): 145, 304
Nûhî Çelebi (Piriştineli Çukadar, şâ'ir): 119
Nûrî Aga (Aşçı Başı-zâde Kîlârî, şâ'ir): 210
Nûrî Aga (Kîlârî): 207
Nûrî Beg (Abdu'l-Kâdir Paşa-zâde Lutfî Beg-zâde, şâ'ir): 137
Nûrî Beg (Çuka-dâr Aga-zâde Kîlârî Çavuş, şâ'ir): 136, 224
Nûrî Beg (Hazîneli şâ'ir): 118
Nûrî Begefendi (Münşî, müverrih): 100
Nûru'd-dîn (Hâlid oğlu, şehîd): 113
Nûrüddîn Aga (Kîlâr kethudâsı): 101
Nûşîrevân: 166

- O, Ö -

Oguz Karahân: 6
Ortaköy: 102
Orus Paşa(Vezir): 97
Osmân (Hz.): 156, 165, 184
Osmân Aga (Cündî): 270
Osmân Efendi (Arpa Emîni): 5
Osmân Efendi (Atapazârlı, İzmîr'de medfûn hazîneli Şeyh): 102

Osmân Efendi (Şeyh, İzmîdli): 100
Osmân Kâşif (Cündî): 271
Osmân Paşa (Pandul, Topal): 226
Osmân Paşa (Vezir, Çerkes): 97
Osmân Servet Efendi (Bâzâr Başı-zâde Hazîne Başyazıcısı, şâ'ir): 211
Osmân Servet Efendi (Tayyâr-zâde Reşîd Efendi-zâde,Es-seyyid el-hâc Hâfız): 100
Osmân(Hz.): 171, 178
Ömer (Hz.): 130, 156, 165, 171, 178, 184
Ömer Kâşif (Cündî): 271
Örfî-i Şîrâzî: 12

- P, R -
Pertev Efendi (Seyyid, şâ'ir): 289, 290, 291
Peyk-i Şevket (Vapur): 304
Peymûk: 136
Piriştine: 119
Râfızî: 244
Râgıb Paşa (Kabataşlı kîlârî Şişman): 98
Râgıb Paşa (Koca, şâ'ir): 67, 78
Rahîmî Begefendi (Dîvân Kâtibi Habeşî-zâde, şâ'ir): 5, 198, 199
Rahîmî Çelebi (Amasyalı Mehmed Çelebi-zâde Enderûnî, şâ'ir, Dervîş): 108
Rahmî Çelebi (Haremeyn Kâtibi, şâ'ir): 207
Raksî Beg (Süheylî-zâde, şâ'ir): 143
Râmiz Efendi (Na'îmâ-zâde, Tezkire sâhibi): 5
Râsih Aga (Çuka-dâr, şâ'ir, İbrâhîm): 298
Râsih Efendi (Hazîneli Şeyh, şâ'ir): 67, 205, 206, 301
Râsim Efendi (Halvâcı Başı-zâde Çavuş Mülâzımı Seferlili, şâ'ir): 226
Râşid Efendi (Hazîneli Hâce, müderris): 99
Râşid Efendi (Hazîneli Hâce, şâ'ir): 320
Râşid Efendi (Mollâ Feyżî-zâde Hazînede Başyazıcı, şâ'ir): 142
Râtib Ahmed Paşa (Pandul Topal Osmân Paşa-zâde): 211, 226
Receb Aga (Kîlârî çukadâr): 101
Receb Efendi (Kîlâr kethudâsı Hâce): 101

Re'fet Süleymân Paşa (Kapudân-ı Deryâ Kîlârî, şâ'ir): 303
Refî' Efendi (Başçavuş, şâ'ir Hoca Neş'et'in babası): 295
Remzî Begefendi (Âsaf-zâde Kîlârî): 64
Resîm Efendi (Seferlili, şâ'ir): 208
Resmî Ahmed Paşa: 209
Reşîd Aga (Darb-hor, Cündî): 270
Reşîd Beg (Yeñiçeri Agası-zâde Kîlârî, şâ'ir): 210
Reşîd Efendi (Tayyâr-zâde, Müellif Tayyâr-zâde Atâ'nın büyük pederi, kahvecibaşı, surre emîni): 100
Revân: 136
Revânî Çelebi (Hazîneli): 120
Rif'at Beg (Şeh-levendim Hâfız 'Abdullâh Aga-zâde, şâ'ir): 304
Rif'at Efendi (Hezâr-fen): 102
Riyâzî Dede (Tezkire sâhibi): 5
Rûhî (Şâ'ir, Bagdâdlı): 199
Rûhî Paşa(Vezir): 97
Rûm: 114, 122, 168, 175
Rûmili: 114, 228
Rusya: 222
Rûyîn-ten: 268
Rüstem Efendi (Müderris, kâdîasker): 99
Rüstem Paşa (Sadr-ı A'zam): 128
Rüstem Paşa (Vezîr, Güzelce): 97
Rüstem Paşa(Vezir): 97
Rüstem: 129, 138, 190, 198, 217, 227, 236, 25, 261, 267, 268, 274

- S -

Sâbit Efendi (Bosnalı, şâ'ir): 207
Sâdık Efendi (Hazîne kethudâsı Bolılı): 100
Sâdıkî Çelebi (Baltacı Yazıcı, şâ'ir): 118
Sa'dî Begefendi (Musâhib-i Sultân Cem): 106
Sa'dî-i Şîrâzî: 12
Sa'dullâh Aga (Cündî): 269
Sa'dullâh Aga (Kahvecibaşı): 101
Sa'dullâh Efendi (Hazîne kethudâsı): 100

Sâ'ib Paşa (Hacı): 10
Sâ'ib-i Tebrîzî: 12, 199
Sa'îd Beg (Kîlârî Hızır Aga-zâde, şâ'ir): 207
Sakarya Suyı: 6
Sâkıb (Şâ'ir): 301
Sâlih Aga (Cündî): 270
Sâlih Begefendi (Hazîne kethudâsı: 100
Sâlih Efendi (Kîlârî çavuş): 103
Sâlih Efendi (Kîlârî hazîne kethudâsı): 103
Sâlih Paşa (Hazîne kethudâsı): 98
Sâlim Beg (Resmî Ahmed Paşa-zâde Seferlili, şâ'ir): 209
Sâlim Beg (Silah-dâr Yahyâ Aga-zâde Seferlili, şâ'ir): 210
Sâlim Efendi (Tezkire sâhibi): 5
Sâm: 268, 274
Sâmî Beg (Arpa Emîni 'Osmân Efendi-zâde vak'a-nüvîs şâ'ir): 5, 12, 174, 216, 217, 301
Sarı Kirmân: 288
Sarıkaya (İstanbul'da Üsküdar'da semt): 84
Sebkatî (Sultân I. Mahmûd'un mahlası): 67
Sefer Paşa(Vezir): 97
Sehî Beg (Hazîneli Sır Kâtibi Tezkiretü'ş-Şu'arâ Mü'ellifi, şâ'ir): 5, 121
Selîm Beg (Ser-kurenâ): 306
Selîm Çelebi (Kurenâ-yı Şehriyârîden Kîlârî Ser-'asker, şâ'ir): 122
Selîm Mehmed Paşa (Sipâhî süvârî mîr-alâylıgından mîr-livâ olan): 101
Selîmî (Yavuz Sultân Selîm): 13, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 42
Selmân Aga (Cündî): 269
Selmân-ı Sâvecî (Şâ'ir): 321
Semâ'î Çelebi (Şâ'ir): 136
Sencer: 166
Seyyid-i Battâl Gâzî: 175
Sırp: 101, 256
Sırrî Beg (Kethudâ Beg-zâde Kurenâdan): 213
Sigetvâr: 114
Sinân Paşa (Vezir, Kapudân): 97

Sinân Paşâ (Sadrâzam): 97
Sofya: 97
Sultân 'Abdulhamîd (I.): 98, 99, 100, 102, 211, 213, 214, 215, 216, 242, 281, 282
Sultân Ahmed (I.): 56, 57, 136
Sultân Ahmed (II.): 99, 204, 240
Sultân Ahmed (III.): 66, 67, 98, 100, 208, 322
Sultân Ahmed Türbesi: 57
Sultân Bâyezîd (I.,Yıldırım): 8, 94, 105
Sultân Bâyezîd (II.): 5, 10, 90, 93, 105, 107, 140, 321
Sultân Cem: 106
Sultân İbrâhîm: 98, 99, 140
Sultân Korkud (Şehzâde): 93
Sultân Mahmûd (I.): 67, 99, 210
Sultân Mahmûd (II.): 57, 86, 87, 98, 99, 100, 101, 102, 251, 252, 257, 263, 265, 266, 268, 281, 282, 283, 284, 285, 301, 304, 305, 308, 318, 321
Sultân Mehmed (Fâtih): 5, 8, 87, 98, 105, 110, 114, 321
Sultân Mehmed (I. Çelebi): 8, 105
Sultân Mehmed (III.): 56, 98, 136
Sultân Mehmed (IV.): 65, 66, 98, 99, 142, 151, 201
Sultân Mehmed (Kânûnî Sultan Süleymân'ın şehzâdesi): 96
Sultân Mehmed (Şehzâde): 123, 126, 196
Sultân Murâd (I.): 6, 7, 98, 105
Sultân Murâd (II.): 8, 9
Sultân Murâd (III.): 51, 52, 53, 54, 55, 56, 96, 97, 98, 135, 136
Sultân Murâd (IV.): 61, 62, 63, 64, 65, 97, 140, 141
Sultân Musafâ (Kânûnî Sultan Süleymân'ın şehzâdesi, Şehîd): 95, 96, 122, 128
Sultân Mustafâ (II.): 65, 99, 204
Sultân Mustafâ (III.): 67, 98, 99, 210, 211, 240
Sultân Mustafâ (IV.): 263, 281, 299
Sultân Orhân (Gâzî): 6
Sultân Osmân (Gâzî): 6
Sultân Osmân (II.): 58, 97, 138

Sultân Selîm (II.): 49, 50, 51
Sultân Selîm (III.): 67, 86, 98, 99, 100, 220, 230, 232, 234, 241, 242, 248, 249, 252, 253, 254, 257, 263, 280, 285, 289, 295, 299
Sultân Selîm (Yavuz): 12, 42, 97, 105, 110, 114, 131, 240
Sultân Süleymân (II.): 98
Sultân Süleymân (II.): 151
Sultân Süleymân (Kânûnî): 49, 76, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 112, 114, 122, 128
Sultâniye: 144
Süleymân (Hz.): 46, 74, 93, 137, 210, 220, 254
Süleymân Çelebi (Yıldırım Bâyezîd'in şehzâdesi): 94
Süleymân Çelebi: 105
Süleymân Efendi (Haftânî, şâ'ir): 201, 202
Süleymân Paşa (Vezir): 97
Sürûrî Efendi (Atanalı, şâ'ir): 293

- Ş, T -

Şâhî (Kânûnî Sultan Süleyman'ın şehzâdesi Bâyezîd'in mahlası): 94, 95
Şâkir Aga (Baş musâhib): 269
Şâkir Aga (Topçı, Cündî): 271
Şâkir Aga (Yeñiçeri, Cündî): 271
Şâkir Beg (Şâ'ir): 203
Şâkir Efendi (Kereste Gümrükçisi Meşhûr Mü'ezzin-başı, şâ'ir): 305, 306
Şâkir Efendi (Sultân Mahmûd Hân-ı Sânî Rikâb-dârı, Livâ-i Şerîf Şeyhi İncir Köyli Hâce, şâ'ir): 321
Şâm: 81, 98, 109, 114, 175, 229
Şehdî Beg (Şâhîn Şâh-zâde Kîlârî, şâ'ir): 143
Şehzâde Câmi'i: 96, 123
Şekker Pıñarı: 239
Şems Paşa Kasrı (Üsküdâr'da): 284
Şemsî (Kânûnî Sultan Süleyman'ın şehzâdesi Cihângîr'in mahlası): 94
Şemsî Ahmed Paşa: 114
Şemsî Beg (Gümülcineli Sipâhî Küçük Otalı, şâ'ir): 134
Şemsî Paşa (Kızıl Ahmedli, şâ'ir): 112, 113
Şemsî Paşa (Vezir): 97
Şemsü'd-dîn (Nûru'd-dîn oglı): 113

Şemsüddîn Begefendi (Biñ iki yüz yetmiş üçde Edirne Paşa Kapusı'nda muhterik olan beglikçi şehîd 'İzzet Beg birâderi hazîneli Mahrûkî şehîd): 102
Şerîf Efendi (Hazîne-i hümâyûn kethudâsı, Küçük): 102
Şerîf Efendi (Şeyhu'l-islâm): 229
Şerîf Paşa (Hammâl): 303
Şevket Begefendi (Nedîm Mahmûd Beg-zâde hazîneli kapu kethudâsı): 102
Şevket-i Buhârî: 12
Şevkî Çelebi (Küçük Otalı, şâ'ir): 120
Şeyh Gâlib Dede Efendi: 292
Şirvân: 136
Şu'ayb Aga (Cündî): 270
Tab'î Çelebi (Şâ'ir: 136
Tâcî Begefendi (Tâc-zâde Meşhûr Ca'fer Çelebi'niñ Büyük Pederi): 108
Tâhir 'Ömer: 242
Tâhir Aga (Cündî): 270
Tâhir Efendi (Mollâ-zâde Kîlârî, şâ'ir): 209
Tâhir Hâce Efendi (Kîlârî): 101
Tâ'ib Efendi (Osmân-zâde, müderris): 5
Tamân: 288
Târîh-i 'Atâ (Tayyâr-zâde Atâ'nın): 4
Tâtâr: 198, 227, 228, 238, 251
Tayyâr Efendi (Müellif Atâ Beg'in babası): 257
Tayyâr Mehmed Paşa (Bagdâd vâlîsi Mustafâ Paşa-zâde): 141
Tayyâr Mehmed Paşa: 98
Tebrîz: 135
Tersâ: 155
Tevrât: 192
Tezkiretü'ş-Şu'arâ (Sehî Bey'in): 121
Tıflî Çelebi (Tırnakçı, şâ'ir): 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151
Tîgî Beg (Darb-hâne Emîni-zâde Baş Yazıcısı, şâ'ir): 198
Tîgî Begefendi (Kara Murâd Paşa-zâde, şâ'ir): 110
Trablus-ı Garb: 308
Tûr-ı Sînâ: 157
Tûrân: 92

- U, Ü, V -
Urfa: 198
Urfî-i Şîrâzî: 199
Ümmühânî: 187
Üsküdâr: 57, 84, 99, 101, 112, 285
Üveysü'l-Karenî: 297
Vardar Yenicesi: 119
Vardar: 132
Vâsıf 'Osmân Beg (Bostâncıbaşı Sadr-ı A'zam Arnabûd Halîl Paşa Yegeni Kîlâr Kethudâsı, şâ'ir): 263, 264, 265, 267, 268, 280, 281, 283, 284, 285, 286, 287, 289, 290, 292, 294, 296, 297, 298, 299
Vehbî (Seyyid, şâ'ir): 196, 322
Vehbî (Sünbül-zâde): 249
Veliyyüddîn Baba Efendi (Kîlârî Hâce): 102
Vesîm (Şâ'ir): 72
Vikâye (Şemsî Ahmed Paşa'nın eseri): 115
Visâlî Çelebi (Küçük Otalı Dimetokalı Sipâhî, şâ'ir): 133
Visâlî Çelebi (Şâ'ir): 109

- Y, Z -
Yahyâ (Bermekî): 98
Yahyâ (Hz.): 155
Yahyâ Beg (Kîlârî Çukadâr, şâ'ir): 128, 131
Yahyâ Begefendi (Asâkir-i hâssa kâ'im-makâmlarından Yazı Efendi-zâde): 100
Yahyâ Efendi (Arabî hâcesi, Hattât, Arnavud): 100
Yahyâ Efendi (Zekeriyyâ Efendi-zâde Şeyhulislâm): 64
Yahyâ Paşa (Sofya fâtihi): 97
Yahyâ Paşa (Sultân II. Bâyezid'in dâmâdı): 140
Yahyâ Tevfîk Efendi (Şeyhu'l-islâm): 228
Ya'kûb (Hz.): 81, 82, 173, 249
Ya'kûb (Şemsüddîn oglı): 113
Yâkût-ı Musta'sımî (Hattât): 164
Yâver Hasan Beg (Rikâbdâr, Şâ'ir): 308
Yehûdi: 155

Yemen: 92
Yeñi Câmi: 281
Yenişehir: 207
Yesrib: 154, 177, 192
Yezîd: 244, 255
Yûsuf (Hz.): 49, 50, 64, 111, 113, 144, 180
Yûsuf Paşa (Kapudân-ı deryâ, Silahdâr): 98
Yûsuf Paşa: 97
Zahîr-i Fâryâbî: 150, 241
Zâl: 117, 129, 217, 268
Zebûr: 192
Zekeriyyâ (Hz.): 155
Zekeriyyâ Efendi (Şeyhülislâm): 64
Zihnî Beg (Baltacılar Kethudâsı İsmâ'îl Aga-zâde Kîlârî Baş Kullukçı, şâ'ir): 211, 212
Zihnî Beg (Küçük Otalı, şâ'ir): 119
Zihnî Beg (Topçıbaşı-zâde Hazîneli, şâ'ir): 132
Zübeyr Paşa (Vezir): 97
Zühdî Beg (Ahmed Hân-ı Sâlis Sır Kâtibi Kîlârî, şâ'ir): 209